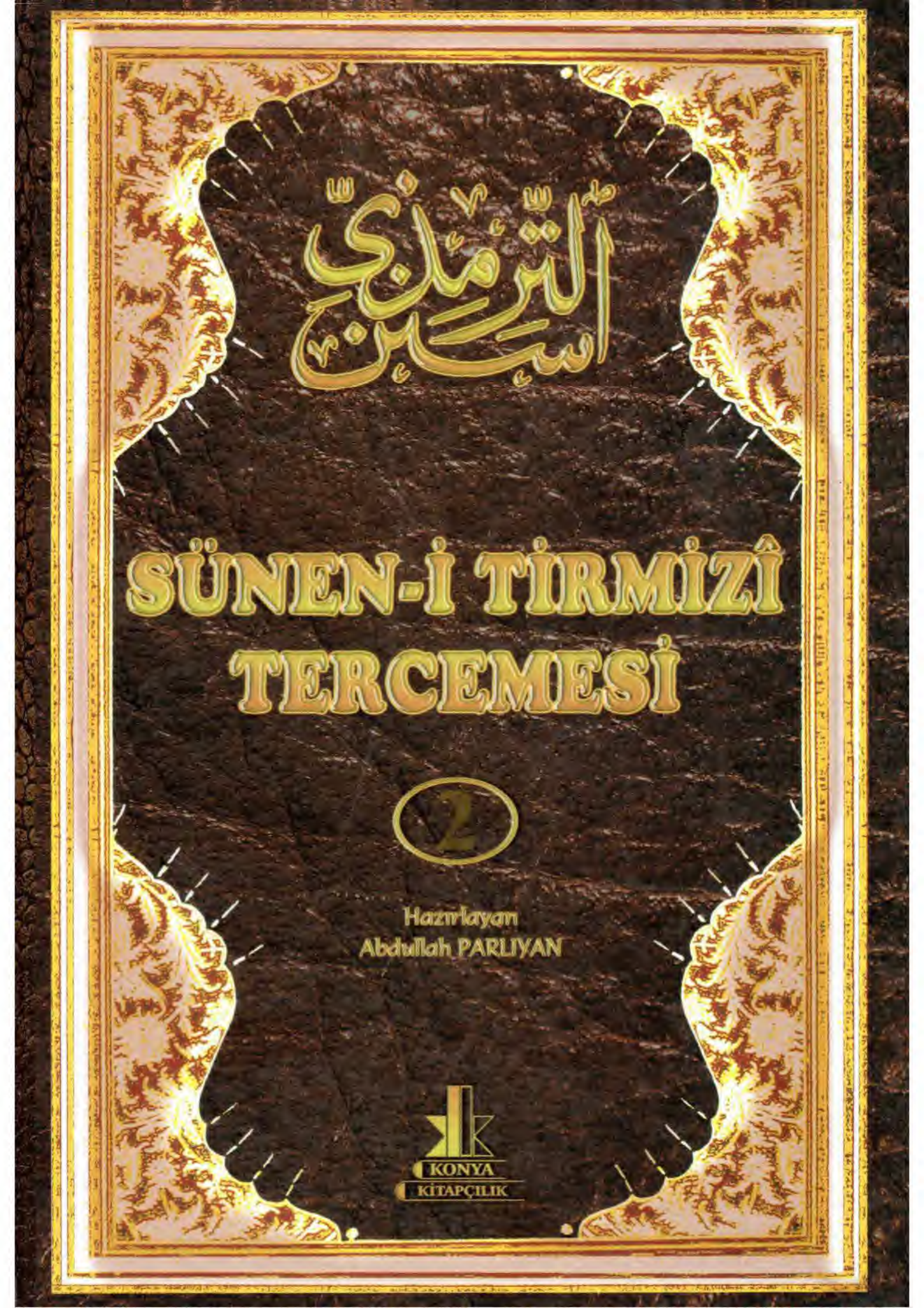
سُنَنُ التِّرْمِذِيّ
SÜNEN-İ TİRMİZÎ
TERCEMESİ
2
Hazırlayan
Abdullah PARLIYAN
KONYA
KİTAPÇILIK

SÜNEN-İ TİRMİZÎ TERCEMESİ

2.Cilt

Hazırlayan
Abdullah PARLIYAN

KONYA KİTAPÇILIK

Kapı Camii Civarı Yılanlı Medrese Girişi
No: 123 Meram / KONYA
Telefax: 0.332 352 87 87

De ki,
Ey Peygamber "Eğer
Allah'ı seviyorsanız elçi
olarak gönderdiği bana uyun ki
Allah'ta sizi sevsin, günahlarınızı
affetsin. Çünkü Allah çok affeden ve çok
acıyandır." (3 Al-i İmran 31)

Gerçek şu ki; Allah'a ve ahiret gününe
kavuşmaya inanan ve Allah'ı çokça
anan kimseler için Allah'ın elçisinde
uyulmaya değer çok güzel
örneklik vardır.
(33 Ahzab 21)

Kapı Camii Civarı Yılanlı Medrese Girişi
No: 123 Telefax: 0.332 352 87 87
Meram / KONYA

ISBN: 975-98947-1-8

Dizgi

Muhammed Ali PARLIYAN

Baskı

Adım Matbaacılık 0.332 342 01 95 KONYA

Cilt

Özgü Cilt 0.332 342 02 16 KONYA

NİSAN 2004
KONYA

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM	KONU BAŞLIKLARI	SAYFA

13: AHKÂM BÖLÜMLERİ

1	HÂKİM OLACAK KİMSELERDE ARANACAK ŞARTLAR	1
2	HÂKİM HÜKMÜNDE İSABET EDERSE VE YANILIRSA NE OLUR?	1
3	HÂKİM NEYE DAYANARAK HÜKÜM VERMELİ?	2
4	ALLAH KATINDA ADİL HÜKÜMDARIN DURUMU	2
5	HÂKİM HER İKİ TARAFI DA DİNLEMEDEN HÜKÜM VERMEMELİDİR	2
6	HÜKUMDAR, HALKINA KAPISINI AÇIK BULUNDURMALIDIR	3
7	HÂKİM OLAN KİMSE KIZGIN DURUMDA HÜKÜM VERMEMELİ	3
8	DEVLET MEMURLARININ HALKTAN HEDİYE ALMAMALARI GEREĞİ	3
9	RUŞVET VEREN DE ALAN DA LANETLENMİŞTİR	3
10	HEDİYE VE DAVET KABUIL EDİLMELİDİR	4
11	AVUKATLIK VE GÜZEL KONUŞMAYLA HAKİMİ YANILTMAK	4
12	İSPAT ETMEK DAVACIYA, YEMİN ETMEK DAVALIYA DÜŞER	4
13	DAVADA TEK ŞÂHİD BULUNURSA YEMİN DE ETTİRİLEBİLİR	5
14	BİR KÖLEYİ İKİ ORTAK EFENDİDEN BİRİ AZÂD EDERSE NE OLUR?	6
15	"ÖMÜR BOYU" VEYA "ÖMÜRLÜK" ŞEKLİNDE YAPILAN BAĞIŞLAR CAİZ MİDİR?	6
16	"RUKBA" MODELİ BAĞIŞLAMA DA CAİZ MİDİR?	7
17	MÜSLÜMANLAR ARASINDA BARIŞ ESASTIR	7
18	KOMŞU KOMŞUNUN DUVARINDAN, ZARAR VERMEKSİZİN İSTİFADE EDEBİLİR	8
19	YEMİN EDENİN YEMİNİ, YEMİN ETTİRENİN NİYETİNE GÖREDİR	8
20	YOLUN ENİ NE KADAR OLMALI?	8
21	BOŞANAN KİMSELERİN ÇOCUKLARI OLGUN YAŞTA İSE ANA VE BABASINI TERCİH ETMEKTE SERBESTTİR	9
22	ÇOCUĞUN MALI BABANIN MALI GİBİDİR	9
23	BİR TABAK YEMEK KIRILIP DÖKÜLSE NASIL TAZMİN ETTİRİLİR?	9
24	ERKEK KADIN HANGİ YAŞLA BÜLUĞA ERER?	10
25	ÜVEY ANASI İLE EVLENENİN CEZASI NEDİR?	10
26	ARAZİ VE BAHÇELERİN SULAMASINDA SIRALAMA NASILDIR?	10
27	ÖLÜMÜ YAKLAŞAN KİMSE MALININ ÜÇTEBİRİNDEN FAZLASINI DAĞITAMAZ	11
28	EVLENMESİ HARAM OLAN VEYA AKRABASINI KÖLELİKTEN KURTARAN KİMSE	11
29	SAHİBİNDEN HABERSİZ BİR TOPRAĞI EKEN NE ELDE EDER?	12
30	BAĞIŞ VE BENZERİ UYGULAMALARDA ÇOCUKLAR ARASINDA EŞİTLİK	12
31	ŞÜF'A (BİR MALI ÖNCELİKLE SATIN ALMA HAKKI) KİME AİTTİR?	12
32	ORTAK VE KOMŞULAR UZAKTA OLSALAR DAHİ BİRBİRLERİNE DAHA YAKINDIRLAR	13
33	SINIRLAR ÇİZİLİP HİSSELER BELİRLENDİĞİ VAKİT ŞÜF'A HAKKI KALKAR	13
34	ORTAK DİĞER ORTAĞIN HİSSESİNİ ALMAYA DAHA HAK SAHİBİDİR	13
35	YİTİK KOYUN DEVE VE EŞYALARIN DURUMU	14
36	VAKIF NEDİR?	15
37	HAYVANIN MEYDANA GETİRDİĞİ ZARAR TAZMİN EDİLMEZ	16
38	İŞLENMEYEN SAHİPSİZ ARAZİLER KİMİNDİR?	16
39	İDARECİ DURUMUNDA OLAN DEVLET YETKİLİSİ TOPRAK BAĞIŞLAR MI?	17
40	AĞAÇ DİKMENİN DEĞERİ VE KİYMETİ	17
41	TOPRAKTA YETİŞEN ÜRÜNLERDE ORTAKLIK	18
42	ZİRAAT ORTAKLIĞI CAİZ MİDİR?	18

14: DİYET BÖLÜMLERİ

1	DİYET KAÇ DEVEDEN OLUŞUR?	19
2	DİYET PARA OLARAK NE KADARDIR?	19
3	YARALAMALARDAKİ DİYETİN MİKTARI NE KADARDIR?	20
4	PARMAKLARIN DİYETİ NE KADARDIR?	20
5	KISAS VE YARALAMALARDA HAKİME İNTİKAL ETMEDEN BAĞIŞLAMAK	20
6	BAŞI TAŞLA EZENİN KISASI NASIL YAPILIR?	21
7	MÜSLÜMAN KİMSENİN ÖLDÜRÜLMESİ BÜYÜK BİR FELAKETTİR	21
8	KIYAMETTE İLK ÖNCE GÖRÜLECEK DAVA HANGİSİDİR?	21
9	ÇOCUĞUNU ÖLDÜRENE KISAS YAPILIR MI?	22
10	MÜSLÜMANIN KANI ÜÇ ŞEYDEN DOLAYI HELALDİR	22
11	İSLAM DEVLETİNİN HİMAYESİ ALTINDA BULUNAN MÜSLÜMAN OLMAYAN BİR KİŞİ ÖLDÜRÜLÜRSE ÖLDÜRENİN DURUMU NEDİR?	22
12	RASÛLULLAH (S.A.V.), İSLAM DEVLETİ GÜVENCESİNDEKİ OLDÜRÜLEN KİMSELERE NE KADAR DİYET TAKDİR ETTİ?	23
13	OLDÜRÜLENİN AİLESİ VE YETKİLİLER YA KISAS İSTER YA DA AFFEDER	23
14	SAVAŞTA ÖLDÜRÜLENLERİN GÖZÜ ÇIKARILMAZ BURNU KULAĞI KESİLMEZ	24

15 CENİN [ANA KARNINDAKİ ÇOCUĞUN] DİYETİ NE KADARDIR? 24
16 BİR KAFİR KARŞILIĞINDA KISAS OLARAK BİR MÜ'MİN ÖLDÜRÜLMEZ 25
17 KAFİR KİMSENİN DİYETİ NE KADARDIR? 25
18 KÖLESİNİ ÖLDÜREN KIMSENIN CEZASI NEDİR? 25
19 KADIN KOCASININ DİYETİNDEN MİRAS ALABİLİR Mİ? 26
20 ORGANLAR İÇİN KISAS VAR MIDIR? 26
21 TOHMET [SUÇLAMA] ALTINDAKİ KIMSE HAPSEDİLİR Mİ? 26
22 MALINI MUDAFÂ EDERKEN OLDÜRÜLEN ŞEHİD OLUR MU? 26
23 KATİLİN BULUNAMAMASI DURUMUNDA YEMİN ETTİRME ŞEKLİ 27

15: HUDÛD BÖLÜMLERİ

1 KENDİLERİNDEN KALEM KALDIRILAN, CEZA VERİLMEYEN KİMSELER VAR MIDIR? 28
2 CEZALARI ÖNLEMEYE ÇALIŞMAK GEREKİR 28
3 MÜSLÜMANIN AYIP VE GÜNAHLARINI ÖRTMEK GEREKİR 28
4 CEZA UYGULANMADAN ÖNCE SUÇLUYA SUÇUNU İTİRAF İÇİN SORGULAMAK 29
5 İTİRAFINDAN DÖNEN SUÇLUDAN CEZANIN KALDIRILMASI 29
6 ŞERİ CEZALARIN UYGULANMAMASI İÇİN ŞEFAATÇİLİK YAPMAK DOĞRU MUDUR? 30
7 RASÛLULLAH [S.A.V.] VE HALİFELER RECM CEZASI UYGULADILAR MI? 30
8 RECM [TAŞLANARAK ÖLDÜRÜLMEK] EVLİ OLDUĞU HALDE ZİNA EDEN KİMSELER İÇİNDİR 31
9 HAMİLE OLAN KIMSENIN TAŞLANARAK ÖLDÜRÜLMESİ, ÇOCUĞUNU DOĞURUNCAYA KADAR BEKLETİLİR 32
10 EHLİ KİTAB DENİLEN KİMSELERİN TAŞLANIP ÖLDÜRÜLMESİ 33
11 ZİNA EDEN BEKARLARA YÜZ DEĞNEKTEN SONRA SÜRGÜN CEZASI UYGULANIR MI? 33
12 DÜNYADA TATBİK EDİLEREK ÇEKİLEN CEZALAR SAHİBİ İÇİN KEFFÂRETTİR 33
13 CARİYELERE DE CEZA UYGULANMASI MUTLAKA GEREKLİDİR 34
14 İÇKİ İÇEN KİMSEYE HANGİ CEZA UYGULANIR? 34
15 İÇKİ İÇEN ÜÇ SEFER DEĞNEKTİR DÖRDÜNCÜDE ÖLDÜRÜLÜR 35
16 HIRSIZIN ELİ NE KADARLIK MALDA KESİLİR? 35
17 HIRSIZIN KESİLEN ELİ BOYNUNA TAKILIR 36
18 HAİN, ÇAPULCU VE YANKESİCİYE EL KESME CEZASI YOKTUR 36
19 AĞAÇLARIN MEYVELERİNDEN VE DİĞER YENECEK SAKIZ GİBİ ÜRÜNLERDEN DOLAYI EL KESMEK YOKTUR 36
20 SAVAŞTA MEYDANA GELEN HIRSIZLIK OLAYINDA EL KESME YOKTUR 37
21 KARISININ CARİYESİYLE CİNSEL İLİŞKİDE BULUNAN KİMSENİN CEZASI 37
22 ZİNAYA ZORLANAN KADINA ZİNA CEZASI UYGULANMAZ 37
23 HAYVANLARLA CİNSEL İLİŞKİ KURAN KİMSENİN CEZASI 38
24 HOMOSEKSÜELLİK YAPAN KIMSENIN CEZASI NEDİR? 38
25 İSLAM DİNİNDEN DÖNEN KİMSEYE UYGULANACAK CEZA 39
26 MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA SILAH ÇEKEBİLİR Mİ? 39
27 SİHİRBAZ [CİNLERLE İLGİLENİP BAZI BİLGİLER VERENLERİN] CEZASI 39
28 GANİMET MALA HAİNLİK EDEN KİMSENİN CEZASI 40
29 BİR ERKEĞE "EY KADINLAŞMIŞ KİŞİ" DİYEN KİMSENİN CEZASI 40
30 TA'ZİR [AZARLAMA] CEZASI NE KADARDIR? 40

16: AV BÖLÜMLERİ

1 KÖPEĞİN AVLADIĞI AVIN HANGİSİ YENİR? HANGİSİ YENMEZ? 41
2 MECÛSİ KİMSENİN KÖPEĞİ, AVI YAKALARSA O AV YENİR MI? 41
3 ŞAHİNİN AVLADIĞI AV YENİLİR Mİ? 42
4 AVİNİ VURDUKTAN SONRA KAYBEDEN BULURSA NE YAPMALI? 42
5 VURDUĞU AVI ÖLÜ OLARAK SUDA BULAN KİMSE NE YAPAR? 42
6 AVDAN KÖPEK YERSE NE YAPILMALIDIR? 43
7 OK VEYA ZIPKINLA AVLANAN HAYVANIN DURUMU 43

17: BOĞAZLAMA BÖLÜMLERİ

1 KESKİN TAŞLARLA KESİLEN HAYVAN YENİR Mİ? 44

18: YİYECEK BÖLÜMLERİ

1 BAĞLANARAK HEDEF YAPILAN VURULUP ÖLDÜRÜLEN HAYVAN YENİR Mİ? 45
2 KESİLEN HAYVANIN KARNINDAN ÇIKAN YAVRU NE YAPILMALI? 45
3 YIRTICI VE PENÇELİ HAYVANLARIN ETİ YENİR Mİ? 45
4 DİRİ HAYVANDAN KESİLEN PARÇALAR YENİR MI? 46
5 İSLÂMÎ KESME ŞEKLİ BOĞAZ VE BOYUNDAKI DAMARLARDANDIR 46

19: HÜKÜMLER VE FAYDALAR

1 KELER'İN ÖLDÜRÜLMESİ SEVAP MIDIR? 47
2 YILANLARIN ÖLDÜRÜLMESİ 47
3 KÖPEKLERİN ÖLDÜRÜLMESİ 48
4 KÖPEK BESLEYENLERİN SEVAPLARI AZALIR MI? 48
5 KAMIŞ VE BENZERİ KESİCİ ŞEYLERLE HAYVAN BOĞAZLANABİLİR MI? 49
6 KAÇAN HAYVAN HANGİ YOLLARLA YAKALANABİLİR? 49

20: KURBAN BÖLÜMLERİ

1 KURBAN KESMENİN DEĞER VE KIYMETİ 50
2 RASÛLULLAH (S.A.V.), İKİ KOÇ KURBAN ETMİŞTİ 50
3 ÖLEN KİMSE ADINA DA KURBAN KESİLEBİLİR Mİ? 50
4 KURBANIN MÜSTEHAB (HOŞ OLANI) HANGİSİDİR? 51
5 KURBAN EDİLMESİ CAİZ OLMAYAN HAYVANLAR 51
6 KURBAN ALIRKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR 51
7 KOYUN TÜRÜNDEN ERKEK OLANIN KESİLMESİ DAHA HOŞTUR 51
8 BÜYÜKBAŞ HAYVANLAR KAÇ KİŞİYE KADAR KURBAN OLABİLİR? 52
9 TOPAL HAYVAN VE KIRIK BOYNUZLU HAYVAN KURBAN OLUR MU? 52
10 BİR EVE BİR KURBAN YETERLİ MİDİR? 53
11 KURBAN KESMEK FARZ MIDIR? SÜNNET MİDİR? 53
12 KURBAN, BAYRAM NAMAZINDAN SONRA KESİLMELİDİR 53
13 KURBAN ETİ NE KADAR YENEBİLİR? 54
14 KURBAN ETLERİNİN ÜÇ GÜNDEN FAZLA YENMEMESİNİN SEBEBİ NE İDİ? 54
15 PUTLAR VE RECEP AYINA HÜRMET İÇİN KURBAN KESMEK YOKTUR 54
16 AKIKA (DOĞUM İÇİN KESİLEN KURBAN) 55
17 DOĞAN ÇOCUĞUN KULAĞINA EZAN OKUNUR 55
18 HAYIRLI KURBAN VE HAYIRLI KEFEN NASIL OLUR? 55
19 SENEDE İKİ SEFER KURBAN KESİLİR Mİ? 56
20 TEK KOYUNLA DA ERKEK ÇOCUĞU İÇİN KURBAN OLABİLİR Mİ? 56
21 RASÛLULLAH (S.A.V.) BAYRAM NAMAZI HUTBESİNDEN SONRA İKİ KOÇ KURBAN ETTİ 56
22 PEYGAMBERİMİZ (S.A.V.) ÜMMETİNDEN KURBAN KESMEYENLERE KURBAN KESMİŞ MİDİR? 56
23 AKIKA KURBANI NE ZAMAN KESİLECEKTİR? 56
24 KURBAN KESECEK KİMSE HAC'DA Kİ İHRAMLI KİMSELERE BENZEMEK İÇİN NE YAPMALIDIR? 57

21: ADAKLAR VE YEMİNLER

1 GÜNAH İŞLEMEK İÇİN ADAK YAPILAMAZ 58
2 ALLAH'A İTAAT ETMEYİ ADAYAN KİMSE ADAĞINI YERİNE GETİRSİN 58
3 ELDE EDEMEYECEĞİ MÂLİK OLMADIĞI ŞEYİ ADAYANIN ADAĞI YOKTUR 58
4 ADI KONULMAYAN TESBİT EDİLEMEYEN ADAĞIN KEFFÂRETİ YEMİN KEFFÂRETİDİR 59
5 YEMİN ETTİĞİ ŞEYDEN DAHA HAYIRLISINI GÖREN ONA DÖNMELİDİR 59
6 YEMİNİ BOZMADAN KEFFÂRET ÖDEMEK 59
7 "İNŞAALLAH" DİYEREK YEMİN EDEN YEMİNİNİ BOZSA BOZMUŞ SAYILMAZ 59
8 ALLAH'TAN BAŞKASI ADINA YEMİN EDİLEMEZ 60
9 YEMİN ETTİĞİ ŞEYE GÜCÜ YETMEYEN KİMSE NE YAPMALI? 61
10 NEZİR CİMRİ İNSANLARDAN MAL ÇIKARMA MODELİDİR 61
11 NEZİR (ADAK) MUTLAKA YERİNE GETİRİLMESİ GEREKİR 62
12 RASÛLULLAH (S.A.V.) NASIL YEMİN EDERDİ 62
13 KÖLEYİ HÜRRİYETİNE KAVUŞTURANIN SEVÂBI 62
14 HİZMETÇİ CARİYEYİ TOKATLAYAN KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.), NE DEDİ? 62
15 İSLAMDAN BAŞKA BİR MİLLETTEN OLMAYA YEMİN EDEN KİMSENİN DURUMU 63
16 ZOR ŞEYLERİ NEZREDİP BECEREMEYEN KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.), NE DEDİ? 63
17 PUT VE HEYKELLER ADINA YEMİN EDEN NE YAPMALI? 63
18 ÖLEN KİMSENİN NEZİR BORCU VARSA NE YAPMALI? 63
19 KÖLEYİ HÜRRİYETİNE KAVUŞTURMANIN DEĞERİ VE KIYMETİ 64

22: SİYER BÖLÜMLERİ

1 SAVAŞ BAŞLAMAZDAN ÖNCE İSLÂMA DAVET ETMEK GEREKİR 65
2 EZAN İŞİTİLEN VE MESCİD GÖRÜLEN YERE SAVAŞ AÇILMAZ 65
3 GECE BASKINLARI VE AKINLAR 66
4 SAVAŞTA YAKIP YIKMA VAR MIDIR? 66
5 GANİMETLER İSLAM ÜMMETİNE HELAL KILINMIŞTIR 67
6 GANİMET MALLARI HEM ASKER HEMDE BİNİTİNE VERİLİR Mİ? 67
7 YOLCULUK VE ASKERÎ BİRLİKLERDE SAYI KAÇ OLMALI? 67
8 SAVAŞA KATILAN KADINLARA DA GANİMET MALINDAN HİSSE AYRILIR MI? 68
9 SAVAŞA KATILAN KÖLEYE GANİMETTEN HİSSE VERİLİR Mİ? 68
10 MÜSLÜMANLARLA BİRLİKTE SAVAŞA KATILAN ZİMMÎYE GANİMETTEN PAY VERİLİR Mİ? 68
11 MECÛSÎLERİN KULLANDIKLARI KAPLAR MÜSLÜMANLAR TARAFINDAN KULLANILABİLİR Mİ? 69
12 GANİMET MALINDAN VERİLEN İLAVE HİSSE (NEFL) 69
13 MÜCAHİDİN ÖLDÜRDÜĞÜ KİŞİNİN ŞAHSÎ EŞYASI MÜCAHİDE AİTTİR 70
14 GANİMET MALLARIN DAĞITILMAZDAN ÖNCE ALINIP SATILMAMASI 70
15 SAVAŞTA ESİR EDİLEN HAMİLE KADINLARLA CİNSEL İLİŞKİ YAPILAMAZ 71
16 MÜŞRİKLERİN YEMEKLERİNDEN YENİLEBİLİR Mİ? 71
17 SAVAŞ ESİRLERİNDEN ANNE İLE ÇOCUK BİRBİRİNDEN AYRILMAZ 71

18 ESİRLERİN ÖLDÜRÜLMESİ VEYA FİDYE ALINARAK BIRAKILMASI ... 71
19 SAVAŞTA KADIN VE ÇOCUKLAR ÖLDÜRÜLMEZ ... 72
20 SAVAŞTA DÜŞMANLAR ATEŞLE YAKILARAK AZÂBLANDIRILAMAZ ... 73
21 GANİMET MALLARINA KARŞI HAİNLİK YAPMAK ... 73
22 KADINLAR DA BAZI GÖREVLER İÇİN SAVAŞA KATILABİLİR ... 73
23 MÜŞRİKLERİN HEDİYELERİ KABUL EDİLİR Mİ? ... 74
24 MÜSLÜMAN OLMAYAN KİMSELERDEN HEDİYE KABUL EDİLİR Mİ? ... 74
25 ŞÜKÜR SECDESİ HANGİ HALLERDE YAPILIR? ... 74
26 EMÂN (GÜVENCE) VERENİN GÜVENCESİ GEÇERLİDİR ... 74
27 VERİLEN SÖZ VE YAPILAN ANLAŞMALARA MUTLAKA UYULMALIDIR ... 75
28 VERDİĞİ SÖZDE DURMAYANLARA KIYAMETTE BİR SANCAK DİKİLİR ... 75
29 HENDEK SAVAŞINDA SA'D B. MUÂZ'IN DÜŞMAN GÜÇLERİNE KARŞI TAVRI ... 75
30 HER DÖNEMDE VERİLEN SÖZLERDE DURULMASI GEREKTİĞİ ... 76
31 MECUSİLERDEN CİZYE ALINMASI GEREKİR ... 76
32 ZİMMÎ (MÜSLÜMANLARIN İDARESİ ALTINDA YAŞAYAN KİMSELER) 'DEN ZORLA BİRŞEYLER ALINIR MI? ... 77
33 HİCRET NEREDEN NEREYE YAPILMALIDIR? ... 77
34 RASÛLULLAH (S.A.V.)'E BİAT (SİYÂSÎ OTORİTESİNİN KABULÜ) EDİLMESİ ... 78
35 BİAT = VERDİĞİ SÖZDE DURMAMANIN AĞIR CEZASI ... 78
36 KÖLELER DE HER KONUDA BİAT EDEBİLİR Mİ? ... 78
37 KADINLAR NASIL BİAT EDERLER? ... 79
38 BEDİR SAVAŞINA KATILAN ASKER SAYISI NE KADARDI? ... 79
39 GANİMETİN BEŞTEBİRİ ALLAH VE RASÛLÜ'NE AİTTİR ... 79
40 SAVAŞTA DA ÇAPULCULUK VE YAĞMALAMAK YASAKTIR ... 79
41 EHLİ KİTAP DENİLEN YAHUDİ VE HİRİSTİYANLARA NASIL SELAM VERİLİR? ... 80
42 MUŞRİKLER ARASINDA MÜSLÜMAN YAŞAMAMALIDIR HİCRET EDİP ORAYI TERKETMELİDİR ... 80
43 YAHUDİ VE HİRİSTİYANLARIN ARAP YARIMADASINDAN ÇIKARILMASI ... 81
44 RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN BIRAKTIĞI MİRAS MALLARI NELERDİR? ... 81
45 MEKKE FETHİNDEN SONRA BİR DAHA ORAYA SAVAŞ AÇILMAZ ... 82
46 SABAH ÖĞLE VE İKİNDİ NAMAZLARI VAKTİ SAVAŞTA NASILDIR? ... 82
47 UĞURSUZLUK İNANCININ İSLAMDA YERİ YOKTUR ... 83
48 SAVAŞA ÇIKACAK KOMUTANLARA RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN TAVSİYELERİ ... 83

23: CİHÂDIN DEĞER VE KIYMETİ

1 CİHÂDIN DEĞER VE KIYMETİ ... 85
2 CİHÂDA HER YÖNÜYLE BAĞLI OLARAK ÖLEN KİMSENİN MUKAFATI ... 85
3 ALLAH YOLUNDA CİHÂD EDERKEN ORUÇ TUTAN KİMSENİN DEĞER VE KIYMETİ ... 85
4 ALLAH YOLUNDA CİHÂD İÇİN YAPILAN HARCAMALARIN MUKAFATI ... 86
5 ALLAH YOLUNDA ÇARPIŞAN GAZİLERE YAPILAN HARCAMANIN MÜKAFATI ... 86
6 SAVAŞA GİDECEK BİR MÜCAHİDİ SİLAH ELBİSE VS. İLE DONATMANIN DEĞERİ ... 87
7 ALLAH YOLUNDA CİHÂD EDENİN TOZLANAN AYAKLARINA CEHENNEM HARAMDIR ... 87
8 CEHENNEM ATEŞİYLE VE DUMANIYLA BERABER OLMAYAN ŞEYLER ... 88
9 MÜSLÜMAN OLMA YOLUNDA SAÇLARI AĞARAN KİMSE ... 88
10 BİNİTLER (ATLAR) KAÇ ÇEŞİTTİR? ... 88
11 ALLAH YOLUNDA ATIŞ YAPMANIN DEĞER VE KIYMETİ ... 89
12 ALLAH YOLUNDA NÖBET TUTMANIN DEĞER VE KIYMETİ ... 89
13 ŞEHÎDLİK KUL BORCU DIŞINDA TÜM GÜNAHLARI SİLER Mİ? ... 89
14 ŞEHÎDLERİN DERECELERİ VE ALLAH KATINDAKİ DURUMU ... 90
15 DENİZ AŞIRI ÜLKELERE DE SAVAŞ YAPILDI MI? ... 91
16 HANGİ SAVAŞÇI, ALLAH YOLUNDA SAVAŞMAKTADIR? ... 91
17 CİHÂD İÇİN GECE GÜNDÜZ GAYRET ETMEK ... 92
18 İNSANLARIN EN HAYIRLISI KİMDİR? ... 93
19 NİYETİNDE ŞEHİDLİK OLAN KİMSENİN DURUMU ... 93
20 ALLAH'IN DAİMA YARDIM ETTİĞİ ÜÇ KİMSE KİMLERDİR? ... 93
21 ALLAH YOLUNDA YARA ALAN KİMSENİN DEĞER VE KIYMETİ ... 93
22 HANGİ AMEL DAHA FAZİLETLİDİR? ... 94
23 CENNET KILIÇLARIN GÖLGESİ ALTINDADIR ... 94
24 HANGİ İNSAN DAHA DEĞERLİ VE KIYMETLİDİR? ... 94
25 ŞEHÎDLER HEP ŞEHÎD OLMAYI MI İSTERLER? ... 94
26 ALLAH YOLUNDA CİHÂD EDEN MÜCAHİDLERİN DEĞER VE KIYMETLERİ ... 95

24: CİHÂD BÖLÜMLERİ

1 ÖZÜRLÜ KİMSENİN SAVAŞTAN GERİ KALABİLECEĞİ ... 97
2 SAVAŞA GİTMEK MI? ANNE BABAYA BAKMAK MI? ... 97
3 "SİZDEN OLAN" EMİR SAHİPLERİ NE DEMEKTİR? ... 97
4 TEK BAŞINA YOLCULUK YAPMANIN HOŞ OLMADIĞI ... 97
5 SAVAŞTA YALAN SÖYLENEBİLİR, ALDATMA YAPILABİLİR ... 98

6 RASÛLULLAH (S.A.V.) KAÇ SAVAŞA KATILMIŞTIR 98
7 ASKERÎ BİRLİKLERİ SAVAŞ KONUMUNA GETİRMEK 98
8 SAVAŞ BAŞLAMAZDAN ÖNCE DUA ETMEK 98
9 SAVAŞLARDA SANCAK KULLANILMASI 98
10 SAVAŞTA BAYRAKLAR DA KULLANILIR MI? 99
11 SAVAŞLARDA PAROLANIN YERİ VAR MIDIR? 99
12 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN KILICI NASILDI? 99
13 SAVAŞTA ORUÇ TUTULMALI MI? 99
14 RASÛLULLAH (S.A.V.) SAVAŞIN EN KORKULU ANLARINDA ÖNE ÇIKARDI 100
15 SAVAŞTA DİRENÇLİ OLMAK 100
16 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN KILIÇLARI NASILDI? 101
17 SAVAŞLARDA KULLANILAN ÇELİK ELBİSE (ZIRH) 101
18 SAVAŞLARDA KULLANILAN ÇELİK BAŞLIK (MİĞFER) 101
19 SAVAŞLARDA KULLANILAN ATLARIN DEĞER VE KIYMETİ 101
20 ATLARINDA DEĞİŞİK ÖZELLİKLERİ VAR MIDIR? 102
21 BEĞENİLMEYEN ATLAR DA VAR MIDIR? 102
22 ATLARI YARIŞTIRMAK MÜSABAKA YAPMAK CAİZ MİDİR? 102
23 RASÛLULLAH (S.A.V.), EHLİ BEYTİNE NE TAVSİYE ETMİŞTİR? 103
24 FAKİR VE GARİBLER YÜZÜNDEN YARDIM EDİLİP RIZIKLANDIRILIYORUZ 103
25 HAYVANLARA ÇINGIRAK VE ÇAN TAKMAK UYGUN MUDUR? 103
26 İSPİYONCULUK YAPMALI MI? 103
27 DEVLET BAŞKANI DA DAHİL HERKES ÇOBANDIR 104
28 DEVLET BAŞKANINA İTAAT EDİLMELİDİR 104
29 YARATANA İSYAN OLAN KONUDA YARATIĞA İTAAT OLUNMAZ 104
30 HAYVANLARI BİRBİRİYLE DÖVÜŞTÜRMENİN YASAKLIĞI 105
31 SAVAŞA KATILMA YAŞI KAÇTIR? 105
32 ŞEHİD OLMAK TÜM GÜNAHLARI SİLER Mİ? 105
33 ŞEHİDLER NASIL DEFNEDİLİR? 106
34 HER KONUDA OLDUĞU GİBİ SAVAŞTA DA İSTİŞARE ESASTIR 106
35 DÜŞMAN ASKERİNİN CESEDİ HİÇBİR ŞEKİLDE GERİ VERİLMEZ 106
36 MÜCAHİD SAVAŞTAN KAÇMAZ, KAÇMAMALIDIR 107
37 ŞEHİDLER ÖLDÜKLERİ YERE DEFNEDİLİR BAŞKA YERLERE NAKLEDİLEMEZ 107
38 SAVAŞTAN DÖNEN MÜCAHİTLER KARŞILANMALI Mİ? 107
39 SAVAŞSIZ ELDE EDİLEN GANİMETLER 107

25: GİYECEK BÖLÜMLERİ

1 İPEK ELBİSE VE ALTIN KULLANIMI ERKEKLERE HARAMDIR 108
2 SAVAŞTA İPEK ELBİSE GİYİLEBİLİR Mİ? 108
3 RASÛLULLAH (S.A.V.) ALTIN İŞLEMELİ BİR ELBİSE GİYMİŞ MİDİR? 108
4 ERKEKLER KIRMIZI ELBİSE GİYEBİLİR Mİ? 108
5 SARIMTIRAK ELBİSE ERKEKLER İÇİN CAİZ MİDİR? 109
6 HARAM VE HELAL DIŞINDA AFFEDİLENLERDE VAR MIDIR? 109
7 ÖLÜ HAYVANLARIN DERİLERİ TABAKLANINCA KULLANILABİLİR 109
8 ELBİSEYİ YERLERDE SÜRÜMEMEK KISA TUTMAK 110
9 KADINLARIN ETEKLERİ NASIL OLMALI? 110
10 RASÛLULLAH (S.A.V.) VEFAT ETTİĞİNDE ÜZERİNDE NASIL BİR ELBİSE VARDI? 111
11 SİYAH SARIK KULLANILABİLİR Mİ? 111
12 SARIĞIN UCUNU İKİ OMUZ ARASINA SARKITMAK 111
13 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN YASAKLADIĞI BAZI ŞEYLER 111
14 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN GÜMÜŞTEN OLAN YÜZÜĞÜ NASILDI? 112
15 YÜZÜK VE KAŞI İKİSİ DE GÜMÜŞTEN OLABİLİR 112
16 YÜZÜK SAĞ ELE Mİ TAKILMALIDIR? 112
17 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN MÜHRÜ ÜZERİNDE NE YAZARDI? 113
18 RESİM VE HEYKEL YASAKLANMIŞ MİDİR? 113
19 HEYKELTRAŞ VE RESSAMLARIN DURUMU NEDİR? 114
20 AĞARAN SAÇ VE SAKAL NE İLE BOYANMALIDIR? 114
21 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN SAÇLARININ ŞEKLİ NASILDI? 114
22 SIK SIK SAÇ TARAMAK HOŞ DEĞİLDİR 115
23 GÖZLERE SÜRME ÇEKMENİN FAYDASI VAR MIDIR? 115
24 TEK PARÇA VE HAREKET İMKANI VERMEYEN ELBİSELER GİYMEMEK 115
25 PERUK TAKMAK CAİZ MİDİR? 115
26 KİBİR VE BÖBÜRLENME İÇİN YASTIK KULLANMA YASAĞI 116
27 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN YATAĞI NASILDI? 116
28 GÖMLEK GİYMEK RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN HOŞUNA GİDER MİYDİ? 116
29 YENİ ELBİSE GİYEN KİMSENİN OKUYACAĞI DUA 117

30 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN CUBBESİ VE MESTİ NASILDI? 117
31 ALTINDAN BURUN VEYA DİŞ YAPTIRILABİLİR Mİ? 117
32 YIRTICI HAYVAN DERİLERİ KULLANILABİLİR Mİ? 118
33 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN PAPUÇLARI NASILDI? 118
34 TEK AYTAKKABIYLA YÜRÜMENİN HOŞ OLMADIĞI 118
35 AYAKKABI, BOT, ÇIZME GİBİ ŞEYLER AYAKTA GİYİLMEMELİ 118
36 TEK AYAKKABIYLA RASÛLULLAH (S.A.V.), YÜRÜMÜŞ MÜDÜR? 119
37 AYAKKABI GİYMEYE HANGİ AYAKTAN BAŞLANIR? 119
38 YAMALI ELBİSENİN DURUMU 119
39 RASÛLULLAH (S.A.V.) SAÇLARINI ÖRMÜŞ MÜDÜR? 119
40 ASHABIN ELBİSELERİNİN KOLLARI (YENLERİ) NASILDI? 120
41 ELBİSENİN UZUNLUĞU NE KADAR OLMALI? 120
42 KÜLAH ÜZERİNE SARIK SARMAK 120
43 YÜZÜK ERKEKLER İÇİN GÜMÜŞTEN OLMALIDIR 120
44 YÜZÜK HANGİ PARMAĞA TAKILMALIDIR? 121
45 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN HOŞLANDIĞI ELBİSE ÇEŞİDİ HANGİSİDİR? 121

26: YİYECEK BÖLÜMLERİ

1 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN SOFRASI NASILDI? 122
2 TAVŞAN ETİ YENİLİR MI? 122
3 KELER ETİ YENİR Mİ? 122
4 SIRTLAN ETİ YENİR Mİ? 123
5 AT ETİ YENİR Mİ? 123
6 EHLİ EŞEK ETİ YENİR Mİ? 123
7 KAFİR MECUSİLERİN TENCERE VE TABAKLARINDAN YEMEK YENİR Mİ? 124
8 KATI YAĞLAR İÇERSİNE FARE DÜŞERSE NE YAPILMALI? 124
9 SOL EL İLE YEMEK İÇMEK YASAKLANMIŞTIR 125
10 YEMEKTEN SONRA PARMAKLARI YALAMAK GEREĞİ 125
11 YERE DÜŞEN LOKMA VE YİYECEK PARÇALARI NE YAPILMALI? 125
12 TABAĞIN ORTASINDAN YEMEMELİ 126
13 SOĞAN VE SARIMSAK YİYEN MESCİDLERDEN UZAK DURMALI 126
14 PİŞMİŞ SOĞAN VE SARIMSAĞIN YENEBİLECEĞİ 126
15 UYKU ZAMANINDA KAPLAR ÖRTÜLMELİ IŞIKLAR SÖNDÜRÜLMELİDİR 127
16 HURMAYI VE BENZERİ MEYVELERİ İKİŞER İKİŞER YEMEMEK 127
17 TEMEL GIDA MADDELERİNİN EVLERDE BULUNDURMA GEREĞİ 121
18 YEMEK YEDİKTEN SONRA HAMDEDEN KİMSEDEN ALLAH RAZI OLUR 128
19 RASÛLULLAH (S.A.V.), CÜZZAMLI BİR KİMSEYLE YEMEK YEMİŞ MİDİR? 128
20 MÜMİN İLE KAFİRİN YEDİKLERİ KAÇ BAĞIRSAK DOLDURUR? 128
21 İKİ KİŞİNİN YEMEĞİ ÜÇ KİŞİYE YETERLİDİR 129
22 ÇEKİRGE YENİR Mİ? 129
23 ÇEKİRGE DE ALLAH'IN ORDULARINDAN BİR ORDU MUDUR? 129
24 PISLIK YİYEN HAYVANLARIN ETİ YENİR Mİ? SÜTÜ İÇİLİR Mİ? 130
25 RASÛLULLAH (S.A.V.)'DE TAVUK ETİ YEMİŞ MİDİR? 130
26 RASÛLULLAH (S.A.V.), TOY KUŞU ETİNDEN YEMİŞ MİDİR? 130
27 RASÛLULLAH (S.A.V.), KEBAB YEMİŞ MİDİR? 130
28 BİR YERE DAYANARAK YEMEK YEMEMEK 131
29 RASÛLULLAH (S.A.V.), BAL VE HELVAYI SEVER MİYDİ? 131
30 ET SUYU GIDA OLARAK ETİN AYNISI MIDIR? 131
31 TİRİT YEMEĞİNİN YEMEKLER ARASINDAKİ ÜSTÜNLÜĞÜ 131
32 ET NASIL YENMELİDİR? 132
33 ET BIÇAKLA KESİLEREK TE YENİLEBİLİR Mİ? 132
34 RASÛLULLAH (S.A.V.), ETİN HANGİ ÇEŞİDİNİ SEVERDİ? 132
35 SİRKE AZIK VE KATIK OLABİLİR Mİ? 132
36 YAŞ HURMA İLE KARPUZ BİRLİKTE YENİR Mİ? 133
37 YAŞ HURMA İLE SALATALIK BERABER YENİR Mİ? 133
38 DEVE IDRARI ŞİFA OLARAK KULLANILABİLİR Mİ? 133
39 YEMEKTEN ÖNCE VE SONRA ELLERİ YIKAMAK 134
40 ABDEST, NAMAZ KILINACAĞINDA ALINIR 134
41 YEMEĞE BAŞLARKEN BESMELE ÇEKMEK 134
42 KABAK YEMEĞİ NASILDIR? 135
43 ZEYTİN YAĞI YEMEK OLARAK VE TEDAVİ DE KULLANILIR MI? 135
44 KÖLE VE HİZMETÇİLERLE BİRLİKTE YEMEK YEMEK 135
45 YEMEK YEDİRMENİN DEĞER VE KIYMETİ 136
46 AKŞAM YEMEĞİNİ TERKETMEK İHTİYARLIK GETİRİR Mİ? 136
47 YEMEK NASIL YENMELİ? 136

48 YEMEKLERDEN SONRA ELLER MUTLAKA YIKANMALIDIR 137

27: İÇECEK BÖLÜMLERİ

1 ŞARAP İÇENLERİN SONUÇLARI 138
2 HER SARHOŞLUK VEREN ŞEY HARAMDIR 138
3 ÇOĞU SARHOŞLUK VERENİN AZI DA HARAMDIR 139
4 TOPRAK KAPLARDA ŞARAP HALİNE GELEN (ŞIRA) HARAM KILINMIŞTIR 139
5 SU KABAĞINDA, HURMA KÜTÜĞÜ KABINDA VE TOPRAK KAPLARDA ŞIRA YAPILMASININ VE BEKLETİLMESİNİN YASAKLIĞI 139
6 HER TÜRLÜ KAP İÇERİSİNDE ŞIRA YAPILABİLİR 140
7 ŞIRA YAPILDIKTAN SONRA BİRGÜN İÇİNDE İÇİLMELİDİR FAZLA BEKLETİLİRSE SARHOŞLUK VERECEK HALE GELİR 140
8 ŞARAP (İÇKİ) YAPILAN HUBUBAT ÇEŞİTLERİ 140
9 HURMA KORUĞU İLE OLGUN HURMA BİRLİKTE ŞIRA YAPILIR MI? 141
10 ALTIN VE GÜMÜŞ KAPLARDA YEME İÇMENİN YASAKLIĞI 141
11 AYAKTA SU İÇİLEBİLİR Mİ? 141
12 RASÛLULLAH (S.A.V.) AYAKTA BİRŞEYLER İÇMİŞ MİDİR? 142
13 SU VE BENZERİ ŞEYLERİ ÜÇ NEFESTE İÇMEK 142
14 SU VE BENZERİ ŞEYLERİ ÜÇ SEFERDE İÇİP İKİ NEFES ALMAK 142
15 İÇİLEN KABIN İÇERİSİNE ÜFLEMEMEK 143
16 KABİN İÇERİSİNE ÜFLEMEMEK 143
17 TULUMLARIN AĞZINDAN SU İÇMENİN YASAKLANMASI 143
18 ZARURET DURUMLARINDA TULUMLARIN AĞZINDAN SU İÇİLEBİLİR 143
19 İÇME SIRASI SAĞ TARAFTAN BAŞLAR VE DEVAM EDER 144
20 SU DAĞITAN KİMSE EN SON KENDİSİ İÇER 144
21 RASÛLULLAH (S.A.V.), TATLI VE SOĞUK ŞEYLERİ SEVERDİ 144

28: İYİLİKLER VE İRTİBATI KOPARMAMAK

1 ANNE BABAYA İYİ DAVRANMAK GEREKİR 145
2 HAYIRLI İŞLERİN SIRALAMASI 145
3 ANA BABANIN RAZI ALMASI ALLAH'IN RAZI OLMASI DEMEKTİR 145
4 ANA BABAYA KARŞI GELMEK BÜYÜK GÜNAHLARDAN MIDIR? 146
5 BABA DOSTUNA İYİLİKTE BULUNUP BAĞLARI KOPARMAMAK 146
6 TEYZE, ANNE YERİNDEDİR 146
7 ANNE VE BABA, DUASI KABUL GÖREN KİMSELERDENDİR 147
8 ANA BABANIN HAKKI NASIL ÖDENEBİLİR? 147
9 AKRABA İLE İLGİYİ KESMEMEK GEREKİR 147
10 AKRABA İLE İLGİYİ KESMEMEK NE DEMEKTİR? 147
11 ÇOCUK SEVGİSİ KİŞİYE NE YAPAR? 148
12 EVLAT SEVGİSİ NEDİR? MERHAMET NASILDIR? 148
13 KIZ ÇOCUKLARA VE KIZ KARDEŞLERE İYİLİK EDİLMESİ GEREĞİ 148
14 YETİMLE İLGİLENEN KİMSE DE CENNETE GİRENLERDEN MİDİR? 149
15 KUÇUĞE ŞEFKAT BÜYÜĞE SAYGI GEREKİR 149
16 İNSANLARA ŞEFKAT VE MERHAMETLİ DAVRANMAK 150
17 NASİHAT EDİP SAMİMİ OLMAK HER MÜSLÜMANA GEREKİR 151
18 MÜSLÜMANLAR KENDİ ARALARINDA TEK VÜCUD GİBİDİRLER 151
19 MÜSLÜMAN: MÜSLÜMANIN AYIPLARINI ÖRTMELİDİR 151
20 MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANI DAİMA MÜDAFA ETMELİ KUYUSUNU KAZMAMALI 152
21 MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA KÜSÜP DARGIN DURAMAZ 152
22 MÜSLÜMAN, MÜSLÜMAN KARDEŞİNE KARŞI DAIMA FEDAKAR OLMALIDIR 152
23 GIYBET NE DEMEKTİR? 153
24 MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA KISKANÇ OLAMAZ, KIN BESLEYEMEZ 153
25 MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA KİN BESLEYİP DÜŞMANLIK YAPAMAZ 153
26 YALAN SÖYLEMEK ÜÇ YERDE CAİZDİR 154
27 MÜMİN, MÜMİNİ ALDATAMAZ ZARAR VEREMEZ 154
28 KOMŞULUK HAKKI NE KADAR DEĞERLİ VE KIYMETLİDİR? 154
29 ÇALIŞTIRILAN HİZMETÇİ VE PERSONELE İYİ DAVRANMAK 155
30 HİZMETÇİ VE PERSONELE DAIMA İYİ DAVRANMAK GEREKİR 155
31 KÖLE VE HİZMETÇİLERİN KUSURLARINI AFFEDİP BAĞIŞLAMAK 156
32 HİZMETÇİ VE KÖLELERİN EĞİTİP TERBİYE EDİLMESİ 156
33 ÇOCUKLARIN TERBİYE EDİLMESİ GEREKİR 156
34 KARŞILIKLI HEDİYELEŞMEK İYİDİR 156
35 İNSANLARA ŞÜKRETMEYİ BİLMEYEN ALLAHA ŞÜKRETMEYİ DE BİLEMEZ 157
36 SADAKA SEVÂBI KAZANDIRAN BAZI HAYIRLI İŞLER 157
37 HİBE VE BAĞIŞ YAPMANIN MÜKAFATI 157
38 YOLLARDAKİ RAHATSIZLIK VEREN ŞEYLERİ KALDIRMAK GEREKİR 158
39 SIRLAR İFŞA EDİLMEMELİ 158

40 CÖMERT OLMAK GEREKİR CUZDANIN AĞZI KAPATILMAMALI 158
41 MUSLÜMAN CIMRİ VE KÖTU AHLAKLI OLAMAZ 158
42 KİŞİNİN AİLE VE ÇOCUKLARINA YAPTIĞI HARCAMA DA SADAKA SAYILIR 159
43 MİSAFİRLİK KAÇ GÜNDÜR? 159
44 DUL VE YETİM KİMSELERE YARDIM İÇİN KOŞMAK 160
45 GÜLER YUZLÜ OLMAK SADAKA SEVÂBI KAZANDIRIR 160
46 DOĞRULUK VE YALANCILIK KİŞİYİ NEREYE GÖTÜRÜR? 160
47 HAYA DUYGUSU KİŞİYİ VE YAŞANTISINI SÜSLER 161
48 ALLAH'IN LANETİ GAZABI VE ATEŞİ İLE BEDDUA ETMEMELİ 161
49 NESEB, SOY-SOP BİLGİSİ ÖĞRENMEK GEREĞİ 162
50 MÜSLUMANIN, MÜSLUMANA ARKASINDAN HABERİ OLMAKSIZIN DUASI ÇABUK KABUL EDİLEN DUALARDANDIR 162
51 NE DİRİ NEDE ÖLÜ OLANLARA SÖVÜP SAYMAMALI 162
52 MÜSLÜMAN, MÜSLUMANA SOVEBİLİR Mİ? 162
53 GÜZEL AHLAKLI KİMSELER; CENNET'TE NELERE SAHİP OLACAKLAR? 163
54 HAYIRLI KÖLE ALLAH'A HEMDE EFENDİSİNE ITAAT EDENDİR 163
55 İNSANLARA GÜZEL AHLAKLA MUAMELE ETMEK GEREĞİ 163
56 KÖTU ZAN BESLEMEK MÜSLUMANIN DAVRANIŞI DEĞİLDİR 164
57 MÜSLÜMANLAR ŞAKA YAPABİLİRLER Mİ? 164
58 TARTIŞMA, MÜNAKAŞA TERKEDİLMELİDİR 164
59 İNSANLARI DURUMLARINA GÖRE IDARE ETMEK 165
60 SEVGİ VE KIZGINLIKTA ÖLÇÜLÜ OLMAK GEREKİR 165
61 KİBIRLI KIŞI CENNETE GİREMEYECEK Mİ? 165
62 GÜZEL AHLAK; MİZANDA EN AĞIR GELEN BİR ŞEYDİR 166
63 KÖTÜLÜK EDENE BİLE İYİLİK ETMEK GEREKİR 167
64 ZIYARETİN ÖNEMİ DEĞER VE KIYMETİ 167
65 HAYA İMANDADIR 167
66 ACELE ETMEK VE DÜŞUNEREK ÖLÇÜLÜ HAREKET ETMEK 168
67 YUMUŞAK HUYLULUK OLMAK HAYIRLI OLMAK DEMEKTİR 168
68 MAZLUM KIMSENİN BEDDUASINDAN SAKINMALI 168
69 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN GÜZEL AHLAKINDAN BIR KAÇ ÖRNEK 169
70 ÖLEN KİŞİLERE BİLE VEFA BORCUNU ODEMEK 169
71 GÜZEL AHLAKLI OLANLAR; KIYAMETTE PEYGAMBER (S.A.V.)'E YAKIN OLACAKLARDIR 169
72 MUMİN; LANET ETMEZ 170
73 OFKE İYİ BIR HUY DEĞİLDİR 170
74 ÖFKESİNİ YENEN KİMSENİN CENNET'TEKİ MUKAFATI 170
75 BUYÜKLERE SAYGILI DAVRANMAK GEREKİR 170
76 KUS VE DARGIN OLANLAR CENNETE GİREMEZLER Mİ? 170
77 SABRETMEKTEN DAHA HAYIRLI VE FAYDASI GENİŞ BIRŞEY YOKTUR 171
78 EN HAYIRSIZ KİŞİ; İKİ YÜZLÜ ÇİFTE STANDARTLI KİŞİDİR 171
79 KOĞUCULUK ARABOZANLIK YAPAN CENNETE GİRMEYECEKTİR 171
80 HAYA VE GEREĞİNDEN AZ KONUŞMAK İMANDAN MIDIR? 171
81 IFADE TARZI BÜYÜLEYİCİDİR 172
82 TEVAZU (ALÇAK GÖNÜLLÜ OLMAK) KİŞİYİ YÜKSELTİR 172
83 ZULUM, HAKSIZLIK VE YARATILIŞ GAYESİ DIŞINDA YAŞAMAK 172
84 VERILEN NİMETLERDE KUSUR BULMAMAK GEREKİR 172
85 MUSLUMANA SAYGI GÖSTERİP AYIBINI ARAŞTIRMAMAK GEREKİR 172
86 HAYAT TECRUBELERLE DEVAM EDİP GİDER 173
87 KENDİSİNDE OLMAYAN BİR IYILİĞİ VARMIŞ GİBİ GÖSTERMEK 173

29: TIP BÖLÜMLERİ

1 PERHİZ MUTLAKA GEREKLİDİR 174
2 MUTLAKA TEDAVI OLMAK GEREKLIDIR 174
3 HASTAYA HAFİF OLAN ÇORBA VE BULAMAÇ YEDİRMELİ 175
4 HASTALARI YEMEK YEMEYE VE IÇMEYE ZORLAMAMAK GEREKİR 175
5 ÇOREK OTU ÖLÜMDEN BAŞKA HER DERDE DEVADIR 175
6 DEVE SIDIĞI TEDAVİ OLARAK KULLANILABİLİR MI? 175
7 INTIHAR EDENLERİN KIYAMETTEKİ DURUMLARI NASIL OLACAKTIR? 175
8 SARHOŞLUK VEREN ŞEYLERLE TEDAVİNİN YASAK OLUŞU 176
9 DEĞIŞIK ILAÇLAR VE FAYDALARI 176
10 DAĞLAMAK SURETİYLE TEDAVİNİN YASAKLANIŞI 177
11 BAZI HALLERDE DAĞLAMA YOLUYLA TEDAVI YAPILABİLİR MI? 177
12 KAN ALDIRMAK ŞEKLİNDEKİ TEDAVİ YOLU 177
13 KINA İLE TEDAVİ OLUNUR MU? 178
14 MUSKA TAŞIMAK VE DAĞLANMAK SURETİYLE TEDAVİ CAİZ MIDIR? 178
15 AKREP ZEHİRİ GÖZDEĞMESİ VE ÇIBAN İÇİN ŞIFA DUALARI OKUNABİLİR 179

16 NÂS VE FELAK SURETİYLE TEDAVİ OLUNUR MU? 179
17 GÖZ DEĞMESİ (NAZARA KARŞI) OKUMA TEDAVİSİ VAR MIDIR? 179
18 RASÛLULLAH (S.A.V.), TORUNLARINI NASIL OKUYARAK TEDAVİ EDERDİ? 180
19 UĞURSUZLUK DİYE BİRŞEY YOKTUR FAKAT GÖZ DEĞMESİ HAKTIR 180
20 OKUYARAK TEDAVİ ETME KARŞILIĞINDA ÜCRET ALINIR MI? 180
21 OKUMAK ŞEKLİYLE DE TEDAVİ YAPILABİLİR MI? 181
22 DOMALAN, MANTAR VE ACVE HURMASININ ŞİFA OLUŞU 181
23 KAHİN = SIHIRBAZ = FALCILIK YAPAN CİNLERLE UĞRAŞAN KİMSENİN ÜCRETİ 182
24 MUSKA, BONCUK, HAMAYLÎ, CEVŞEN VE BENZERİ ŞEYLERİ TAKMANIN HARAMLIĞI 182
25 SITMA = ATEŞLİ HASTALIKLARI SU İLE SOĞUTMAK 182
26 SITMA VE SANCILI ANLARDA OKUNACAK DUA 183
27 ÇOCUK EMZİREN KADINLA CİNSEL İLİŞKİ KURULMAZ MI? 183
28 ZÂT-ÜLCENB = VEREM VEYA AKCİĞER İLTİHABININ TEDAVİSİ NASILDIR? 183
29 AĞRI VE SIZILARA KARŞI HANGİ DUA OKUNMALIDIR? 184
30 MÜSHİL İLACI OLARAK HANGİ OT DAHA TESİRLİDİR? 184
31 BAL İLE TEDAVİ OLMAK 184
32 HASTA ZİYARETİNDE HANGİ DUA OKUNMALIDIR? 184
33 SITMA HASTALIĞINA KARŞI DEĞIŞIK BİR TEDAVİ YOLU 185
34 KÜL İLE TEDAVİ YAPILABİLİR MI? 185
35 HASTAYI MORAL OLARAK TAKVİYE EDECEK SÖZLER SÖYLENMELİDİR 185

30: FERAİZ BÖLÜMLERİ

1 ÖLENİN MALI VARİSLERİNE AİTTİR 186
2 FERAİZ = ÖLEN KİMSENİN MALLARINI BÖLÜŞTÜRME İLMİ ÖĞRENİLMELİDİR 186
3 KIZ ÇOCUKLARININ MİRASTAKI HİSSELERİ NASILDIR? 186
4 KIZ, OĞLUN KIZI VE ANA-BABA BİR KIZKARDEŞİN HİSSESİ NASILDIR? 186
5 ANA BABA BİR OLAN KARDEŞLERİN MİRASI 187
6 KIZ VE ERKEK ÇOCUKLARIN MİRASI 187
7 KIZ KARDEŞLERİN MİRASLARI 188
8 ASABE = BELİRLİ HİSSESİ OLMAYIP, ARTANINI ALANLARIN MİRASI 188
9 DEDENİN MİRASI 188
10 NİNENİN MİRASI 189
11 OĞLU İLE BERABER NİNESİNİN MİRASI NASILDIR? 189
12 DAYININ MİRASI NASILDIR? 190
13 GERİDE VARİS BIRAKMAKSIZIN ÖLEN KİMSENİN MİRASI 190
14 AZÂD ETTİĞİNDEN BAŞKA MİRASÇISI OLMAYANIN DURUMU 190
15 DİN AYRILIĞI MİRASA ENGELDİR 190
16 DİNLERİ AYRI TOPLUMLAR BİRBİRLERİNE MİRASÇI OLAMAZLAR 191
17 KATİL MİRAS ALAMAZ 191
18 KADIN KOCASININ DİYETİNDEN MİRAS ALIR MI? 191
19 MİRAS VARİSLERE DİYET TE ASABE ÜZERİNEDİR 191
20 BİR MÜSLÜMAN VASITASIYLA İSLAMA GİREN KİMSENİN MİRAS DURUMU 192
21 ZİNA YOLUYLA MEYDANA GELEN ÇOCUĞUN MİRAS DURUMU NASILDIR? 192
22 VELA'YA KİM VARİS OLUR? 192
23 UÇ MİRASI BİRDEN TEK BAŞINA ALAN KADIN 192

31: VASİYET BÖLÜMLERİ

1 MALIN ÜÇTE BİRİ VASIYET EDİLEBİLİR 193
2 VASIYETİNDE VARİSLERİN BİR KISMINA ZARAR VERENLER CEHENNEMLİKTİR 193
3 ALACAĞI BORCU OLANLAR İÇİN VASIYET MUTLAKA GEREKLİDİR 193
4 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN VASIYETİ NASILDI? 194
5 VARİSE (MİRASTAN PAY ALAN KİMSELERE) VASİYET YOKTUR 194
6 ÖLENİN BORCU VASIYETİNDEN ÖNCE ÖDENMELİDİR 195
7 ÖLÜMÜNE YAKIN SADAKA VEREN VE KÖLE AZÂD EDEN KİMSE 195

32: VELA VE BAĞIŞ BÖLÜMLERİ

1 VELA HAKKI AZÂD EDEN KİMSEYE AİTTİR 196
2 VELA HAKKINI SATMAK VE BAĞIŞLAMAK YASAKTIR 196
3 BABASINDAN BAŞKASINA BABA DİYEN, EFENDİSİNDEN BAŞKASINA EFENDİM DİYEN KİMSE 196
4 BİR BABA ÇOCUĞUNUN KENDİSİNDEN OLMADIĞINI İDDİA EDEBİLİR Mİ? 197
5 ŞEKİL YÖNÜNDEN DE NESEB TESBİTİ MÜMKÜN MÜDÜR? 197
6 HEDİYELEŞMEK TAVSİYE VE TEŞVİK EDİLMEKTEDİR 197
7 BAĞIŞTAN GERİ DÖNENİN DURUMU 198

33: KADER BÖLÜMLERİ

1 KADER KONUSUNDA MÜNAKAŞA EDİLİR Mİ? 199
2 ADEM İLE MUSA'NIN MÜNAKAŞALARI 199
3 MUTLULUK VE MUTSUZLUK İÇİN ÇALIŞIP ÇABALAYANLAR 199

4 TÜM İŞLER SONUÇLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLİR 200
5 HER DOĞAN FITRAT DİNİ OLAN MÜSLÜMANLIK ÜZERE DOĞAR 200
6 KADERİ ANCAK DUA ÇEVİREBİLİR 201
7 KALPLER RAHMAN'IN İKİ PARMAĞI ARASINDADIR 201
8 CENNETLİKLER VE CEHENNEMLİKLER BİR KİTAPTA YAZILIR 201
9 BULAŞICILIK VE UĞURSUZLUK İNANCINA YER YOK 202
10 HAYİR VE ŞER OLARAK HERŞEYİ YARATAN ALLAH'TIR 202
11 HER CAN ÖLÜMÜ NEREDE YAZILDIYSA MUTLAKA ORADA ÖLECEKTİR 203
12 HERŞEY ALLAH'IN KADERİ OLUP GÜNÜ GELİNCE ORTAYA ÇIKAR 203
13 KADERİYE VE MÜRCİE MEZHEPLERİ NEDİR? 203
14 ÖLÜM HER AN GELEBİLİR 204
15 ALLAH'IN KAZASINA RIZA GÖSTERMEK ADEM OĞLUNUN MUTLULUĞUNDANDIR 204
16 KADER KONUSUNDA BOZUK GÖRÜŞ SAHİPLERİ YÜZÜNDEN NELER OLABİLİR 204
17 ANA KİTAP NEDİR? 204
18 KADER, GÖKLER VE YERYÜZÜ YARATILAMADAN ÖNCE YAZILMIŞTI 205
19 KADER KONUSUNDA TARTIŞMA YAPMAMAK 205

34: FİTEN (KARGAŞALIKLAR) BÖLÜMLERİ

1 MÜSLÜMANIN KANI NASIL HELAL OLABİLİR? YANİ ÖLDÜRÜLEBİLİR? 206
2 CANLARA VE MALLARA TECAVÜZ ETMEK HARAMDIR 206
3 MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANI DEĞİŞİK ŞEYLERLE VE ŞEKİLLERDE KORKUTAMAZ 206
4 ➢MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA SİLAH DOĞRULTAMAZ 207
5 KILIÇ ÇIPLAK OLARAK (KININDAN ÇIKMIŞ VAZİYETTE) ALINIP VERİLMEMELİ 207
6 SABAH NAMAZINI KILMAKLA KİŞİ; ALLAH'IN HİMAYESİNE GİRER 207
7 CEMAAT (İSLAM TOPLUMUNDAN) AYRILMAYIN 208
8 KÖTÜLÜKLER ORTADAN KALDIRILMAZ İSE AZAB İNER 209
9 İYİLİKLER EMREDİLİP KÖTÜLÜKLERDEN SAKINDIRILMAK GEREKİR 209
10 HELAK EDİLEN TOPLUMLARDA HERKES NİYETİNE GÖRE DİRİLTİLECEKLERDİR 209
11 KÖTÜLÜKLERİ EL İLE VE DİL İLE DEĞİŞTİRMEYE ÇALIŞMALIYIZ 210
12 İKİ KATLI GEMİNİN ALTINDAKİLER VE ÜSTÜNDEKİLERİN DURUMU 210
13 EN DEĞERLİ CİHÂD; ZÂLİM İDARECİYE HAK SÖZ SÖYLEMEKTİR 210
14 PEYGAMBERİMİZİN ÜMMETİ HAKKINDAKİ ÜÇ DİLEĞİ 210
15 KARGAŞALI DÖNEMLERDE EN HAYIRLI KİMSE HANGİ KİMSEDİR? 211
16 DİL KILIÇLARDAN KESKİN; NE ZAMAN OLACAKTIR? 211
17 EMANET VE GÜVEN İNSANLAR ARASINDAN KALKACAKTIR 212
18 BİR GÜN; YAHUDİ VE HIRİSTİYANLARIN YOLUNA MUTLAKA UYACAKSINIZ 212
19 KIYAMETE YAKIN NELER KONUŞACAKTIR 212
20 AY; İKİYE BÖLÜNMÜŞTÜ 213
21 KIYAMET ALAMETLERİNDEN YERE BATMA OLAYLARI NASIL OLACAK? 213
22 GÜNEŞ BATIDAN DOĞACAK MI? 214
23 YE'CÛC VE ME'CÛC NE ZAMAN ÇIKACAKTIR 214
24 KUR'ÂN OKUDUĞU HALDE DİNDEN ÇIKACAK OLANLAR KİMLERDİR? 215
25 TORPİLLİ İŞLER KIYAMETE YAKIN ÇOĞALACAK MI? 215
26 DÜNYANIN ÖMRÜ NE KADARDIR? 215
27 ŞAM HALKI BOZULACAK MI? 216
28 MÜSLÜMANLAR BİRBİRLERİNİ ÖLDÜRECEKLER Mİ? 217
29 BÜYÜK KARGAŞALAR ÇIKTIĞINDA KİM KİMDEN DAHA HAYIRLI OLACAK? 217
30 KARANLIK GECELER GİBİ KARIŞIKLIKLARDA OLACAK MI? 217
31 İLİM YOK OLUP KANLI HADİSELER ÇOĞALACAK MI? 218
32 KILIÇLAR NE ZAMAN BIRAKILACAK? 218
33 KARIŞIKLIK ZAMANLARINDA TAHTADAN KILIÇ EDİNMELİ MİYİZ? 218
34 KIYAMETİN ALAMETLERİ NELERDİR? 219
35 GELECEK GÜNLER GEÇMİŞİ ARATACAK MI? 219
36 YERYÜZÜ KIYMETLİ MADENLERİNİ DIŞARIYA ÇIKARACAK MI? 219
37 EN ALÇAK KİMSE EN MUTLU KİMSE OLUNCAYA KADAR KIYAMET KOPMAYACAKTIR 220
38 ON BEŞ KÖTÜLÜK İŞLENİRSE BELALAR İNER Mİ? 220
39 KIYAMET VE PEYGAMBERİMİZ BİRBİRİNE ÇOK YAKINDIR 221
40 KIYAMET KOPACAĞI ESNADA HANGİ TOPLUMA SAVAŞ AÇILACAK? 221
41 KİSRA VE KAYSERLER DE YOK OLACAKLAR MI? 221
42 HİCAZ BÖLGESİNDEN BİR ATEŞ ÇIKMADIKÇA KIYAMET KOPMAZ 222
43 YALANCI PEYGAMBERLER ÇIKMADIKÇA KIYAMET KOPMAYACAKTIR 222
44 SAKİF KABİLESİNDEN DE BİR YALANCI ÇIKACAK MI? 222
45 HİCRİ ÜÇÜNCÜ ASIRDAN SONRA ETLENME VE YAĞLANMA ÇOK MU OLACAK? 223
46 KAÇ HALİFE KUREYŞ'DEN GELECEKTİR? 223
47 KİM HALİFEYİ KÜÇÜK GÖRÜR HAKARET EDERSE ALLAH'TA ONU ALÇALTIR 223

48 HALİFELİK KAÇ YIL OLACAK ONDAN SONRA NE OLACAK? 224
49 HALİFELİK KIYAMETE KADAR HEP KUREYŞ'DEN Mİ OLACAK? 224
50 CEHCAH İSİMLİ BİRİ İDARECİ OLACAK MI? 224
51 SAPIK VE SAPIKLIĞA GÖTÜRÜCÜ İDARECİLER DE Mİ GELECEK? 225
52 DUNYANIN SONU NE ZAMAN GELECEK? 225
53 MEHDÎ HER İSTEYENE VERECEK Mİ? 225
54 MERYEM OĞLU İSA'DA KIYAMETE YAKIN İNECEK Mİ? 226
55 HANGİ PEYGAMBERLER DECCÂL'DAN SAKINDIRMIŞLARDIR? 226
56 DECCÂLİN BELİRGİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR? 226
57 DECCÂL NEREDEN ÇIKACAKTIR? 227
58 DECCÂL'IN ÇIKIŞINDAN ÖNCEKİ BAZI ALAMETLER 227
59 DECCÂL'İN TÜM ÖZELLİKLERİ VE YAPACAKLARI ŞEYLER NELERDİR? 227
60 DECCÂL'IN GÖRÜNTÜSÜ NASILDIR? 229
61 DECCÂL MEDÎNE'YE GİREMEZ Mİ? 229
62 MERYEM OĞLU İSA DECCÂL'İ ÖLDÜRECEK Mİ? 230
63 İBN SÂİD (İBN SAYYAD) KİMDİR? 230
64 RASÛLULLAH (S.A.V.)'IN GELECEĞE AİT BAZI HABERLERİ 232
65 RÜZGARA SÖVÜLMEMESİ GEREKİR 232
66 CESSASE VE DECCÂL KISSASI 233
67 MÜSLÜMAN ALTINDAN KALKAMAYACAĞI İŞLERE GİRİŞMEMELİ 233
68 ZÂLİME DE MAZLUMA DA MUTLAKA YARDIM EDİLMELİ 233
69 İKLİM VE YAPILAN İŞLERİN İNSAN TABİATINA TESİRLERİ 234
70 PEYGAMBER ADINA YALAN UYDURAN ATEŞTEKİ YERİNE HAZIRLANSIN 234
71 FİTNE KAPISI AÇILACAK MI? YOKSA KIRILACAK MI? 234
72 HAKSIZLIK YAPAN İDARECİLERLE BERABER OLMAMAK ONLARA DESTEK VERMEMEK 234
73 MÜSLÜMAN OLMAK AVUÇ İÇİNDE ATEŞ TUTMAK GİBİ Mİ OLACAK? 235
74 KİBİRLİ KİBİRLİ YÜRÜNDÜĞÜNDE NE OLACAK? 235
75 BAŞLARINA KADIN İDARECİ GEÇİREN TOPLUMLAR NE OLUR? 235
76 İYİLER VE KÖTÜLER NASIL KİMSELERDİR? 236
77 İDARECİLERİN İYİLERİ VE KÖTÜLERİ HANGİ KİMSELERDİR? 236
78 NAMAZ KILDIĞI SÜRECE İDARECİYLE ÇATIŞILMAZ 236
79 BOZUKLUK DÖNEMLERİNDE İBADET VE KULLUĞUN DEĞERİ 237

35: RÜYA BÖLÜMLERİ

1 MÜMİNİN RÜYASI PEYGAMBERLİĞİN KIRKALTI PARÇASINDAN BİRİDİR 238
2 PEYGAMBERLİK SONA ERDİ AMA MÜJDELEYİCİ ŞEYLER VARDIR 238
3 DÜNYA HAYATINDA O MÜMİNLERE MÜJDELER VARDIR 238
4 RÜYASINDA PEYGAMBER (S.A.V.)'İ GÖREN GERÇEKTEN O'NU GÖRMÜŞTÜR 239
5 RÜYASINDA HOŞLANMADIĞI BİR ŞEY GÖREN NE YAPACAK? 239
6 RÜYA TABİRİ YORUMLANMASI NASIL OLUR? 239
7 RUYALAR VE ÇEŞİTLERİ 240
8 RUYASINA YALAN KARIŞTIRANA VERİLECEK CEZA NEDİR? 240
9 RÜYADA SÜT VE GÖMLEK GÖRMEK NE İLE YORUMLANIR? 240
10 BAZI RÜYALARIN PEYGAMBERİMİZ (S.A.V.) TARAFINDAN YORUMLANMASI 241

36: ŞAHİTLİK BÖLÜMLERİ

1 ŞÂHİDLERİN EN HAYIRLISI KİMDİR? 244
2 ŞÂHİDLİĞİ KABUL EDİLMEYEN KİMSELER 244
3 YALAN ŞÂHİDLİK BÜYÜK GÜNAHLARDANDIR 245
4 ASIRLARIN VE ZAMANLARIN EN HAYIRLISI HANGİSİDİR? 245

37: ZÜHD BÖLÜMLERİ

1 İNSANLARIN ALDANDIKLARI İKİ NİMET HANGİLERİDİR? 247
2 EN ZENGİN VE EN FAZLA KULLUK EDEN KİMDİR? 247
3 HAYIRLI AMELLERE ACELE ETMEK 247
4 ÖLÜMÜ SIK SIK HATIRLAMAK GEREKİR 248
5 KABİR AHİRET DURAKLARININ İLKİ MİDİR? 248
6 ALLAH'A KAVUŞMAYI İSTEYENE ALLAH TA KAVUŞMAK İSTER 248
7 PEYGAMBER (S.A.V.) BİLE KIZINI VE TOPLUMUNU CEHENNEM'DEN KURTARAMAZ 248
8 ALLAH'A KARŞI SORUMLULUK BİLİNCİYLE KİŞİ AĞLAYABİLİR Mİ? 249
9 AZ GÜLÜP ÇOK AĞLAMAK MI GEREKİR? 249
10 SÖYLEDİĞİ SÖZLERLE CEHENNEMİN DERİNLİKLERİNE GİDENLER KİMLERDİR? 249
11 KİŞİNİN LÜZÜMSUZ BOŞ ŞEYLERİ TERKETMESİ İYİ MÜSLÜMAN OLUŞUNDANDIR 250
12 AZ KONUŞMAK ÇOK KONUŞMAKTAN ÇOK DAHA İYİDİR 250
13 DÜNYA ALLAH KATINDA NE KADAR DEĞERSİZDİR 250
14 DUNYADA LANETLENMEYEN ŞEYLER VE KİMSELER HANGİLERİDİR? 251
15 AHİRET NİMETLERİYLE DÜNYA NİMETİNİN MUKAYESESİ 251

16 DÜNYA KİM İÇİN CENNET KİM İÇİN BİR HAPİSHANEDİR? 251
17 DUNYADAKİ DÖRT SINIF INSAN VE DURUMLARI 251
18 GEÇİM SIKINTISI ÇEKEN HALINI KİME BİLDİRMELİ? 252
19 BU DUNYADA MAL OLARAK NE YETERLİDİR? 252
20 ÇİFTLİK VE GELİR GETİRECEK ŞEYLER EDİNMELİ MİYİZ? 253
21 EN HAYIRLI INSAN KIMDIR? 253
22 HAYIRLI VE ŞERLI INSANLAR HANGİLERİDİR? 253
23 BU UMMETİN YAŞ ORTALAMASI KAÇTIR? 253
24 SON ZAMANLARDA GUNLER ÇABUCAK MI GEÇECEKTİR? 253
25 DUNYADA NASIL OLMAK GEREKIR? 253
26 BU UMMETİN İMTİHANI MAL MÜLK İLE Mİ OLACAKTIR? 254
27 İNSANOĞLUNUN İKİ VADİ DOLUSU ALTINI OLSA NE YAPAR? 254
28 YAŞLANAN KIMSENİN GONLU HANGİ ŞEYLERE GENÇTİR? 254
29 DUNYA SEVGİSİNİN TERKİ NE DEMEKTİR? 255
30 ADEMOĞLUNA YETERLİ OLAN EŞYALAR HANGİLERİDİR? 255
31 GERÇEKTEN KİŞİNİN MALI HANGİSİDİR? 255
32 VEREN EL ALAN ELDEN DAIMA ÜSTÜNDÜR 255
33 TEVEKKUL NASIL OLMALIDIR? 256
34 TUM DUNYA NİMETLERİ KİMDE TOPLANMIŞTIR? 256
35 ALLAH'IN EN ÇOK SEVDİĞİ DOSTLARI HANGİLERİDİR? 256
36 GERÇEKTEN PEYGAMBER SEVGİSİ NEYİ GEREKTİRİR? 257
37 FAKİRLER CENNETE ZENGİNLERDEN ÖNCE Mİ GİRECEKLER? 257
38 RASÜLULLAH (S.A.V.) VE AİLESİNİN GEÇİMİ NASILDI? 258
39 RASÜLULLAH (S.A.V.)'İN YAŞANTISI NASILDI? 259
40 GERÇEK ZENGİNLİK GÖNÜL ZENGİNLİĞİDİR 261
41 MAL ELDE ETMEDE GERÇEK YOL HANGİSİDİR? 262
42 PARA VE MADDEYE KUL VE KÖLE OLANLARA LANET VARDIR 262
43 İKİ KURT MU BİR SÜRÜYE DAHA ZARARLI? YOKSA MAL HIRSI MI DİNE DAHA ZARARLI? 262
44 İNSANLARIN DUNYA HAYATINDAKI DURUMLARI NEYE BENZER? 262
45 KİŞİ ARKADAŞININ DİNİ ÜZEREDİR 262
46 CENAZEYİ TAKİP EDEN VE GERİ DÖNENLER HANGİLERİDİR? 263
47 YEME İÇMEDE GERÇEK ÖLÇÜ NEDİR? 263
48 GÖSTERİŞ İÇİN VE DESİNLER DİYE İŞ YAPMAMAK 263
49 GİZLENEN BİR KULLUĞUN AÇIĞA ÇIKMASI 265
50 KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR 265
51 ALLAH'A KARŞI HER KONUDA HÜSNÜ ZANDA BULUNMAK 266
52 İYİLİK VE GÜNAHIN TARİFLERİ NASILDIR? 266
53 ALLAH İÇİN SEVEN VE SEVİŞENLERİN DURUMLARI 266
54 AŞIRI VE HAKSIZ YERE ÖVGÜ YAPANLARA NE YAPILMALI? 267
55 KİMLERLE ARKADAŞ OLMALI YEMEĞİNİ KİMLER YEMELİDİR? 267
56 BELA VE SIKINTILARA KARŞI SABRETMEK GEREKİR 268
57 DÜNYADA GÖZ NİMETİNDEN MAHRUM OLANIN DURUMU 268
58 KIYAMETTE SIKINTI VE BELALARA SABREDENLERE NELER VERİLECEK? 269
59 AHİR ZAMANDA DİNİ, DUNYAYA ALET EDENLER ÇIKACAK MI? 269
60 KURTULUŞ DİLİ KORUMAKLA MI MUMKÜN OLUR? 270
61 KALPLERİN KATILAŞMASI HANGİ ÇEŞİT SOZLERLE OLUR? 270
62 ADEMOĞLU TÜM KONUŞMALARI ALEYHİNE MİDİR? 271
63 EBÛ'D DERDÂ VE SELMAN MÜNAKAŞASINDA KİM HAKLI ÇIKTI? 271
64 ALLAH'IN RIZASI NEREDE ARANMALIDIR? 271

38: KIYAMETİN ÖZELLİKLERİ VE İNCELİKLER

1 YARIM HURMA İLE CEHENNEM'DEN KORUNULUR MU? 272
2 MUFLİS KİMDİR? AHİRETTE TAKAS NASIL YAPILIR? 272
3 İNSANLAR KIYAMET GÜNÜ ÇIPLAK MI HAŞREDİLECEKLER? 274
4 AMEL DEFTERLERİ NASIL ELE GEÇECEKTİR? 274
5 HESABI KONUSUNDA TARTIŞILAN MUTLAKA HELAK OLUR 275
6 ALLAH'IN VERDİĞİ ŞEYLER NE YAPILMALI Kİ KAZANÇLI ÇIKILSIN? 275
7 YERYUZU VE ORGANLAR DA KONUŞACAK MI? 276
8 SÛR NASIL BİR ŞEYDİR? 276
9 KIYAMET GÜNÜ PEYGAMBER (S.A.V.), NEREDE ARANMALI? 276
10 KIYAMETTE ŞEFAAT NASIL OLACAKTIR? 277
11 PEYGAMBERİMİZİN ŞEFAATİ KİMLEREDİR? 278
12 CENNETE BU ÜMMETTEN KAÇ KİŞİ GİRECEKTİR? 279
13 ŞEFAAT ALLAH'A ORTAK KOŞMADAN ÖLEN KİMSELEREDİR 279
14 KEVSER HAVUZUNUN İBRİKLERİ VAR MIDIR? 279

15 KEVSER HAVUZUNUN ÖLÇÜLERİ VE SUYUNUN ÖZELLİKLERİ 280
16 PEYGAMBER (S.A.V.)'İN ÜMMETİNİN ÇOK OLUŞU 281
17 BEDBAHT KİMSENİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR? 281
18 DÜNYADA YEDİRİP İÇİRİP GİYDİRENE AHİRETTE NE YAPILACAKTIR? 282
19 TAKVA (ALLAH'A KARŞI SORUMLULUK BİLİNCİ) NEDİR? 282
20 MELEKLER MÜ'MİNLERİ HANGİ HALDE KANATLARIYLA GÖLGELENDİRİR? 282
21 ŞÖHRET VE ZİRVEDE Mİ OLMAK GEREKİR? 282
22 ECEL ÜMİD VE HAYALLER 283
23 ALLAH VE PEYGAMBER HİÇ HATIRDAN ÇIKARILMAMALIDIR 283
24 ALLAH İÇİN GEREĞİ BİÇİMDE HAYA ETMEK NE DEMEKTİR? 284
25 GERÇEK AKILLI KİMSE KİMDİR? 284
26 KABİR, İÇERİSİNDEKİLERLE NASIL KONUŞACAKTIR? 284
27 RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN VÜCUDUNA HASIR İZ YAPMIŞ MIYDI? 285
28 BU ÜMMETİN FELAKETİ MAL VE DÜNYA SEVGİSİNDE MİDİR? 285
29 TOK GÖZLÜ OLANA HERŞEY BEREKETLİ Mİ KILINIR? 286
30 KİMİN KAYGISI AHİRET OLURSA KALBEN ZENGİN OLUR MU? 286
31 EVİMİZDEKİ GIDA MADDELERİNİ ÖLÇÜP SAYMAMALI MIYIZ? 286
32 DÜNYAYI HATIRLATAN PERDE 287
33 EVDE KALAN MI YOKSA DAĞITILAN MI BİZİMDİR? 287
34 PEYGAMBER HANIMLARI SU VE HURMA MI YERLERDİ? 287
35 KONFORLU BİR HAYATTA KİŞİ KENDİSİNİ İBADETE VEREBİLİR Mİ? 288
36 EHLİ SUFFE, PEYGAMBERİMİZ VE EBÛ HUREYRE'NİN SUT İKRAMI 289
37 DÜNYADA ÇOK YİYENLER AHİRETTE AÇ MI KALACAKLAR? 290
38 PEYGAMBERLER VE ASHABI YÜNDEN ELBİSELER GİYERLERDİ 290
39 YAPI VE İNŞAAT İŞLERİNDE SEVAP KAZANILIR MI? 290
40 BİNA VE İNŞAAT HARCAMALARINDA SEVAP OLMAZ MI? 290
41 ALLAH RIZASI İÇİN YAPILAN HARCAMALAR KİŞİYİ ALLAH'IN HİMAYESİNE SOKAR 291
42 RASÛLULLAH (S.A.V.), MEDİNE'YE GELDİĞİNDE İLK OLARAK NE SÖYLEMİŞTİ? 291
43 YİYİP İÇİP ŞÜKREDEN, ORUÇTA AÇLIĞA SABREDEN KİMSE GİBİDİR 291
44 ENSÂRIN MUHÂCİRLERE YAPTIĞI İYİLİKLER 291
45 CEHENNEM ATEŞİ KİME HARAMDİR? 292
46 RASÛLULLAH (S.A.V.), KARŞILAŞTIĞI KİMSEYE NASIL MUAMELE EDERDİ? 292
47 GİYİM KUŞAMIYLA KİBİRLENEN KİMSE YERE BATIP GİTTİ Mİ? 292
48 ÖFKESİNİ YENEN KİMSENİN MÜKAFATI 292
49 MÜ'MİN KİMSE GÜNAHLARINI NASIL GÖRÜR? 294
50 MUTLAKA HAYIR SÖYLENMELİ VEYA SUSMALI 294
51 İNSANLAR TAKLİD EDİLEBİLİR Mİ? 295
52 GERÇEK MÜSLÜMANIN ELİNDEN VE DİLİNDEN ZARAR GELMEZ 295
53 KİŞİ AYIPLADIĞI BİR GÜNAHI İŞLER Mİ? 295
54 KİŞİ SEVİNİP GÜLDÜĞÜ ŞEYLE DE İMTİHAN OLUR MU? 295
55 MÜSLÜMANLARIN ARASINA KARIŞMAK GEREKİR 296
56 DİNİ YOK EDİP BİTİREN ŞEY NEDİR? 296
57 CEZASI DÜNYADA VERİLEN GÜNAHLAR 297
58 ŞÜKREDEN VE SABREDEN KUL HANGİ ÖZELLİKTEDİR? 297
59 MELEKLER BİZİMLE NE ZAMAN TOKALAŞIRLAR? 297
60 ALLAH'A TEVEKKÜL NASIL OLMALIDIR? 298

39: CENNETİN ÖZELLİKLERİ

1 CENNETİN AĞAÇLARI NE KADAR BÜYÜKTÜR? 300
2 CENNETİN BİNASI NASILDIR? NELERDEN YAPILMIŞTIR? 300
3 CENNET KÖŞKLERİNİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR? 301
4 CENNET'TE DE DERECELENDİRMELER VAR MIDIR? 301
5 CENNETE GİRECEK OLANLARA VERİLECEK HURİLERİN ÖZELLİKLERİ 302
6 CENNET'TE CİNSEL İLİŞKİ VAR MIDIR? 302
7 CENNETLİKLERİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR? 303
8 CENNETLİKLERİN ELBİSELERİ NASILDIR? 303
9 CENNET AĞAÇLARININ GÖLGELERİ VE MEYVELERİ NASILDIR? 304
10 CENNET'TE KUŞLAR DA VAR MIDIR? 304
11 CENNET'TE AT BULUNUR MU? 304
12 CENNETLİKLERİN YAŞLARI NASILDIR? 305
13 CENNETLİKLERİN KAÇTA KAÇI BU ÜMMETTEN OLACAKTIR? 305
14 CENNETİN KAPILARI NE KADARDIR? 305
15 CENNETTE ÇARŞI VE PAZAR VAR MI? 306
16 CENNET'TE ALLAH'IN GÖRÜLMESİ NASIL OLACAKTIR? 307
17 CENNETLİKLERİN EN AŞAĞI DERECESİNDE OLANIN DURUMU NASILDIR? 307

18 CENNET'TEKİ NİMETLERDEN DAHA İYİ OLAN ŞEY NEDİR? 308
19 CENNETLİKLER BİRBİRİNİN KÖŞKLERİNE NASIL BAKACAKLARDIR? 308
20 CENNET VE CEHENNEM İKİSİ DE EBEDİDİR 308
21 CENNET VE CEHENNEM NE İLE KUŞATILMIŞTIR? 310
22 CENNET VE CEHENNEMİN MÜNAKAŞALARI 311
23 CENNETLİKLERİN EN AŞAĞI DERECESİNDE OLANLARA YAPILACAK İKRAM 311
24 CENNET HURİLERİ KENDİLERİNİ NASIL TANITIRLAR? 311
25 ALLAH'IN SEVDİĞİ VE SEVMEDİĞİ ÜÇ KİŞİ HANGİLERİDİR? 312
26 FIRAT NEHRİNİN SULARI ÇEKİLİP HAZİNELER Mİ ÇIKACAK? 313
27 CENNET'TE SÜT, BAL VE ŞARAP IRMAKLARI VAR MIDIR? 313

40: CEHENNEMİN ÖZELLİKLERİ

1 CEHENNEM NASIL BİR ŞEYDİR? 314
2 CEHENNEMİN DERİNLİĞİ NE KADARDIR? ORADA KAMÇILAR VAR MIDIR? 314
3 CEHENNEMLİKLERİN VÜCUDLARI BÜYÜK MÜ OLACAK? 314
4 CEHENNEMLİKLER NELER İÇECEKLER? 315
5 CEHENNEMLİKLERİN YİYECEKLERİ NASILDIR? 316
6 GÖKTEN PARÇALAR NE KADAR ZAMANDA DÜŞEBİLİR? 317
7 CEHENNEM ATEŞİNİN ŞİDDETİ NE KADARDIR? 318
8 CEHENNEM ATEŞİNİN RENGİ NASILDIR? 318
9 CEHENNEM SENEDE KAÇ NEFES ALMAKTADIR? 318
10 CEHENNEM'DEN EN SON ÇIKACAK KİŞİ NASIL OLACAK? 319
11 CEHENNEMLİKLERİN ÇOĞUNLUĞU KADINLAR MIDIR? 320
12 CEHENNEM'DE EN HAFİF AZAB GÖRENİN DURUMU NASILDIR? 321

41: İMAN BÖLÜMLERİ

1 İNSANLAR LAİLAHE İLLALLAH DEYİNCEYE KADAR SAVAŞILIR 322
2 LAİLAHE ILLALAH DEYİNCEYE VE NAMAZ KILINCAYA KADAR SAVAŞILIR 322
3 İSLAM BEŞ ANA ESAS ÜZERİNE KURULMUŞTUR 323
4 İMAN, İSLAM, İHSAN NE DEMEKTİR? KIYAMET NE ZAMAN KOPACAKTIR? 323
5 FARZ İBADETLERİN İMANLA ALAKASI VAR MIDIR? 324
6 İMAN ARTAR VE EKSİLİR Mİ? 324
7 UTANMAK HİSSİ İMANDANDIR 325
8 NAMAZIN ÖNEMİ VE DEĞERİ 326
9 NAMAZI TERK EDEN KİMSENİN DURUMU NEDİR? 327
10 İMANIN TADINI KİM TATMIŞ OLUR? 327
11 ZİNA EDEN İNSAN İMAN ÜZERE ZİNA EDEMEZ 328
12 MÜSLÜMAN ELİNDEN VE DİLİNDEN BAŞKASININ EMİN OLDUĞU KİMSEDİR 328
13 İSLAM GARİB GELDİ GARİB GİDECEK 329
14 MÜNAFIĞIN ALAMETİ KAÇTIR? 329
15 MÜSLÜMANA SÖVMEK GÜNAHTIR 330
16 MÜ'MİNE LANET EDEN ONU ÖLDÜRMÜŞ GİBİDİR 330
17 ALLAH'TAN BAŞKA İLAH OLMADIĞINA ŞÂHİDLİK EDEREK ÖLEN KİŞİYE ATEŞ HARAM KILINACAKTIR 331
18 BU ÜMMET KAÇ FIRKAYA BÖLÜNECEKTİR? 332

41: İMAN BÖLÜMLERİ

1 ALLAH HAYIR DİLEDİĞİ KİMSEYİ DİNDE BİLGİLİ KILAR 334
2 İLİM ÖĞRENMENİN DEĞERİ VE KIYMETİ 334
3 ILMİ SAKLAMAMAK GEREKİR 334
4 İLİM TAHSİLİ YAPMAK İSTEYENLERE İYİ MUAMELE ETMEK GEREKİR 334
5 İLİM KALKACAK VE YOK DENECEK HALE GELECEK Mİ? 335
6 İLMİ ŞÖHRET VE MAKAM İÇİN KULLANAN CEHENNEMLİKTİR 336
7 İLMİ BAŞKALARINA DUYURUP AKTARMAK GEREKİR 336
8 HADİS DİYE YALAN SÖYLEYEN KİMSELER CEHENNEMLİKTİR 337
9 YALAN OLDUĞUNU BİLDİĞİ HALDE BİR SÖZÜ HADİS DİYE AKTARMAK 337
10 HADİSLERİ İNKAR EDENLER DE OLACAK MI? 338
11 HADİS YAZMA İŞİ İLK DÖNEMLERDE YASAKLANMIŞ MIYDI? 338
12 HADİS YAZMA İŞİNE SONRADAN İZİN VERİLDİ Mİ? 338
13 İSRAİL OĞULLARINDAN İBRETLİ ŞEYLER AKTARILABİLİR Mİ? 339
14 HAYRA VASITA OLAN ONU YAPMIŞ GİBİ SEVAP KAZANIR MI? 339
15 HAYRA VEYA SAPIKLIĞA ÖNCÜ OLAN KİMSENİN DURUMU 340
16 SÜNNETLERE YAPIŞIP BİDATLERDEN UZAK DURMALI 340
17 PEYGAMBER (S.A.V.)'İN YASAKLADIKLARINDAN KAÇINMAK GEREKİR 342
18 MEDİNE ÂLİMLERİ DAHA BİLGİLİ Mİ OLACAKLAR? 342
19 ÂLİM Mİ ÜSTÜN YOKSA İBADET EDİP DURAN MI? 342

SÜNEN-İ TİRMİZÎ TERCEMESİ

2.Cilt

Hazırlayan
Abdullah PARLIYAN

13: AHKÂM BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ HÂKİM OLACAK KİMSELERDE ARANACAK ŞARTLAR

1322- Abdullah b. Mevhib (r.a.)'den rivâyete göre, Osman (r.a.), Ömer'in oğlu Abdullah'a git halka hakimlik yap dedi. Abdullah: "Ey Müminlerin emiri beni bu görevden bağışlar mısın? Dedi. Osman bu işin nesini sevmiyorsun vaktiyle baban da bu işi yapmıştı deyince Abdullah şu cevabı verdi. Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Kim hâkim olur da adaletle hükmederse bulunduğu makamın hakkını vermiş olur."** Artık bunun ötesinde ne beklerim ben? Bu hadis uzundur. (Buraya bu kadarı alınmıştır.) (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⦿ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi garib olup isnadı bence muttasıl değildir. Mu'temir'in kendisinden rivâyet ettiği Abdulmelik ise Abdulmelik b. ebî Cemile'dir.

Muhammed b. İsmail, Hüseyin b. Bişr'den, Şerik'den, A'meş'den, Sehl b. Ubeyde'den, İbn Büreyde'nin babasından rivâyet ederek şöyle demiştir: **"Hüküm verme, hakimlik üç çeşittir; ikisi Cehennem'de biri Cennet'tedir. Bir hâkim ki bilerek haksız yere hüküm verir bu Cehennemliktir. Bir hâkim ki delil ve belgeleri araştırmaksızın insanların haklarını bilgisiz ve cahilliğinden dolayı gasbeder ki bu da Cehennemliktir. Bir hâkim ki hak ve adaletle hükmeder ki bu Cennetliktir."** (Ebû Dâvûd, Adiye: 3; İbn Mâce, Ahkam: 3)

1323- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hakimliği isteyen kimse kendisiyle baş başa bırakılmış olur yani Allah tarafından kendisine yardım edilmez. Kim de bu görüşe zorla getirilirse Allah ona bir melek gönderir de onu doğruya yöneltir."** (İbn Mâce, Ahkam: 1)

1324- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Hakimlik isteyen bu arada aracılara başvuran kimse kendi başına bırakılır, Allah kendisine yardım etmez, zorla hakimliğe getirilen kimseye ise Allah; onu doğruya iletecek bir melek indirir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⦿ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. İsrail'in, Abdul Â'la'dan rivâyetinden daha sağlamdır.

1325- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim insanlar arasında hakimlik yapmak üzere görevlendirilirse bıçaksız boğazlanmış gibidir."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 1; İbn Mâce, Ahkam: 1)

⦿ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Başka yollarla da yine Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 2

➢ HÂKİM HÜKMÜNDE İSABET EDERSE VE YANILIRSA NE OLUR?

1326- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hakîm, tüm gücünü sarf ederek hüküm verdiğinde doğruyu bulursa iki mükafat alacaktır. Aynı şekilde hüküm verdiğinde yanılırsa bir mükafat alacaktır."** (Buhârî, I'tisam: 21; Müslim, Akdiye: 6)

⦿ **Tirmizî:** Bu konuda Amr b. As ve Ukbe b. Âmir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadisin Sûfyân es Sevrî'nin, Yahya b. Said'den rivâyeti olduğunu sadece Abdurrezzak'ın, Ma'mer yoluyla Sûfyân es Sevrî'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 3

➢ HÂKİM NEYE DAYANARAK HÜKÜM VERMELİ?

1327- Muâz (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Muâz'ı, Yemen'e kadı (hâkim) olarak gönderdiğinde ona nasıl hüküm vereceksin?** Buyurdu. Muâz: Allah'ın kitabındakine göre hüküm veririm Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah'ın kitabında bulamaz isen;** Muâz Rasûlullah (s.a.v.)'in sünnetine göre... dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Eğer Allah Rasûlünün sünnetinde de yoksa buyurdu."** Muâz: Kendi görüşümle ictihat ederek bir hüküm bulur ve ona göre hüküm veririm dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah, Rasûlünün elçisini, Allah, Rasûlünün arzusuna uygun hareket etmeye muvaffak kılan Allah'a hamdolsun"** buyurdular. (Ebû Dâvûd: Akdıyye: 11)

1328- Muhammed b. Beşşâr (r.a.), Muhammed b. Cafer, Abdurrahman b. mehdî vasıtasıyla, Şu'be'den, Ebû Avn'dan, Hâris b. Amr'dan, Şu'be oğlu Muğîre kardeşinin oğlundan ve Hımıs halkından bir kimseden ve Muâz'dan bu hadisin bir benzerini bize naklettiler.

⊙ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Bana göre bu hadisin senedi muttasıl değildir. Ebû Avn es Sekafî'nin ismi Muhammed b. Ubeydullah'tır.

BÖLÜM: 4

➢ ALLAH KATINDA ADİL HÜKÜMDARIN DURUMU

1329- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü Allah'a inananların en sevimlisi ve oturum bakımından en yakını adil hükümdardır. Allah'ın en çok kızdığı ve oturum bakımından en uzak olanı ise zâlim hükümdardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. ebî Evfâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Saîd hadisi hasen garibtir. Onu sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

1330- Abdullah b. ebî Evfâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah, haksızlık ve zulmetmediği sürece hakimle beraberdir. Haksızlık yapar ve zulmederse Allah ondan uzaklaşır şeytan onunla beraber olur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Onu sadece Imrân el Kattan'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 5

➢ HÂKİM HER İKİ TARAFI DA DİNLEMEDEN HÜKÜM VERMEMELİDİR

1331- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana şöyle demişti: **"İki kişi aralarında hüküm vermen için seni hakem tayin ederlerse birini dinler dinlemez hüküm verme ikincisini de dinledikten sonra nasıl hüküm vereceğini daha iyi anlarsın."** Ali diyor ki: O günden bu yana bu şekilde hüküm vermekteyim. (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 6; İbn Mâce, Ahkam: 1)

BÖLÜM: 6

➢ HÜKÜMDAR, HALKINA KAPISINI AÇIK BULUNDURMALIDIR

1332- Ebûl Hasen (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Amr b. Mürre, Muaviye'ye şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurmuştur: **"Her hangi bir idareci kapısını muhtaç, yoksul ve düşkünlerin yüzüne kaparsa Allah'ta göklerin kapısını onun her türlü ihtiyaçlarına karşı kapatır."** Bunun üzerine Muaviye insanların ihtiyaçlarına bakan bir görevli tayin etmişti. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Amr b. Mürre hadisi garibtir. Bu hadis başka yollardan da rivâyet edilmiştir. Amr b. Mürre el Cühenî, Ebû Meryem künyesiyle anılır.

1333- Rasûlullah (s.a.v.)'in arkadaşı Ebû Meryem'den mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet edilmiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Yezîd b. Ebî Meryem, Şamlıdır. Büreyd b. ebî Meryem ise Küfelidir. Ebû Meryem, Amr b. Mürre el Cühenî lakabıyla anılır.

BÖLÜM: 7

➢ HÂKİM OLAN KİMSE KIZGIN DURUMDA HÜKÜM VERMEMELİ

1334- Abdurrahman b. ebî Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ubeydullah b. ebî Bekre, hâkim iken babam ona şöyle yazmıştı: Kızgın olduğun anda iki kişi arasında hüküm verme! Zira ben Rasûlullah (s.a.v.)'den, **"Hâkim öfkeli olduğu anda iki kişi arasında hüküm vermesin"** diye işitmiştim. (İbn Mâce, Ahkam: 4; Ebû Dâvûd, Akdıyye: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Bekre'nin ismi Nüfey'dir.

BÖLÜM: 8

➢ DEVLET MEMURLARININ HALKTAN HEDİYE ALMAMALARI GEREĞİ

1335- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) beni Yemen'e vali olarak göndermişti; hareket edeceğim sırada peşimden bir haberci göndererek beni geri çevirdi ve buyurdu ki: **"Seni niçin geri çevirdiğimi biliyor musun? Benim iznim olmadan hiçbir şey alma çünkü bu bir hainliktir. Her kim bu dünyada hainlik yaparsa kıyamet günü Allah'ın huzuruna, yaptığı o hainlikle getirilir. İşte bunun için seni çağırmıştım, şimdi vazifene gidebilirsin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Adıy b. Amîra, Büreyde, Müstevrid b. Şeddâd, Ebû Humeyd ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Muâz hadisi garib olup sadece bu şekliyle Ebû Usame'nin, Dâvûd el Evdî rivâyetinden bilmekteyiz.

BÖLÜM: 9

➢ RÜŞVET VEREN DE ALAN DA LANETLENMİŞTİR

1336- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), hüküm konusunda rüşvet verene de alana da lanet etmiştir. (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 4; İbn Mâce, Ahkâm: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr, Âişe, İbn Hadide ve Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahih olup, bu hadis Ebû Seleme b. Abdurrahman yoluyla Abdullah b. Amr'dan da rivâyet edilmiştir. Ebû Seleme'nin babasından da rivâyet edilmiş olup sahih değildir.

Tirmizî: Abdullah b. Abdurrahman'dan işittim şöyle diyordu: Ebû Seleme'nin Abdullah b. Amr'dan rivâyet ettiği hadis bu konuda en güzel ve en sahih rivâyettir.

1337- Abdullah b. Amr'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), rüşvet verene de alana da lanet etmiştir."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 4; İbn Mâce, Ahkam: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 10

➢ HEDİYE VE DAVET KABUL EDİLMELİDİR

1338- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bana bir parça bile hediye edilse kabul ederim. Bir paça yemeğe davet edilsem mutlaka giderdim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Âişe, Muğîre b. Şu'be, Selman, Muaviye b. Hayde ve Abdurrahman b. Alkame'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Enes hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 11

➢ AVUKATLIK VE GÜZEL KONUŞMAYLA HAKİMİ YANILTMAK

1339- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Siz davalarınızı halletmek için bana müracaat ediyorsunuz. Ben de sizin gibi bir insanım delilini ortaya koymada kiminiz kiminizden daha düzgün ifadeli olabilir. Böyle bir durumda ben de o kimsenin lehine hüküm verebilirim. Bu sebeple ben kimin düzgün ifadesine dayanarak kardeşinin hakkından ona bir şey hükmetmiş isem ben ona ateşten bir parça kesmişimdir. Sakın o hükümle kestiğim bu parçayı almasın."** (Buhârî, Şehâdet: 28; Müslim, Akdıyye 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ümmü Seleme hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 12

➢ İSPAT ETMEK DAVACIYA, YEMİN ETMEK DAVALIYA DÜŞER

1340- Vâil b. Hucr (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **Hadramevt** bölgesinden bir adamla **Kinde'li** bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e geldiler. Hadremevtli adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adam benim toprağımı elimden aldı, bunun üzerine Kindeli dedi ki: O toprak benim mülkümdür, bu toprakta onun hiçbir hakkı yoktur.

Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.), Hadremevtli adama o toprağın sana ait olduğunu gösterir bir şâhid, bir belge var mıdır? dedi. Adam hayır dedi. O halde davacı olduğun bu kimseye sadece yemin verdirebilirsin başka yapılacak bir şey yok buyurunca; Adam: Bu adam yalancı birisidir neye yemin ettiğine aldırış etmez hiçbirşeyden sakınıp korunmaz dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de bundan başka yapacağım bir şey yoktur buyurdular.

Râvî diyor ki: Kindeli adam yemin etmek için minberin yanına doğru giderken arkasını dönünce Rasûlullah (s.a.v.): **"Eğer haksız yere senin malını elde etmek için yemin ederse Allah'ın huzuruna, Allah kendisinden yüzçevirmiş olduğu halde varacaktır"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 23; İbn Mâce, Ahkâm: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, İbn Abbâs, Abdullah b. Amr ve Eş'as b. Kays'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Vâil b. Hucr hadisi hasen sahihtir.

1341- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir hutbesinde şöyle demiştir: **"İspat edip delil getirmek davacıya yemin etmekte davalıya gerekir."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 23; İbn Mâce, Ahkâm: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedinde söylenti vardır.

Muhammed b. Ubeydullah el Arzemî'nin hafızası yönünden hadiste zayıf olduğu kaydedilmiştir. İbn'ül Mübarek ve ve başka hadisçiler onun zayıf olduğunu söylemektedirler.

1342- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): **"Yemin etmek davalıya düşer diye hüküm vermiştir."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 23; İbn Mâce, Ahkâm: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih olup Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup **"İspat edebilmek için delil ve şâhid getirmek davacıya, yemin etmek de davalıya gerekir"** derler.

BÖLÜM: 13

➢ DAVADA TEK ŞÂHİD BULUNURSA YEMİN DE ETTİRİLEBİLİR

1343- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), tek şâhidle beraber yemin ettirerek hüküm verdi."** Rabia diyor ki: Sa'd b. Ubâde'nin oğlu bana haber verip dedi ki: Sa'd'ın notları arasında **"Rasûlullah (s.a.v.)'in bir şâhidle birlikte yemin ettirerek hüküm verdiğini bulduk."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 21; İbn Mâce, Ahkam: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Câbir, İbn Abbâs ve Sürrak'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre'nin **"Rasûlullah (s.a.v.), tek şâhidle birlikte yemin verdirerek hüküm verdi"** dediği hadis hasen garibtir.

1344- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), bir şâhidle beraber yemin ettirerek hüküm vermiştir."** (İbn Mâce, Ahkam: 31)

1345- Cafer b. Muhammed (r.a.)'in babasından rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), tek şâhidle birlikte yemin verdirerek hüküm verdi."**

Cafer b. Muhammed: Ali de sizin aranızda buna göre hüküm vermişti. (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 21; İbn Mâce, Ahkam: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu rivâyet daha sağlamdır. Aynı şekilde Sûfyân es Sevrî, Cafer b. Muhammed'den ve babasından mürsel olarak rivâyet etmiştir. Abdulaziz b. ebî Seleme ve Yahya b. Süleym'de bu hadisi Cafer b. Muhammed'den babasından ve Ali'den rivâyet etmişlerdir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup tek şâhidle birlikte yemin verdirmenin mal ve hukukta caiz olduğu görüşündedirler. Mâlik b. enes, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardan olup şöyle derler: **"Sadece hukuk ve mal davalarında tek şâhidle birlikte yemine dayanılarak hüküm verilir.** Küfeliler ve daha başkaları ise bu görüşte değillerdir.

BÖLÜM: 14

➢ BİR KÖLEYİ İKİ ORTAK EFENDİDEN BİRİ AZÂD EDERSE NE OLUR?

1346- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim bir köledeki hissesini, nasibini veya payını azat ederse ve bu kimsenin kölenin diğer yarı bedelini karşılayacak kadar malı bulunursa o yarısını da normal bir bedelle diğer ortağının hissesini öder ve o köle tamamen azat olmuş olur ve hürriyetine kavuşur, köle tamamen azat eden ortağın diğer yarı bedelini ödeyecek kadar parası yoksa azat edilen kadarı yani yarısı azat edilmiş olur."** Eyyûb diyor ki: Nafi' bu hadiste **"Azat ettiği kadarı azat edilmiş olur"** demiş olabilir. (Buhârî, Itk: 4)

◉ **Tirmizî:** İbn Ömer hadisi hasen sahihtir. Sâlim'de babasından bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

1347- Sâlim (r.a.)'in babasından rivâyetine göre Peygamber (s.a.v.) şöyle demiştir: **Her kim bir köledeki payını azat ederse o kölenin tamamını karşılayacak parası da varsa o köle onun malından azat edilmiş olur."** (Buhârî, Itk: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1348- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim bir kölede bulunan hissesini ve payını azat ederse o kimsenin, o kölenin diğer hissesini karşılayacak malı varsa o kölenin kurtuluşu o kimsenin malındandır. Şayet malı yoksa köleye adilce bir kıymet biçilir ve diğer hissedarın payını ödeyecek kadar para kazanması için güç olmayan bir işte o köle çalıştırılır."** (Buhârî, Itk: 5; Müslim, Itk: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd'den, Saîd b. ebî Arûbe'den bu hadisin benzerini bize aktarmıştır ve bu rivâyette **Şakîsan** (hisseni) demiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebban b. Yezîd de Katâde'den aynı şekilde Saîd b. ebî Arûbe'nin rivâyeti gibi rivâyet etmiştir. Şu'be bu hadisi Katâde'den rivâyet ederek **Siaye** (kölenin çalıştırılıp kendi parasını ödemesi) konusunu zikretmedi. Sûfyân es Sevrî, Küfeliler ve İshâk bu şekilde düşünmektedirler. Kimi ilim adamları ise şöyle demektedirler: **"Köle iki kişi arasında ortak olup onlardan biri kendi payını azat ettiği vakit şayet malı varsa ortağının hissesini de ödeyerek köleyi kendi malından azat etmiş olur. Eğer malı yoksa köle azat ettiği kadar kısmen azat edilmiş olur ve siaya** (çalıştırılıp parasını kendisine ödettirme) **yapılmaz.** Bazı ilim adamları İbn Ömer'den rivâyet olunan bir hadise dayanarak böyle söylerler. Medînelilerin görüşü de böyledir. Mâlik b. Enes, Şâfii, Ahmed ve İshâk ta aynı kanaattedirler.

BÖLÜM: 15

➢ "ÖMÜR BOYU" VEYA "ÖMÜRLÜK" ŞEKLİNDE YAPILAN BAĞIŞLAR CAİZ MİDİR?

1349- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: **"Ömür boyu denilerek yapılan bağışlar, yapılan kimse için caiz olup bağışı yapan kimsenin ehli için mirastır."** Yani ömür boyu o kimse o maldan istifade eder o kimse ölünce bağışı yapanın varislerine geçer. (Ebû Dâvûd, Ticarat: 85)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Zeyd b. Sabit, Câbir, Ebû Hüreyre, Âişe, İbnûz Zübeyr ve Muaviye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1350- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her hangi bir kimseye veya çocuklarına ömürlük diyerek bir mülk verilirse o mülk verilen kimsenindir, veren kimseye dönmez çünkü miras geçerli olan bir bağışta bulunmuştur."** (Buhârî, Hibe: 32; Müslim, Hibat: 22)

Umra: *Bir kimsenin bir başkasına ömrü olduğu süre bu mülkü ona bağışladım veya ben sağ oldukça bu mülkü ona bağışladım veya ben sağ olduğum müddetçe bu mülkü ona bağışladım şeklindeki bağış şeklidir bazen ölümünden sonra benimdir, bazen ölümümden sonra varislerimindir şeklinde ilaveler de yapılabilen cahiliye dönemi bağış modellerindendir. Çok değişik hükümleri vardır; detaylı bilgi için fıkıh kitaplarına bakılmalıdır.*

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ma'mer ve başkaları Zührî'den Mâlik'in rivâyetine benzer şekilde rivâyet etmişlerdir. Bazıları da Zührî'den rivâyet ederek **"akıbihi"** (çocuklarına) kelimesini zikretmemişlerdir.

Yine bu hadis başka bir şekilde Câbir'den şöyle de rivâyet edilmiştir: **"Umra sadece yapılan kimse için caizdir."** Çoluk çocuğuna ve zürriyetine geçmez bu hadis hasen sahihtir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup şöyle derler: **"Umra yapan kimse; hayatta olduğu sürece senin ve çoluk çocuğunun derse o mal o kimseye ait olur ve umrayı yapana geri dönmez. Fakat senin çoluk çocuğunundur demezse umra yapan kimseye umra yapılan ölünce geri döner."** Mâlik b. Enes ve Şâfii bu görüştedir.

Rasûlullah (s.a.v.)'den başka şekilde **"Umra yapılan kimse için caizdir"** buyruğu da vardır ki bazı ilim adamları da uygulamalarını bu hadise göre yaparlar ve derler ki: Umra yapılan kimse öldüğünde o mal varislerine denmemiş olsa bile o kimsenin veresesine geçmiş olur. Sûfyân es Sevrî, Ahmed ve İshâk bu görüştedirler.

BÖLÜM: 16

➢ "RUKBA" MODELİ BAĞIŞLAMA DA CAİZ MİDİR?

1351- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Umra yapılan kimse için caiz ve geçerlidir. Rukba da yine yapılan kimse için caiz ve geçerlidir."** (Ebû Dâvûd, Ticarat: 87)

Rukba: *bir kimsenin bir kimseye şu mülkü sana rukba yoluyla verdim sen benden önce ölürsen mal bana geri dönecek, ama ben önce ölürsem mal senin olacaktır şeklindeki yapılan bağış çeşididir. Cahiliyye döneminde böyle bağışlar yapılırdı.*

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bazıları bu hadisi Ebû'z Zübeyr yoluyla aynı senetle Câbir'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup: **"Rukba da Umra gibi caizdir"** derler. Ahmed ve İshâk bunlardandır. Küfelilerden ve başkalarından bazı ilim adamları ise **umra** ve **rukba**'yı ayırt ederek **umra**'yı caiz görüp **rukba**'yı caiz görmemişlerdir.

Tirmizî: "Rukba" kelimesi şu anlamdadır: **"Yaşadığın sürece bu mülk senindir. Fakat benden önce ölürsen; o mülk benim olacaktır."** Ahmed ve İshâk'ta şöyle derler: **"Rukba da aynen Umra gibidir mal kendisine verilen kişiye aid olup verene geri dönmez."**

BÖLÜM: 17

➢ MÜSLÜMANLAR ARASINDA BARIŞ ESASTIR

1352- Amr b. Avf el Müzenî (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslümanlar arasında sulh geçerlidir. Ancak helali haram kılan veya haramı helal kılan sulh geçersizdir. Müslümanlar şartlarına bağlıdırlar. Ama helali haram kılan haramı helal kılan şartlar geçersizdir."** (İbn Mâce, Ahkam: 23)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 18

➢ KOMŞU KOMŞUNUN DUVARINDAN, ZARAR VERMEKSİZİN İSTİFADE EDEBİLİR

1353- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: (A'rec bizzat kendisinden işittim diyor) Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden birinizin komşusu sizin duvarınıza bir ağaç başı koymak için izin isterse; bu işe engel olmasın."** Ebû Hüreyre bunu söyleyince orada bulunanlar sanki gereksiz bir iş söylemiş gibi başlarını eğdiler. Bunun üzerine Ebû Hüreyre şöyle dedi: **"Neden sizi bu sünnetten yüz çevirmiş olarak görüyorum, vallahi dikkat edin bu işte umursamaz olursanız bu evin duvarına konulacak ağaç başını sizin omuzlarınız arasına koyarım."** (Buhârî, Mezâlim: 20; İbn Mâce, Ahkâm: 15)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs ve Mücemmil b. Cariye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahih olup bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Şâfii'nin görüşü budur. Aralarında Mâlik b. Enes'in de bulunduğu bazı ilim adamları ise: Komşunun ağaç başını kendi duvarına koymaktan engelleyebilir derler. Birinci görüş daha sahihtir.

BÖLÜM: 19

➢ YEMİN EDENİN YEMİNİ, YEMİN ETTİRENİN NİYETİNE GÖREDİR

1354- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yemin karşı tarafın kabul edip yemin verdirdiği şey üzerinedir."**

Kuteybe diyor ki: Yemin karşı tarafın (hasım) seni ne üzerine tasdik etti ise (yemin verdirdi ise) ona göredir. (Müslim, Eyman: 4; Ebû Dâvûd, Eyman: 7)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Abdullah b. ebî Salih, Süheyl b. ebî Salih'in kardeşidir. Bu şahsı sadece Hüşeym'in, Abdullah b. ebî Salih'den yaptığı rivâyetle bilmekteyiz. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ahmed ve İshâk bunlardandır. İbrahim Nehâî'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Yemin verdiren zâlim ve haksız ise niyet yemin edenin niyetidir, yemin verdiren mazlum ve haklı ise niyet yemin verdiren kişinin niyetine göredir."**

BÖLÜM: 20

➢ YOLUN ENİ NE KADAR OLMALI?

1355- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bahçe ve tarlalar arasında yeni yollar açacağınızda yolun genişliğini yedi zira (arşın) olarak yapınız."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 31; İbn Mâce, Ahkam: 16)

1356- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yol konusunda ihtilafa düşerseniz onun enini yedi arşın olarak yapınız."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 31; İbn Mâce, Ahkam: 16)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis Vekî'in rivâyetinden daha sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Beşîr b. Ka'b el Adevi'nin, Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiği hadis hasen sahihtir. Bazıları bu hadisi Katâde'den, Beşîr b. Nehîk'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyet etmişlerdir ki bu rivâyet pek sağlam değildir.

BÖLÜM: 21

➢ BOŞANAN KİMSELERİN ÇOCUKLARI OLGUN YAŞTA İSE ANA VE BABASINI TERCİH ETMEKTE SERBESTTİR

1357- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.): **"Boşanan, karı kocanın anlaşamadıkları çocukları konusunda olgun yaşta olan çocuğu anne veya babasını tercih etmekte serbest bırakmıştır."** (Ebû Dâvûd, Talak: 34; İbn Mâce, Ahkam: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr ve dedesi Abdulhamid b. Cafer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. Ebû Meymûne'nin ismi Süleym'dir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup şöyle derler: Çocuk hakkında anlaşmazlık olursa çocuk ana ve babayı tercih etmekte serbest bırakılır Ahmed ve İshâk bu görüşte olup şöyle derler: Çocuğun yaşı küçükse anneye verilmesi uygundur. Yedi yaşına girmişse ana babayı seçmekte çocuk serbest bırakılır. Hilâl b. Ebû Meymune; Hilâl b. Ali b. Üsâme'dir. Medînelidir, kendisinden Yahya b. ebî Kesir, Mâlik b. Enes ve Füheyl b. Süleyman hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 22

➢ ÇOCUĞUN MALI BABANIN MALI GİBİDİR

1358- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yediğinizin en helali kendi kazancınızdan olandır, çocuklarınız da sizin kazançlarınızdandır."** (Ebû Dâvûd, Büyü: 77; Nesâî, Büyü; 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bazıları bu hadisi Umâra b. Umeyr'den annesinden ve Âişe'den rivâyet ederler. Çoğunluk ise **"Halasından ve Âişe'den"** diyerek rivâyet etmektedirler.

Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup şöyle derler: **"Babanın eli çocuğun malında serbest bırakılmıştır dilediğini alır."** Bazı ilim adamları da **"Çocuğun malından ancak o mala muhtaç olduğunda alır"** derler.

BÖLÜM: 23

➢ BİR TABAK YEMEK KIRILIP DÖKÜLSE NASIL TAZMİN ETTİRİLİR?

1359- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarından biri O'na bir tabak yemek göndermişlerdi de Âişe eliyle yemeği dökmüştü."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Yemek yemekle, kap kapla tazmin edilir"** buyurdular. (İbn Mâce, Ahkâm 14; Ebû Dâvûd, İcara: 89)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1360- Enes (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) ödünç olarak bir tabak almıştı da tabak kaybolmuştu, o tabağı sahiplerine tazmin etti."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis pek sağlam değildir. Bana göre Süveyd, Sûfyân es Sevrî'nin rivâyeti olan hadisi söylemek istemektedir. Sevrî'nin hadisi daha sahihtir. Ebû Dâvûd'un ismi Amr b. Sa'd'tır.

BÖLÜM: 24

➢ ERKEK KADIN HANGİ YAŞLA BÛLUĞA ERER?

1361- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"On dört yaşımda iken savaşa gitmek üzere hazırlanmış bir orduya katılmam için Rasûlullah (s.a.v.)'e takdim edildim. Savaşa katılmamı kabul etmedi. Ertesi sene on beş yaşımda iken yine savaşa hazır bir orduya katılmak için O'na takdim edildim bu sefer beni kabul etti."**

Nafi' diyor ki: Bu hadisi Ömer b. Abdulaziz'e rivâyet ettiğimde; **"Bu; küçükle büyük arasında yaş sınırıdır..."** dedi ve bu sınırın on beş yaş olduğunu yazı ile bildirdi. (Buhârî, Meğazı: 31)

◉ İbn ebî Ömer, Sûfyân b. Uyeyne yoluyla Ubeydullah b. Ömer'den, Nafi'den, İbn Ömer'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup bu rivâyetinde: **"Ömer b. Abdulaziz'in küçük ile büyük arasındaki yaş sınırının bu olduğunu yazı ile bildirdi"** bölümünü zikretmemiştir.

İbn Uyeyne rivâyetinde ise Nafi' şöyle der: **"Buhadisi Ömer b. Abdulaziz'e rivâyet ettiğimde işte bu savaşa katılamayanlar ile savaşa katılabilecekler arasındaki yaş sınırıdır"** dedi.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının bir kısmının uygulaması bu hadise göre olup Sûfyân es Sevrî, İbn'ül Mübarek, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardandır ve şöyle derler: **"On beş yaşını dolduran kimsenin erkek konumunda olduğu, on beş yaşından önce ihtilam olanların da yine erkek konumuna geldikleri görüşündedirler."**

Ahmed ve İshâk ise şöyle derler: Ergenlik bûluğ yaşına girmek üç modelle bilinir: 1- On beş yaşını doldurmak, 2- İhtilam olmak, 3- Yaş ve ihtilam olması bilinmez ise kasıklardan kıl bitmesi.

BÖLÜM: 25

➢ ÜVEY ANASI İLE EVLENENİN CEZASI NEDİR?

1362- Berâ (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Dayım Ebû Bürde b. Niyâr; elinde bir sancak olduğu halde bana uğramıştı, ben nereye gidiyorsun dedim. O da: **"Rasûlullah (s.a.v.), babasının karısı ile evlenen bir adamın boynunu vurup kendisine başını getirmem için beni görevlendirdi."** Dedi. (Ebû Dâvûd, Hudûd: 26; İbn Mâce, Hudûd: 35)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Kurretel, Müzenî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Berâ hadisi hasen garibtir. Muhammed b. İshâk bu hadisi Adiyy b. Sabit'den, Abdullah b. Yezîd'den ve Berâ'dan rivâyet etmiştir. Yine aynı şekilde bu hadis Eş'as'dan, Adiyy'den, Yezîd b. el Berâ'dan ve babasından da rivâyet edilmiştir.

Yine bu hadis Eş'as'dan, Adiyy'den, Yezîd b. Berâ'dan ve dayısından da rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 26

➢ ARAZİ VE BAHÇELERİN SULAMASINDA SIRALAMA NASILDIR?

1363- Abdullah b. Zübeyr (r.a.)'den rivâyete göre, Ensardan bir adam hurmalıkları suladıkları harre deresi su yolları ve sulama sırası hakkında Zübeyr'den davacı olmuştu. Bu dereden geçen su önce Zübeyr'in hurmalığına uğrar sonra Ensarî'nin hurmalığına geçerdi. Bir seferinde Zübeyr suyu tutup hurmalığını sulayacağı sırada Ensarî dedi ki: **"Suyu bırak ta bize gelsin"** fakat Zübeyr kendi hurmalığını sulamadan bırakmak ve sulama sırasını komşusuna vermek istemedi. İki taraf Peygamber (s.a.v.) huzurunda muhakeme oldular ve Rasûlullah (s.a.v.), Zübeyr'e: **"Ey Zübeyr tarlanı sula sonra suyu komşusuna doğru salıver"** buyurdular.

Ensarî öfkelendi ve: **"Hala oğlu olduğu için mi onu kayırdın?** Dedi. Bu saygısızca söz üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'in rengi değişti ve şöyle buyurdu: **"Ey Zübeyr bahçeni sula ve suyu bırakma, duvardan aşıncaya kadar."**

Zübeyr diyor ki: Şu ayetin bu hâdise hakkında indiğini sanıyorum: **"Hayır hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında anlaşmazlığa düştükleri her konuda sen Peygamber (s.a.v.)'i hakem yapmadıkça ve sonra senin kararına kalplerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın tam bir teslimiyetle uymadıkça gerçekten inanmış olmazlar."** (4 Nisa: 65) (Buhârî, Müsakat: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Şuayb b. ebî Hamza, Zührî'den, Urve b. Zübeyr'den ve Zübeyr'den rivâyet etti ve bu rivâyette **"Abdullah b. Zübeyr"**den demedi. Yine Abdullah b. Vehb; Leys'den, Yunus'tan, Zührî'den, Urve'den ve Abdullah b. Zübeyr'den birinci rivâyetin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 27

➢ ÖLÜMÜ YAKLAŞAN KİMSE MALININ ÜÇTEBİRİNDEN FAZLASINI DAĞITAMAZ

1364- Imrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Ensâr'dan bir adam ölümüne yakın bir anda altı kölesini de azat etmişti ve o kölelerden başka malı da yokmuş bu durum Peygamber (s.a.v.)'e ulaşınca o kimse için ağır söz söylemiş ve köleleri çağırarak onları üçe bölerek aralarında kur'a çekmiş kur'a sonucu ikisini azat edip dördünü de köle olarak bırakmıştır. (Müslim, Eyman: 12; Ebû Dâvûd, Itk: 10)

◉ Bu hadis Imrân b. Husayn'dan daha değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Imrân b. Husayn hadisi hasen sahih olup Rasûlullah (s.a.v.) 'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Mâlik, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardan olup bu ve benzeri meselelerde kur'a çekilmesi görüşündedirler.

Küfeliler ve başka ilim adamları ise kur'a çekilmesi görüşüne katılmamakta ve şöyle demektedirler: **"Her kölenin üçte biri azat edilmiş sayılır diğer üçte ikilerinin değerini ödemek üzere bu köleler belli bir süre çalıştırılır ve bedellerini kendileri öderler."** Ebûl Mühelleb'in ismi Abdurrahman b. Amr el Cürmî olup Ebû Kılâbe değildir. Kendisine Muaviye b. amr da denilir. Ebû Kılâbe el Cürmî'nin ismi Abdullah b. Zeyd'tir.

BÖLÜM: 28

➢ EVLENMESİ HARAM OLAN VEYA AKRABASINI KÖLELİKTEN KURTARAN KİMSE

1365- Semure (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim evlenmesi haram olan bir kimseyi veya nikahlanamayacağı kan akrabasını köle olarak satın alırsa o köle ve cariye hürdür."** (Ebû Dâvûd, Itk: 7; İbn Mâce, Itk: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi müsned olarak sadece Hammad b. Seleme'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazıları bu hadisi Katâde'den, Hasan'dan, Ömer'den benzeri ifadelerle rivâyet ettiler.

Ukbe b. Mükrem el Ammî el Basrî ve başkaları bize aktararak Muhammed b. Bekir el Bürsanî'den, Hammad b. Seleme'den, Katâde'den,Âsım el Ahvel'den, Hasan'dan ve Semure'den rivâyet ederek şöyle demişlerdir: **"her kim evlenmesi haram olan bir kimseyi veya nikahlanamayacağı kan akrabasını köle olarak satın alırsa o köle ve cariye hürdür."**

Tirmizî: Bu hadiste Âsım el Ahvel'i Muhammed b. Bekir'den başka Hammad b. Seleme'den zikreden kimseyi bilmiyoruz bazı ilim adamları uygulamalarını bu hadise göre yaparlar.

İbn Ömer'den **"Kim evlenmesi haram olan bir kimseyi veya nikahlanamayacağı kan akrabasını köle olarak satın alırsa o köle ve cariye hürdür"** şeklinde de rivâyet edilmiş olup bu rivâyeti Damre b. Rabia, Sevrî'den, Abdullah b. Dinar'dan, İbn Ömer'den rivâyet etmiştir. Bu hadiste Damre'ye uyulmamıştır ve bu hadis, hadisçiler yanında yanlıştır.

BÖLÜM: 29

➢ SAHİBİNDEN HABERSİZ BİR TOPRAĞI EKEN NE ELDE EDER?

1366- Rafi' b. Hadîç (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim sahibinden izinsiz bir kimsenin toprağını ekerse ona ekinden bir şey yoktur, sadece yaptığı masraflar kendisine ödenir."** (Ebû Dâvûd, Büyü: 32; İbn Mâce, Rühûn: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisin Ebû İshâk'ın rivâyetinden olduğunu sadece bu şekliyle Şerik b. Abdullah'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup Ahmed ve İshâk bunlardandır. Muhammed b. İsmail'e bu hadis hakkında sordum, Bu hasen bir hadistir dedi. Bu hadisin Ebû İshâk'ın rivâyetinden olduğunu sadece Şerik'in rivâyetiyle biliyorum dedi ve şöyle devam etti: Ma'kıl b. Mâlik el Basrî, Ukbe b. el Esam vasıtasıyla Atâ'dan, Rafi' b. Hadîç'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 30

➢ BAĞIŞ VE BENZERİ UYGULAMALARDA ÇOCUKLAR ARASINDA EŞİTLİK

1367- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre babası bir oğluna bir köle bağışladı ve bu işe şâhid olması için Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Buna verdiğinin aynısını diğer çocuklarına da verdin mi?"** Babam hayır deyince Rasûlullah (s.a.v.): **"Öyleyse ondan köleyi geri al"** buyurdular. (Buhârî, Hibe: 10; Müslim, Hibat: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Numân b. Beşîr'den değişik şekillerde rivâyet edilmiş olup bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Çocuklar arasında eşit muamele yapılmasını isterler. Hatta bazıları derler ki: **"Öpmekte dahi eşitlik gözetilmelidir."** Kimi ilim adamları da bağış ve hediyede erkek ve kadın eşit muamele yapılmalıdır. Sûfyân es Sevrî de böyle düşünür. Kimi ilim adamları ise çocuklar arasındaki eşitlik erkeğe iki kadının payını vermekle gerçekleşir derler. Miras taksimatında olduğu gibi Ahmed ve İshâk bu görüştedir.

BÖLÜM: 31

➢ ŞÜF'A (BİR MALI ÖNCELİKLE SATIN ALMA HAKKI) KİME AİTTİR?

1368- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Komşu olan komşusunun evine ve arazisine satılığa çıkarıldığı takdirde diğerlerinden daha hak sahibidir."** (Ebû Dâvûd, İcara: 73)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Şerid, Ebû Rafi' ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Semure hadisi hasen sahihtir. İsa b. Yunus, Saîd b. Ebû Arûbe'den, Katâde'den, Enes'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. yine bu hadis Saîd'den, Katâde'den, Hasen'den ve Semure'den de rivâyet edilmiştir. İlim adamları yanında sahih olan rivâyet Hasan'ın, Semure'den yaptığı rivâyettir. Katâde'nin, Enes'den rivâyetini sadece İsa b. Yunus'un rivâyetiyle bilmekteyiz.

Abdullah b. Abdurrahman et Taifi'nin, Amr b. Şerîd'den ve babasından bu konudaki rivâyeti ise hasendir. İbrahim b. Meysere ise Amr b. Şerid'den, Ebû Rafi'den rivâyet ediyor.

Tirmizî: Muhammed'den işittim diyordu ki bana göre her iki hadiste sahihtir.

BÖLÜM: 32

➢ ORTAK VE KOMŞULAR UZAKTA OLSALAR DAHİ BİRBİRLERİNE DAHA YAKINDIRLAR

1369- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Komşu, komşusunun malı satılığa çıktığında öncelikli olarak satın alma hakkına sahiptir. Diğer alıcılar tarafından o komşunun Şüf'a hakkını kullanması beklenir. Aynı yolu kullanacak kadar birbirlerine yakın iseler ve komşuda çok uzak yerlerde ve kayıp olsa bile en fazla o hak sahibidir."** (Ebû Dâvûd, Büyü: 73; İbn Mâce, Şüf'a: 2)

⦿ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi Abdulmelik b. ebî Sûfyân'dan başka Atâ'dan ve Câbir'den rivâyet eden bir kimse bilmiyoruz. **Şu'be:** Abdulmelik b. ebî Süleyman hakkında bu hadisten dolayı söz etmiştir.

Abdulmelik hadisçilerce güvenilir ve emin bir kimsedir. Buradaki rivâyetinden dolayı Şu'be'den başkasından onun hakkında söz ettiğini bilmiyoruz. Vekî' bu hadisi, Şu'be yoluyla Abdulmelik b. ebî Süleyman'dan rivâyet etmiştir.

İbn'ül Mübarek'in, Sûfyân es Sevrî'den şöyle dediği rivâyet edilmiştir: **"Abdulmelik b. ebî Süleyman ilimde mizan yani sağlam bir ölçüdür."**

İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup bir kimse satışa çıkarıldığı anda orada bulunmasa bile komşunun Şüf'asına daha hak sahibidir. Yokluğu uzasa dahi geldiği vakit Şüf'a hakkı onundur.

BÖLÜM: 33

➢ SINIRLAR ÇİZİLİP HİSSELER BELİRLENDİĞİ VAKİT ŞÜF'A HAKKI KALKAR

1370- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Şüf'a taksim edilmeyen her şeyde geçerlidir sınırları belirlenip yolları ayrıldığı zaman şüf'a yoktur."** (İbn Mâce, Şuf'a: 3; Ebû Dâvûd, İcara: 73)

⦿ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bazıları bu hadisi Ebû Seleme vasıtasıyla mürsel olarak ta rivâyet etmişlerdir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazı ilim adamlarının uygulaması bu şekilde Ömer b. Hattâb, Osman b. Affân bunlardandır. Bazı tabiin fıkıhçıları da aynı kanaatte olup Ömer b. Abdulaziz ve başkaları da bunlardandır. Medîneli âlimlerde aynı görüştedirler. Yahya b. Saîd el Ensârî, Rabia b. ebî Abdurrahman, Mâlik b. Enes bunlar arasındadır. Şâfii, Ahmed ve İshâk'ta aynı görüşte olup yolu ve sınırları belirlenmeyen mallarda şüf'a hakkının olduğu kanaatindeler. Yol ve sınır olarak birbirine karışmış olmayan komşuya şüf'a hakkı tanımamaktadırlar. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamları ise: **"Şüf'a komşu için geçerlidir"** demekte ve merfu olarak rivâyet edilen Rasûlullah (s.a.v.)'in şu hadisini delil göstermektedirler: **"Evin komşusu eve daha layıktır" "Komşu bitişiğindekine daha layıktır."** Sevrî, İbn'ül Mübarek ve Küfeliler bu görüştedirler.

BÖLÜM: 34

➢ ORTAK DİĞER ORTAĞIN HİSSESİNİ ALMAYA DAHA HAK SAHİBİDİR

1371- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ortak şüf'a hakkına sahiptir ve her şeyde şüf'a hakkı vardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⦿ **Tirmizî:** Bu hadisi bu şekilde sadece Ebû Hamza es Sükkerî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Pek çok kimse bu hadisi Abdulaziz b. Rüfey', İbn ebî Müleyke'den mürsel olarak rivâyet etmişlerdir ki bu rivâyet daha sahihtir.

Hennâd, Ebû Bekir b. Ayyaş vasıtasıyla Abdulaziz b. Rüfey'den, İbn ebî Müleyke'den mana olarak bu hadisin benzerini rivâyet etmiş bu rivâyette **"İbn Abbâs'tan"** denmemiştir. Aynı şekilde pek çok kimse Abdulaziz b. Rüfey'den benzeri şekilde rivâyet etmiş olup bu rivâyetlerde de **"İbn Abbâs'tan"** denmemektedir. Bu rivâyet ise Ebû Hamza'nın rivâyetinden daha sahihtir. Ebû Hamza güvenilir bir kimsedir yapılan hatanın Ebû Hamza dışında başka birisinden olması mümkündür.

Hennâd, Ebûl Ahvas yoluyla Abdulaziz b. Rüfey'den, İbn ebî Müleyke'den, Ebû Bekir b. Ayyaş'ın hadisinin bir benzerini bize aktarmıştır.

İlim adamlarının çoğunluğu şüf'a ancak evlerde ve arazilerde olur demekte ve her şeyde şüf'a olduğu görüşüne katılmamaktadırlar. Bazı ilim adamları: **"Her şeyde şüf'a vardır"** görüşünde olup birinci görüş daha sahihtir.

BÖLÜM: 35

➢ YİTİK KOYUN DEVE VE EŞYALARIN DURUMU

1372- Zeyd b. Hâlid el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam buluntu malın durumundan sordu. Rasûlullah (s.a.v.): **"Bir yıl ilan et özelliklerini iyice tanı sonra onu kullan sahibi gelirse kendisine hemen öde.** Adam: **Ey Allah'ın Rasûlü kaybolmuş koyunun durumu nedir? Deyince Rasûlullah (s.a.v.): Onu al o ya senin ya mü'min kardeşinin yada kurdundur"** buyurdu. Adam: **"Ey Allah'ın Rasülû yitik develer ne olacak?** Diye sordu. Zeyd b. Hâlid dedi ki: **"Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) öfkelendi yanakları veya yüzü kızardı ve buyurdular ki: Ondan sana ne! Onun sağlam ayakları ve yanında su tulumu vardır sahibini buluncaya kadar yeter ona..."** (Buhârî, Lukata: 2; İbn Mace, Lukata: 1)

◉ Zeyd b. Hâlid'in hadisi hasen sahihtir. Kendisinden değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Zeyd b. Hâlid'den, Münbais'in azâdlısı Yezîd'in hadisi de hasen sahihtir. Kendisinden değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

1373- Zeyd b. Hâlid el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre yitik malın hükmü soruldu bunun üzerine şöyle buyurdu: **"Bir yıl ilan et tanıyan çıkarsa onu ona ver. Aksi halde tüm özelliklerini tespit edip öğren ve kullan sonra sahibi gelirse ödersin."** (Buhârî, Lukata: 2; İbn Mace, Lukata: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Übey b. Ka'b'den, Abdullah b. Amr'dan, Carûd b. Mualla'dan, İyaz b. Himar'dan ve Cerir b. Abdullah'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Zeyd b. Hâlid hadisi bu şekliyle hasen garibtir. Ahmed b. Hanbel diyor ki: Bu hadis bu konuda rivâyet edilen en sahih hadistir. Değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Yitik mal hakkında bir yıl süreyle tanıtıp sahibi çıkmadığı takdirde ondan istifade edilebileceğine izin vermişlerdir. Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardandır.

Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamları ise: **"Onu bir sene tanıtır ve sahibi gelirse ona verir yoksa tasadduk eder"** diyorlar. Sûfyân es Sevrî, Abdullah b. Mübarek Küfeliler böyle düşünürler; **"Yitik malı bulan kimse zengin ise o maldan yararlanamaz"** derler.

Şâfii: Zengin de olsa yararlanabilir der. Çünkü Übey b. Ka'b, Rasûlullah (s.a.v.) zamanında içinde yüz dinar bulunan bir kese altın bulmuştu ki: Rasûlullah (s.a.v.) onu tanıtıp ilan etmesi ve ondan istifade etmesini emretmişti. Übey b. Ka'b malı çok olan Rasûlullah (s.a.v.)'in zengin ashabından idi. Peygamber (s.a.v.), o malı tanıtıp ilan etmesini, sahibi

bulunmaz ise onu yemesini emretti. Yitik mal sadece sadaka alması caiz olanlara helal olmuş olsaydı Ali b. ebî Tâlib'e helal olmazdı. Çünkü Ali b. ebî Talib, Rasûlullah (s.a.v.) zamanında bir dinar bulmuştu onu tanıttı sahibini bulamadı bunun üzerine onu yemesini emretti. Ali'ye sadaka yemesi helal değildi. Bazı ilim adamları yitik eşya az bir şey ise ilan edilmeden yararlanabileceğini söylemişlerdir. Bazıları ise **"Bir dinardan az ise bir hafta süreyle onu tanıtır."** İshâk b. İbrahim'in görüşü budur.

1374- Süveyd b. Gafele (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Zeyd b. Sûhan ve Selmân b. Rabia ile birlikte çıkmıştım bir kamçı buldum (İbn Nümeyr rivâyetinde bir kamçı buldum ve onu aldım dedi) Bırak onu dediler, bunun üzerine ben onu yırtıcı hayvanlara yem olarak bırakamam onu alıp kullanacağım dedim. Daha sonra Übey b. Ka'b'e geldiğimde bunun hükmünü sordum durumu kendisine anlattım. Dedi ki: İyi yapmışsın dedi Rasûlullah (s.a.v.) zamanında içerisinde yüz dinar bulunan bir kese bulmuştum onu Rasûlullah (s.a.v.)'e getirdim bir yıl tanıt, ilan et buyurdu. Bir yıl ilan ettim sahibi çıkmadı sonra tekrar Rasûlullah (s.a.v.)'e getirdim. Bir yıl daha tanıt ve ilan et buyurdu. Bir yıl daha ilan ettikten sonra tekrar Rasûlullah (s.a.v.)'e getirdim. Bir yıl daha ilan et tanıt buyurdu. Sonra her türlü özelliklerini tespit et sahibi gelirse keseyi ona ver değilse ondan istifade et"** dedi veya buyurdu. (Buhârî, Lukata: 10; Müslim, Lukata: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 36

➢ VAKIF NEDİR?

1375- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hayber'de, Ömer'in hissesine bir toprak parçası düşmüştü. Ömer: Ey Allah'ın Rasûlü! Hayber'deki bana gelen maldan daha güzel hiçbir mala sahip olmamıştım. Şimdi bu mal hakkında bana ne emredersin? Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: Dilersen aslını vakfet mahsulünü sadaka olarak dağıt. Bunun üzerine Ömer onu vakfetti şöyle ki: Aslı yani o arazi parçası satılmayacak, bağışlanmayacak ve miras olarak intikal etmeyecektir. Ömer bu arazinin gelirini fakirlere, yakınlara, köle ve esirleri hürriyetine kavuşturma yolunda, yolda kalmış kimselere ve misafirlere sadaka olarak verdi. O yere mütevelli olan kimsenin o vakfın gelirinden normal şartlarda yemesinde ve bir dostuna yedirmesinde bir günah yoktur.

İbn Avn diyor ki: Muhammed b. Sirîn'e bu hadisi hatırlattığımda **"Mal toplayıcı olmayarak"** dedi. İbn Avn şöyle devam ediyor: Başka bir kimse bu hadisi kırmızı bir deri parçasında **"Mal biriktirmemek şartı ile mütevelli olan yiyebilir"** şeklinde okumuştur. **İsmail diyor ki:** ben o hadisi Ubeydullah b. Ömer'in yanında okudum; orada **"Sermaye biriktirmemek şartıyla"** idi. (Buhârî, Şurût: 19; Müslim, Vasıyyet: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Bu vakıf konusunda önceki âlimler arasında toprak veya başka şeyin vakfının caiz olduğu hakkında herhangi bir ihtilaf bilmiyoruz.

1376- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"İnsan öldüğü zaman amel defteri kapanır ancak şu üç kişinin defteri kapanmaz, sevap yazılmaya devam eder; sadakayı cariye (vakıf), kendisinden istifade edilen ilim ve kendisine dua eden hayırlı salih bir çocuk."** (Müslim, Vesaya: 3; Ebû Dâvûd, Vesaya: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 37

➢ HAYVANIN MEYDANA GETİRDİĞİ ZARAR TAZMİN EDİLMEZ

1377- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hayvanın yaralaması boşa gider cezası yoktur, diyet gerekmez, kazılan kuyuya düşen kimse için bir ceza gerekmez, maden ocaklarında meydana gelecek kazalar için de bir ceza gerekmez yeraltından çıkarılan definelerde beşte bir zekat vardır."** (Buhârî, Zekat: 67; Müslim, Hudud: 11)

◉ Kuteybe, Leys vasıtasıyla İbn Şihâb'tan, Saîd b. Müseyyeb'den, Ebû Seleme'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisin benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Câbir, Amr b. Avn b. Avf el Müzenî'den ve Ubâde b. Sâmit'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. El Ensarî, Ma'n'den naklederek Mâlik b. Enes'in şöyle dediğini bize aktardı. Peygamber (s.a.v.)'in: **"Hayvanın yaralanması boşa gider"** sözünün manası yani cezası yoktur, diyet gerekmez anlamındadır.

Tirmizî: "Hayvanın yaralaması boştur" sözünü bazı ilim adamları şöyle tefsir etmişlerdir: **"Sahibinin elinden kaçan hayvanın yaralanmasında ve yaptığı her türlü zararda sahibinin bir şey ödemesi gerekmez."** Maden ocaklarında meydana gelecek kazalar için de bir ceza gerekmez sözünün manası şudur: Bir kimse bir maden ocağı açsa oraya bir insan düşüp ölse o kimseye diyet ödemek lazım gelmez. Yine bir kimse herkesin istifadesi için bir su kuyusu açsa o kuyuya da bir insan düşse kuyu sahibine diyet ödemek gerekmez. **"Definelerde beşte bir zekat vardır"** sözüne gelince: Rikaz, geçmiş dönemlerde toprağa gömülmüş altın gümüş cinsinden şeylerdir: Kim böyle bir şey bulursa beşte birini devlete vergi olarak öder geri kalanı kendisinindir.

BÖLÜM: 38

➢ İŞLENMEYEN SAHİPSİZ ARAZİLER KİMİNDİR?

1378- Saîd b. Zeyd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim sahipsiz işlenmeyen ölü bir araziyi ekip dikerek o toprağı canlandırırsa o toprak onundur. Zâlim bir damar için hak yoktur."** (Ebû Dâvûd, Harâc: 35)

Zâlim Damar: *Kendisinin olmayan bir şeyi gasbetmek üzere alan kimsedir veya başkasının toprağına toprağın kendisine aid olduğunu isbat etmek için ağaç diken kimsedir.*

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bazı kimseler Hişâm b. Urve ve babasından mürsel olarak rivâyet etmişlerdir.

Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ahmed ve İshâk bunlardan olup şöyle derler: **"İdarecinin izni olmadan ölü toprağı ekip dikip canlandırabilir."** Bazı ilim adamları ise: **"İdarecinin izni olmadan ölü toprağı ekip dikemez"** derler. Birinci görüş daha sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Câbir Amr b. Avf el Müzenî, Kesir'in dedesi ve Semure'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Ebû Musa Muhammed b. el Müsennâ bize naklederek dedi ki: Ebûl Velid et Tayalisi'ye **"Zâlim bir damar için hak yoktur"** sözünün manasını sordum dedi ki: **"Kendisinin olmayan bir şey zorla gasbeden kimsedir."** Ben de: **"Başkasının toprağına ağaç diken mi?** dedim, **"Evet"** dedi.

1379- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim sahipsiz işlenmeyen ölü bir toprağı ekip dikerek canlandırırsa o toprak parçası onundur."** (Ebû Dâvûd, Harâc: 35)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 39

➢ İDARECİ DURUMUNDA OLAN DEVLET YETKİLİSİ TOPRAK BAĞIŞLAR MI?

1380- Ebyâz b. Hammâl (r.a.)'den rivâyete göre, kendisi Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek tuz madeninin bulunduğu tuzlanın kendisine verilmesini istedi de Rasûlullah (s.a.v.)'de ona onu bağışladı. Ebyâz dönüp gidince orada bulunanlardan biri; **"Ona neyi bağışladığını biliyor musun? Kesintisiz devamlı akan bir su bağışladın"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Tuzlayı ondan geri aldı. Bu sefer Ebyâz, erak ağaçlarının bulunduğu yerlerden toprak bağışında bulunmasını istedi de Rasûlullah (s.a.v.): **"Yaşlı develerin erişemedikleri uzak ve ölü araziler olursa olabilir"** buyurdular.

Kuteybe bu hadisi ikrar etti ve **"Evet doğrudur"** dedi. (İbn Mâce, Rehin: 17; Ebû Dâvûd, Haraç: 34)

◉ İbn ebî Amr, Muhammed b. Yahya b. Kays el Meâribî'den bu senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

El Meârib: Yemende bir bölgedir.

Tirmizî: Bu konuda Vâil ve Esma binti ebî Bekir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebyâz hadisi garibtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup devlet başkanının arazi bağışlayabileceği görüşündedirler.

1381- Alkame b. Vâil'in babasından rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) Hadremevt'te bir toprak parçasını kendisine vermişti.

Mahmûd dedi ki: Nadr bu hadisi bize Şu'be'den aktararak şu ilaveyi yaptı: **"O toprağı kendisine vermesi için Muaviye'yi de onunla birlikte gönderdi."** (Ebû Dâvûd, Haraç: 36)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 40

➢ AĞAÇ DİKMENİN DEĞERİ VE KIYMETİ

1382- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir Müslüman bir ağaç diker veya bir ekin eker de ondan bir insan bir kuş ve hayvan yerse bu yenenler kendisi için sadaka olur."** (Buhârî, Müzarea: 1; Müslim, Müsakat: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Eyyûb, Câbir, Ümmü Mübeşşir ve Zeyd b. Hâlid'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Enes hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 41

➢ TOPRAKTA YETİŞEN ÜRÜNLERDE ORTAKLIK

1383- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): **"Hayber halkı ile Hayber topraklarında yetişen ürünlerin yarısı kendilerine ait olmak üzere ekincilik anlaşması yaptı."** (Buhârî, Müzarea: 5; Müslim, Müsakat: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes, İbn Abbâs, Zeyd b. Sabit ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup yarı yarıya üçte bir, dörtte bir nispetinde ziraat ortaklığı yapmakta bir sakınca görmezler. Bazı ilim adamları tohumun toprak sahibinden olmasını tercih etmişlerdir. Ahmed ve İshâk bunlardandır. Bazı ilim adamları ise üçte bir, dörtte bir şeklindeki ziraat ortaklığını hoş karşılamayıp hurmada üçte bir, dörtte bir müsakatta bir sakınca görmüyorlar.

Müsakat: *Meyvesinin bir kısmını almak şartıyla bir bağın ve hurmalığın asma ve hurmalarının bakımını başkasına vermektir. Mâlik b. Enes ve Şâfii bu görüştedir. Bazı ilim adamları ise ziraat ortaklığının hiçbir şeklinin caiz olmadığını toprağın altın ve gümüş karşılığında kiraya verilebileceğini söylerler.*

BÖLÜM: 42

➢ ZİRAAT ORTAKLIĞI CAİZ MİDİR?

1384- Rafi' b. Hadîç (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bizi faydalı olan bir işten yasakladı. Birimizin bir toprağı olduğunda ürünün bir kısmı karşılığında veya para karşılığında toprağı birisine kiraya verirdik; Rasûlullah (s.a.v.), öyle yapmayınız toprağı olan ya kendi eksin veya ekip dikecek bir Müslüman kardeşine bağışlasın."** (Buhârî, Müzarea: 5; Müslim, Müsakat: 2)

1385- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): **"Ziraat ortaklığını haram kılmadı fakat ortakların birbirlerine karşı toleranslı davranmalarını emretti."** (Buhârî, Müzarea: 5; Müslim, Müsakat: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Rafi'in hadisinde karışıklık vardır. Bu hadis, Rafi' b. Hadîç'in amcalarından rivâyet edildi ve yine onun vasıtasıyla amcalarından biri olan Zuheyr b. Rafi'den de rivâyet edilmiştir. Böylece bu hadis Rafi'den değişik şekillerde rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Zeyd b. Sabit ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

14: DİYET BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ DİYET KAÇ DEVEDEN OLUŞUR?

1386- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah (s.a.v.), yanlışlıkla öldürülen kimsenin diyeti şu kadar deveden oluşacağına hüküm vermiştir: **"İki yaşına girmiş yirmi dişi deve, iki yaşına girmiş yirmi erkek deve, üç yaşına girmiş yirmi dişi deve, beş yaşına girmiş yirmi dişi deve dört yaşına girmiş yirmi dişi deve.** (Ki tamamı yüz deve ediyor)" (İbn Mâce: Diyet: 6; Ebû Dâvûd, Diyat: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr'dan, Ebû Hişâm er Rifâî, İbn ebî Zaide ve Ebî Hâlid el Ahmer ve Haccac b. Ertae'den bu hadısın bır benzerı rıvâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Mes'ûd hadisini sadece bu şekliyle merfu olarak biliyoruz. Abdullah b. Mes'ûd'tan mevkuf alarak ta rivâyet edilmiştir. ilim adamlarının bir kısmının uygulaması bu hadise göre olup Ahmed ve İshâk bunlardandır.

Âlimler diyetin üç senede ve her sene üçte biri ödenmek suretiyle alınabileceğine topluca hükmetmişlerdir. Hata ile öldürme diyeti = âkile varislerin üzerine yüklenmesi görüşündedirler. Kimi âlimler ise: Âkile'nin öldüren kimsenin baba tarafından erkek akrabalarındandır demektedirler. Mâlik ve Şâfii bunlardandır.

Bazı ilim adamları ise diyetin baba tarafından akraba olanlardan kadın ve çocuklar dışında erkekler üzerine yüklenir. Her erkek çeyrek dinar kadar ödemelidir demektedirler. Bir kısım âlimler ise yarım dinar öder demektedirler. Bu durumda diyet ödeme işi biterse bitmiş olur değilse çevre kabilelere de müracaat edilerek onların ödemeleri de istenir.

1387- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimse bir mü'mini bile bile öldürürse; öldürülen kimsenin velilerine bırakılır dilerlerse öldürülmesini isterler dilerlerse diyet alırlar. Diyet ise dört yaşına girmiş otuz dişi deve, beş yaşına girmiş otuz dişi deve, ve kırk hamile deveden oluşur. Anlaştıkları bir miktar varsa o miktar onlara aittir bu hüküm diyeti ağırlaştırmak için böyle verilmiştir."** (Ebû Dâvûd, Diyât: 16; İbn Mâce, Diyât: 6)

◉ **Tirmizî:** Abdullah b. Amr hadisi hasen garibtir.

BÖLÜM: 2

➢ DİYET PARA OLARAK NE KADARDIR?

1388- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), diyetin para olarak kıymetini oniki bin dirhem olarak kararlaştırdı."** (Ebû Dâvûd, Diyat: 16; İbn Mâce, Diyat: 6)

1389- Saîd b. Abdurrahman el Mahzûmî, Sûfyân b. Uyeyne vasıtasıyla Amr b. Dînâr'dan, İkrime'den bu hadisin benzerini rivâyet etmiş olup bu rivâyetinde **"İbn Abbâs'tan"** dememiştir. İbn Uyeyne'nin rivâyeti hakkında pek çok söz söylenmiştir.

◉ **Tirmizî:** Muhammed b. Müslim'den başka bu hadisi İbn Abbâs'tan rivâyet eden kimse bilmiyoruz. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup Ahmed ve İshâk bunlardandır. Bazı ilim adamları ise diyetin on bin dirhem olduğu görüşündedirler. Sûfyân es Sevrî ve Kûfeliler bunlardandır.

Şâfii diyor ki: Ben diyetin sadece deveden olduğunu biliyorum o da yüz deve veya onun bedelidir.

BÖLÜM: 3

➢ YARALAMALARDAKİ DİYETİN MİKTARI NE KADARDIR?

1390- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.): **"kemiğe dayanacak kadar derin yaralamalarda her bir yaralama da beşer deve diyet vardır."** (İbn Mâce, Diyât: 20; Ebû Dâvûd, Diyât: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Sûfyân es Sevrî, Şâfii, Ahmed ve İshâk yaralamalarda beşer deve verilmesi görüşündedirler.

BÖLÜM: 4

➢ PARMAKLARIN DİYETİ NE KADARDIR?

1391- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"El ve ayak parmaklarının diyeti eşittir. Her parmak için diyet on devedir."** (Ebû Dâvûd, Diyât: 18; İbn Mâce, Diyât: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Musa ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Abbâs hadisi bu şekliyle hasen sahih garibtir. ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Şâfii, Ahmed, İshâk ve Sûfyân es Sevrî bunlardandır.

1392- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) buyurdu ki: **"Şu ve şu yani serçe parmak ile başparmak diyette eşittir."** (İbn Mâce, Diyât: 19; Ebû Dâvûd, Diyât: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➢ KISAS VE YARALAMALARDA HAKİME İNTİKAL ETMEDEN BAĞIŞLAMAK

1393- Ebûs Sefer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Kureyş'den bir adam Ensâr'dan bir adamın dişini kırmıştı. Muaviye dişi kıran kimseye arka çıkınca dişi kırılan adam Muaviye'ye: **"Ey Mü'minlerin emiri bu adam benim dişimi kırmıştır"** dedi. Muaviye de: **"Seni razı edeceğiz"** dedi. Karşı taraf Muaviye üzerine baskın çıkıp Muaviye'yi bezdirip üstün çıkmaya çalışınca bu işe razı olmadı ve hasmınla ne halin varsa kendin hallediver dedi. Muaviye'nin yanında oturmakta olan Ebû'd Derdâ şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurmuştur: İki kulağımın işittiği kalbimin ezberlediği o söz şöyledir: **"Bir kimsenin vücuduna bir zarar gelir de onu bağışlarsa Allah bu yaptığı affetmeden dolayı onun derecesini yükseltir ve günahını siler."** Ensârlı adam: **"Bunu Rasûlullah (s.a.v.)'den bizzat kendin işittin mi?"** diye sordu, Ebû'd Derdâ: **"Kulaklarım dinledi kalbim kavradı"** dedi. Ensârlı: **"O halde o dişi ona bağışlıyorum"** dedi. Muaviye: Seni mutlaka ödüllendireceğim dedi ve kendisine bir miktar mal verilmesini emretti. (İbn Mâce, Diyât: 35)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ebûs Sefer'in, Ebû'd Derdâ'dan hadis dinlediğine ait bir bilgimiz yoktur. Ebûs Sefer'in adı; Saîd b. Ahmed İbn Muhammed es Sevrî olduğu da söylenmektedir.

BÖLÜM: 6

➢ BAŞI TAŞLA EZENİN KISASI NASIL YAPILIR?

1394- Enes (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Üzerinde gümüşten ziynet eşyası olan bir cariye şehrin dışına çıkmıştı. Bir Yahudi onu yakalayıp başını taşla ezerek ziynet eşyalarını almıştı. Son anlarında cariyeye ulaşıldı ve Rasûlullah (s.a.v.)'e getirildi de Rasûlullah (s.a.v.), sordu: Seni kim öldürmek istedi falan mı? Cariye başı ile işaret ederek hayır dedi o halde falan mı? dedi. Sonunda Yahudi'nin adını söyleyince başı ile evet dedi ve Yahudi yakalandı, suçunu da itiraf etti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) emretti de o Yahudi'nin başı da aynı şekilde iki taş arasında ezildi."** (Müslim, Kasame: 3; Nesâî, Kasame: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ahmed ve İshâk bunlardandır. Bazı ilim adamları ise: **"Kısasın ancak kılıçla yapılabileceği"** görüşündedirler.

BÖLÜM: 7

➢ MÜSLÜMAN KİMSENİN ÖLDÜRÜLMESİ BÜYÜK BİR FELAKETTİR

1395- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah katında dünyanın yok olması Müslüman bir kimsenin öldürülmesinden daha iyidir."** (Nesâî, Tahrîmüddem: 5)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer yoluyla Ya'la b. Atâ'dan, babasından, Abdullah b. Amr'dan bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu rivâyet İbn ebî Adiyy'in rivâyetinden daha sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Sa'd İbn Abbâs, Ebû Saîd, Ebû Hüreyre, Ukbe b. Âmir, İbn Mes'ûd ve Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Abdullah b. Amr hadisini bu şekilde İbn ebî Adiyy, Şu'be'den, Ya'la b. Atâ'dan, babasından Abdullah b. Amr'dan rivâyet etmiştir. Muhammed b. Cafer ve başkaları Şu'be'den, Ya'la b. Atâ'dan merfu olmaksızın rivâyet ettiler. Aynı şekilde Sûfyân es Sevrî, Ya'la b. Atâ'dan mevkuf olarak rivâyet etmiştir ki bu rivâyet merfu olan rivâyetten daha sahihtir.

BÖLÜM: 8

➢ KIYAMETTE İLK ÖNCE GÖRÜLECEK DAVA HANGİSİDİR?

1396- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamette kullar arasında ilk görülecek dava kan davalarıdır."** (Buhârî, Rıkaak: 48; Müslim, Kasame: 8)

◉ **Tirmizî:** Abdullah hadisi hasen sahihtir. Pek çok kimse bu hadisi A'meş'den bu şekilde merfu olarak rivâyet etmişlerdir. Bazıları da yine Â'meş'ten merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir.

1397- Yine Abdullah (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kullar arasında hükme bağlanacak ilk dava kan davalarıdır."** (Buhârî, Rıkaak: 48; Müslim, Kasame: 8)

1398- Ebûl Hakem el Becelî'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Saîd el Hudrî ve Ebü Hüreyre'den işittim; Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu hatırlattılar: **"Gök ve yeryüzü halkı bir Müslüman'ın kanını akıtmak için birleşseler, Allah onların hepsini yüzüstü Cehenneme yuvarlar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ebûl Hakem el Becelî ise Abdurrahman b. Nu'min olup Küfelidir.

BÖLÜM: 9

➢ ÇOCUĞUNU ÖLDÜRENE KISAS YAPILIR MI?

1399- Suraka b. Mâlik b. Cu'şum (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber oldum, baba öldürülmesinden dolayı çocuğa kısas yapar, çocuğunu öldürdüğünden dolayı babaya kısas uygulamazdı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadisi Suraka'nın rivâyetinden olduğunu sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Bu hadisin senedi pek sağlam değildir çünkü bu hadisi İsmail b. Abbâs, Müsenna b. Sabbah'tan rivâyet etmiştir. Müsenna b. Sabbah hadiste zayıf görülen bir kimsedir. Yine bu hadis Ebû Hâlid el Ahmer vasıtasıyla Haccac b. Ertae'den, Amr b. Şuayb'den, babasından ve dedesinden de rivâyet edilmiştir. yine bu hadis Amr b. Şuayb'den mürsel olarakta rivâyet edilmiştir. Bu hadiste karışıklık vardır. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup; **"Bir baba oğlunu öldürdürse onun karşılığında kendisi öldürülmez yine bir baba oğluna zina suçu isnad ettiğinde de kazf cezası tatbik edilmez."**

1400- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Çocuğunu öldürmesi sebebiyle babaya kısas uygulanmaz."** (İbn Mâce, Diyât: 22)

1401- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cezalar mescidlerde uygulanmaz! Baba çocuğunu öldürmesi sebebiyle öldürülmez."** (İbn Mâce, Diyat: 22)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadisi merfu olarak bu senedle sadece İsmail b. Müslim'in rivâyetiyle bilmekteyiz. İsmail b. Müslim; Mekkelidir. Bazı hadisçiler bu kimse hakkında hafızası yönünden söz etmişlerdir.

BÖLÜM: 10

➢ MÜSLÜMANIN KANI ÜÇ ŞEYDEN DOLAYI HELALDİR

1402- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'tan başka itaat edilecek kimse tanımayan benim de Allah'ın kulu ve elçisi olduğumu kabul ederek Müslüman olan kişinin kanı ancak şu üç şeyden biri ile helal olur; [1-] Zina eden evli kimse, [2-] Cana karşı can, [3-] Dinini terk edip İslam cemaatinden ayrılan kimse."** (Ebû Dâvûd, Hudud: 1)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Osman, Âişe ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Mes'ûd hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 11

➢ İSLAM DEVLETİNİN HİMAYESİ ALTINDA BULUNAN MÜSLÜMAN OLMAYAN BİR KİŞİ ÖLDÜRÜLÜRSE ÖLDÜRENİN DURUMU NEDİR?

1403- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Dikkat edin Allah'ın ve Rasûlünün güvencesi altında bulunan bir kimseyi her kim öldürürse Allah'a verdiği sözü bozmuş olur ve Cennetin kokusunu bile koklayamaz. Oysa Cennetin kokusu yetmiş yıllık mesafeden duyulur."** (İbn Mâce, Diyât: 32)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Bekre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. Bu hadis Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 12

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), İSLAM DEVLETİ GÜVENCESİNDEKİ ÖLDÜRÜLEN KİMSELERE NE KADAR DİYET TAKDİR ETTİ?

1404- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), Âmir kabilesine mensub iki kişinin hata ile öldürülmesi üzerine onların velilerine Müslüman'a ödenecek kadar diyet verdi. Çünkü bu iki kimse Rasûlullah (s.a.v.)'den güvence almışlardı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû Sa'd el Bakkal'ın ismi Saîd b. Merzuban'dır.

BÖLÜM: 13

➢ ÖLDÜRÜLENİN AİLESİ VE YETKİLİLER YA KISAS İSTER YA DA AFFEDER

1405- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Allah fethini Peygamberine nasip edince Allah'a hamd-ü sena ederek bir konuşma yaptı ve şöyle dedi: Her kimin bir yakını öldürülmüş ise o kimse iki görüşten birini seçmek durumundadır. Ya affedecek veya kısas yapılmasını isteyecektir."** (Buhârî, Diyât: 7; İbn Mâce, Diyât: 3)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Vâil b. Hucr, Enes, Ebû Şüreyh, Huveylid b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

1406- Ebû Şureyh el Ka'bî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Mekke'yi mukaddes kılan insanlar değil! Allah, mukaddes kılmıştır. Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse orada asla kan dökmesin ve hiçbir ağacını da kesmesin. Rasûlullah (s.a.v.)'e fetih günü adam öldürmek mübah kılındı diyerek bir kimse öldürmeye ruhsat vermeye kalkışırsa dikkat edin onu muayyen bir zaman bana mübah kılmıştır herkese değil... Kıyamete kadar da haramlığı ve mukaddesliği devam edecektir. Siz ey Huzaa kabilesi insanları! Hüzeyl kabilesinden bu insanı öldürdünüz onun diyetini ben ödeyeceğim bundan sonra her kimin bir yakını öldürülürse onun ailesi iki şey arasında serbesttir. Ya katilin öldürülmesini tercih ederek kısas isterler veya diyet alırlar."** (Müslim, Hac, 82; Nesâî, Menasik: 110)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Şeyban aynı şekilde Yahya b. ebî Kesîr benzerini rivâyet etmiştir.

Ebû Şureyh el Huzâî'nin Peygamber (s.a.v.)'den şöyle aktardığı rivâyet edildi: **"Her kimin bir yakını öldürülürse o kimse ya katilin kısasını ister veya affeder veya diyet alır."** Bazı ilim adamları bu görüşte olup Ahmed ve İshâk bunlardandır.

1407- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) zamanında bir adam öldürüldü, katil maktulün velisine teslim edildi. Katil: **"Ey Allah'ın Rasûlü onu öldürmek istememiştim"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) maktulün velisine şöyle buyurdu: **"Dikkat et o doğru söylüyorsa ve buna rağmen sen de onu öldürürsen cehenneme girersin!"** Adam da katili serbest bıraktı. Katilin elleri arkadan bağlı idi bunun üzerine bağlı bulunduğu kayışını sürükleyerek çıkıp gitti de bu adama bundan böyle kayışlı kimse denildi. (Ebû Dâvûd, Diyât: 3; İbn Mâce, Diyât: 34)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. **"Nis'a"** = ip ve urgan demektir.

BÖLÜM: 14

➢ SAVAŞTA ÖLDÜRÜLENLERİN GÖZÜ ÇIKARILMAZ BURNU KULAĞI KESİLMEZ

1408- Büreyde (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir orduya komutan göndereceğinde ona şu şekilde tavsiyede bulunurdu: **"Allah'a karşı sorumluluk bilincinde olmayı beraberindeki Müslüman askerlere iyi davranmayı söyler şöyle buyurdu: Allah adıyla Allah yolunda savaşın Allah'tan gelen gerçekleri örtbas eden kafirlerle savaşın! Savaşın; fakat hainlik yapmayın öldürdüğünüz kimselerin gözünü oyup kulak ve burunlarını kesmeyin çocukları öldürmeyin..."** Bu hadis uzuncadır. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 140)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd'tan, Şeddâd b. Evs'den, Imrân b. Husayn'dan, Enes'den, Semure'den, Muğîre'den, Ya'la b. Mürre'den ve Ebû Eyyûb'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Büreyde hadisi hasen sahih olup ilim adamları savaşta düşman askerlerinin gözünü oyup kulak ve burunlarını kesmeyi hoşgörmezler.

1409- Şeddâd b. Evs (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah, her işte iyi davranmayı emretmiştir, öldürdüğünüzde bile en az acı verecek şekilde öldürün hayvan boğazlayacağınızda hayvana fazla ızdırab verecek şekilde değil kolay bir şekilde kesin bıçağınızı bileyin ve hayvana fazla acı vermeyin."** (Nesâî, Dehaya: 22; Müslim, Sayd: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebûl Eş'as es San'ani'nin ismi Şurahbil b. Üdde'dir.

BÖLÜM: 15

➢ CENİN (ANA KARNINDAKİ ÇOCUĞUN) DİYETİ NE KADARDIR?

1410- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): **"Ana karnındaki çocuğun düşürülmesine sebep olan kimseye ceza olarak erkek köle veya cariye verilmesini emretti."** Kendisine bu ceza verilen adam dedi ki: **"Yemeyen, içmeyen ses çıkarmayan bir çocuk için diyet mi? Vereceğiz bu tip şeylerde bir şey vermek gerekmez"** deyince; Rasûlullah (s.a.v.): **"Bu adam şair gibi konuşuyor. Evet Cenin'de gurre yani bir köle ve cariye vermek gerekir."** (Nesâî, Kasame: 38; Müslim, Kasame: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Hamel İbn Mâlik b. Nabiğa ve Muğîre b. Şu'be'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup bazıları derler ki: **Gurre:** Erkek köle veya cariye veya beşyüz dirhem paradır dediler. Kimi ilim adamları da at veya katırdır demişlerdir.

1411- Muğîre b. Şu'be (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. iki kadın bir erkeğin nikahında (kuma) idiler. Biri diğerine taş veya çadır direği atarak karnındaki ceninin düşmesine sebep oldu. Bunun için Rasûlullah (s.a.v.), düşürülen cenin için gurre yani bir köle veya cariye verilmesi hükmünü verdi, ödeme o kadının erkek akrabalarına yüklendi. (Buhârî, Diyat: 27; Müslim, Kasame: 17)

Hasan diyor ki: Zeyd b. Hubab, Sûfyân vasıtasıyla Mansur'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 16

➢ BİR KAFİR KARŞILIĞINDA KISAS OLARAK BİR MÜ'MİN ÖLDÜRÜLMEZ

1412- Ebû Cuhayfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Ali'ye, Ey Mü'minlerin lideri dedim: Allah'ın kitabında olmayan fakat senin not ettiklerin arasında bildiğin şeylerden bahseder misin? Dedi ki: Ekinleri ve her türlü tohumları yayarak bitkileri bitiren ve canlıları yaratan hakkı için bildiğim şey: Allah'ın bir kişiyi Kur'ân'da anlayışlı kılmasından ve yazılı kağıtta bulunandan ibarettir. Ben de yazılı kağıtta ne var? Diye sordum. Dedi ki: Onda diyetin hükümleri, esirin kurtarılması kafir karşılığında kısas olarak bir mü'minin öldürülmemesi vardır."** (Buhârî, Diyât: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ali hadisi hasen sahihtir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Sûfyân es Sevrî, Mâlik b. Enes, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardan olup şöyle derler: **"Bir mü'min, kafir karşılığında öldürülmez."** Bazı ilim adamları ise: **"İslam devletinin veya bir Müslüman'ın emanında olan kafir bir kimse öldürülürse; öldüren Müslüman o öldürülen kimse karşılığında öldürülür."**

BÖLÜM: 17

➢ KAFİR KİMSENİN DİYETİ NE KADARDIR?

1413- Amr b. Şuayb (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir Müslüman, bir kafir karşılığında kısas yapılarak öldürülmez."** Aynı senedle rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kafirin diyeti Müslüman'ın diyetinin yarısıdır."** (Nesâî, Kasame: 36; İbn Mâce, Diyât: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr hadisi hasendir. İlim adamları Yahudi ve Hıristiyanların diyeti konusunda değişik görüşler ortaya koymuşlardır. Bazı ilim adamları Yahudi ve Hıristiyan'ın diyeti konusunda Ömer b. Abdulaziz'den rivâyet edilen hadise dayanarak: **"Yahudi ve Hıristiyan'ın diyeti Müslüman'ın diyetinin yarısıdır"** derler. Ahmed b. Hanbel bunlardandır. Ömer b. Hattâb'ın şöyle dediği rivâyet edilmektedir: **"Yahudi ve Hıristiyan'ın diyeti dört bin dirhem, Mecusi'nin diyeti sekiz yüz dirhemdir."**

Mâlik b. Enes, Şâfii ve İshâk bu görüştedir. Bazı ilim adamları ise Yahudi ve Hıristiyanların diyeti Müslüman'ın diyeti gibidir demektedirler. Sûfyân es Sevrî ve Küfeliler bunlardandır.

BÖLÜM: 18

➢ KÖLESİNİ ÖLDÜREN KİMSENİN CEZASI NEDİR?

1414- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim kölesini öldürürse onu öldürünüz kim de kölesinin organlarını keserse biz de onun organlarını keseriz."** (Ebû Dâvûd, Diyât: 7; Nesâî, Kasame: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Tabiinden bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup İbrahim Nehaî bunlardandır. Bazı ilim adamları ise: **Hür ile köle arasında can meselesinde ve organlar meselesinde kısas yoktur."** Hasan Basrî, Ata b. ebî Rebah, Ahmed ve İshak bunlardandır. Bir kısım âlimler de: **"Kişi kendi kölesini öldürürse kısas yapılmaz, başkasının kölesini öldürürse kısas yapılır"** derler. Sûfyân es Sevrî ve Küfeliler bunlardandır.

BÖLÜM: 19

➢ KADIN KOCASININ DİYETİNDEN MİRAS ALABİLİR Mİ?

1415- Saîd b. Müseyyeb (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Ömer: **"Diyet baba tarafından akrabalar üzerinedir, kadın kocasının diyetinden miras olarak bir şey almaz"** derdi. Dahhâk b. Sûfyân el Kılâbî kendisine Rasûlullah (s.a.v.)'in Ûşeym ed Dababî'nin karısını kocasının diyetinden dolayı mirasçı yap diye yazdığını Ömer'e bildirdi. (İbn Mâce, Diyât: 12; Ebû Dâvûd, Feraiz: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

BÖLÜM: 20

➢ ORGANLAR İÇİN KISAS VAR MIDIR?

1416- Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Zürare b. Evfâ'nın, Imrân b. Husayn'dan şöyle aktardığını işittim: Bir adam bir adamın elini ısırmıştı adam elini çekince diğer adamın iki dişi sökülmüştü. Rasûlullah (s.a.v.)'e hükmetmesi için başvurdular da O'da şöyle buyurdu: **"Biriniz kardeşini kuvvetli erkek devenin ısırması gibi ısırır mı? Senin dökülen dişlerin için diyet yoktur."** Bunun üzerine Allah: **"... Dişe diş, yaralanmalarda da o yaranın benzeri bir karşılık vardır..."** ayetini indirdi." (5 Maide: 45) (Buhârî, Diyât: 17; Nesâî, Kasame: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ya'la b. Ümeyye ve kardeşi olan Seleme b. Ümeyye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Imrân b. Husayn hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 21

➢ TÖHMET (SUÇLAMA) ALTINDAKİ KİMSE HAPSEDİLİR Mİ?

1417- Behz b. Hakîm (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), bir töhmet üzerine bir adamı hapsetti sonra suçu sabit olmayınca onu tahliye etti."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 29; Nesâî, Kat-us Sarik: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Behz'in babasından ve dedesinden rivâyet ettiği hadis hasendir. İsmail b. İbrahim bu hadisi Behz b. Hakîm'den daha uzun bir şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 22

➢ MALINI MÜDAFÂ EDERKEN ÖLDÜRÜLEN ŞEHÎD OLUR MU?

1418- Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim malını müdafaa uğrunda öldürülürse o kimse şehîd hükmündedir. Kim de bir karış toprağı çalarsa kıyamet gününde o yer yedi kat olarak halka gibi onun boynuna geçirilir."** (Buhârî, Mezâlim: 13; Müslim, Müsâkât: 30)

◉ Hâtım b. Siyah el Mervezî bu hadise ilave yapmıştır. Ma'mer diyor ki: Zührî'den bana ulaştığına göre o ondan bir şey işitmemiştir. Bu hadisteki fazlalık şudur: **"Malı uğruna öldürülen şehîdtir."** Aynı şekilde Şuayb b. ebî Hamza bu hadisi Zührî'den, Talha b. Abdullah'tan, Abdurrahman b. Amr b. Sehl'den ve Saîd b. Zeyd'den rivâyet etmiştir. Yine Sûfyân b. Uyeyne, Zührî'den, Talha b. Abdullah'tan, Saîd b. Zeyd'den rivâyet etmiş olup bu rivâyetinde Sûfyân b. Abdurrahman b. Amr b. Sehl'i zikretmemiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1419- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim malını müdafaa yolunda öldürülürse o şehîdtir."** (Buhârî, Mezâlim: 13; Müslim, Müsakât: 30)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Saîd b. Zeyd, Ebû Hüreyre, İbn Ömer, İbn Abbâs ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Abdullah b. Amr hadisi hasen olup değişik şekillerde rivâyet edilmiştir. Bazı ilim adamları: **"Kişinin canı ve malı uğrunda dövüşmesine ve müdafaa etmesine izin vermişlerdir."** İbn'ül Mübarek der ki: Kişi iki dirhem dahi olsa malı için savaşır.

1420- Abdullah b. Amr'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kimin malı haksız yere alınmak istenir de vuruşur ve öldürülürse o kimse şehîdtir."** (Buhârî, Mezâlim: 13; Müslim, Müsakât: 30)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî vasıtayla Sûfyân'dan, Abdullah b. Hasen'den, İbrahim b. Muhammed b. Talha'dan, Abdullah b. Amr'dan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

1421- Saîd b. Zeyd (r.a.) şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Kim malını müdafaa uğrunda öldürülürse şehîdtir, kim dini uğrunda öldürülürse şehîdtir, her kim kanını müdafaa uğrunda öldürülürse şehîdtir, kim çoluk çocuğu uğrunda öldürülürse o da şehîdtir."** (Buhârî, Mezâlim: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Aynı hadisi pek çok kimse İbrahim b. Sa'd'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir.

Yakup, İbrahim b. Sa'd b. Abdurrahman b. Avf ez Zührî'nin oğludur.

BÖLÜM: 23

➢ KATİLİN BULUNAMAMASI DURUMUNDA YEMİN ETTİRME ŞEKLİ

1422- Rafi' b. Hadîç (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Abdullah b. Sehl b. Zeyd ile Muhayyısa b. Mes'ûd b. Zeyd bir yolculuğa çıktılar, Hayber'e vardıklarında kendi işleri için birbirlerinden ayrıldılar. Bir süre sonra Muhayyısa, Abdullah b. Sehl'i öldürülmüş olarak buldu. Birileri onu öldürmüştü, onu defnetti. Sonra Huveyyısa b. Mes'ûd, Abdurrahman b. Sehl ve Muhayyısa Rasûlullah (s.a.v.)'e geldiler. Abdurahman bu kimselerin yaşça en küçüğü olmasına rağmen arkadaşlarından önce konuşmaya davrandı. Rasûlullah (s.a.v.): **"Büyüklere karşı saygılı ol"** buyurdu. Bunun üzerine Abdurrahman sustu ve o iki arkadaşı konuştu, sonra onlarla beraber gerektiği yerde o da konuştu. Rasûlullah (s.a.v.)'e Abdullah b. Sehl'in öldürüldüğü yeri anlattılar. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ölen arkadaşınıza veya katile karşı hak kazanmak üzere elli sefer yemin eder misiniz?** Buyurdu. Öldüreni görmediğimiz halde nasıl yemin edebiliriz dediler. Rasûlullah (s.a.v.), o halde Yahudiler elli yeminle sizi yemin etmekten kurtarsınlar. Diğerleri ise: Kafir bir toplumun yeminlerini nasıl kabul edebiliriz dediler. Bu durumu görünce; Rasûlullah (s.a.v.), öldürülen kimsenin diyetini kendisi verdi. (Müslim, Kasame: 1; Nesâî, Kasame: 3)

◉ Hasan b. Ali el Hallâl; Yezîd b. Harun vasıtasıyla Yahya b. Saîd'den, Büşeyr b. Yesâr'dan, Sehl b. ebî Hasme'den Rafi' b. Hadîç'den mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih olup ilim adamlarının uygulaması Kasame konusunda bu hadise göredir. Medineli bazı fıkıhçılar kasame sebebiyle kısas uygulanabilir görüşündedirler. Küfeliler ve bazı ilim adamları ise: **"Kasame kısası gerektirmez diyeti gerektirir"** derler.

15: HUDÛD (İSLAM CEZA HUKUKU)

BÖLÜM: 1

➢ KENDİLERİNDEN KALEM KALDIRILAN, CEZA VERİLMEYEN KİMSELER VAR MIDIR?

1423- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kalem üç kişiden kaldırılmıştır; uyanıncaya kadar uyuyan kimseden, akıl baliğ oluncaya kadar çocuktan, aklî dengesi yerine gelinceye kadar deli ve benzeri kişilerden."** (İbn Mâce, Talak: 15)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ali hadisi bu şekliyle hasen garibtir. yine bu hadis değişik şekillerde de Ali'den rivâyet edilmiştir. Bu rivâyetlerin bazısında "Delikanlı oluncaya kadar çocuktan cümlesi yerine; **"Akıl baliğ oluncaya kadar çocuktan"** cümlesi yer almıştır. Hasan el Basrî'nin, Ali'den hadis dinlediğini bilmiyoruz. Bu hadis; Atâ b. Sâib'den, Ebû Zabyan'dan ve Ali'den benzeri şekilde rivâyet edilmiştir. A'meş: Ebû Zabyan'dan, İbn Abbâs'tan, Ali'den merfu olmaksızın mevkuf olarak bu hadisi rivâyet etmiştir. ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. **Tirmizî:** Hasan-ı Basrî, Ali (r.a.)'in hilafeti zamanında yaşamış olup ondan hadis dinlediğini bilmiyoruz. Ebû Zabyan'ın adı Husayn b. Cündüp'tür.

BÖLÜM: 2

➢ CEZALARI ÖNLEMEYE ÇALIŞMAK GEREKİR

1424- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslümanlardan gücünüz yettiğince cezaları kaldırmaya çalışın bir çıkış yolu bulursanız önünü açıverin, cezadan kurtarın. Hüküm makamında olan otoritenin affetmekte yanılması ceza da yanılmasından çok daha hayırlıdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ Hennâd, Vekî' yoluyla Yezîd b. Ziyâd'tan bu hadisi bize Muhammed b. Rabia'nın rivâyeti gibi mevkuf olarak rivâyet etti.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Hüreyre ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Âişe'nin hadisini merfu olarak sadece Muhammed b. Rebia'nın, Yezîd b. Ziyâd ed Dımışkî'den, Urve ve Âişe rivâyetiyle bilmekteyiz. Vekî' aynı hadisi, Yezîd b. Ziyâd'tan benzeri şekilde merfu olmaksızın rivâyet etmiştir. Vekî'in rivâyeti daha sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından pek çok kişi aynı şekilde rivâyet etmişlerdir. Yezîd b. Ziyâd ed Dımışkî hadis konusunda zayıf bir kimsedir. Yezîd b. Ziyâd ed Dımışkî hadis konusunda zayıf bir kimsedir. Yezî b. ebî Ziyâd el Kûfi ise ondan daha sağlam ve yaşlı birisidir.

BÖLÜM: 3

➢ MÜSLÜMANIN AYIP VE GÜNAHLARINI ÖRTMEK GEREKİR

1425- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim bir mü'minin dünya sıkıntılarından bir sıkıntısını giderirse Allah'ta onun ahiretteki sıkıntılarından bir sıkıntısını giderecektir. Her kim de Müslümanın bir ayıp ve kusurunu örterse Allah'ta dünyada ve ahirette o kulunun ayıbını örter kul kardeşinin yardımında oldukça Allah'ta o kimsenin daima yardımında olur."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 60; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ukbe b. Âmir ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre'nin hadisini böylece pek çok râvî, A'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den, Ebû Avâne'nin rivâyeti gibi rivâyet ettiler. Esbat b. Muhammed, A'meş'den, Ebû Salih'den ve Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde aynı hadisi rivâyet etmiştir. bu rivâyet birinci rivâyetten daha sahihtir. Ubeyd b. Esbat b. Muhammed bu hadisi bize aktardı ve dedi ki: Babam bu hadisi bana A'meş'den aktarmıştır.

1426- Sâlim (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslüman, Müslüman'ın din kardeşidir. Ona haksızlık edip zulmetmez. Müslüman, Müslüman'ı tehlikelerde de terk etmez. Her kim Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını giderirse; Allah'ta onun bir sıkıntısını giderir. Her kim de bir Müslüman'ın bir sıkıntısını kaldırırsa Allah'ta onun kıyamette bir sıkıntısını kurtarır. Her kim dünyada, bir Müslüman'ın ayıp ve hatasını örterse Allah'ta onun bir hata ve kusurunu kıyamette örter, görmezden gelir."** (Buhârî, Mezâlim: 3; Ebû Dâvûd, Edeb: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 4

➢ CEZA UYGULANMADAN ÖNCE SUÇLUYA SUÇUNU İTİRAF İÇİN SORGULAMAK

1427- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Mâlik'in oğlu Mâiz'e: **Senin hakkında bana ulaştırılan haber doğru mudur?** Buyurdu. Mâiz: Benim hakkımda size nasıl bir haber iletildi dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Falan ailenin cariyesiyle zina ettiğin bana bildirildi"** buyurunca Mâiz **"Evet"** dedi ve kendisi aleyhine dört kez şâhidlik yaptı da Rasûlullah (s.a.v.)'in emri üzerine taşlanarak öldürüldü. (Buhârî, Muharîbin: 6; Müslim, Hudud: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Sâib b. Yezîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Abbâs hadisi hasen sahihtir. Şu'be bu hadisi Simak b. Harb'den ve Saîd b. Cübeyr'den mürsel olarak rivâyet etmiş olup bu rivâyetinde **"ibn Abbâs'tan"** dememiştir.

BÖLÜM: 5

➢ İTİRAFINDAN DÖNEN SUÇLUDAN CEZANIN KALDIRILMASI

1428- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Maiz el Eslemî, Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek zina ettiğini söylemişti. Rasûlullah (s.a.v.), kendisinden yüz çevirdi. Maiz diğer yanından gelerek yine zina ettiğini söyledi. Rasûlullah (s.a.v.) yine ondan yüz çevirdi. Maiz diğer taraftan gelerek kesinlikle zina ettiğini itiraf etti. Dördüncü itirafında Rasûlullah (s.a.v.)'in emri üzerine Medîne dışındaki Hare mevkiine çıkarılarak taşlanmaya başlandı. Taşların acısını duyunca tüm gücüyle kaçtı. Elinde deve çene kemiği bulunan bir adamın yanından geçerken o adam deve çene kemiğiyle ona vurdu arkasından diğer yetişen insanlarda ölünceye kadar ona vurdular. Bu durumu Rasûlullah (s.a.v.)'e anlattılar taşların verdiği ıstırap ve ölüm korkusundan dolayı kaçmaya teşebbüs ettiğini söylediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Onu bırakmalıydınız"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Diyâd: 3; Müslim, Hudud: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendır. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Aynı şekilde bu hadis Zührî'den, Ebû Seleme'den, Câbir b. Abdullah'tan benzeri şekilde de rivâyet edilmiştir.

1429- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Eslem kabilesinden bir adam Peygamber (s.a.v.)'e gelerek zina ettiğini itiraf etti. Peygamber (s.a.v.) ondan yüz çevirdi. Adam tekrar itiraf etti. Peygamber (s.a.v.)'de tekrar yüz çevirdi, kendi aleyhine dört sefer zina ettiğine şâhidlikte bulununca Rasûlullah (s.a.v.):

"Sende delilik var mı? buyurdu. Adam: hayır dedi. Rasûlullah (s.a.v.), evli misin? Dedi. Adam evet dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), emretti ve açık hava namazgahında bu şahıs taşlandı. Taşların verdiği ızdırabla kaçtı arkasından yetişilerek ölünceye kadar taşlandı. Rasûlullah (s.a.v.), O kimseyi hayırla andı fakat cenaze namazını kılmadı. (Nesâî, Cenaiz: 63; Ebû Dâvûd, Hudûd: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup kendi aleyhine dört sefer zina ettiğine şâhidlik ederse ona ceza tatbik edilir. Ahmed ve İshâk bu görüştedir. Bazı ilim adamları ise; zina yaptığına dair bir sefer şâhidlikte bulunsa bile ceza uygulanır derler. Mâlik b. Enes ve Şâfii bu görüşte olup bunların dayandıkları delil; Ebû Hüreyre ve Zeyd b. Hâlid'den rivâyet edilen hadistir ki: İki adam Rasûlullah (s.a.v.)'e başvurdular onlardan biri: Ey Allah'ın Rasûlü oğlum bu adamın karısıyla zina etti... Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Ey Üneys! Bu adamın karısına git suçunu itiraf ederse onu recmet dedi. Dört kere itiraf ederse demedi."** (Bu hadis ileride geniş olarak 1433'de tekrar gelecektir.)

BÖLÜM: 6

➢ ŞER'İ CEZALARIN UYGULANMAMASI İÇİN ŞEFAATÇİLİK YAPMAK DOĞRU MUDUR?

1430- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre Mahzum kabilesinden hırsızlık yapan bir kadının durumu Kureyş kabilesini ilgilendirdi ve şöyle dediler: Rasûlullah (s.a.v.) ile o kadın hakkında kim konuşabilir? Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'in sevdiği Üsâme b. Zeyd'den başka bu konuda kimse cesaret edemez kararına vardılar. Bunun üzerine Üsâme, Rasûlullah (s.a.v.) ile konuştu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah'ın koyduğu bir cezada sen şefaat mı ediyorsun?"** buyurdu ve kalkıp bir hutbe verdi ve şöyle buyurdu: Sizden öncekilerin helak olmalarının sebebi şuydu: **"Onlardan meşhur bir kimse hırsızlık yaparsa onu cezalandırmaz bırakırlar fakir ve kimsesiz bir kimse hırsızlık yaptığında ise ona ceza uygularlardı. Allah'a yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapmış olsaydı mutlaka onun da elini keserdim."** (Müslim, Hudûd: 2; Nesâî, Kat-us Sârık: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Mes'ûd b. Acma - Mes'ûd b. A'cem de denilir – İbn Ömer ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Âişe hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) VE HALİFELER RECM CEZASI UYGULADILAR MI?

1431- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), recm cezasını uyguladı. Ebû Bekir (r.a.), recm cezasını uyguladı ben de recm cezasını uyguladım Allah'ın kitabına ilave etmiş olmaktan çekinmesem recm cezasını mushafa yazardım. Çünkü ileride bazı insanların recm cezasını Allah'ın kitabında bulamayınca inkar edip küfre düşeceklerinden korkuyorum. (Müslim, Hudûd: 4; Ebû Dâvûd, Hudûd: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ömer hadisi hasen sahihtir. Ömer'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

1432- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Allah, Muhammed (s.a.v.)'i hak din ile gönderdi ve kendisine kitap indirdi. İndirdiği kitapta recm ayeti vardı ve bu yüzden kendisi recm yaptı ondan sonra biz de recm cezasını uyguladık insanların üzerinden uzun zaman geçince içlerinden birilerinin çıkıp şöyle diyeceğinden korkuyorum: **"Allah'ın kitabında recm ayetini bulamıyoruz"** böylece Allah'ın indirmiş olduğu bir farzı terk ederek sapıtacaklarından korkuyorum. Dikkat edin evli olduğu halde zina eden kimseye delil bulunduğu, gebelik olduğu veya itiraf ettiği takdirde recm haktır ve mutlaka yapılmalıdır. (Müslim, Hudûd: 4; Ebû Dâvûd, Hudûd: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih olup Ömer'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 8

➢ RECM (TAŞLANARAK ÖLDÜRÜLMEK) EVLİ OLDUĞU HALDE ZİNA EDEN KİMSELER İÇİNDİR

1433- Ebû Hüreyre, Zeyd b. Hâlid ve Şibl (r.anhüm)'den rivâyete göre, şöyle demişlerdir: Bu kimselerin üçü de Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında bulundukları bir sırada birbirinden davacı olan iki kimse geldi onlardan biri sözüne şöyle başladı: "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah aşkına aramızda Allah'ın kitabıyla hükmedeceksin. Bunun üzerine bu kimseden daha anlayışlı olan diğer kimse de; Evet Allah'ın kitabına göre aramızda hüküm ver, müsaade et ben konuşayım dedi ve sözüne şöyle başladı: Oğlum bu adamın işçisi idi sonra onun karısıyla zina etti, oğlumun cezasının recm olduğunu bana bildirdiler. Ben de bu ceza karşılığında yüz koyun ile bir hizmetçiyi fidye olarak verdim. Sonra bu işi bilen insanlarla karşılaştım ve dediler ki: Oğluna yüz değnek vurulması gerekir, bir yılda sürgün edilecektir. Recmedilmek ise bu adamın karısına uygulanacaktır dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: Varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki aramız da Allah'ın kitabıyla hükmedeceğim: Yüz koyun ve hizmetçi sana iade edilecektir, oğluna da yüz değnek ve bir yıl sürgün cezası verilecektir. Ya Üneys! Bu adamın karısına git suçunu kabul edip itiraf ederse onu recmet. Üneys kadının yanına gitti o da suçunu itiraf edince kadını recmetti. (Buhârî, Muhâribîn: 6; Müslim, Hudûd: 5)

◉ İshâk b. Musa el Ensârî, Ma'n vasıtasıyla Mâlik'den İbn Şihâb'tan, Ubeydullah b. Abdullah'tan, Ebû Hüreyre'den, Zeyd b. Hâlid el Cühenî'den mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Yine Kuteybe, Leys vasıtasıyla İbn Şihâb'tan kendi senediyle mana olarak Mâlik'in hadisinin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Bekre, Ubede b. Sâmit, Ebû Hüreyre, Ebû Saîd, İbn-Abbâs, Câbir b. Semure, Hezzal, Büreyde, Seleme b. Muhabbik, Ebû Berze ve Imrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre Zeyd b. Hâlid hadisi hasen sahihtir. Aynı şekilde Mâlik b. Enes; Ma'mer ve pek çok kimse Zürî'den, Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe'den, Ebû Hüreyre'den ve Zeyd b. Hâlid'den rivâyet etmiştir.

Aynı şekilde aynı senedle Rasûlullah (s.a.v.)'den şu şekilde rivâyet etmişlerdir: **"Cariye zina ederse ona yüz değnek vurun dördüncü sefer yine zina ederse değersiz bir ip parasına bile olsa satıp elden çıkarın."**

Sûfyân b. Uyeyne; Zührî'den, Ubeydullah'tan, Ebû Hüreyre'den, Zeyd b. Hâlid'den ve Şibl'den rivâyet ederek şöyle der: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında idik..."**

İbn Uyeyne her iki hadisi de topluca Ebû Hüreyre'den Zeyd b. Hâlid'den ve Şibl'den rivâyet ediyor. İbn Uyeyne rivâyet ettiği bu hadiste vehme kapılmıştır. Sûfyân b. Uyeyne iki hadisi birbirine karıştırmıştır.

Sahih olan rivâyet Muhammed b. el Velîd ez Zebîdî, Yunus b. Ubeyde, Zührî'nin kardeşinin oğlunun Zührî'den, Ubeydullah'tan, Ebû Hüreyre'den ve Zeyd b. Hâlid'den yapılan rivâyetidir ki; şöyle başlar: **"Cariye zina ederse ona yüz değnek vurun..."**

Zührî; Ubeybullah'tan, Şibl b. Hâlid, Abdullah b. Mâlik el Evsî'den rivâyet etti şöyle demiştir: **Cariye zina ederse..."** hadisçiler yanında sahih kabul edilen rivâyet budur. Şibl b. Hâlid, Peygamber (s.a.v.)'e yetişmemiştir. Şibl sadece Abdullah b. Mâlik el Evsî vasıtasıyla hadis rivâyet etmektedir. Doğru olanı budur. İbn Uyeyne rivâyeti pek makbul değildir. İbn Uyeyne'den, Şibl b. Hamid dediği rivâyet edildi ki bu bir yanlışlıktır. Gerçekte o Şibl b. Hâlid'tir. Aynı şekilde ona Şibl b. Huleyd'de deniliyor.

1434- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Zina cezasının hükmünü benden alın. Allah o zina eden kadınlar için bir düzenleme ortaya koymuştur; Evlinin evli ile zina etmesinin cezası yüz değnek ve taşlanarak öldürülmektir, bekarın bekarla zina etmesinin cezası yüz değnek ve bir yıl sürgün edilmektir."** (Müslim, Hudûd: 5; İbn Mâce, Hudûd: 7)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ali b. ebî Tâlib, Übey b. Ka'b, Abdullah b. Mes'ûd, başkaları bunlardan olup şöyle derler: **"Evli kimse zina ederse yüz değnek vurulur ve recmedilerek öldürülür."**

Aynı şekilde bazı ilim adamları da bu görüşü paylaşmışlardır. İshâk bunlardandır. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından, içlerinde Ebû Bekir, Ömer ve başkalarının bulunduğu bir kısım ilim adamları ise **"Evli kimse zina ettiğinde recmedilir ayrıca yüz değnek vurulmaz"** derler. Rasûlullah (s.a.v.)'den, Maiz ve başka kimselerin olaylarından bahseden hadislere göre Rasûlullah (s.a.v.), sadece recmedilmeyi emretmiş yüz değnek vurulmasını emretmemiştir. Bazı ilim adamlarının uygulaması da bu hadise göre olup Sûfyân es Sevrî, İbn'ül Mübarek, Şâfii ve Ahmed'te bu görüştedirler.

BÖLÜM: 9

➢ HAMİLE OLAN KİMSENİN TAŞLANARAK ÖLDÜRÜLMESİ, ÇOCUĞUNU DOĞURUNCAYA KADAR BEKLETİLİR

1435- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Cüheyne kabilesinden bir kadın Rasûlullah (s.a.v.)'in huzurunda zina yaptığını itiraf etti ve ben hamileyim dedi. Rasûlullah (s.a.v.), kadının yakınlarını çağırarak **"Bu kadına iyi muamele ediniz doğum yapınca bana bildiriniz"** buyurdu.

Sonra durum kendisine bildirilince kadının elbisesi cezalandırılma esnasında açılmaması için sıkıca bağlandı recmedilmesi emredildi ve recmedildi. Sonunda o kadına cenaze namazı kıldı. Bunun üzerine Ömer: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Onu recmettin sonrada cenaze namazını kılıyorsun"** deyince, Rasûlullah (s.a.v.): O kadın öylesine bir tevbe yaptı ki o tevbesi Medîne halkından yetmiş kişiye dağıtılsa hepsine yeterdi.

Sen kadının canını büyük bir istekle Allah'a bağışlamasından daha üstün ne aramaktasın? (Müslim, Hudûd: 7; Ebû Dâvûd, Hudûd: 24)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 10

➢ EHLİ KİTAB DENİLEN KİMSELERİN TAŞLANIP ÖLDÜRÜLMESİ

1436- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir Yahudi erkek ile bir Yahudi kadını işledikleri zina suçundan dolayı recmetmiştir. (Müslim, Hudûd: 6;Ebû Dâvûd, Hudûd: 25)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis biraz uzuncadır. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1437- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), bir Yahudi erkekle bir Yahudi kadını işledikleri zina suçundan dolayı recmetmiştir. (Müslim, Hudûd: 6; Ebû Dâvûd, Hudûd: 25)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Berâ, Câbir, İbn ebî Evfâ, Abdullah b. Hâris b. Cüz' ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Câbir b. Semure hadisi hasen garib olup ilim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göredir ve şöyle derler: **"Ehli kitab denilen Yahudi ve Hıristiyanlar birbirlerinden davacı olur ve davalarını Müslüman hakimlere götürürlerse onlar arasında da kitap sünnet ve Müslümanlara uygulanan hükümler uygulanır."** Ahmed ve İshâk bu görüştedir.

Bazı ilim adamları ise zina olayında ehli kitaba ceza uygulanmaz derler ki ilk görüş daha sahihtir.

BÖLÜM: 11

➢ ZİNA EDEN BEKARLARA YÜZ DEĞNEKTEN SONRA SÜRGÜN CEZASI UYGULANIR MI?

1438- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre **"Rasûlullah (s.a.v.), zina eden bekarlara yüz değnek vurdu ve sürgün etti Ebû Bekir'de halifeliği döneminde yüz değnek vurdu ve sürgün etti. Ömer'de aynı şekilde halifeliği döneminde yüz deynek vurdu ve sürgün etti."** (Ebû Dâvûd, Hudud: 23)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Zeyd b. Halit ve Ubade b. Samit'ten de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer Hadisi garibtir. Pekçok kimse bu hadisi Abdullah b. İdris'ten merfu olarak rivâyet etmişlerdir. Bazıları ise aynı hadisi Abdullah b. İdris'ten, Ubeydullah'tan, Nafi'den ve İbn Ömer'den rivâyet ederek: **"Ebû Bekir'de değnekledi ve sürgün etti. Ömer'de yine değnekledi ve sürgün etti"** demişlerdir. Aynı şekilde Ebû Said el Eşec'te bu hadisi rivâyet etmiştir. Abdullah b. İdris'te bize aktarmıştır. Bu hadis benzeri şekilde değişik bir rivâyetle İbn İdris'ten, Ubeydullah b. Ömer'den de rivâyet edilmiştir. Aynı şekilde Muhammed b. İshak'ta, Nafi'den, İbn Ömer'den rivâyet ederek: **"Ebû Bekir'de değnekledi ve sürgün etti. Ömer'de yine değnekledi ve sürgün etti"** demişler; Peygamber (s.a.v)'de değnekledi ve sürgün etti dememişlerdir.

Rasûlullah (s.a.v.)'den sürgün ettiğine dair sahih haberler, Ebû Hüreyre, Zeyd b. Halid, Ubade b. Sabit ve başkalarından bize ulaşmıştır. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup, Ebû Bekir, Ömer, Ali, Übey b. Ka'b, Abdullah b. Mes'ud, Ebû Zer ve başkaları bunlardandır. Pek çok tabiin dönemi fıkıhçılarından da böylece rivâyet edilmiştir.

Süfyan es Sevri, Malik b. Enes, Abdullah b. Mübarek, Şafii, Ahmed ve İshak'ta bu görüşü benimseyenler arasındadır.

BÖLÜM: 12

➢ DÜNYADA TATBİK EDİLEREK ÇEKİLEN CEZALAR SAHİBİ İÇİN KEFFÂRETTİR

1439- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında oturuyorduk... Derken Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah'ın hüküm ve**

otoritesinde hiçbir şeyi ortak koşmamaya hırsızlık yapmamaya zina etmemek üzere bana biat edeceksiniz yani siyasi otoritemi kabul edeceksiniz dedi ve: "...Allah'tan başka hiçbir şeye ilahlık yakıştırmayacaklarını, hırsızlık yapmayacaklarını zina etmeyeceklerini ..." ayetini okudu. (60 Mümtehine: 12) ve şöyle devam etti. Sizden kim verdiği bu sözü tutarsa onun mükafatını Allah verecektir. Kim de bu suçlardan birini işlerde cezasını bu dünyada çekerse o ceza kendisi için keffarettir. Her kim de bir suç işler de Allah bu dünyada onun suçunu örterse onun suçunu örterse onun işi de Allah'a kalmıştır. Allah dilerse ona affeder dilerse ona azâb eder." (Buhârî, Hudûd: 9; Müslim, Hudûd: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Cerir b. Abdullah ve Huzeyme b. Sabit'den de hadis rivâyet edilmiştir

Tirmizî: Ubâde b. Sâmit hadisi hasen sahihtir. **Şâfii diyor ki:** Cezanın uygulandığı kişi için keffâret olacağına dair bu konuda bundan güzel bir hadis işitmedim! **Yine Şâfii diyor ki:** Bir günah işleyen ve günahı Allah tarafından örtülen kişinin kendi günahını gizlemesi ve Rabbiyle baş başa kalıp tevbe etmesi bana göre daha hoştur. Ebû Bekir ve Ömer'in de bir adama günahını örtmesi için emir verdikleri de rivâyet edilmektedir.

BÖLÜM: 13

➢ CARİYELERE DE CEZA UYGULANMASI MUTLAKA GEREKLİDİR

1440- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden birinizin cariyesi zina ederse Allah'ın kitabına göre onu üç seferde de değnek vurarak cezalandırsın dördüncüde ise kıl bir ip karşılığında bile olsa onu satsın."** (Ebû Dâvûd, Hudûd: 32; Buhârî, Muhâribîn: 22)

◉ **Tirmizî:** Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup kişinin kendi köle ve cariyesine devlet otoritesi olmaksızın ceza tatbik edebileceği görüşündedirler. Ahmed ve İshâk'ta aynı kanaattedir. Bazı ilim adamları ise devlet otoritesine teslim edilir köle ve cariye sahibi cezayı kendisi uygulamaz derler. Birinci görüş daha sahihtir.

1441- Ebû Abdurrahman es Sülemî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ali bir hutbe vererek şöyle konuştu: **"Ey insanlar! Erkek ve kadın kölelerinizden evli olan ve evlenmiş olanlara işledikleri suçlardan dolayı cezayı tatbik edin. Rasûlullah (s.a.v.)'in bir cariyesi zina etmişti de onun değneklenmesi bana emretmişti kendisine bu görevi yapmak üzere geldiğimde loğusalığının başlangıcında buldum cezayı uygularsam öldüreceğimden veya öleceğinden korktum ve durumu gelip Rasûlullah (s.a.v.)'e anlattım o da "iyi yapmışsın"** buyurdu. (Buhârî, Muharibîn: 2; Ebû Dâvûd, Hudûd: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Süddî'nin ismi İsmail b. Abdurrahman'dır. Tabiin neslinden olup Enes b. Mâlik'den hadis işitmiştir. Ali b. ebî Tâlib'in oğlu Hüseyin'i de görmüştür.

BÖLÜM: 14

➢ İÇKİ İÇEN KİMSEYE HANGİ CEZA UYGULANIR?

1442- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyet olunduğuna göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), içki içene ceza olarak iki ayakkabısıyla kırk kere vurdu."** Mis'ar diyor ki: Zannedersem bu ceza içki içmesinden dolayı idi. (Ebû Dâvûd, Hudud, 35; Buhârî, Hudud: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Abdurrahman b. Ezher, Ebû Hüreyre, Sâib, İbn Abbâs ve Ukbe b. Hâris'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Saîd hadisi hasen sahihtir. Ebûs Sıddîk el Bâcî'nin ismi Bekir b. Amr'dır. Bekir b. Kays'da denilir.

1443- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e içki içmiş bir adam getirildi. Rasûlullah (s.a.v.), çatallı hurma değneğiyle kırk kadar ona vurdu. Ebû Bekir'de halifeliği döneminde aynen böyle yaptı. Ömer halifeliği döneminde sahabenin âlimleriyle istişarede bulundu. Abdurrahman b. Avf'ın Şer'i cezaların en hafifi seksen değnektir demesi üzerine Ömer'de bu şekilde emretti ve içki içenin cezası seksen değnek oldu. (Buhârî, Hudûd: 5; Müslim, Hudûd: 8)

◉ **Tirmizî:** Enes hadisi hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bir kısmının uygulaması bu hadise göre olup **"İçki içenin cezası seksen değnektir"** derler.

BÖLÜM: 15

➢ İÇKİ İÇEN ÜÇ SEFER DEĞNEKLENİR DÖRDÜNCÜDE ÖLDÜRÜLÜR

1444- Muaviye (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim içki içerse ona değnekle vurarak cezasını verin yine içmeye devam ederse dördüncüsünde onu öldürün."** (Ebû Dâvûd, Hudûd: 36; İbn Mâce, Hudûd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Şerid, Şurahbil b. Evs, Cerir, Ebû'r Ramed el Belevî ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir

Tirmizî: Muaviye hadisini aynı şekilde Sevrî, Âsım'dan, Ebû Salih'den, Muaviye'den rivâyet etmiştir. İbn Cüreyc ve Ma'mer'de Süheyl b. ebî Salih'den, babasından, Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiler.

Muhammed'den şöyle dediğini işittim: Ebû Salih'in Muaviye yoluyla rivâyet ettiği hadis Ebû Salih'in Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiğinden daha sahihtir.

İçki içene uygulanan bu ceza ilk zamanlarda böyle idi sonradan nesh olundu. Muhammed b. İshâk'ın Muhammed b. Münkedir'den, Câbir b. Abdullah'tan yaptığı rivâyet şöyledir: **"Kim içki içerse ceza olarak değnekleyin yine içmeye devam ederse dördüncüde öldürün."** Câbir diyor ki: Bu sözden sonra Rasûlullah (s.a.v.)'e dördüncü sefer içki içen bir adam getirildi de yine onu değnekle cezalandırdı ve öldürmedi.

Aynı şekilde Zührî, Kabîsa b. Zûeyb vasıtasıyla benzeri bir hadis rivâyet etmekte ve şöyle demektedir. Böylece ölüm cezası kaldırıldı ve buna izin verilmiş oldu. İlim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göre olup geçmişte ve bu günde aralarında ihtilaf olduğunu bilmiyoruz: Bu konuyu destekleyen delillerden biri de değişik yollarla Rasûlullah (s.a.v.)'den rivâyet edilen şu hadistir: **Allah'tan başka ilah olmadığına benim de Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eden Müslüman bir kimsenin kanı ancak şu üç şeyden biri ile helal olur: "Cana karşı can, zina işleyen evli kimse ve dinini terk eden kimse."**

BÖLÜM: 16

➢ HIRSIZIN ELİ NE KADARLIK MALDA KESİLİR?

1445- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), çeyrek dinarda ve daha yukarısında hırsızın elini kesmişti."** (Buhârî, Hudûd: 14; Müslim, Hudûd: 1)

◉ **Tirmizî:** Âişe hadisi hasen sahihtir. Bu hadis değişik şekillerde Amre'den ve Âişe'den merfu olarak rivâyet edilmiştir. Bazı kimseler ise yine Amre ve Âişe'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir.

1446- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), değeri üç dirhem olan bir kalkandan dolayı el kesmiştir."** (Buhârî, Hudûd: 14; Müslim, Hudûd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Sa'd, Abdullah b. Amr, İbn Abbâs, Ebû Hüreyre ve Eymen'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ebû Bekir es Sıddık beş dirhemde el kesmiştir. Osman ve Ali'ni,n çeyrek dinarda el kestikleri rivâyet edilmektedir. Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd'den rivâyete göre: **"Beş dirhemde el kesilir."** Tabiin dönemi fıkıhçılarından bir kısmının uygulaması bu hadise göre olup Mâlik b. Enes, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardan olup: **"Çeyrek dinar ve fazlasından el kesilir"** görüşündedirler. İbn Mes'ûd'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"El kesmek ancak bir dinar veya on dirhem değerindeki hırsızlıktan dolayıdır."** Bu hadis Kâsım b. Abdurrahman'ın, İbn Mes'ûd'tan rivâyet ettiği mürsel bir hadistir. Çünkü Kâsım, İbn Mes'ûd'tan hadis işitmemiştir. bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup Sûfyân es Sevrî ve Küfeliler aynı kanaattedirler ve şöyle derler: **"On dirhemin altında el kesme yoktur."** Ali'den rivâyet edildiğine göre **"On dirhemden aşağı miktarda el kesilmez"** hadisinin senedi muttasıl değildir.

BÖLÜM: 17

➢ HIRSIZIN KESİLEN ELİ BOYNUNA TAKILIR

1447- Abdurrahman b. Muhayriz (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Fudale b. Ubeyd'e kesilmiş elin hırsızın boynuna takılması sünnetten midir? diye sordum şöyle cevap verdi: Rasûlullah (s.a.v.)'e bir hırsız getirildi suçu sabit olunca eli kesildi sonra verilen emre göre kesilen el boynuna takıldı."** (Nesâî, Kat'us Sarik: 18; Ebû Dâvûd, Hudûd: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Ömer b. Ali el Mukaddemî'nin Haccac b. Ertae'den yaptığı rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdurrahman b. Muhayriz'in kardeşidir.

BÖLÜM: 18

➢ HAİN, ÇAPULCU VE YANKESİCİYE EL KESME CEZASI YOKTUR

1448- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Aldığı bir şeye karşı hainlik eden, çapulculuk yapan ve yankesiciye el kesme cezası yoktur."** (Nesâî, Kat'us Sarık: 13; Ebû Dâvûd: Hudûd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Muğîre b. Müslim, Abdulazziz el Kasmelî'nin kardeşinden aynı şekilde rivâyet etmiştir. Ali b. el Medînî; Basralı olup Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den, İbn Cüreyc'in hadisinin bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 19

➢ AĞAÇLARIN MEYVELERİNDEN VE DİĞER YENECEK SAKIZ GİBİ ÜRÜNLERDEN DOLAYI EL KESMEK YOKTUR

1449- Rafi' b. Hadîç (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Ne meyvede nede sakız gibi yenecek ürünlerde el kesme cezası yoktur."** (Ebû Dâvûd, Hudûd: 13; Nesâî, Kat'us Sârık: 11)

◉ **Tirmizî:** Aynı şekilde bazı hadisçiler Yahya b. Said'den, Muhammed b. Yahya b. Habban'dan, amcası Vâsi' b. Habban'dan ve Rafi' b. Hadîç'den, Leys b. Sa'd'ın rivâyeti gibi rivâyet etmişlerdir.

Mâlik b. Enes ve pek çok kimse bu hadisi Yahya b. Saîd'den, Muhammed b. Yahya b. Habban'dan, Rafî' b. Hadîç'den rivâyet etmiş olup **"Vasî' b. Habban'ı"** zikretmemişlerdir.

BÖLÜM: 20

➢ SAVAŞTA MEYDANA GELEN HIRSIZLIK OLAYINDA EL KESME YOKTUR

1450- Büsr b. Ertae (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurdu: **"Savaşta yapılan hırsızlıkta el kesme yoktur."** (Ebû Dâvûd, Hudûd: 19; Nesâî, Kat'us Sârık: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. İbn Lehia'dan başkaları bu hadisi aynı senedle benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir. Büsr b. Ertae yerine Büsr b. ebî Ertae demişlerdir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup Evzâî bunlardandır. Cezaya çarptırılan kimsenin düşman saflarına katılabileceği endişesinden dolayı savaşta el kesilmez görüşündedirler. Komutan harb bölgesinden çıkıp islam diyarına ulaşınca cezayı gerektiren iş yapana ceza uygulanır. Evzâî'de aynı görüştedir.

BÖLÜM: 21

➢ KARISININ CARİYESİYLE CİNSEL İLİŞKİDE BULUNAN KİMSENİN CEZASI

1451- Habib b. Sâlim (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Karısının cariyesiyle cinsel ilişkide bulunan bir adamın durumu Numân b. Beşîr'e sunulmuştu da, O'da şöyle dedi: Bu davayı Rasûlullah (s.a.v.)'in verdiği hüküm gibi vererek halledeceğim. Eğer kadın o cariyeyi kocasına helal kılmış ise kendisine yüz değnek vurarak, helal kılmamış ise taşlayarak recmetmek şeklinde cezalandıracağım."** (Ebû Dâvûd, Hudûd: 27; İbn Mâce, Hudûd: 8)

1452- Ali b. Hucr, Hûşeym vasıtasıyla Ebû Bişr'den, Habib b. Sâlim'den, Numân b. Beşîr'den bir benzerini rivâyet etmiştir. Katâde'den rivâyet ettiğine göre, şöyle demiştir: Habib b. Sâlim'e de böylece yazılmış idi. Ebû Bişr, Habib b. Sâlim'den hadis işitmemiştir. Bu şekilde aynen Hâlid b. Urfuta'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Seleme b. Muhabbik'ten de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Numân'ın hadisinin senedinde karışıklık vardır. Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Katâde bu hadisi Habib b. Sâlim'den işitmemiştir ve bunu sadece Hâlid b. Urfuta'dan rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Karısının cariyesiyle cinsel ilişki kuran adam konusunda âlimler ihtilaf etmişlerdir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından aralarında Ali ve İbn Ömer'in de bulunduğu pek çok kişi taşlanarak öldürülür, demektedirler. İbn Mes'ûd ise ceza gerekmez sadece Tazir (azarlama) cezası uygulanır. Ahmed ve İshâk, Numân b. Beşîr'in hadisine göre uygulama yapmışlardır.

BÖLÜM: 22

➢ ZİNAYA ZORLANAN KADINA ZİNA CEZASI UYGULANMAZ

1453- Vâil b. Hucr (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) döneminde bir kadının zorla ırzına geçilmişti. Rasûlullah (s.a.v.), cezayı kadından kaldırdı zorla bu işi yapan kimseye tatbik etti. Râvî diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in kadın için verilmesi gereken bir ücret = mehir'i zikretmemiştir. (İbn Mâce: Hudûd: 30)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup senedi muttasıl değildir. Başka şekillerde de rivâyet edilmiştir. Muahmmed'den işittim şöyle diyordu: Abdulcebbar b. Vâil b. Hucr babasına yetişememiş bu yüzden de babasından hadis işitmemiştir. Babasının ölümünden birkaç ay sonra doğduğu söylenir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup **"Zorlanan kimseye ceza gerekmez"** görüşündedirler.

1454- Alkame b. Vâil el Kindî (r.a.)'in babasından rivâyete göre: Rasûlullah (s.a.v.) zamanında mescidde cemaatle namaz kılmak için evinden dışarı çıkan bir kadını bir adam yakaladı, üzerine kapanarak ona tecavüz etti kadın bağırınca adam kaçtı o esnada oradan başka bir adam geçiyordu. Kadın dedi ki: Beni şöyle böyle yapan adam budur. Muhâcirlerden bir grup oradan geçiyordu yine kadın o adam bana şöyle şöyle yaptı dedi. Kadının kendisine tecavüz etti sandığı kimseyi yakalayıp kadına getirdiler. Kadın: Evet işte budur dedi. Bunun üzerine adamı Rasûlullah (s.a.v.)'e getirdiler. Taşlanarak öldürülmesini emredince kadına gerçekten tecavüz eden kişi ayağa kalkarak: Ey Allah'ın Rasûlü bu cezanın uygulanacağı kimse benim dedi. Peygamber (s.a.v.), kadına sen git Allah seni affetsin dedi. Suçsuz yere yakalanan adama da gönül alıcı sözler söyledi, gerçek suçlu adama ise: **"Onu taşlayarak öldürün"** buyurdu ve şöyle devam etti. Bu adam öyle bir tevbe etti ki Medîne halkı o şekilde tevbe etseydi bütün Medîne halkının günahlarına keffâret olurdu. (Müsned: 25980)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Alkame b. Vâil b. Hucr, babasından hadis işitmiştir. Alkame kardeşi Abdulcebbar b. Vâil'den büyüktür. Abdulcebbar b. Vâil babasından hadis işitmemiştir.

BÖLÜM: 23

➢ HAYVANLARLA CİNSEL İLİŞKİ KURAN KİMSENİN CEZASI

1455- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kimi bir hayvanla ilişki kurduğunu görürseniz onu da hayvanı da öldürünüz. İbn Abbâs'a: Hayvanın suçu nedir? Diye soruldu O'da cevaben şöyle dedi: Bu konuda Rasûlullah (s.a.v.)'den bir şey işitmedim fakat Rasûlullah (s.a.v.)'in bu tür bir hayvanın etinden yenmesini ve ondan istifade edilmesini hoş karşılamadığı kanaatindeyim. Bu güne kadar uygulamalar da hep böyle olmuştur."** (Ebû Dâvûd, Hudûd: 29)

⊙ Bu hadisi sadece Amr b. ebî Amr'ın, İkrime'den, İbn Abbâs'tan yaptığı rivâyetiyle bilmekteyiz. Sûfyân es Sevrî'nin Âsım'dan, Ebû Ruzeyn'den, İbn Abbâs'tan rivâyetine göre, şöyle demiştir: **"Hayvana cinsel ilişkiyle yaklaşan kimseye ceza lazım gelmez."**

Aynı şekilde Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî vasıtasıyla Sûfyân'dan bize bu hadisi aktarmıştır.

Bu hadis birinci rivâyetten daha sahihtir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup Ahmed ve İshâk bunlardandır.

BÖLÜM: 24

➢ HOMOSEKSÜELLİK YAPAN KİMSENİN CEZASI NEDİR?

1456- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kimi Lut kavminin işlediği fiili yapar görürseniz her ikisini de öldürün."** (Ebû Dâvûd, Hudûd: 28; İbn Mâce, Hudûd: 12)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle sadece İbn Abbâs'ın bu rivâyetiyle bilinmektedir. Muhammed b. İshâk bu hadisi Amr b. ebî Amr'dan rivâyet ederek şöyle der: **"Lut kavminin yaptığı işi yapan melundur. Burada öldürülmek zikredilmemekte hayvana yaklaşan kimsenin de lanetlendiği kaydedilmektedir."**

Bu hadis Âsım b. Ömer'den, Süheyl b. ebî Salih'den, babasından ve Ebû Hüreyre'den aktarılarak **"Yapanı da yapılanı da öldürünüz"** şeklindedir.

Tirmizî: Bu hadisin senedinde söylenti vardır. Bu hadisi Süheyl b. ebî Salih'den ve Âsım b. Ömer el Ömerî'den başkasının rivâyet ettiğini bilmiyoruz. Âsım b. Ömer'in hafızası yönünden hadis konusunda zayıf olduğu kaydedilmiştir.

Homoseksüellik yapan kimsenin cezası konusunda âlimler değişik görüşler ortaya koymuşlar olup, bir kısmı evli de olsa bekar da olsa taşlanarak öldürülmesi görüşündedirler. Mâlik, Şâfii, İshâk bunlardandır. Bazı ilim adamları ve tabiin dönemi fıkıhçılarından Hasan el Basrî, İbrahim Nehaî, Atâ b. ebî Rebah ve diğerleri ise şöyle demektedirler: Homoseksüellik yapanın cezası zina yapanın cezası gibidir. Sevrî ve Küfeliler de aynı görüştedirler.

1457- Câbir (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle diyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Ümmetim üzerinde korktuğum şeylerin en korkuncu Lut kavminin işidir."** (İbn Mâce, Hudûd: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle biliyoruz ki Abdullah b. Muhammed b. Ukayl b. ebî Tâlib, Câbir'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 25

➢ İSLAM DİNİNDEN DÖNEN KİMSEYE UYGULANACAK CEZA

1458- İkrime (r.a.)'den rivâyete göre, Ali (r.a.), İslam'dan dönen bir topluluğu yakarak cezalandırdı. Bu durum İbn Abbâs'a ulaşınca ben olsaydım Rasûlullah (s.a.v.)'in sözü üzerine onları öldürürdüm çünkü Rasûlullah (s.a.v.): **"Kim dinini değiştirirse onu öldürün"** buyurur, Rasûlullah (s.a.v.)'in şu sözü ile **"Allah'ın azabı ile azâblandırmayın"** onları yakmazdım. Bu söz Ali'nin kulağına ulaşınca **"İbn Abbâs doğru söyledi"** dedi. (Ebû Dâvûd, Diyât: 1; İbn Mâce, Hudûd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih hasendir. İlim adamlarının İslam dininden dönen kimselere uygulamaları bu hadise göredir. İslam dininden dönen kadın konusunda ayrı görüşler vardır. Kimi âlimler öldürülür derler Evzâî, Ahmed ve İshâk bunlardandır. Kimileri ise öldürülmez hapsedilir derler. Sûfyân es Sevrî başkaları ve Küfeliler bu görüştedirler.

BÖLÜM: 26

➢ MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA SİLAH ÇEKEBİLİR Mİ?

1459- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bize karşı silah çeken bizden değildir"** (Buhârî, Fiten: 7; İbn Mâce, Hudûd: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, İbn'üz Zübeyr, Ebû Hüreyre ve Seleme b. Ekvâ'dan hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Musa hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 27

➢ SİHİRBAZ (CİNLERLE İLGİLENİP BAZI BİLGİLER VERENLERİN) CEZASI

1460- Cündüp (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sihirbazın cezası kılıçla öldürülmektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi merfu olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz İsmail b. Müslim el Mekkî'nin hadis konusunda zayıf olduğu söylenmiştir. İsmail b. Müslim el Abdî el Basrî'ye gelince Vekî' "O güvenilir kişidir, Hasan'dan hadis rivâyet etmiştir. Sahih olan rivâyet Cündüp'den mevkuf olarak rivâyettir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup Mâlik b. Enes'te bunlardandır. Şâfii der ki: **"Sihirbaz kimse küfre götürecek şekilde bir iş yaparsa öldürülür. Küfre götürmeyen bir iş yaparsa öldürülmez"** görüşündedir.

BÖLÜM: 28

➢ GANİMET MALA HAİNLİK EDEN KİMSENİN CEZASI

1461- Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Her kimi ganimet malı aşırmış görürseniz onun o eşyasını yakın."** Salih diyor ki: Sâlim b. Abdullah ile beraber olduğu bir anda Mesleme'nin yanına girmiştim. Mesleme ganimet malına hainlik eden birini buldu ve Sâlim'in bu hadisi aktarması üzerine emretti eşyalarını yaktırdı eşyaları arasında birde Mushaf çıkmıştı, Sâlim demişti ki: Bunu sat bedelini sadaka olarak dağıt. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 85; Darîmi, Siyer: 49)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup Evzâî, Ahmed, İshâk bunlardandır.

Tirmizî: Muhammed'e bu hadis hakkında sordum dedi ki: Bu hadisi sadece Salih b. Muhammed b. Zaide rivâyet ediyor ki bu şahıs Ebû Vakîd el Leysî'dir ve rivâyetleri münker (hoş karşılanmaz) dir. Muhammed devamla diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den ganimet mala hainlik konusunda pek çok hadis rivâyet edilmiş olup bu hadislerde o malın yakılması emredilmemektedir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 29

➢ BİR ERKEĞE "EY KADINLAŞMIŞ KİŞİ" DİYEN KİMSENİN CEZASI

1462- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir adam bir adama ey Yahudî derse ona yirmi değnek vurun yine bir erkeğe ey kadınlaşmış erkek derse ona da yirmi değnek vurun, yine her kim evlenmesi haram olan anne , teyze, hala gibi kimselerle evlenirse onu da öldürün."** (İbn Mâce, Hudûd: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz, İbrahim b. İsmail'in hadis konusunda zayıf olduğu söylenir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup şöyle derler: Her kim bilerek evlenmesi haram olan birisiyle evlenirse cezası öldürülmektir.

Ahmed diyor ki: Annesiyle evlenen öldürülür.

İshâk der ki: Her kim evlenmesi haram olan (kardeş, teyze, hala) kimselerle evlenirse öldürülür. Peygamber (s.a.v.)'den değişik şekillerde de bu hadis rivâyet edilmiştir. Berâ b. Âzib ve Kurre b. İyas el Müzenî'den rivâyete göre, bir adam babasının karısıyla evlenmiş Peygamberimiz (s.a.v.)'de onun öldürülmesini emretmiştir.

BÖLÜM: 30

➢ TA'ZİR (AZARLAMA) CEZASI NE KADARDIR?

1463- Ebû Bürde b. Niyâr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın cezalarından herhangi bir ceza dışında on değnekten fazla vurulmaz."** (Yani ta'zir cezalarının en fazlası on değnektir.) (Buhârî, Muharibîn: 28; İbn Mâce, Hudûd: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup sadece bu şekilde bilmekteyiz. İlim adamları ta'zir (azarlama) cezası hakkında değişik görüşler ortaya koymuşlardır. Bu konuda en güzel hadis budur.

Tirmizî: İbn Lehîa bu hadisi Bükeyr'den rivâyet etmekte olup rivâyetinde yanılarak Abdurrahman b. Câbir b. Abdullah'ın babasından demektedir ki bu bir yanılmadır.

Sahih olan rivâyet Leys b. Sa'd'ın rivâyetidir ki bu rivâyet Abdurrahman b. Câbir b. Abdullah yoluyla Ebû Bürde b. Niyâr'dan gelen rivâyettir.

16: AV BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ KÖPEĞİN AVLADIĞI AVIN HANGİSİ YENİR? HANGİSİ YENMEZ?

1464- Âizullah b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Ebû Sa'lebe el Huşenî'den şöyle işittim demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler avcılık yapan kimseleriz (Bize tavsiyeniz nedir?) dedim. Buyurdular ki: "Köpeğini av üzerine saldığında ve besmele çektiğinde, o köpeğin senin için yakaladığını ye." Dedim ki: "O av ölse de aynı mıdır? Buyurdular ki: "Evet ölse de aynıdır." Tekrar dedim ki: Biz atıcılarız ne yapmalıyız? Buyurdular ki: Yayın ve okunla avladığın avları ye. Yine ben dedim ki: Biz seyahat eden kimseleriz Hıristiyan, Yahudî ve Mecusî'lerin memleketlerine uğrarız onların kullandıkları kaplardan başka kap da bulamıyoruz, ne yapmalıyız? Buyurdular ki: Başka kap bulamaz iseniz onları su ile yıkayın ve o kaplarda yiyip için."** (Buhârî, Zebaih: 10; Ebû Dâvûd, Sayd: 22)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Adiyy b. Hatîm'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: bu hadis hasen sahihtir. Âizullah b. Abdullah; Ebû İdris es Havlanî'dir. Ebû Sa'lebe el Huşenî'nin ismi Cürsûm'dur. Cürsûm b. Nâşib'te denilir. İbn Kays'ta denilir.

1465- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü dedim: Eğitilmiş hayvanlarımızı av hayvanlarının üzerine salmaktayız bize ne tavsiye edersiniz? Buyurdular ki: "Senin için yakaladığını ye." Tekrar, Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim. Yakaladıkları av hayvanı ölsede mi? Başka eğitilmemiş bir köpek onlara katılmamışsa evet ölse de yiyebilirsiniz." Tekrar sordum: Biz zıpkın veya ok atarak ta hayvan avlarız bu konudaki tavsiyeniz nedir? "Ok ve zıpkının sivri ucu ile öldürdüğü hayvanı ye yanı ile çarparak öldürdüğü hayvanı yeme"** buyurdular. (Buhârî, Zebaih: 3; Müslim, Sayd: 1)

⊙ Muhammed b. Yahya, Muhammed b. Yusuf vasıtasıyla Sûfyân'dan, Mansur'dan geçen hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir. Fazladan **"Ok ve zıpkından da soruldu"** denmektedir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 2

➢ MECÛSİ KİMSENİN KÖPEĞİ, AVI YAKALARSA O AV YENİR Mİ?

1466- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Mecusî'lerin köpeklerinin avladıkları av hayvanlarını yemek yasaklandı."** (İbn Mâce: Sayd: 4)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. İlim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göre olup Mecusî köpeğinin avladığı av etinin yenmesine izin vermezler. Kâsım b. ebî Berze, Kâsım b. Nafi' el Mekkî'dir.

BÖLÜM: 3

➢ ŞAHİNİN AVLADIĞI AV YENİLİR Mİ?

1467- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e Şahin ve Doğan'ın avladığı hayvanın durumundan sordum. Buyurdular ki: **"Senin için yakaladığı avı ye."** (Ebû Dâvûd, Sayd: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Mûcâlid'in, Şa'bi'den rivâyetiyle bilmekteyiz. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Atmaca ve Şahin'in avladığı hayvanların yenmesinde bir sakınca görmezler. Mûcâhid diyor ki: Doğan avcılıkta kullanılan bir kuş çeşidi olup Allah'ın **"...eğittiğiniz av hayvanlarına gelince onların sizin için yakaladığı her şeyi yeyin..." (5 Maide: 4)** ayetinde bildirdiği yırtıcı kuş ve köpekler olarak tefsir edilmiştir. bazı ilim adamları Doğan'ın avladığı hayvandan yese bile o avın etinden yenebileceğine izin vermişler ve şöyle demektedirler. Doğan kuşunun eğitilmesi demek: **"Çağrıldığında gelmesi demektir.** Bazı fıkıhçılar Doğan'ın yakaladığı av hayvanından yemeyi hoş karşılamazlar. Fıkıhçıların çoğunluğu ise: **"Doğan yakaladığı hayvanlardan yese bile onun etinden yeriz"** derler.

BÖLÜM: 4

➢ AVINI VURDUKTAN SONRA KAYBEDEN BULURSA NE YAPMALI?

1468- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Ya Rasûlullah! Avımı vuruyor ertesi gün okumu onun vücuduna saplanmış olarak buluyorum ne yapmalıyım? Dedim. Şöyle buyurdular: "O hayvanı senin ok'unun öldürdüğünü anlar yırtıcı hayvan tarafından öldürülmüş ve yaralanmış izi görmezsen ondan ye."** (Ebû Dâvûd, Sayd: 22; İbn Mâce, Sayd: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının uygulamaları bu hadise göredir. Şu'be bu hadisi Ebû Bişr ve Abdulmelik b. Meysere yoluyla, Saîd b. Cübeyr'den, Adiyy b. Hatîm'den, Ebû Sa'lebe el Huşenî'den benzeri rivâyet etmiştir. Her iki hadiste sahihtir. Bu konuda Ebû Sa'lebe el Huşenî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 5

➢ VURDUĞU AVI ÖLÜ OLARAK SUDA BULAN KİMSE NE YAPAR?

1469- Adıy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e av hakkında sorduğumda şöyle buyurdu: **"Okunu atarken besmele çek, hayvanı ölmüş durumda bulursan bile ondan ye ancak suya düşmüş bulursan ondan yeme çünkü bu durumda onu suyun mu yoksa okun mu öldürdüğünü bilemezsin."** (Ebû Dâvûd, Sayd: 22; İbn Mâce, Sayd: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ AVDAN KÖPEK YERSE NE YAPILMALIDIR?

1470- Adıy b. Hatım (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e alıştırılmış köpeğin avladığı hayvanın durumunu sordum şöyle buyurdu: **"Eğitilmiş köpeğini saldığın zaman besmelede çekmiş isen senin için yakalanan avı ye eğer eğitilmiş köpek yakaladığı hayvandan yerse ondan yeme çünkü o kendisi için yakalamıştır." "Ya Rasûlullah! Köpeklerimize başka köpeklerde karışırsa ne olur"** dedim. Buyurdular ki: **"Sen sadece kendi köpeğine besmele çektin başkasının üzerine besmele çekmedin."** Sûfyân diyor ki: O avı yemeyi ona hoş görmedi." (Ebû Dâvûd, Sayd: 22; İbn Mâce, Sayd: 6)

◉ **Tirmizî:** Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Yani avlandıktan veya boğazlandıktan sonra suya düşen hayvanın yenmeyeceği görüşündedirler. Bazı ilim adamları boğazlanmış hayvan hakkında şöyle derler: Boğazı kesildikten sonra suya düşen hayvan suda ölürse onun etinden yenir. Abdullah b. Mübarek bu görüştedir. Çoğu ilim adamları köpek yakaladığı hayvandan yerse o hayvan yenmez diyorlar Sûfyân, Abdullah b. Mübarek, Şâfii, Ahmed ve İshâk bu görüştedirler.

Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamları ise köpek yakaladığı hayvandan yese bile onun etinden yenebileceğine izin vermişlerdir.

BÖLÜM: 7

➢ OK VEYA ZIPKINLA AVLANAN HAYVANIN DURUMU

1471- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e zıpkın ve okla avlanan hayvanın durumunu sordum şöyle buyurdu: **"Zıpkın ve okun sivri ucuyla avladığını ye ok veya zıpkının yan tarafı ile öldürdüğü hayvana gelince o "Vakîzdır" yani darbe ile öldürülmüş demektir, ondan yeme!"** (Buhârî, Zebaih: 3; Müslim, Sayd: 1)

◉ İbn ebî Ömer, Sûfyân vasıtasıyla Zekeriyya'dan, Şa'bî'den, Adiyy b. Hatîm'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis sahih olup ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

17: BOĞAZLAMA (KESİM)

BÖLÜM: 1

➢ KESKİN TAŞLARLA KESİLEN HAYVAN YENİR Mİ?

1472- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Câbir'in kavminden bir adam bir veya iki tavşan avladı, tavşanları keskin ve sivri taşlarla boğazlayıp dağarcığına taktı. Rasûlullah (s.a.v.)'e gelip durumu sorunca Rasûlullah (s.a.v.) onları yemesini emretti. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Muhammed b. Safvân, Rafi' ve Adiyy b. Hatîm'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bazı ilim adamları keskin taşlarla hayvan kesilebileceğine izin veriyorlar ve tavşanın etinin de yenmesinde bir sakınca görmüyorlar ilim adamlarının çoğunluğunun görüşü budur. Bazı ilim adamları ise tavşan eti yemeyi hoş karşılamazlar. Şa'bî'nın adamları bu hadisin rivâyetinde değişik görüşler ortaya koydular. Dâvûd b. ebî Hind, Şa'bî'den, Muhammed b. Safvân'dan diyerek rivâyet ederlerken; Âsım b. Ahvel, Şa'bî'den, Safvân b. Muhammed'den veya Muhammed b. .Safvân'dan diyerek rivâyet ederler ki Muhammed b. Safvân rivâyeti daha sahihtir. Câbir el Cufî aynı hadisi Şabî'den, Câbir b. Abdullah'tan, Katâde'nin, Şa'bî'den rivâyeti gibi rivâyet etmiştir. Şa'bî'nin her ikisinden de rivâyet ettiği muhtemeldir. Muhammed diyor ki: Şa'bî'nin, Cabir'den rivâyet ettiği hadis pek makbul değildir.

18: YİYECEK BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ BAĞLANARAK HEDEF YAPILAN VURULUP ÖLDÜRÜLEN HAYVAN YENİR Mİ?

1473- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bağlanarak sinip büzülen ve yapılacak atışlara hedef yapılan hayvanın etinden yemeyi yasakladı."** (Müslim, Sayd: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Irbad b. Sariye, Enes, İbn Ömer, İbn Abbâs, Câbir ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû'd Derdâ hadisi garibtir.

1474- Irbad b. Sariye (r.a.)'nin babasından rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), Hayber günü yırtıcı hayvanları, pençeli kuşları, evcil eşek etlerini, hedef yapılarak bağlanan ve öldürülen hayvanı yemeyi, kurt ve yırtıcı hayvanın ağzından kurtarılarak kesilmeden ölen hayvanı ve savaşta elde edilen hamile olan cariyelerle doğum yapıncaya kadar cinsel ilişki kurmayı yasakladı."** (Müslimi Sayd: 12; İbn Mâce, Zebaih: 13)

◉ Muhammed b. Yahya diyor ki: Ebû Âsım'a **"Mücesseme"** nin anlamı sorulduğunda **"Bir kuş veya canlının hedef olarak dikilip bağlanıp ona atış yapılmasıdır"** dedi. **"Halise"** nin anlamı sorulduğunda da şu cevabı verdi: Bir kimsenin kurt ve yırtıcı hayvana yetişerek onun ağzından kurtardığı ve kesilmeden ölen hayvandır.

1475- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), canlı herhangi bir yaratığın hedef yapılarak öldürülmesini yasakladı."** (Müslim, Sayd: 12; İbn Mâce, Zebaih: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih olup ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

BÖLÜM: 2

➢ KESİLEN HAYVANIN KARNINDAN ÇIKAN YAVRU NE YAPILMALI?

1476- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Anasının boğazlanması yavrunun da boğazlanması demektir."** (İbn Mâce, Zebaih: 15; Ebû Dâvûd: Dahâyâ: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Ebû Umâme, Ebû'd Derdâ ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih olup Ebû Saîd'den başka şekillerde de rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının görüşü böyledir. Sûfyân es Sevrî, İbn'ül Mübarek, Şâfii, Ahmed, İshâk bunlardandır. Ebû'l Veddak'ın ismi Cebr b. Nevf'tir.

BÖLÜM: 3

➢ YIRTICI VE PENÇELİ HAYVANLARIN ETİ YENİR Mİ?

1477- Ebû Sa'lebe el Huşenî (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), her yırtıcı hayvanın etinin yenilmesini yasakladı."** (Müslim, Sayd: 3; İbn Mâce, Zebaih: 14)

◉ Saîd b. Abdurrahman el Mahzûmî ve pek çok kimse Sûfyân b. Uyeyne vasıtasıyla Zührî'den, Ebû İdris el Havlanî'den benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû İdris el Havlanî'nin ismi Aizullah b. Abdullah'tır.

1478- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Hayber günü evcil eşekleri, katır etlerini, yırtıcı kuşları ve yırtıcı hayvanların etlerinin yenmesini haram kıldı."** (Müslim, Sayd: 12; İbn Mâce, Zebaih: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Irbâd b. Sâriye ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Câbir hadisi hasen garibtir.

1479- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.): "Her türlü yırtıcı hayvanın etinin yenmesini haram kılmıştır."** (Müslim, Sayd: 3; İbn Mâce, Zebaih: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından pek çok ilim adamının uygulaması bu hadisledir. Abdullah b. Mübarek, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardandır.

BÖLÜM: 4

➢ DİRİ HAYVANDAN KESİLEN PARÇALAR YENİR Mİ?

1480- Ebû Vâkıd el Leysî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'ye geldiğinde Medîneliler develerin hörgüçlerini ve koyunların da kuyruklarını keserek yemekteydiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Diri hayvandan kesilen parçalar meyte = kendiliğinden ölmüş hayvan gibi murdardır yenmez."** (Ebû Dâvûd, Sayd: 23; İbn Mâce, Sayd: 8)

◉ İbrahim b. Yakub el Cevzacanî, Ebû'n Nadr vasıtasıyla Abdurrahman b. Abdullah b. Dînar'dan bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Zeyd b. Eslem'in rivâyetiyle biliyoruz. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ebû Vakîd el Leysî'nin ismi Hâris b. Avf'tır.

BÖLÜM: 5

➢ İSLÂMÎ KESME ŞEKLİ BOĞAZ VE BOYUNDAKİ DAMARLARDANDIR

1481- Ebû'l Uşerâ (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! İslâmî şekilde kesmek sadece boğaz ve boyun bölgesini kesmekle mi olur? Diye sordum. Buyurdular ki: "Uyluğundan yaralasan bile boğazlamak yerine geçer."** Ahmed b. Menî', Yezîd b. Harun'dan naklederek diyor ki: **"Bu uyluğundan yaralayıp kesme işi kuyu ve benzeri dar bir yere düşüp boğazından kesmek mümkün olmayan zaruret halindedir."** (İbn Mâce, Zebaih: 9; Ebû Dâvûd, Dahaya: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Rafi' b. Hadîç'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir ve sadece Hammad b. Seleme'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû'l Uşerâ'nın babasından bundan başka rivâyetini bilmiyoruz. Ebû'l Uşerâ'nın ismi üzerinde değişik görüşler vardır. Bir kısım âlimler onun Üsâme b. Kıhtım olduğunu söylüyorlar. Yesâr b. Belz olduğu da söylenir. İbn Belz olduğu da söylenmiştir. Kimileri de onun isminin dedesine nispetle Utârid olduğunu söylemişlerdir.

19: HÜKÜMLER VE FAYDALAR

BÖLÜM: 1

➢ KELER'İN ÖLDÜRÜLMESİ SEVAP MIDIR?

1482- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurmuştur ki: **"Her kim keleri ilk vuruşta öldürürse ona şu kadar bu kadar iyilik sevap yazılır. İkinci vuruşta öldürürse ona şu kadar ve bu kadar sevap ve iyilik yazılır, üçüncü vuruşta öldürürse ona da şu kadar ve bu kadar sevap ve iyilik yazılır."** (Müslim, Selam: 38; İbn Mâce, Sayd: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, Sa'd, Âişe ve Ümmü Şerik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 2

➢ YILANLARIN ÖLDÜRÜLMESİ

1483- Sâlim b. Abdullah (r.a.), babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yılanları öldürün bilhassa sırtında çizgi bulunan yılanla kuyruğu kısa olan yılanı öldürün çünkü bu iki yılan; gözü giderip yok eder kadınların çocuklarını düşürür."** (Müslim, Selam: 37; Buhârî,Bed-ül Halk: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, Âişe, Ebû Hüreyre, Sehl b. Sa'd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İbn Ömer vasıtasıyla Ebû Lübabe'den şöyle rivâyet edildi: **"Rasûlullah (s.a.v.), bundan sonra evcil yılanları -ki bunlar evlerde yaşarlar- öldürmeyi yasakladı.** İbn Ömer bu hadisi Zeyd b. Hattâb'tan aynı şekilde rivâyet etmiştir. Abdullah b. Mübarek der ki: öldürülmesi hoş olmayan yılan ince ve gümüş renginde olup yürürken kıvrılmadan dimdik yürüyen yılandır.

1484- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu: **"Evlerinizin yılandan sakinleri vardır üç kere onları daraltıp sıkıştırın tekrar size görünürlerse onları öldürün."** (Müslim, Selam: 37; Ebû Dâvûd, Edep: 161)

◉ **Tirmizî:** Ubeydullah b. Ömer bu hadisi Sayfiy vasıtasıyla Ebû Saîd'den rivâyet etmiştir. Mâlik b. Enes bu hadisi Sayfiy'den, Hişâm b. Zühre'nin azâdlı kölesi Ebû's Sâib'den ve Ebû Saîd'den rivâyet etmiştir ki bu hadis hakkında bir hikâye vardır. El Ensarî bu şekilde Ma'n'dan aktararak Melik'den rivâyet etmiş olup bu rivâyet Ubeydullah b. Ömer'in rivâyetinden daha sahihtir. Muhammed b. Aclan'da Sayfiy'den, Mâlik'in rivâyeti gibi rivâyet etmektedir.

1485- Ebû Leylâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Oturduğunuz yerde yılan göründüğünde ona şöyle deyin: Nuh'un ahdi, Dâvûd oğlu Süleyman'ın ahdi için senin bize zarar vermemeni istiyoruz. Bu duadan sonra tekrar rahatsız ederse onu öldürün."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisin Sabit el Bünanî'nin rivâyetinden olduğunu bu şekliyle sadece İbn ebî Leylâ'nın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 3

➢ KÖPEKLERİN ÖLDÜRÜLMESİ

1486- Abdullah b. Mugaffel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **Köpeklerde diğer toplumlar gibi başlı başına bir soy** (ümmet) **olmasaydı hepsinin öldürülmesini emrederdim. Siz köpek öldürecekseniz onlardan simsiyah olanları öldürün."** (Ebû Dâvûd, Sayd: 21; İbn Mâce, Sayd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Câbir, Ebû Rafi' ve Ebû Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Abdullah b. Muğaffel hadisi hasen sahihtir. Bazı hadislerde siyah köpeğin şeytan olduğu rivâyet ediliyor. Tamamen siyah köpek kendisinde beyazlıktan bir eser olmayan köpektir. Bazı ilim adamları simsiyah köpeğin avladığı hayvanı hoş görmemektedirler.

BÖLÜM: 4

➢ KÖPEK BESLEYENLERİN SEVAPLARI AZALIR MI?

1487- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim avcı köpeği ve koyun köpeği dışında köpek beslerse veya köpek bulundurursa her gün geçmişteki kazandığı sevaplardan iki kırat** (ölçek) **eksilir."** (Buhârî, Zebaih: 6; Müslim, Müsakat: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Muğaffel, Ebû Hüreyre, Sûfyân b. ebî Züheyr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'den **"Ekin köpeği (Ziraat köpeği)"** ilavesi yapılarak ta hadis rivâyet edilmiştir.

1488- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.): **"Av köpeği ve koyun köpeği haricindeki tüm köpeklerin öldürülmesini emretti."** İbn Ömer'e, Ebû Hüreyre'nin **"Ziraat köpeği"** de dediği söylendiğinde; İbn Ömer: Ebû Hüreyre'nin, ekin sahibi olması dolayısıyla onu hatırında tutmuş olabileceğini söylemiştir. (Buhârî, Bed-ül Halk: 16; Müslim, Müsakat: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1489- Abdullah b. Muğaffel (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir ağaç altında hutbe verirken ağacın dallarını kaldırıp Rasûlullah (s.a.v.)'e gölge yapanlardan idim, şöyle buyurmuştur: **"Köpekler de diğer toplumlar gibi başlı başına bir soy ve ümmet olmasaydı onların öldürülmesini emrederdim, fakat siz onlardan simsiyah olanları öldürünüz. Herhangi bir ev; koyun, ziraat ve av köpeği haricinde köpek besler ve bulundurursa onların yaptıkları iyiliklerden her gün bir kırat sevap eksilir."** (Müslim, Tahara: 27; İbn Mâce, Sayd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadis başka şekillerde Hasan'dan Abdullah b. Muğaffel'den rivâyet edildi.

1490- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim koyun, ziraat ve av köpeği dışında başka bir köpek edinir ve bulundurursa her gün kazandığı iyiliklerden bir kırat eksilir."** (Buhârî, Bed-ül Halk: 15; Müslim, Müsakat: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. A'ta b. ebî Rebah'tan rivâyet edildiğine göre: **"Bir kimsenin bir koyunu olsa bile köpek bulundurabileceğine izin vermiştir."** A'ta'nın bu sözünü İshâk b. Mansur, Haccac b. Muhammed vasıtasıyla İbn Cüreyc'den ve A'ta'dan bu şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 5

➢ KAMIŞ VE BENZERİ KESİCİ ŞEYLERLE HAYVAN BOĞAZLANABİLİR Mİ?

1491- Rafî' b. Hadîç (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Yarın düşmanla karşılaşacağız yanımızda hayvan kesebileceğimiz bıçağımız bile yok ne yapacağız? Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "Diş ve tırnak olmamak şartı ile kan akıtabilecek her kesici şeyle besmele çekilerek kesilen hayvanı yeyin. Diş; kemik olduğu ve cin kardeşlerinizin azığı olduğundan, tırnak ise kafir bir toplum olan Habeşlilerin kesme şekli olduğundan ve hayvana ızdırab veren bu iki kesim aletinden sakının."** (İbn Mâce, Zebaih: 5; Müslim, Edâhî: 4)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd yoluyla Sûfyân es Sevrî'den, babasından Abâye b. Rifâa b. Rafî' b. Hadîç'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir ve senedinde **"Abâye'nin babasından"** dememiştir. Bu rivâyet daha sahihtir. Abâye dedesi Rafi'den hadis işitmiştir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup kemik ve dişle hayvan kesilmesini caiz görmemektedirler.

BÖLÜM: 6

➢ KAÇAN HAYVAN HANGİ YOLLARLA YAKALANABİLİR?

1492- Rafî b. Hadîç'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir yolculukta Rasûlullah (s.a.v.) ile beraberdik develerden biri kaçtı yanlarında at da yoktu ki arkasından varıp yakalasınlar bu arada bir adam deveye bir ok fırlattı hedefini bulan bu ok sebebiyle Allah deveyi orada durdurdu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Bu hayvanların da yaban hayvanlar gibi vahşîlikleri vardır. Böyle yapan hayvanlara sizde böyle yaparak yakalayın."** (Müslim, Ezahî: 4; İbn Mâce, Zebaih: 9)

◉ Mahmûd b. Gaylân, Vekî' vasıtasıyla Sûfyân'dan, babasından, Abâye b. Rifâa'dan dedesi Rafî' b. Hadîç'den geçen hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup bu rivayetinde "Abâye ve babasından" dememiştir. Bu rivâyet daha sahihtir. bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

Aynı şekilde Şu'be bu hadisi Saîd b. Mesrûk'tan, Sûfyân'ın rivâyeti gibi rivâyet etmiştir.

20: KURBAN BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ KURBAN KESMENİN DEĞER VE KIYMETİ

1493- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ademoğlu kurban kesme gününde Allah katında kan akıtmaktan daha sevimli bir amel işlememiştir. O kurban kıyamet günü boynuzları kılları ve tırnaklarıyla gelecektir. Kurbanın kanı yere düşmeden önce Allah katında hemen kabul olunur. Bu sebeple kestiğiniz kurbanlardan dolayı sıkıntı değil gönlünüz hoş olsun."** (İbn Mâce, Edaha: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Imrân b. Husayn ve Zeyd b. Erkâm'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Hişâm b. Urve'nin rivâyetinden olduğunu sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû'l Müsennâ'nın ismi Süleyman b. Yezîd'tir. İbn ebî Füdeyk ondan hadis rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Rasûlullah (s.a.v.)'den; Kurbanlar hakkında: **"Kurban kesen kimse için kurbanın her bir kılı karşılığında sevap verilir"** buyurduğu rivâyet edilmiştir. **"Boynuzları karşılığında"** da buyurduğu rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 2

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), İKİ KOÇ KURBAN ETMİŞTİ

1494- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) boynuzlu alaca renkli iki koçu kendi eliyle keserek kurban etti. Besmele çekti, tekbir aldı ve keserken ayağını koçların sağ yanı üzerine koydu."** (Buhârî, Edâhî: 7; Müslim, Edâhî: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Âişe, Ebû Hüreyre, Ebû Eyyûb, Câbir, Ebû'd Derdâ, Ebû Rafi', İbn Ömer, Ebû Bekre'den aynı şekilde hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 3

➢ ÖLEN KİMSE ADINA DA KURBAN KESİLEBİLİR Mİ?

1495- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, kendisi bizzat iki kurban keserdi; biri Rasûlullah (s.a.v.) adına diğeri de kendi adına olmak üzere... Kendisine bunun sebebi sorulunca şöyle dedi: Böyle yapmamı bana Rasûlullah (s.a.v.) emretti ve bu şekilde yapmayı hiç terk etmeyeceğim. (Ebû Dâvûd, Dehâyâ: 1)

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Şerîk'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazı ilim adamları ölen kimse için kurban kesilebileceğine izin veriyorlar. Bazıları ise bunu kabul etmiyorlar. Abdullah b. Mübarek diyor ki: Bana göre kurban kesmek yerine onun bedelini sadaka olarak dağıtması daha hoştur. Kurban keserse bile etinden asla yemesin tamamını sadaka olarak versin.

Ali b. el Medinî ve Muhammed diyor ki: Şerik'den başkalarında bu hadisi rivâyet etmişlerdir.

Ebûl Hasna'nın ismi nedir diye sordum bilemedi, Müslim isc isminin Hasen olduğunu söyledi.

BÖLÜM: 4

➢ KURBANIN MÜSTEHAB (HOŞ OLANI) HANGİSİDİR?

1496- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), ağzı siyah, gözlerinin etrafı siyah ayakları siyah damızlık iki koçu kurban etmişti."** (Ebû Dâvûd, Dahaya: 3; İbn Mâce, Edahî: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece Hafs b. Gıyas'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 5

➢ KURBAN EDİLMESİ CAİZ OLMAYAN HAYVANLAR

1497- Berâ b. Âzib (r.a.)'den merfu olarak rivâyet ettiği hadisinde şöyle diyor: **"Topal hayvan, tek gözlü hayvan, hastalığı belli olan hayvan zayıf, ve cılız hayvanlar kurban edilmez."** (Ebû Dâvûd, Dahaya: 5; İbn Mâce, Edahî: 8)

◉ Hennâd; İbn-ü ebî Zaide vasıtasıyla Şu'be'den, Süleyman b. Abdurrahman'dan, Ubeyd b. Feyrûz'dan, Berâ b. Âzib'den bu hadisin mana olarak benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Ubeyd b. Feyrûz'un, Berâ'dan rivâyetiyle bilmekteyiz ilim adamlarının uygulaması da bu hadise göredir.

BÖLÜM: 6

➢ KURBAN ALIRKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1498- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bize kurbanlık hayvan alırken göz ve kulağına dikkat etmemizi, kulağı, burnu kesik, boynuzu kırılmış hayvanlardan kurban kesmemeyi bize emretti."** (Ebû Dâvûd, Dahaya: 5; İbn Mâce, Dahaya: 8)

◉ Hasan b. Ali, Ubeydullah b. Musa vasıtasıyla İsrail'den, Ebû İshâk'tan, Şüreyh b. Numân'dan, Ali'den bu hadisin bir benzerini rivâyet ederek şöyle ilave yapmıştır. **Mukabele:** Kulağının ön tarafı kesik. **Müdabere:** Kulağının arka tarafı kesik , **Şerka:** Kulağı uzunlamasına yarık, **Harka:** Kulağı yuvarlak biçimde delik hayvanlarda kurban edilemez.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Şureyh b. Numân es Sâidî, Küfelidir. Ali'nin arkadaşlarındandır. Şureyh b. Hanî ise Küfeli olup babası Ali'nin arkadaşlarıyla görüşmesi vardır. Şureyh b. Hâris el Kindî ise Ebû Umeyye el Kâzî olup Ali'den rivâyeti vardır. Bunların hepsi Ali'nin arkadaşlarından olup aynı dönemde yaşamışlardır. Hadiste geçen **"Neşteşrife"** nin anlamı dikkatlice incelemek anlamındadır.

BÖLÜM: 7

➢ KOYUN TÜRÜNDEN ERKEK OLANIN KESİLMESİ DAHA HOŞTUR

1499- Ebû Kibâş' (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Medîne'ye toklu (erkek koyun) getirdim işler iyi gitmedi. Koyunlar elimde kaldı Ebû Hüreyre ile karşılaştığımda kendisine sordum şöyle dedi: Koyunlardan toklu cinsi ne güzel kurbanlıktır. Ebû Kibâş: Bunun üzerine insanlar benim tokluları kapışıp bitirdiler. (Müsned: 8859)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs, babası vasıtasıyla Hilâl'in kızı Ümmü Bilâl, Câbir, Ukbe b. Âmir ve Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bir adamdan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahih garibtir. aynı zamanda Ebû Hüreyre'den mevkuf olarak ta rivâyet edilmiştir. Osman b. Vakîd; İbn Muhammed b. Ziyâd b. Abdullah b. Ömer b. Hattâb'tır. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve sonrakilerden bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Yani koyun türünden toklunun kurban edilmesi caizdir derler.

1500- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) kendi keseceği kurbanlık hayvanları ashabı arasında dağıttı geriye bir oğlak kalmıştı ki Ukbe bunu Rasûlullah (s.a.v.)'e hatırlatmıştı. Rasûlullah (s.a.v.) de onu da sen kendin için kurban et buyurdular."** (Ebû Dâvûd, Dahaya: 5; İbn Mâce, Dahaya: 7)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Vekî' der ki: **"Cez'a"** yedi ayı geçmiş bir yaşındaki koyun cinsidir. Ukbe b. Âmir'den değişik şekillerde de rivâyet edilen bu hadis şöyledir: Rasûlullah (s.a.v.), kendi keseceği kurbanları vekaleten kesmeleri için sahabesine dağıtmıştı da bir oğlak kalmıştı. Onun ne olacağını Rasûlullah (s.a.v.)'e sorduğumda onu da sen kendine kurban kes buyurdular.

Aynı şekilde Muhammed b. Beşşâr'dan Yezîd b. Harun ve Ebû Dâvûd'tan aktararak şöyle dediler: Hişâm ed Destevâi, Yahya b. ebî Kesir'den, Bağçe'den, Abdullah b. Bedr'den, Ukbe b. Âmir'den bu hadisi böylece bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 8

➢ BÜYÜKBAŞ HAYVANLAR KAÇ KİŞİYE KADAR KURBAN OLABİLİR?

1501- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir seferde Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber idik kurban bayramı geliverdi. Sığırda yedi kişi, devede on kişi olarak kurban kestik."** (İbn Mâce, Dahaya: 5)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebûl Esed-is Sülemî'nin babasından, dedesinden ve Ebû Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Abbâs hadisi hasen garibtir. Bu hadisi sadece Fadl b. Musa'nın rivâyetinden bilmekteyiz.

1502- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hudeybiye'de, Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber deveyi de sığırı da yedi kişi için boğazlayıp kurban etmiştik. (Ebû Dâvûd, Dahaya: 6; İbn Mâce: Dahaya: 5)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Sûfyân es Sevrî, İbn'ül Mübarek, Şâfii, Ahmed, İshâk bunlardandır. İshâk, deve; kurban olarak on kişiye yeter diyerek İbn Abbâs hadisini delil olarak alıyor.

BÖLÜM: 9

➢ TOPAL HAYVAN VE KIRIK BOYNUZLU HAYVAN KURBAN OLUR MU?

1503- Adiyy (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Sığır; yedi kişi için kurban olur."** Dedim ki: **"Şayet karnından yavrusu çıkarsa?" "Onunla beraber yavrusunu da kes"** dedi. **"Ya topal hayvan ne olacak?"** dedim. Dedi ki: **"Kurban edileceği yere gidebiliyorsa kurban olur."** Dedim ki: **"Ya boynuzu kırık hayvan ne olacak?" "Zararı yok dedi ve biz emrolunduk veya Rasûlullah (s.a.v.), bize emretti ki: Kurban edilecek hayvanların göz ve kulaklarını dikkatle inceleyip alın."** (Ebû Dâvûd, Dehaya: 5; İbn Mâce, Dehaya: 8)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Sûfyân bu hadisi Seleme b. Küheyl'den rivâyet etmiştir.

1504- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **Rasûlullah (s.a.v.), kırık boynuzlu ve kesik kulaklı hayvanın kurban edilmesini yasakladı."** Katâde diyor ki: Bu durumu Saîd b. Müseyyeb'e anlattım kırıklık miktarının yarıya kadar ve yarıdan fazla olursa kurban edilmez dedi. (Nesâî, Dahaya: 12; Ebû Dâvûd, Dahaya: 5)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 10

➢ BİR EVE BİR KURBAN YETERLİ MİDİR?

1505- Umâra b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: A'ta b. Yesâr'dan işittim şöyle diyordu: Ebû Eyyûb el Ensârî'ye sordum; Rasûlullah (s.a.v.)'in zamanında kurbanlar nasıldı diye şöyle cevap verdi: **"Kişi kendisi ve çoluk çocuğu için tek bir kurban keserdi de onun etinden kendileri de yer başkalarına da yedirirlerdi. Neticede Müslümanlar birbirleriyle övüneceğiz diye gördüğün gibi birkaç kurban kesmek durumuna geldiler."** (İbn Mâce, Dahaya: 10; Muvatta, Dahaya: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Umare b. Abdullah; Medînelidir. Mâlik b. Enes ondan hadis rivâyet etmiştir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ahmed ve İshâk bunlardan olup Rasûlullah (s.a.v.)'in aşağıdaki hadisini delil gösterirler: **"Rasûlullah (s.a.v.), bir koç kurban edip bu kurban ümmetimden kurban kesmeyenler içindir."** Bazı ilim adamları da şöyle derler: **"Bir koyun ancak bir kişi için yeterlidir."** Abdullah b. Mübarek ve ilim adamlarından başka kimselerin görüşü de böyledir.

BÖLÜM: 11

➢ KURBAN KESMEK FARZ MIDIR? SÜNNET MİDİR?

1506- Cebele b. Suhaym (r.a.)'den rivâyete göre, adamın biri İbn Ömer (r.a.)'e kurban kesmek vâcib midir? diye sordu. O da; Rasûlullah (s.a.v.) ve Müslümanlar kurban kestiler dedi. Adam aynı soruyu tekrar edince aklını kullanıp ne dediğimi, anlamıyor musun? Rasûlullah (s.a.v.), ondan sonrada Müslümanlar kurban kestiler. (İbn Mâce, Dahaya: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup; Kurban kesmek vâcib değildir. Lakin Rasûlullah (s.a.v.)'in sünnetlerinden bir sünnettir. Hoşlandığı ibadetlerden biridir. Sûfyân es Sevrî ve İbn'ül Mübarek'in görüşü de böyledir.

1507- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'de on yıl kaldı ve her yıl kurban keserdi. (Müsned: 4815)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 12

➢ KURBAN, BAYRAM NAMAZINDAN SONRA KESİLMELİDİR

1508- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Kurban bayramı günü bize bir hutbe yaptı ve şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz bayram namazını kılmadan kurban kesmesin."** Bunun üzerine dayım ayağa kalktı ve dedi ki: **"Bugün etin bol olması sebebiyle insanlar etten bıkıp usanırlar. Ben aileme ev halkına ve komşularıma yedirmek için acele ederek kurbanımı kestim."** Rasûlullah (s.a.v.): **"Yeniden Kurban kes!"** Buyurdu. **"Ey Allah'ın Rasûlü! Yanımda dişi bir süt oğlağım var iki koyuna bedeldir onu kurban olarak kesebilir miyim?"** Rasûlü Ekrem şöyle buyurdu: **"Evet o hayırlı ve senin için yeterlidir fakat senden sonra hiçbir kimse için yeterli olmayacaktır."** (Buhârî, Edâhî: 11; Müslim, Edâhî: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Cündüp, Enes, Uveymir b. Eş'ara, İbn Ömer ve Ebû Zeyd'in il Ensarî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göredir. Yani şehirde imam kurban bayramı namazını kılmadan kurban kesilmez ilim adamlarının bir kısmı köy halkının fecrin doğuşundan sonra kurban kesmelerine izin vermektedirler. İbn'ül Mübarek'in görüşü böyledir.

Tirmizî: İlim adamları kurbanda koyunun altı aylığının caiz olup keçinin altı aylığının caiz olmayacağında ittifak etmişlerdir.

BÖLÜM: 13

➢ KURBAN ETİ NE KADAR YENEBİLİR?

1509- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.), kurban kesenlerin sayısının az fakirlerin çok olduğu bir yılda; **"Sizden biriniz kestiği kurbanın etinden üç günden fazla yemesin"** buyurdular. (Buhârî, Edahî: 16; Müslim, Edâhî: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir, buradaki yasaklama önceden olup, sonradan kurban etinin saklanabileceğine izin verilmiştir.

BÖLÜM: 14

➢ KURBAN ETLERİNİN ÜÇ GÜNDEN FAZLA YENMEMESİNİN SEBEBİ NE İDİ?

1510- Süleyman b. Büreyde (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Üç günden fazla kurban etinden yemeyiniz diye size yasaklama getirmiştim kurban kesenlerle kesmeyenler et yemekte denk olsunlar diye... Ama bu andan itibaren kurban kesen sayısı arttığı için dilediğiniz kadar yeyin yedirin ve saklayın."** (Buhârî, Edâhî: 16; Müslim, Edâhî: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, Âişe, Nübeyşe, Ebû Saîd, Katâde, İbn-ün Numân, Enes ve Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Büreyde hadisi hasen sahih olup Peygamber (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

1511- Âbis b. Rebia' (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Müminlerin anası Âişe (r.anha)'ya: **"Rasûlullah (s.a.v.), kurban etlerinin üç günden fazla yemeyi yasaklarmıydı?** Diye sordum. Buyurdular ki: **"Hayır, fakat insanlardan kurban kesen kimse az olduğu için kesmeyen kimselere yedirmek istediğinden dolayı böyle bir kısıtlama getirmişti. Bugün için biz, hayvanların paçalarını saklayıp on gün sonra yiyoruz."** (Buhârî, Edahî: 16; Müslim, Edahî: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Mü'minlerin anası Âişe'den başka şekillerde de bu hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 15

➢ PUTLAR VE RECEP AYINA HÜRMET İÇİN KURBAN KESMEK YOKTUR

1512- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Feraa ve Atîre kurbanları diye bir kurban yoktur."**

Feraa: Devenin ilk yavrusu olup doğduğunda putlar için kesilirdi. (Buhârî, Akika: 3-4; Müslim, Edâhî: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Nübeyşe, Mihnef b. Süleym, Ebû'l Uşerâ ve babasından da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. **Atîre:** Haram ayların ilki olan Recep ayına hürmeten kesilen bir kurbandır. Haram aylar Recep, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem'dir. Hac ayları ise Şevval, Zilkade ve Zilhicce'nin ilk on günüdür. Hac ayları konusunda da Rasûlullah (s.a.v.)'ın ashabından ve başkalarından böylece rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 16

➢ AKIKA (DOĞUM İÇİN KESİLEN KURBAN)

1513- Yusuf b. Mâhek (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Yusuf b. Mâhek ve arkadaşları Abdurrahman kızı Hafsa'nın yanına girip akıka kurbanı hakkında soru sormuşlardı. Hafsa onlara Âişe (r.anha)'nın kendisine şöyle haber verdiğini bildirdi: **"Rasûlullah (s.a.v.) erkek çocuğun doğumunda iki, kız çocuğun doğumunda ise tek koyun kesmelerini emretti."** (Buhârî, Akika: 2; İbn Mâce, Zebaih: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ümmü Kürz, Büreyde, Semure, Ebû Hüreyre, Abdullah b. Amr, Enes, Selman b. Âmir ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Âişe hadisi hasen sahihtir. Hafsa, Ebû Bekir'in kızıdır.

BÖLÜM: 17

➢ DOĞAN ÇOCUĞUN KULAĞINA EZAN OKUNUR

1514- Ubeydullah b. ebî Rafi' (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ali'nin oğlu Hasan, Fatıma'dan doğduğu zaman Rasûlullah (s.a.v.)'in onun kulağına namaz ezanı gibi ezan okuduğunu gördüm."** (Ebû Dâvûd, Edep: 106)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in akika konusunda erkek çocuğu için iki kız çocuğu için bir koyun kesilmesi rivâyeti değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Aynı zamanda Rasûlullah (s.a.v.)'in torunu Hasan için tek koyun kurban ettiği de rivâyet edilmektedir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

1515- Selman b. Âmir ed Dabbî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Erkek çocuğun doğumuyla beraber akika vardır o çocuk adına akika kurbanı kesiniz ve çocuktan her türlü eziyeti gideriniz."** (Buhârî, Akika: 2; Nesâî, Akika: 2)

◉ Hasan b. A'yen, Abdurrezzak vasıtasıyla İbn Uyeyne'den, Âsım b. Süleym b. Ahvel'den, Hafsa binti Sirîn'den, Rebab'tan, Selman b. Âmir'den bu hadisin bir benzerini bize haber vermiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1516- Ümmü Kürz (r.a.)'den haber verildiğine göre kendisi Rasûlullah (s.a.v.)'e akikadan sormuştu da Rasûlullah (s.a.v.) şu cevabı vermişti: **"Erkek çocuğu için iki koyun, kız çocuğu için tek koyun, koyunların erkek ve dişi olması fark etmez."** (Nesâî, Akika: 4; Ebû Dâvûd, Dahaya: 20)

BÖLÜM: 18

➢ HAYIRLI KURBAN VE HAYIRLI KEFEN NASIL OLUR?

1517- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Kurbanlıkların en iyisi koç, kefenlerin en iyisi ise tüm vücudunu örtecek kadar uzun ve geniş olanıdır."** (İbn Mâce, Dahaya: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Ufeyr b. Ma'dan'ın hadis konusunda zayıf olduğu kaydedilmiştir.

BÖLÜM: 19

➢ SENEDE İKİ SEFER KURBAN KESİLİR Mİ?

1518- Mihnef b. Süleym (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Arafat'ta, Vakfede iken Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim. Ey Müslümanlar gücü yeten her aile için her yıl bir kurban birde atîre kesilmelidir. Atîre nedir bilir misiniz? Recep ayında kesilmesi gereken kurbandır. (Ebû Dâvûd, Dahaya: 20; Nesâî, Fera ve Atîre: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece İbn Avn'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 20

➢ TEK KOYUNLA DA ERKEK ÇOCUĞU İÇİN KURBAN OLABİLİR Mİ?

1519- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Hasan'ın doğumu için bir koyun kurban etti ve dedi ki: Ey Fatıma çocuğun başını tıraş et ağırlığı kadar gümüş tasadduk et. Fatıma diyor ki: Saçı tarttım ağırlığı bir dirhem veya bir dirhemden biraz eksikti. (Muvatta, Akika: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir ve senedi de muttasıl değildir, çünkü; Ebû Cafer Muhammed b. Ali b. Huseyn, Ali b. ebî Tâlib'e ulaşmamıştır.

BÖLÜM: 21

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) BAYRAM NAMAZI HUTBESİNDEN SONRA İKİ KOÇ KURBAN ETTİ

1520- Ebû Bekre (r.a.)'in babasından rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), hutbe okudu minberden indi iki koç getirtti ve onları kesti."** (Nesâî, Dahaya: 14; İbn Mâce, Dahaya: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 22

➢ PEYGAMBERİMİZ (S.A.V.) ÜMMETİNDEN KURBAN KESMEYENLERE KURBAN KESMİŞ MİDİR?

1521- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber namazgahta kurban bayramı namazında bulundum hutbesini bitirince minberden indi bir koç getirildi, onu kendi eliyle keserek şöyle buyurdu: Bismillah Allahûekber bu kurban benim ve ümmetimden kurban kesmeyenler içindir."** (Ebû Dâvûd, Dahaya: 3; Nesâî, Dahaya: 30)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Yani kişi kurban keserken **"Bismillah Allahûekber"** demelidir. İbn'ül Mübarek bu görüştedir.

Muttalib b. Abdullah b. Hantab'ın, Câbir'den hadis işitmediği söylenmektedir.

BÖLÜM: 23

➢ AKIKA KURBANI NE ZAMAN KESİLECEKTİR?

1522- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Doğan her çocuk kesilecek akika kurbanı karşılığında rehin gibidir. Doğumunun yedinci gününde bu kurban kesilir ismi konur başı tıraş edilir. (Ebû Dâvûd, Dahaya: 21; Nesâî, Akıka: 5)

◉ Hasan b. Ali el Hallâl, Yezîd b. Harun vasıtasıyla Saîd b. ebû Arûbe'den, Katâde'den, Hasan'dan, Semure b. Cündüp'den benzeri hadisler rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup doğumun yedinci gününde akika kurbanı kesilmesini müstehab görürler yedinci gün mümkün olmaz ise on dördüncü gün yine mümkün olmaz ise yirmi birinci gün kesilmelidir. Kurban için caiz olan Akika içinde caizdir, demektedirler.

BÖLÜM: 24

➢ KURBAN KESECEK KİMSE HAC'DA Kİ İHRAMLI KİMSELERE BENZEMEK İÇİN NE YAPMALIDIR?

1523- Ümmü Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kurban kesecek kimse Zilhicce hilalini gördükten sonra vücudundaki kıllardan ve tırnaklarından hiçbir şey kesmesin."** (Ebû Dâvûd, Dahaya: 2; İbn Mâce, Dahaya: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Râvîler içerisindeki Ömer b. Müslim'in doğrusu Amr b. Müslim'dir. Kendisinden Muhammed b. Amr b. Alkame ve pek çok kimse hadis rivâyet etmiştir. Bu hadis Saîd b. Müseyyeb'den ve Ebû Seleme'den değişik şekillerde benzeri biçimde rivâyet edilmiştir. Bazı ilim adamlarının uygulaması böylecedir. Saîd b. Müseyyeb'te aynı görüştedir. Ahmed ve İshâk'ta bu görüştedirler. Bazı ilim adamları tıraş olmak ve tırnak kesmeye izin vermişlerdir. Şâfii bunlardan olup Âişe'nin şu hadisini delil getirmektedir. Şöyle ki: **"Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'den kurbanlık gönderdi de ihramlının sakındığı şeylerden sakınmazdı."**

21: ADAKLAR VE YEMİNLER

BÖLÜM: 1

➢ GÜNAH İŞLEMEK İÇİN ADAK YAPILAMAZ

1524- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Günah işlemek için nezretmek yoktur; yani böyle bir nezrin yerine getirilmesi yoktur. Bunun keffâreti aynen yemin keffâreti gibidir."** (Buhârî, Eymân ve'n-Nüzûr: 28; İbn Mâce, Keffare: 16)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Câbir İmrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu rivâyet sahih değildir, çünkü Zührî, Ebû Seleme'den bu hadisi işitmemiştir. Muhammed'den ışıttım diyor ki: Bu hadis aralarında Musa b. Ukbe, İbn ebî Atîk'te bulunan pek çok râvîler vasıtasıyla Zührî'den, Süleyman b. Erkâm'dan, Yahya b. ebî Kesîr'den, Ebû Seleme'den, Âişe'den rivâyet edilmiştir ki; gerçek rivâyet budur.

1525- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Günah işlemek için nezretmek adak adamak yoktur yani böyle bir adağın yerine getirilmesi yoktur. Bunun keffâreti aynen yemin keffâreti gibidir. (Buhârî, Eymân ve'n-Nüzûr: 28; İbn Mâce, Keffare: 16)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu rivâyet Ebû Safvân'ın Yunus'tan rivâyetinden daha sağlamdır. Ebû Safvân Mekkeli olup ismi Abdullah b. Saîd b. Abdulmelik b. Mervan'dır. Hadiscilerin önde gelenlerinden Humeydî ve pek çok kişi ondan hadis rivâyet etmişlerdir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamları **"Allah'a isyan yolunda adak yapılamaz böyle bir şeyin keffâreti yeminin keffâreti gibidir."** Ahmed ve İshâk da aynı görüşte olup Zührî'nin Ebû Seleme ve Âişe'den de rivâyet ettiği hadisi delil olarak kabul etmektedirler. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamları ise: **"Allah'a isyan yolunda adak yapılamaz ve bunun için keffâret de yoktur"** derler. Mâlik ve Şâfii'de bu görüştedir.

BÖLÜM: 2

➢ ALLAH'A İTAAT ETMEYİ ADAYAN KİMSE ADAĞINI YERİNE GETİRSİN

1526- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'a itaat etmeyi adayan kimse adağını yerine getirsin, Allah'a isyan etmeyi adayan kimse ise Allah'a isyan etmesin."** (İbn Mâce, Keffare: 16; Nesâî, Eymân ve'n-Nüzûr: 28)

⊙ Hasan b. ali el Hallâl, Abdullah b. Nümeyr vasıtasıyla Ubeydullah b. Ömer'den, Talha b. Abdulmelik el Eyfi'den, Kâsım b. Muhammed'den, Âişe'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih olup Yahya b. ebî Kesîr, Kâsım b. Muhammed'den rivâyet etmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Mâlik ve Şâfii bu görüşte olup derler ki: Allah'a isyan etmezse onda yemin keffâreti gerekmez. Adak Allah'a isyanda olursa o başka.

BÖLÜM: 3

➢ ELDE EDEMEYECEĞİ MÂLİK OLMADIĞI ŞEYİ ADAYANIN ADAĞI YOKTUR

1527- Sabit b. Dahhak (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kulun bir Müslüman'ın elde edemeyeceği bir şeyi adaması yoktur, yani; mümkün olmayan şeyler adanmaz."** (İbn Mâce, Keffare: 16; Müslim, Nüzûr: 3)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr ve İmrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 4

➢ ADI KONULMAYAN TESBİT EDİLEMEYEN ADAĞIN KEFFÂRETİ YEMİN KEFFÂRETİDİR

1528- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Adını anmadan adak adayana yemin keffâreti gereklidir."** (Ebû Dâvûd, Eyman: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 5

➢ YEMİN ETTİĞİ ŞEYDEN DAHA HAYIRLISINI GÖREN ONA DÖNMELİDİR

1529- Abdurrahman b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Abdurrahman! İdarecilik isteme, istediğin halde böyle bir işin başına geçersen ağır sorumluluklarla baş başa ve kendi haline yalnız bırakılırsın. Eğer idarecilik sana istemeden verilirse bu işte sana yardım edilir yalnız kalmazsın. Bir şey üzerine yemin ederde başka bir şeyi ondan daha hayırlı görürsen onu yap ve yemininin keffaretini öde."** (Ebû Dâvûd, Haraç: 2; Nesâî, Eyman: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Câbir, Adiyy b. Hatîm, Ebû'd Derdâ, Enes, Âişe, Abdullah b. Amr, Ebû Hüreyre, Ümmü Seleme ve Ebû Musa'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Abdurrahman b. Semure hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ YEMİNİ BOZMADAN KEFFÂRET ÖDEMEK

1530- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim bir şeyi yapmamaya veya yapmaya yemin ederse sonra da yeminini bozmayı daha hayırlı bulursa yeminin yerine keffâret ödesin ve yemin ettiği şeyi yapsın."** (Müslim, Eyman: 3; Nesai, Eyman: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Yemini bozmadan önce keffâret ödemek caizdir. Mâlik, Şâfii, Ahmed ve İshâk bu görüştedir. Bazı ilim adamları ise şöyle derler: Yeminini bozduktan sonra keffâret ödemesi daha uygundur demektedirler. **Sûfyân es Sevrî diyor ki:** Yemini bozduktan sonra keffâret ödemesi bana göre daha hoştur. Yemini bozmadan önce keffaretini öderse bu da yeterlidir.

BÖLÜM: 7

➢ "İNŞAALLAH" DİYEREK YEMİN EDEN YEMİNİNİ BOZSA BOZMUŞ SAYILMAZ

1531- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim bir şeye yemin ederse ve inşallah derse isterse o şeyi yapar isterse yapmaz yeminini bozmuş sayılmaz."** (Ebû Dâvûd: Eyman: 9; Nesâî, Eyman: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasendir. Ubeydullah b. Ömer'den ve daha başkaları bu hadisi Nafi' vasıtasıyla İbn Ömer'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Aynı şekilde Sâlim ve İbn Ömer'den de mevkuf olarak rivâyet edilmiştir. Eyyûb es Sahtiyani'den başka bu hadisi

merfu rivâyet eden kimse tanımıyoruz. **İsmail b. İbrahim diyor ki:** Eyyûb bu hadisi bazen merfu bazen de mevkuf olarak rivâyet ederdi. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup istisna yani inşallah sözü yaptığı yemine bitişik olursa yeminini bozmuş sayılmaz. Sûfyân es Sevrî, Evzâî, Mâlik b. Enes, Abdullah b. Mübarek, Şâfii, Ahmed ve İshâk bu görüştedirler.

1532- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **Her kim yemin eder ve yemininden sonra inşallah derse o şeyi yapsa bile yeminini bozmuş sayılmaz."** (Müslim, Eyman: 5; İbn Mâce, Keffarat: 6)

◉ **Tirmizî:** Muhammed b. İsmail'e bu hadis hakkında sorduğumda şöyle dedi: Bu hadisin rivâyetinde yanlışlık vardır. Abdurrezak bu hadiste yanılarak Ma'mer'in, İbn Tavûs'tan, babasından, Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiği şu hadisten kısaltmıştır. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Dâvûd'un oğlu Süleyman (a.s), Allah'a yemin olsun ki bu gece yetmiş hanımımı da dolaşacağım ve her biri de bir erkek çocuk dünyaya getirecek dedi ve kadınlarla birer birer beraber oldu. Fakat kadınlardan hiçbiri doğurmadı sadece bir kadın yarım çocuk doğurdu. Rasûlullah (s.a.v.), Süleyman inşallah demiş olsaydı dediği gibi olacaktı buyurdu.

Abdurrezzak bu hadisi, Ma'mer'den, İbn Tavûs'tan, babasından uzun bir şekilde naklederek **"yetmiş kadını"** demiştir. Bu hadis değişik şekilde Ebû Hüreyre'den de rivâyet edilmiştir ki şöyle başlar: **"Dâvûd oğlu Süleyman Allah'a yemin olsun ki bu gece yetmiş kadını dolaşacağım..."** dedi.

BÖLÜM: 8

➢ ALLAH'TAN BAŞKASI ADINA YEMİN EDİLEMEZ

1533- Sâlim'in babası Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre: **"Ömer, babam hakkı için babam adına derken Rasûlullah (s.a.v.) onun bu sözünü işitti ve şöyle buyurdu: Allah atalarınız adına yemin etmekten sizi yasaklıyor. Bunun üzerine Ömer bundan sonra ne kendi sözüm olarak nede bir başkasından naklederek baba adına yemin etmedim. Bu sözü ağzıma almadım."** (Müslim, Eyman 1; İbn Mâce, Keffare: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Sabit b. Dahhâk, İbn Abbâs, Ebû Hüreyre, Kuteyle ve Abdurrahman b. Semure'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir.

Tirmizî: Ebû Ubeyd diyor ki: Hadiste geçen **"Vela Âsiran"** kelimesinin anlamı onu başkasından da nakletmedim yani başkasının sözü olsa bile dilime almadım.

1534- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre: Ömer bir kâfilede iken ve babası adına yemin edip dururken Rasûlullah (s.a.v.) ona ulaştı ve şöyle buyurdu: **"Allah atalarınız adına yemin etmekten sizi yasaklıyor. Bundan böyle yemin edecek kimse ya Allah adına yemin etsin veya sussun."** (Müslim, Eyman: 1; İbn Mâce, Keffare: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1535- Sa'd b. Ubeyde (r.a.)'den rivâyete göre, İbn Ömer bir adamın **"Ka'be'ye yemin olsun ki hayır"** dediğimi işitince şöyle dedi: **"Allah'tan başkası adına yemin edilmez. Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: Kim Allah'tan başkası adına yemin ederse kafir veya müşrik olmuş olur."** (Müslim, Eyman: 1; Ebû Dâvûd, Eyman: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadis bazı ilim adamlarınca şöyle tefsir edilmiştir: **"Kafir veya müşrik olmuş olur."** Sözü hükmü ağırlaştırmak için söylenmiştir. İbn Ömer hadisi buna delildir. Çünkü o hadiste: **"Rasûlullah (s.a.v.), Ömer'in babam için babam adına diyerek yemin ettiğini duyunca Allah sizi bu tür yeminlerden de yasakladı"** buyurmuştur. Yine aynı şekilde Ebû Hüreyre tarafından rivâyet edilen: **"Kim yemininde lat ve uzza hakkı için derse hemen lailahe illallah desin"** hadiste buna delil olabilir.

Tirmizî: Bu hadis Rasûlullah (s.a.v.)'den rivâyet edilen **"Riya şirktir"** hadisine de benzer. İlim adamlarından bazıları (18 Kehf: 110. ayet)'inde geçen **"Vela yüşrik"** kelimesini **"Gösteriş yapmamak"** şeklinde yorumlanmıştır.

BÖLÜM: 9

➢ YEMİN ETTİĞİ ŞEYE GÜCÜ YETMEYEN KİMSE NE YAPMALI?

1536- Enes (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Dedi ki: Bir kadın Ka'be'ye yürüyerek gitmeyi adadı bu adamanın durumu Rasûlullah (s.a.v.)'e soruldu da buyurdular ki: **"Allah'ın o kadının yürüyerek Ka'be'ye gitmesine ihtiyacı yoktur. Emredin ona binite binsin ve Ka'be'ye öylece gitsin."** (Ebû Dâvûd, Eyman, 19; Müslim, Nüzür: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Ukbe b. Âmir ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Enes hadisi bu şekliyle hasen sahih garibtir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup derler ki: **"Bir kadın yürümeyi adarsa bir binite binsin ve bir koyun kurban etsin."**

1537- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) iki oğlu ile koltuklanarak götürülen bir ihtiyara rastladı ne oluyor buna, nesi var? Diye sordu. Dediler ki: Yürüyerek hacca gitmeyi adamış; bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: Allah'ın bu kimsenin kendisine işkence etmesine ihtiyacı yoktur. Enes: Rasûlullah (s.a.v.) ona bir binite binmesini emretti."** (Ebû Dâvûd, Eyman: 19; Müslim, Nüzür: 4)

◉ Muhammed b. Müsenna, İbn ebî Adiyy vasıtasıyla Humeyd'den, Enes'den; Rasûlullah (s.a.v.)'in bir kişi gördüğünü rivâyet ederek bu hadisin benzerini aktardı. Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 10

➢ NEZİR CİMRİ İNSANLARDAN MAL ÇIKARMA MODELİDİR

1538- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Nezir ve adak denilen şeyi yapmayın çünkü; kaderden bir şeyi değiştirmez; Cimri olanın elinden mal çıkarılmış olur."** (Müslim, Nüzür: 2; İbn Mâce, Keffare: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahih olup Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Nezr'i hoş karşılamazlar. Abdullah b. Mübarek; gerek Allah'a kulluk gerekse Allah'a isyan etmekte nezretmenin hoş olmayışı hakkında şöyle diyor: Bir kimse Allah'a kulluk konusunda nezir yapar ve nezrini de yerine getirirse bu hususta kendisi sevap kazanır nezretmesi hoş olmasada...

BÖLÜM: 11

➢ NEZİR (ADAK) MUTLAKA YERİNE GETİRİLMESİ GEREKİR

1539- Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. **"Ey Allah'ın Rasûlû! dedim. Cahiliyye döneminde mescidi haramda bir gün itikaf yapmayı nezir etmiştim ne yapmalıyım? Rasûlullah (s.a.v.): Nezrini yerine getir"** buyurdu. (Müslim, Eyman: 7; Ebû Dâvûd, Eyman: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ömer hadisi hasen sahihtir.Bazı ilim adamları bu hadise göre uygulama yapıp şöyle derler: **"Müslüman olan bir kimsenin üzerinde cahiliyye döneminden kalma Allah'a itaat ve kulluk olabilecek bir nezri varsa onu hemen yerine getirmelidir."** Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamları ise oruçsuz itikaf olmaz diyorlar. Diğer bazı ilim adamları ise itikafı nezreden kimse oruç tutmayı da nezretmedikçe oruç tutması lazım gelmez diyorlar ve yukarıdaki Ömer'in hadisini delil getiriyorlar. Şöyle ki: Ömer cahiliyye döneminde bir gece itikafa girmeyi nezretmişti. Rasûlullah (s.a.v.)'de nezrini yerine getirmeyi emretmiş ayrıca oruç tutmasını emretmemişti. Ahmed ve İshâk bu görüştedir.

BÖLÜM: 12

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) NASIL YEMİN EDERDİ

1540- Sâlim b. Abdullah (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), çoğu kere şu yemini kullanırdı: **"Kalbleri halden hale değiştirene yemin ederim ki hayır."** (Ebû Dâvûd, Eyman: 9; İbn Mâce, Kaffare: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 13

➢ KÖLEYİ HÜRRİYETİNE KAVUŞTURANIN SEVÂBI

1541- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den dinlemiştim şöyle buyuruyordu: **"Her kim mü'min bir köleyi hürriyetine kavuşturursa o kölenin her bir organı karşılığında onun bir organını hatta o kölenin tenasül uzvu karşılığında o kimsenin tenasül uzvunu ateşten kurtarır."** (Buhârî, Itk: 1; Müslim, Itk: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, Amr b. Abese, İbn Abbâs, Vasile b. Eskâ, Ebû Umâme, Ukbe b. Âmir ve Ka'b b. Mürre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi bu şekilde hasen sahih garibtir.

İbn'ül Hâd'ın adı: Yezîd b. Abdullah b. Üsâme b. Hâd olup Medîneli güvenilir bir kimsedir. Kendisinden Mâlik b. Enes ve pek çok ilim adamı hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 14

➢ HİZMETÇİ CARİYEYİ TOKATLAYAN KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.), NE DEDİ?

1542- Süveyd b. Mukarrin el Müzenî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Biz yedi kardeş idik ve sadece bir hizmetçimiz vardı, kardeşlerimden birinin onu tokatlaması üzerine Rasûlullah (s.a.v.) onu hürriyetine kavuşturmamızı bize emretti."** (Müslim, Eyman: 8; Ebû Dâvûd, Edep: 123)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. pek çok kişi bu hadisi Husayn b. Abdurrahman'dan rivâyet etmiştir. Bazı râvîler bu hadiste **"Cariyenin yüzüne tokat vurdu"** demektedirler.

BÖLÜM: 15

➢ İSLAMDAN BAŞKA BİR MİLLETTEN OLMAYA YEMİN EDEN KİMSENİN DURUMU

1543- Sabit b. Dahhâk (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim İslam dininden ve milletinden başka bir dinden olmak üzere yalan yere yemin ederse o kimse o söylediği din sahibi gibidir."** (Buhârî, Eyman: 7; İbn Mâce, Keffare: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamları bu konuda değişik görüşler ortaya koymuşlardır. Bir kısmı: Bir kimse İslamın dışında bir din ve sistem adına yemin ederse yani Yahudi ve Hıristiyan olmaya veya yapacağı şeyi yaptığı takdirde büyük bir günah işlemiş olur ve böyle bir şey için de keffâret gerekmez derler. Medinelilerin görüşü budur. Mâlik b. Enes ve Ebû Ubeyd'te aynı görüştedir. Peygamber (s.a.v.)'in ashabından tabiin döneminden ve başkalarından bazı ilim adamları ise böyle bir durumda o kişiye yemin keffâreti gerekir demektedirler.

Sûfyân, Ahmed ve İshâk bu görüştedirler.

BÖLÜM: 16

➢ ZOR ŞEYLERİ NEZREDİP BECEREMEYEN KİMSEYE RASÛLULLAH (S.A.V.), NE DEDİ?

1544- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim: Kız kardeşim Ka'be'ye yalınayak ve başı çıplak olarak gitmeyi nezretti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Kız kardeşinin kendine zulmetmesiyle Allah ona sevap yazacak değildir. Bir binite binsin başını örtsün ve üç gün oruç tutsun"** buyurdular. (Müslim, Nüzür: 4; Ebû Dâvûd, Eyman: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen olup ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Ahmed ve İshâk'da bunlardandır.

BÖLÜM: 17

➢ PUT VE HEYKELLER ADINA YEMİN EDEN NE YAPMALI?

1545- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim yemin eder ve yemininde lat ve uzza adına derse hemencecik Lailahe illallah desin. Her kim de gel kumar oynayalım derse hemen sadaka versin."** (Müslim, Eyman: 2 Ebû Dâvûd, Eyman: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû'l Muğire Himslı olup Havlanî'dir. İsmi Abdulkuddûs b. Haccac'tır.

BÖLÜM: 18

➢ ÖLEN KİMSENİN NEZİR BORCU VARSA NE YAPMALI?

1546- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Sa'd b. Ubâde, annesinin üzerinde bulunan ve ödeyemeden vefat ettiği bir nezr hakkında Rasûlullah (s.a.v.)'den fetva sorunca; Rasûlullah (s.a.v.): **"Onun yerine o borcunu sen yerine getiriver"** buyurdular. (Müslim, Nezr: 1; İbn Mâce, Keffare: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 19

➢ KÖLEYİ HÜRRİYETİNE KAVUŞTURMANIN DEĞERİ VE KIYMETİ

1547- Ebû Umâme (r.a.) ve Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından daha başkalarından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herhangi bir Müslüman kimse Müslüman bir köleyi hürriyetine kavuşturur ise o köle o kimsenin ateşten kurtuluşuna sebep olur. Kölenin her organı onun bir organını ateşten kurtarır. Herhangi bir Müslüman kişi iki Müslüman kadın köleyi hürriyetine kavuşturur ise o iki kadın, o hürriyetine kavuşturan kimsenin ateşten kurtuluşuna sebep olur. Onların her bir organı o kimsenin bir organını ateşten kurtarmış olur. Herhangi bir Müslüman kadın Müslüman kadın köleyi hürriyetine kavuşturursa kendisinin ateşten kurtuluşuna sebep olur. O cariyenin her bir organı onun her bir organını ateşten kurtarır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Tirmizî: Bu hadis erkek köleyi hürriyetine kavuşturmanın cariyeyi hürriyetine kavuşturmaktan daha değerli olduğunu gösteriyor. Hadiste anlatıldığı şekilde bu hadis tüm geldiği şekillerde sahihtir.

22: SİYER BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ SAVAŞ BAŞLAMAZDAN ÖNCE İSLAMA DAVET ETMEK GEREKİR

1548- Ebû'l Bahterî (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Selman-ı Farisî'nin komutanı olduğu islam ordularından biri İran kalelerinden birini kuşattı, Askerler, Selman'a: Ey Ebû Abdullah onlara karşı taarruza geçmeyecek miyiz? Dediler.

Selman; bırakın beni Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğim gibi ben onları İslam'a davet edeyim dedi ve muhasara altındaki kalenin içindeki insanlara gelerek şöyle konuştu: Ben de sizin gibi bir insanım ve İranlıyım, Arap olan şu askerlerin bana itaat ettiklerini görüyorsunuz. Eğer Müslüman olursanız bizim gibi aynı haklara sahip olacak aynı mesuliyetleri yükleneceksiniz. Eğer dininiz üzere kalmakta ısrar ederseniz boyunlarınız eğilmiş olarak bize cizye verin sizi dininiz üzere bırakalım bizim idaremiz altında yaşayın... Selman; Farsça olarak onlara şöyle konuşmasını sürdürdü: Hiçbir yönden üstün övülen kişiler değilsiniz. Eğer tüm bu tekliflerimizi kabul etmez iseniz her toplum gibi sizinle de savaşacağız...

Onlar da: Biz cizye vermeyiz ve sizinle savaşacağız dediler. bunun üzerine askerler Selman'a: haydi artık taarruz etmeyelim mi? Dediler: Selman hayır dedi. Muhasara altındakileri üç gün davet ettikten sonra askerlere taarruz ediniz emrini verdi. Bunun üzerine biz de taarruz ettik ve sonunda kaleyi fethettik. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 82)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Büreyde, Numân b. Mukarrin, İbn Ömer, İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet etmiştir.

Selman hadisini sadece Atâ b. Sâib rivâyetiyle bilmekteyiz. Muhammed'den işittim diyordu ki: Ebûl Bahterî, Ali'ye ulaşmadığı için Selman'a da ulaşmamıştır; çünkü Selman, Ali'den önce vefat etmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup kafirleri savaştan önce İslam'a davet etmeyi öngörmüşlerdir. İshâk b. İbrahim'in görüşü budur ve şöyle der: **"Savaştan önce davet yapılırsa bu güzel olur ve İslam askerlerinin heybetini artırır."** Bazı ilim adamları ise "Bugün için davete gerek yoktur." Ahmed diyor ki: Bugün İslam'dan haberi olmayan ve davet edilmesi gereken bir kimsenin var olduğunu bilmiyorum. Şâfii diyor ki: Düşman, İslam'a davet edilmeden savaşa başlanmaz. düşman orduları buna fırsat vermedikleri ve savaş için acele ettikleri zaman davetin kendilerine ulaşmış olduğu kabul edilir.

BÖLÜM: 2

➢ EZAN İŞİTİLEN VE MESCİD GÖRÜLEN YERE SAVAŞ AÇILMAZ

1549- İbn Isam el Müzenî (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, ki Peygamberle sohbet eden birisidir, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bir ordu ve akıncı birliği göndereceğinde onlara şöyle derdi: Savaş için gittiğiniz bölgede bir mescid görürseniz ve ezan sesi işitirseniz o bölge halkından kimseyi öldürmeyin."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 91)

◉ **Tirmizî:** İbn Uyeyne hadisi garibtir.

BÖLÜM: 3

➢ GECE BASKINLARI VE AKINLAR

1550- Enes (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre: Rasûlullah (s.a.v.), Hayber'e savaş için çıktı ve geceleyin oraya vardı. Bir topluma geceleyin varırsa oraya baskın yapmaz sabah olmasını beklerdi. Sabah olunca Yahudiler ellerinde sepetleri ve tarım aletleriyle kalelerinden çıktılar. Karşılarında İslam ordusunu görünce vallahi güçlü ve yeterli ordusuyla Muhammed! Ordusu beş bölümden oluşan Muhammed dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allahû ekber Hayber mutlaka yıkılıp elimize geçecektir. Biz İslam askerleri bir topluma memleketine girersek uyarılan o kafirlerin sabahı çok kötü olur."** (Müslim, Cihâd ve Siyer: 1; Buhârî, Cihâd ve Siyer: 129)

1551- Ebû Talha (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) bir topluma karşı üstün gelip muzaffer olunca onların topraklarında üç gün kalırdı."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 122)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. aynı şekilde Humeyd'in, Enes'den rivâyet ettiği (1550) nolu hadiste hasen sahihtir.

İlim adamlarından bir kısmı gece baskını ve akınlar yapılabileceğine izin vermişlerdir. Bazıları ise gece baskını ve akın yapmayı hoş görmezler. Ahmed ve İshâk diyor ki: Düşmana geceleyin baskın yapılmasında bir sakınca yoktur derler.

Hadiste geçen **"Vafaka Muhammedün el hamîse"** sözünün anlamı **"Muhammed'in tam teşkilatlı ordusu"** demektir.

BÖLÜM: 4

➢ SAVAŞTA YAKIP YIKMA VAR MIDIR?

1552- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), nadîr oğullarının hurmalarının kesilmesi ve yakılmasını emretti, o yakılan hurmalık Büveyre hurmalığı idi. Bunun üzerine Allah, Haşr sûresi 5. ayetini indirdi.(Onların hurma ağaçlarından her ne kestiyseniz veya kökleri üzerinde her ne bıraktıysanız hepsi Allah'ın izniyle olmuştur...) (Müslim, Cihâd: 10; İbn Mâce, Cihâd: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda ibn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarından bir kısmın uygulaması bu hadise göre olup ağaçların kesilmesi ve kalelerin yıkılmasında bir sakınca görmezler. Kimi ilim adamları da bunu hoş karşılamaz. Evzâî bu görüşte olup şöyle der: Ebû Bekir meyve veren ağacın kesilmesini ve binaların yıkılmasını yasakladı kendisinden sonraki Müslümanlar da aynı şekilde uyguladılar.

Şâfii der ki: Düşman topraklarında gerektiği şekilde yakıp yıkmakta ve meyveleri koparmakta bir sakınca yoktur.

Ahmed der ki: Bazı stratejik durumlarda bu belki de kaçınılmaz olacaktır. Fakat boş ve manasız yere yakılıp yıkılmaz.

İshâk ise şöyle der: Yakıp yıkmak düşmanı yıldırıp korkutacaksa bu sünnettir.

BÖLÜM: 5

➢ GANİMETLER İSLAM ÜMMETİNE HELAL KILINMIŞTIR

1553- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah beni Peygamberlerden veya ümmetimi diğer ümmetlerden üstün ve değerli kılıp ganimeti de bize helal saymıştır."** (Müslim, Mesacid: 1)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ebû Zerr, Abdullah b. Amr, Ebû Musa, İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Umâme hadisi hasen sahihtir.

Seyyar: Muaviye oğullarının azâdlısı Seyyar'dır. Süleyman et Teymî ve Abdullah b. Bahîr ve pek çok kimse kendisinden hadis rivâyet etmişlerdir.

Ali b. Hucr, İsmail b. Cafer vasıtasıyla A'lâ b. Abdurrahman'dan babasından ve Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiklerine göre Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Altı konuda diğer Peygamberlerden üstün ve değerli kılındım: "[1-] Cevamiul Kelim = az sözcükte çok mana ifade etme kabiliyeti" bana verildi. [2-] Düşmanların kaplerine Allah tarafından korku salınması sebebiyle daima savaşlarda galip geldim. [3-] Ganimet malları ümmetler içersinde sadece bana helal kılındı. [4-] Yeryüzünün tamamı benim için mescid ve tertemiz kılındı. [5-] Tek bir topluma değil tüm insanlığa gönderildim. [6-] Peygamberlik benimle son buldu ben son peygamberim. (Müslim, Mesacid: 5)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ GANİMET MALLARI HEM ASKER HEMDE BİNİTİNE VERİLİR Mİ?

1554- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), ganimet mallarını dağıtırken at için iki hisse asker için bir hisse ayırdı."** (İbn Mâce, Cihâd: 36; Ebû Dâvûd, Cihâd;143)

⊙ Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî yoluyla Süleym b. Ahzar'dan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Mücemmî' b. Cariye, İbn Abbâs, Ebû Amre ve babasından da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir. Peygamber (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından pek çok ilim adamının uygulaması bu hadise göredir. Sûfyân es Sevrî, Evzâî, Mâlik b. Enes, İbn'ül Mübarek, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardan olup şöyle derler: **"Atlı mücahide üç hisse verilir, iki hissesi atına bir hissesi kendisine. Piyade olarak savaşa katılana ise tek hisse verilir."**

BÖLÜM: 7

➢ YOLCULUK VE ASKERÎ BİRLİKLERDE SAYI KAÇ OLMALI?

1555- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yolculuk yapmakta arkadaşların en hayırlı sayıda olanı dört kişidir. Müfrezelerin en hayırlı ve ideal olanı dört yüz kişilik olanıdır." Orduların hayırlısı dört bin kişilik olanıdır. Oniki bin kişilik ordunun mağlub olması azlıktan dolayı değildir.** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 81; Dârimî, Siyer: 4)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi Cerir b. Hazim'den başka pek çok kişi müsned olarak rivâyet etmemiştir. Aynı hadis Zührî vasıtasıyla Rasûlullah (s.a.v.)'den mürsel olarak rivâyet edilmektedir. Yine bu hadisi Habban b. Ali el Anezî; Ukayl'den, Zührî'den, Ubeydullah b. Abdullah'tan, İbn Abbâs'tan rivâyet etmiştir. Leys b. Sa'd; yine bu hadisi Ukayl'den ve Zührî'den mürsel olarak rivâyet etmektedir.

BÖLÜM: 8

➢ SAVAŞA KATILAN KADINLARA DA GANİMET MALINDAN HİSSE AYRILIR MI?

1556- Yezîd b. Hürmüz (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Necdet el Harurî, İbn Abbâs'a mektup yazıp Rasûlullah (s.a.v.)'in savaşta kadınlara yer ayırıp ayırmadığını ve onlara ganimetten bir pay verip vermediğini sormuştu. İbn Abbâs bu mektuba şu cevabı yazdı: Bana mektup yazarak Rasûlullah (s.a.v.)'in kadınları savaşa iştirak ettirip ettirmediğini soruyorsun? Rasûlullah (s.a.v.) kadınlardan da bir kısmını savaşa iştirak ettirirdi. Onlarda yaralıları tedavi ederlerdi. Ganimet mallarından da az miktar alırlardı. Onlara belli bir hisse takdir etmemişti. (Müslim, Cihâd: 48; Ebû Dâvûd, Cihâd: 141)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes ve Ümmü Atıyye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göredir. Sûfyân es Sevrî ve Şâfii de aynı görüştedir. Bazı âlimlerde kadına ve çocuğa da hisse verilir derler. Evzâî bunlardandır. Evzâî der ki: Peygamber (s.a.v.), Hayber'de çocuklara da hisse ayırmıştır. Müslümanların imamları ve idarecileri de harb bölgesinde doğan her çocuğa da bir hisse ayırmışlardır. Yine Evzâî şöyle devam eder: Peygamber (s.a.v.), Hayber'de kadınlara da hisse ayırmış olup bundan sonra da Müslümanların uygulaması hep böyle olagelmiştir. Aynı şekilde Ali b. Haşrem İsa b. Yunus vasıtasıyla Evzâî'den böylece bize aktarmışlardır. Hadiste geçen **"Yuhzeyne minel ganimeti"** sözünün manası ganimetten kendilerine bir şeyler verilirdi demektir.

BÖLÜM: 9

➢ SAVAŞA KATILAN KÖLEYE GANİMETTEN HİSSE VERİLİR Mİ?

1557- Âb-ıl Lahm'ın azâdlı kölesi Umeyr (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Efendilerimle birlikte Hayber gazvesinde bulundum. Benim hakkımda Rasûlullah (s.a.v.) ile konuştular ve ona benim köle olduğumu söylediler. Rasûlullah (s.a.v.) emretti de kılıç kuşandım birde bakarım ki yaşımın küçük boyumun kısa olmasıyla kılıç yerde sürünüyor. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bana bazı hurda eşyalar verilmesini emretti sonra ben Rasûlullah (s.a.v.)'e akıl hastalarını okuyup tedavi ettiğim bir muska gösterdim. Oda ondan bazı bölümlerini atıp bazı bölümlerini tutmamı bana emretti. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 141; Müslim, Cihâd: 48)

◉ Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup köleye hisse verilmez ancak bahşiş olarak bir şeylerle, kölenin gönlü alınmış olur. Sevrî, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardandır.

BÖLÜM: 10

➢ MÜSLÜMANLARLA BİRLİKTE SAVAŞA KATILAN ZİMMÎYE GANİMETTEN PAY VERİLİR Mİ?

1558- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bedir gazası için çıktı Harretül Veber denilen yere vardığında müşriklerden cesaret ve bahadırlığı ile tanınan bir adam kendilerine katıldı. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.), Allah'a ve Rasûlüne inanıyor musun? deyince adam hayır dedi. Rasûlullah (s.a.v.) de: O halde geri dön bir müşrikten yardım isteyecek değilim buyurdular. (Müslim, Cihâd: 51; Ebû Dâvûd, Cihâd: 142)

◉ Bu hadis geçen şeklinden daha uzundur.

Bu hadis hasen garibtir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup şöyle derler: **"Müslümanlarla beraber düşmana karşı savaşsalar bile zimmilere ganimet malından hisse verilmez.** Bazı ilim adamları ise: **"Müslümanlarla birlikte savaşa katıldıkları durumda kendilerine hisse verilebilir"** derler.

Zührî'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) kendisiyle beraber savaşan Yahudiden bir guruba ganimetten hisse ayrılmıştı. Bunu bu şekilde bize Kuteybe b. Saîd, Abdulvaris b. Saîd vasıtasıyla Urve b. Sabit'den ve Zührî'den böylece rivâyet etmiş olup bu hadis hasen garibtir.

1559- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Eş'arîlerden bir gurupla birlikte Hayber'e, Rasûlullah (s.a.v.)'e geldim. Bize de Hayber'i fethedenlerle beraber ganimet mallarından bir hisse vermişti."** (Buhârî, Meğazi: 40; Ebû Dâvûd, Cihâd: 140)

◉ Bu hadis hasen sahih garibtir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

Evzâî diyor ki: Her kim, savaşa katılan asker ve binitlerine ganimet dağıtımı yapılmazdan önce Müslümanlara katılırsa ona da ganimetten hisse verilir.

Büreyd: Ebû Büreyde diye künyelenir. Güvenilir bir kimsedir. Kendisinden Sûfyân es Sevrî, İbn Uyeyne ve başkaları hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 11

➢ MECÛSÎLERİN KULLANDIKLARI KAPLAR MÜSLÜMANLAR TARAFINDAN KULLANILABİLİR Mİ?

1560- Ebû Sa'lebe el Huşenî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e Mecusilerin kullandıkları çömlek ve tencerelerden soruldu da Onları tertemiz yıkayın sonra onlarda yemek pişirin buyurdu ve köpek dişi olan yırtıcı hayvanların etlerini yemeği yasakladı."** (Buhârî, Zebaih: 14; Ebû Dâvûd, Et'ime: 32)

◉ Bu hadis başka şekilde Ebû Sa'lebe'den rivâyet edilmiştir. Ebû İdris el Havlanî'de Ebû Sa'lebe'den rivâyet ediyor. Ebû İdris el Havlanî'de Ebû Sa'lebe'den hadis işitmemiştir fakat bu hadisi Ebû Esma ve Ebû Sa'lebe'den rivâyet etmiştir.

Hennâd İbn'ül Mübarek vasıtasıyla Hayve b. Şüreyh'den rivâyet ederek şöyle demiştir: Rabia b. Yezîd ed Dımışkî'den işittim şöyle diyordu: Ebû İdris el Havlanî, Aizullah b. Ubeydullah'tan bize haber vermiştir. Ebû Sa'lebe el Huşenî'den şöyle söylediğini işittim: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek: Biz ehli kitap dediğimiz insanların memleketlerinde bulunur onların kaplarından yeriz."** Bunun üzerine buyurdular ki: Başka kap bulursanız onların kaplarından yemeyin başka kap bulamazsanız o kapları yıkayın ve onlardan yemek yeyin.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 12

➢ GANİMET MALINDAN VERİLEN İLAVE HİSSE (NEFL)

1561- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.) ordudan bir müfrezeyi önden gönderirdi, onlarda düşman kuvvetlerine saldırıp bir ganimet elde ettikleri zaman o ganimetin beşte biri çıkarıldıktan sonra kalanın dörtte biri o müfrezeye ait olurdu, kalan dörtte üçe ise diğer askerler de ortak olurlardı savaş bittikten sonra yine bir müfreze düşman kuvvetlerine saldırıp yine bir şeyler elde ederse bu sefer elde ettiklerinin beşte biri ayrıldıktan sonra kalanın üçte biri müfrezeye geri kalana ise tüm ordudaki askerler ortak olurlardı. Bu; teşvik için böyle yapılırdı."** (İbn Mâce, Cihâd: 35; Dârimî, Cihâd: 42)

◉ Bu konuda İbn Abbâs, Habîb b. Mesleme, Ma'n b. Yezîd İbn Ömer ve Seleme b. Ekvâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Ubâde hadisi hasendir. Bu hadis Ebû Sellam vasıtasıyla ismi belirtilmeyen bir adamdan rivâyet edilmiştir.

Hennâd, Ebû'z Zinad vasıtasıyla babasından Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe'den, İbn Abbâs'tan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bedr günü kılıcı Zülfikarı nefel olarak yani ganimet taksimi dışında fazladan olarak almıştı ki bu kılıç Uhud günü hakkında rüya gördüğü kılıçtır.

Bu hadis hasen garibtir. Bu şekliyle sadece İbn ebiz Zinad rivâyetiyle bilmekteyiz.

İlim adamları beşte birden tenfil meselesinde değişik görüşler ortaya koymuşlardır.

Mâlik b. Enes der ki: Rasûlullah (s.a.v.) bütün savaşlarda tenfil yaptığı bana ulaşmadı. Bazı savaşlarda tenfil yaptığını öğrenmiş bulunmaktayım buda ganimetten önce veya sonra devlet başkanının görüşüne göre yaptığı bir uygulamadır.

İbn Mansur ise şöyle diyor: Ahmed'e Peygamber (s.a.v.), beşte biri ayırdıktan sonra dörtte birini nefel olarak verirdi dönüşte ise yine beşte birden sonra kalanın üçte birinin verildiğini söylemiştim de o da şöyle dedi: Beşte biri çıkardıktan sonra geriye kalandan tenfil yapardı ve bu tenfil de bu oranları geçmezdi.

Tirmizî: Bu hadis İbn'ül Müseyyeb'in görüşüne göre beşte birden yapılan tenfildir. İshâk'ta aynı görüştedir.

BÖLÜM: 13

➢ MÜCAHİDİN ÖLDÜRDÜĞÜ KİŞİNİN ŞAHSÎ EŞYASI MÜCAHİDE AİTTİR

1562- Ebû Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **Her kim düşmandan birini öldürür ve bu konuda bir delili olursa onun şahsî eşyası o kimseye ait olur."** (Buhârî, Humus: 18; Müslim, Cihâd: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis biraz uzuncadır. İbn ebî Ömer Sûfyân vasıtasıyla Yahya b. Saîd'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır. Bu konuda Avf b. Mâlik, Hâlid b. Velid, Enes, Semure'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Muhammed, Ebû Katâde'nin azâd edilmiş kölesidir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Evzâî, Şâfii, Ahmed bunlardandır.

Bazı ilim adamları ise devlet başkanının öldürülen kafirin şahsi eşyasından beşte bir ayırma hakkı vardır derler.

Sevrî: Tenfil şu demektir diyor: "Devlet başkanının kim bir şey elde ederse kendisinin olsun kimde düşmandan birisini öldürürse onun şahsî eşyası onun olsun demesinden ibarettir ki bu caizdir. Bunda beşte bir ayırmak yoktur.

İshâk ise şöyle der: Seleb, yani öldürülenin şahsi eşyası öldüren askerin kendisinindir. Ancak çok miktarda bir şeyler olursa ve devlet başkanı da ondan beşte bir almayı da uygun bulursa bu durumda alınabilir. Ömer b. Hattâb'ın yaptığı gibi.

BÖLÜM: 14

➢ GANİMET MALLARIN DAĞITILMAZDAN ÖNCE ALINIP SATILMAMASI

1563- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) taksim edilmeden önce askerlerin birbirlerine hisselerini satmalarını yasakladı."** (Dârimî, Siyer. 36)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 15

➢ SAVAŞTA ESİR EDİLEN HAMİLE KADINLARLA CİNSEL İLİŞKİ YAPILAMAZ

1564- Irbad b. Sâriye (r.a.)'nin babasından haber verdiğine göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), savaşta elde edilen hamile kadınlara doğum yapıncaya kadar cinsel ilişki kurulmasını yasakladı."** (Dârimî, Cihâd: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Rüfey' b. Sabit'den de hadis rivâyet edilmiştir. Irbad hadisi garibtir. İlim adamlarının uygulamaları bu hadise göre olup **Evzâî der ki:** Bir kimse savaş esirlerinden hamile olan bir cariye satın alırsa Ömer'den rivâyet edilen cariyeye doğumunu yapıncaya kadar cinsel ilişki kurulmaz kaidesine göre bu iş böyledir. **Evzâî:** Hür kadınlara gelince iddet beklemeleri emredildiğine dair sünnet geçerlidir.

Evzâî'nin bu her iki sözünü de Ali b. Haşrem, İsa b. Yunus vasıtasıyla Evzâî'den bana aktarmışlardır.

BÖLÜM: 16

➢ MÜŞRİKLERİN YEMEKLERİNDEN YENİLEBİLİR Mİ?

1565- Kabîsa b. Hülb (r.a.) babasından aktardığına göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e Hıristiyanların yemeklerinden yemenin durumunu sorduğumda şöyle buyurdu: Herhangi bir yemekten dolayı sakın kalbine bir şüphe düşmesin değilse bu konuda şüphelenen ve aşırı giden Hıristiyanlara benzemiş olursun."** (İbn Mâce, Cihâd: 26; Buhârî, Zebaih: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. **Mahmûd dedi ki:** Ubeydullah b. Musa, İsrail'den, Simak'den, Kabîsa'dan ve babasından bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. **Yine Mahmûd şöyle diyor:** Vehb b. Cerîr, Şu'be'den, Simak'den, Mürrî b. Katarî'den, Adiyy b. Hatîm'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir. İlim adamlarının uygulamaları bu hadise göre olup ehli kitabın yiyeceklerinden yemeye izin verilmiştir.

BÖLÜM: 17

➢ SAVAŞ ESİRLERİNDEN ANNE İLE ÇOCUK BİRBİRİNDEN AYRILMAZ

1566- Ebû Eyyûb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Her kim savaşta elde edilen esirlerden anne ile çocuğunu birbirinden ayırırsa Allah'ta o kimseyi kıyamette sevdiklerinden ayırır."** (Dârimî, Siyer: 39)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garibtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup savaşta elde edilen esirler arasında anneyi çocuğundan çocuğu babasından ve kardeşleri birbirinden ayırmanın hoş olmadığını söylemişlerdir.

BÖLÜM: 18

➢ ESİRLERİN ÖLDÜRÜLMESİ VEYA FİDYE ALINARAK BIRAKILMASI

1567- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cibril kendisine geldi ve şöyle dedi: **"Onları yani ashabını Bedir esirleri hakkında serbest bırak ya öldürülmelerini veya gelecek yıl kendilerinden onlar kadar kimse öldürmek şartıyla fidye almayı tercih etsinler."** Ashab ta: **"Fidye almayı ve bizden de bir o kadar öldürülmemizi tercih ediyoruz"** dediler. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda İbn Mes'ûd, Enes, Ebû Berze, Cübeyr b. Mut'ım'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis Sevrî'nin rivâyeti olarak hasen garibtir. Bu hadisin Sevrî'nin rivâyetinden olduğunu sadece İbn ebî Zaide'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

Ebû Üsâme, Hişâm'dan, İbn Sirîn'den, Ubeyde'den ve Ali'den de benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

İbn Avn; İbn Sirîn'den, Ubeyde'den, Ali'den mürsel olarak rivâyet ediyor.

Ebû Dâvûd el Haferî'nin adı Ömer b. Sa'd'tır.

1568- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.), Müslümanlardan iki kişi karşılığında müşriklerden bir kişiyi serbest bırakmıştı. (Dârimî. Siyer: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Kılâbe'nin amcası Ebû'l Mühelleb'tir. İsmi Abdurrahman b. Amr'dır. Muaviye b. Amr olduğu da söylenmektedir. Ebû Kılâbe'nin ismi Abdullah b. Zeyd el Cermiy'dir.

Peygamber (s.a.v.)'in ashabından ve sonrakilerden ilim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göre olup devlet başkanının esirlerden dilediğini serbest bırakma dilediğini öldürme dilediğini de fidye mukabili salıverme hakkı vardır. Derler. Bazı ilim adamları ise öldürülmelerini fidye almaya tercih ederler.

Evzâî der ki: Kıtal (Muhammed) sûresi 4. ayetinin Bakara sûresi 191. ayetiyle neshedilip hükmünün kaldırıldığı bize ulaşan bilgiler arasındadır.

Aynı şekilde Hennâd, İbn'ül Mübarek vasıtasıyla Evzâî'den bize hadis rivâyet etmiştir.

İshâk b. Mansur diyor ki: Ahmed'e: Esir alınan kişinin öldürülmesi mi yoksa fidye alınarak salıverilmesi mi sence daha sevimlidir? Diye sordum. **Şöyle cevap verdi:** "Fidye vermeye gücü yeterse bunda bir sakınca yoktur öldürüldüğünde de yine bir sakınca yoktur." **İshâk diyor ki:** Esirlerin kılıçtan geçirilmesi benim hoşuma gider ama tanınmış biri olursa pek çok kimsenin dikkatini çekmek için gerekenin yapılmasını da severim.

BÖLÜM: 19

➢ SAVAŞTA KADIN VE ÇOCUKLAR ÖLDÜRÜLMEZ

1569- İbn Ömer (r.a.)'in haber verdiğine göre: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in savaşlarının birinde bir kadın öldürülmüş olarak bulundu, Rasûlullah (s.a.v.) bunu çirkin gördü ve kadınlarla çocukların öldürülmesini yasakladı."** (Dârimî, Siyer: 25; Buhârî, Cihâd: 146)

◉ Bu konuda Büreyde, Rebah = Rebah b. er Rabî' de denilir. Esved b. Seri' İbn Abbâs ve Sa'b b. Cessâme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise uygundur. Yani çocuk ve kadınların öldürülmesini hoş görmezler. Sûfyân es Sevrî ve Şâfii bunlardandır. Bazı ilim adamları ise geceleyin düşmana baskın yapmaya bu arada kadın ve çocuk öldürülmesine izin vermişlerdir. Ahmed ve İshâk'ın görüşü budur; gece baskın yapmaya izin vermişlerdir.

1570- Sa'b b. Cessâme (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **Ey Allah'ın Rasûlü dedim. Atlarımız müşriklerin kadın ve çocuklarından bir kısmını çiğnedi! Rasûlullah (s.a.v.)'de; Onlar babalarından bir parçadır."** Buyurdular. (Müslim, Cihâd ve Siyer: 9; Ebû Dâvûd, Cihâd, 111)

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 20

➢ SAVAŞTA DÜŞMANLAR ATEŞLE YAKILARAK AZÂBLANDIRILAMAZ

1571- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bir miktar askerle beraber bizi savaş için gönderdi ve Kureyşten falan ve filanı bulursanız onları ateşte yakın buyurdu."**

Çıkacağımız esnada ise şöyle dedi: Falan ve filanı ateşte yakınız diye emretmiştim fakat ateşle sadece Allah azâb eder, siz onları yakalarsanız öldürünüz. (Buhârî, Cihâd: 148; Dârimî, Siyer: 24)

◉ Bu konuda İbn Abbâs, Hamza b. Amr ve Eslemî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. İlim adamlarının görüşü de bu hadise göredir. Muhammed b. İshâk bu hadisin senedine Süleyman b. Yesâr ile Ebû Hüreyre arasına bir kimse daha ilave etmiştir. Pek çok kimse Leys'ın rivâyeti gibi rivâyet etmektedir. Fakat leys b. Sâd'ın rivâyeti daha sahih ve güzeldir.

BÖLÜM: 21

➢ GANİMET MALLARINA KARŞI HAİNLİK YAPMAK

1572- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim kibirden, ganimete hainlik etmekten ve borçlanmaktan uzak olarak ölürse; (şirke düşmez ise) mutlaka Cennete girecektir."** (İbn Mâce, Sadaka: 12; Dârimî, Büyü: 52)

◉ **Bu konuda:** Ebû Hüreyre ve Zeyd b. Hâlid el Cühenî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1573- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kimin ruhu, cesedinden şu üç şeyden uzak olduğu halde ayrılırsa, (şirke düşmemiş ise) mutlaka Cennete girecektir;**

1- Zekatı verilmeyen mal,

2- Ganimet malına hainlik etmek,

3- Borçtan uzak durmak." (İbn Mâce, Sadaka: 12; Dârimî, Büyü: 52)

◉ Saîd değişik bir rivâyette **"zekatı verilmeyen mal"** Ebû Avâne onun yerine **"kibir"** demekte ve hadisin senedinde **"ma'dan"** ı zikretmemektedir. Saîd'in rivâyeti daha sahihtir.

1574- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e falan kimse şehîd oldu denildi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Hayır! Ganimet malından aşırdığı bir elbise yüzünden o kişiyi Cehennem'de gördüm."** sonra şöyle buyurdu: **"Kalk! Ey Ali, Üç sefer şöyle ilan et: Cennete sadece mümin olanlar girecektir."** (Müslim, İyman: 48)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 22

➢ KADINLAR DA BAZI GÖREVLER İÇİN SAVAŞA KATILABİLİR

1575- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Ümmü Süleym ve onunla birlikte bazı kadınlarla savaşa katılırdı da onlar su dağıtırlar ve yaralıları tedavi ederlerdi."** (Müslim, Cihâd: 47; Ebû Dâvûd, Cihâd: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Rübeyyi' binti Muavviz'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 23

➢ MÜŞRİKLERİN HEDİYELERİ KABUL EDİLİR Mİ?

1576- Ali (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Kisra'nın kendisine gönderdiği hediyeyi kabul etmişti. Devlet başkanları kendisine hediye gönderirlerdi de onları kabul ederdi."** (Ebû Dâvûd, Harac: 33)

◉ Bu konuda Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garibtir. Süveyr b. ebî Fahîte'nin ismi Saîd b. İlâka'dır. Süveyr; Ebû Cehm künyesiyle anılır.

BÖLÜM: 24

➢ MÜSLÜMAN OLMAYAN KİMSELERDEN HEDİYE KABUL EDİLİR Mİ?

1577- Iyaz b. Himar (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e bir adam tarafından bir şey veya bir deve hediye edilmişti de Rasûlullah (s.a.v.), O adama Müslüman oldun mu? Buyurdu, O'da hayır deyince Rasûlullah (s.a.v.), müşriklerin hediyelerini kabul etmem bana yasaklandı buyurdu."** (Ebû Dâvûd, Harac: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Hadiste geçen **"Zeb'"** kelimesi hediyeler anlamındadır. Rasûlullah (s.a.v.)'den müşriklerin hediyelerini kabul ettiği rivâyet edilmiştir. Bu hadiste ise böyle denmektedir. Muhtemeldir ki önceleri kabul ediyorken sonradan bu yasaklama getirilmiştir.

BÖLÜM: 25

➢ ŞÜKÜR SECDESİ HANGİ HALLERDE YAPILIR?

1578- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) kendisini sevindiren bir haber aldı mı hemen Allah için secdeye kapanırdı."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 162)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir; sadece bu şekilde Bekar b. Abdulaziz'in rivâyetiyle bilmekteyiz. İlim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göre olup şükür secdesi yapılabilir derler. Bekkar b. Abdulaziz b. ebî Bekre Hadis rivâyeti yönünden orta yollu bir kimsedir.

BÖLÜM: 26

➢ EMÂN (GÜVENCE) VERENİN GÜVENCESİ GEÇERLİDİR

1579- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Kadın bile toplumu için eman verebilir yani Müslümanların faydasına olabilecek şeylerde ve şekilde bazı kimselere güvence verebilir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda Ümmü Hanî'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garibtir. Muhammed'e bu hadis hakkında sordum. Bu hadis sahihtir dedi. Kesîr b. Zeyd, Velîd b. Rebah'tan hadis işitmiştir. Velid b. Rebah'ta Ebû Hüreyre'den hadis işitmiştir. Velid hadis rivâyet yönünden orta yollu birisidir.

Ebû Velîd ed Dımışkî, Velid b. Müslim'den naklederek İbn ebî Zi'b.'den Saîd el Makburî'den, Ukeyl b. ebî Tâlib, azâd edilmiş kölesi Ebû Mürre'den, Ümmü Hanî'den rivâyet ederek şöyle demiştir: "Kocamın akrabalarından iki kişiye eman verdim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Senin eman = güvence verdiğin kimselere bizde eman verdik."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Kadının eman vermesi de geçerlidir, derler.

Ahmed ve İshâk aynı görüşte olup kadın ve kölenin eman vermesini geçerli görürler. Bu hadis değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Ebû Mürre=Akîl b. ebî Tâlib'in azâdlı kölesidir. Ümmü Hani'nin de azatlı kölesi olduğu da söylenir, ismi; Yezîd'tir.

Ömer b. Hattâb'tan rivâyet edildiğine göre kölenin eman vermesi de geçerlidir. Ali b. ebî Tâlib ve Abdullah b. Amr'dan rivâyet edildiğine göre: **"Müslümanların zimmeti** (emanet) **alması ve emaneti koruması birdir, en aşağı konumda olanı bile bu zimmeti temsil eder."**

Tirmizî: İlim adamlarına göre bu hadisin manası Müslümanlardan birinin verdiği eman = güvence hepsi için geçerlidir. Yani hepsi vermiş gibidir.

BÖLÜM: 27

➢ VERİLEN SÖZ VE YAPILAN ANLAŞMALARA MUTLAKA UYULMALIDIR

1580- Süleym b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle diyordu: Muaviye ile Rumlar arasında bir sözleşme vardı. Muaviye bu anlaşma süresi bitmeden önce Rumların ülkesine doğru yola çıkmıştı. Anlaşma süresi sona erince onlara baskın yapacak ve onlarla savaşacaktı, derken; Allahû ekber, hayret size hıyanet değil sözünüzde durmanız gerekir diyerek atın üzerinde veya binitin üzerinde birisi çıkageldi. Bir de baktılar ki bu adam Amr b. Abese imiş Muaviye bu meseleyi kendisine sorunca şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Kimin herhangi bir toplumla arasında bir anlaşma varsa süresi sona erinceye kadar, yada karşılıklı olarak anlaşmayı vaktinden önce bozduklarını birbirlerine bildirmeden önce bu bağı ne yeniden bağlasın ne de çözsün."** Bunun üzerine Muaviye seferden geri döndü. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 152)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 28

➢ VERDİĞİ SÖZDE DURMAYANLARA KIYAMETTE BİR SANCAK DİKİLİR

1581- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Her sözünde durmayan kimse için kıyamet gününde bir sancak dikilecektir."** (Müslim, Cihâd: 4; Ebû Dâvûd, Cihâd: 150)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Abdullah b. Mes'ûd, Ebû Saîd el Hudrî ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed'e; Süveyd'in Ebû İshâk'tan, Umâra b. Umeyr'den ve Ali'den rivâyet ettiği **"Her sözünde durmayan kimse için bir sancak dikilecektir."** Hadis hakkında sordum da şu cevabı verdi: **"Bu hadisin merfu olarak rivâyet edildiğini bilmiyorum."**

BÖLÜM: 29

➢ HENDEK SAVAŞINDA SA'D B. MUÂZ'IN DÜŞMAN GÜÇLERİNE KARŞI TAVRI

1582- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hendek savaşında Sa'd b. Muâz yaralanmış ve kol damarlarından biri kopmuştu da Rasûlullah (s.a.v.) onu ateşle dağlayarak tedavi etmişti. Sa'd'ın kolu şişmişti. Sonra kanı tekrar bıraktı sonra tekrar dağlayarak tedavi etti fakat eli yine şişmişti Sa'd bu durumu görünce şöyle dedi: **"Allah'ım, beni Kurayza'ya karşı yüzümü güldürmeden canımı alma."** Bunun üzerine Sa'd'ın damarından akan kan kesildi, Kurayza oğulları

onun hükmüne uymak üzere gelinceye kadar hiçbir damla akmadı sonra Rasûlullah (s.a.v.) kendisine haber gönderdi o da şöyle hüküm verdi: **"Erkeklerin öldürülmeleri kadınların sağ bırakılarak Müslümanların kendilerinden çeşitli hizmetlerde yararlanmaları."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Bunlar hakkında Allah'ın hükmüne isabet ettin"** buyurdu. Bunlar dört yüz kişiydiler bunların öldürülme işlemleri bitirilince Sa'd'ın damarı patladı ve kan kaybından öldü. (Ebû Dâvûd, Tıp: 7; İbn Mâce, Tıp: 24)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd ve Atıyye el Kurazî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1583- Semure b. Cündüp (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Müşriklerin yaşlılarını öldürün genç çocukların hayatlarını bağışlayın." (Ebû Dâvûd, Cihâd: 111)

Şerh: *Sakal ve bıyığı bitmemiş çocuk demektir*

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

Haccac b. Ertae, Katâde'den bir benzerini rivâyet etmiştir.

1584- Atıyye el Kurazî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Kurayza savaşı günü Rasûlullah (s.a.v.)'e gösterildik sakal ve bıyığı olanı öldürüyor, sakal ve bıyığı çıkmayanı serbest bırakıyordu. Ben sakal ve bıyığı çıkmamış olanlardandım da beni serbest bırakmıştı."** (Ebû Dâvûd, Hudud: 18; İbn Mâce, Hudud: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup, sakal bıyık etek koltuk tüylenmesini ergenlik çağı olarak kabul etmişlerdir. Yaşı ve ihtilam olup olmadığı bilinmeyen çocukların ergenlik çağı tüylenmelerinden bilinir demektedirler. Ahmed ve İshâk bunlardandır.

BÖLÜM: 30

➢ HER DÖNEMDE VERİLEN SÖZLERDE DURULMASI GEREKTİĞİ

1585- Amr b. Şuayb (r.a.)'in dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir hutbesinde şöyle buyurdu: **"Cahiliyye döneminde olsa bile verdiğiniz sözlerde durun yemininizi yerine getirin çünkü İslam bu işte daha fazla titizlik gösterir. İslam'da cahiliye dönemindeki yaptığınız miras ve benzeri sözleşmeler yaparak yenilikler ortaya koymayın."** (Müsned: 2/485)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdurrahman b. Avf, Ümmü Seleme, Cübeyr b. Mut'ım, Ebû Hüreyre, İbn Abbâs ve Kays b. Âsım'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 31

➢ MECUSİLERDEN CİZYE ALINMASI GEREKİR

1586- Becâle b. Abde (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Münazir Valisi Cez' b. Muaviye'nin katibi idim, Halife Ömer'den bize şu mektup geldi. Mektupta şöyle yazıyordu: "Vilayetinde bulunan Mecusilerin durumlarını kontrol ve tetkik ederek onlardan cizye vergisi al. Çünkü Abdurrahman b. Avf'ın bana haber verdiğine göre Rasûlullah (s.a.v.), Hecer Mecusîlerinden cizye alırdı. (Buhârî, Cizye: 1; Ebû Dâvûd, Haraç: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1587- Becâle (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer, kendisine Abdurrahman b. Avf'ın şu haberi vermesine kadar Mecusîlerden cizye vergisi almazdı o haber şöyleydi: **"Rasûlullah (s.a.v.), Hecer Mecusilerinden cizye vergisi almıştı."** Bu hadis buradaki rivâyet edilenden daha uzundur. (Buhârî, Cizye: 1; Dârimî, Siyer: 59)

1588- Sâib b. Yezîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Bahreyn Mecusilerinden cizye almıştı. Ömer'de İranlı Mecûsilerden cizye almıştı. Yine Osman da, İranlılardan cizye vergisi almıştı."** (Muvatta, Zekat: 24)

◉ Bu hadis hakkında Muhammed'e sordum o da şöyle dedi: Mâlik'in Zührî'den rivâyet ettiği bir hadistir.

BÖLÜM: 32

➢ ZİMMÎ (MÜSLÜMANLARIN İDARESİ ALTINDA YAŞAYAN KİMSELER) 'DEN ZORLA BİRŞEYLER ALINIR MI?

1589- Ukbe b. Amîr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bazı toplumların yanına uğramaktayız onlar bizi ne misafir ederler nede gereken hakkımızı verirler biz de onlardan zorla almayıp vazgeçiyoruz, ne buyurursunuz? Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: eğer sizi zorla almak durumunda bırakırlarsa onlardan zorla da olsa alın."** (Buhârî, Mezâlim: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadisi Leys b. Sa'd, Yezîd b. ebî Habîb'den aynı şekilde rivâyet etmiştir. Bu hadisin manası şudur: Onlar savaşa çıktıklarında yolda uğradıkları değişik toplumlardan para karşılığında bile satın alacak yiyecek bulamazlardı.

Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Satmamak suretiyle sizi zorla almak durumunda bırakırlarsa zorla alınız"** buyurmuştur.

Bazı hadislerde böylece tefsir edilmiştir. Ömer b. Hattâb'ın da aynı şekilde emir verdiği rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 33

➢ HİCRET NEREDEN NEREYE YAPILMALIDIR?

1590- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Mekke fethedildiği gün şöyle buyurmuştur: **"Mekke'nin fethedilmesinden sonra Mekke'de İslam ülkesi haline geldiğinden oradan başka yerlere hicret etmek yoktur. Fakat yeryüzünün her tarafını İslamlaştırmak için cihâd ve bu niyet üzere bulunmak vardır. Cihâd için sefere çağrıldığınızda hemen seferber olun."** (Nesâî, Biat: 11; Ebû Dâvûd, Cihâd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd, Abdullah b. Amr ve Abdullah b. Hubşî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Sûfyân es Sevrî, Mansur b. Mu'temir'den benzeri şekilde bu hadisi rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 34

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'E, BİAT (SİYÂSÎ OTORİTESİNİN KABUL) EDİLMESİ

1591- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre: Câbir; "Ey Muhammed! O ağacın altında sana bağlı olduklarını bildiren ve senin siyasi otoriteni kabul eden o müminlerden Allah razı olmuştu..." ayeti hakkında şöyle dedi: "Rasûlullah (s.a.v.)'e kaçmamak hep yanında olmak üzere siyasi otoritesini kabul edip biat ettik, ölmek üzere biat etmedik." (Dârimî, Siyer: 10; Nesâî, Biat: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Seleme b. Ekvâ', İbn Ömer, Ubâde ve Cerir b. Abdullah'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis İsa b. Yunus, Evzâî ve Yahya b. ebî Kesir'den de rivâyet edilmiş olup Yahya, **"Câbir b. Abdullah'tan"** diyerek başlayıp Ebû Seleme'yi zikretmemiştir.

1592- Yezîd b. ebû Ubeyd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Seleme b. Ekvâ'a Rasûlullah (s.a.v.)'e Hudeybiye günü hangi şey üzerine biat edip siyasî otoritesini kabul ettiniz diye sordum **"Müslümanca yaşayıp Müslüman olarak ölmeye"** dedi. (Nesâî, Biat: 1)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

1593- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e söylediklerini dinlemek, dinlediklerimizle de yaşayıp itaat etmek üzere biat ederdik ve bize: **"Gücünüz yettiği konularda"** buyurdu. (Nesâî, Biat: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İkisi de mana yönünden aynı olup sahihtir. Şöyle ki: Ashabından bir kısmı; kendisine ölüm üzere biat ederek sağ olduğumuz sürece yanında olacak ve beraber hareket edeceğiz demişlerdir. Diğer bir kısmıda her konuda birlikte olacağız ve kaçmayacağız diye biat etmişlerdir.

1594- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile ölüm üzerine değil hiçbir şeyden kaçmamak üzere siyasi otoritesini kabul edip biat etmiştik. (Nesâî, Biat: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 35

➢ BİAT = VERDİĞİ SÖZDE DURMAMANIN AĞIR CEZASI

1595- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Üç kişi vardır ki Allah onlarla konuşmayacak ceza ve azâbtan temize çıkarmayacak ve onlara acı azâb hazırlayacaktır. **"Devlet başkanına biat edip kendisine mal para ve makam verilirse sözünde duran verilmezse sözünde durmayan kimse"** (Diğer ikisini Tirmizî saymamıştır.) (Dârimî, Siyer: 10; Nesâî, Biat: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İhtilafsız bu iş böylece kabul edile gelmiştir.

BÖLÜM: 36

➢ KÖLELER DE HER KONUDA BİAT EDEBİLİR Mİ?

1596- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir köle gelip Rasûlullah (s.a.v.)'e hicret etmek üzere biat etti. Rasûlullah (s.a.v.) onun köle olduğunu bilmiyordu. Derken o kölenin efendisi geldi köleyi alıp götürmek istedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), o köleyi bana sat buyurdu ve onu iki siyah köle karşılığında satın aldı. Rasûlullah (s.a.v.) bu olaydan sonra köle olup olmadığını sormadan kimseden biat almadı. (Nesâî, Biat: 21)

◉ **Tirmizî:** Câbir hadisi hasen garib sahihtir. Sadece Ebû'z Zübeyr'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 37

➢ KADINLAR NASIL BİAT EDERLER?

1597- Ümeyme binti Rukayka (r.a.)'ın kızından rivâyete göre, şöyle diyor: Bir kısım kadınlarla birlikte Rasûlullah (s.a.v.)'e biat ettim, Rasûlullah (s.a.v.) bize gücünüz yettiği ve becerebildiğiniz şekilde biatınızı kabul ettim buyurdu. Ben de; Allah ve Rasûlü bize bizden daha merhametlidir dedim. Sonra bizim bu biatımızı kabul et dedim. **Sûfyân:** Bizimle tek tek musafaha et demek istiyor dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu. **"Benim yüz kadına birlikte konuşmam tek bir kadına konuşmam gibidir."** (Müslim, İmara: 21; Nesâî, Biat: 18)

◉ **Tirmizî:** Yezîd bu konuda Âişe, Abdullah b. Ömer ve Esma binti Yezîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Muhammed b. Münkedir'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

Sûfyân es Sevrî, Mâlik b. Enes ve pek çok kimse bu hadisi Muhammed b. Münkedir'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir. Muhammed'e bu hadis hakkında sordum şöyle dedi: Ümeyme binti Rukayka'yı bu hadisin dışında tanımıyorum Ümeyme isimli başka bir kadın râvî daha vardır ki Rasûlullah (s.a.v.)'den bazı hadisler rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 38

➢ BEDİR SAVAŞINA KATILAN ASKER SAYISI NE KADARDI?

1598- Berâ (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Kendi aramızda Bedir savaşına katılan kimselerin sayısını konuşur ve Tâlut'un adamlarının sayısı kadar yani üçyüz onüç olduğunu söylerdik."** (Buhârî, Meğazi: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Sevrî ve başkaları bu hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 39

➢ GANİMETİN BEŞTEBİRİ ALLAH VE RASÜLÜ'NE AİTTİR

1599- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.), Abdulkays heyetine şöyle dedi: **"Size ganimet olarak elde ettiğiniz şeyin beşte birini vermenizi emrediyorum..."** Bu hadis buradakinden biraz daha uzundur. (Ebû Dâvûd, Harac: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi Kuteybe, Hammad b. Zeyd'den, Ebû Cemre'den ve İbn Abbâs'tan benzeri şekilde bize rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 40

➢ SAVAŞTA DA ÇAPULCULUK VE YAĞMALAMAK YASAKTIR

1600- Rafi' b. Hadîc (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile bir savaşta idik insanlardan ayağına çabuk olanlar ilerlediler ganimetlerden bir şeyler alıp pişirmeye başladılar. Rasûlullah (s.a.v.) askerin son gurubunda idi. Rasûlullah (s.a.v.), yemek pişirilen kapların yanından geçti ve emri üzerine bu kaplar dökülüp boşaltıldı sonra askerler arasında ganimeti taksim etti bir deveyi on koyuna eşit tuttu."** (İbn Mâce, Edahî: 6)

◉ **Tirmizî:** Sûfyân es Sevrî, babasından, Abaye'den, Dedesinden, Rafî' b. Hadîç'den bu hadisi rivâyet etmiş olup **"babasından"** dememiştir. Aynı şekilde Mahmûd b. Gaylân, Vekî'den, Sûfyân'dan rivâyet etmiş olup bu daha sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Sa'lebe b. Hakem, Enes, Ebû Reyhane, Ebû'd Derdâ ve Abdurrahman b. Semure, Zeyd b. Hâlid, Câbir, Ebû Hüreyre ve Ebû Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu rivâyet daha sahihtir. Abaye b. Rifâa, dedesi Rafî' b. Hadîç'den hadis dinlemiştir.

1601- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herkim çapulculuk yağmalama yaparsa bizden değildir."** (İbn Mâce, Edahî: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu Enes hadisi hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 41

➢ EHLİ KİTAP DENİLEN YAHUDİ VE HIRİSTİYANLARA NASIL SELAM VERİLİR?

1602- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yahudi ve Hıristiyanlara önce siz selam vermeyin yolda onlardan biriyle karşılaşırsanız onları yolun en zor ve en dar yerinden geçmeye zorlayınız."** (Müslim, Selam: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Enes ve Peygamber (s.a.v.)'in arkadaşı Ebû Basra el Gıfârî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1603- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Yahudilerden biri size selam verdiğinde mutlaka şöyle selam verirler: **"Es-Sâmü aleyke** = geberesiceler, her türlü kötülük ve zehir size olsun. Siz de **"Ve aleyke"** senin başına demek suretiyle onların selamlarını alınız. (Müslim, Selam: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 42

➢ MÜŞRİKLER ARASINDA MÜSLÜMAN YAŞAMAMALIDIR HİCRET EDİP ORAYI TERKETMELİDİR

1604- Cerir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) Has'am kabilesine bir müfreze gönderdi. Orada bulunan insanlardan bir kısmı Müslüman olduklarını bildirip kendilerini korumak için secdeye kapandılarsa da müfreze öldürme işinde acele ederek onları da öldürdüler. Durum Rasûlullah (s.a.v.)'e ulaşınca onlardan her biri için yarım diyet ödenmesini emretti ve: **"Ben müşrikler içerisinde yaşantısını devam ettiren her Müslüman'dan uzağım"** buyurdu. Nedendir? Ey Allah'ın Rasûlü! Dediler. Çünkü onların yaktıkları ateşler birbirinden ayırt edilemez veya müşriklerle Müslümanların ateşleri birbirlerini görmesin yani çok yakın olup uzaktan bu yanan ateşin kimin olduğu belirsiz olur ve yanlışlıkla müşrik yerine Müslüman öldürülür buyurdular. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 95)

1605- Hennâd (r.a.), Abde vasıtasıyla İsmail b. Ebû Hâlid'den, Kays b. Ebî Hâzim'den, Ebû Muaviye hadisinin bir benzerini rivâyet etmiş olup senedinde **"Cerir'i"** zikretmemiştir. Bu rivâyet daha sahihtir.

◉ Bu konuda Semure'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İsmail'in arkadaşlarının çoğunluğu Kays b. ebî Hazîm'den rivâyet ederek senedinde **"Cerir"** i zikretmezler.

Hammad b. Seleme, Haccac b. Ertae'den, İsmail b. ebî Hâlid'den, Kays'tan ve Cerir'den, Muaviye hadisinin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Sahih olan Kays'ın Rasûlullah (s.a.v.)'den mürsel olarak yaptığı rivâyettir. Semure b. Cündüp Rasûlullah (s.a.v.)'den Şöyle rivâyet ediyor: "Müşriklerle aynı bölgede oturmayın onlarla cemaat olmayın veya onlarla evlenmeyin kim onlarla cemaat olur veya evlenirse onlar gibidir."

BÖLÜM: 43

➢ YAHUDİ VE HIRİSTİYANLARIN ARAP YARIMADASINDAN ÇIKARILMASI

1606- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Eğer yaşarsam inşallah Arap yarımadasından Yahudi ve Hıristiyanları mutlaka çıkaracağım."** (Müslim, Cihâd: 21; Ebû Dâvûd, Harac: 21)

1607- Ömer b. Hattâb (r.a.), Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle söylediğini işitmiştir: **"Yahudi ve Hıristiyanları, Arap yarımadasından mutlaka çıkaracağım orada sadece Müslümanlar kalacaklardır."** (Müslim, Cihâd: 21; Ebû Dâvûd, Harac: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 44

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN BIRAKTIĞI MİRAS MALLARI NELERDİR?

1608- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Fatıma Ebû Bekir'e gelerek şöyle sordu: Sana kim varis olur? Ailem ve çocuklarım dedi. Fatıma: O halde ben babama niçin varis olamıyorum deyince Ebû Bekir şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'i şöyle söylerken işittim: **"Biz Peygamberler miras bırakmayız yani bize varis olunmaz."** Fakat Rasûlullah (s.a.v.)'in baktığı kimselere ben bakacağım onun nafakalarını temin ettiği kimselerin nafakalarını ben temin edeceğim. (Buhârî, Feraiz: 2; Nesâî, Fey taksimi: 1; Müslim, Cihâd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Talha, Zübeyr, Abdurrahman b. Avf, Sa'd ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Ebû Hüreyre hadisi bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadisi sadece Hammad b. Seleme, Abdulvehhab b. Atâ' vasıtasıyla Muhammed b. Amr'dan, Ebû Seleme'den, Ebû Hüreyre'den müsned olarak rivâyet ettiler.

Bu hadisi Muhammed'e sordum şöyle dedi: Bu hadisi Ebû Hüreyre'den, Ebû Seleme'den, Muhammed b. Amr'dan, Hammad b. Seleme'den başkasının rivâyet ettiğini bilmiyoruz.

Abdulvehhab b. Atâ', Muhammed b. Amr'dan, Ebû Seleme'den, Ebû Hüreyre'den, Hammad b. Seleme'nin rivâyetine benzer şekilde bu hadisi rivâyet etmiştir.

1609- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Fatıma, Ebû Bekir ve Ömer'in yanına geldi ve Rasûlullah (s.a.v.)'in mirasından sordu da Ömer ve Ebû Bekir dediler ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittik şöyle diyordu: **"Biz Peygamberlere mirasçı olunmaz"** Fatıma: **"Bu konuyu bir daha ikinizle hiç konuşmayacağım"** Fatıma, bu konuyu konuşmadan öldü gitti. **Ali b. İsa der ki: "İkinizle konuşmayacağım"** sözünün manası miras konusunda ikinizle hiç konuşmayacağım ikiniz de doğru dürüst kimselersiniz demektir. (Müslim, Cihâd: 16; Buahari, Feraiz: 2; Nesâî, Fey Taksimi: 1)

Bu hadis değişik bir şekilde Ebû Bekir'den de rivâyet edilmiştir.

1610- Mâlik b. Evs b. Hadesân (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb'ın yanına girmiştim. Aynı anda Osman b. Affân, Zübeyr b. Avvam, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. ebî Vakkâs'ta onun yanına gelmişlerdi. Sonra Ali ve Abbâs'ta davacı olarak oraya gelmişlerdi. Ömer bu seçkin kimselere dedi ki Sizden yeri ve göğü kanunlarıyla ayakta tutan Allah rızası için söylemenizi istiyorum. Rasûlullah (s.a.v.)'in: Bizden miras alınmaz biz miras bırakmayız, bizim bıraktığımız her şey sadakadır buyurduğunu biliyor musunuz? Dedi; Onlarda: **"Evet"** dediler. Bunun üzerine Ömer dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.) vefat edince Ebû Bekir: Ben Rasûlullah (s.a.v.)'in halifesiyim ve velisiyim dedi. Sen Abbâs! Ali ile beraber Ebû Bekir'e geldin. Sen kardeşinin oğlundan mirasını istiyorsun o da babasından karısının mirasını istiyordu. Bunun üzerine Ebû Bekir, Rasûlullah (s.a.v.)'in şu buyruğunu hatırlattı: **"Biz Peygamberler miras bırakmayız bizim bıraktıklarımız sadakadır."** Allah biliyor ki: Ebû Bekir doğru dürüst hakkı bulan ve hakka uyan biri idi. (Müslim, Cihâd: 16; Buhârî, Feraiz: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şeklinden daha uzuncadır. Bu hadis Mâlik b. enes rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 45

➢ MEKKE FETHİNDEN SONRA BİR DAHA ORAYA SAVAŞ AÇILMAZ

1611- Hâris b. Mâlik b. Barsa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mekke fethi günü Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Bu beldeye bu günden sonra kıyamete kadar savaş açılmayacaktır."** (Müslim, Cihâd: 33; Ebû Davud, Harac: 24)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs, Süleyman b. Surad ve Mutî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahitir. Bu hadis Zekeriyya b. ebî Zaide'nin, Şa'bî'den rivâyetidir. Onu sadece bu hadisle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 46

➢ SABAH ÖĞLE VE İKİNDİ NAMAZLARI VAKTİ SAVAŞTA NASILDIR?

1612- Numân b. Mukarrin (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte savaşa çıkmıştım; Gün ağarmaya başladığı andan güneş doğuncaya kadar savaşı durdururdu, güneş doğunca savaşı tekrar başlatırdı. Yine gündüz yarı olduğu zamandan başlıyarak güneş batıya kayınca kadar yine durdurur güneş batıya kayınca ikindi vaktine kadar savaşırdı sonra ikindi namazını kılar yine savaşırdı. Numân diyor ki: Bu anlarda zafer rüzgarları esiyor denilir ve müminler orduları için namazlarında dua ederlerdi. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 101)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Numân b. Mukarrin'den buradakinden daha mevsul bir senedle rivâyet edilmiştir. Katâde Numân b. Mukarrin'e ulaşmamıştır. Numân b. Mukarrin, Ömer'in halifeliği zamanında vefat etmiştir.

1613- Ma'kıl b. Yesâr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Ömer b. Hattâb Numân b. Mukarrinî, Hürmüzan'a, gönderdi. -Hadis biraz uzuncadır- Numân b. Mukarrin diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.) ile savaşta bulundum gündüzün başında savaşmadığı vakit güneş batıya kayma noktasına gelinceye kadar beklerdi ki bu arada rüzgarlar eser ve Allah'tan yardım inerdi. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 101)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Alkame b. Abdullah, Bekir b. Abdullah el Müzenî'nin kardeşidir. Numân b. Mukarrin, Ömer'in hilafeti döneminde vefat etmiştir.

BÖLÜM: 47

➢ UĞURSUZLUK İNANCININ İSLAMDA YERİ YOKTUR

1614- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Uğursuzluk inancı insanı şirke götürür biz Müslümanlarda bu tür saplantılar olmamalıdır. Allah bu tür bozuk saplantıları kendisine güzelce tevekkül edilirse giderir. (Ebû Dâvûd, Tıp: 24; İbn Mâce, Tıp: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Hâbis et Temim, Âişe, İbn Ömer ve Sa'd tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Seleme b. Küheyl'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Aynı şekilde Seleme'den bu hadisi rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: Süleyman b. harb bu hadis hakkında şöyle derdi: Hadiste geçen **"Vema minna..."** bana göre Abdullah b. Mes'ûd'un kendi sözüdür.

1615- Enes (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Bulaşıcılık serpicilik: hastalığın kendisinden değil Allah'ın izni iledir. Cahiliye dönemindeki eşya ve olaylarda uğursuzluk olduğu inancı da yoktur. Fe'li severim. Fe'l nedir? Ey Allah'ın Rasûlü dediler; **"Fe'l, iyi gönül alıcı güzel sözdür"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Tıp: 24; İbn Mâce, Tıp: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

1616- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir ihtiyaç için yola çıkarken ve işe başlarken **"Ey başarılı olan, Ey doğru yolu bulan"** sözlerini söylemek veya bir başkasından bu sözleri duymak hoşuna giderdi. (Ebû Dâvûd, Tıp: 24; İbn Mâce, Tıp: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 48

➢ SAVAŞA ÇIKACAK KOMUTANLARA RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN TAVSİYELERİ

1617- Süleyman b. Büreyde (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir ordu göndereceği vakit özellikle komutanına sorumluluk bilinci içinde olarak yolunu Allah ve Rasûlünün emirleriyle bulmayı beraberindeki Müslümanlara iyi muamelede bulunmayı tavsiye eder ve şöyle buyururdu: Allah'ın adı ile Allah adına Allah yolunda savaşın Allah'tan gelen her türlü gerçeği örtbas eden kafirlerle savaşın. ganimet mallarına hainlik etmeyin, verdiğiniz sözde durun öldürdüğünüz kimselerin gözünü oymak kulak ve burunlarını kesmek gibi işlere bulaşmayın. Küçük çocukları öldürmeyin. Müşriklerden düşmanlarla karşılaştığında onları üç konuya davet et; (Müslüman olmak, cizye vermek veya

savaş) Davet ettiğin üç konudan hangisini kabul ederlerse ona göre onların bu isteklerini kabul et onlardan elini çek.

Onları İslam'a girmeleri için çağır böylece onların memleketleri de Muhâcirlerin yurdu haline gelmiş olsun onlara haber ver ki bunu yaptıkları takdirde muhacirlerin sahip oldukları haklara sahip olacaklar ve onların taşıdıkları mesuliyetleri taşıyacaklardır. Eğer bu hicret işinden uzak dururlarsa onlar çölde yaşayan insanlar gibi olacaklardır. Çölde yaşayanlara geçerli olan hükümler onlara da geçerli olacaktır. Cihâda katılıp savaş yapmadıkları sürece ganimetten bir şey almayacaklardır. Eğer bunu da kabul etmezlerse Allah'tan yardım isteyerek onlarla savaş.

Bir kaleyi kuşattığın vakit kaledekiler Allah ve Rasûlü'nün koruması ve himayesini isterlerse bunu yapma şahsın ve askerlerinin koruma ve himayesiyle onlara güven ver çünkü siz kendi himaye ve korumanızda yanlışlık yaparsanız bu Allah ve Rasûlü'nün korumasında yapacağınız yanlışlıktan daha hayırlı olacaktır. Yine bir kaleyi kuşattığınızda sizden Allah'ın hükmü ile inmelerini isterlerse indirmeyin kendi hükmün ile onları indir. Çünkü onlar hakkında Allah'ın hükmü konusunda isabet edip etmediğini -buna yakın bir ifade kullandı- bilemezsin. (Müslim, Cihâd: 2; Ebû Dâvûd, Cihâd: 73)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Numân b. Mukarrin'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Büreyde hadisi hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Ebû Ahmed vasıtasıyla Sûfyân'dan Alkame b. Mersed'den mana olarak buna benzer bir hadis rivâyet etmiş olup şu ilaveyi yapmıştır: **"Eğer bundan da yüz çevirirlerse onlardan cizye al bundan da yüz çevirirlerse onlar üzerine Allah'tan yardım dileyerek savaş et."**

Tirmizî: Vekî' ve pek çok kimse bu hadisi Sûfyân'dan rivâyet etmişlerdir. Muhammed b. Beşşâr'dan başkası bu hadisi Abdurrahman b. Mehdî'den rivâyet ederek **"Cizye vermeleri..."** konusunu zikretmişlerdir.

1618- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), ancak sabah namazı vaktinde baskın yapardı. Ezanı işitirse baskından vazgeçer değilse hücum ederdi. Bir seferinde kulak verdi ve bir adamın Allahû ekber Allahû ekber dediğini işitti ve şöyle buyurdu: **"Fıtrat dini üzere..."** sonra adam; eşhedû enla ilahe illallah deyince: **"Cehennem'den çıktın..."** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 82-91-122)

◉ Hasan diyor ki: Ebûl Velîd, Hammad b. Seleme vasıtasıyla aynı senedle bu hadisin banzerini bize rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

23: CİHÂDIN DEĞER VE KIYMETİ

BÖLÜM: 1

➢ CİHÂDIN DEĞER VE KIYMETİ

1619- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü denildi hangi iş cihâda denk olabilir? Buyurdular ki: "Sizin ona gücünüz yetmez." İki veya üç sefer aynı soruyu sordular üçüncü defasında buyurdu ki: Allah yolunda cihâd eden kimsenin örneği: Mûcâhid; cihâddan dönünceye kadar, bıkmadan usanmadan gecelerini namaz gündüzlerini oruçla geçiren kimse gibidir."** (Müslim, Imara: 34)

◉ Bu konuda Şifa, Abdullah b. Hubşî, Ebû Musa, Ebû Saîd, Ümmü Mâlik el Behziyye ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

1620- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah şöyle diyor: Allah adına Allah yolunda cihâd eden kişi benim güvencem altındadır. Ruhunu alırsam kendisine Cenneti varis kılarım şayet memleketlerine geri çevirirsem sevap ve ganimetlerle çeviririm."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle sahih garibtir.

BÖLÜM: 2

➢ CİHÂDA HER YÖNÜYLE BAĞLI OLARAK ÖLEN KİMSENİN MÜKAFATI

1621- Fedâle b. Ubeyd (r.a.), Rasûlullah (s.a.v.)'den bize aktararak şöyle demiştir: **"Her ölen kimsenin amel defteri kapanır ancak Allah yolunda kalbi cihâda bağlı olarak ölen kimse müstesna onun ameli kıyamet gününe kadar çoğalıp artar ve o kimse kabir fitnesinden de güvendedir."**

Ve Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu da işittim: **"Mûcâhid nefsinin isteklerine karşı cihâd ederek günahlardan uzak durmak için mücadele eden kimsedir."** (Müslim, Imara: 42; Ebû Dâvûd, Cihâd: 36)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ukbe b. Âmir ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Fudale hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 3

➢ ALLAH YOLUNDA CİHÂD EDERKEN ORUÇ TUTAN KİMSENİN DEĞER VE KIYMETİ

1622- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah yolunda savaş yaparken kim bir gün oruç tutarsa Allah o kimseyi Cehennem'den yetmiş yıl uzaklaştırır."** Râvîlerden biri yetmiş yıl derken diğeri kırk yıl demektedir. (Nesâî, Savm: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Ebûl Esved'in ismi Muhammed b. Abdurrahman b. Nevfel el esedî olup Medînelidir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Saîd, Enes, Ukbe b. Âmir ve Ebû Umâme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1623- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah yolunda cihâd ederken kim bir gün oruç tutarsa Allah bu orucundan dolayı ondan Cehennem ateşini yetmiş yıl uzaklaştırır."** (Nesâî, Savm: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1624- Ebû Umâme el Bâhilî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim Allah yolunda savaş yaparken bir gün oruç tutarsa Allah ateşle o kimse arasında yeryüzü ile gökyüzü arası kadar bir hendek meydana getirir."** (Nesâî, Savm: 44)

◉ **Tirmizî:** Ebû Umâme hadisi garibtir.

BÖLÜM: 4

➢ ALLAH YOLUNDA CİHÂD İÇİN YAPILAN HARCAMALARIN MÜKAFATI

1625- Hureym b. Fatik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim Allah yolunda bir harcama yaparsa o yaptığı harcama için kendisine yediyüz misli sevap yazılır."** (Nesai, Cihâd: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Rükeyn b. Rabî'in rivâyeti ile bilmekteyiz.

BÖLÜM: 5

➢ ALLAH YOLUNDA ÇARPIŞAN GAZİLERE YAPILAN HARCAMANIN MÜKAFATI

1626- Adiyy b. Hâtim el Tâî (r.a.)'den rivâyete göre: Adiyy, Rasûlullah (s.a.v.)'e hangi sadaka daha faziletlidir diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Allah yolunda çarpışan kimselere hizmet için verilecek bir köle veya onların gölgelenebileceği çadır veya başka türlü bir gölgelik veya mücahid'in binebileceği bir binit veya yemeleri için kesilen bir deve."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Muaviye b. Salih tarfından mürsel olarak rivâyet edilmiştir. Bazı rivâyetlerin senedinde Zeyd'e muhalefet edilmiştir. Velid b. Cemil bu hadisi; Kâsım ebû Abdurrahman'dan, Ebû Umâme'den bu şekilde Ziyâd b. Eyyûb'tan bize aktarmıştır.

1627- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Harcamaların en değerli ve kıymetlisi Allah yolunda çarpışan mücahide bağışlanan çadır gölgesi veya Allah yolunda çarpışan mücahide hizmet edecek hizmetçi veya Allah yolunda çarpışan mücahidin bineceği bir binit."** (İbn Mâce, Cihâd: 14; Nesâî, Cihâd: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Benim yanımda bir önceki geçen Muaviye b. Salih'in hadisinden daha sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ SAVAŞA GİDECEK BİR MÜCAHİDİ SİLAH ELBİSE VS. İLE DONATMANIN DEĞERİ

1628- Zeyd b. Hâlid el Cühenî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim Allah yolunda savaşacak olan bir mücahidi gerekli silah, binit ve malzeme ile donatacak olursa bizzat kendisi savaş yapmış gibi sevap kazanır. Her kimde savaşa çıkan bir mücahidin çoluk çocuğunun ihtiyaçlarını karşılarsa yine o da savaş yapmış gibi sevap kazanır."** (Nesâî, Cihâd: 44; İbn Mâce, Cihâd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih olup başka şekilde de rivâyet edilmiştir.

1629- Zeyd b. Hâlid el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim Allah yolunda çarpışan bir mücahidi gerekli silah binit ve malzeme ile donatır veya mücahidin çoluk çocuğunun ihtiyaçlarını karşılarsa aynen savaşa katılmış gibi sevap kazanır."** (Nesâî, Cihâd: 44; İbn Mâce, Cihâd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

1630- Muhammed b. Beşşâr (r.a.), Yahya b. Saîd vasıtasıyla Abdulmelik b. ebî Süleyman'dan, Atâ'dan, Zeyd b. Hâlid el Cühenî'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

1631- Yine Zeyd b. Hâlid el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim Allah yolunda çarpışan bir mücahidi gerekli silah, binit ve malzeme ile donatırsa veya mücahidin çoluk çocuğunun ihtiyacını karşılarsa aynan savaşa katılan gibi sevap kazanır."** (Nesâî, Cihâd: 44; İbn Mâce, Cihâd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➢ ALLAH YOLUNDA CİHÂD EDENİN TOZLANAN AYAKLARINA CEHENNEM HARAMDIR

1632- Yezîd b. ebî Meryem (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ben Cuma namazına gitmekte iken Abaye b. Rifâa arkamdan yetişti ve dedi ki: Müjdeler olsun sana senin bu adımların Allah yolunda sayılır; Ebû Abs'den işittim şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kimin Allah rızasını kazanma yolunda ayakları tozlanırsa o ayaklara Cehennem ateşi haramdır."** (Nesâî, Cihâd: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Ebû Abs'ın ismi ise Abdurrahman b. Cebr'dir.

Bu konuda Ebû Bekir ve Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bir adam tarafından da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Büreyd b. ebî Meryem, Şamlı bir kimse olup kendisinden Velid b. Müslim Yahya b. Hamza ve Şamlı pek çok kimse hadis rivâyet etmiştir. Bir de Küfeli Büreyd b. ebû Meryem vardır ki bunun babası Peygamber (s.a.v.)'in ashabından olup ismi Mâlik b. Rabia'dır. Bu Büreyd b. ebî Meryem, Enes b. Mâlik'den hadis işitmiştir. Büreyd b. ebî Meryem'den; Ebû İshâk el Hemedânî, Atâ b. Sâib, Yunus b. ebî İshâk ve Şu'be pek çok hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 8

➢ CEHENNEM ATEŞİYLE VE DUMANIYLA BERABER OLMAYAN ŞEYLER

1633- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ın azabından korktuğu için ağlayan bir kimse sağılan süt tekrar memeye dönmedikçe Cehennem ateşine girmeyecektir. Allah yolunda cihâd eden bir kimseye bulaşan toz ve toprakla Cehennem dumanı bir araya gelmeyecektir."** (Nesâî, Cihâd: 9; Dârimî: Cihâd: 8)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Muhammed b. Abdurrahman, Ebû Talha'nın azâdlı kölesi olup Medînelidir.

BÖLÜM: 9

➢ MÜSLÜMAN OLMA YOLUNDA SAÇLARI AĞARAN KİMSE

1634- Sâlim b. ebî'l Ca'd'den rivâyete göre: Şurahbil b. Sımt şöyle demiştir: Ey Ka'b b. Mürre! Bize Rasûlullah (s.a.v.)'den hadis aktar fakat dikkatli ol eksik ve fazla bir şeyler söyleme Ka'b b. Mürre dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"İslam yolunda kimin bir kılı ağarırsa kıyamet gününde o kıl o kimse için bir ışık (nur) olacaktır."** (Nesâî, Cihâd: 9)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Fedâle b. Ubeyd, Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Ka'b b. Mürre hadisini aynı şekilde A'meş, Amr b Mürre'den rivâyet etmiştir. Yine bu hadis, Mansur'dan Sâlim b. ebî'l Ca'd'den rivâyet edilip senedinde Sâlim ile Ka'b b. Mürre veya Mürre b. Ka'b el Behzî'de denilmiştir. Kendisi Peygamber (s.a.v.)'den pek çok hadis rivâyet etmiştir.

1635- Amr b. Abese (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim Allah'ın dinini yeryüzünde en üstün kılma yolunda gayret ederek saç ve sakalını ağartırsa o kıllar kıyamet günü kendisi için nur, ışık olacaktır."** (Nesâî, Cihâd: 9)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Hayve b. Şüreyh Yezîd el Hımsî'nin oğludur.

BÖLÜM: 10

➢ BİNİTLER (ATLAR) KAÇ ÇEŞİTTİR?

1636- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hayır ve iyilik kıyamete kadar atların (binit) alınlarında bağlıdır. At üç çeşittir; kimi atlar vardır ki: Sahibi için sevap kazandırır, kimi atlar vardır ki: Sahibinin fakirlik ve yoksulluğunu örter, kimi atlarda vardır ki: Sahibine günah kazandırır."**

"Sahibine sevap kazandıran at; Allah yolunda cihâd için hazırlanıp büyütülür ki bu at sahibine daima sevap kazandırır o atlara yedirilen her şey karşılığında Allah o kimseye sevap yazar." Bu hadis biraz uzuncadır. (Nesâî, Hayl: 1; İbn Mâce: Cihâd: 14)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Mâlik b. Enes, Zeyd b. Eslem'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 11

➢ ALLAH YOLUNDA ATIŞ YAPMANIN DEĞER VE KIYMETİ

1637- Abdullah b. Abdurrahman b. Ebûl Hüseyn'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah tek bir ok için üç kişiyi Cennete sokar; Allah rızasını kazanmak için hayır olarak ok yapanı, oku düşmana karşı atanı ve atma işinde yardımcı olanı. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Atıcı olun, binici olun! Atıcı olmanız binici olmanızdan bence daha iyidir. Müslüman kişinin oyun ve oyalanma olarak yaptığı her şey boş ve anlamsızdır. Ancak; kişinin atış yaptığı aletlerle meşgul olup oyalanması, atını tımar edip atın bakımıyla uğraşması ve oyalanması ve hanımıyla oynaşıp meşgul olması batıl ve boş eğlencelerden olmayıp hak, gerçek ve sevap kazandıran oyun ve eğlencelerdir."** (Nesâî, Cihâd: 26; İbn Mâce, Cihâd: 19)

◉ Ahmed b. Menî', Yezîd b. Harun vasıtasıyla Hişâm ed Destevai'den, Yahya b. Ebî Kesir'den, Ebû Sellam'dan, Abdullah b. Ezrak'tan, Ukbe b. Âmir el Cühenî'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Ka'b b. Mürre, Amr b. Abese, Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

1638- Ebû Necîh es Sülemî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Kim Allah yolunda bir ok atarsa; bir köleyi hürriyetine kavuşturmuş gibi sevap kazanır."** (Nesâî, Cihâd: 26; İbn Mâce, Cihâd: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

Ebû Nüceyh: Amr b. Abese es Sülemî'dir. Abdullah b. Ezrak ise; Abdullah b. Yezîd'tir.

BÖLÜM: 12

➢ ALLAH YOLUNDA NÖBET TUTMANIN DEĞER VE KIYMETİ

1639- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim buyurdu ki: **"İki göz var ki ateş onlara değmeyecek Allah'ın azabından korkarak ağlayan göz ve Allah yolunda nöbet bekleyen göz."** (Nesâî, Cihâd: 33; İbn Mâce, Cihâd: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Osman, Ebû Reyhane'den de hadis rivâyet edilmiştir. İbn Abbâs hadisi hasen sahih garib olup bu hadisi sadece Şuayb b. Ruzeyk rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 13

➢ ŞEHÎDLİK KUL BORCU DIŞINDA TÜM GÜNAHLARI SİLER Mİ?

1640- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah yolunda öldürülüp şehîd olmak tüm günahlara keffarettir. Cibril (as.) dedi ki: Borç müstesnadır. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'de borç müstesnadır"** buyurdular. (Nesâî, Cihâd: 32; İbn Mâce, Cihâd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ka'b b. Ucre, Câbir, Ebû Hüreyre, Ebû Katâde'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis garibtir. Bu hadisin Ebû Bekr'in rivâyetinden olduğunu sadece bu ihtiyar adam olan Yahya b. Talha el Yerbûî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'e bu hadis hakkında sordum hadisi tanımadı ve şöyle dedi: Zannedersen Yahya b. Talha, Humeyd'in Enes vasıtasıyla rivâyet ettiği: **Cennetlikler arasında şehîdten başka tekrar dünyaya dönmekten mutluluk duyan bir kimse yoktur"** hadisini kastediyor olabilir.

1641- Ka'b b. Mâlik (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şehîdlerin ruhları sanki yemyeşil kuşların içersindedir. Cennet meyvelerine ve ağaçlarına takılırlar."** (Yani Cennet onların devamlı gezinti yerleridir.) (İbn Mâce, Cihâd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1642- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennete ilk önce girecek üç kişi bana gösterildi; Şehîd, iffetli ve kanaatkâr kimse, Allah'a kulluğunu güzelce yapıp efendilerine karşı samimi olan köle."** (İbn Mâce, Cihâd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

1643- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ölen ve Allah katında Cennet hayrına erişen hiçbir kul, Cennet'ten tekrar geri dünyaya dönmeyi tüm içindekilerle birlikte dünyanın kendisinin olmasını istemez ancak şehîd bunun dışındadır. Çünkü o şehîdliğin değeri ve kıymetini bildiğinden dolayı tekrar dünyaya dönmeyi ve tekrar şehîd olmayı arzu eder."** (İbn Mâce, Cihâd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

İbn ebî Ömer ve Sûfyân b. Uyeyne diyorlar ki: Amr b. Dinâr, Zührî'den daha yaşlıdır.

BÖLÜM: 14

➢ ŞEHÎDLERİN DERECELERİ VE ALLAH KATINDAKİ DURUMU

1644- Ebû Yezîd el Havlânî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Fedâle b. Ubeyd'den işittim şöyle diyordu: Ömer b. Hattâb'tan işittim şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle demiştir: Şehîdler dört çeşittir; [1-] Düşmanla karşılaşıp öldürülünceye kadar Allah'a sadık kalan, sağlam imanlı mümin kişidir. Bu kişiye kıyamet günü insanlar gözlerini kaldırarak bakacaklardır derken başını o derece kaldırdı ki başındaki külahı düştü. Râvî diyor ki külahı düşen Peygamber mi idi yoksa Ömer mi idi bilemiyorum. [2-] Yine bir kimse ki düşmanla karşı karşıya gelip şaşkın bir okun kendisine isabet etmesiyle şehîd olmuştur, bunun da duyduğu acı sanki muz ağacının dikeni batmış gibi ürkeklik duyan kimse gibidir. Bu da sağlam imanlı, mümin bir kişidir ki ikinci derecede olan da budur. [3-] Hayatta iken iyi işleri de olup kötü işler de işleyen günahkar bir mümin kimse düşmanla karşılaşır ve Allah'a verdiği sözü yerine getirinceye kadar sözünde durup şehîd olan kimsedir ki buda üçüncü derecedir. [4-] Yine bir adam ki hayatı boyunca nefsine zulmederek fazla günah işleyerek düşmanla karşılaşmış ve Allah'a verdiği sözde durarak şehîd oluncaya kadar savaşan kimsedir ki dördüncü derecede budur." (Müsned: 145)

◉ Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Atâ b. Dinar'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Saîd b. ebî Eyyûb bu hadisi Atâ b. Dinar'dan rivâyet etmiştir. Dedi ki: Havlân şeyhlerinden rivâyet etmiştir ve bu rivâyetinde de **"Ebû Yezîd"**ten dememiştir. Atâ b. Dinar rivâyet yönünden zararsız makbul bir kimsedir.

BÖLÜM: 15

➢ DENİZ AŞIRI ÜLKELERE DE SAVAŞ YAPILDI MI?

1645- İshâk b. Abdullah b. Ebî Talha (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: Enes'den şöyle dediğini işitti: Rasûlullah (s.a.v.), Milhan'ın kızı Ümmü Haram'ın yanına girerdi. Ümmü Haram kendisine yemek yedirirdi. Ümmü Haram, Ubâde b. Sâmit'in nikahlısıydı. Günlerden bir gün onun yanına girmişti de o da Rasûlullah (s.a.v.)'e yemek yedirmişti. Biraz istirahat için uyuyan Rasûlullah (s.a.v.)'in başı ucuna oturmuştu. Rasûlullah (s.a.v.) uyudu biraz sonra gülerek uyandı. Ümmü Haram dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü neden güldün? Dedim. Buyurdular ki: Ümmetimden bazı kimseler gazi olarak rüyamda bana gösterdiler şu denizin üzerindeki gemilere tahtlar üzerindeki hükümdarlar gibi binmiş Allah yolunda savaşa gidiyorlardı. Ben: Ey Allah'ın Rasülü! Allah'a dua et de beni onlardan kılsın dedim, Rasûlullah (s.a.v.) ona dua etti. Sonra başını koyup uyudu, hemen arkasından gülerek yine uyandı. O'na Ey Allah'ın Rasûlü dedim seni güldüren nedir? Şöyle buyurdular: Ümmetimden bazı kimseler Allah yolunda gazi olarak bana gösterildiler diyerek önceki sözünün bir benzerini söyledi. Ümmü Haram dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü dedim beni onlardan kılması için Allah'a dua et. Rasûlullah (s.a.v.), sen öncekilerdensin buyurdu. Muaviye b. Ebî Sûfyân zamanında Ümmü Haram, deniz yolculuğuna çıktı. Dönüşünde binmesi için ona bir katır getirilmişti de o hayvan onu sırtından atmıştı boynu kırılarak orada vefat etmişti. (Buhârî, Cihâd: 62; Ebû Dâvûd, Cihâd: 15; Dârimî Cihâd: 29)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ümmü Haram binti Milhan Ümmü Süleym'in kız kardeşidir. Enes b. Mâlik'in teyzesidir.

BÖLÜM: 16

➢ HANGİ SAVAŞCI, ALLAH YOLUNDA SAVAŞMAKTADIR?

1646- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e yiğitlik veya toprak ve kabile müdafası ve gösteriş için savaşan kimselerden hangisinin Allah yolunda savaşçı olduğu soruldu da şöyle buyurdular: **"Her kim İslam, yeryüzüne hâkim ve otorite olsun diye savaşırsa o kimse; Allah yolunda savaşıyor demektir."** (Müslim, Imara: 42; İbn Mâce, Cihâd: 15)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.
Bu hadis hasen sahihtir.

1647- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yapılan her iş niyete göre değerlendirilir. Herkesin niyet ettiği ne ise eline o geçer. Kimin memleketini terk etmesi veya günahlardan uzak kalması Allah ve Rasûlü'nün isteği doğrultusunda ise onun bu yaptığı iş Allah yolunda sayılır ve ahirette hesabı ona göre görülür. Kimin de memleketini terk edişi eline geçireceği bir dünyalık veya elde edeceği bir kadın için olursa onunda bu hicreti hicret ettiği şeye aittir. Böylece onları elde etmiş olur, ahirette de hesabı ona göre verilir."** (Buhârî, Bed-il Vahy: 1; Müslim, Imara: 45)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Mâlik b. Enes, Sûfyân es Sevrî ve pek çok hadis imamları bu hadisi Yahya b. Saîd'den rivâyet etmişlerdir ve bu hadisi sadece Yahya b. Saîd el Ensârî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdurrahman b. Mehdî der ki: Bu hadisi her konunun başına koymak gerekir.

BÖLÜM: 17

➢ CİHÂD İÇİN GECE GÜNDÜZ GAYRET ETMEK

1648- Sehl b. Sa'd es Saîdî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah yolunda cihâd etmek için bir sabah erkenden yola çıkmak dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır. Cennet'teki bir kamçı boyu kadar yer dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır."** (Nesâî, Cihâd: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, İbn Abbâs, Ebû Eyyûb ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

1649- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah yolunda cihâd için bir sabah veya akşam yürüyüşü Dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır."** (Buhârî, Cihâd: 5; İbn Mâce, Cihâd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Sehl b. Sa'd'den hadis rivâyet eden Ebû Hâzîm, Zahid bir kimse olup Medînelidir, ismi: Seleme b. Dinar'dır.

Ebû Hüreyre'den rivâyet eden Ebû Hâzim ise Ebû Hâzim el Eşcaî olup Küfelidir. İsmi: Selman'dır. Azze el Eşcaîyye'nin azâdlı kölesidir.

1650- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bir kimse tatlı su kaynağı bulunan bir toplumun yanından geçti oranın manzarası ve o iş hoşuna gitti ve şöyle dedi: Keşke insanlardan uzaklaşıp manzarası güzel şu toplumun yanında yerleşsem...! Ama Rasûlullah (s.a.v.)'den izin almadan bu işi yapmayacağım dedi ve durumu Rasûlullah (s.a.v.)'e anlattı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Halktan uzaklaşıp bu rahat işi yapma sizden birinizin Allah yolunda cihâd için kısa bir süre olsa bulunması yetmiş yıl evinde kılacağı nafile namazdan daha kıymetli ve değerlidir. Allah'ın sizi affetmesini ve Cennetine koymasını istemez misiniz? O halde Allah yolunda savaşın. Kim, Allah yolunda deve sütünün sağılması kadar bile kısa sürede olsa savaşırsa Cennet o kimseye vâcib olur."** (Buhârî, Cihâd: 5; İbn Mâce, Cihâd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

1651- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah yolunda sabah akşam cihâd için bir yürüyüş; dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Sizden birinizin Cennet'teki bir yay kadar el kadar veya yeri dünya ve içindekilerden daha hayırlıdır. Cennet kadınlarından bir kadın eğilip te dünyaya bir baksa; yerle gök arasını aydınlatır ve onların arasını güzel koku ile doldurur o Cennet'teki bir kadının başındaki örtüsü dünya ve içindeki tüm şeylerden daha hayırlı ve kıymetlidir."** (Buhârî, Cihâd: 5; İbn Mâce, Cihâd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 18

➢ İNSANLARIN EN HAYIRLISI KİMDİR?

1652- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kulaklarınızı açın dikkat edin size insanların en hayırlısı kimdir? Haber vereyim mi? Allah yolunda cihâd için atının dizginine yapışmış kimsedir. Yine dikkatli dinleyin bundan sonraki hayırlı kişiyi size haber vereyim mi? Bir miktar koyunu ile insanlardan uzaklaşan o koyunlarda Allah'ın hakkını yerine getiren kimsedir. Dikkat edin insanların en şerlisini size haber vereyim; kendisinden Allah rızası için bir şeyler istenmesine rağmen hiçbir şey vermeyen kimsedir."** (Nesâî, Cihâd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bu hadis değişik şekillerde de İbn Abbâs'tan rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 19

➢ NİYETİNDE ŞEHÎDLİK OLAN KİMSENİN DURUMU

1653- Sehl b. Huneyf (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim gerçekten içinden gelerek samimiyetle şehîd olmayı isterse; Allah o kimseyi yatağında ölse bile şehîdlerin derecesine ulaştırır."** (Nesâî, Cihâd: 36; Ebû Dâvûd, Cihâd: 40)

◉ **Tirmizî:** Sehl b. Huneyf hadisi hasen garib olup bu hadisi sadece Abdurrahman b. Şüreyh'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdullah b. Salih bu hadisi Abdurrahman b. Şüreyh'den rivâyet etmiştir. Abdurrahman b. Şüreyh, Ebû Şüreyh künyesiyle anılmaktadır. Kendisi, İskenderiyelidir.

Bu konuda Muâz b. Cebel'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1654- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim gerçekten içinden gelerek samimiyetle şehîd olmayı isterse Allah o kimseye şehîd mükafatı verir."** (Nesâî, Cihâd: 36; Ebû Dâvûd, Cihâd: 40)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 20

➢ ALLAH'IN DAİMA YARDIM ETTİĞİ ÜÇ KİMSE KİMLERDİR?

1655- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Üç kişi vardır ki onlara yardım etmek Allah için bir haktır. Allah yolunda cihâd eden kimse, hürriyetine kavuşabilmek için tesbit edilen belli bir parayı ödemek için çalışıp çabalayan köle, zinadan korunmak için evlenen kimse."** (Nesâî, Nikah: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 21

➢ ALLAH YOLUNDA YARA ALAN KİMSENİN DEĞER VE KIYMETİ

1656- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimse Allah yolunda cihâd ederken yaralanırsa -Kendi yolunda kimin yara aldığını Allah daha iyi bilir- Kıyamet günü Allah'ın huzuruna aldığı yaranın rengi kan rengi kokusu misk kokusu olduğu halde gelecektir."** (Nesâî, Cihâd: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

1657- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslüman bir kimse Allah yolunda bir devenin sütünün sağılacağı kadar savaşırsa kendisine Cennet vâcib olur. Yine bir kimse Allah yolunda savaşırken bir yara alır veya herhangi bir sıkıntıya uğrarsa kıyamet gününde o yara ve sıkıntı olduğundan daha ağır olarak gelir rengi zaferan kokusu misk kokusu gibidir."** (Nesâî, Cihâd: 27)

BÖLÜM: 22

➢ HANGİ AMEL DAHA FAZİLETLİDİR?

1658- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e hangi amel daha değerli ve kıymetlidir diye sorulduğunda **"Allah'a ve Rasûlüne iman etmektir"** buyurdu. Sonra hangi amel denildi? **"Cihâd tüm amellerin zirvesidir"** buyurdu. Sonra hangi amel denildi? **"Kabul edilmiş hac"** buyurdular. (Nesâî, Cihâd: 17; İbn Mâce, Cihâd: 1)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 23

➢ CENNET KILIÇLARIN GÖLGESİ ALTINDADIR

1659- Ebû Bekir b. Ebî Musa el Eş'arî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Düşmanla karşı karşıya iken babasından işittim şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştu: **"Cennet'in kapıları kılıçların gölgeleri altındadır."** Bunun üzerine o toplumun garib görüntülü bir adam: Bunu söylerken Rasûlullah (s.a.v.)'den bizzat sen işittin mi? dedi. Ebû Musa el Eş'arî evet deyince o adam arkadaşları yanına döndü size selam olsun deyip kılıcının kınını kırıp şehîd oluncaya kadar düşmanla çarpıştı." (Buhârî, Cihâd: 22)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis sahih garib olup bu hadisi sadece Cafer b. Süleyman ed Dubaî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Imrân el Cevnî'nin ismi Abdulmelik b. Habib'tir. Ebû Bekir b. Ebî Musa hakkında: Ahmed b. Hanbel o onun ismidir der.

BÖLÜM: 24

➢ HANGİ İNSAN DAHA DEĞERLİ VE KIYMETLİDİR?

1660- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e insanların hangisi daha değerli ve kıymetlidir? Diye soruldu. Buyurdular ki: **"Allah yolunda cihâd eden kişidir."** Sonra kimdir? Dediler. **"Kenar ve kıyı bölgelere çekilip insanlardan uzaklaşan Rabbine kulluğunu artırıp yolunu Allah ve Rasûlü ile bulmaya çalışan ve insanlara zararım dokunmasın diyen kimsedir"** buyurdular. (Nesâî, Cihâd: 7)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 25

➢ ŞEHÎDLER HEP ŞEHÎD OLMAYI MI İSTERLER?

1661- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cennetliklerden hiçbir kimseyi dünyaya tekrar dönmek sevindirmez. Sadece şehîd sevinir. Çünkü o Allah'ın kendisine şehîdlikten dolayı verdiği ikramı görüp bildiğinden dolayı tekrar dünyaya dönmeyi ve on sefer Allah yolunda öldürülmeyi yani şehîd olmayı arzu eder. (Buhârî, Cihâd: 21)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1662- Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Katâde'den, Enes'den bu hadisin mana olarak bir benzerini bize aktarmıştır.

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1663- Mıkdam b. Ma'd, Kerib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Şehîdin, Allah katında altı özelliği vardır; şehîd olur olmaz günahları affedilir, Cennet'teki gidip kavuşacağı yer kendisine gösterilir. Kabir azabından korunur kıyametteki en büyük korkudan güven içindedir. Başına vakar tâc'ı giydirilir o taç üzerindeki tek bir yakut taşı dünyadan ve içindekilerden daha değerli ve kıymetlidir. Cennet'teki iri gözlü yetmiş iki huri ile evlendirilir. Akrabalarından yetmiş kişiye şefaat edebilmesine izin verilir."** (İbn Mâce: Cihâd: 16)

BÖLÜM: 26

➢ ALLAH YOLUNDA CİHÂD EDEN MÜCAHİDLERİN DEĞER VE KIYMETLERİ

1664- Sehl b. Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ın dinini yeryüzüne hâkim kılma yolunda tutulacak bir günlük nöbet dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Birinizin kamçısının Cennet'teki işgal ettiği küçücük bir yer, yine dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır. Yine Allah yolunda yapılan bir gece ve gündüz yürüyüşü de dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır."** (Nesâî, Cihâd: 7; Buhârî, Cihâd: 2)

1665- Muhammed b. Münkedir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Selman-ı Fârisî, Şürahbîl b. Es Sımt'a uğramıştı. Şürahbîl; askeri bir birlikte görevli olup arkadaşlarıyla beraber zorlu anlar yaşıyorlardı. Selman dedi ki: Ey İbn üs Semtl Rasûlullah (s.a.v.)'den duyduğum bir hadisi sana aktarayım mı? Şürahbîl: Evet anlat dedi. Selman dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Allah yolunda bir gün nöbet tutmak geceleri namazla geçirilen bir aylık oruçtan daha hayırlı ve sevaplı bir iştir. Ve her kim böyle bir görevi yaparken ölürse kabir azabından korunur ve onun işlediği hayırlı işler kıyamete kadar artırılarak büyütülür gider.** (Buhârî Cihâd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

1666- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah yolunda cihâd etme fikri ve inancı kafasında kalbinde olmaksızın kim Allah'ın huzuruna varırsa kırık dökük ve yarım yamalak durumunda varmış olur. (Müslim, Imara: 47; Nesâî, Cihâd: 2; Ebû Dâvûd, Cihâd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Velid b. Müslim'in, İsmail b. Rafi'den rivâyeti dolayısıyla garibtir. Bazı hadisçiler İsmail b. Rafi'in zayıf olduğunu söylemişlerdir.

Tirmizî: Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Bu kimse güvenilir ve orta yollu bir râvîdir. Yine bu hadis Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Selman hadisinin senedi muttasıl olmayıp kopuktur. Muhammed b. Münkedir, Selman-ı Fârisî'ye ulaşmamıştır. Bu hadis aynı zamanda Eyyûb b. Musa'dan, Mekhûl'den, Şurahbil b. Sımt'tan ve Selman'dan da rivâyet edilmiştir.

1667- Osman'ın azâdlı kölesi Ebû Salih (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Osman b. Affân'ın minberde şöyle söylediğini işittim: **"Yanımdan ayrılıp gitmenizi istemediğimden dolayı Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğim şu hadisi gizlemiştim sonra onu size aktarmayı uygun buldum dolayısıyla herkes kendisi için uygun olanı seçsin Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: Allah yolunda savaşta bir gün nöbet tutmak İslam devletinin diğer hizmet birimlerinde bin gün nöbet tutmak veya hizmet etmekten daha hayırlıdır."** (Nesâî, Cihâd: 39; İbn Mâce: Cihâd: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Muhammed b. İsmail der ki: Ebû Salih, Osman b. Afvân'nın azâdlı kölesi olup ismi Bürkân'dır.

1668- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şehîd kimsenin ölüm anındaki duyduğu acı çimdiklemeden dolayı duyduğu acı kadar basittir."** (İbn Mâce, Cihâd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

1669- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hiçbir şey Allah'a iki damla ve iki iz'den daha sevimli değildir. Allah'ın azabından korkarak ağlayan kişinin gözünden akan damla ile Allah yolunda savaş meydanında akıtılan kan damlası, iz'e gelince: Biri Allah yolunda savaşırken meydana gelen sakatlanma ve yara izi diğeri de Allah'ın farz kıldığı ibadetleri yaparken meydana gelen secde izi gibi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

24: CİHÂD BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ ÖZÜRLÜ KİMSENİN SAVAŞTAN GERİ KALABİLECEĞİ

1670- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: Bana kürek kemiği veya yazı yazabilecek bir plaka getirin dedi. Getirilen malzemeye Nisa sûresi 95. ayetini yazdırdı. Amr b. Ümmü Mektum, Peygamber (s.a.v.)'in arkasında idi gözleri kör olduğu için bana izin var mı? deyince **"Özür sahiplerinden başka ..."** ayeti nazil oldu. (Nesâî, Cihâd: 4; Buhârî, Cihâd: 35)

◉ Bu konuda İbn Abbâs, Câbir ve Zeyd b. Sabit'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis Süleyman et Teymî'nin Ebû İshâk'tan rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Şu'be ve Sevrî aynı hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 2

➢ SAVAŞA GİTMEK Mİ? ANNE BABAYA BAKMAK MI?

1671- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Bir kimse Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek cihâda çıkmak için izin istedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de annen baban var mı? buyurdu. O kimse evet deyince; **"Sen anne ve babana hizmet ederek cihâdı yap"** buyurdular. (Nesâî, Cihâd: 6; Buhârî, Cihâd: 137)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis sahihtir. Ebû'l Abbâs, Mekkeli gözleri görmeyen bir şairdir. İsmi Sâib b. Ferrûh'tur.

BÖLÜM: 3

➢ "SİZDEN OLAN" EMİR SAHİPLERİ NE DEMEKTİR?

1672- İbn Cüreyc (r.a.)'den aktarıldığına göre İbn Cüreyc, Nisa sûresi 59. ayeti olan: **"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Rasûlüne itaat edin. Sizin gibi Müslüman olup kendilerine otorite teslim edilmiş olan kimselere de itaat edin"** ayeti hakkında şöyle dedi: Abdullah b. Huzafe b. Kays b. Adiyy es Sehmî'yi, Rasûlullah (s.a.v.) bir Müfrezenin başında komutan olarak gönderdiğini bana Ya'la b. Müslim, Saîd b. Cübeyr vasıtasıyla İbn Abbâs'tan nakletmişti. (Yani müfrezenin başındaki kimseye de Allah ve Rasûlüne itaat edildiği gibi itaat edileceği konusunda) (Müslim, Imara: 1; Nesâî, Biat: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece İbn Cüreyc'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 4

➢ TEK BAŞINA YOLCULUK YAPMANIN HOŞ OLMADIĞI

1673- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İnsanlar tek başına yolculuk yapmanın tehlikelerini benim bildiğim gibi bilselerdi hiçbir kimse binitiyle tek başına gece yolculuğuna çıkmazlardı."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 79)

1674- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir yolculuğa bir şeytan arkadaş olur, İki yolcuya iki şeytan arkadaş olur, üç yolcu ise kervan sayılır."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 79)

◉ **Tirmizî:** İbn Ömer hadisi hasen sahih olup ancak bu şekliyle Âsım'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Âsım; Muhammed b. Zeyd b. Abdullah b. Ömer'in oğludur. Muhammed diyor ki: Bu kimse güvenilir ve doğru bir kimsedir. Âsım b. Ömer el Umerî ise zayıftır, hadis olarak ondan bir şey rivâyet etmem. Abdullah b. Amr hadisi hasendir.

BÖLÜM: 5

➢ SAVAŞTA YALAN SÖYLENEBİLİR, ALDATMA YAPILABİLİR

1675- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Harb hile, aldatma ve yanıltmadan ibarettir."** (Buhârî, Cihâd: 156; İbn Mâce, Cihâd: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Zeyd b. Sabit, Âişe, İbn Abbâs, Ebû Hüreyre, Esma binti Yezîd b. Seken, Ka'b b. Mâlik ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) KAÇ SAVAŞA KATILMIŞTIR

1676- Ebû İshâk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Zeyd b. Erkâm'ın yanındaydım kendisine Rasûlullah (s.a.v.) kaç savaşa katıldı diye soruldu Zeyd ondokuz dedi. Bunun üzerine ben: Sen, onunla birlikte kaç savaşta bulundun? Dedim. On yedi dedi. İlk katıldığın savaş hangisiydi dedim. "Zat-ül Uşeyr" veya **"Zat-ül Uşeyra"** dedi. (Buhârî, Meğazi: 91; Müslim, Cihâd: 49)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➢ ASKERÎ BİRLİKLERİ SAVAŞ KONUMUNA GETİRMEK

1677- Abdurrahman b. Avf (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Bedir savaşında bizi geceleyin savaş konumuna sokmuştu."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.Muhammed b. İsmail'e bu hadis hakkında sordum; bilemedi ve Muhammed b. İshâk, İkrime'den hadis işitmiştir, dedi. Muhammed b. İsmail'i ilk gördüğümde Muhammed b. Humeyd er Râzi, hakkında ki görüşü iyi idi sonraları onun zayıf olduğu kanaatine vardı.

BÖLÜM: 8

➢ SAVAŞ BAŞLAMAZDAN ÖNCE DUA ETMEK

1678- İbn ebî Evfâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim Hendek savaşındaki karşıt güçler için şöyle beddua ediyordu: **"Kur'ân'ı indiren, hesapları çabucak gören Allah'ım bize saldıran bu düşman güçlerini sarsıntıya uğrat ve perişan et."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 39; Müslim, Cihâd: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.
Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 9

➢ SAVAŞLARDA SANCAK KULLANILMASI

1679- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Mekke'yi feth edip oraya girdiğinde sancağı beyaz renkte idi. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 27; İbn Mâce, Cihâd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Yahya b. Adem'in, Şerik'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Muhammed'e bu hadis hakkında sordum. Bu hadisi sadece Yahya b. Adem'in, Şerik'den, rivâyeti olarak bildi ve şöyle dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in başında siyah sarık olduğu halde Mekke'ye girdiğini pek çok râvî Şerik'den, Ammâr'dan, Ebû'z Zübeyr'den ve Câbir'den rivâyet etmişlerdir. Muhammed diyor ki: Câbir'in hadisi işte budur.

Tirmizî: Ed Dühnü, Becile kabilesinin bir koludur. Ammâr ed Dühnî ise; Ammâr b. Muaviye ed Dühnî olup Ebû Muaviye diye künyelenir. Hadisçiler yanında güvenilen bir kimsedir.

BÖLÜM: 10

➢ SAVAŞTA BAYRAKLAR DA KULLANILIR MI?

1680- Muhammed b. Kâsım'ın azâdlı kölesi Yunus b. Ubeyd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Muhammed b. Kâsım kendisine Rasûlullah (s.a.v.)'in savaşlarda kullandığı bayrağı sormak üzere beni Berâ b. Âzib'e gönderdi. Berâ dedi ki: **"Nemire kumaşından yapılmış siyah ve dört köşe idi."** (İbn Mâce, Cihâd: 20; Ebû Dâvûd, Cihâd: 69)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Hâris b. Hassân ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece İbn ebî Zaide'nin rivâyeti olarak bilmekteyiz. Ebû Yakup es Sekafî'nin ismi İshâk b. İbrahim'dir. Ubeydullah b. Musa kendisinden hadis rivâyet etmiştir.

1681- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **Rasûlullah (s.a.v.)'in bayrağı siyah sancağı ise beyazdı."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 69)

◉ **Tirmizî:** İbn Abbâs hadisi olarak, bu hadis bu yönüyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 11

➢ SAVAŞLARDA PAROLANIN YERİ VAR MIDIR?

1682- Mühelleb b. Ebî Sufre (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Sahabeden bir kimse Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işitti: **"Düşman gece karanlığından istifade ederek aranıza girerse "Ha mîm la yunsarûn"** deyin. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 71)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Seleme b. Ekvâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bazıları bu hadisi Ebû İshâk'tan, Sevrî'nin rivâyeti gibi rivâyet ettiler. Yine bu hadis Ebû İshâk'tan, Mühelleb b. Ebî Sufra vasıtasıyla mürsel olarak ta rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 12

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN KILICI NASILDI?

1683- İbn Sirîn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ben kılıcımı Semüre b. Cündüp'ün kılıcına benzer şekilde yaptırdım. Semure'de kendi kılıcını Rasûlullah (s.a.v.)'in kılıcına benzer şekilde yaptırdığı kanaatinde idi. Rasûlullah (s.a.v.)'in kılıcı da o devirde en güzel kılıçların yapıldığı Benî Hanif kabilesinin kılıçları gibiydi. (İbn Mâce: Cihâd: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle biliyoruz Yahya b. Saîd el Kattan katip Osman b. Sa'd hakkında söz ederek hafıza yönünden zayıf olduğunu söylemiştir.

BÖLÜM: 13

➢ SAVAŞTA ORUÇ TUTULMALI MI?

1684- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Fetih senesi; Merruz Zahran'a varınca düşmanla karşılaşacağımızı bize bildirerek oruçlarımızı bozmamızı emretti bizde hep birlikte orucumuzu bozduk." (Ebû Dâvûd, Sıyam: 43; Müslim, Sıyam: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 14

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) SAVAŞIN EN KORKULU ANLARINDA ÖNE ÇIKARDI

1685- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.); Ebû Talha'nın, Mendûb denilen atına bindi"** dedi ve sözünü şöyle sürdürdü: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i savaştaki korkulu bir anda daima en önde bulurduk."** (Müslim, Fedail: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Amr İbn Âs'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

1686- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Medîne'de düşman baskını olabileceğine dair korkulu bir an yaşanmıştı. Rasûlullah (s.a.v.), Mendûb denilen bir atı ödünç olarak aldı ve çevreyi dolaşarak korkulacak bir şey yok dedi."** Zaten korkulu bir durumla karşılaştığımızda Peygamberimiz (s.a.v.)'i daima en önde bulurduk. (Müslim, Fedail: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1687- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) insanların en cesuru en cömerdi ve şecaatlisi idi."** Enes diyor ki: Bir gece Medîneliler bir ses işittiler ve korktular. Rasûlullah (s.a.v.), Ebû Talha'ya ait çıplak bir atın üzerinde kılıcını kuşanmış vaziyette insanların karşısına çıkarak şöyle dedi: Hiç korkmayın, hiç korkmayın buyurdu ve bindiği atı kastederek, onu çok seri, ve hızlı buldum dedi. (Müslim, Fedail: 11)

BÖLÜM: 15

➢ SAVAŞTA DİRENÇLİ OLMAK

1688- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Bir adam Berâ b. Âzib'e, Ey Ebû Umâra dedi. Huneyn savaşında Rasûlullah (s.a.v.)'i yalnız bırakıp kaçmış mıydınız? Berâ dedi ki:Hayır Vallahi Rasûlullah (s.a.v.), geri çekilmedi fakat Hevazin'in oklarıyla karşı karşıya kalan bazı ayağına çabuk askerler dönüp kaçtılar. Bu esnada Rasûlullah (s.a.v.), katırının üzerinde ve Ebû Sûfyân b. Hâris b. Abdulmuttalib'te katırın yularını tutmaktaydı ve yine bu anda Rasûlullah (s.a.v.): Ben Peygamberim yalan yok, ben Abdulmuttalib'in torunuyum diyordu." (Müslim Cihâd, 28; Buhârî, Cihâd: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

1689- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Huneyn günü savaş meydanındaki insanları gördüm iki bölük geri çekilip kaçıştılar Rasûlullah (s.a.v.)'in etrafında yüz kişi bile kalmamıştı. (Müslim, Cihâd: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ubeydullah'ın bu hadisini sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 16

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN KILIÇLARI NASILDI?

1690- Mezîde (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'i Fetih günü Mekke'ye girdiğinde kullandığı kılıcın kabzası altın ve gümüşle süslenmiş idi. Hadisin râvîsi Tâlib diyor ki: Kılıçtaki gümüşten sordum kılıç kabzasının başı gümüştendi dedi. (Buhârî, Cihâd: 82; Ebû Dâvûd: Cihâd: 64)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir. Hud'un dedesinin ismi Mezidetül Asarî'dir.

1691- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in kılıcının kabzasının başı gümüştendi. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 64)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadis aynı şekilde Hemmâm vasıtasıyla Katâde ve Enes'den de rivâyet edilmiştir. Bazıları bu hadisi Saîd b. Ebû'l Hasan'dan rivâyet ederler o da şöyle der: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in kılıç kabzasının başı gümüştendi."**

BÖLÜM: 17

➢ SAVAŞLARDA KULLANILAN ÇELİK ELBİSE (ZIRH)

1692- Zübeyr b. Avvam (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Uhud savaşı günü Rasûlullah (s.a.v.)'in üzerinde iki zırh vardı. Derken bir kayaya tırmanmak istedi. Zırhların ağırlığından buna gücü yetmedi. Nihayet Talha çömeldi ve basamak görevi yaptı. Rasûlullah (s.a.v.), onun üzerine basarak kaya üzerine çıkıp doğruldu. Zübeyr diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in; Talha, Cenneti hak etti buyurduğunu işittim. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 68; İbn Mâce: Cihâd: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Safvân b. Ümeyye, Sâib b. Yezîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garib olup sadece Muhammed b. İshâk'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 18

➢ SAVAŞLARDA KULLANILAN ÇELİK BAŞLIK (MİĞFER)

1693- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), feth yılı Mekke'ye başında bir miğfer olduğu halde girdi de bu arada İbn Hatal'ın Ka'be'nin örtülerine yapışmış olduğu haberi kendisine verildi de **"Onu öldürün"** buyurdu. (İbn Mâce, Cihâd: 18; Buhârî, Cihâd: 84)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Mâlik'den başka hiçbir kimsenin bu hadisi Zührî'den rivâyet ettiğini bilmiyoruz.

BÖLÜM: 19

➢ SAVAŞLARDA KULLANILAN ATLARIN DEĞER VE KIYMETİ

1694- Urve el Bârıkî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hayır; kıyamete kadar atların alınlarına bağlıdır. Yani her türlü ganimet ve sevaplar."** (İbn Mâce, Cihâd: 14; Ebû Dâvûd: Cihâd: 42)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Ebû Saîd, Cerir, Ebû Hüreyre, Esma binti Yezîd, Muğîre b. Şu'be ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Urve: Ebû'l Ca'd el Bârıkî'nin oğludur, kendisine Urve b. Ca'd ta denmektedir.

Ahmed b. Hanbel diyor ki: Bu hadisten anlaşılması gereken: **"Kıyamete kadar devlet başkanlarıyla beraber cihâdın devam ettirilmesi gerekir."**

BÖLÜM: 20

➢ ATLARINDA DEĞİŞİK ÖZELLİKLERİ VAR MIDIR?

1695- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kızıl renkli atlar bereketli olanlardır."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 42)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup bu şekliyle sadece Şeyban'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

1696- Ebû Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Atların en hayırlısı siyah olup alnında beyazlık olan üst dudağıyla burnu beyaz olan atlardır. Sonra ayakları beyaz sağ tarafı sade renk olan siyah atlardır. Bu özellikte bulunamaz ise bu özellikleri olan doru attır."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 42)

1697- Muhammed b. Beşşâr (r.a.), Vehb b. Cerir vasıtasıyla Übey'den Yahya b. Eyyûb'tan, Yezîd b. Ebî Habib'den aynı senetle bu hadisin mana olarak bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 21

➢ BEĞENİLMEYEN ATLAR DA VAR MIDIR?

1698- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), atlar içine dört ayağı da beyaz olandan hoşlanmazdı."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Şu'be bu hadisi Abdullah b. Yezîd el Has'amî'den, Ebû Zür'a'dan, Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir. Ebû Zür'a b. Amr b. Cerir'in ismi Harim'dir.

Muhammed b. Humeyd er Râzi, Cerir vasıtasıyla Umâra b. Ka'ka'dan rivâyet ederek şöyle demiştir: İbrahim Nehaî bana şöyle dedi: Bana hadis aktaracaksan Ebû Zür'a'dan aktar çünkü Ebû Zür'a bir keresinde bana hadis rivâyet etti. Seneler sonra o hadisi kendisine sorduğumda hiçbir harfini dahi eksiltmekten tekrar bana aktarmıştı.

BÖLÜM: 22

➢ ATLARI YARIŞTIRMAK MÜSABAKA YAPMAK CAİZ MİDİR?

1699- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), eğitilip terbiye edilmiş bir atı mesafe olarak altı mil olan Hayfa'dan Seniyyet-ül Veda'ya kadar koşturdu.

Eğitilip terbiye edilmemiş atı araları bir mil mesafe olan Seniyyetül Veda'dan Züreyk oğulları mescidine kadar koşturdu. Bende yarışçılar arasında idim. Benim atım duvarı atlamıştı. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 60; İbn Mâce: Cihâd: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Câbir, Âişe, Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis Sevrî'nin rivâyeti olarak sahih hasen garibtir.

1700- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: Müsabaka, yarış yapmak at ve deve koşturmakta, ok ve benzeri şeyleri atmaktadır. (Ebû Dâvûd, Cihâd: 60)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 23

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), EHLİ BEYTİNE NE TAVSİYE ETMİŞTİR?

1701- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Allah tarafından görevlendirilmiş bir kuldu diğer insanlardan ayrı olarak biz ehli beytine özellikle tavsiye ettiği üç şey şuydu: Abdesti güzelce almayı, sadaka yememeyi, eşekleri atlara çekmemeyi bize emretmişti."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 53)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir. Sûfyân es Sevrî bu hadisi Ebû Cehdam'dan rivâyet ederek senedinde: **"Ubeydullah b. Abdullah b. Abbâs, İbn Abbâs'tan"** demiştir.

Tirmizî: Muhammed'den işittim diyordu ki Sevrî'nın rivâyeti pek sağlam değildir. Sevrî bu rivâyetinde vehme kapılmıştır. Sahih olan rivâyet İsmail b. Uleyye ve Abdulvaris b. Saîd'in, Ebû Cehdam'dan, Abdullah b. Ubeydullah b. Abbâs'tan ve İbn Abbâs'tan aktarılandır.

BÖLÜM: 24

➢ FAKİR VE GARİBLER YÜZÜNDEN YARDIM EDİLİP RIZIKLANDIRILIYORUZ

1702- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Zayıf kimsesiz ve fakirleriniz arasında beni arayın, beni ancak onların yanında bulursunuz, çünkü sizler o fakir ve zayıf insanlar yüzünden rızıklandırılıyor ve Allah tarafından yardım görüyorsunuz."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 70)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 25

➢ HAYVANLARA ÇINGIRAK VE ÇAN TAKMAK UYGUN MUDUR?

1703- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Çıngırak ve köpek bulunan topluluklara melekler arkadaşlık etmezler."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Âişe, Ümmü Seleme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 26

➢ İSPİYONCULUK YAPMALI MI?

1704- Berâ (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) iki ordu gönderdi. Onlardan birine Ali b. Ebî Tâlib'i diğerine de Hâlid b. Velid'i komutan tayin etti ve şöyle buyurdu: Eğer savaş gerçekleşirse Ali başkomutandır. Sonunda Ali bir kaleyi fethetti ve elde edilen ganimetler içersinden bir cariye aldı. Bunun üzerine Hâlid b. Velid benimle bir mektup göndererek Ali'nin bu hareketini ifşa etmiş oldu. Rasûlullah (s.a.v.)'e gelince mektubu verdim o da okudu rengi değişti ve şöyle dedi: Allah'ı ve Rasûlünü seven; Allah ve Rasûlünün de kendisini sevdiği kimse hakkında sen ne düşünüyorsun? Ben de; "Allah'ın gazabından ve Peygamber (s.a.v.)'in öfkesinden Allah'a sığınırım. Ben sadece bir elçiyim" deyince Rasûlullah (s.a.v.) sustu öfkesi dindi. (Ebû Dâvûd, Haraç: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garib olup bu hadisi sadece Ahvas b. Cevvab'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Hadiste geçen **"Yeşî bihi"** kelimesinin anlamı gammazlamak ve ispiyonculuk anlamına gelir.

BÖLÜM: 27

➢ DEVLET BAŞKANI DA DAHİL HERKES ÇOBANDIR

1705- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Dikkat edin! Hepiniz çobansınız hepiniz sürüsünden sorumludur. İnsanların idaresini üstlenen devlet başkanı çobandır halkından sorumludur. Erkek evinin çobanıdır ve çoluk çocuğundan sorumludur. Kadın da, kocasının evinde çobandır. Kocasının evinden sorumludur. Köle efendisinin malı üzerinde çobandır ve o köle o maldan sorumludur. Dikkat edin? Hepiniz çobansınız, hepiniz kendi sürünüzden sorumlusunuz. (Ebû Dâvûd, Harac: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Enes, Ebû Musa'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Ebû Musa hadisi pek makbul değildir. Enes'in hadisi de pek makbul değildir. İbn Ömer hadisi hasen sahihtir.

Tirmizî: İbrahim b. Beşşâr er Ramâdî, Sûfyân b. Uyeyne'den, Büreyd b. Abdullah b. Ebû Bürde'den ve Ebû Musa'dan bu hadisi bize aktarmıştır.

Bunu bu şekilde İbn Beşşâr bildirdi ve dedi ki: Pek çok kişi bu hadisi Sûfyân'dan, Büreyd'den, Ebû Bürde'den mürsel olarak rivâyet etmiş olup bu daha sahihtir.

Muhammed diyor ki: İshâk b. İbrahim, Muâz b. Hişâm'dan, babasından, Katâde'den, Enes'den rivâyet etmiştir ki şöyledir: **"Allah her çobana gütmesini dilediği sürüden soracaktır."**

Tirmizî: Muhammed'den işittim şöyle diyordu: Bu rivâyet pek makbul değildir. Sahih olan rivâyet: Muâz b. Hişâm babasından, Katâde'den ve Hasan'dan mürsel olarak yapılan rivâyettir.

BÖLÜM: 28

➢ DEVLET BAŞKANINA İTAAT EDİLMELİDİR

1706- Ümmül Husayn el Ahmesiyye (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den veda haccı hutbesinde üzerinde koltuğunun altından dolayarak büründüğü bir çeşit çizgili kumaşla örtünmüş olduğu halde dinledim. Sanki şu anda konuşurken titreyen pazısına bakar gibiyim, şöyle buyurmuştu: **"Ey insanlar Allah'a karşı sorumluluk bilinci içersinde olunuz yolunuzu kitapla bulmaya çalışınız. Sizin başınıza kulağı kesik Habeşli bir köle bile getirilmiş olsa Allah'ın kitabına göre hareket edip size de onu uyguladığı sürece onun emirlerini dinleyin ve itaat edin."** (Müslim, Imara: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Irbad b. Sariye'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir. Ümmü Husayn'dan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 29

➢ YARATANA İSYAN OLAN KONUDA YARATIĞA İTAAT OLUNMAZ

1707- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kendisine isyan emrolunmadıkça hoşlansa da hoşlanmasa da her konuda idareciyi dinlemek ve itaat etmek her Müslümana farzdır. Eğer kendisine isyan emredilirse itaat etme ve dinlemek mecburiyeti yoktur."** (Müslim, Imara: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Imrân b. Husayn, Hakem b. Amr el Gıfârî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 30

➢ HAYVANLARI BİRBİRİYLE DÖVÜŞTÜRMENİN YASAKLIĞI

1708- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) hayvanları birbirleriyle dövüştürmeyi yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 51)

1709- Mûcâhid (r.a.)'den rivâyete göre: Peygamber (s.a.v.), hayvanları birbirleriyle dövüştürmeyi yasakladı bu hadiste **"İbn Abbâs'tan"** dememiştir. Bu rivâyetin Kuteybe rivâyetinden daha sahih olduğu söylenmiştir.

◉ Şerik aynı hadisi Â'meş'den, Mûcâhid'den ve ibn Abbâs'tan benzeri rivâyet etmiş olup **"Ebû Yayha'dan"** dememiştir. Bu şekilde Ebû Küreyb; Yahya b. Adem'den, Şerik'den rivâyet etmiştir. Ebû Muaviye; A'meş'den, Mûcâhid'den benzerini rivâyet etmiştir. Ebû Yahya = Atât el Kûfî'dir. İsminin Zazan olduğu da söylenir.

Tirmizî: Bu konuda Talha, Câbir, Ebû Saîd ve Ikras b. Zûeyb'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1710- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), yüze damga vurmaktan yasakladı."** (Müslim, Libas: 29)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 31

➢ SAVAŞA KATILMA YAŞI KAÇTIR?

1711- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ondört yaşımda iken bir orduya katılmak üzere Rasûlullah (s.a.v.)'e gösterildim beni asker olarak kabul etmedi. Bir sonraki sene onbeş yaşımda iken tekrar gösterildim; beni asker olarak kabul etti. Nafi' diyor ki: Bu hadisi Ömer b. Abdulaziz'e aktardım. O da şöyle dedi: Küçükle büyük arasındaki yaş sınırı budur dedi ve onbeş yaşına girenlere maaş bağlanması emrini tüm valiliklere yazı ile bildirdi."** (Ebû Dâvûd, Harac: 15)

◉ İbn ebî Ömer, Sûfyân b. Uyeyne vasıtasıyla Ubeydullah'tan mana olarak bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiş olup bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiş olup bu rivayette: **"Ömer b. Abdulaziz; savaşa katılacaklar arasındaki yaş sınırı budur"** dedi. Maaş bağlanma konusunu zikretmedi.

Tirmizî: İshâk b. Yusuf hadisi Sûfyân es Sevrî'nin rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 32

➢ ŞEHÎD OLMAK TÜM GÜNAHLARI SİLER Mİ?

1712- Katâde (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), bir gün sahabesi arasında kalkıp cihâdın ve Allah'a imanın amellerin en değerlisi olduğundan bahsetmişti. Bu arada bir adam: Ya Rasûlullah dedi. Allah yolunda şehîd olarak can verirsem günahlarıma keffâret olur mu? Ne dersiniz? Rasûlullah (s.a.v.), Allah yolunda sabır ve dirençle savaştan kaçmaksızın düşman saflarına ilerliyerek savaşıp şehîd olursan evet günahlarına keffâret olur dedi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), nasıl demiştin? Dedi. O kimse de sorusunu tekrar ederek Allah yolunda savaşırken şehîd düşersem günahlarıma keffâret olur mu? Ne dersiniz deyince Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet sen mükafatını sadece Allah'tan bekleyerek sabır ve dirençle savaştan kaçmaksızın hep düşman üzerine ilerleyerek savaşıp öldürülürsen evet tüm**

günahlarına keffâret olur sadece borç bunun dışındadır. Bunu bana böylece Cibril söyledi." (Dârimî Cihâd: 21; Nesâî, Cihâd: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes, Muhammed b. Cahş ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir. Bazıları bu hadisi Saîd el Makburî'den ve Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir. Yahya b. Saîd el Ensârî ve pek çok kişi aynı hadisi Abdullah b. Ebî Katâde'den ve babasından rivâyet etmiş olup bu rivâyet Saîd el Makburî'nin, Ebû Hüreyre'den rivâyetinden daha sahihtir.

BÖLÜM: 33

➢ ŞEHÎDLER NASIL DEFNEDİLİR?

1713- Hişâm b. Âmır (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Uhud savaşı sonrası şehîdlere kazılacak kabirler konusunda savaştan yaralı çıkan askerler kabir kazmanın zorluğundan dolayı Rasûlullah (s.a.v.)'e şikayette bulundular da; bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), kabri geniş ve güzelce kazın iki veya üç kişiyi bir kabre defnedin Kur'ân'ı en iyi bilenleri defnederken öne geçirin buyurdu. Babam da bu savaşta şehîd olmuştu da bir kabrin içersinde iki kişinin önüne geçirildi. (Ebû Dâvûd, Cenaiz: 26; İbn Mâce: Cenaiz: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Habbab, Câbir, Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

Sûfyân es Sevrî ve başkaları bu hadisi Eyyûb'tan, Humeyd b. Hilâl'den, Hişâm b. Âmir'den rivâyet etmişlerdir.

Ebû'd Dehma'nın ismi Kırfe b. Büheys veya Beyhes'tir.

BÖLÜM: 34

➢ HER KONUDA OLDUĞU GİBİ SAVAŞTA DA İSTİŞARE ESASTIR

1714- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bedir savaşı sonrası esirler elde edilince Rasûlullah (s.a.v.) bu esirler hakkında ne dersiniz? Buyurdu. Hadis uzuncadır. (Müsned: 3452)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Ebû Eyyûb, Enes ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasendir. Ebû Ubeyde babasından hadis işitmemiştir. Ebû Hüreyre'nin şöyle dediği rivâyet edilmektedir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'den daha çok arkadaşlarıyla istişare eden bir kimse görmedim."**

BÖLÜM: 35

➢ DÜŞMAN ASKERİNİN CESEDİ HİÇBİR ŞEKİLDE GERİ VERİLMEZ

1715- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Müşrikler kendilerinden öldürülen bir kimsenin cesedini satın almak istediler Rasûlullah (s.a.v.), cesedi onlara satmayı kabul etmedi."** (Müsned: 2119)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Hakem'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Haccac b. Ertae aynı şekilde bu hadisi Hakem'den rivâyet etmiştir.

Ahmed b. Hanbel diyor ki: İbn ebî Leylâ'nın bu hadisi delil sayılmaz. Muhammed b. İsmail diyor ki: İbn ebî Leylâ doğru bir kimsedir. Fakat hadisin sağlamını çürüğünden ayırt edemez ben ondan bir şey rivâyet etmem İbn ebî Leylâ gerçekten doğru dürüst ve fıkıhçı biri olup hadislerin senetlerinde yanılmaktadır.

Nasr b. Ali, Abdullah b. Dâvûd vasıtasıyla Sûfyân es Sevrî'den rivâyet ederek bize şöyle demiştir: Bizim fıkıhçılarımız İbn ebî Leylâ ve Abdullah b. Şübreme'dir.

BÖLÜM: 36

➢ MÜCAHİD SAVAŞTAN KAÇMAZ, KAÇMAMALIDIR

1716- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) bizi bir müfreze olarak göndermişti. Derken hepimiz bozguna uğradık darmadağınık bir duruma geldik. Medîne'ye dönerek gizlendik ve mahvolduk dedik. Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'e geldik ve Ey Allah'ın Rasûlü biz savaştan kaçan kimseleriz dedik Rasûlullah (s.a.v.)'de buyurdular ki: Hayır sizler döne döne savaş eden kimselersiniz. Ben de Müslüman birliğinden bir askerim."** (Ebû Dâvûd: Cihâd: 96)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadisi sadece Yezîd b. Ebî Ziyâd'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Hadiste geçen **"Müfreze darmadağın oldu"** sözünün manası savaştan ürküp kaçıştılar anlamındadır. **"Akkararûn"** Taktik gereği bir başka birliğe katılmak üzere geri çekilip savaşa devam edenler demektir, "savaştan kaçan" kimseler demek değildir.

BÖLÜM: 37

➢ ŞEHÎDLER ÖLDÜKLERİ YERE DEFNEDİLİR BAŞKA YERLERE NAKLEDİLEMEZ

1717- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Uhud savaşı sonrası halam babamı aile mezarlığımız durumunda olan bir yere defnetmek üzere getirmişti. Derken Rasûlullah (s.a.v.) şöyle ilan ettirdi: **"Şehîdleri öldürüldükleri yere geri getiriniz."** (İbn Mâce: Cenaiz: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.
Nübeyh güvenilen bir kişidir.

BÖLÜM: 38

➢ SAVAŞTAN DÖNEN MÜCAHİTLER KARŞILANMALI MI?

1718- Sâib b. Yezîd (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. **"Rasûlullah (s.a.v.) Tebük seferinden dönünce Müslümanlar orduyu karşılamak üzere seniyyetül veda denilen yere kadar çıkmışlardı. Halkla beraber ben de çıktım ve o zaman ben çocuktum."** (Buhârî, Cihâd: 195)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 39

➢ SAVAŞSIZ ELDE EDİLEN GANİMETLER

1719- Mâlik b. Evs b. Hadesân (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb'tan işittim şöyle diyordu: Nadroğullarının malları Allah'ın peygamberine savaşsız olarak verdiği ve Müslümanların uğrunda at ve deve koşturmadıkları ganimetlerdendi. Bundan dolayı da sadece Rasûlullah (s.a.v.)'e ait olmuştu. Rasûlullah (s.a.v.) bu tür ganimetlerden ailesinin bir yıllık ihtiyacını ayırır geri kalanını Allah yolunda savaş için binit ve silaha harcardı. (Nesâî, Kasmûl Fey: 1; Müslim, Cihâd: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi Sûfyân b. Uyeyne, Ma'mer ve İbn Şihâb'tan rivâyet etmiştir.

25: GİYECEK BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ İPEK ELBİSE VE ALTIN KULLANIMI ERKEKLERE HARAMDIR

1720- Ebû Musa el Eşârî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İpek elbise giymek ve altın kullanmak ümmetimin erkeklerine haram, kadınlarına helal kılınmıştır."** (Müslim, Libas: 2; Nesâî, Ziyne: 86)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Ali, Ukbe b. Amîr, Enes, Huzèyfe, Ümmü Hanî, Abdullah b. Amr, Imrân b. Husayn, Abdullah b. Zübeyr, Câbir, Ebû Reyhan, İbn Ömer, Vasile b. Eskâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Ebû Musa hadisi hasen sahihtir.

1721- Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Ömer Cabiye'de verdiği bir hutbede şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.) ipeği erkeklere haram kılmıştır. Ancak bir elbise içersinde iki üç dört parmak kalınlığı kadar olursa buna izin verilmiştir."** (Nesâî, Ziyne: 84; Müslim, Libas: 2) ⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 2

➢ SAVAŞTA İPEK ELBİSE GİYİLEBİLİR Mİ?

1722- Enes (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre: Abdurrahman b. Avf, Zübeyr b. Avvam, birlikte bulundukları bir savaşta vücutlarındaki bitlerden şikayette bulundular. Bunun üzerine onların ipek gömlek giymelerine izin verdi. Enes: ipek gömleği ikisinin sırtında da gördüm. (Nesâî, Ziyne: 93; İbn Mâce: Libas: 17)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 3

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) ALTIN İŞLEMELİ BİR ELBİSE GİYMİŞ MİDİR?

1723- Sa'd b. Muâz (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes b. Mâlik bir yolculuktan dönünce ziyaret için yanına varmıştım, sen kimsin diye sordu. Ben de; Vakîd b. Amr b. Sa'd b. Muâz'ım dedim. Bunun üzerine ağladı ve şöyle dedi: Sen deden Sa'd'e çok benzersin. Sa'd insanların en uzun boylu ve iri yapılı kimselerinden idi. Rasûlullah (s.a.v.)'e dibâc kumaşından dokunmuş altın işlemeli bir cübbe göndermişti. Rasûlullah (s.a.v.) onu giydi ve minbere çıktı ya ayakta durdu veya oturmuştu. İnsanlar o cübbeyi elleriyle tutup yoklamaya ve bakmaya başladılar ve dediler ki: Bu güne kadar böylesi güzel ve kıymetli elbise hiç görmedik. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): Bu elbiseye mi şaştınız! Sa'd'ın Cennet'teki basit bir mendili bu gördüğünüz elbiseden daha üstün ve hayırlıdır. (Nesâî, Ziyne: 89)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Esma binti ebî Bekir'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 4

➢ ERKEKLER KIRMIZI ELBİSE GİYEBİLİR Mİ?

1724- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Kırmızı bir elbise içersinde Rasûlullah (s.a.v.)'den daha güzel bir kimse görmedim. Saçları omuzlarına kadar uzanmıştı, iki omuz arası genişçeydi boyu ise ne uzun nede kısa idi."** (Nesâî, Ziyne: 94; Ebû Dâvûd, Libas: 17)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Câbır b. Semure, Ebû Rimse ve Ebû Cuhayfe'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➢ SARIMTIRAK ELBİSE ERKEKLER İÇİN CAİZ MİDİR?

1725- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), içerisinde ipek karışımı bulunan kumaşla kırmızıya çalan sarımtırak renkli kumaştan yapılan elbiseyi giymeyi yasaklamıştır."** (Nesâî, Ziyne: 30; Müslim, Libas: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes, Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Ali hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ HARAM VE HELAL DIŞINDA AFFEDİLENLERDE VAR MIDIR?

1726- Selman (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den yağ, peynir ve hayvan derilerinden yapılan elbiseleri giymenin hükmü soruldu da şöyle buyurdular: Helal Allah'ın kitabında helal kıldığı şeylerdir. Haram da; yine Allah'ın kitabında haram kıldığı şeylerdir. Hükmünü belirtmediği şeyler ise affedip mübah kıldığı şeylerdir." (İbn Mâce, Et'ime: 60)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Muğîre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis garibtir. Merfu olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

Sûfyân ve başkaları Süleyman et Teymî'den, Ebû Osman'dan, Selman'dan ve Selman'ın sözü olarak rivâyet etmişlerdir. Sanki hadis mevkuf gibidir. Sahih olan da budur. Bu hadis hakkında Buhârî'ye sordum dedi ki: Pek sağlam görmüyorum. Sûfyân, Süleyman et Teymî'den, Ebû Osman'dan, Selman'dan, mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Buhârî diyor ki: Seyf b. Harun orta yollu bir kimsedir. Âsım'dan rivâyette bulunan Seyf b. Muhammed ise hadisleri zayıf olan bir kimsedir.

BÖLÜM: 7

➢ ÖLÜ HAYVANLARIN DERİLERİ TABAKLANINCA KULLANILABİLİR

1727- Atâ b. Ebî Rebah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs (r.a.)'den işittim şöyle diyordu: Bir koyun ölmüştü Rasûlullah (s.a.v.)'e o koyunun sahiplerine şöyle buyurdu: Onun derisini yüzmeyecek misiniz sonra tabaklayıp ondan yararlanırsınız." (Nesâî, Fera ve Atîre: 4; Ebû Dâvûd, Libas: 38)

1728- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hangi deri tabaklanır ise mutlaka temizlenmiş olur."** (Ebû Dâvûd, Libas: 38)

◉ İlim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göre olup ölmüş hayvan derileri hakkında şöyle derler: **"O deriler tabaklanınca temiz olurlar."**

Tirmizî: Şâfii, "Köpek ve domuz derisi haricinde tabaklanan her ölmüş hayvan derisi temiz olur der ve bu hadisi delil olarak gösterir.

Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bazı ilim adamları ise; yırtıcı hayvan derilerinin tabaklansa bile kullanmasını hoş karşılamazlar. Abdullah b. Mübarek, Ahmed, İshâk bunlardan olup bu derilerden yapılan elbiseleri giymek ve onlarla namaz kılmak konusunda sert davranırlar.

İshâk b. İbrahim der ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in hangi deri tabaklanırsa mutlaka temiz sayılır sözünün manası eti yenen hayvan derileri hakkındadır. Nadr b. Şümeyl'de hadisi aynı şekilde tefsir ediyor. İshâk ve Nadr b. Şümeyl: **"İhâb"** eti yenen hayvan derisine verilen isimdir derler.

Tirmizî: Bu konuda Seleme b. Muhabbık, Meymûne ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

İbn Abbâs hadisi hasen sahihtir. Bu hadis İbn Abbâs yoluyla Rasûlullah (s.a.v.)'den değişik şekillerde rivâyet edilmiştir. İbn Abbâs'tan ve Meymûne'den rivâyet edilmiştir. Yine İbn Abbâs'tan ve Sevde'den de rivâyet edilmiştir.

Muhammed'den işittim: İbn Abbâs hadisini ve ibn Abbâs'ın Meymûne'den rivâyet ettiği hadise sahih demiştir ve şöyle devam etmiştir: İbn Abbâs'ın, Meymûne vasıtasıyla Rasûlullah (s.a.v.)'den rivâyet ettiğine ihtimal veriyorum. İbn Abbâs bu hadisi doğrudan doğruya Rasûlullah (s.a.v.)'den de rivâyet etmiş ve onu Meymûne'den aldığını belirtmemiştir.

Tirmizî: İlim adamlarının çoğunluğunun görüşü bu hadise göre olup Sûfyân es Sevrî, İbn'ül Mübarek, Şâfii, Ahmed ve İshâk bunlardandır.

1729- Abdullah b. Ukeym (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ölen hayvanın derisinden ve sinirlerinden yararlanmayınız diye bize Rasûlullah (s.a.v.)'den bir mektup geldi."** (İbn Mâce, Libas: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Bu hadis Abdullah b. Ukeyn vasıtasıyla onun şeyhlerinden de rivâyet edilmiştir. İlim adamlarının çoğunluğu bu hadisi uygulamamışlardır. Aynı zamanda bu hadis Abadullah b. Ukeym'den şöyle de rivâyet edildi: Şöyle demiştir: **"Vefatından iki ay önce Rasûlullah (s.a.v.)'in bir mektubu bize geldi."** Ahmed b. Hasan'dan işittim şöyle diyordu: Ahmed b. Hanbel'in uygulaması **"Vefatından iki ay önce"** denmesinden dolayı bu hadise göredir ve Rasûlullah (s.a.v.)'in son emrinin bu olduğunu söylerdi. Sonradan bu hadisin senedindeki karmaşıklığı görünce bu hadisi terk etti şöyle ki: Bazı kimseler hadisin senedinde: **"Abdullah b. Ukeym'den ve Cüheyneli Şeyhlerden"** demişlerdi.

BÖLÜM: 8

➢ ELBİSEYİ YERLERDE SÜRÜMEMEK KISA TUTMAK

1730- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Kibirlenerek, böbürlenerek giydiği elbisenin eteğini yerde sürüyenin Allah kıyamette yüzüne bakmaz." (Ebû Dâvûd, Libas: 27; Nesâî, Ziyne: 102)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Huzeyfe, Ebû Saîd, Ebû Hüreyre, Semure, Ebû Zerr, Âişe, Hubeyb b. Muğaffel'den de hadis rivâyet edilmiştir. İbn Ömer hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 9

➢ KADINLARIN ETEKLERİ NASIL OLMALI?

1731- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim kibirlenip böbürlenerek giydiği elbisenin eteğini yerlerde sürüklerse Allah kıyamette onun yüzüne bakmaz."** Bunun üzerine Ümmü Seleme: **"Kadınlar eteklerini nasıl yapsınlar"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.): **"Bir karış indirsinler"** buyurdu. Ümmü Seleme: **"Bu durumda ayakları açılır deyince bir arşın uzunluğu kadar indirsinler daha fazla yapmasınlar"** buyurdular. (Ebû Dâvûd: Libas: 37; Nesâî, Ziyne: 106)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1732- Ümmü Seleme (r.anha)'nın bize bildirdiğine göre Rasûlullah (s.a.v.), Fatıma'nın elbisesini baldırdan aşağı sarkan kısmını bir karış olarak ayarlamıştı. (Nesâî, Ziyne: 106)

◉ **Tirmizî:** Bazı kimseler bu hadisi Hammad b. Seleme'den, Ali b. Zeyd'den, Hasan'dan, babasından, Ümmü Seleme'den rivâyet etmişlerdir. Bu hadiste kadınların elbiselerini sürükleyebileceklerine izin verilmiştir. Çünkü böylece daha iyi örtünmüş olurlar.

BÖLÜM: 10

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) VEFAT ETTİĞİNDE ÜZERİNDE NASIL BİR ELBİSE VARDI?

1733- Ebû Bürde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Âişe (r.anha) bize eskimiş bir elbise ile kaba kumaştan yapılmış bir elbise çıkararak dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in ruhu bu iki elbise içinde iken kabzolundu."** (Ebû Dâvûd, Libas: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali ve İbn Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.
Âişe hadisi hasen sahihtir.

1734- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rabbi kendisiyle konuştuğu gün, Musa'nın üzerinde yün elbise, yünden bir külah, yün cübbe, yünden bir şalvarı vardı. Ayakkabıları ise ölmüş bir eşeğin derisindendi."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Humeyd'in, A'reç'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Humeyd Ali'nin oğlu olup Küfelidir.

Tirmizî: Muhammed'den işittim diyordu ki: Humeyd b. Ali el A'reç'in hadisleri münker olup pek itibara alınmaz Humeyd b. Ali el A'rec el Mekkî ise Mücahîd'in arkadaşı olup güvenilen bir kişidir.

"Kümmetü" küçük külah demektir.

BÖLÜM: 11

➢ SİYAH SARIK KULLANILABİLİR Mİ?

1735- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.), Mekke fethi günü Mekke'ye başında siyah bir sarık olduğu halde girmişti. (Ebû Dâvûd, Libas: 21; Nesâî, Ziyne: 110)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ömer, İbn Hureys, İbn Abbâs ve Rükâne'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Câbir hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 12

➢ SARIĞIN UCUNU İKİ OMUZ ARASINA SARKITMAK

1736- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), sarık sardığı zaman sarığın ucunu iki omuzu arasına sarkıttı Nafi': İbn Ömer'de sarığın ucunu iki omuzu arasına sarkıtırdı dedi. Ubeydullah: Kâsım ve Sâlim'in de aynı şekilde yaptıklarını gördüm."** (Nesâî, Ziyne: 111; Ebû Dâvûd, Libas: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu konudaki Ali, hadisi sened yönünden sahih değildir.

BÖLÜM: 13

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN YASAKLADIĞI BAZI ŞEYLER

1737- Ali b. Ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. **"Peygamber (s.a.v.), beni altın yüzük kullanmaktan ipek karışımı kumaş giymekten, rükû' ve secdelerde Kur'ân okumaktan, Usfur = Kırmızımtırak sarı renge boyanmış elbiseler giymeyi yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Libas: 8; Nesâî, Ziyne: 78)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1738- Hafs el Leysî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Imrân b. Husayn'ın bize şu hadisi aktardığına şâhidlik ederim: Rasûlullah (s.a.v.), altın yüzük kullanmayı bize yasakladı." (Nesâî, Ziyne: 78)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, İbn Ömer, Ebû Hüreyre ve Muaviye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Imrân hadisi hasendir. Ebû't Teyyah'ın ismi Yezîd b. Humeyd'tir.

BÖLÜM: 14

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN GÜMÜŞTEN OLAN YÜZÜĞÜ NASILDI?

1739- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in mühür olarak kullandığı yüzüğü gümüşten olup yüzüğün kaşı Habeş taşından idi."** (Nesâî. Ziyne: 79: Ebû Dâvûd. Hatem: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer ve Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 15

➢ YÜZÜK VE KAŞI İKİSİ DE GÜMÜŞTEN OLABİLİR

1740- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yüzüğü gümüşten olup kaşı da gümüştendi."** (Ebû Dâvûd, Hatem:1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 16

➢ YÜZÜK SAĞ ELE Mİ TAKILMALIDIR?

1741- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), altından bir yüzük yaptırarak onu sağ eline takmıştı. Sonra çıkıp minbere oturdu ve şöyle dedi: Bu yüzüğü sağ elime takmak için yaptırmıştım diyerek yüzüğü attı sahabe de yüzüklerini attılar."** (Nesâî, Ziyne: 79)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Câbir, Abdullah b. Cafer, İbn Abbâs, Âişe ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir. Bu hadis Nafi' vasıtasıyla İbn Ömer'den değişik yollardan buna benzer şekilde rivâyet edilmiş olup sağ eline takması zikredilmemiştir.

1742- Salt b. Abdullah b. Nevfel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs (r.a.)'ın sağ eline yüzük taktığını gördüm ve kendisinin şöyle dediğini de iyi hatırlıyorum. "Rasûlullah (s.a.v.), yüzüğü sağ eline taktığını gördüm. (Nesâî, Hatem: 5)

◉ **Tirmizî:** Muhammed b. İsmail: Muhammed b. İshâk'ın Salt b. Abdullah b. Nevfel'den rivâyet ettiği hadis hasen sahihtir.

1743- Cafer b. Muhammed (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Hasan ve Hüseyin yüzüklerini sol ellerine takarlardı. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

1744- Hammad b. Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn ebî Rafî'nin (Bu kimse Ubeydullah b. Ebî Rafî olup Rasûlullah (s.a.v.)'in azatlı kölesidir. İsmi Eslemli Ebû Rafî'dir.) sağ eline yüzük taktığını gördüm bunun sebebini kendisine sorduğumda şöyle dedi: **"Abdullah b. Cafer'i sağ eline yüzük takarken gördüm. Abdullah b. Cafer de şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.), sağ eline yüzük takardı."** (Ebû Dâvûd, Hatem: 5)

◉ Muhammed b. İsmail der ki: Bu konuda rivâyet edilen en sağlam hadis budur.

1745- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre: **"Peygamber (s.a.v.) gümüşten bir yüzük yaptırarak üzerine Muhammed-Rasûl-Allah, sözlerini nakşettirmişti ve siz yüzüklerinize bunları nakşettirmeyin demişti."** (Ebû Dâvûd, Hatem: 1; Nesâî, Ziyne: 52)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih hasendir. **Siz bunları nakşettirmeyin"** sözünün manası: Hiç kimse kendi yüzüğüne Muhammed Rasûlullah sözünü nakşettirmesin demektir.

1746- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), abdest bozmak için tuvalete gireceğinde mührü üzerindeki yazıdan dolayı yüzüğünü çıkarırdı."** (Nesâî, Ziyne: 54)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 17

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN MÜHRÜ ÜZERİNDE NE YAZARDI?

1747- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yüzüğünün üzerindeki yazı üç satır idi; "Muhammed" bir satır, "Rasûl" bir satır, "Allah" bir satır idi."** (Ebû Dâvûd, Hatem: 1)

◉ **Tirmizî:** Enes hadisi hasen sahih garibtir.

1748- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.)'in mührünün üzerindeki yazı üç satırdı **"Muhammed"** bir satır **"Rasûl"** bir satır **"Allah"** bir satırdı. (Ebû Dâvûd, Hatem: 1)

◉ Muhammed b. Yahya rivâyetinde **"üç satırdı"** dememiştir.

Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 18

➢ RESİM VE HEYKEL YASAKLANMIŞ MIDIR?

1749- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.): **"İnsanların bulundukları her yerde resim bulundurmaktan ve resim yapmaktan Müslümanları yasakladı."** (Nesâî, Ziyne: 112; Ebû Dâvûd, Libas: 45)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ebû Talha, Âişe, Ebû Hüreyre ve Ebû Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Câbir hadisi hasen sahihtir.

1750- Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Ubeydullah hasta olan Ebû Talha el Ensarî'nin yanına ziyaret için gitmişti. Ubeydullah der ki: Ziyaret maksadıyla gelen Sehl b. Huneyf'i de onun yanında buldum. Ubeydullah şöyle devam etti: Ebû Talha altındaki yatak çarşafını çıkarması için birisini çağırdı, Sehl onu neden çıkarıyorsun dedi. Ebû Talha: Üzerinde resimler var Rasûlullah (s.a.v.)'in bu konuda buyurduğunu sen bilirsin dedi. Sehl: **"Kumaş üzrindeki nakış ve çizgiler müstesnadır buyurmadı mı? Deyince; Ebû Talha evet dedi. Fakat bu çarşafı kaldırmak daha fazla hoşuma gidiyor"** dedi. (Nesâî, Ziyne: 112)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 19

➢ HEYKELTRAŞ VE RESSAMLARIN DURUMU NEDİR?

1751- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim bir resim yaparsa Allah o kimseye yaptığı o resme ruh üfleyinceye kadar yani o resmi canlı hale getirinceye kadar azâb edecektir. Gerçekten o resme ruh verebilecek güçte değildir. Her kim de kendisinden uzaklaşıp çekinen bir toplumun konuşmasına kulak verirse kıyamet günü kulağına kurşun dökülecektir."** (Nesâî, Ziyne: 114)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd, Ebû Hüreyre, Ebû Cuhayfe, Âişe ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Abbâs hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 20

➢ AĞARAN SAÇ VE SAKAL NE İLE BOYANMALIDIR?

1752- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Beyazlaşan saç ve sakalınızı kına ile boyamak suretiyle rengini değiştirin, değiştirmeyip bembeyaz bırakmak suretiyle Yahudilere benzemeyin."** (Nesâî, Ziyne: 65; Ebû Dâvûd, Teaccül: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Zübeyr b. Awam, İbn Abbâs, Câbir, Ebû Zerr, Enes, Ebû Rimse, Cehdeme, Ebû-t Tufeyl, Câbir b. Semure, Ebû Cuhayfe ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik yollarla da bu hadis rivâyet edilmiştir.

1753- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Ağarmış saçlarınızın rengini değiştireceğiz en iyi boya kına ve Ketm (rastık) tır. (Nesâî, Ziyne: 65; Ebû Dâvûd: Teraccül: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû'l Esved ed Deylemî'nin ismi Zâlim b. Amr b. Sûfyân'dır.

BÖLÜM: 21

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN SAÇLARININ ŞEKLİ NASILDI?

1754- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ne uzun nede kısa boylu olmayıp orta boylu idi. Vücudu dengeli ve güzeldi, rengi esmer idi. Saçı ne çok kıvırcık nede düz yani orta kıvırcık idi yürürken öne doğru eğimli yürürdü."** (Nesâî, Ziyne: 60)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, Berâ, Ebû Hüreyre, İbn Abbâs, Ebû Saîd, Câbir, Vâil b. Hucr ve Ümmü Hanî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Enes hadisi Humeyd rivâyeti olarak bu yönüyle hasen sahih garibtir.

1755- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ve ben bir kaptan yıkanırdık O'nun saçı kulak memesinden aşağı ve omuza dökülecek kadarda uzun değildi."** (Nesâî, Ziyne: 60)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Bu hadis Âişe'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiş olup şöyle demektedir: **"Ben ve Rasûlullah (s.a.v.), tek bir kaptan yıkanırdık"** ve saçının uzunluğundan bahsetmemektedir.

Abdurrahman b. Ebi'z Zinad güvenilir bir kimse onu sağlam kabul eder ve ondan hadis yazmayı emrederdi.

BÖLÜM: 22

➢ SIK SIK SAÇ TARAMAK HOŞ DEĞİLDİR

1756- Abdullah b. Muğaffel (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) sık sık aşırı süslenme ve gösterişe kapılmamak için saç ve sakalı sıkı olarak taramayı yasakladı."** (Nesâî, Ziyne: 63)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd vasıtasıyla Hişâm'dan ve Hasan'dan bu senedle hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 23

➢ GÖZLERE SÜRME ÇEKMENİN FAYDASI VAR MIDIR?

1757- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İsmid denilen sürme taşı ile sürmeleniniz çünkü o gözleri cilalandırır, kirpikleri besler."**

İbn Abbâs Peygamber (s.a.v.)'in bir sürme kutusu bulunduğunu her gece üç defa sağ gözüne üç defa sol gözüne sürme çektiğini söyledi. (Nesâî, Ziyne: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Abbâs hadisi hasen garibtir. Bu sözleriyle sadece Abbâs b. Mansur'un rivâyetiyle bilmekteyiz.

Ali b. Hucr ve Muhammed b. Yahya dediler ki: Yezîd b. Harun, Abbâd b. Mansur'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır. Başka bir yönden de Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edildi: **"İsmid=sürme taşı kullanın çünkü o gözleri cilalandırır, kirpikleri besler."**

BÖLÜM: 24

➢ TEK PARÇA VE HAREKET İMKANI VERMEYEN ELBİSELER GİYMEMEK

1758- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) iki cins elbiseyi yasakladı; [1-] Samma, denilen kolsuz ve cepsiz tulum gibi kullanışsız elbiseyle, [2-] Tek kat olup vücudun organlarını gösteren bir elbiseyi giyerek müstehcen olmayı yasakladı."** (Nesâî, Ziyne: 108; Buhârî, Libas: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, İbn Ömer, Âişe, Ebû Saîd, Câbir, Ebû Ümame'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Ebû Hüreyre hadisi bu şekliyle hasen sahih garibtir. Yine bu hadis başka şekilde Ebû Hüreyre'den rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 25

➢ PERUK TAKMAK CAİZ MİDİR?

1759- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Saçını ulama yapana yani saç nakli yapıp peruk kullanana ve kullandırana dövme yapana ve yaptırana Allah lanet etsin yani Allah rahmetinden uzaklaştırsın."** (Ebû Dâvûd, Teraccül: 5; Nesâî, Ziyne: 22)

◉ Nafi' diyor ki: Dövme yüz ve görülen yerlere yapılır demiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Âişe, İbn Mes'ûd, Esma binti ebî Bekir, İbn Abbâs, Ma'kıl b. Yesâr ve Muaviye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 26

➢ KİBİR VE BÖBÜRLENME İÇİN YASTIK KULLANMA YASAĞI

1760- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) binitlerde lüks ve gösteriş için olan minder ve yastık kullanmayı yasakladı."** Bu hadis biraz uzuncadır. (İbn Mâce, Libas: 45; Nesâî, Ziyne: 119)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali ve Muaviye'den de hadis rivâyet edilmiştir. Berâ hadisi hasen sahihtir.

Şu'be, bu hadisin bir benzerini Eş'as b. Ebiş Şasa'dan rivâyet etmiştir. Bu hadis uzuncadır.

BÖLÜM: 27

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN YATAĞI NASILDI?

1761- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in üzerinde yatıp uyuduğu yatak deriden olup içi hurma lifinden idi.** (Nesâî, Ziyne: 119)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Hafsa ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 28

➢ GÖMLEK GİYMEK RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN HOŞUNA GİDER MİYDİ?

1762- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in hoşuna giden elbise gömlek idi. (Ebû Dâvûd, Libas: 3; Buhârî, Libas: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Abdulmü'min b. Hâlid'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu hadisi sadece o rivâyet etmiştir. Kendisi mervezlidir. Bazıları bu hadisi Ebû Sümeyle'den Abdulmümin b. Hâlid'den, Abdullah b. Büreyde'den, annesin'den ve Ümmü Seleme'den rivâyet etmişledir.

1763- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e elbisenin en sevimlisi gömlekti."** (Buhârî Libas: 8; Ebû Dâvûd, Libas: 3)

◉ **Tirmizî:** Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: Abdullah b. Büreyde'nin annesinden ve Ümmü Seleme'den rivâyeti daha sahihtir. Ne var ki hadisin senedinde **"annesinden"** kaydını sadece Ebû Sümeyle zikretmektedir.

1764- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e elbiselerin en sevimlisi gömlekti."** (Buhârî Libas: 8; Ebû Dâvûd, Libas: 3)

1765- Esma binti Yezîd b. Seken el Ensarîyye (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in elbisesinin kolunun uzunluğu (yeni) bileğine kadardı."** (Buhârî Libas: 8; Ebû Dâvûd, Libas: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

1766- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) gömlek giyeceği zaman giyinmeye sağ tarafından başlardı."** (Buhârî Libas: 8; Ebû Dâvûd, Libas: 3)

◉ **Tirmizî:** Bir çok kimse bu hadisi Şu'be'den bu senedle Ebû Hüreyre'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir.

Bu hadisi merfu olarak sadece Abdussamet b. Abdulvaris, Şu'be yoluyla rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 29

➢ YENİ ELBİSE GİYEN KİMSENİN OKUYACAĞI DUA

1767- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) yeni bir elbise giydiği zaman o elbiseyi sarık gömlek vs. olarak ismini belirtir ve şöyle dua ederdi: **"Allah'ım sana hamdolsun, bunu bana sen giydirdin senden bu elbisenin hayrını ve hayırda kullanılmasını istiyorum şerrinden ve şerde kullanılmasından da sana sığınırım."** (Ebû Dâvûd, Libas: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir. Hişâm b. Yunus el Kûfî, Kâsım b. Mâlik el Müzenî vasıtasıyla Cüreyrî'den geçen hadisin benzerini bize rivâyet etmiştir.

Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 30

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN CÜBBESİ VE MESTİ NASILDI?

1768- Mugîre b. Şu'be (r.a.)'in babasından rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), yenleri (kol ağızları) dar Rum cübbesi giymişti."** (Buhârî, Libas: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1769- Muğîre b. Şu'be (r.a.)'den rivâyet edilmiştir; **"Dıhye el Kelbî Rasûlullah (s.a.v.)'e bir çift mest hediye etmişti. Rasûlullah (s.a.v.) onu giymişti."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** İsrail, Câbir vasıtasıyla Âmir'den naklederek şöyle dedi: **"... ve birde cübbe hediye etti her ikisini de eskiyinceye kadar giymişti. Rasûlullah (s.a.v.), o bir çift mestin İslamî usullere göre kesilmiş hayvanın derisinden olup olmadığını bilmeden, araştırmaksızın eskiyinceye kadar giydi."**

Bu hadis hasen garibtir.

Ebû İshâk'ın ismi Süleyman'dır. Hasan b. Ayyaş, Ebû Bekir b. Ayyaş'ın kardeşidir.

BÖLÜM: 31

➢ ALTINDAN BURUN VEYA DİŞ YAPTIRILABİLİR Mİ?

1770- Arfece b. Es'ad (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Cahiliyye döneminde meydana gelen Külab vakasında burnumdan yaralanmıştım ve burnum kesilmişti. Sonra gümüşten bir burun yaptırmıştım fena koku yapmıştı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bana altından bir burun yaptırmamı emir buyurdu."** (Nesâî, Ziyne: 41; Ebû Dâvûd, Hatem: 7)

◉ **Tirmizî:** Ali b. Hucr, Rabî' b. Bedir'den, Muhammed b. Yezîd el Vasîti'den ve Ebû'l Eşheb'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Abdurrahman b. Tarafe'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Selm b. Zerîr'de bu hadisi Abdurrahman b. Tarefe'den, Ebû'l Eşheb'in rivâyeti gibi rivâyet etmiştir. İlim adamlarından pek çok kimse dişlerini altınla kaplattırdıkları rivâyet edilmiştir. Bu hadis onlar için delildir. Abdurrahman b. Mehdî diyor ki: Selm b. **"Vezîr"** şeklinde söylenmesi bir vehimdir doğrusu **"Zerir"** dir.

Ebû Saîd es San'anî'nin ismi Muhammed b. Müyesser'dir.

BÖLÜM: 32

➢ YIRTICI HAYVAN DERİLERİ KULLANILABİLİR Mİ?

1771- Ebû'l Melîh (r.a.) ve babasından rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), yırtıcı hayvan derilerini döşeme yaparak kullanmayı yasaklamıştır."** (Ebû Dâvûd, Libas: 40)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd vasıtasıyla Saîd'den, Katâde'den, Ebû'l Melih'den bize rivâyet etti: "Rasûlullah (s.a.v.) yırtıcı hayvan derilerini döşeme ve giyim olarak kullanmayı yasakladı. Muhammed b. Beşşâr, Muâz b. Hişâm vasıtasıyla babam bana aktardı. Katâde'den Ebû'l Melîh'den rivâyet ederek **"Rasûlullah (s.a.v.), yırtıcı hayvan derilerinin kullanılmasını hoş görmezdi."**

Tirmizî: Saîd b. Ebû Arûbe'den başkasının bu hadisin senedinde; **"Ebû'l Melîh'den ve babasından"** dediğini bilmiyoruz. Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Yezîd er Rişk'den, Ebû'l Melîh'den rivâyet ederek: **"Rasûlullah (s.a.v.), yırtıcı hayvanların derilerini kullanmayı yasakladı"** demiştir. Bu rivâyet daha sahihtir.

BÖLÜM: 33

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN PAPUÇLARI NASILDI?

1772- Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Enes b. Mâlik'den Rasûlullah (s.a.v.)'in ayakkabıları nasıldı? Diye sordum. İki tasması (kaşı) vardı"** dedi. (Ebû Dâvûd, Libas: 41; Nesâî, Ziyne: 117)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1773- Enes (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre; **"Rasûlullah (s.a.v.)'in pabuçları iki tasmalı (kaşlı) idi."** (Ebû Dâvûd, Libas: 41; Nesâî, Ziyne: 117)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda İbn Abbâs ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 34

➢ TEK AYTAKKABIYLA YÜRÜMENİN HOŞ OLMADIĞI

1774- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"sizden biriniz tek ayakkabısıyla yürümesin! Ya her iki ayağını da giyerek yürüsün veya iki ayağını da çıkartsın."** (Ebû Dâvûd, Libas: 41; Nesâî, Ziyne: 118)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 35

➢ AYAKKABI, BOT, ÇİZME GİBİ ŞEYLER AYAKTA GİYİLMEMELİ

1775- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), kişinin ayakkabısını ayakta giymesini yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Libas: 41)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ubeydullah b. Amr er Rakî bu hadisi Ma'mer'den, Katâde'den ve Enes'den rivâyet etmiştir. Her iki hadiste hadisçiler yanında sahih değildir. Çünkü Harîs b. Nebhân; hadisçiler yanında hafız kabul edilmemektedir. Katâde'nin, Enes'den rivâyetinin aslını bilmiyoruz.

1776- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), kişinin ayakkabısını ayakta giymesini yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Libas: 41)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Muhammed b. İsmail der ki: Bu hadis sahih değildir. Ma'mer'in Ammâr b. ebî Ammâr'dan ve Ebû Hüreyre'den rivâyeti de yine sahih değildir.

BÖLÜM: 36

➢ TEK AYAKKABIYLA RASÛLULLAH (S.A.V.), YÜRÜMÜŞ MÜDÜR?

1777- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), bazen tek pabuçla yürürdü."** (Ebû Dâvûd, Libas: 40; Nesâî, Ziyne: 118)

1778- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre: **"Kendisi tek pabuçla yürümüştür."** (Ebû Dâvûd, Libas: 40; Nesâî, Ziyne: 118)

◉ Bu rivâyet daha sahihtir. **Tirmizî:** Aynı şekilde Sûfyân es Sevrî ve başkaları Abdurrahman b. el Kâsım'dan mevkuf olarak rivâyet etmiş olup bu rivâyet daha sağlamdır.

BÖLÜM: 37

➢ AYAKKABI GİYMEYE HANGİ AYAKTAN BAŞLANIR?

1779- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ayakkabınızı giyeceğiniz zaman sağ taraftan başlayın çıkaracağınızda ise sol ayağınızdan başlayın böylece sağ ayak pabuç giyilirken birinci, ve çıkarılırken sonuncu olsun."** (Ebû Dâvûd, Libas: 41)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 38

➢ YAMALI ELBİSENİN DURUMU

1780- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bana şöyle buyurdu: **"Cennet'te bana ulaşmak istiyorsan dünyadan bir yolcunun azığı kadarı sana yetsin zenginlerle beraber olmaktan sakın elbiseyi yama yapıncaya kadar eskimiş sayma."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Salih b. Hassân'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

Muhammed'den işittim diyordu ki: Salih b. Hassân'ın hadisleri münker olup pek makbul sayılmaz. İbn ebî Zibin kendisinden hadis rivâyet ettiği Salih b. Ebî Hassân ise güvenilen bir kimsedir.

Tirmizî: "Zenginlerle beraber olmaktan sakın" sözünün manası Ebû Hüreyre'den rivâyet edilen: **"Bir kimse yaratılışta ve rızkta kendisinden üstün olan bir kimseyi görürse kendinden aşağı olan ve kendisinin ondan üstün olduğu kimseye baksın ki bu bakış Allah'ın nimetini hor görmemesi için daha uygundur"** hadisine yakındır.

Avn b. Abdullah'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Zenginlerle arkadaş oldum kendimden daha kederli kimse görmedim. Hayvanımdan daha üstün hayvan, elbisemden daha üstün elbise görüyorum. Sonra fakirlerle arkadaş oldum da rahatladım.** Bu iki haber: **"Zenginlerle beraber olunmaması gerektiğini"** en güzel biçimde açıklamaktadır.

BÖLÜM: 39

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) SAÇLARINI ÖRMÜŞ MÜDÜR?

1781- Ümmü Hanî (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Mekke'ye geldiğinde saçı dört örgülü idi."** (İbn Mace, Libas: 36; Nesâî, Ziyne: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Muhammed diyor ki: Mûcâhid'in, Ümmü Hanî'den hadis işittiğini bilmiyoruz.

Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî vasıtasıyla İbrahim b. Nafi' el Mekkî'den, İbn ebî Necîh'den, Mûcâhid'den Ümmü Hanî'den rivâyet ederek şöyle demişlerdir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in Mekke'ye girdiğinde saçının örgüsü dört parçaydı."** Ebû Necîh'in ismi Yesâr'dır.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Abdullah b. Necîh; Mekkelidir.

BÖLÜM: 40

➢ ASHABIN ELBİSELERİNİN KOLLARI (YENLERİ) NASILDI?

1782- Abdullah b. Büşr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Kebşe el Enmârî'den işittim şöyle diyordu: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabının elbiselerinin kolları** (yenleri) **genişti."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis münker olup pek hoş karşılanmaz. Abdullah b. Büşr; Basralı olup hadisçiler yanında zayıf kabul edilir. Yahya b. Saîd ve başka hadisçiler zayıf kabul etmişlerdir. **"Buth"** geniş demektir.

BÖLÜM: 41

➢ ELBİSENİN UZUNLUĞU NE KADAR OLMALI?

1783- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), inciğimin veya kendi inciğinin kasını tutarak işte elbisenin yeri burasıdır. Bunu kabul etmez isen biraz daha aşağısıdır. Bunu da kabul etmez isen elbisenin topuklarda hakkı yoktur."** (Ebû Davud, Libas: 25; Buhârî, Libas: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Sevrî ve Şu'be bu hadisi Ebû İshâk'tan rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 42

➢ KÜLAH ÜZERİNE SARIK SARMAK

1784- Rükâne (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rükâne Rasûlullah (s.a.v.) ile güreş tutmuştu Rasûlullah (s.a.v.), onun sırtını yere getirdi." Rükâne dedi ki:** Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: Biz Müslümanlarla müşrikler arasındaki fark külahların üzerine sarılan sarıklardır. (Ebû Dâvûd, Libas: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Senedi pek sağlam değildir. Ebû'l Hasan el Askalanî'yi ve Rükâne'nin oğlunu pek tanımıyoruz.

BÖLÜM: 43

➢ YÜZÜK ERKEKLER İÇİN GÜMÜŞTEN OLMALIDIR

1785- Büreyde (r.a.) ve babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına parmağında demir yüzük olduğu halde bir adam geldi Rasûlullah (s.a.v.): **"Senin üzerinde Cehennemlik kimselerin süsünü mü görecektim?** Buyurdu. Sonraki bir seferinde o kimse elinde bakırdan bir yüzük olduğu halde geldi. Rasûlullah (s.a.v.), **"Sende putların kokusunu mu bulacaktım"** buyurdular. Bir sonraki gelişinde parmağında altın yüzük olduğu halde gelince; Rasûlullah (s.a.v.): **"Senin üzerinde Cennetliklerin süsünü mü görecektim?** Buyurdular. Bunun üzerine adam yüzüğü hangi madenden yaptırmalıyım? Dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Gümüşten yaptır ve onu bir miskal ağırlığına çıkarma yani fazla büyük olmasın"** buyurdular. (Buhârî, Libas: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu konuda Abdullah b. Amr, Abdullah b. Müslim ki Mervez'li olup Ebû Tıybe diye künyelenen kimseden de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 44

➢ YÜZÜK HANGİ PARMAĞA TAKILMALIDIR?

1786- İbn ebî Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ali'den işittim şöyle diyordu: **"Rasûlullah (s.a.v.), ipekli kumaştan elbise giymeyi kibir ve böbürlenme vasıtası olan yastık kullanmayı ve yüzüğü orta parmakla şehâdet parmağına takmayı yasakladı."** (Nesâî, Ziyne: 80)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İbn ebî Musa, Ebû Bürde b. Ebû Musa'dır. İsmi ise Âmir b. Abdullah b. Kays'tır.

BÖLÜM: 45

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN HOŞLANDIĞI ELBİSE ÇEŞİDİ HANGİSİDİR?

1787- Enes (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e elbiselerin en sevimli ve hoş geleni Yemen tarafında dokunan çizgili bir nevi pamuklu kumaştı."** (Ebû Dâvûd, Libas: 12)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

26: YİYECEK BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN SOFRASI NASILDI?

1788- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), tahtadan yapılmış sini veya masa gibi ayaklı sofralar üzerinde ufak ve ayrı tabaklarda yemek yemediler. Kepeği ununda iyice ayrılmış has ekmek - veya yufka ekmeği- de yemediler."** Bunun üzerine Katâde'ye ne üzerinde yemek yerlerdi diye sordum, Katâde: **"Şu yuvarlak deriden sofralar üzerinde"** dedi. (Buhârî, Et'ıme: 7)

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Muhammed b. Beşşâr diyor ki: Bu hadisin senedinde geçen Yunus; Yunus el İskaf'tır. Abdulvaris, İbn Saîd bu hadisi Saîd b. Ebî Arûbe'den, Katâde ve Enes'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 2

➢ TAVŞAN ETİ YENİLİR Mİ?

1789- Hişâm b. Zeyd b. Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes (r.a.)'den şöyle dediğini işittim: **"Merruzzahran denilen yerde bir tavşanı ürküttük Peygamber (s.a.v.)'in ashabı onun arkasından koştular ben de ona yetişip yakaladım ve tavşanı Ebû Talha'ya getirdim. İnceltilmiş taştan yapılan bir bıçakla onu kesti bir budunu veya kalçasını benimle Rasûlullah (s.a.v.)'e gönderdi. Rasûlullah (s.a.v.)'de ondan yedi. Bunun üzerine ben yedi mi? dedim. Enes'te kabul etti ve yedi dedi."** (Buhârî, Hibe: 4; Ebû Dâvûd, Et'ıme: 26; Müslim, Sayd: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Ammâr, Muhammed b. Safvân'dan (ki Muhammed b. Sayfî de denilir) hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

İlim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göre olup tavşan etinin yenmesinde bir sakınca görmezler.

Bazı ilim adamları ise hayız gören bir hayvan olduğu için tavşan etinin yenmesini hoş görmezler.

BÖLÜM: 3

➢ KELER ETİ YENİR Mİ?

1790- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.)'e keler eti yemenin hükmü sorulduğunda; **"Keleri ne yerim nede haram kılarım."** Buyurdular. (Müslim, Sayd: 7; Ebû Dâvûd, Et'ıme: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Ebû Saîd, İbn Abbâs, Sabit b. Vedia, Câbir, Abdurrahman b. Hasene'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamları kelerin yenmesi hakkında değişik görüşler ortaya koydular. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından ve başkalarından bir kısmı yenmesine izin verirken bir kısmı yenmesini hoş görmezler. İbn Abbâs'ın şöyle dediği rivâyet edildi: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in sofrasında keler yendi, Rasûlullah (s.a.v.), hoşlanmadığı için yemedi."**

BÖLÜM: 4

➢ SIRTLAN ETİ YENİR Mİ?

1791- İbn ebî Ammâr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Câbir'e, sırtlan; av hayvanı mıdır? diye sordum. Evet dedi. Onun etinden yiyebilir miyim? Dedim. Evet dedi. Rasûlullah (s.a.v.) mi böyle buyurdu dedim. Evet dedi. (Ebû Dâvûd, Et'ime: 31; Nesâî, Sayd: 27; İbn Mâce: Sayd: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bazı ilim adamları bu hadise göre sırtlan eti yemekte bir sakınca görmezler. Ahmed ve İshâk bunlardandır. Peygamber (s.a.v.)'den sırtlan etinin mekruh olduğuna dair bir hadis rivâyet edilmişse de senedi sağlam değildir.

Bazı ilim adamları sırtlan etinin yenmesini hoş görmezler.

İbn'ül Mübarek bunlardandır.

Yahya b. Kattan diyor ki: Cerir b. Hâzim bu hadisi Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr'den, İbn ebî Ammâr'dan, Câbir'den ve Ömer'den, Ömer'in sözü olarak rivâyet ediyor. İbn Cüreyc'in hadisi daha sahihtir. İbn ebî Ammâr: Abdurrahman b. Abdullah b. Ebû Ammâr olup Mekkelidir.

1792- Huzeyme b. Cez' (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.v.)'e sırtlan eti yemenin hükmünü sorduğumda: **"Sırtlan eti yiyen var mı?"** buyurdular. Sonra kurt eti yemenin hükmünü sordum: **"Hayırlı kimseler kurt eti yer mi?"** buyurdular. (İbn Mâce: Sayd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedi sağlam değildir. Bu hadisi sadece İsmail b. Müslim'in, Abdulkerim'den ve Ebû Ümeyye'den rivâyeti olarak bilmekteyiz. Bazı hadisçiler İsmail ve Abdulkerim hakkında söz etmişlerdir. Ebû Ümeyye = Abdulkerim b. Kays b. Ebî'l Muhârik'tır. Abdulkerim b. Mâlik el Cüzerî ise güvenilir bir kimsedir.

BÖLÜM: 5

➢ AT ETİ YENİR Mİ?

1793- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) bize at etlerinden yedirdi ve bizi eşek eti yemekten yasakladı."** (İbn Mâce, Zebaih: 12; Nesâî, Sayd: 29)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Esma binti ebû Bekir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Pek çok kişi bu hadisi Amr b. Dinar vasıtasıyla Câbir'den rivâyet etmişlerdir. Bu hadisi, Hammâd b. Zeyd, Amr b. Dinâr'dan, Muhammed b. Ali'den ve Câbir'den rivâyet etmiştir. İbn Uyeyne'nin rivâyeti daha sahihtir. Muhammed'den işittim şöyle demişti: Sûfyân b. Uyeyne Hammad b. Zeyd'den hafıza yönünden daha sağlamdır.

BÖLÜM: 6

➢ EHLÎ EŞEK ETİ YENİR Mİ?

1794- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Hayber günü kadınlarla geçici nikah yapmayı ve ehlî eşeklerin etlerinin yenmesini yasakladı."** (İbn Mâce:: Zebaih: 13; Nesâî, Sayd: 31)

◉ Saîd b. Abdurrahman el Mahzûmî, Sûfyân vasıtasıyla Zührî'den, Abdullah ve Hasan'dan -ki ikisi de Muhammed b. El Hanefiyye'nin oğludur- bize hadis aktarmıştır.

Abdullah b. Muhammed, Ebû Haşim diye künyelenir.

Zührî diyor ki: O iki oğuldan en makbul olanı Hasan b. Muhammed'tir. (Benzeri bir ifade ile anlattı.) Saîd b. Abdurrahman'dan başkası ise İbn Uyeyne'den naklederek şöyle diyor: O iki oğuldan en makbul olanı Abdullah b. Muhammed'tir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1795- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), Hayber günü yırtıcı hayvanlardan her sivri dişliyi, hedef yapılarak öldürülen hayvan etinden yemeyi ve ehlî (evcil) eşek etlerinin yenmesini haram kıldı."** (İbn Mâce, Sayd: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Câbir, Berâ, İbn ebî Evfâ, Enes, Irbâd b. Sâriye, Ebû Sa'lebe, İbn Ömer ve Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Abdulaziz b. Muhammed ve daha başkaları bu hadisi Muhammed b. Amr'dan rivâyet ederek; sadece tekbir konu olan: **"Yırtıcı hayvanlardan her sivri dişliyi"** yasakladı şeklinde aktarmışlardır.

BÖLÜM: 7

➢ KAFİR MECUSİLERİN TENCERE VE TABAKLARINDAN YEMEK YENİR Mİ?

1796- Ebû Sa'lebe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e Mecusilerin tencere ve tabaklarının durumu soruldu da: **"Onları tertemiz yıkayın sonra onlar içersinde pişirip yeyin. Ayrıca yırtıcı sivri dişli hayvan etlerinden yemeyi de yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 45)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Ebû Sa'lebe'nin rivâyeti olarak meşhurdur. Bu hadis değişik şekillerde de kendisinden rivâyet edilmiştir. Ebû Sa'lebe'nin ismi Cersûb'tur. Cürhüm ve Nâşib olduğu da söylenir. Bu hadis Ebû Kılâbe'den, Ebû Esma er Rahabî'den ve Ebû Sa'lebe'den de rivâyet edilmiştir.

1797- Ebû Sa'lebe el Huşenî (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Ebû Sa'lebe: Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. Biz, Ehli Kitab denilen insanların topraklarında bulunuyor onların tencerelerinde yemek pişirip kaplarından su içiyoruz! Rasûlullah (s.a.v.), o kaplarından başkasını bulamaz iseniz onları güzelce yıkayın su ile temizleyin buyurdu.

Sonra, Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. "Av bölgelerinde bulunuyoruz nasıl yapalım?" Buyurdular ki: Eğitilmiş köpeğini gönderdiğin ve Allah'ın ismini de andığın yani besmele çektiğin vakit o hayvan ölse dahi onu ye. Eğer eğitilmemiş bir köpek yakalamış gelmiş ise İslam'a göre kesildiyse ye. Allah'ın adını anarak yani besmele çekerek okunu fırlatırsan ve silahın hayvanı öldürse bile ye. (Ebû Dâvûd, Etıme: 45)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 8

➢ KATI YAĞLAR İÇERSİNE FARE DÜŞERSE NE YAPILMALI?

1798- Meymûne (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Bir fare yağ kabı içerisine ölü olarak bulundu. Bunun hükmü Rasûlullah (s.a.v.)'e sorulunca: "Fareyi ve farenin bulaştığı çevresindeki yağı alın geri kalanını yeyin"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Etıme: 47; İbn Mâce, Etıme: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis Zuhrî'den, Ubeydullah'tan İbn Abbâs'tan rivâyet edilmiş olup **"Meymûne"** zikredilmemiştir. İbn Abbâs'ın, Meymûne'den rivâyeti daha sahihtir. Ma'mer, Zührî'den, Saîd b. Müseyyeb'den, Ebû Hüreyre'den bir benzerini rivâyet etmişlerdir ki bu rivâyet pek makbul değildir.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: Ma'mer'in, Zührî'den, Saîd b. Müseyyeb'den, Ebû Hüreyre'den rivâyet ederek şunları aktarmıştı: Rasûlullah (s.a.v.)'den soruldu da buyurdular ki: **Katı yağ ise fareyi ve çevresindeki yağı atın eğer yağ sıvı ise ona yaklaşmayın."** Bu rivâyet hatalıdır Ma'mer bu hadiste hata etmiştir. Muhammed şöyle devam ediyor: Sahih olan; Zührî'nin, Ubeydullah'tan, İbn Abbâs'tan ve Meymûne'den rivâyet edilendir.

BÖLÜM: 9

➢ SOL EL İLE YEMEK İÇMEK YASAKLANMIŞTIR

1799- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sol elinizle yiyip içmeyin çünkü şeytan sol eliyle yer ve içer."** (Ebû Dâvûd, Etime: 19; İbn Mâce: Etime: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Ömer b. Ebî Seleme, Seleme b. el Ekvâ', enes b. Mâlik ve Hafsa'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Mâlik ve İbn Uyeyne bu hadisi Zührî'den, Ebû Bekir b. Ubeydullah'tan ve İbn Ömer'den rivâyet ettiler. Ma'mer ve Ukayl ise; Zührî, Sâlim, İbn Ömer'den rivâyet etmişlerdir. Mâlik ve İbn Uyeyne'nin rivâyeti daha sahihtir.

1800- Sâlim (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz yiyeceğinde sağ eliyle yesin içeceğinde de sağ eliyle içsin. Çünkü şeytan sol eliyle yer içer."** (Ebû Dâvûd, Etime: 19; İbn Mâce: Etime: 8)

BÖLÜM: 10

➢ YEMEKTEN SONRA PARMAKLARI YALAMAK GEREĞİ

1801- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden biri yemek yediğinde parmaklarını yalasın çünkü bereketin yiyeceklerin hangi parçasında olduğunu bilemezsiniz."** (Müslim, Eşribe: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Ka'b b. Mâlik ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu şekliyle sadece Süheyl'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

Muhammed'e bu hadis hakkında sordum. Dedi ki: Abdulaziz'in muhtelif hadislerinden olup sadece bu hadisiyle bilinir.

BÖLÜM: 11

➢ YERE DÜŞEN LOKMA VE YİYECEK PARÇALARI NE YAPILMALI?

1802- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz bir şey yerken bir parçası yere düşerse, onu alıp üzerindeki bulaşanı giderip yesin şeytana bırakmasın."** (İbn Mâce: Etime: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1803- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) yemeğini yedikten sonra yemek yediği üç parmağını yalardı ve şöyle buyururdu. Birinizin yiyeceğinden bir parçası yere düşerse düşen parçadan toz toprak ne varsa onu giderip o parçayı yesin o parçayı şeytana bırakmasın. Rasûlullah (s.a.v.), yemek kaplarını tertemiz etmemizi bize emreder ve şöyle buyururdu: **"Yemeğinizin hangi parçasında bereketin olduğunu bilemezsiniz."** (İbn Mâce, Etime: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir.

1804- Ebû'l Yemân el Mualla b. Râşid (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sinan b. Seleme'nin çocuk doğuran cariyesi ninem Ümmü Âsım'dan rivâyet ederek şöyle dedi: Nübeyşetül Hayr bize geldi biz bir tabakta yemek yiyorduk, bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu bize aktardı: **"Her kim bir kapta yemek yer ve o kabı da tertemiz hale getirirse o tabak kendisi için istiğfar eder yani o kimsenin günahlarının bağışlanmasını ister."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece Mualla b. Râşid'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Yezîd b. Harun ve hadis imamlarından pek çok kimse bu hadisi Mualla b. Râşid'den rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 12

➢ TABAĞIN ORTASINDAN YEMEMELİ

1805- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bereket yemeğin ortasına iner dolayısıyla siz yemeği ortasından değil kenarlarından yeyin."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis sadece A'ta b. Sâib'in rivâyetiyle bilinmektedir. Şu'be ve Sevrî'de bu hadisi A'ta b. Sâib'den rivâyet etmişlerdir.

Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 13

➢ SOĞAN VE SARIMSAK YİYEN MESCİDLERDEN UZAK DURMALI

1806- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Her kim şundan ilk önce sarımsak dedi sonra sarımsak soğan ve pırasa dedi, mescidlerimize yaklaşmasın."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 40)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Ömer, Ebû Eyyûb, Ebû Hüreyre, Ebû Saîd, Câbir b. Semure, Kurre b. İyas el Müzenî ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1807- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'ye hicret ettiğinde Ebû Eyyûb'un evine misafir oldu. Yemek yediği vakit artanını Ebû Eyyûb'e gönderdi. Rasûlullah (s.a.v.), bir gün yemeği hiç yemeden ona geri göndermişti. Ebû Eyyûb Rasûlullah (s.a.v.)'e gelip durumu öğrenmek isteyince; O yemekte sarımsak vardı! buyurdular. Ebû Eyyûb: Sarımsak haram mıdır? Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Hayır fakat ben kötü kokusundan dolayı hoşlanmam."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 40)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 14

➢ PİŞMİŞ SOĞAN VE SARIMSAĞIN YENEBİLECEĞİ

1808- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Çevrenizdeki insanları rahatsız ettiği için sarımsak yemek yasaklandı. Ancak pişmiş olursa bu rahatsızlığı yapmayacağı için yenebilir."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 27)

1809- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Sarımsak yemek uygun değildir, pişmiş olursa yenebilir."** (Müslim, Eşribe: 31; İbn Mâce: Etıme: 59)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedi bu şekliyle sağlam değildir. Bu şekilde Ali'nin kendi sözü olarak rivâyet edilmiştir. Şerik b. Hanbel vasıtasıyla mürsel olarak ta rivâyet edilmiştir. Muhammed diyor ki: Cerrâh b. Melîh; doğru dürüst birisidir. Cerrâh b. Zahhak ise orta yollu birisidir.

1810- Ubeydullah b. ebî Yezîd (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Ümmü Eyyûb ona şöyle anlattı: **"Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'ye hicret edip geldiğinde onlara misafir olmuştu. Rasûlullah (s.a.v.), için içersinde bu (soğan, sarımsak) sebzelerinin bulunduğu ağır bir yemek yaptılar. Rasûlullah (s.a.v.), o yemekten hoşlanmadı ve ashabına: Siz o yemekten yeyin. Ben sizden biri gibi değilim ben yanımdaki melek arkadaşımı o koku ile rahatsız edip incitmekten korkarım."** (Müslim, Eşribe: 31; İbn Mâce: Etıme: 59)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ümmü Eyyûb, Ebû Eyyûb el Ensarî'nin hanımıdır.

1811- Ebû'l Âliye (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Sarımsak helal olan rızıklardandır."** (Müslim, Eşribe: 31; İbn Mâce: Etıme: 59)

◉ **Tirmizî:** Ebû Halde'nin adı Hâlid b. Dinar'dır. Hadisçiler yanında güvenilen bir kişidir. Enes b. Mâlik'e ulaşmış ve ondan hadis işitmiştir. Ebû'l Âliye'nin adı: Rüfey'dir. Riyâhî'de denilir. Abdurrahmam b. Mehdî diyor ki: Ebû Halde seçkin Müslümanlardandır.

BÖLÜM: 15

➢ UYKU ZAMANINDA KAPLAR ÖRTÜLMELİ IŞIKLAR SÖNDÜRÜLMELİDİR

1812- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Kapılarınızı örtün, tulumlarınızı bağlayın, kaplarınızın ağzını kapayın, örtülmesi gerekenleri örtün, kandilleri söndürün, çünkü; şeytan kapalıyı açamaz, kırbanın bağını çözemez, kapların örtülerini açamaz. Çünkü fare; kandillerin içindeki yağı ve fitili yemek ister böylece ev halkının başına evlerini yakabilir."** (Müslim, Eşribe: 12; İbn Mâce, Eşribe: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Ebû Hüreyre ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Câbir'den değişik yollardan da rivâyet edilmiştir.

1813- Sâlim'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Uyuyacağınız zaman evlerinizde ateşleri söndürünüz, gerekli tedbirleri alınız."** (Müslim, Eşribe: 12; İbn Mâce, Eşribe: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 16

➢ HURMAYI VE BENZERİ MEYVELERİ İKİŞER İKİŞER YEMEMEK

1814- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Sahibinden izin almaksızın hurmayı ikişer ikişer yemeyi yasakladı."** (Müslim, Eşribe: 25; Ebû Dâvûd, Etıme: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Bekir'in azâdlı kölesi Sa'd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 17

➢ TEMEL GIDA MADDELERİNİN EVLERDE BULUNDURMA GEREĞİ

1815- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"(Temel gıda maddelerimizden olan) Hurma bir evde bulunmazsa o evin halkı aç sayılır."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 41; İbn Mâce: Etıme: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Rafi'nin hanımı Selma'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Hişâm b. Urve'nin rivâyeti olarak bu şekliyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Bu hadis hakkında Buhârî'ye sordum şöyle dedi: Yahya b. Hassân'dan başka bu hadisi rivâyet eden bir kimse tanımıyoruz.

BÖLÜM: 18

➢ YEMEK YEDİKTEN SONRA HAMDEDEN KİMSEDEN ALLAH RAZI OLUR

1816- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah, bir şey yeyip içtikten sonra kendisine hamdeden kimseden razı olur."** (Müslim, Zikir Dua: 24; İbn Mâce: Etıme: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ukbe b. Âmir, Ebü Saîd, Âişe, Ebü Eyyûb ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen olup pek çok kimse Zekeriyya b. Ebû Zaide'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir. Bu hadis sadece Zekeriyya b. ebî Zaide'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 19

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), CÜZZAMLI BİR KİMSEYLE YEMEK YEMİŞ MİDİR?

1817- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre; Rasûlullah (s.a.v.), cüzzam hastalıklı birinin elini tutarak yemek kabına kendi eliyle birlikte getirdi ve şöyle dedi: **"Allah'ın adıyla Allah'a güvenerek ve ona dayanarak ye."** (Müslim, Selem: 36; İbn Mâce: Tıp: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Yunus b. Muhammed'in, Mufaddal b. Fedâle'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Mufaddal b. Fedâle: Basralı bir ihtiyardır. Yine Basralı olan başka bir Mufaddel b. Fedâle daha vardır ki: berikinden daha güvenilir ve daha meşhurdur. Şu'be bu hadisi Habib b. Şehîd'den, İbn Büreyde'den; **"Ömer bir cüzamlının elinden tutarak..."** diye rivâyet etti. Şu'be'nin rivâyeti daha sahih ve sağlamdır.

BÖLÜM: 20

➢ MÜMİN İLE KAFİRİN YEDİKLERİ KAÇ BAĞIRSAK DOLDURUR?

1818- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"kafir yedi bağırsak dolduracak kadar yer mümin ise tek bağırsak dolduracak kadar yemek yer."** (İbn Mâce: Etıme: 3; Müslim, Eşribe: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Saîd, Ebû Basra el Gıfârî, Ebû Musa, Cehcah el Gıfârî, Meymûne ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

1819- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e kafir olan bir kimse misafir olarak geldi Rasûlullah (s.a.v.) onun için bir koyundan süt sağılıp ikram edilmesini emretti. Koyundan süt sağıldı misafir içti sonra başka bir koyun sağılmasını emretti koyundan süt sağıldı misafir onu da içti sonra tekrar başka bir koyun sağıldı onu da içti böylece yedi koyun sütünü içmiş oldu. Ertesi sabah Müslüman oldu. Rasûlullah (s.a.v.) yine bir koyundan süt sağılmasını emretti, süt sağıldı misafir içti başka bir koyundan süt sağılmasını emretti süt sağıldı fakat misafir bu sütü içip bitiremedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mümin bir bağırsak dolduracak kadar içer kafir ise yedi bağırsak dolduracak kadar yer ve içer."** (İbn Mâce: Etıme: 3; Müslim, Eşribe: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Süheyl'in rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 21

➢ İKİ KİŞİNİN YEMEĞİ ÜÇ KİŞİYE YETERLİDİR

1820- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İki kişinin yemeği üç kişiye, üç kişinin yemeği de dört kişiye yeterlidir."** (İbn Mâce, Etıme: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Câbir ve İbn Ömer; Peygamber (s.a.v.)'den şöyle rivâyet etmişlerdir: **"Tek kişinin yemeği iki kişiye, iki kişinin yemeği dört kişiye dört kişinin yemeği ise sekiz kişiye yeterlidir."**

Muhammed b. Beşşâr; Abdurrahman b. Mehdî vasıtasıyla Sûfyân'dan, Âmeş'den, Ebû Sûfyân'dan, Câbir'den bu hadisi aynı şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 22

➢ ÇEKİRGE YENİR Mİ?

1821- Abdullah b. ebî Evfâ (r.a.)'den rivâyete göre, kendisine çekirge yenilip yenilmeyeceği sorulduğunda şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte altı savaşa katıldım çekirge yiyorduk."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 34; Müslim, Sayd: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi Sûfyân b. Uyeyne, Ebû Yâfûr'dan aynı şekilde rivâyet ederek **"altı savaşa"** demiştir. Sûfyân es Sevrî ve başkaları ise aynı hadisi Ebû Ya'fûr'dan rivâyet ederek **"yedi savaş"** demişlerdir.

1822- İbn ebî Evfâ'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber yedi savaş yaptık çekirge yiyorduk."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 34; Müslim, Sayd: 8)

◉ **Tirmizî:** Şu'be bu hadisi Ebû Ya'fûr'dan ve İbn ebî Evfâ'dan rivâyet ederek şöyle diyor: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile pek çok savaşa katıldık çekirge yiyorduk."**

Aynı şekilde Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer'den ve Şu'be'den bu hadisi bize böylece aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu konuda İbn Ömer ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Ya'fûr'un ismi: **"Vakîd"** tir. Aynı zamanda **"Vakdan"** da denilmektedir. Başka bir Ebû Ya'fûr daha vardır ki onun da ismi Abdurrahman b. Ubeyd b. Bestas'tır.

BÖLÜM: 23

➢ ÇEKİRGE DE ALLAH'IN ORDULARINDAN BİR ORDU MUDUR?

1823- Câbir b. Abdullah ve Enes b. Mâlik (r.anhüma)'dan rivâyete göre, şöyle demişlerdir: Rasûlullah (s.a.v.) çekirgelerin aleyhine dua ettiği zaman şöyle derdi: Allah'ım büyüklerini öldür küçüklerini helak et, yumurtalarını boz, kökünü kes, geçimliğimiz olan ürün ve rızıklardan onların ağzını uzak tut şüphesiz sen duayı işitensin.

Bir adam Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'ın ordularından bir ordu olan çekirgeler ordusunun kökünün kesilmesine nasıl dua edersin? Deyince Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Çekirge balıkların denizde yaydığı bir yaratıktır."** (İbn Mâce, Sayd: 9; ebu Dâvûd: Etıme: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Hadisin râvîlerinden Musa b. Muhammed b. İbrahim et Teymî hakkında hadisçiler söz etmişlerdir. Çok garib ve münker = hoş karşılanmayan rivâyetleri olan bir kimsedir.

Babası Muhammed b. İbrahim güvenilir bir kimse olup Medînelidir.

BÖLÜM: 24

➢ PİSLİK YİYEN HAYVANLARIN ETİ YENİR Mİ? SÜTÜ İÇİLİR Mİ?

1824- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.): **"Her türlü pisliklerden yiyen, "cellale" isimli hayvanın etinden yemeyi sütünden içmeyi yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Aynı hadisi Sevrî, İbn ebî Necîh'den, Mûcâhid'den mürsel olarak rivâyet etmişlerdir.

1825- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), hedef dikilerek öldürülen hayvanın etinden yemeyi, pislik yiyen hayvanların sütünden içmeyi, tulumların ağzından su içmeyi yasakladı."** (Nesâî, Dahaya: 41; Ebû Dâvûd, Eşribe: 15)

◉ Muhammed b. Beşşâr dedi ki: İbn ebî Adiyy, Saîd b. ebû Ârube'den, Katâde'den, İkrime'den, İbn Abbâs'tan bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 25

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'DE TAVUK ETİ YEMİŞ MİDİR?

1826- Zehdem el Cermî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ebû Musa'nın yanına girdim tavuk yiyordu. Bana yaklaş ta sende ye dedi, çünkü ben Rasûlullah (s.a.v.)'i tavuk yerken gördüm."** (Nesâî, Sayd: 33; Dârimî, Etıme: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadis Zehdem'den değişik şekilde rivâyet edilmektedir. Bu hadisi sadece Zehdem'in rivâyeti olarak bilmekteyiz. Ebû'l Avvam, İmrân el Kattan'dır.

1827- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in tavuk eti yediğini gördüm."** Bu hadis buradakinden daha uzuncadır. (Dârimî, Etıme: 22)

◉ Bu hadis hasen sahihtir. Eyyûb es Sahtiyanî bu hadisi aynı şekilde Kâsım et Temimî'den, Ebû Kılâbe'den ve Zehdem'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 26

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), TOY KUŞU ETİNDEN YEMİŞ MİDİR?

1828- Sefîne (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte toy kuşu etinden yedim"** (Ebû Dâvûd, Etıme: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. İbrahim b. Ömer b. Sefîne'den, İbn ebî Fûdeyk hadis rivâyet etmiştir. Bu kimseye Büreyd b. Ömer b. Sefîne de denir.

BÖLÜM: 27

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), KEBAB YEMİŞ MİDİR?

1829- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyet edilmiştir. **"Ümmü Seleme Rasûlullah (s.a.v.)'e kızartılıp kebab haline getirilmiş bir et parçası ikram etmişti de Rasûlullah (s.a.v.) ondan yedikten sonra abdest almaksızın namaza kalktı."** (İbn Mâce, Etıme: 29)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Harîs, Muğîre ve Ebû Rafi'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 28

➢ BİR YERE DAYANARAK YEMEK YEMEMEK

1830- Ebû Cuhayfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ben bir yere dayanarak rahat bir şekilde yemek yemem."** Yani yemek için fazla zaman ayırıp vaktimi orada geçirmem. (Ebu Dâvûd, Etıme: 16; Dârimî, Etıme: 31)

Tirmizî: Bu konuda Ali, Abdullah b. Amr, Abdullah b. Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih olup sadece Ali b. Akmer rivâyetiyle bilmekteyiz. Şu'be de Sûfyân es Sevrî vasıtasıyla bu hadisi Ali b. Akmer'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 29

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), BAL VE HELVAYI SEVER MİYDİ?

1831- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **Rasûlullah (s.a.v.), helva ve balı severdi."** (İbn Mâce, Etıme: 36; Dârimî: Etıme: 34)

◉ Bu hadis hasen sahih garibtir. Ali b. Müshir bu hadisi Hişâm b. Urve'den rivâyet etmiştir. Bu hadis hakkında daha fazla söz edilmiştir.

BÖLÜM: 30

➢ ET SUYU GIDA OLARAK ETİN AYNISI MIDIR?

1832- Abdullah el Müzenî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Et satın aldığınızda suyunu bol miktarda koyunuz yemekte et yiyemeyen kimse suyundan yesin çünkü iki etin birisi et suyudur. (Yani haşlanmış etin besin değeri iki parça olup birisi ette diğeri de etin suyundadır.)** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda Ebû Zerr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle Muhammed b. feza'nın rivâyetiyle bilmekteyiz.

Muhammed b. Feza'nın adı Muabbir'dir. Süleyman b. Harb bu kimse hakkında söz etmiştir. Alkame b. Abdullah ise Bekir b. Abdullah el Müzenî'nin kardeşidir.

1833- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Biriniz yapılan hiçbir iyiliği küçük görmesin. İyilik yapmak için hiçbir şey bulamazsa kardeşini güler yüzle karşılasın et satın alıp pişirmek istersen suyunu bol döküp iyilik olması için komşuna bir miktar ondan ver."** (İbn Mâce, Etıme: 58; Dârimî, Etıme: 37)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Şu'be bu hadisi Ebû Imrân el Cevnî'den rivâyet etmektedir.

BÖLÜM: 31

➢ TİRİT YEMEĞİNİN YEMEKLER ARASINDAKİ ÜSTÜNLÜĞÜ

1834- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Erkeklerden pek çok kimse olgunluğa erişti kadınlardan ise Imrân kızı Meryem ve Firavun'un karısı Asiye kemale erişenlerden oldu. Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü tirit yemeğinin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir."** (Buhârî, Enbiya: 34; Nesâî, Muaşeret: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 32

➢ ET NASIL YENMELİDİR?

1835- Safvân b. Ümeyye (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Eti dişlerinizle ısıra ısıra yiyiniz çünkü bu şekil yemek daha lezzetli ve daha hoştur."** (İbn Mâce, Etıme: 27; Ebû Dâvûd, Etıme: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadisi sadece Abdulkerim'in rivâyeti olarak bilmekteyiz. Bazı ilim adamları; Abdulkerim el Muallim hakkında söz etmişlerdir. Eyyûb es Sahtiyanî hafızası yönünden bu kimseyi eleştirmiştir.

BÖLÜM: 33

➢ ET BIÇAKLA KESİLEREK TE YENİLEBİLİR Mİ?

1836- Amr b. Ümeyyete et Damrî (r.a.)'den rivâyete göre, bizzat kendisi: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in kızartılmış koyun budundan keserek yediğini ve abdest almadan namaza gittiğini görmüştür."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda Muğıre b. Şu'be'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 34

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), ETİN HANGİ ÇEŞİDİNİ SEVERDİ?

1837- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e pişmiş et getirildi ve ön budu kendisine takdim edildi, kendisi ön budu severdi ve onu dişleriyle ısıra ısıra yedi."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, Âişe, Abdullah b. Cafer ve Ebû Ubeyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hayyan'ın ismi Yahya b. Saîd b. Hayyan'dır. Ebû Zür'a b. Amr b. Cerîr'in ismi ise Herim'dir.

1838- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e etler içerisinde ön but daha sevimliydi. Fakat et ve etli yemeklerini çok az bulurlardı. Etlerin içersinde ön kol daha kolay piştiği için severlerdi."** (İbn Mâce, Etıme: 28; Ebû Dâvûd, Etıme: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 35

➢ SİRKE AZIK VE KATIK OLABİLİR Mİ?

1839- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sirke ne güzel katıktır."** (İbn Mâce, Etıme: 33; Ebû Dâvûd, Etıme: 39)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe ve Ümmü Hanî'den de hadis rivâyet edilmiştir. Abde b. Abdullah el Huzâî el Basrî, Muaviye b. Hişâm vasıtasıyla Sûfyân'dan, Muharib b. Disar'dan, Câbir'den rivâyet edilerek Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sirke ne iyi azıktır."**

Tirmizî: Bu hadis Mübarek b. Saîd'in rivâyetinden daha sahihtir.

1840- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sirke ne güzel azıktır."** (İbn Mâce, Etıme: 33; Ebû Dâvûd, Etıme: 39)

◉ Abdullah b. Abdurrahman, Yahya b. Hassân vasıtasıyla Süleyman b. Bilâl'den ayrı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet ederek: **"Sirke ne güzel katık ve azıktır"** demiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Bu hadisin Hişâm b. Urve'nin rivâyetinden olduğunu sadece Süleyman b. Hilâl'ın hadisinden bilmekteyiz.

1841- Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hanî (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), yanıma geldi ve yanınızda bir şey var mı? buyurdular. Ben de: Hayır hiçbir şey yok sadece bir kaç parça kurumuş ekmek ve sirke vardır dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.); sirkesi bulunan bir ev katıktan yoksun sayılmaz buyurdular."** (İbn Mâce, Etıme: 33; Ebû Dâvûd, Etıme: 39)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Ümmü Hanî'nin hadisini ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

Ebû Hamza es Sûmâlî'nin ismi Sabit b. ebû Safiyye'dir. Ümmü Hanî', Ali b. ebî Tâlib'den bir sûre sonra vefat etmiştir.

Muhammed'e bu hadis hakkında sordum. Dedi ki: Şa'bi'nin Ümmü Hanî'den hadis işittiğini bilmiyorum. Ebû Hamza senin yanında nasıl bir kimsedir, dediğimde Ahmed b. Hanbel onun hakkında ileri geri konuşmuşlar benim yanımda ise orta yollu bir kimsedir dedi.

1842- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Katık olarak sirke ne güzeldir."** (İbn Mâce, Etıme: 33; Ebû Dâvûd, Etıme: 39)

◉ Bu hadis Mübarek b. Saîd'in hadisinden daha sahihtir.

BÖLÜM: 36

➢ YAŞ HURMA İLE KARPUZ BİRLİKTE YENİR Mİ?

1843- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.) yaş hurma ile karpuzu birlikte yerdi."** (Ebû Dâvûd, Et'ıme: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bazıları bu hadisi Hişâm b. Urve'den, babasından mürsel olarak rivâyet etmişler ve **"Âişe'den"** dememişlerdir.

Bu hadisi aynı zamanda Yezîd b. Rûman, Urve ve Âişe'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 37

➢ YAŞ HURMA İLE SALATALIK BERABER YENİR Mİ?

1844- Abdullah b. Cafer (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) yaş hurma ile salatalığı birlikte yerdi."** (İbn Mâce, Etıme: 37; Ebû Dâvûd, Etıme: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece İbrahim b. Sa'd'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 38

➢ DEVE İDRARI ŞİFA OLARAK KULLANILABİLİR Mİ?

1845- Enes (r.a.)'den rivâyet edilmiştir; **"Ureyne Kabilesinden bazı kimseler Medîne'ye geldiler ve Medîne'nin havası onlara ağır geldi. Peygamber (s.a.v.) onları zekat develerinin bulunduğu Medîne dışındaki bir yere gönderdi ve tedavi için develerin sütlerinden ve idrarlarından içmelerini emretti."** (Müslim, Kasame: 2; Nesâî, Tahrimüddem: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Bu hadis başka şekillerde de Enes'den rivâyet edilmiştir. Ebû Kılâbe, bu hadisi Enes'den, Saîd b. ebî Ârube de Katâde yoluyla Enes'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 39

➢ YEMEKTEN ÖNCE VE SONRA ELLERİ YIKAMAK

1846- Selman (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tevratta okuduğuma göre yemeğin bereketinin yemekten sonra elleri yıkamak olduğunu okudum. Sonra bu konuyu Rasûlullah (s.a.v.)'e hatırlatarak Tevratta okuduğumu haber verdim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Yemeğin bereketi yemekten önce ve sonra elleri yıkamaktır"** buyurdular. (Ebû davud, Etıme: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadisi sadece Kays b. Rabî'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Kays b. Rabi'in hadiste zayıf olduğu kaydedilmiştir. Ebû Haşim er Rummânî'nin ismi: Yahya b. Dinar'dır.

BÖLÜM: 40

➢ ABDEST, NAMAZ KILINACAĞINDA ALINIR

1847- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) tuvaletten çıktıktan sonra kendisine yemek hazırlanmıştı ve halk sana abdest suyu getirelim mi? dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ben namaz kılacağım da abdest almakla emrolundum."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Amr b. Dinar bu hadisi Saîd b. Huveyris vasıtasıyla İbn Abbâs'tan rivâyet etmiştir. Ali b. el Medînî, Yahya b. Saîd'in şöyle dediğini nakletti**"Sûfyân es Sevrî, yemekten önce el yıkamayı ve tabağın altına pide ve yufka koymayı hoş görmezdi."**

BÖLÜM: 41

➢ YEMEĞE BAŞLARKEN BESMELE ÇEKMEK

1848- Ikraş b. Zübeyd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Mürre b. Ubeyd oğulları malların zekatlarını benimle Rasûlullah (s.a.v.)'e gönderdiler. Medîne'ye Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldim onu Muhâcir ve Ensâr arasında oturur buldum. Ikraş şöyle devam etti: Sonra Rasûlullah (s.a.v.), elimden tutarak Ümmü Seleme'nin evine götürdü ve yemek var mı? buyurdu. Arkasından parça eti bol büyük bir kap ve tirit getirildi. Ondan yemeye yöneldik, derken ben elimi kabın her tarafında dolaştırmaya başladım. Rasûlullah (s.a.v.)'de kendi önünden yemekteydi. Rasûlullah (s.a.v.) sol eliyle benim sağ elimi tuttu ve şöyle dedi: **"Ey Ikraş! Bu tek çeşitten oluşan bir yemektir, bir yerden ye."**

Sonra içinde çeşitli hurma bulunan veya -Şek, Ubeydullah'tan gelmiştir- Olmuş ve yaş hurma bulunan bir tabak getirildi. Ben kendi önümden yemeye başladım. Rasûlullah (s.a.v.)'in eli ise tabak etrafında dolaşmaya başladı ve Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Ikraş! İstediğin yerden ye bu bir çeşit değildir. Sonra bize su getirildi Rasûlullah (s.a.v.), ellerini yıkadı avuçlarının ıslaklığı ile yüzünü kollarını ve başını sıvazladı ve dedi ki: Ey Ikraş! Ateşin değdiği şeylerden dolayı alınacak abdest budur."** (İbn Mâce, Etıme, 7; Ebû davud, Etıme: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Alâ b. Fadl'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Alâ bu hadisi tek başına rivâyet etmektedir. Ikraş'ın Peygamber (s.a.v.)'den sadece bu hadisini biliyoruz.

BÖLÜM: 42

➢ KABAK YEMEĞİ NASILDIR?

1849- Ebû Talût (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes b. Mâlik'in yanına girdim kabak yiyor ve şöyle diyordu: **"Ne güzel bitkisin sen Rasûlullah (s.a.v.)'in seni sevmesinden dolayı bana ne kadar sevimlisin."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 21; İbn Mâce, Etıme: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Hakîm b. Câbir ve babasından da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle garibtir.

1850- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yemek kabı içerisinde kabağı araştırdığını gördüm bu yüzden kabağı severim."** (İbn Mâce, Etıme: 26; Ebû Dâvûd, Etıme: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis değişik şekillerde de yine Enes'den rivâyet edilmiştir.

Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in önünde kabağı görmüş ve bu nedir? Demişti; **"Bu kabaktır"** dedi. Bizde ondan sonra yemeklerimizde kabağı çoğaltmıştık.

BÖLÜM: 43

➢ ZEYTİN YAĞI YEMEK OLARAK VE TEDAVİ DE KULLANILIR MI?

1851- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Zeytin yağını yiyin ve sürünün çünkü o bereketli bir ağacın ürünüdür."** (İbn Mâce, Et'ıme: 34; Dârimî, Etıme: 346)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Abdurrezzak'ın, Ma'mer'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdurrezzak bu hadisin senedinde karışıklığa düşmüştür. Kimi rivâyette **"Ömer'den"** derken bazen de şüphe ederek: **"Ömer'in Peygamber (s.a.v.)'den aktardığını zannediyorum"** demekte. Bazen de: **"Zeyd b. Eslem'den ve babsından"** diyerek mürsel olarak rivâyet etmiştir.

Ebû Dâvûd Süleyman b. Ma'bed; Abdurrezzak vasıtasıyla Ma'mer'den, Zeyd b. Eslem'den, babasından geçen hadisin bir benzerini bize rivâyet etti ve **"Ömer'den"** demedi.

1852- Ebû Esîd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Zeytin yağını yeyiniz ve sürününüz çünkü o bereketli bir ağaçtandır."** (İbn Mâce, Et'ıme: 34; Dârimî, Etıme: 346)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Bu hadisi sadece Sûfyân es Sevrî'nin Abdullah b. İsa'dan rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 44

➢ KÖLE VE HİZMETÇİLERLE BİRLİKTE YEMEK YEMEK

1853- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu bize haber vermiştir: **"Sizin birinizin hizmetçisi pişirdiği, hazırladığı yemeğin ateşine ve dumanına katlanıyorsa o hizmetçiyi elinden tutarak kendisiyle beraber aynı sofraya oturtsun, eğer bunu yapamaz ise o yemekten ona da yedirsin."**

(İbn Mâce, Et'ıme: 50; İbn Mâce, Etıme: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Hâlid, İsmail'in oğludur. İsmi: Sa'd'tır.

BÖLÜM: 45

➢ YEMEK YEDİRMENİN DEĞER VE KIYMETİ

1854- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Selamı yaygınlaştırın, yemek yediriniz ve savaşlarda kafirlerin başlarını uçurunuz ki Cennetlere varis olasınız."** (İbn Mâce, Etıme: 23; Dârimî, Etıme: 39)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr, İbn Ömer, Enes, Abdullah b. Selam, Abdurrahman b. Âişe, Şüreyh b. Hanî ve babasından da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ziyâd'ın, Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiği bu hadis hasen sahih garibtir.

1855- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rahman olan Allah'a kulluk yapın, yemek yedirin, selamı yaygınlaştırın ki Cennete selametle giresiniz."** (İbn Mâce, Etıme: 23; Dârimî, Etıme: 39

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 46

➢ AKŞAM YEMEĞİNİ TERKETMEK İHTİYARLIK GETİRİR Mİ?

1856- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir miktar hurma bile olsa akşam yemeğini yeyiniz, çünkü akşam yemeğini kaldırmak ihtiyarlık ve güçsüzlüğe sebep olur.** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hoş karşılanmayan münker hadislerdendir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Anbese hadis konusunda zayıf olduğu söylenmiştir. Abdulmelik b. Allak bilinmeyen meçhul bir kimsedir.

BÖLÜM: 47

➢ YEMEK NASIL YENMELİ?

1857- Ömer b. ebî Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, Ebû Seleme'nin oğlu Ömer, Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girmişti o anda Rasûlullah (s.a.v.)'de yemek yiyordu. Rasûlullah (s.a.v.), çocuğa: **"Yaklaş bismillah de sağ elinle ve önünden ye"** buyurdular. (Dârimî, Etıme: 9; Ebû Dâvûd, Etıme: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis ayrıca Hişâm b. Urve'den, Ebû Vecze es Sa'dî'den, Müzeyneli bir kişiden ve Ömer b. ebî Seleme'den de rivâyet edilmiştir. Hişâm b. Urve'nin arkadaşları bu hadisin rivâyetinde ihtilaf etmişlerdir.

Ebû Vecze es Sa'dî'nin adı Yezîd b. Ubeyd'tir.

1858- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yemek yiyeceğinizde Bismillah deyin başında unutursa hatırladığı an önünde de sonunda da bismillah desin."** (Ebû Dâvûd, Etıme: 15)

◉ Aynı sened ile Âişe'nin şöyle dediği rivâyet edilmiştir. **"Rasûlullah (s.a.v.), ashabından altı kişi ile yemek yiyordu. Derken bir arabi geldi bismillah demeden iki lokma aldı ve yemek bitiverdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Bu kimse bismillah demiş olsaydı bu yemek hepimize yetecekti."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Ümmü Gülsüm, Ebû Bekir es Sıddık'ın oğlu Muhammed'in kızıdır.

BÖLÜM: 48

➢ YEMEKLERDEN SONRA ELLER MUTLAKA YIKANMALIDIR

1859- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Şeytan (veya değişik mikrop, böcek ve bakteriler) hassas ve yalayıp yok edicidirler kendinizi ondan koruyun. Her kim elinde yemek bulaşığı ve kokusu varken yatıp uyursa ve geceleyin kendisine bir şey olursa kendisinden başka kimseyi suçlamasın."** (Ebû Dâvûd, Et'ıme: 53; İbn Mâce, Et'ıme: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Ayrıca bu hadis Süheyl b. ebî Salih'in babasından Ebû Hüreyre'den de rivâyet edilmiştir.

1860- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim elinde yemek bulaşığı ve kokusu varken yatıp uyursa bu yüzden başına bir iş gelirse kendisiden başka kimseyi suçlamasın."** (Ebû Dâvûd, Et'ıme: 53; İbn Mâce, Et'ıme: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu şekliyle A'meş'in rivâyeti olarak biliyoruz.

27: İÇECEK BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ ŞARAP İÇENLERİN SONUÇLARI

1861- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her sarhoşluk veren içkidir, Her içki de haramdır. Her kim şarabı devamlı içerek ölür giderse ahirette sarhoşluk vermeyen şaraptan içemez."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 5; İbn Mâce, Eşribe: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Saîd, Abdullah b. Amr, İbn Abbâs, Ubâde ve Ebû Mâlik el Eş'arî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi hasen sahihtir. Bu hadis değişik şekillerde Nafi' ve İbn Ömer'den de rivâyet edilmiştir.

Mâlik b. Enes, Nafi' ve İbn Ömer'den mevkuf olarak rivâyet etmiştir.

1862- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İçki içen kimsenin kırk gün namazı kabul olmaz. Tevbe ederse Allah tevbesini kabul eder. Yine içki içmeye dönerse Allah kırk gün onun namazını kabul etmez. Tevbe ederse Allah yine tevbesini kabul eder. Yine içki içmeye dönerse Allah kırk gün onun namazını kabul etmez. Tevbe ederse yine tevbesini kabul eder. Dördüncü sefer içki içmeye devam ederse yine kırk gün o kimsenin namazını kabul etmez tevbe etse bile tevbesini de kabul etmez ve ona Cehennem'de içki olarak Habal nehrinden içki içirir. Bunun üzerine Ey Ebû Abdurrahman derdi. Habal nehri nedir? Dedi ki: Cehennemliklerin irinlerinden meydana gelen bir ırmaktır."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 5; İbn Mâce, Eşribe: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Aynı şekilde Abdullah b. Amr ve İbn Abbâs'tan da rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 2

➢ HER SARHOŞLUK VEREN ŞEY HARAMDIR

1863- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e baldan yapılan içkinin durumu soruldu da **"Sarhoşluk veren her şey neden yapılırsa yapılsın haramdır."** (Dârimî, Eşribe: 8; İbn Mâce, Eşribe: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1864- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Her sarhoşluk veren şey haramdır."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 5; İbn Mâce, Eşribe: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Ali İbn Mes'ûd, Enes, Ebû Saîd, Ebû Musa, Eşec el Asrî, Deylem, Meymûne, İbn Abbâs, Kays b. Sa'd, Numân b. Beşîr, Muaviye, Vâil b. Hucr, Kurre el Müzenî, Abdullah b. Muğaffel, Ümmü Seleme, Büreyde, Ebû Hüreyre ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Ebû Seleme ve Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde rivâyet edilmiştir. İkisi de sahihtir. Ayrıca pek çok kişi bu hadisin bir benzerini Muhammed b. Amr'dan, Ebû Seleme'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyet etmişlerdir. İbn Ömer ve Ebû Seleme'den de aynı hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 3

➢ ÇOĞU SARHOŞLUK VERENİN AZI DA HARAMDIR

1865- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Çoğu sarhoşluk verenin azı da haramdır."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 5; İbn Mâce, Eşribe: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Sa'd, Âişe, Abdullah b. Ömer, İbn Ömer ve Hawât b. Cübeyr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Câbir'in rivâyet ettiği bu hadis hasen garibtir.

1866- Âişe (r.anha)'dan rivâyet ettiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her sarhoşluk veren şey haramdır. Bir farak'ı sarhoşluk eden şeyin bir avucu da haramdır."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 5; İbn Mâce, Eşribe: 10)

◉ **Tirmizî:** Râvîlerden biri başka bir rivâyetle **"Bir içimi bir yudumu"** da haramdır demektedir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Leys b. ebû Süleym ve Rabî' b. Subeyh bu hadisi Ebû Osman el Ensarî'den, Mehdî b. Meymun'un rivâyetine benzer şekilde rivâyet etmişlerdir.

Ebû Osman el Ensarî'nin ismi Amr b. Sâlim olup aynı zamanda Ömer b. Sâlim de denmektedir.

BÖLÜM: 4

➢ TOPRAK KAPLARDA ŞARAP HALİNE GELEN (ŞIRA) HARAM KILINMIŞTIR

1867- Tâvus (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. İbn Ömer'e bir adam gelerek **"Rasûlullah (s.a.v.), toprak kaplarda ekşitilen şıra (bira)'yı yasakladı mı?** diye sordu İbn Ömer'de **"Evet"** cevabını verdi.

Tavus diyor ki: Vallahi bunu İbn Ömer'den bizzat işittim. (İbn Mâce, Eşribe: 15; Ebû Dâvûd, Eşribe: 12)

Şıra: *Bir miktar kuru üzüm, hurma gibi maddeleri bol su ile içecek hale getirmektir.*

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn ebî Evfâ, Ebû Saîd, Süveyd, Âişe, İbn-ü Zübeyr ve ibn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➢ SU KABAĞINDA, HURMA KÜTÜĞÜ KABINDA VE TOPRAK KAPLARDA ŞIRA YAPILMASININ VE BEKLETİLMESİNİN YASAKLIĞI

1868- Amr b. Mürre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Zâzân'dan işittim şöyle diyordu: İbn Ömer'e Rasûlullah (s.a.v.)'in içinde şıra yapılmasını yasakladığı kaplardan sordum. Bunu bize kendi terimleriyle anlat ve bizim anlayabileceğimiz şekilde izah et dedim.

İbn Ömer'de dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), **"Hanteme'yi"** yasakladı, hanteme topraktan yapılan kaptır. **"Dübba'yı"** yasakladı, Dübba; Su kabağıdır. **"Nakîr'i"** yasakladı, Nakîr; hurma kütüğünün oyularak kap haline getirilmesidir. **"Müzeffet'i"** yasakladı, Müzeffet; içerisi ziftle kaplanmış kaplardır. Şıranın diğer (tulum) gibi kaplarda yapılmasını emretti. (İbn Mâce, Eşribe: 13; Ebû Dâvûd, Eşribe: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Ali, İbn Abbâs, Ebû Saîd, Ebû Hüreyre, Abdurrahman b. Ya'mur, Semure, Enes, Âişe, Imrân b. Husayn, Âiz b. Amr, Hakem el Gıfârî ve Meymûne'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ HER TÜRLÜ KAP İÇERİSİNDE ŞIRA YAPILABİLİR

1869- Süleyman b. Büreyde'nin babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizi, bazı kaplarda şıra yapmaktan yasaklamıştım. Hiçbir kap hiçbir şeyi ne helal nede haram kılar. Her sarhoşluk veren haramdır."** (İbn Mâce, Eşribe: 13; Ebû davud, Eşribe: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1870- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), değişik kaplarda şıra yapmayı yasaklamıştı. Ensâr bizim bunlardan başka kabımız yoktur diye şikayette bulundular. Bunun üzerine: **"O halde sakıncası yok"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Etıme: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, Ebû Saîd, Ebû Hüreyre ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➢ ŞIRA YAPILDIKTAN SONRA BİRGÜN İÇİNDE İÇİLMELİDİR FAZLA BEKLETİLİRSE SARHOŞLUK VERECEK HALE GELİR

1871- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in tulumlar içersine şıra kurardık tahliye deliği bulunan tulumun ağzı bağlanırdı. Sabahleyin kurduğumuz şırayı akşam içerdi, akşam şırayı kurardık sabah içerdi."** (İbn Mâce, Eşribe: 12; Ebû Dâvûd, Eşribe: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Ebû Saîd ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Bu şekilde Yunus b. Ubeyd rivâyetiyle bu hadisi tanımaktayız. Bu hadis aynı şekilde değişik yollarla Âişe'den rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 8

➢ ŞARAP (İÇKİ) YAPILAN HUBUBAT ÇEŞİTLERİ

1872- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Buğdaydan içki yapılır. Arpadan içki yapılır. Hurmadan içki yapılır."** (Ebû davud, Eşribe: 4; Dârimî, Eşribe: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

1873- Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Buğdaydan içki yapılır..."** aynı hadisi söyledi.

1874- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre: **"Buğdaydan içki yapılır..."** aynı hadisi aktarmıştır.

◉ Bu hadis İbrahim b. Muhâcirin rivâyetinden daha sağlamdır. Alı b. Medînî diyor ki: Yahya b. Saîd: İbrahim b. Muhâcir hadis konusunda pek sağlam değildir.

Bu hadis değişik şekillerde Şa'bî ve Numân b. Beşîr'den de rivâyet edilmiştir.

1875- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Çoğunlukla şu iki ağaçtan yapılır; Hurma ve üzüm."** (İbn Mâce, Eşribe: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Kesîr es Suheymî; Uberî'dir, ismi: Yezîd b. Abdurrahman b. Gufeyle'dir. Bu hadisi Şu'be İkrime b. Ammâr'dan rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 9

➢ HURMA KORUĞU İLE OLGUN HURMA BİRLİKTE ŞIRA YAPILIR MI?

1876- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), hurma koruğu ile hurmanın birlikte şıra yapılmasını yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 9)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1877- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), hurma ile hurma koruğunun birbirine karıştırılarak şıra yapılmasını yasakladı. Kuru üzüm ile hurmanın birbirleriyle karıştırılarak şıra yapılmasını yasakladı toprak kaplarda şıra yapılmasını da yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 9)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, Enes, Ebû Katâde, İbn Abbâs, Ümmü Seleme ve Ma'bed b. Ka'b'ın anasından da hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 10

➢ ALTIN VE GÜMÜŞ KAPLARDA YEME İÇMENİN YASAKLIĞI

1878- Hakem (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn ebî Leylâ'nın şöylece aktardığını kendisinden işittim: "Huzeyfe su istedi birisi ona gümüş kapla su getirince kabı ona fırlattı ve dedi ki: Bundan yasakladığım halde bu işten vazgeçmediği için attım. Oysa Rasûlullah (s.a.v.): **"Altın ve gümüş kaplarda yeyip içmeyi, ipek ve atlas kumaşlardan giymeyi yasaklamıştır. Bunları kullanmak dünyada kafirler içindir, Ahirette sadece sizler içindir"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Eşribe: 17; İbn Mâce, Eşribe: 17)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ümmü Seleme, Berâ ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 11

➢ AYAKTA SU İÇİLEBİLİR Mİ?

1879- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), kişinin ayakta su içmesini yasakladı. Yemek yemek nasıldır? Denilince; O daha kötüdür"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Eşribe: 13; İbn Mâce, Eşribe: 21)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1880- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) zamanında; yolda yürürken yerdik, ayakta da içerdik."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 13; İbn Mâce, Eşribe: 21)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis Ubeydullah b. Ömer'in, Nafi' ve İbn Ömer'den rivâyeti olarak sahih garibtir. İmrân b. Cerir bu hadisi Ebû'l Yûzerî'den ve İbn Ömer'den rivâyet etmiştir. Ebû'l Yûzerî'nin ismi: Yezîd b. Atarid'tir.

1881- Carûd b. Muallimî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.): **"Ayakta içmeyi yasaklamıştır."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 13; İbn Mâce, Eşribe: 21)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd, Ebû Hüreyre ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garib hasendir. Pek çok kimse bu hadisi Saîd'den, Katâde'den, Ebû Müslim'den, Carut'dan rivâyet etmişlerdir. Katade'den, Yezîd b. Abdullah b. Şıhhîr'den, Ebû Müslim'den ve Carûd'tan Peygamber (s.a.v.)'in şöyle söylediği de rivâyet edilmiştir: **"Müslümanın yitiği ateş korudur."**

Carûd, İbn'ül Muallah el Abdî olup Peygamber (s.a.v.)'in yakınlarındandır. Carûd b. Alâ da denilir. Doğru olanı İbn'ül Mualla'dır.

BÖLÜM: 12

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) AYAKTA BİRŞEYLER İÇMİŞ MİDİR?

1882- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), zemzemi ayakta içmiştir."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 13; İbn Mâce, Eşribe: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Sa'd, Abdullah b. Amr ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1883- Amr b. Şuayb'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'i ayakta ve oturduğu halde içerken gördüm."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 13; İbn Mâce, Eşribe: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 13

➢ SU VE BENZERİ ŞEYLERİ ÜÇ NEFESTE İÇMEK

1884- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), bir kaptan su içerken; üç kere nefes alarak içer ve bu şekilde içmek daha kandırıcı ve sıhhîdir"** buyururdu. (İbn Mâce, Eşribe: 18; Dârimî, Eşribe: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Hişâm ed Destevâî bu hadisi Ebû Isam'dan, Enes'den rivâyet etmiştir. Azre b. Sabit'de, Sümâme vasıtasıyla Enes'den rivâyet ederek şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), su içerken üç defa nefes alırdı."**

Aynı şekilde Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî vasıtasıyla Azre b. Sabit el Ensarîyye'den, Sümâme'den ve Enes b. Mâlik'den rivâyet ederek; **"Rasûlullah (s.a.v.) bir kaptan su içerken üç kere nefes alırdı"** demektedir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1885- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Develer gibi bir solukta içmeyin iki veya üç nefeste için içeceğinizde Bismillah deyin içmeyi bitirdiğinizde ise Elhamdülillah deyin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Yezîd b. Sinan el Cezerî; Ebû Ferve er Ruvahî'dir.

BÖLÜM: 14

➢ SU VE BENZERİ ŞEYLERİ ÜÇ SEFERDE İÇİP İKİ NEFES ALMAK

1886- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), (kaptan su) içerken iki nefes alırdı."** (Ebû davud, Eşribe: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Rişdîn b. Küreyb rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: Abdullah b. Abdurrahman'a (Ebû Muhammed), Rişdîn b. Küreyb'i sordum. O'mu yoksa Muhammed b. Küreyb mi daha sağlamdır dedi ki: İkisi de birbirinden farksızdır, ama ben Rişdîn b. Küreyb'i tercih ederim.

Bunu Muhammed b. İsmail'e sordum, dedi ki: Muhammed b. Küreyb, Rişdîn b. Küreyb'den daha fazla tercih edilir. Benim görüşümde, Ebû Muhammed, Abdullah'ın dediği gibidir. Rişdîn b. Küreyb daha yaşlı ve tercih edilir. İbn Abbâs'a ulaşmış ve onu görmüştür. Bunlar iki kardeştirler. İkisi de münker, hoş karşılanmayan hadisler rivâyet ederler.

BÖLÜM: 15

➢ İÇİLEN KABIN İÇERİSİNE ÜFLEMEMEK

1887- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.) içecek kabın içerisine üflemeyi yasakladı. Bunun üzerine bir adam; kabın içerisine çerçop görüyorum dedi. Rasûlullah (s.a.v.) onları dök buyurdu. O adam bir nefeste kanmıyorum deyince: "O halde su kabından ağzını uzaklaştır ve nefes al"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Eşribe: 20; İbn Mâce, Eşribe: 24)

◉ **Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.**

1888- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), içecek kabın içerisine üflemeyi ve kabın içine nefes almayı yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 20; İbn Mâce, Eşribe: 24)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 16

➢ KABIN İÇERİSİNE ÜFLEMEMEK

1889- Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden biriniz bir şey içerken kabın içerisine nefes almasın."** (Ebû Dâvûd, Eşribe: 20; İbn Mâce, Eşribe: 24)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 17

➢ TULUMLARIN AĞZINDAN SU İÇMENİN YASAKLANMASI

1890- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle aktarmıştır: **"Su tulumlarının ağzını dışarı kıvırıp oradan bir kaba boşaltmaksızın içmekten yasaklandık."** (Yani içi görülmeyen kaplara ağzı dayamak suretiyle içmek yasaklanmıştır) (Dârimî, Eşribe: 19; Ebû Dâvûd, Eşribe: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir, İbn Abbâs ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 18

➢ ZARURET DURUMLARINDA TULUMLARIN AĞZINDAN SU İÇİLEBİLİR

1891- Abdullah b. Enîs (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in asılı bir tuluma kalkıp ağzını oraya dayamak suretiyle su içtiğini gördüm."** (İbn Mâce, Eşribe: 20; Dârimî, Eşribe: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ümmü Süleym'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadisin senedi sağlam değildir. Abdullah b. Ömer el Umerî'nin hadis konusunda zayıf olduğu kaydedilmiştir. İsa'dan hadis işitip işitmediğini de bilmiyorum.

1892- Kebşe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) bana gelmişti, derken asılı duran bir tulumun ağzından su içmişti; Ben de kalkıp onun içtiği tulumun ağzını hatıra olsun diye kesmiştim."** (İbn Mâce, Eşribe: 20; Dârimî, Eşribe: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Yezîd b. Câbir, Abdurrahman b. Yezîd b. Câbir'in kardeşidir ve Abdurrahman'dan önce vefat etmiştir.

BÖLÜM: 19

➢ İÇME SIRASI SAĞ TARAFTAN BAŞLAR VE DEVAM EDER

1893- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e içerisine su karıştırılmış bir süt getirildi o anda Rasûlullah (s.a.v.)'in sağ tarafında bir bedevî solunda ise Ebû Bekir bulunuyordu. Rasûlullah (s.a.v.) içti ve sağındaki bedeviye verdi ve sağdan sıra ile içilsin buyurdu."** (Dârimî, Eşribe: 18; İbn Mâce, Eşribe: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs, Sehl b. Sa'd, İbn Ömer ve Abdullah b. Büsr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 20

➢ SU DAĞITAN KİMSE EN SON KENDİSİ İÇER

1894- Ebû Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir topluluğa su dağıtan kimse en son içer."** (İbn Mâce, Eşribe: 26; Dârimî, Eşribe: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn ebî Evfâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 21

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), TATLI VE SOĞUK ŞEYLERİ SEVERDİ

1895- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in en çok sevdiği içecek tatlı ve soğuk içeceklerdi."** (Müsned: 22971)

◉ **Tirmizî:** Pek çok kişi bu hadisi İbn Uyeyne'den burada olduğu gibi Ma'mer'den, Zührî'den, Urve'den, Âişe'den rivâyet etmişlerdir. Sahih olan Zührî'den mürsel olarak rivâyet edilendir.

1896- Zührî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre: Rasûlullah (s.a.v.)'e hangi içecek daha lezzetlidir? Diye soruldu. Dedi ki: **"Tatlı ve soğuk olanı."** (Müsned: 22971)

◉ **Tirmizî:** Abdurrezzak böylece Ma'mer'den, Zührî'den mürsel olarak rivâyet etmiştir. Bu İbn Uyeyne'nin hadisinden daha sahihtir.

28: İYİLİK VE İRTİBATI KOPARMAMAK

BÖLÜM: 1

➢ ANNE BABAYA İYİ DAVRANMAK GEREKİR

1897- Behz b. Hakîm (r.a.) diyor ki: Babam dedemden aktarmış ve şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü' dedim. Kime iyilik etmeliyim?** Buyurdular ki: **"Annene"** sonra kime dedim. **"Annene"** buyurdu. Sonra kime dedim yine **"Annene"** buyurdu. Sonra kime dedim. **"Babana sonra yakınlara ve yakınlara"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Edeb: 119)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Abdullah b. Amr, Âişe ve Ebû'd Derdâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Behz b. Hakîm, Ebû Muaviye b. Hayde el Kuşeyrî'dir.

Bu hadis hasendir. Şu'be; Behz b. Hakîm hakkında söz etmiştir. Fakat hadisçiler yanında bu zat güvenilir bir kimsedir. Sûfyân es Sevrî, Ma'mer, Hammad b. Seleme ve pek çok hadis imamları kendisinden hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 2

➢ HAYIRLI İŞLERİN SIRALAMASI

1898- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e hangi amel daha değerlidir? Diye sordum. Buyurdular ki: **"Vaktinde kılınan namazdır."** Sonra hangisi Ey Allah'ın Rasûlü! dedim. **"Anne ve babaya iyilik etmektir"** buyurdu. Sonra hangisi Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim. **"Allah yolunda cihattır"** buyurdular. Sonra benimle konuşmayı kesti eğer daha soracak olsaydım cevap vermeye devam edecekti. (Buhârî, Mevakît: 5)

◉ **Tirmizî:** Ebû Amr eş Şeybânî'nin ismi Sa'd b. İyas'tır. Bu hadis hasen sahihtir. Şeybânî, Şu'be ve pek çok kimse bu hadisi Velid b. Ayzar'dan rivâyet etmişlerdir.

Bu hadis aynı zamanda Ebû Amr eş Şeybânî vasıtasıyla İbn Mes'ûd'tan değişik şekillerde rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 3

➢ ANA BABANIN RAZI ALMASI ALLAH'IN RAZI OLMASI DEMEKTİR

1899- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Rabbinin rızası ana babanın razı edilmesindedir. Rabbinin gazâb ve hışmı ise ana babanın gazâblanması ve hışmındadır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Ya'la b. Atâ'dan, babasından, Abdullah b. Amr'dan geçen hadisin bir benzerini bize merfu olmaksızın rivâyet etmiştir ki bu rivâyet daha sahihtir.

Tirmizî: Şu'be'nin adamları Şu'be'den, Ya'la b. Atâ'dan babasından ve Abdullah b. Amr'dan mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Şu'be'den rivâyet edenler arasında Hâlid b. Harîs'den başka bu hadisi merfu olarak rivâyet eden bir kimse tanımıyoruz.

Hâlid b. Harîs güvenilir bir kimsedir. Bu kimse hakkında Muhammed b. Müsenna'nın şöyle dediğini işittim: **"Basra'da, Hâlid b. el Hâris, Küfe'de ise Abdullah b. İdris'in bir benzerini görmedim."**

Tirmizî: Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

1900- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Bir adam Ebû'd Derdâ'ya gelerek ona şöyle dedi: Bir hanımım var annem onu boşamamı emrediyor ne yapmalıyım? Ebû'd Derdâ dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Anne veya baba Cennet kapılarının en hayırlısından Cennete girmeye sebeptir. Sen onların hakkını yerine getirmemekle o kapıyı kaybet veya onları hoşnut etmekle o kapıyı koru, elde etmeye çalış."** (İbn Mâce, Edeb: 1; Ebû Dâvûd, Edeb: 119)

◉ **İbn ebî Ömer dedi ki:** Sûfyân şöyle demiştir: **"Annem veya babam."** Bu hadis sahihtir. Ebû Abdurrahman es Sülemî'nin ismi İbn Habib'tir.

BÖLÜM: 4

➢ ANA BABAYA KARŞI GELMEK BÜYÜK GÜNAHLARDAN MIDIR?

1901- Abdurrahman b. ebî Bekre (r.a.)'den ve babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), büyük günahların en büyüklerinden size haber vereyim mi? buyurdular. Sahabe evet Ey Allah'ın Rasûlü! Dediler. Buyurdu ki: Allah'a ortak koşmak, Ana babaya karşı gelmek.** Yaslanmış olduğu halde iken doğrulup oturumuna gelerek şöyle devam etti: **"Yalancı şâhidlik ve yalan söylemek"** bu son sözü o kadar tekrarladı ki; biz keşke sussaydı dedik. (Müslim, Birr ve Sıla: 1; Ebû Dâvûd, Edeb: 119)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Bekre'nin ismi Nüfey' b. Harîs'tir.

1902- Abdurrahman b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kişinin kendi anne ve babasına sövmesi büyük günahlardandır."** Sahabe: ey Allah'ın Rasûlü dediler insan kendi anne ve babasına hiç söver mi? **"Evet"** buyurdular. **"Kişi bir adamın babasına söver de oda bunun babasına söver yine aynı kişi birinin annesine söver de o da onun annesine söver."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 119; Müslim, Birr ve Sıla: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➢ BABA DOSTUNA İYİLİKTE BULUNUP BAĞLARI KOPARMAMAK

1903- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"İyiliklerin en güzeli kişinin babasının sevdiği kimselerle bağlarını koparmamasıdır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 119; Müslim, Birr ve Sıla: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Esîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadisin isnadı sahihtir. İbn Ömer'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 6

➢ TEYZE, ANNE YERİNDEDİR

1904- Berâ b. Âzib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Teyze, anne yerinde anne makamındadır."** Bu hadis biraz uzuncadır. (Ebû Dâvûd, Talak: 35)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Küreyb, Ebû Muaviye vasıtasıyla Muhammed b. Sûka'dan, Ebû Bekir b. Hafs'tan bu hadisin bir benzerini bize aktarmış olup bu rivâyetinde **"İbn Ömer'den"** dememiştir. Bu rivâyet Ebû Muaviye'nin rivâyetinden daha sahihtir. Ebû Bekir b. Hafs, Ömer b. Sa'd b. ebî Vakkâs'ın oğludur.

BÖLÜM: 7

➢ ANNE VE BABA, DUASI KABUL GÖREN KİMSELERDENDİR

1905- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Üç kimsenin duasının kabul edilmesinde şüphe yoktur, zulüm ve haksızlık yapılan kimse, yolcu ve misafir olan kimse, anne, babanın çocuklarına duası."** (İbn Mâce, Dua: 11; Müslim, Birr ve Sıla: 3)

◉ **Tirmizî:** Haccac es Sawaf bu hadisi Yahya b. ebî Kesîr'den, Hişâm'ın rivâyeti gibi rivâyet etmektedir. Ebû Hüreyre'den rivâyet eden Ebû Cafer'e,müezzin, Ebû Cafer deniliyor ismini bilmiyoruz. Yahya b. ebî Kesîr ondan başka hadislerde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 8

➢ ANA BABANIN HAKKI NASIL ÖDENEBİLİR?

1906- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Evlat; ana, babanın hakkını hiçbir şekilde ödeyemez ancak köle olarak bulup satın alır ve azat etmiş olursa belki ödemiş sayılır."** (Müslim, Itk: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen olup bu hadisi sadece Süheyl b. Ebû Salih'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Sûfyân es Sevrî ve pek çok kimse bu hadisi Süheyl b. ebû Salih'den rivâyet ediyorlar.

BÖLÜM: 9

➢ AKRABA İLE İLGİYİ KESMEMEK GEREKİR

1907- Ebû Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû'r Reddad el Leysî hastalanmıştı da Abdurrahman b. Avf, kendisini ziyarete gelmişti. Ebû'r Reddad şöyle dedi: Bildiğime göre insanların hayırlısı ve ilgiyi kesmeyen kişi Ebû Muhammed'tir (Abdurrahman b. Avf'ın künyesidir) Bunun üzerine Abdurrahman b. Avf dedi Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim Allah'ın şöyle buyurduğunu bize bildirdi: **"Allah benim, Rahman da benim, akrabalığı da ben yarattım. İsmimden ona isim verdim. Her kim akrabalık bağlarını kesmeyip devam ettirirse ben de onunla ilgimi kesmem. Her kimde akrabalık bağlarını koparıp ilgiyi keserse ben de onunla ilgimi keserim."** (Müslim, Birr ve Sıla: 6; Buhârî, Edeb: 12)

◉ Bu konuda Ebû Saîd, İbn ebî Evfa, Âmir b. Rabia, Ebû Hüreyre, Cübeyr b. Mut'ım'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Sûfyân'ın Zührî'den rivâyet ettiği bu hadis sahihtir. Ma'mer bu hadisi Zûhrî'den, Ebû Seleme'den, Reddad el Leysî'den ve Abdurrahman b. Avf'tan rivâyet etti. Ma'mer böylece rivâyet etmektedir.

Muhammed diyor ki: Ma'mer'in hadisi hatalıdır.

BÖLÜM: 10

➢ AKRABA İLE İLGİYİ KESMEMEK NE DEMEKTİR?

1908- Abdullah b. Amr'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İlgiyi kesmeyen; kendisine yapılan ziyaretin karşılığını yapan demek değildir. Gerçekten ilgi kesmeyen kendisiyle ilgiyi kesenlerle ilgiyi kesmeyip devam ettirendir."** (Müslim, Birr ve Sıla: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Selman, Âişe, Abdullah b. Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1909- Cübeyr b. Mut'ım (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Akrabası ile ilgisini kesen Cennete giremez."** İbn ebî Ömer, Sûfyân'dan aktararak "Akrabasıyla ilgi kesen" demektir, demiştir. (Müslim, Birr ve Sıla: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 11

➢ ÇOCUK SEVGİSİ KİŞİYE NE YAPAR?

1910- Hakîm'in kızı Havle (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bir gün evinden çıkmıştı, kızı Fatıma'nın iki oğlundan birini kucağına basmış şöyle konuşuyordu: **"Siz çocuklar insanı cimri, korkak, bilgisiz kılacak şekilde meşgul edersiniz, Siz Allah'ın güzel kokulu nimetlerinden sayılırsınız."** (Müsned: 26051)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer ve Eş'as b. Kays'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Uyeyne'nin, İbrahim b. Meysere'den rivâyet ettiği hadisi sadece onun rivâyetiyle bilmekteyiz. Ömer b. Abdulaziz'in, Havle'den hadis işittiğini bilmiyoruz.

BÖLÜM: 12

➢ EVLAT SEVGİSİ NEDİR? MERHAMET NASILDIR?

1911- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Akrâ b. Hâbis, Rasûlullah (s.a.v.)'in; torunu Hasan'ı öptüğünü gördü (İbn Ömer rivâyetinde Hasan veya Hüseyin'i demektedir) ve benim on çocuğum var onlardan hiçbirini öpmüş değilim dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Merhamet etmeyene merhamet edilmez."** (Müslim, Fedail: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Seleme b. Abdurrahman'ın ismi: Abdullah b. Abdurrahman b. Avf'tır. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 13

➢ KIZ ÇOCUKLARA VE KIZ KARDEŞLERE İYİLİK EDİLMESİ GEREĞİ

1912- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Sizden birinizin üç kızı veya üç kız kardeşi olur da onlara iyilik yapar ve iyi geçinirse bu yüzden Allah onu Cennete koyar."** (Müslim, Fedail: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, Ukbe b. Âmir, Enes, Câbır ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Saîd el Hudrî'nin ismi Sa'd b. Mâlik b. Sinan'dır. Sa'd b. Ebû Vakkâs ise Sa'd b. Mâlik b. Vüheyb'tir. Bazı râvîler bu hadisin senedinde bir kişi daha ilave etmişlerdir.

1913- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim kız çocuklarından bir şeyle imtihan olunursa ve ona da sabrederse onlar Cehennem ateşine karşı kendisine perde olurlar."** (Müslim, Birr ve Sıla: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

1914- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim iki kız çocuğunu besleyip büyütüp terbiye ederek yetiştirirse ben ve o; şu ikisi gibi Cennete gireceğiz dedi ve iki parmağını gösterdi."** (Müslim, Birr ve Sıla: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

1915- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Beraberinde iki kız çocuğu bulunan bir kadın yanıma girerek benden yardım istedi. Bir hurmadan başka bir şey yoktu, o hurmayı kendisine verdim onu iki kızı arasında bölüştürdü kendisi o hurmadan yemedi sonra kalkıp gitti. Rasûlullah (s.a.v.), gelince ona durumu haber verdim bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim kız çocuklarından bir şeyle imtihan olunursa onlar ateşe karşı kendisine perde olurlar."** (Müslim, Birr ve Sıla: 46)

◉ **Bu hadis sahihtir.**

1916- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kimin üç kızı veya üç kız kardeşi olur veya iki kızı ve iki kız kardeşi olursa onlarla iyi geçinip onlar hakkında Allah'a karşı sorumluluk bilinci duyarsa o Cennetliktir."** (Müslim, Birr ve Sıla: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Muhammed b. Ubeyd, Muhammed b. Abdulaziz'den bu hadisten başka hadis rivâyet etmemiştir.

Aynı senedle İbn ebî Bekir'den, İbn Ubeydullah b. Enes'den de hadis rivâyet edilmiş olup sahih olan Abdullah b. ebî Bekir b. Enes'in rivâyetidir.

BÖLÜM: 14

➢ YETİMLE İLGİLENEN KİMSE DE CENNETE GİRENLERDEN MİDİR?

1917- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim Müslümanlar arasında bir yetimi tutar götürür yiyecek ve içeceğine onu ortak ederse Allah onu mutlaka Cennete koyacaktır. Ancak affedilmeyecek bir günah işlenmiş ise o başka."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 121)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Mürre el Fihrî, Ebû Hüreyre, Ebû Ümâme ve Sehl b. Sa'd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Haneş, Hüseyin b. Kays olup Ebû Ali er Rabbî'dir. Süleyman et Teymî, Haneş hadisçiler yanında zayıf sayılır demektedir.

1918- Sehl b. Sa'd'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ben ve yetimle ilgilenen kişi Cennet'te; şu ikisi gibiyiz diyerek iki parmağını gösterdi."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 121)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 15

➢ KÜÇÜĞE ŞEFKAT BÜYÜĞE SAYGI GEREKİR

1919- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'i, görmek üzere yaşlı bir adam gelmişti, oradaki insanlar ona yer açmayı geciktirdiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Küçüklerimize şefkat etmeyen büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir"** buyurdular. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr, Ebû Hüreyre, İbn Abbâs ve Ebû Umâme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garibtir. Zerbî'nin, Enes b. Mâlik'den ve başkalarından hoş karşılanmayan münker rivâyetleri vardır.

1920- Amr b. Şuayb (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Küçüklerimize şefkat göstermeyen büyüklerimizin ilim şerefini tanımayan bizden değildir."** (Müsned: 6445)

◉ Hennâd, Abde vasıtasıyla Muhammed b. İshâk'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup; **"Büyüklerimizin hakkını tanımayan"** demiştir.

1921- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Küçüğümüze şefkat büyüğümüze saygı göstermeyen iyilikleri emredip kötülüklerden sakındırmayan bizden değildir."** (Müsned: 2214)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Amr b. Şuayb'ın, Muhammed b. İshâk'tan rivâyet ettiği hadis ise hasen sahihtir.

Bu hadis Abdullah b. Amr'dan aynı şekilde başka yollarla da rivâyet edilmiştir. Bazı ilim adamları: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in bizden değildir"** sözünün manası: **"Bizim sünnetimizden bizim edebimizden değildir"** demektir.

Ali b. Medînî, Yahya b. Saîd'den naklen diyor ki: Sûfyân es Sevrî: **"Bizden değildir,** sözünün; **"Bizim milletimizden yani dinimizden değildir"** şeklinde tefsir edilmesinden hoşlanmaz ve reddederdi.

BÖLÜM: 16

➢ İNSANLARA ŞEFKAT VE MERHAMETLİ DAVRANMAK

1922- Cerir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanlara merhamet etmeyene, Allah merhamet etmez."** (Müslim, Birr ve Sıla: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Abdurrahman b. Avf, Ebû Saîd, İbn Ömer, Ebû Hüreyre ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

1923- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû'l Kâsım (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Merhamet ancak Şakî = Kalbi katılaşmış haydutların kalbinden kaldırılır."** (Müslim, Birr ve Sıla: 23)

◉ **Tirmizî:** Ebû Hüreyre'den rivâyet eden Ebû Osman'ın adı bilinmiyor. Musa b. ebî Osman'ın babası olduğu söyleniyor ki Ebû'z Zinad kendisinden hadis rivâyet etmiştir.

Ebû'z Zinâd, Musa b. ebî Osman'dan ve babasından bu hadisin dışında da hadisler rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

1924- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Merhametlilere Rahman olan Allah merhamet eder. Siz yeryüzündekilere acıyın ki göktekiler de size acısın Rahm; Rahman isminden bir damardır; Her kim bağları koparmaz ilgiyi kesmezse Allah'ta onu rahmetine ulaştırır. Her kim de bağları koparırsa Allah'ta o kimseden rahmetini keser."** (Müslim, Birr ve Sıla: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 17

➢ NASİHAT EDİP SAMİMİ OLMAK HER MÜSLÜMANA GEREKİR

1925- Cerir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Namaz kılmak, zekat vermek ve her müslümana karşı nasihat edip samimi olmak üzere Peygamber (s.a.v.)'in siyasi otoritesini kabul edip biat ettim."** (Müslim, Birr ve Sıla: 23; Nesâî, Beya: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

1926- Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Rasûlullah (s.a.v.) üç sefer din nasihattır, samimi olmaktan ibarettir dedi Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü! Kime karşı dediler. Buyurdular ki: Allah'a, Kitab'ına, Müslüman idarecilere ve Müslümanların geneline karşı samimi olmak demektir."** (Nesâî, Beya: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda İbn Ömer, Temîm ed Dârî, Cerir, Hakîm b. Ebû Yezîd'in babasından ve Sevbân'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 18

➢ MÜSLÜMANLAR KENDİ ARALARINDA TEK VÜCUD GİBİDİRLER

1927- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslüman, müslüman'ın kardeşidir, ona hainlik yapamaz ona yalan söylemez onu yüzüstü bırakmaz. Müslüman'ın, müslüman'a ırzı, namusu, malı ve kanı (canı) haramdır. Takva = Allah'a karşı sorumluluk bilinci işte şurada (kalpte)'dir. Müslüman'ın, Müslüman kardeşini küçük görmesi şer olarak ona yeter."** (Müslim, Birr veSıla: 17; Buhârî, Edeb: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Bu konuda Ali ve Ebû Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

1928- Ebû Musa el Eşarî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mümin, mümine karşı parçaları birbirine destek olan bir bina gibidir."** (Müslim, Birr veSıla: 17; Buhârî, Edeb: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1929- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Siz müminler birbirinizin aynası durumundasınız. Eğer birbirinizde düzeltilmesi gereken bir hata bir yara görürseniz hemen onu giderin."** (Müslim, Birr veSıla: 17; Buhârî, Edeb: 34)

◉ **Tirmizî:** Yahya b. Ubeydullah'ı, Şu'be; hadis konusunda zayıf saymıştır.

Tirmizî: Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 19

➢ MÜSLÜMAN; MÜSLÜMANIN AYIPLARINI ÖRTMELİDİR

1930- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim bir Müslüman'ın dünya sıkıntılarından bir sıkıntısını kaldırırsa Allah'ta onun ahiret sıkıntılarından bir sıkıntısını kaldırır. Yine kim darda kalan bir Müslümanın imdadına yetişirse Allah ta o kimsenin hem bu dünyada hem de ahirette imdadına yetişir ve işlerini kolaylaştırır.**

Kim dünyada bir Müslüman kardeşinin ayıbını örterse Allah'ta o kimsenin dünya ve ahirette ayıplarını örter. Kul; kardeşinin yardımında oldukça Allah'ta O kula yardım eder. (Müslim, Birr veSıla: 17; Buhârî, Edeb: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer ve Ukbe b. Âmir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Ebû Avâne ve pek çok kişi bu hadisi A'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den, benzeri şekilde bize nakletmişler fakat senedinde **"Ebû Salih'den bana haber verildi"** demediler.

BÖLÜM: 20

➢ MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANI DAİMA MÜDAFA ETMELİ KUYUSUNU KAZMAMALI

1931- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim Müslüman kardeşinin ırz, namus ve benzeri şeylerinden her türlü kötülüğü savarsa Allah'ta kıyamet gününde onun yüzünden Cehennem ateşini savar."** (Müslim, Birr veSıla: 17; Buhârî, Edeb: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Esma binti Yezîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 21

➢ MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA KÜSÜP DARGIN DURAMAZ

1932- Ebû Eyyûb el Ensarî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslümanın, Müslüman kardeşine üç günden fazla dargın durması helal değildir. İki Müslüman birbirleriyle karşılaştıkları zaman birisi yüzünü şu tarafa çevirir diğeri ise öteki tarafa çevirir. Halbuki bu iki müslümanın hayırlısı önce selam verendir."** (Buhârî, Edeb: 62; Müslim, Birr ve Sıla: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd, Enes, Ebû Hüreyre, Hişâm b. Âmir, Ebû Hind ed Dârî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 22

➢ MÜSLÜMAN, MÜSLÜMAN KARDEŞİNE KARŞI DAİMA FEDAKAR OLMALIDIR

1933- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir. Abdurrahman b. Avf, Mekke'den hicret edip Medîne'ye geldiğinde Rasûlullah (s.a.v.), onunla Sa'd b. Rabî'i kardeş yapmıştı. Bunun üzerine Sa'd, Abdurrahman'a gel malımı ikiye bölüp seninle paylaşalım. Benim iki hanımım var birini boşayayım iddeti bitince onunla sen evlenirsin dedi. Abdurrahman: Allah malını ve aileni sana bağışlasın bereketli kılsın siz bana çarşının yolunu gösterin diye karşılık verdi. Hemen çarşıyı gösterdiler. O gün yaptığı ticaretle bir miktar keş ve yağ kazanarak döndü. Daha sonraları Rasûlullah (s.a.v.), onun elbisesi üzerinde damatlık kokusu izi görerek bu nedir? Buyurdular. Abdurrahman: Ensâr'dan bir kadınla evlendim dedi. Mihir olarak ona ne verdin? Buyurunca; Bir çekirdek dedi. Humeyd: **"... Veya çekirdek ağırlığında bir altın"** dedi diyor. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Bir koyunla da olsa düğün ziyafeti ver"** buyurdular. (Buhârî, Büyü: 18; Müslim: Nikah: 56)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ahmed b. Hanbel diyor ki: Altından bir çekirdeğin ağırlığı üç dirhem ve üçte bir dirhem ağırlığındadır.

İshâk b. İbrahim diyor ki: Bir altın çekirdeğin ağırlığı beş dirhemdir. Bunu İshâk b. Mansur'dan işittim o da Ahmed b. Hanbel ve İshâk'tan naklederek bana bildirdi.

BÖLÜM: 23

➢ GIYBET NE DEMEKTİR?

1934- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Gıybet nedir? Ey Allah'ın Rasûlü! Denildi de, şöyle buyurdular: **"Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyi ile hatırlayıp konuşmandır."** Ya söylediğim durum onda mevcud ise dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Söylediğin şey onda var ise gıybet etmiş sayılırsın, yoksa iftira etmiş sayılırsın."** (Müslim, Birr ve Sıla: 20; Buhârî, Edeb: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Berze, İbn Ömer ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 24

➢ MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA KISKANÇ OLAMAZ, KİN BESLEYEMEZ

1935- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir birinizle ilgiyi kesmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin, birbirinize kin beslemeyin, kıskanç olmayın, Allah'ın kulları kardeş olun. Müslümanın, Müslüman kardeşine üç günden fazla dargın durması helal değildir."** (Müslim, Birr ve Sıla: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Bekir es Sıddık, Zübeyr b. Avvam, İbn Mes'ûd ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1936- Zührî (r.a.), babasından rivâyet ederek şöyle der: "Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hased sadece şu iki konuda olabilir: Yani kişi sadece bu iki kimseye imrenip onlar gibi olmayı isteyebilir. Allah'ın kendisine mal verdiği bir adam ki gece gündüz o maldan sevap kazanmak için dağıtır. Allah'ın kendisine Kur'ân ilmi verdiği bir kimse ki gece gündüz onu öğrenmeye ve öğretmeye, yeryüzünde onun hükmü geçerli olsun diye çalışıp çabalar."** (Müslim, Birr ve Sıla:7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

İbn Mes'ûd ve Ebû Hüreyre'den de bu hadisin bir benzerini rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 25

➢ MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA KİN BESLEYİP DÜŞMANLIK YAPAMAZ

1937- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şeytan namaz kılan Müslümanların kendisine ibadet etmesinden ümidini kesmiştir. Fakat onların aralarını açmak ve birbirlerine düşürmekte ümitlidir."** (Müslim, Birr ve Sıla: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes, Süleyman b. Amr b. Ahvas ve babasından da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Ebû Sûfyân'ın ismi Talha b. Nafi'dir.

BÖLÜM: 26

➢ YALAN SÖYLEMEK ÜÇ YERDE CAİZDİR

1938- Ukbe'nin kızı Ümmü Gülsüm (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"insanların arasını bulmak için hayırlı sözler söyleyerek olup bitenlerin hayırlı yönlerini ortaya koyarak insanları barıştıran kimse yalancı değildir."** (Müslim, Birr ve Sıla: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 79)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1939- Esma binti Yezîd (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yalan söylemek üç yerde caizdir; Bir kimse hanımını memnun etmek için yalan konuşabilir, Savaşta İslam ordusunun güç ve kuvvetini büyük göstermek konusunda yalan söylenebilir, İnsanların arasını bulmakta da yalan söylenebilir."** Mahmûd b. Gaylân kendi rivâyetinde: **"Yalan üç yerde elverişlidir"** demektedir. (Müslim, Birr ve Sıla: 27; Ebû Dâvûd, Edeb: 79)

◉ Bu hadisin Esma'nın hadisi olduğunu sadece İbn Huşeym'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Dâvûd b. ebî Hind bu hadisi Şehr b. Havşeb'den, rivâyet etmiş olup hadisin senedinde **"Esma'dan"** dememiştir. Bu şekilde Muhammed b. Alâ, İbn ebî Zaide vasıtasıyla Dâvûd'tan bize nakletmiştir.

Bu konuda Ebû Bekir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 27

➢ MÜMİN, MÜMİNİ ALDATAMAZ ZARAR VEREMEZ

1940- Ebû Sırme (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Zararlı olan kimseyi Allah, zararlara düşürür. Güçlük çıkaranı da güçlüklere koşar."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 51; İbn Mâce: Ahkam: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

1941- Ebû Bekir es Sıddık (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir mümine zarar veren veya hile yapan lanetlenmiştir, yani Allah'ın rahmetinden uzaklaşmıştır."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 51; İbn Mâce: Ahkam: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 28

➢ KOMŞULUK HAKKI NE KADAR DEĞERLİ VE KIYMETLİDİR?

1942- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cebrail komşuluk haklarını o kadar çok tavsiye etti ki ben komşuyu komşuya varis kılacağını sandım."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 122; Buhârî, Edeb: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1943- Mûcâhid (r.a.)'den rivâyete göre: **"Abdullah b. Amr'ın ev halkı için bir koyun kesilmişti. Eve geldiğinde şöyle dedi. Yahudi komşumuza bunun etinden hediye verdiniz mi? Yahudi komşumuza bunun etinden hediye verdiniz mi? Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: Cebrail bana devamlı komşuluk hakkını tavsiye etti ki ben komşuyu komşuya varis kılacağını sandım."** (Ebû Dâvûd, Akdıyye: 122; Buhârî, Edeb: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, İbn Abbâs, Ebû Hüreyre, Enes, Mıkdad b. Esved, Ukbe b. Âmir, Ebû Şüreyh ve Ebû Umâme'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadis aynı zamanda Mûcâhid'den, Âişe'den ve Ebû Hüreyre'den aynı şekilde rivâyet edilmiştir.

1944- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah katında arkadaşın en iyisi arkadaşına iyi olandır. Allah katında komşunun en iyisi ise komşusuna karşı iyi olandır."** (Ebû Dâvûd, Akdiyye: 122; Buhârî, Edeb: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Ebû Abdurrahman el Hublî'nin ismi Abdullah b. Yezîd'tir.

BÖLÜM: 29

➢ ÇALIŞTIRILAN HİZMETÇİ VE PERSONELE İYİ DAVRANMAK

1945- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bunlar sizin kardeşlerinizdir. Allah onları sizin emrinizde hizmetçi kılmıştır. Kimin böyle bir hizmetçisi ve personeli varsa ona yediğinden yedirsin giydiğinden giydirsin başaramayacağı bir işi ona yüklemesin şayet böyle işi ona yüklerse o işte ona yardım etsin."** (Buhârî, İman: 29; Ebû Dâvûd, Edeb: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ümmü Seleme, İbn Ömer ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1946- Ebû Bekir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kötü huylu ahlaksız kimse Cennete girmeyecektir."** (İbn Mâce, Edeb: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Eyyûb es Sahtiyâni ve pek çok hadis imamı Ferkad es Sebehî 'yi hafızası yönünden tenkid etmişlerdir.

BÖLÜM: 30

➢ HİZMETÇİ VE PERSONELE DAİMA İYİ DAVRANMAK GEREKİR

1947- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tevbe, Peygamberi Ebû'l Kâsım (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim köle veya hizmetçisine hiçbir suçu olmadığı halde zina yaptığını söylerse kıyamet gününde Allah o kimseye kazf cezası uygular, eğer o köle ve hizmetçi böyle bir iş yapmışsa bir şey gerekmez."** (Buhârî İman: 29; İbn Mâce: Edeb: 80)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İbn ebî Nu'm, Abdurrahman b. ebî Nu'm el Becelî'dir. Ebû'l Hakem diye künyelenir.

Bu konuda Süveyd b. Mukarrîn ve Abdullah b. Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1948- Ebû Mes'ûd el Ensarî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir kölemi dövüyordum arkamdan şöyle söyleyen birini işittim Ebû Mes'ûd yumuşak huylu ol bil ki Allah senden daha güçlüdür, dönüp bakınca Rasûlullah (s.a.v.) ile karşılaştım şöyle buyurdular: **"Senin bu köleye karşı güçlü kuvvetli olmandan Allah daha güçlü ve kuvvetlidir."** Ebû Mes'ûd diyor ki: Bu olaydan sonra hiçbir kölemi dövmedim. (Müslim, İman: 35; Ebû Dâvûd, Edeb: 92)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. İbrahim et Teymî, İbrahim b. Yezîd b. Şerîk'tir.

BÖLÜM: 31

➢ KÖLE VE HİZMETÇİLERİN KUSURLARINI AFFEDİP BAĞIŞLAMAK

1949- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek hizmetçiyi işlediği suçtan dolayı kaç sefer affedeyim? Rasûlullah (s.a.v.) sustu cevap vermedi. Adam tekrar işlediği suçtan dolayı kaç sefer affedeyim? Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Her gün yetmiş kere."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 72)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Abdullah b. Vehb, Ebû Hanî el Havlanî'den aynı sened ile bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Abbâs = İbn Huleyd el Haceriyyül Mısrî'dir.

Kuteybe, Abdullah b. Vehb vasıtasıyla Ebû Hanîel havlanî'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Bazıları bu hadisi Abdullah b. Vehb'den aynı senedle rivâyet ederek Abdullah b. Ömer yerine Abdullah b. Amr diyerek aktarmışlardır.

BÖLÜM: 32

➢ HİZMETÇİ VE KÖLELERİN EĞİTİP TERBİYE EDİLMESİ

1950- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden biriniz hizmetçi ve kölesini döverken hemen Allah'ı hatırlasın da elini dövmekten çeksin."** (Tırmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Ebû Harun el Abdî'nin ismi Imâre b. Cüveyn'dir.

Tirmizî: Ebû Bekir el Attar, Ali b. Medînî, Yahya b. Saîd'in bize bildirdiklerine göre Şu'be, Ebû Harun el Abdî'yi zayıf olarak görmüştür. Yahya şöyle diyor: İbn Avn ölünceye kadar devamlı Ebû Hüreyre'den hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 33

➢ ÇOCUKLARIN TERBİYE EDİLMESİ GEREKİR

1951- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimsenin çocuğuna iyi bir terbiye vererek eğitmesi bir ölçek sadaka vermesinden daha hayırlıdır."** (Müsned: 19995)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Nasıh = Ebû'l Âla olup Küfelidir. Hadisçiler yanında pek sağlam biri değildir. Bu hadis sadece bu şekliyle bilinmektedir. Nasıh isimli Basralı başka bir ihtiyar daha vardır. Ammâr b. ebî Ammâr'dan ve başkalarından rivâyet eden bu kimse diğerinden daha sağlamdır.

1952- Eyyûb b. Musa (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hiçbir anne ve baba çocuğunun güzel terbiyeden daha üstün bir bağışta bulunmamıştır."** (Müsned: 14856)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadis sadece Âmir b. ebî Âmir el Hazzaz'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu kimse Âmir b. Salih b. Rüstem el Hazzaz'dır. Eyyûb b. Musa ise İbn Amr b. Saîd b. Asî'dır. Bu hadis bence mürseldir.

BÖLÜM: 34

➢ KARŞILIKLI HEDİYELEŞMEK İYİDİR

1953- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), hediyeyi kabul ederdi ve karşılığında da bir şeyler verir mükafatlandırırdı."** (Buhârî, Hibe: 6; Ebû Dâvûd, Büyü' 69)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre, Enes, İbn Ömer ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garib sahihtir. Bu hadisi sadece İsa b. Yunus'un, Hişâm'dan rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 35

➢ İNSANLARA ŞÜKRETMEYİ BİLMEYEN ALLAHA ŞÜKRETMEYİ DE BİLEMEZ

1954- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İnsanlara teşekkür etmesini bilemeyen Allah'a da şükredemez."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 11)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

1955- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanlara teşekkür etmeyen Allah'a da şükredemez."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 11)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre, Eş'as b. Kays ve Numân b. Beşîr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 36

➢ SADAKA SEVÂBI KAZANDIRAN BAZI HAYIRLI İŞLER

1956- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kardeşinizin yüzüne gülmeniz size sadaka sevâbı kazandırır. İyi şeyleri emredip kötülüklerden sakındırmak sadaka sevabı kazandırır. Yabancısı bulunduğu bir bölgedeki kimseye yol gösterip yardımcı olmak sadaka sevâbı kazandırır. Gözünden rahatsız olan bir kimseye yardımcı olmanız sizin için yine sadaka sevâbı kazandırır. Yollardan insanların gelip geçmesine engel olabilecek taş, kemik, diken gibi şeyleri kaldırmak ta yine sadaka sevâbı kazandırır. Kendi kabından ihtiyacı olan bir kimsenin kabına bir şeyler boşaltıvermekte yine sadaka sevâbı kazandırır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu Konuda İbn Mes'ûd, Câbir, Huzeyfe, Âişe ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ebû Zümeyl'in ismi Simâk b. Velîd el Hanefî'dir.

BÖLÜM: 37

➢ HİBE VE BAĞIŞ YAPMANIN MÜKAFATI

1957- Abdurrahman b. Avsece (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle diyordu: Berâ b. Âzib'den işittim şöyle derdi: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurmuşlardı: **"Sütünden istifade etmesi için koyun veya keçi bağışlayan veya ihtiyacı olan kimseye para ve eşya bağışlayan veya yolunu kaybetmiş bir kişiye yolunu tarif eden; köle azâd etmiş gibi sevap kazanır."** (Müsned: 17783)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Ebû İshâk'ın, Talha b. Musarrif'den rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle biliyoruz. Mansur b. Mu'temir ve Şu'be bu hadisi Talha b. Musarrif'den rivâyet etmişlerdir.

Bu konuda Numân b. Beşîr'den de hadis rivâyet edilmiştir. Burada **"Menaha"** sözünün manası ödünç olarak para ve eşya vermek demektir. **"Yol tarif eden"** sözünün manası ise yol gösterip doğruya ulaştıran demektir.

BÖLÜM: 38

➢ YOLLARDAKİ RAHATSIZLIK VEREN ŞEYLERİ KALDIRMAK GEREKİR

1958- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Bir adam yolda yürürken bir diken dalı bularak onu kenara çekti, Allah'ta onun bu hareketini takdir edip onu bağışladı."** (İbn Mâce: Edeb: 7; Ebû Dâvûd: Edeb: 159)

◉ Bu konuda Ebû Berze, İbn Abbâs ve Ebû Zerr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 39

➢ SIRLAR İFŞA EDİLMEMELİ

1959- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimse sağına soluna bakınıp bir kimseye bir söz söylerse o söz bir emanettir, sırdır ifşa edilmemelidir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. İbn ebî Zi'b'in rivâyetiyle biliyoruz.

BÖLÜM: 40

➢ CÖMERT OLMAK GEREKİR CÜZDANIN AĞZI KAPATILMAMALI

1960- Ebû Bekir'in kızı Esma (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü evimde kocam Zübeyr'in getirdiğinden başka bir şey yoktur bu durumda ben de sadaka olarak bir şeyler verebilir miyim? Diye sordum da Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Evet verebilirsin sen cüzdanın ağzını kapatma sana verilen cüzdanın ağzı da kapanır. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Verirsen sayma sana da sayılarak verilir."** (Buhârî, Edeb: 39; Ebû Dâvûd, Zekat: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bazıları bu hadisi aynı sened ile İbn ebî Müleyke'den, Abbâd b. Abdullah b. Zübeyr'den ve Esma binti ebî Bekir'den rivâyet etmişlerdir. Pek çok kimse bu hadisi Eyyûb'tan rivâyet ederek hadisin senedinde **"Abbâd b. Abdullah b. ez Zübeyr'den"** demediler.

1961- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cömert kimse Allah'a yakın, Cennete yakın insanlara yakın olup, ateşten uzaktır. Cimri kimse ise Allah'tan uzak, Cennet'ten uzak, insanlardan uzak ve ateşe yakındır. Cömert cahil; cimri Âlim'den, Allah'a daha çok sevimlidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Yahya b. Saîd'in el Ârec vasıtasıyla Ebû Hüreyre'den rivâyeti olduğunu Saîd b. Muhammed'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu hadisi Yahya b. Saîd'den rivâyetinde Saîd b. Muhammed'e muhalefet edilmiştir. Yahya b. Saîd'den ve Âişe'den mürsel bir hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 41

➢ MÜSLÜMAN CİMRİ VE KÖTÜ AHLAKLI OLAMAZ

1962- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mümin bir kimsede iki özellik bir arada bulunmaz. Cimrilik ve kötü ahlak."** (Ebû Dâvûd, Zekat: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Sadaka b. Musa'nın rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

1963- Ebû Bekir es Sıddık (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **Düzenbaz, yaptığı iyiliği başa kalkan ve cimri asla Cennete girmeyecektir."** (Müsned: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

1964- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mümin temiz ve ikram sahibidir. Facir ise düzenbaz ve alçaktır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 58)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 42

➢ KİŞİNİN AİLE VE ÇOCUKLARINA YAPTIĞI HARCAMA DA SADAKA SAYILIR

1965- Ebû Mes'ûd el Ensârî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kişinin çoluk çocuğuna yaptığı harcamalar da sadakadır."** (Buhârî, İman: 53; Müslim, Zekat: 69)

◉ Bu konuda Abdullah b. Amr, Amr b. Umeyye ed Damrî ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1966- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"En değerli para kişinin kendi çoluk çocuğuna harcadığı para ile Allah yolunda savaş atı için harcadığı para ve Allah yolunda silah arkadaşları için harcadığı paradır. Ebû Kılâbe diyor ki: Çoluk çocukla söze başladı ve şöyle devam etti. Küçük yaştaki çoluk çocuğuna nafaka temin eden bu vesile ile Allah'ın kendilerini kanaatkar kılıp gönlünü zengin kıldığı kişiden sevap bakımından daha büyük kim vardır."** (Müslim, Zekat: 10; İbn Mâce: Cihâd: 50)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 43

➢ MİSAFİRLİK KAÇ GÜNDÜR?

1967- Ebû Şüreyh el Adevî (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) -bunları söylerken gözlerim görmüş ve kulaklarım dinlemiştir- şöyle buyurmuştur: **"Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi misafirlerine ikramda bulunsun Ashab: Misafirin ikramı nedir? Diye sordular. Rasûlullah (s.a.v.) de: Bir gün ve bir gece güzelce ağırlamaktır. Misafirlik üç gün olup üç günden sonrası için misafire ikram etmek sadaka sevâbı kazandırır. Allah'a ve ahiret gününe inanan kişi ya hayır söylesin yada sussun."** (Buhârî, Edeb: 60; Müslim, İman: 69)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1968- Ebû Şüreyh el Kabrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Misafirlik üç gündür misafirin güzelce iyi bir şekilde ağırlanması bir gün bir gecedir. Bu bir günden sonra misafir için ne harcanırsa o sadakadır. Misafirin ev sahibi daraltılıncaya kadar kalması caiz değildir."** (Buhârî, Edeb: 60; Müslim, İman: 69)

◉ Bu konuda Âişe, Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Mâlik b. Enes ve Leys b. Sa'd, Saîd el Makburî'den de bu hadisi rivâyet etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Şüreyh el Huzâî, Ka'bî'dir, Adevî'dir. İsmi: Huveylid b. Amr'dır. **"La yesvî ındehû"** nun manası ev sahibini sıkıntıya sokacak şekilde misafirin uzun süre kalmasıdır. **"Harac"** kelimesinin anlamı ise; **"Darılıp sıkılmak"** demektir, yani ev sahibinin daralıp bunalması demektir.

BÖLÜM: 44

➢ DUL VE YETİM KİMSELERE YARDIM İÇİN KOŞMAK

1969- Safvân b. Süleym (r.a.), merfu olarak şöyle rivâyet etmiştir: **"Dul kadın ve yoksul yetim kimselerle ilgilenmek için gayret edip koşturan kişi Allah yolunda cihâd eden kimse gibi veya gündüzü oruçla geceyi namazla geçiren kimse gibi sevap kazanır."** (Buhârî, Nafakat: 24; İbn Mâce, Ticarat: 31)

◉ Ensârî, Ma'n vasıtasıyla Mâlik'den, Sevr b. Zeyd ed Dîlî'den, Ebû'l Gays'den ve Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Bu hadis hasen sahih garibtir. Ebû'l Kays'ın ismi Abdullah b. Mutı'ın azatlı kölesi Sâlim'dir. Sevr b. Zeyd; Medînelidir. Sevr b. Yezîd ise Şamlıdır.

BÖLÜM: 45

➢ GÜLER YÜZLÜ OLMAK SADAKA SEVÂBI KAZANDIRIR

1970- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her yapılan iyilik sadaka sevâbı kazandırır. Kardeşini güler yüzle karşılamak bir iyilik olduğu gibi kendi kabından ihtiyacı olan bir şeyi kardeşinin kabına boşaltmakta bir iyilik olup sadaka sevâbı kazandırır."** (Müsned: 14182)

◉ Bu konuda Ebû Zerr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 46

➢ DOĞRULUK VE YALANCILIK KİŞİYİ NEREYE GÖTÜRÜR?

1971- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Doğruluktan ayrılmayınız! Doğruluk, iyiliğe götürür, iyilik te Cennete götürür. Kişi doğru olduğu ve doğruları araştırıp doğru yolda olduğu sürece Allah katında "Sıddîk" = Dosdoğru kimse Allah'tan gelenleri tasdik eden kimse olarak yazılır. Yalandan sakınıp uzak durunuz. Yalan kötülüklere götürür kötülüklerde Cehenneme götürür. Kişi yalan söylediği ve yalana devam ettiği sürece Allah katında çok yalancı kişiler arasına yazılır."** (Buhârî, Edeb: 29; Müslim, Birr: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Bekir es Sıddîk, Ömer, Abdullah b. Şıhhîr ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

1972- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kul yalan söylediğinde söylediği yalanın meydana getirdiği fena kokudan dolayı melek kendisinden bir mil uzaklaşır."** Yahya dedi ki: Abdurrahman b. Harun bu hadisi tasdik eder **"Evet doğrudur"** dedi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen ceyyid garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Abdurrahim b. Harun bu hadisi rivâyette tek başına kalmıştır.

1973- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in hiç hoşlanmayıp kızdığı huy ve ahlak yalan söylemektir.

Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında bir kimse yalan söylerse o kişinin hemen tevbe edip o günahından dolayı temizlenmesini arzu ederdi. (Müsned: 24027)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 47

➢ HAYA DUYGUSU KİŞİYİ VE YAŞANTISINI SÜSLER

1974- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hayasızlık ve kötülük her nerede olursa olsun o yeri ve kimseyi kirletir haya kimde ve nerede olursa orayı süsler ve güzelleştirir."** (Buhârî, Edeb: 77; İbn Mâce: Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Abdurrezzak'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

1975- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizin en hayırlı ve iyi olanlarınız ahlakı en güzel olanlarınızdır. Rasûlullah (s.a.v.), ne doğuştan nede sonradan kaba ve sert karakterli değildi."** (Buhârî, Edeb: 77; İbn Mâce: Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 48

➢ ALLAH'IN LANETİ GAZABI VE ATEŞİ İLE BEDDUA ETMEMELİ

1976- Semure b. Cündüp (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Birbirinizi Allah'ın laneti ile lanetlemeyiniz yine Allah'ın gazabı ve hışmı ile de birbirinize beddua etmeyin. Allah'ın ateşi olan Cehennem ateşiyle de birbirinizi lanetlemeyin."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 45)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs, Ebû Hüreyre, İbn Ömer, İmrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1977- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Mümin kişi onu bunu çekiştirip kötüleyen, ona buna lanet eden, sözü ve davranışı bozuk ve ağzı bozuk kimse değildir.** (Buhârî, Edeb: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Yine Abdullah'tan bunun dışında da hadis rivâyet edilmiştir.

1978- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'in huzurunda rüzgarı lanetledi bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rüzgarı lanetleme çünkü o vazifelidir. Her kim lanete hak kazanmayan birine lanet okursa o lanet kendisine döner."** (Buhârî, Edeb: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bişr b. Ömer'den başka bu hadisi müsned olarak rivâyet eden bir kimse bilmiyoruz.

BÖLÜM: 49

➢ NESEB, SOY-SOP BİLGİSİ ÖĞRENMEK GEREĞİ

1979- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Soy ve sopunuzu öğreniniz ki ziyaret edip tanışıp bilişip akrabalık bağlarınızı koparmamış olursunuz. Çünkü akrabalar arası bağların koparılmaması aile içinde sevgi, malda bolluk ve ömrün uzamasına sebeptir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 110)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Hadiste geçen **"menseetün fil eseri"** cümlesinin manası ömrün uzaması demektir.

BÖLÜM: 50

➢ MÜSLÜMANIN, MÜSLÜMANA ARKASINDAN HABERİ OLMAKSIZIN DUASI ÇABUK KABUL EDİLEN DUALARDANDIR

1980- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hiçbir dua; iki kişinin birbirine arkalarından haberleri olmaksızın yaptıkları dua kadar kabul yönünden hızlı değildir."** (Ebû Dâvûd, Salat: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. El İfrikî'nin hadis konusunda zayıf olduğu söylenmiş olup ismi Abdullah b. Ziyâd b. Enam'dır. Abdullah b. Yezîd'in ismi ise Ebû Abdurrahman el Hublî'dir.

BÖLÜM: 51

➢ NE DİRİ NEDE ÖLÜ OLANLARA SÖVÜP SAYMAMALI

1981- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Hakkı gasbedilen mazlum taraf ileri gitmedikçe sövüşen iki kişinin günahı sövmeyi başlatan kimsedir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 42; Buhârî Edeb: 44)

◉ Bu konuda Sa'd, İbn Mes'ûd ve Abdullah b. Mugaffel'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1982- Zeyd b. İlâka (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Muğîre b. Şu'be'den işittim şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ölüp giden kimselere sövmeyiniz onların hayatta olan yakınlarını incitirsiniz."** (Müsned: 17498)

◉ **Tirmizî:** Sûfyân'ın arkadaşları bu hadisin senedinde ihtilaf ettiler. Kimileri Huferî'nin rivâyeti gibi rivâyet ederken kimileri de Sûfyân'dan, Ziyâd b. İlâka'dan rivâyet ederek; Muğîre b. Şu'be'nin yanındaki bir kişiden işittim diyerek rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 52

➢ MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA SÖVEBİLİR Mİ?

1983- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslümana sövmek Allah'ın dosdoğru yolundan dışarı çıkmaktır. Müslümanın; müslümana silah çekip onu öldürmesi ise küfürdür."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 39)

◉ Zübeyd diyorki: Ebû Vâil'e; **"Bu hadisi Abdullah'tan sen mi işittin?** Dedim. O da **"Evet"** Dedi.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 53

➢ GÜZEL AHLAKLI KİMSELER; CENNET'TE NELERE SAHİP OLACAKLAR?

1984- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennet'te içeriden dışarısı, dışarıdan içerisi gözüken öyle köşkler vardır."** Bir bedevi kalkarak şöyle dedi: O köşkler kim içindir? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Güzel ve tatlı sözler söyleyen, yemek yediren, nafile oruçlara devam eden, insanlar uykuda iken geceleri namaz kılan kimseler içindir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⦿ **Tirmizî:** Bu hadis garip olup sadece Abdurrahman b. İshâk'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazı hadisçiler Abdurrahman b. İshâk'ın hafızası yönünden zayıf olduğunu söylemişlerdir. Bu şahıs Küfelidir. Abdurrahman b. İshâk el Kureşî ise Medîneli olup berikinden daha sağlamdır. Her ikisi de aynı zamanda yaşamışlardır.

BÖLÜM: 54

➢ HAYIRLI KÖLE ALLAH'A HEMDE EFENDİSİNE İTAAT EDENDİR

1985- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden birinizin Allah'a itaat eden ve efendisinin de hakkını yerine getiren bir kölesi olursa bu her iki kimse içinde ne büyük bir mutluluktur."** Ka'b diyor ki: **"Allah ve Rasûlünün sözü haktır."** (Buhârî, Itk: 33; Ebû Dâvûd, Edeb: 124)

⦿ Bu konuda Ebû Musa ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1986- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Üç kişi kıyamet gününde misk yığınlarının üzerindedir;**

1- Allah'ın hakkını ve efendisinin hakkını yerine getiren köle,

2- Cemaatin kendisinden razı olduğu imam,

3- Her gün ve gecede insanları namaza çağıran müezzin." (Müsned: 4568)

⦿ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Sûfyân es Sevrî'nin Ebû'l Yakzan'dan ve Vekî'den rivâyeti olarak bilmekteyiz. Ebû'l Yakzan'ın ismi Osman b. Kays'tır. Kendisine İbn Umeyr'de denilir ki meşhur olanı da budur.

BÖLÜM: 55

➢ İNSANLARA GÜZEL AHLAKLA MUAMELE ETMEK GEREĞİ

1987- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Nerede olursan ol Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle yaşa, işlediğin bir günahın arkasından hemen bir sevap işle ki onu imha edip yok etsin. İnsanlara güzel ahlakla muamele et."** (Dârimî, Rıkak: 71)

⦿ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Mahmûd b. Gaylân, Ebû Ahmed ve Ebû Nuaym vasıtasıyla Sûfyân'dan ve Habîb'den bu senedle bu hadisin bir benzerini bize nakletmiştir. Mahmûd şöyle dedi: Vekî', Sûfyân'dan, Habib b. ebî Sabit'den, Meymun b. ebî Şebîb'den ve Muâz b. Cebel'den bu hadisin bir benzerini bize nakletmiştir. Mahmûd diyor ki: Sahih olan Ebû Zerr hadisidir.

BÖLÜM: 56

➢ KÖTÜ ZAN BESLEMEK MÜSLÜMANIN DAVRANIŞI DEĞİLDİR

1988- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Zan ve kötü tahminden daima uzak durunuz çünkü sözlerin en yalanı kötü zan ve tahminlerdir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 37)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Tirmizî: Abd b. Humeyd'in, Sûfyân'nın arkadaşlarından bazı kimselerden şöyle aktardığını işittim: Sûfyân dedi ki: **"Zan iki çeşittir; günah olan zan, günah olmayan zan. Günah olan zan şudur: Bir kimse bir kimse hakkında bir zanda bulunur ve onu söyler. Günah olmayan zan ise şudur: Bir kimse bir kimse hakkında bir zanda bulunur fakat o zan kalbinde kalır onu kimseye söylemez."**

BÖLÜM: 57

➢ MÜSLÜMANLAR ŞAKA YAPABİLİRLER Mİ?

1989- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) biz çocuklarla beraber olur aramıza karışırdı. Hatta benim küçük kardeşime şöyle; **"Ey Ömercik kuşun ne haldedir"** diyerek şakalaşırdı. (Ebû Dâvûd, Edeb: 64)

◉ Hennâd, Vekî' vasıtasıyla Şu'be'den, Ebû't Teyyah'tan, Enes'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır. Ebû't Teyyah'ın ismi Yezîd b. Humeyd ed Dubeyî'dır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1990- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Rasûlü sen bizimle şakalaşıyorsun olacak şey mi bu! Dedik. Bunun üzerine buyurdular ki: **Ben şakalaşırken bile ancak gerçekleri ve doğruları söylerim."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 64)

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1991- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'den binmek için bir binek hayvan istemişti de Rasûlullah (s.a.v.): **"Seni dişi devenin yavrusuna bindireceğim"** demişti. Adam: Ey Allah'ın Rasûlü! Dişi devenin yavrusunu ben ne yapayım? Deyince Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Tüm develeri dişi develer doğurmuş değil midir?** (Ebû Dâvûd, Edeb: 84)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

1992- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) kendisine şöyle derdi: **"Ey iki kulaklı."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 84)

◉ Mahmûd b. Gaylân; Ebû Umâme'den naklen şöyle diyor: **"Yani onunla şakalaşmak için böyle derdi."** Bu hadis sahih garibtir.

BÖLÜM: 58

➢ TARTIŞMA, MÜNAKAŞA TERKEDİLMELİDİR

1993- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Geçersiz ve boş olan yalan söylemeyi kim terk ederse Cennetin etrafında bir köşk yaptırılır. Kim de haklı olduğu halde münakaşayı ve tartışmayı terk ederse Cennetin ortasında bir köşk yaptırılır. Kim de ahlakını güzelleştirirse ona da Cennetin en yüksek bölgesinde bir köşk yaptırılır."** (İbn Mâce, Mukaddime: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen olup Seleme b. Verdan'ın, Enes'den yaptığı rivâyetiyle bilmekteyiz.

1994- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Düşmanlığı devam ettirmek suretiyle hayatı sürdürmek günah yönünden sana yeter."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

1995- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kardeşinle tartışmaya girme, onunla kırıcı şekilde şakalaşma ve yerine getiremeyeceğin sözü ona verme."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ancak bu şekliyle biliniyor.

Tirmizî: Abdulmelik bana göre İbn Beşîr'dir.

BÖLÜM. 59

➢ İNSANLARI DURUMLARINA GÖRE İDARE ETMEK

1996- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Ben Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında iken bir kimse Rasûlullah (s.a.v.) ile görüşmek için izin istedi, Rasûlullah (s.a.v.): **"Toplumun hayırsız adamı"** veya **"Toplumun hayırsız evladı"** dedi. Sonra ona izin verdi ve onunla yumuşak şekilde konuştu. Adam çıkıp gidince Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim. O adam hakkında söylediğini söyledin sonra da ona yumuşak davrandın. Bunun üzerine: **"İnsanların en şerlisi zararından korunmak için insanların bırakıp terk ettiği kimsedir."** (Bu yüzden insanlarla ilgilenmek gerekir) buyurdular. (Buhârî, Edeb: 52; Müslim: Birr: 93)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 60

➢ SEVGİ VE KIZGINLIKTA ÖLÇÜLÜ OLMAK GEREKİR

1997- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Sevdiğin kimseyi ölçülü sev ki bir gün sevmeyeceğin bir kişi olabilir. Sevmediğin bir kimseyi de ölçülü şekilde sevme ki günün birinde çok sevdiğin bir kimse olabilir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup, sadece bu senedle ve bu şekliyle bilmekteyiz. Eyyûb'tan başka sened ile de rivâyet edilmiş olup Hasan b. Cafer'den gelmiştir. Ali'den gelen bir isnadla bu kimsenin rivâyet ettiği hadis zayıftır. Doğru olan rivâyet bu hadisin Ali'den mevkuf olarak yapılan rivâyetidir.

BÖLÜM: 61

➢ KİBİRLİ KİŞİ CENNETE GİREMEYECEK Mİ?

1998- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kalbinde hardal tanesi kadar kibir, büyüklenme olan kişi Cennete giremeyecektir. Yine kalbinde bir hububat ağırlığında iman olan kimse de Cehenneme girmeyecektir."** (Müslim, İman: 31; İbn Mâce, Mukaddime: 9)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre, İbn Abbâs, Seleme b. Ekvâ' ve Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

1999- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kişi Cennete giremeyecek, kalbinde zerre kadar imanı olan kimse de Cehenneme girmeyecektir."** Bunun üzerine bir adam: **"Elbise ve ayakkabımın güzel olmasından ben hoşlanırım"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah güzelliği sever fakat kibir: Hakkı tanımamak ve insanları küçük görmek demektir."** (İbn Mâce, Mukaddime: 9)

◉ Bazı ilim adamları bu hadisin yorumunda şöyle derler: **"Kalbinde zerre kadar iman olan Cehenneme girmeyecektir"** sözünün manası; "Ebedî olarak girmeyecektir" demektir. Aynı şekilde Ebû Saîd el Hudrî'den şöyle rivâyet edilmiştir:Kalbinde zerre kadar iman olan cehennemde ebedi kalmayıp mutlaka çıkacaktır.

Tabiinden pek çok kişi; Âl-i İmran: sûresi 192. ayeti olan: **"Ey Rabbimiz şüphesiz sen kimi cehennem ateşine koyarsan elbette onu rezil ve rüsvay edersin..."** Hakkında şöyle demişlerdir: **"Kimi Cehenneme ebedi olarak koyarsa onu gerçekten rezil ve rüsvay etmiştir."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

2000- Seleme b. Ekvâ' (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kişi kendini yüksek göre göre sonunda cebbar** (zorbalar) **içersine yazılır ve onların başına gelen onun da başına gelir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2001- Cübeyr b. Mut'ım (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bende büyüklenme olduğunu söylüyorlar halbuki ben eşeğe bindim, kıldan yapılmış elbiseler giydim, koyundan süt sağdım..." Rasûlullah (s.a.v.): Kim bunları yaparsa o kimse de kibirden bir parça yoktur"** buyurmuştur. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 62

➢ GÜZEL AHLAK; MİZANDA EN AĞIR GELEN BİR ŞEYDİR

2002- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü mü'minin mizanında hiçbirşey güzel ahlaktan daha ağır değildir. Allah kaba ve ahlaksız kişileri asla sevmez."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, Ebû Hüreyre, Enes, Üsâme b. Şerîk'den de hadis rivâyet edilmiş olup bu hadis hasen sahihtir.

2003- Ebû'd Derdâ (r.a.) şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Mizana koyulan hiçbir şey güzel ahlaktan daha ağır değildir. Güzel ahlak sahibi kimse bu güzel ahlakıyla namaz kılan oruç tutan kimselerin sevâbına ulaşır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

2004- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e insanların Cennete girmelerine sebep olan amel hangisidir? Diye sorulduğunda: **"Allah'a karşı sorumluluk bilinci ve güzel ahlaktır"** buyurdular. **"İnsanların Cehenneme girmelerine sebep olan amel sorulduğunda da: Ağızdaki dil ve cinsel organdır"** buyurdular. (İbn Mâce, Zühd: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih garibtir. Abdullah b. İdris; İbn Yezîd b. Abdurrahman el Evdî'dir.

2005- Abdullah b. Mübarek güzel ahlakı şöyle tarif etmiştir: **"Güler yüzlü olmak, iyilikleri yaymak ve eziyetlere engel olmaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 63

➢ KÖTÜLÜK EDENE BİLE İYİLİK ETMEK GEREKİR

2006- Eb'ul Ahvas (r.a.)'in babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim; Bir kimseye uğrarım fakat beni misafir edip ağırlamaz O'da bana uğradığında ben de ona onun yaptığının aynısını yapayım mı? Rasûlullah (s.a.v.): **"Hayır sen onu misafir et ve ağırla"** buyurdular.

Beni eskimiş elbiseler içerisinde gördü ve senin malın var mıdır* buyurdular. Ben de her türlü maldan; deve ve koyundan Allah bana bolca vermiştir dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Öyleyse bu nimetin izi üzerinde görünsün"** buyurdular. (Müsned: 15323)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, Câbir, Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû'l Ahvas'ın ismi; Avf b. Mâlik b. Nadle el Cüşemî'dir.

"Akrihi" kelimesinin anlamı onu misafir et anlamındadır.

"Kıra" ziyafet anlamındadır.

2007- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herkes iyilik yaparsa biz de yaparız herkes haksızlık yaparsa bizde haksızlık ederiz diyen kimseler gibi olmayın, fakat kendinizi iyilik yapanlara karşı iyilik yapmaya kötülük yapanlara karşı da haksızlık yapmamaya hazırlayınız."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 64

➢ ZİYARETİN ÖNEMİ DEĞER VE KIYMETİ

2008- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Kim bir hastayı ziyaret eder ve Allah rızası için bir din kardeşini ziyaret ederse bir tellal şöyle bağırır: **"İyi ettin attığın adımlar hayırlı olsun, Cennet'teki yerin güzel olsun."** (İbn Mâce, Cenaiz: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Ebû Sinan'ın ismi İsa b. Sinan'dır.

Hammad b. Seleme, Sabit'ten Ebû Rafi'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisden bir bölüm rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 65

➢ HAYA İMANDADIR

2009- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Haya imandandır iman edenin yeri ise Cennettir. Kötü söz konuşmak insanlara sıkıntı verip incitir, sıkıntı verip inciten kimselerin yeri de Cehennemdir."** (Müsned: 10108)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Ebû Bekre, Ebû Umâme, Imrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 66

➢ ACELE ETMEK VE DÜŞÜNEREK ÖLÇÜLÜ HAREKET ETMEK

2010- Abdullah b. Sercis el Müzenî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Güzel hâl ve ölçülü hareket etmek Peygamber (s.a.v.)'in yirmi dört parçasından bir parçadır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir.

Kuteybe, Nuh b. Kays vasıtasıyla Abdullah b. Imrân'dan, Abdullah b. Sercis'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup senedinde **"Âsım'dan"** dememiştir.

Sahih olan Nasr b. Ali'nin rivâyetidir.

2011- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), Abdulkays kabilesinden Eşec isimli kimseye şöyle dedi: **"Sende Allah'ın sevdiği iki özellik vardır;**

1- Yumuşak huyluluk

2- Düşünerek ölçülü hareket etmek." (İbn Mâce: Zühd: 72)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Bu konuda Eşec el Usarî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2012- Sehl b. Sa'd (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Düşünerek ölçülü hareket etmek, Allah'tan; acelecilik ise, şeytandandır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bazı hadisçiler bu hadisin râvîlerinden Abdulmuheymin b. Abbâs b. Sehl hakkında söz etmişler ve onun hafızası yönünden zayıf olduğunu söylemişlerdir.

Eşec b. Abdulkays'ın ismi: Münzir b. Aiz'dir.

BÖLÜM: 67

➢ YUMUŞAK HUYLULUK OLMAK HAYIRLI OLMAK DEMEKTİR

2013- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kime yumuşak huylu olmaktan bir pay verilmişse hayırdan nasibini almış demektir. Yumuşak huyluluktan pay alamayıp mahrum olan kimse ise hayırdan nasip alamamış demektir."** (Müsned: 26273)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, Cerir b. Abdullah ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 68

➢ MAZLUM KİMSENİN BEDDUASINDAN SAKINMALI

2014- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Muâz b. Cebel'i, Yemen'e vali olarak gönderirken şöyle buyurdu: **"Mazlumun âhından, bedduasından sakın! Çünkü onunla Allah arasında bir perde yoktur."** (Buhârî, Zekat: 8; Müslim, İman: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes, Ebû Hüreyre, Abdullah b. Ömer ve Ebû Saîd el Hudrî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Mabed'in ismi Nafız'dır.

BÖLÜM: 69

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN GÜZEL AHLAKINDAN BİR KAÇ ÖRNEK

2015- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e on yıl hizmet ettim, bana asla üf bile demedi. Yaptığım bir şeyden dolayı bunu niçin yaptın? Demediği gibi yapmadığım bir iş içinde niçin bunu yapmadın? Buyurmadı."** Rasûlullah (s.a.v.), İnsanların ahlakça en güzeli idi. Dokunduğum hiçbir kumaş parçası, ipek ve hiçbirşey Rasûlullah (s.a.v.)'in elinden yumuşak değildi. Rasûlullah (s.a.v.)'in ter kokusu tüm kokulardan ve miskten daha güzeldi." (Buhârî, Vesaya: 61; Müslim, Fezail: 69)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe ve Berâ.'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

2016- Ebû İshâk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Abdullah el Cedelî'den işittim şöyle diyordu: Âişe'den Rasûlullah (s.a.v.)'in ahlakını sordum da şöyle dedi: **"Kaba saba biri hiç değildi, çarşı ve pazarda insanlarla münakaşa etmez, kötülüğe kötülükle karşılık vermez affeder ve hoş görülü davranırdı."** (Buhârî, Edeb: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Abdullah el Cedelî'nin ismi Abd b. Abd'tır. Abdurrahman b. Abd'de denilir.

BÖLÜM: 70

➢ ÖLEN KİŞİLERE BİLE VEFA BORCUNU ÖDEMEK

2017- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in hanımlarından Hatice'ye duyduğum kıskançlığı hiçbir kimseye karşı duymadım halbuki ben kendisiyle görüşüp konuşmuşta değildim. Bunun tek sebebi Rasûlullah (s.a.v.)'in onu çokça hatırlaması idi. Hatta bir koyun kestiğinde bile Hatice'nin sevdiği kimseleri bir araya toplayıp onlara bu etten hediye ederdi."** (Müslim, Fezail-üs Sahabe: 62; Buhârî, Menakîb: 32)

◉ Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 71

➢ GÜZEL AHLAKLI OLANLAR; KIYAMETTE PEYGAMBER (S.A.V.)'E YAKIN OLACAKLARDIR

2018- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet günü bana en sevgili ve en yakın olanınız: Ahlakı en güzel olanlarınızdır. Kıyamet günü bana en sevimsiz ve benden en uzak olacak olanlar dengesiz biçimde saçmalayıp boşboğazlılıkla insanları rahatsız edenlerle mutefeyhıklerdir."** Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü! Dediler: Dengesiz ve boşboğazları anladık fakat bu mütefeyyikler kimdir? deyince Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ululuk taslayıp kibirli davrananlardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bazıları bu hadisi Mübarek b. Fedâle'den, Muhammed b. Münkedir'den ve Câbir'den rivâyet ederek senedinde **"Abdi Rabbih b. Saîd'i"** söylememişlerdir ki bu rivâyet daha sahihtir. **Sersar:** Çok konuşan kimsedir. **Müteşeddik:** Sözü çok uzatarak insanları rahatsız eden kişidir.

BÖLÜM: 72

➢ MÜMİN; LANET ETMEZ

2019- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mümin lanet eden bir kişi olamaz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir. Bazıları bu hadisi şu şekilde rivâyet etmişlerdir: **"Mümin kişinin lanet okuyucu olması düşünülemez."** Bu hadis öncekini açıklar durumdadır.

BÖLÜM: 73

➢ ÖFKE İYİ BİR HUY DEĞİLDİR

2020- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir kimse Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek: Bana kısa ve özlü bir şey söyle ki hatırımda tutabileyim dedi. Rasûlullah (s.a.v.) kızma buyurdu: O kimse bu sorusunu birkaç kez tekrarladı. Rasûlullah (s.a.v.)'de her seferinde "Kızma"** buyurdular. (Buhârî, Edeb: 51)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd ve Süleyman b. Surad'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir. Ebû Husayn'ın ismi, Osman b. Âsım el Esedî'dir.

BÖLÜM: 74

➢ ÖFKESİNİ YENEN KİMSENİN CENNET'TEKİ MÜKAFATI

2021- Muâz b. Enes el Cühenî (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim her şeyi yapmaya gücü yettiği halde öfkesini yenerse; Kıyamet günü bütün mahlukatın önünde Allah o kimseyi çağıracak ve onu dilediği hûrîler'den almakta serbest bırakacaktır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 47; İbn Mâce: Zühd: 76)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 75

➢ BÜYÜKLERE SAYGILI DAVRANMAK GEREKİR

2022- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir genç bir ihtiyara yaşlı olmasından dolayı ikramda bulunursa; yaşlandığı zaman kendisine ikramda bulunacak bir kimseyi kendisine hazırlar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garip olup, sadece Yezîd b. Beyan'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Rical el Ensarî başka bir kişidir.

BÖLÜM: 76

➢ KÜS VE DARGIN OLANLAR CENNETE GİREMEZLER Mİ?

2023- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennetin kapıları Pazartesi ve Perşembe günleri açılır. Bu iki günde Allah'a ortak koşmayan herkesin günahı bağışlanır. Ancak birbirine dargın olan iki kişi bu affedilenlerin dışındadır. Bu iki kişiyi barışıncaya kadar Cennete bırakmayın denilir."** (Müslim, Birr: 54; Ebû Dâvûd, Edeb: 70)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bazı rivâyetlerde **"Bu iki kişiyi barışıncaya kadar bırakın"** denilir. **Tirmizî: "Mütehâcirîn"** sözünün manası: Dargın ve küs olmak demektir.

Bu da: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in, Müslüman'a üç günden fazla din kardeşiyle dargın ve küs durması caiz olmaz"** hadisi gibidir.

BÖLÜM: 77

➢ SABRETMEKTEN DAHA HAYIRLI VE FAYDASI GENİŞ BİRŞEY YOKTUR

2024- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Ensâr'dan bazı kimseler Rasûlullah (s.a.v.)'den bir şeyler istediler. Peygamber (s.a.v.)'de onlara istediklerini verdi. Sonra tekrar istediler. Peygamber (s.a.v.)'de onlara istedikleri şeyi tekrar verdi ve sonra şöyle buyurdu: **"Yanımda bulunan herhangi bir şeyi sizden gizleyecek değilim, mutlaka verme yoluna giderim."**

"Ama kim de tok gözlülük gösterirse; Allah onu zengin kılar. Kim iffetli olmak isterse Allah'ta onu iffetli kılar. Kim de sabretmek için sabır ve tahammül gösterirse Allah'ta onu sabırlı kılar hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve faydası geniş olan bir şey verilmemiştir." (Buhârî, Rıkak: 79; Müslim, Zekat: 45)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis Mâlik'den de rivâyet edilmiş olup **"Felen eddehîrehû"** yerine **"Felen ezharahû"** denmiştir. Mana birdir; Onu sizden saklayıp esirgeyecek değilim, demektir.

BÖLÜM: 78

➢ EN HAYIRSIZ KİŞİ; İKİ YÜZLÜ ÇİFTE STANDARTLI KİŞİDİR

2025- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü en kötü konumda olacak kişi iki yüzlü olup insanlara çifte standart uygulayan kimsedir."** (Buhârî, Edeb: 34; Müslim, Fezail-üs Sahabe: 77)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes ve Ammâr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 79

➢ KOĞUCULUK ARABOZANLIK YAPAN CENNETE GİRMEYECEKTİR

2026- Hemmâm b. Harîs (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Bir adam Huzeyfe b. Yemân'ın yanından geçti. Huzeyfe'ye bu adam devlet adamlarına insanlardan söz iletiyor denildi. Bunun üzerine Huzeyfe dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim, kattat Cennete girmeyecektir buyurdu. Sûfyân diyor ki: Kattat koğucu ve arabozucu kimsedir. (Ebû Dâvûd, Edeb: 33)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 80

➢ HAYA VE GEREĞİNDEN AZ KONUŞMAK İMANDAN MIDIR?

2027- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Haya ve gereğinden az konuşmak imanın iki bölümüdür. Müstehcen konuşmak ve lüzumundan fazla konuşmak münafıklıktan iki bölümdür."** (Müsned: 21280)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebû Gassa, Muhammed b. Mutarrif'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

Tirmizî: "el ıyyu" çok az konuşmak demektir. **"el bezâü"** günaha götürecek şeyler konuşmak demektir. **"Beyan"** lüzumundan fazla konuşmaktır, tıpkı o konuşmacılar gibi ki Allah'ın razı olmadığı hususlarda sözü uzatarak bazı kimseleri yüceltir dururlar.

BÖLÜM: 81

➢ İFADE TARZI BÜYÜLEYİCİDİR

2028- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, iki adam Rasûlullah (s.a.v.) zamanında Medîne'ye geldiler, ikisi de birer konuşma yaptılar. İnsanlarda onların konuşmalarına hayran kaldılar. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bize dönerek: **"İfade tarzının büyüleyici bir tarafı vardır"** veya **"kimi ifade tarzları büyüleyicidir"** buyurdular. (Buhârî, Tıp: 51; Ebû Dâvûd, Edeb: 86)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ammâr, İbn Mes'ûd ve Abdullah b. Şıhhîr'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 82

➢ TEVAZU (ALÇAK GÖNÜLLÜ OLMAK) KİŞİYİ YÜKSELTİR

2029- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sadaka hiçbir zaman malı eksiltmez, Allah affetmesiyle kişinin şerefini artırır. Allah için alçakgönüllülük gösteren bir kimsenin derecesini Allah yükseltir."** (Müslim, Birr ve Sıla: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdurrahman b. Avf, İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Ebû Kebşe el Enmarî'nin ismi Ömer b. Sa'd'tır.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 83

➢ ZULÜM, HAKSIZLIK VE YARATILIŞ GAYESİ DIŞINDA YAŞAMAK

2030- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Zulüm, haksızlık yaratılış gayesi dışında yaşamak kıyamet gününde karanlıklar içersinde kalmak demektir."** (Müslim, Birr ve Sıla: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr, Âişe, Ebû Musa, Ebû Hüreyre ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis İbn Ömer hadisi olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 84

➢ VERİLEN NİMETLERDE KUSUR BULMAMAK GEREKİR

2031- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), hayatı boyunca hiçbir yemekte kusur bulmamıştır; Arzu ettiği sevdiği bir yemek ise yer değilse bırakırdı."** (İbn Mâce: Etıme: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hazîm, Eşcaî olup Küfelidir. İsmi Selman'dır. Azze el Eşcaiyye'nin azâdlı kölesidir.

BÖLÜM: 85

➢ MÜSLÜMANA SAYGI GÖSTERİP AYIBINI ARAŞTIRMAMAK GEREKİR

2032- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), minbere çıktı ve yüksek sesle şöyle buyurdu: **"Ey diliyle Müslüman olduğunu söyleyen ve kalbine iman işlememiş kimseler Müslümanları üzmeyin, onları ayıplamayın onların kusurlarını araştırmayın her kim Müslüman kardeşinin ayıbını araştırırsa: Allah onun ayıbını ortaya çıkarır. Allah her kimin ayıbını ortaya çıkarırsa evinde bile olsa rezil rüsvay eder."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Nafi' dedi ki: İbn Ömer bir gün Ka'be'ye bakarak şöyle dedi: Sen ne büyüksün senin kutsallığın ne büyüktür. Mümin ise Allah katında senden daha kutsal ve değerlidir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup Hüseyin b. Vakîd'in rivâyetiyle bilmekteyiz. İshâk b. İbrahim es Semerkandî, Hüseyin b. Vâkıd'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Yine aynı şekilde Ebû Berze el Eslemî'den de buna benzer bir hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 86

➢ HAYAT TECRÜBELERLE DEVAM EDİP GİDER

2033- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ayağı kaymamış hiçbir yumuşak huylu kimse yoktur. Tecrübesiz hiçbir bilgin de yoktur."** (Müsned: 11234)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi ancak bu şekliyle biliyoruz.

BÖLÜM: 87

➢ KENDİSİNDE OLMAYAN BİR İYİLİĞİ VARMIŞ GİBİ GÖSTERMEK

2034- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kendisine bağışta bulunulan kimse imkan bulursa hemen karşılığını versin. Bulamayan kimse bağış yapana teşekkür etsin kim teşekkür ederse vazifesini yapmış olur. Kimde bağışta bulunup iyilik ederse vazifesini yapmış olur. Kimde bağışta bulunup iyilik yapana teşekkür etmez ise nankörlük etmiş olur kendisine verilmeyen bir şeyle kendisinde varmış gibi havalara giren kimse iki yalan elbisesi giymiş çıplak kimse gibidir."** (Ebû Dâvûd, Edep: 83)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Bu konuda Esma binti ebî Bekir, Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir. **"ve men keteme fekad kefere"** sözünün anlamı: **"O yapılan nimete nankörlük etmiş olur"** anlamındadır.

2035- Üsâme b. Zeyd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimseye bir iyilik yapılırsa o kimse de iyilik yapan kimseye Allah seni dünya ve ahirette hayırla mükafatlandırsın derse şüphesiz en güzel övgüyü yapmış ve karşılığını vermiş olur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen ceyyid garibtir. Bu hadisi sadece Üsâme b. Zeyd'in rivâyetiyle bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzeri rivâyet edilmiştir. Muhammed'e sordum bu hadis hakkında bir şey bilemedi.

Bana Abdurrahman b. Hâzım el Belhî aktararak şöyle dedi: Mekkî b. İbrahim'den işittim şöyle diyordu: İbn Cüreyc el Mekkî'nin yanında idik bir dilenci geldi bir şeyler istedi. İbn Cüreyc hizmetçisine bir dinar ver dedi. Hizmetçi: Yanımda bir dinardan başka para yok onu verirsem çoluk çocuk aç kalırsın. İbn Cüreyc kızdı ve şöyle dedi: Onu o fakire ver! Mekki diyor ki: Biz İbn Cüreyc'in yanındaydık bir adam bir mektup ve bir kese getirdi. Bazı arkadaşları onu göndermişlerdi. Mektupta şöyle yazılıydı. Sana elli dinar çıktı. Busefer İbn Cüreyc keseyi açtı paraları saydı. Orada elli bir dinar çıktı. Busefer İbn Cüreyc hizmetçisine dedi ki: Ben fakire bir dinar verdim. Allah'ta bir dinar ve fazladan da elli dinar verdi.

29: TIP BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ PERHİZ MUTLAKA GEREKLİDİR

2036- Katâde b. Numân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah sevdiği kulunu dünyada koruyup himaye eder tıpkı sizden birinizin hastasını yasaklanan sudan koruduğu gibi."** (Müsned: 22516)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Suheyb ve Ümmü Münzîr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir. Bu hadis Mahmûd b. Lebîd'den mürsel olarak rivâyet edilmiştir.

Ali b. Hucr, İsmail b. Cafer vasıtasıyla Amr'dan, Âsım b. Ömer b. Katâde'den, Mahmûd b. Lebîd'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup senedinde **"Katâde b. Numân'ı"** zikretmemiştir.

Tirmizî: Katade b. Numân ez Zufrî, Ebû Saîd el Hudrî annesi bir kardeşidir. Mahmûd b. lebîd küçük çocuk iken Rasûlullah (s.a.v.)'e ulaşmış ve onu görmüştür.

2037- Ümmül Münzir (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) ve beraberinde Ali olduğu halde bana geldi. Bizim de asılı hurma salkımlarımız vardı. Rasûlullah (s.a.v.) onlardan yemeye başladı. Ali de yiyordu. Rasûlullah (s.a.v.), Ali'ye: **"Sakın ha sen yeme hastalıktan yeni kurtuluyorsun"** buyurdu. Bunun üzerine Ali oturdu Rasûlullah (s.a.v.) yemeye devam etti. Ben de onlara şalgam yaprağı ve arpadan yapılmış bir yemek getirdim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Ey Ali! İşte bundan ye bu senin için daha faydalıdır"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Tıp: 2; İbn Mâce, Tıp: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Füleyh'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu hadisi sadece Füleyh b. Süleyman vasıtasıyla Eyyûb b. Abdurrahman dan da rivâyet edilmiştir.

Muhammed b. Beşşâr, Ebû Âmir ve Ebû Dâvûd vasıtasıyla Füleyh b. Süleyman'dan, Eyyûb b. Abdurrahman'dan, Yakup'tan, Ümmül Münzir el Ensârîyye'den bu hadisi aktararak: **"Rasûlullah (s.a.v.) bize geldi..."** Yunus b. Muhammed'in rivâyetinden farklı olarak **"Senin için uygundur"** ifadesi yerine: **"Senin için faydalıdır"** ifadesini kullandı.

Muhammed b. Beşşâr bu hadisi rivâyet ederken bana Eyyûb b. Abdurrahman aktardı demektedir.

Bu hadis ceyyid garibtir.

BÖLÜM: 2

➢ MUTLAKA TEDAVİ OLMAK GEREKLİDİR

2038- Üsâme b. Şerîk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bedeviler: Ey Allah'ın Rasûlü! Hastalanırsak tedavi yoluna gidelim mi? Dediler. Rasûlullah (s.a.v.), **"Evet tedavi görün, Ey Allah'ın kulları tedavi olunuz. Çünkü Allah yarattığı her bir hastalık için mutlaka şifasını yada devasını yaratmıştır. Ancak bir hastalık müstesnadır"** buyurdular. Bunun üzerine o bir hastalık nedir? Ey Allah'ın Rasûlü dediklerinde; **"O İhtiyarlıktır"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Tıp: 1; İbn Mâce: Tıp: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, Ebû Hüreyre, Ebû Huzâme, babasından ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 3

➢ HASTAYA HAFİF OLAN ÇORBA VE BULAMAÇ YEDİRMELİ

2039- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in ev halkından biri sıtma hastalığına yakalandığında bulamaç yapılmasını emrederdi. Bulamaç yapılınca da ondan içmelerini emrederdi ve bu bulamaç yemeği hakkında şöyle buyururdu: **"Kederli kimsenin kalbini güçlendirir. Hastanın kalbinden ağrıyı giderir sizden birinizin yüzünden kiri su ile giderdiği gibi..."** (İbn Mâce, Tıp: 5)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadisi İbn'ül Mübarek, Yunus'tan, Zührî'den, Urve'den, Âişe'den rivâyet etmiştir. Yine bu hadisi aynı şekilde Huseyn b. Muhammed, Ebû İshâk et Talikânî'den ve İbn'ül Mübarek'den bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 4

➢ HASTALARI YEMEK YEMEYE VE İÇMEYE ZORLAMAMAK GEREKİR

2040- Ukbe b. Âmir el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hastalarınızı yemeye içmeye zorlamayınız çünkü Allah onları yedirir ve içirir."** (İbn Mâce, Tıp: 4)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 5

➢ ÇÖREK OTU ÖLÜMDEN BAŞKA HER DERDE DEVADIR

2041- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şu çörek otunu kullanmaya devam edin çünkü onda her derdin devası vardır ancak sâm bunun dışındadır. Sâm ise: Ölümdür."** (İbn Mâce, Tıp: 5)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Büreyde, İbn Ömer ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

"Habbet-üs sevda" Şûnîz'dir, yani çörekotudur.

BÖLÜM: 6

➢ DEVE SİDİĞİ TEDAVİ OLARAK KULLANILABİLİR Mİ?

2042- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: **"Ureyne kabilesinden bazı kimseler Medîne'ye gelmişlerdi de Medîne'nin havası onlara ağır gelmişti; bu yüzden Rasûlullah (s.a.v.) onları zekat develerinin bulunduğu Medîne dışındaki bir yere gönderdi ve orada develerin idrarı ve sütlerini içiniz"** buyurdu. (İbn Mâce, Tıp: 30)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➢ İNTİHAR EDENLERİN KIYAMETTEKİ DURUMLARI NASIL OLACAKTIR?

2043- Ebû Hüreyre (r.a.)'den merfu olarak şöyle demiştir: **"Her kim bir demir parçasıyla intihar ederse kıyamet günü o demiri elinde olduğu halde gelecek ve ebedî ateşin içersinde o demiri karnına saplayıp duracaktır. Her kimde bir zehirle intihar ederse onun zehiri de elinde olacak ve ebedî kalacağı Cehennem ateşi içerisinde o zehirini yudumlayacaktır."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 11)

2044- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim bir demir parçasıyla intihar ederse kıyamet günü o demiri elinde olduğu halde gelecek ve ebedî ateşin içersinde o demiri karnına saplayıp duracaktır. Her kimde bir zehirle intihar ederse onun zehiri de elinde olacak ve ebedî kalacağı Cehennem ateşi içerisinde o zehirini yudumlayacaktır. Her kimde dağdan ve yüksek bir yerden kendisini atarak intihar etmişse o kimse de ebedi olarak Cehennem ateşine yuvarlanıp duracaktır."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 11)

◉ Muhammed b. Alâ; Vekî' ve Ebû Muaviye vasıtasıyla A'meşten, Ebû salih'ten, Ebû Hüreyre'den, Ameş'ten, Şu'be'nin rivâyette bulunduğu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis birinci hadisten daha sağlamdır. Bu hadisi pek çok kimse A'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den bu şekliyle rivâyet ettiler.

Muhmmed b. Aclân, Saîd el Makbûrî'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyet ederek şöyle demiştir: **"Her kim zehir ile intihar etmişse Cehennem'de azâb görecektir" "ebedi olarak"** sözünü söylememiştir.

Aynı şekilde Ebû'z Zinâd, A'rec'den ve Ebû Hüreyre'den bu hadisi rivâyet etmiş olup bu rivâyet daha sahihtir. Çünkü rivâyetler; Tevhid inancına sahip kişilerin azabı gördükten sonra Cehennem'den çıkacakları şeklindedir. Bu rivâyetlerde ise **"Ebedî kalacaklar"** ifadesi geçmemektedir.

2045- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), kötü ilaçları kullanmayı yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 11; İbn Mâce, Tıp: 11)

◉ **Tirmizî:** Yani zehir gibi.

BÖLÜM: 8

➢ SARHOŞLUK VEREN ŞEYLERLE TEDAVİNİN YASAK OLUŞU

2046- Alkame b. Vâil (r.a.)'in babasından rivâyete göre, bizzat kendisi; Tarık b. Süveyd (veya Süveyd b. Tarık)'in Rasûlullah (s.a.v.)'e sarhoşluk veren şeylerin hükmünü sorduğunda Peygamber (s.a.v.)'in yanında idi. Rasûlullah (s.a.v.) sarhoşluk veren her şeyi yasaklayınca: **"Biz tedavide kullanırız"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İçkinin her çeşidi şifa değil ancak derttir."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 11)

◉ Mahmûd, Nadr b. Şümeyl ve Şebabe vasıtasıyla Şu'be'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Nadr: Tarık b. Süveyd derken **Şebabe:** Süveyd b. Tarık demektedir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 9

➢ DEĞİŞİK İLAÇLAR VE FAYDALARI

2047- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Tedavide kullandığınız ilaçların en iyilerinden bir kısmı da burun damlası, şurup, kan aldırmak ve müshil ilaçlarıdır."** Rasûlullah (s.a.v.), rahatsızlanınca kendi rızası olmadan zorla şurup içirmişlerdi de Rasûlullah (s.a.v.)'de onlara ceza olarak şurup içirmişti. İbn Abbâs bu içenlerden değildi." (Ebû Dâvûd, Tıp: 8; İbn Mâce: Tıp: 12)

2048- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Tedavi olduğunuz ilaçların en iyisi şurup, burun damlası, kan aldırmak ve müshil ilaçlarıdır. Sürme olarak kullandıklarınızın en iyisi ise ismid taşından yapılan sürmedir ki gözü cilalayıp parlatır ve kirpikleri besler."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 8; İbn Mâce: Tıp: 12)

◉ **İbn Abbâs diyor ki:** Rasûlullah (s.a.v.)'in bir sürme kabı vardı. Yatacağı zaman onunla gözüne üç sefer sürme çekerdi.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Abbâd b. Mensur'un rivâyetidir.

BÖLÜM: 10

➢ DAĞLAMAK SURETİYLE TEDAVİNİN YASAKLANIŞI

2049- Imrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), dağlamak suretiyle tedaviyi yasakladı ve şöyle buyurdu: Bizim başımıza bir hastalık geldi dağlamakla tedavi ettik fakat ne kurtulabildik ne de başarılı olabildik."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 7; İbn Mâce: Tıp: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Abdulkuddûs b. Muhammed, Amr b. Âsım vasıtasıyla Hemmâm'dan, Katâde'den, Hasan'dan, Imrân b. Husayn'dan rivâyet ederek **"Dağlamakla tedavi yönteminden yasaklandık"** demiştir.

Tirmizî: Bu konuda İbn Mes'ûd, Ukbe b. Âmir ve ibn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 11

➢ BAZI HALLERDE DAĞLAMA YOLUYLA TEDAVİ YAPILABİLİR Mİ?

2050- Enes (r.a.)'den rivâyete göre; **"Rasûlullah (s.a.v.), Esad b. Zürare'yi vücudunda çıkan bazı kızıllıklardan dolayı dağlamak suretiyle tedavi etmişti."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 7; İbn Mâce: Tıp: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Übey ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 12

➢ KAN ALDIRMAK ŞEKLİNDEKİ TEDAVİ YOLU

2051- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), başının arkasındaki iki yan damarından ve iki kürek kemiği arasından kan aldırmıştı. Rasûlullah (s.a.v.), ayın on yedi, on dokuz ve yirmi birinci günlerinde kan aldırırdı."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 3; İbn Mâce: Tıp: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs, Ma'kıl b. Yesâr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir.

2052- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), İsrâ ve Mîrâc gecesini anlattı. Meleklerden hangi guruba uğradıysa kendisine **"Ümmetine kan aldırmayı emret"** dediklerini bize aktardı." (Ebû Dâvûd, Tıp: 3; İbn Mâce: Tıp: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis İbn Mes'ûd rivâyeti olarak hasen garibtir.

2053- İkrime (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Abbâs'ın kan alma işini bilen üç hizmetçisi vardı ikisi ona ve ailesine gelir temin ederdi. Birisi ise kan alma işi yapardı. İkrime dedi ki: İbn Abbâs şöyle dedi: **"Peygamber (s.a.v.), kan almayı bilen köle ve hizmetçi ne iyidir. Kanı alıyor, sulbun yükünü hafifletiyor. Gözlerin parlak görmesini sağlıyor.** İbn Abbâs şöyle devam etti: **"Rasûlullah (s.a.v.), miraç'ta hangi melek gurubuna uğramış ise hepsi kan aldırma işine devam et"** demişlerdi. Yine Rasûlullah (s.a.v.): **"Kan aldıracağınız en uygun günler her kamerî ayın on yedi, on dokuz ve yirmi birinci günleridir"** buyurdu.

Yine Rasûlullah (s.a.v.): **"Tedavide kullandığınız en iyi ilaçlar burun damlası, şurup, kan aldırmak ve müshil ilaçlarıdır"** buyurdu. Rasûlullah (s.a.v.)'e amcası Abbâs ve diğer bazı kimseler bir rahatsızlığı anında kendisine rızası olmadan zorla şurup içirdiler de Rasûlullah (s.a.v.), bana kimler şurup içirmişti diye sordu. Hepsi sustular bunun üzerine amcası Abbâs'tan başka herkese o şuruptan içirildi. (Ebû Dâvûd, Tıp: 3; İbn Mâce: Tıp: 20)

◉ Abd b. Humeyd diyor ki: Nadr şöyle demiştir: **Ledûd = Vecûr** demektir ki ağızdan alınan sıvı bir ilaçtır.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Abbâd b. Mensur'un rivâyeti olarak biliyoruz.

Bu konuda Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 13

➢ KINA İLE TEDAVİ OLUNUR MU?

2054- Ubeydullah (r.a.)'ın ninesi Selma (r.anha)'dan rivâyete göre, kendisi Rasûlullah (s.a.v.)'e hizmet ederdi. Şöyle dedi: **"Rasûlullah (s.a.v.)'de bıçak yarası taş ve dikenden meydana gelen bir yara olursa o yara üzerine kına koymamı bana emrederdi."** (İbn Mâce, Tıp: 29)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Faid'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bazıları bu hadisi Faid'den rivâyet ederek **"Ubeydullah b. Ali ve ninesi Selma'dan"** dediler. Ubeydullah b. Ali rivâyeti daha sağlamdır. Selma'ya: Sülma'da denilmektedir.

Muhammed b. Alâ, Zeyd b. Hubab vasıtasıyla Ubeydullah b. Ali'nin azadlı kölesi Faid'den efendisi Ubeydullah b. Ali'denninesinden mana olarak hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 14

➢ MUSKA TAŞIMAK VE DAĞLANMAK SURETİYLE TEDAVİ CAİZ MİDİR?

2055- Muğîre b. Şu'be (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim dağlanmak suretiyle tedavi olmaya çalışırsa ve muska taşıyarak tedavi olmak isterse Allah'a tevekkül etmekten uzaklaşmış demektir."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 17; İbn Mâce: Tıp: 39)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, İbn Abbâs, İmrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 15

➢ AKREP ZEHİRİ GÖZDEĞMESİ VE ÇIBAN İÇİN ŞİFA DUALARI OKUNABİLİR

2056- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), her türlü zehirlenmeye karşı göz değmesi ve nazara karşı bazı çıbanlara karşı okuyarak tedavi olmaya izin vermiştir."** (İbn Mâce: Tıp: 35; Ebû Dâvûd, Tıp: 18)

Mahmûd b. Gaylân, Yahya b. Adem ve Ebû Nuaym vasıtasıyla Sûfyân'dan Âsım el Ahvel'den, Yusuf b. Abdillah b. el Harîs ve Enes'den aktararak şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), her türlü zehirlenmeye ve çıbana karşı okumak şekliyle tedaviye izin vermiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

Tirmizî: Bu hadis benim yanımda Muaviye b. Hişâm'ın, Sûfyân'dan rivâyetinden daha sağlamdır.

Tirmizî: Bu konuda Büreyde, Imrân b. Husayn, Câbir, Âişe, Talk b. Ali Amr b. Hazm ve Ebû Huzâme'nin babasından da hadis rivâyet edilmiştir.

2057- Imrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Nazar değmesi ve zehirlenmelere karşı okumak suretiyle tedavi olabilir."** (İbn Mâce: Tıp: 35; Ebû Dâvûd, Tıp: 18)

⊙ **Tirmizî:** Şu'be bu hadisi Husayn'dan, Şa'bî'den, Büreyde'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 16

➢ NÂS VE FELAK SURETİYLE TEDAVİ OLUNUR MU?

2058- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) göz değmesinden ve cinlerin şerlerinden dolayı Allah'a sığınır ve dualar okurdu Muavvizetan sûreleri denilen Nas ve Felak sûreleri nazil olunca diğer okuduğu şeyleri bıraktı ve bu iki sûreyi okumaya başladı."** (Nesâî, İstişare: 37; Ebû Dâvûd, Tıp: 19)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 17

➢ GÖZ DEĞMESİ (NAZARA KARŞI) OKUMA TEDAVİSİ VAR MIDIR?

2059- Esma binti Umeys (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Cafer'in çocuklarına çabuk nazar değiyor onları tedavi için okuyalım mı? Rasûlullah (s.a.v.) evet dedi. "Kaderi geçip değiştirebilecek bir şey olsaydı bu göz değmesi olabilirdi"** buyurdular. (İbn Mâce: Tıp: 33; Ebû Dâvûd, Tıp: 18)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Imrân b. Husayn ve Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu Hadis hasen sahihtir.

Bu hadis aynı zamanda Eyyûb'tan, Amr b. Dinar'dan, Urve b. Âmir'den, Ubeyd b. Rifâa'dan ve Esma binti Umeys'den de rivâyet edilmiştir.

Aynı şekilde Hasen b. Ali el Hallâl vasıtasıyla Abdurrezzak'tan, Ma'mer'den ve Eyyûb'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 18

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), TORUNLARINI NASIL OKUYARAK TEDAVİ EDERDİ?

2060- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), torunu; Hasan ve Hüseyin'i şu şekilde okuyarak tedavi eder ve İbrahim (a.s.)'da oğlu İsmail ve İshâk'ı aynı şekilde okuyarak tedavi ederdi buyururlardı. **"Her ikinizi de Allah'ın noksansız tüm kelimeleriyle her türlü şeytan, zararlı hayvanlar ve göz değmesine karşı Allah'a sığındırırım."** (İbn Mâce: Tıp: 38; Ebû Dâvûd, Tıp: 19)

◉ Hasan b. Ali el Hallâl, Yezîd b. Harun ve Abdurrezzak vasıtasıyla Sûfyân'dan, Mansur'dan mana olarak geçen hadisin bir benzerini bize aktarılmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 19

➢ UĞURSUZLUK DİYE BİRŞEY YOKTUR FAKAT GÖZ DEĞMESİ HAKTIR

2061- Hâbis et Temimî (r.a.) şöyle diyor: Babam, Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle işittiğini bana aktarmıştır: **"Uğursuzluk diye bir şey yoktur, göz değmesi (nazar) haktır."** (İbn Mâce: Tıp: 43; Ebû Dâvûd, Tıp: 24)

2062- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: **"Kaderi geçip değiştirebilecek bir şey olsaydı bu göz değmesi olabilirdi. Göz değmesi olayında gözü değen kimseden yıkanması istenirse hemen yıkansın."** (Müslim, Selam: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahih garibtir.

Şeyban, Yahya b. ebî Kesîr'den, Hayye b. Habîs'den ve babasından ve Ebû Hüreyre'den bu hadisi rivâyet etmişlerdir. Ali b. Mübarek ve Harb b. Şeddâd hadisin senedinde Ebû Hüreyre'yi zikretmiyorlar.

BÖLÜM: 20

➢ OKUYARAK TEDAVİ ETME KARŞILIĞINDA ÜCRET ALINIR MI?

2063- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bizi bir müfreze olarak göndermişti. Bir kabilenin kasabasına uğradık ve bizi misafir etmelerini istedik de bizi ağırlamadılar. Derken kabile reislerini akrep soktu bunun üzerine bize gelerek; aranızda akrep sokmasına karşı okuyacak bir kimse var mı? dediler. Bende evet dedim, ben varım fakat bize koyun verirseniz kabile başkanınızı ben okuyup iyileştirebilirim dedim. Size otuz koyun veririz dediler biz de kabul ettik ve Fatiha sûresini yedi kere okudum kabile başkanı derhal iyileşti biz de koyunları aldık. Bu sefer koyunları almamız konusunda içimize şüphe düştü. Rasûlullah (s.a.v.)'e varıncaya kadar acele etmeyin dedik. Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına varınca yaptığımızı ona anlattım şöyle buyurdu: **"Fatiha sûresinin bu tür hastalıklarda okunacağını nereden bildin? Koyunları alın bana da bir hisse ayırın."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 19; İbn Mâce: Tıp: 37)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Ebû Nadre'nin ismi Münzir b. Mâlik b. Kataa'dır. İmam Şâfii, Kur'ân öğreticisinin Kur'ân öğretmeye karşı ücret almasına izin vermektedir. Kur'ân öğreticisinin ücret almayı şart koşması caizdir, diyor ve bu hadisi delil gösteriyor. Cafer b. iyas, Cafer b. ebî Vahaşiyye'dir. Ebû Bişr'de denilir. Şu'be, Ebû Avâne, Hişâm ve pek çok kimse bu hadisi Ebû Bişr'den, Ebû Mütevekkil'den ve Ebû Saîd'den rivâyet etmişlerdir.

2064- Ebû Bişr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Mütevekkil'den işittim, Ebû Saîd (r.a.)'den aktararak şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazı kimseler Arap aşiretlerinden birine uğramışlardı da onları misafir edip ağırlamamışlardı derken kabilenin efendisi rahatsızlandı. Onlar da bize gelerek; Yanınızda bir ilaç var mı? dediler; Biz de evet dedik. Fakat bizi misafir edip ağırlamadığınız için bir ücret tayin etmedikçe bu işi yapmayız dedik, buna karşılık bir koyun sürüsü ortaya koydular. İçimizden biri o kimseye Fatiha sûresini okumaya başladı o kimse hemen iyileşti. Rasûlullah (s.a.v.)'e gelince durumu kendisine anlattık bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Fatiha sûresinin hastalıklara okunabileceğini nereden bildin? Buyurdu. Bu yaptığımız işten dolayı bizi yasaklamadı ve şöyle buyurdu: **"Yiyiniz bana da hisse ayırınız."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 19; İbn Mâce: Tıp: 37)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Bu rivâyet A'meş'in, Cafer b. İyas'tan rivâyetinden daha sahihtir. Pek çok kimse bu hadisi Ebû Bişr'den, Cafer b. ebî Vahşiyye'den, Ebû'l Mütevekkil'den, Ebû Saîd'den, Cafer b. Iyas'tan rivâyet etmişlerdir. Bu Cafer; Cafer b. ebî Vahşiyye'dir.

BÖLÜM: 21

➢ OKUMAK ŞEKLİYLE DE TEDAVİ YAPILABİLİR Mİ?

2065- Ebû Huzâme (r.a.)'nın babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e sordum dedim ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Okumak şeklinde yaptığınız şeylerin kullandığımız ilaçların ve her türlü korunma tedbirlerinin Allah'ın kaderinden bir şeyi önleyeceği kanaatinde misiniz? Rasûlullah (s.a.v.)'de; Onların hepsi Allah'ın kaderindendir"** buyurdu. (Ebû Dâvûd, Tıp: 19; İbn Mâce: Tıp: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Saîd b. Abdurrahman, Sûfyân'dan, Zührî'den, Ebû Huzâme'nin babasından bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir. Bu hadis hasen sahihtir. Her iki rivâyette İbn Uyeyne'den aktarılmıştır. Bazıları **"İbn ebî Huzâme ve babasından"** derken, bazıları sadece **"Ebû Huzâme'den"** demişlerdir. İbn Uyeyne dışında bu hadisi Zührî'den, Ebû Huzâme'den ve babasından rivâyet edilmiştir ki bu daha sahihtir. Ebû Huzâme'nin babasından sadece bu hadisi bilmekteyiz.

BÖLÜM: 22

➢ DOMALAN, MANTAR VE ACVE HURMASININ ŞİFA OLUŞU

2066- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Acve hurması Cennet meyvelerindendir onda; zehire karşı şifa vardır. Mantar veya domalan ise insanlar tarafından ekip dikme zahmeti olmadan meydana gelen kudret helvası cinsinden bir rızıktır, suyu da göze şifadır."** (İbn Mâce, Tıp: 8)

◉ **Tirmizı:** Bu konuda Saîd b. Zeyd, Ebû Saîd ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garib olup Muhammed b. Amr tarafından rivâyet edilmiştir. Bu hadis sadece Saîd b. Amr'ın, Muhammed b. Amr'dan rivâyetiyle bilmekteyiz.

2067- Saîd b. Zeyd'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Mantar veya Domalan; Musa (a.s.) zamanında İsrail oğullarına verilen ekme dikme zahmeti olmaksızın, insan emeği karışmadan meydana gelen, Kudret helvası cinsinden bir rızıktır. Suyu da göze şifadır."** (İbn Mâce, Tıp: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2068- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, bazı insanlar: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e mantar veya domalan bitkisi yeryüzünün çiçek hastalığıdır"** dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mantar veya domalan; kudret helvası cinsinden bir rızık olup suyu göze şifadır. Acve hurması; Cennet meyvelerinden olup zehire karşı şifadır"** buyurdu. (İbn Mâce, Tıp: 8; Ebû Dâvûd, Tıp: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

2069- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Üç, beş veya yedi mantar veya domalan alıp onları sıktım suyunu cam bir kap içersine koydum, onunla bir cariyemin gözünü sürmeledim de iyileşti."** (İbn Mâce, Tıp: 8; Ebû Dâvûd, Tıp: 12)

2070- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Çörek otu ölüm dışında her hastalığa şifa olarak iyi gelir."** (İbn Mâce, Tıp: 6)

◉ **Katâde diyor ki:** Her gün için yirmi bir adet çörekotu bir bez içersinde ıslatılır ve o sudan her gün burunun sağ deliğine iki sol deliğine bir damla sonraki gün burunun sol deliğine bir sağ deliğine iki damla üçüncü gün ise sağ deliğine iki sol deliğine tek damla damlatılarak tedavi olunabilir.

BÖLÜM: 23

➢ KAHİN=SİHİRBAZ=FALCILIK YAPAN CİNLERLE UĞRAŞAN KİMSENİN ÜCRETİ

2071- Ebû Mes'ûd el Ensarî (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), köpek alım satımında elde edilen para zina yapmakla elde edilen para ve kahin=falcı ücretini yasakladı. Yani bu yollarla Müslüman'a gelir ve kazanç sağlanamaz."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 24

➢ MUSKA, BONCUK, HAMAYLÎ, CEVŞEN VE BENZERİ ŞEYLERİ TAKMANIN HARAMLIĞI

2072- İsa (r.a.)'ın kardeşinden rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Humre=Alazlama hastalığına yakalanan Abdullah b. Ukeym, Ebû Ma'bed el Cühenî'nin yanına girdik ve şöyle dedik: Bu hastalığın geçmesi için muska boncuk vs. takmaz mısın? Şöyle cevap verdi. Ölüm, o takınacağım şeyden daha yakındır. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurur: "Kim bazı şeylerden korunmak için bir şey takınırsa o takındığı şeyin korumasına terk edilir."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 17)

◉ **Tirmizî:** Abdullah b. Ukeym hadisini sadece Muhammed b. Abdurrahman b. ebî Leylâ'nın rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdullah b. Ukeym, Peygamber (s.a.v.)'den bir şey işitmemiştir. Peygamber (s.a.v.)'in zamanında bize şöyle yazmıştır demektedir. Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd'den ve İbn ebî Leylâ'dan mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. **Tirmizî:** Bu konuda Ukbe b. Âmir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 25

➢ SITMA = ATEŞLİ HASTALIKLARI SU İLE SOĞUTMAK

2073- Rafi b. Hadîç (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sıtma hastalığı çok şiddetli ateşli bir hastalıktır, onu su ile serinleterek tedavi edin."** (İbn Mâce, Tıp: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Esma binti ebî Bekir, İbn Ömer, Zübeyr'in hanımı Âişe ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

2074- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sıtma hastalığı Cehennemin galeyana gelmesi gibi çok şiddetli bir hastalık olup su ile soğutarak hastayı rahatlatın."** (İbn Mâce, Tıp: 19)

◉ Harun b. İshâk: Abde vasıtasıyla, Hişâm b. Urve'den, Münzir'in kızı Fatıma'dan, Ebû Bekir'in kızı Esma'dan bu hadisin bir benzerini bize naklettiler. Esma hadisi buradakinden daha uzundur. Her iki hadiste sahihtir.

BÖLÜM: 26

➢ SITMA VE SANCILI ANLARDA OKUNACAK DUA

2075- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), sıtma ve her türlü sancı veren hastalıklara karşı şu duayı yapmayı öğretmişti: **"Büyük Allah'ın adıyla yüceler yücesi Allah'a sığınırım, her tür kan zayiinden ve her türlü ateşin sıcağından."** (İbn Mâce, Tıp: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece İbrahim b. İsmail b. ebî Habibe'nin rivâyetiyle bilmekteyiz İbrahim'in hadis konusunda zayıf olduğu kaydedilmiştir. **"Irkun ya'arun"** şeklinde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 27

➢ ÇOCUK EMZİREN KADINLA CİNSEL İLİŞKİ KURULMAZ MI?

2076- Vehb'in kızı Cüdâme (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Çocuk emziren kadınla cinsel ilişki kurmayı veya gebe kadının çocuk emzirmesini yasaklamak istedim fakat İranlılar ve Rumlar böyle yapmalarına rağmen çocukları falan ölmüyor o yüzden yasaklamıyorum."** (İbn Mâce, Tıp: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Esma binti Yezîd'den de hadis rivâyet edilmektedir.

Bu hadis hasen sahihtir. Mâlik, Ebû'l Esved'den, Urve'den, Âişe'den, Cüdâme binti Vehb'den bu hadisi bize aktarmış olup hadiste geçen **"Gıyal"** kelimesini **"Çocuk emziren kadınla cinsel ilişki kurmak"** şeklinde izah eder.

2077- Vehb'in kızı Cüdâme (r.a.)'den rivâyete göre, kendisi bizzat Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle söylediğini işitmiştir: **"Çocuk emziren kadınla cinsel ilişkiyi yasaklamak istedim. Fakat bana Rumlar ve İranlılar bunu yapıyorlar çocuklarına bir zarar gelmiyor dediler ben de bu fikrimden vazgeçtim."** (Ebû Dâvûd, Tıp: 16)

◉ **Mâlik diyor ki: "Gıyle"** Erkeğin çocuk emziren kadınla cinsel ilişkiye girmesidir.

İsa b. Ahmed diyor ki: İshâk b. İsa, Mâlik vasıtasıyla Ebû'l Esved'den aynı hadisi bana aktardı.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 28

➢ ZÂT-ÜLCENB=VEREM VEYA AKCİĞER İLTİHABININ TEDAVİSİ NASILDIR?

2078- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre: **Rasûlullah (s.a.v.), Zât-ülcenb hastalığına karşı zeytinyağı ile vers denilen sarı ve kokulu bir otun kullanılmasını tavsiye ederdi."** (İbn Mâce, Tıp: 17)

◉ **Katâde:** Bu hastalıktan şikayeti olan ağızdan bu karışımı alarak kullanır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Abdullah'ın ismi: Meymûn'dur. Basralı bir ihtiyardır.

2079- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), Zat-ülcenb hastalığı için zeytin yağı ve kustu bahrî denilen topalak otu karışımını tavsiye ederdi."** (İbn Mâce, Tıp: 17)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Bu hadisi sadece Zeyd b. Erkâm'dan, Meymun'un rivâyetiyle bilmekteyiz. Pek çok kimse bu hadisi Meymun'dan rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 29

➢ AĞRI VE SIZILARA KARŞI HANGİ DUA OKUNMALIDIR?

2080- Osman b. eb'îl As (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bana geldi. Benim de o anda çok sıkıntılı bir ağrım vardı. bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sağ elini ağrıyan yerine koy ve yedi sefer: "Bendeki duyduğum sancının şerrinden Allah'ın gücüne ve kuvvetine sığınırım."**

Osman diyor ki: Bende, Peygamber (s.a.v.)'in buyurduğunu aynen yaptım. Allah'ta bendeki ağrıyı giderdi şimdi ben herkese bu duayı tavsiye ediyorum." (Ebû Dâvûd, Tıp: 19)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 30

➢ MÜSHİL İLACI OLARAK HANGİ OT DAHA TESİRLİDİR?

2081- Esma binti Umeys (r.anha)'dan rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), ona müshil olarak hangi ilacı kullanıyorsun? Dedi. Esma: Şübrüm otunu kullanıyorum deyince Rasûlullah (s.a.v.), o çok şiddetli ishal yapar buyurdu. Esma: Sonra sinameki kullanmaya başladım. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) eğer bir şey ölüme şifa olsaydı bu sinameki otu olurdu buyurdular.** (İbn Mâce, Tıp: 12)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. **"Sena"** (Sinameki) müshil ilacı demektir.

BÖLÜM: 31

➢ BAL İLE TEDAVİ OLMAK

2082- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelip kardeşimin karnı ağrıyor dedi. Rasûlullah (s.a.v.), kendisine bal şerbeti içir buyurdu. Ona bal şerbeti içirdikten sonra tekrar geldi ve Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi; Bal şerbeti içirdim fakat karın ağrısı arttı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) tekrar bal şerbeti içir buyurdular. Adam içirdi sonra Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek balı içirdim fakat ağrı geçmedi arttı dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah'ın sözü hak ve doğrudur Allah hep doğruyu söyler kardeşinin karnı yalan söylemiştir. Bal şerbeti içir dedi o kimse de tekrar bal şerbeti içirdi ve iyileşti."** (Buhârî, Tıp: 4)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 32

➢ HASTA ZİYARETİNDE HANGİ DUA OKUNMALIDIR?

2083- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Herhangi bir Müslüman kul eceli yakın olmayan bir hastayı ziyaret eder ve yedi kere şu duayı okursa mutlaka şifa bulur." "Büyükler büyüğü Allah'tan, büyük arşın sahibi Allah'tan şifa vermesini isterim."** (Buhârî, Merda: 14)

⊙**Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Minhal b. Amr'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 33

➢ SITMA HASTALIĞINA KARŞI DEĞİŞİK BİR TEDAVİ YOLU

2084- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz sıtma hastalığına yakalanırsa iyi bilin ki sıtma ateşten bir parçadır. Onu su ile söndürsün, Sabah namazından sonra güneş doğmazdan önce bir nehir veya bir akarsuya girsin, suyun akışına karşı dursun ve "Allah'ın adıyla, Allah'ım kuluna şifa ver, Peygamberini doğrula desin, O akarsuya üç kere dalsın üç seferde iyileşmezse beş, yedi, dokuz sefer o suya dalsın. Allah'ın izniyle dokuza varmadan geçer."** (Buhârî, Merda: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 34

➢ KÜL İLE TEDAVİ YAPILABİLİR Mİ?

2085- Ebû Hâzim (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Sehl b. Sa'd'a, Rasûlullah (s.a.v.)'in Uhud'taki aldığı yara ne ile tedavi edilmişti diye soruldu ve ben de konuşulanı işitmekte idim. Sehl cevaben şöyle dedi: Bunu benden daha iyi bilen kimse kalmadı. Ali: Kalkanının içinde su taşıyor, Fatıma da kanın bulaştığı yerleri yıkıyordu. Sonra bir hasır parçası yakıldı ve onun külü yara üzerine konuldu."** (Buhârî, Tıp: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2086- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İyileşip sıhhat bulan hastanın örneği saflık ve renk bakımından gökten yağan dolu gibidir. Yani tertemiz ve tatlı bir renk kazanmıştır."** (Buhârî, Tıp: 27)

BÖLÜM: 35

➢ HASTAYI MORAL OLARAK TAKVİYE EDECEK SÖZLER SÖYLENMELİDİR

2087- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ziyaret için bir hastanın yanına girdiğinizde iyileşeceğini söyleyerek moralini yükseltin, gerçi bu söz hiçbir şeyi önlemez fakat hastanın gönlünü hoş eder."** (Buhârî, Tıp: 29)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2088- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) ateşli bir hastayı ziyaret etmiş ve o hastayı müjdeleyip Allah şöyle buyurmuştur dedi: **"Bu benim ateşimdir. Günahkar kulumun cehennemdeki nasibini bu dünya da verip günahlarından arındırmak için ona bu hastalığı vermişimdir."** (Buhârî, Tıp: 28)

2089- Hasan (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: "Bir gece boyunca ateşli hastalığı çekmenin günahlarından bir miktar eksilteceği ümid edilir." (Buhârî, Tıp: 28)

30: FERAİZ (ÖLENİN MALLARININ BÖLÜŞTÜRÜLMESİ)

BÖLÜM: 1

➢ ÖLENİN MALI VARİSLERİNE AİTTİR

2090- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim mal bırakırsa o mal varislerindir. Kim de yoksul ve muhtaç kişiler bırakırsa o kişilerin bakımı bana aittir."** (Müslim, Feraiz: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Câbir ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. Zührî bu hadisi Ebû Seleme'den, Ebû Hüreyre'den buradakinden daha uzun ve tam olarak rivâyet etmiştir.

"Zayaan" kelimesinin manası hiçbir şeyi olmayan kimse demektir. Onun bakımını ben üstlenip geçimini ben sağlarım.

BÖLÜM: 2

➢ FERAİZ=ÖLEN KİMSENİN MALLARINI BÖLÜŞTÜRME İLMİ ÖĞRENİLMELİDİR

2091- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kur'ân'ı ve feraiz ilmini öğrenin ve insanlara da öğretin ben de mutlaka bir gün öleceğim."** (İbn Mâce, Feraiz: 1; Dârimî, Feraiz: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedinde karışıklık vardır. Ebû usame bu hadisi Avf'tan, bir adamdan, Süleyman b. Câbir'den ve İbn Mes'ûd'tan rivâyet etmiştir. Aynı şekilde Hüseyin b. Hureys; Ebû Usame'den ve Avf'tan mana olarak bu hadisin bir benzerini aktarmıştır. Muhammed b. Kâsım el Esediyyi: Ahmed b. Hanbel ve başka hadisçiler zayıf saymışlardır.

BÖLÜM: 3

➢ KIZ ÇOCUKLARININ MİRASTAKİ HİSSELERİ NASILDIR?

2092- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sa'd b. Rabî'in karısı Sa'd'tan olan iki kızıyla beraber Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek; Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. Bunlar Sa'd. b. Rabî'in kızlarıdır. Babaları Uhud da şehîd olmuştu. Bu kızların amcası malın tamamını aldı bunlara hiçbir mal bırakmadı. Malları olmadığı için bu çocuklar evlenemezler dedi. Rasûlullah (s.a.v.), bu konuda Allah hükmünü verecektir buyurdu ve sonunda miras ayeti nazil oldu. Rasûlullah (s.a.v.), kızların amcasına haber göndererek şöyle buyurdu: **"İkisini Sa'd'ın iki kızına ver sekizde biri annelerinindir, geri kalan ise senindir."** (Buhârî, Feraiz: 4; İbn Mâce: Feraiz: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih olup sadece Abdullah b. Muhammed b. Ukayl'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu hadisi aynı zamanda Şerik'te; Abdullah b. Muhammed b. Ukayl'dan rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 4

➢ KIZ, OĞLUN KIZI VE ANA-BABA BİR KIZKARDEŞİN HİSSESİ NASILDIR?

2093- Huzeyl b. Şurahbil (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Ebû Musa ve Süleyman b. Rabia'ya geldi ve Kızın, oğlun kızın ve ana baba bir kızkardeşin mirastaki hisselerini sorduğunda ikisi birden şöyle dediler: **"Yarısı kızındır, geri kalanı ana baba bir olan kız kardeşindir."** Yinede sen, Abdullah'a git ona da sor onun söylediği de bizimkiyle uyuşacaktır dediler. Adam, Abdullah'a gelerek

durumu anlattı ve o iki şahsın söylediklerini de ona anlattığında Abdullah dedi ki: "Onların söylediklerine uyacak olursam yanlış yapmış olurum ve doğru yoldan ayrılmış olurum dedi. Fakat bu konuda Rasûlullah (s.a.v.)'in verdiği hüküm gibi hüküm vereceğim: **"Yarısı kızındır, oğlun kızına ise altıda bir düşer böylece üçte ikinin tamamlanması olarak oğlun kızınındır, geri kalan ise kızkardeşindir."** (Buhârî, Feraiz: 7; Ebû Dâvûd, Feraiz: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Kays el Evedî'nin ismi Abdurrahman b. Servan'dır ve Küfelidir. Şu'be bu hadisi Ebû Kays'den rivâyet ediyor.

BÖLÜM: 5

➢ ANA BABA BİR OLAN KARDEŞLERİN MİRASI

2094- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Sizler Nisa süresi 12. ayeti olan: "Yapacağınız vasiyet ve borcunuz ödendikten sonra..." ayetini okuyorsunuz Rasûlullah (s.a.v.), vasiyetten önce borcun ödenmesine hüküm vermiştir. Ana baba bir kardeşler mirstan pay alırlar. Kişi anne baba bir olan kardeşinden miras alır. Babadan bir olan kardeşlerinden değil."** (İbn Mâce Vesâyâ: 46; Dârimî, Feraiz: 17)

◉ Bündar, Yezîd b. Harun vasıtasıyla Zekeriyya b. ebî Zaide'den, Ebû İshâk'tan, Hâris'den ve Ali'den geçen hadisi bize aktarmışlardır.

2095- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), babadan bir olan kardeşlerin değil ana ve babası bir olan kardeşlerin birbirlerinden miras almalarına hükmetmiştir."** (Dârimî, Feraiz: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Ebû İshâk'ın, Hâris vasıtasıyla Ali'den yaptığı rivâyetle bilmekteyiz bazı ilim adamları Hâris hakkında söz etmişlerdir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir.

BÖLÜM: 6

➢ KIZ VE ERKEK ÇOCUKLARIN MİRASI

2096- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Seleme oğullarına ben hasta iken Rasûlullah (s.a.v.), beni ziyarete gelmişti. Ben de Ey Allah'ın Peygamberi dedim. Malımı çocuklarım arasında nasıl bölüştüreyim? Bana hiçbir cevap vermedi sonra Nisa sûresi 11. ayet nazil oldu: "Allah size çocuklarınızın alacağı miras hakkında şunu emreder: Erkek, iki kadının hissesine eşit bir miktar alacaktır, kadın mirascılar ikiden fazla iseler, onlara ana babanın geride bıraktıklarının üçte ikisi verilecektir. Kadın sadece bir tane ise, onun yarısını alacaktır. Ölenin anne ve babasına gelince, geride çocuk bırakması durumunda her birinin altıda bir hissesi vardır. Ama hiç çocuk bırakmamışsa ve anne babası da mirascısı ise, annesi üçte birini alacaktır, geri kalan ise babanın olacaktır. Eğer ölenin erkek ve kız kardeşleri varsa, o zaman annesine altıda bir verilecektir. Bütün bu paylaştırmalar, ölenin yaptığı vasiyyet ve borçların ödenip yerine getirilmesinden sonra olacaktır. Ana-babalarınıza ve çocuklarınıza gelince, hangisinin sizin bırakacağınız fayda ve imkanlara daha layık olduğunu bilemezsiniz. Bunlar Allah tarafından kararlaştırılmış paylardır. Şüphesiz Allah herşeyi bilen, yaptığını yerli yerince yapandır." (Dârimî, Feraiz: 5; Buhârî, Feraiz: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Şu'be, İbn Uyeyne ve başkaları bu hadisi Muhammed b. Münkedir'den ve Câbir'den rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 7

➢ KIZ KARDEŞLERİN MİRASLARI

2097- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle diyor: "Hastalandım Rasûlullah (s.a.v.), beni ziyarete geldiğinde beni baygın durumda buldu. Sonra beraberinde Ebû Bekir ve Ömer olduğu halde bana yaya olarak geldiler. Rasûlullah (s.a.v.) abdest aldı abdest suyundan bana bir miktar döktü, hemen ayırdım. Sonra Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim. Malım konusunda ne karar vereyim veya malımı ne yapmalıyım? Bana hiçbir cevap vermedi. O anda Câbir'in dokuz kızkardeşi vardı. Nihayet Nisa sûresi 176. ayeti indi: **"Onlar senden cevap isterler. De ki: Allah size babasız ve çocuksuz kişinin mirası hakkındaki hükmünü şöyle açıklıyor: Ölen kişinin çocuğu yok bir kız kardeşi varsa, bıraktığı malın yarısı o kız kardeşinindir. Ama ölen kız kardeşinin çocuğu yoksa kendisi, yani erkek kardeşi ona mirasçı olur. Eğer kız kardeşi iki ise, geride bıraktıklarının üçte ikisi onlarındır. Ama mirasçılar erkek veya kız kardeşler olarak çok iseler, bu durumda erkek için kadının iki payı vardır. Allah şaşırıp sapmayasınız diye size her konuda hükmünü açıklıyor. Allah herşeyi bilendir."**

Câbir diyor ki: Bu ayet benim hakkımda nazil oldu. (Buhârî, Feraiz: 11; Dârimî, Feraiz: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 8

➢ ASABE = BELİRLİ HİSSESİ OLMAYIP, ARTANINI ALANLARIN MİRASI

2098- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mirastan payı olanların hisselerini sahiplerine ulaştırın, artanını en yakın erkek kişinindir."** (Dârimî, Feraiz: 28; İbn Mâce: Feraiz: 10)

◉ Abd b. Humeyd, Abdurrezzak vasıtasıyla Ma'mer'den, İbn Tavus'tan, babasından, İbn Abbâs'tan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasendir. Bazıları bu hadisi İbn Tavûs'tan ve babasından mürsel olarak rivâyet etmektedirler.

BÖLÜM: 9

➢ DEDENİN MİRASI

2099- Imrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Adamın biri Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek şöyle demişti: "Oğlum öldü onun mirasından bana ne düşer? Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Senin hissen altıda birdir"** buyurdu. Adam dönüp giderken çağırdı ve; **"Sen asabe olduğun için sana altıda bir daha vardır"** buyurdu. Yine adam dönüp giderken; **"Sonuncu altıda bir verilen bahşiş falan olmayıp oda senin hakkındır, onu da yiyebilirsin buyurdular."** (Dârimî, Feraiz: 10; Ebû Dâvûd: Feraiz: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ma'kıl b. Yesâr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 10

➢ NİNENİN MİRASI

2100- Kabîsa b. Zûeyb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir nine; annenin annesi veya babanın annesi Ebû Bekir'e gelerek; Oğlumun oğlu ve kızımın oğlu öldü, Kur'ân'da ölen torunumdan miras hakkım olduğu bana bildirildi dedi. Ebû Bekir (r.a.) şöyle konuştu: Kur'ân'da senin hakkın olan bir pay göremiyorum. Rasûlullah (s.a.v.)'in de sana bir pay verdiğini işitmedim. Bazı kimselerden bu konuyu soruşturacağım ve sana cevap vereceğim dedi. Sorduğu kimselerden Muğîre b. Şu'be: Rasûlullah (s.a.v.)'in nineye altıda bir verdiğine şâhidlik edince, senden başka bunu kim işitti diye sordu. Muğîre: Muhammed b. Mesleme dedi. Bunun üzerine Ebû Bekir, Nineye altıda bir hisse verilmesine karar verdi, daha sonraları başka bir nine Ömer'e bu konuda fetva sormak üzere gelmişti."** (Ebû Dâvûd, Feraiz: 5; Dârimî Feraiz: 19)

◉ **Sûfyân diyor ki:** Ma'mer bu hadiste Zührî'den bana ilave olarak rivâyet etti. Ben bu ilaveyi Zührî'nin kendisinden ezberlemedim. Fakat Ma'mer'den ezberlemiş bulunuyorum o ilave şudur: Ömer şöyle demiştir: **"O altıda bir hisse iki nine birlikte bulunursanız ikinizin; tek kişi olursa o kişiye aittir."**

2101- Kabîsa b. Zûeyb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir nine Ebû Bekir'e gelerek ondan mirasını sordu. Ebû Bekir: Allah'ın kitabında sana bir hisse yok Peygamber (s.a.v.)'in sünnetinde de sana bir hisse yok. Sen şimdilik git ben meseleyi bir soruşturayım dedi. Ebû Bekr, bazı kimselere soruştururken Muğîre b. Şu'be Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında bulundum nineye altıda bir hisse verdi dedi.

Bunun üzerine Ebû Bekir; bu konuyu senden başka bilen var mı? dedi. Muhammed b. Mesleme ayağa kalkarak mesele Muğîre b. Şu'be'nin dediği gibidir. Dedi. Ebû Bekir de o gelen kadın için altıda bir hükmünü uyguladı.

Sonra başka bir nine Ömer b. Hattâb'a gelerek ondan mirasını sordu. Ömer'de ona şöyle dedi: **"Allah'ın kitabında sana bir pay yok fakat senin alacağın o altıda birdir. Eğer iki nine bir arada olursanız o altıda birde ortaksınız tek başınıza olursanız altıdabir sizindir."** (Ebû Dâvûd, Feraiz: 5; Dârimî Feraiz: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Büreyde'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis İbn Uyeyne'nin hadisinden daha sahihtir.

BÖLÜM: 11

➢ OĞLU İLE BERABER NİNESİNİN MİRASI NASILDIR?

2102- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.); oğlu ile beraber bulunan nine hakkında şöyle dedi: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in, oğlu ile bulunan ve oğlu sağ olduğu halde kendisine altıda bir verdiği ilk ninedir."** (Ebû Dâvûd, Feraiz: 5; Dârimî Feraiz: 19)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi merfu olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazıları oğlu ile beraber nineye miras tanımışlar bazıları ise miras tanımamıştır.

BÖLÜM: 12

➢ DAYININ MİRASI NASILDIR?

2103- Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer b. Hattâb, Ubeyde'ye şöyle yazıp göndermişti: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah ve onun Peygamberi, varisi olmayan kimsenin varisidir. Dayı da varisi olmayan kimsenin varisidir."** (İbn Mâce, Feraiz: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe ve Mıkdam b. Madi'kerib'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

2104- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Dayı, varisi olmayan kimsenin varisidir."** (İbn Mâce, Feraiz: 10)

◉ Bu hadis hasen garibtir.

Bazı rivâyet edenler bu hadisi mürsel olarak rivâyet edip senedinde **"Âişe'den"** dememişlerdir. Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabı dayının mirası konusunda ihtilaf ettiler. Bazıları dayı, teyze ve halaya miras hakkı tanımakta Zevil erham (yakın akrabalar)ı varis kılma konusunda ilim adamlarının çoğunluğu bu hadise dayanarak yakın akrabaya mirastan pay ayırmaktadırlar. Zeyd b. Sabit ise bu yakın akrabalara mirastan hak tanımakta kalan mirası Beytülmâle aktarmaktadır.

BÖLÜM: 13

➢ GERİDE VARİS BIRAKMAKSIZIN ÖLEN KİMSENİN MİRASI

2105- Âişe (r.anha)'dan rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in azâd ettiği kölelerden biri hurma dalından düşüp ölmüştü. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bakınız bu kimsenin bir varisi var mıdır?** Onlar da **"Hayır"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.):**"Onun mallarını köyünün halkından bir kısmına verin"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Feraiz: 12; Dârimî, Feraiz: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 14

➢ AZÂD ETTİĞİNDEN BAŞKA MİRASÇISI OLMAYANIN DURUMU

2106- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) zamanında bir adam öldü azâd ettiği köleden başka da varîs bırakmadı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) onun mirasını azâd ettiği o kölesine verdi."** (Dârimî, Feraiz: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu konuda ilim adamlarının görüşü şöyledir: Bir kişi ölür, geride mirasçısı kalmaz ise o kişinin mirası Müslümanların devlet hazinesine intikal eder.

BÖLÜM: 15

➢ DİN AYRILIĞI MİRASA ENGELDİR

2107- Usame b. Zeyd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslüman, kafire; kafir de Müslüman'a mirasçı olamaz."** (Dârimî, Feraiz: 29; Buhârî, Feraiz: 25)

◉ İbn Ömer, Sûfyân vasıtasıyla Zührî'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu konuda Câbir'den, Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir. Ma'mer ve pek çok kişi Zührî'den bu hadisin benzerini rivâyet etmişlerdir. Mâlik; Zührî'den, Ali b. Husayn'dan, Ömer b. Osman'dan, Üsâme b. Zeyd'den bu hadisin benzerini rivâyet etmiştir. Mâlik'in hadisinde Mâlik vehme kapılmıştır.

Bazıları Mâlik'den rivâyet ederek **"Amr b. Osman'dan"** demişlerdir. Mâlik'in adamlarının çoğu ise **"Mâlik'den ve Ömer b. Osman'dan"** diyorlar.

Amr b. Osman b. Affân, Osman'ın çocuklarından meşhur olanıdır. Ömer b. Osman'ı tanımıyoruz. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. İlim adamları dinini değiştiren kişinin mirası hakkında ihtilaf ettiler. Peygamber (s.a.v.), ashabından ve sonrakilerden pek çok ilim adamı: **"Onun mirasını Müslüman varislerine verirken;** Bir kısmı da: **"Müslüman varisleri ondan miras alamazlar"** demektedirler. Bunlar: Rasûlullah (s.a.v.)'in, **"Müslüman, kafirden miras alamaz"** hadisini delil olarak alırlar. Şâfii'de bu görüştedir.

BÖLÜM: 16

➢ DİNLERİ AYRI TOPLUMLAR BİRBİRLERİNE MİRASÇI OLAMAZLAR

2108- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Dinleri ayrı olan toplumlar birbirlerinden miras alamazlar."** (Dârimî Feraiz: 29; Ebû Dâvûd, Feraiz: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin Câbir'in hadisi olduğunu sadece İbn Leylâ rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 17

➢ KATİL MİRAS ALAMAZ

2109- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Katil miras alamaz."** (Dârimî, Feraiz: 41; İbn Mâce, Feraiz: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih değildir. Sadece bu şekliyle bilinir. Hadisin râvîlerinden İshâk b. Abdullah b. ebî Ferve'yi aralarında Ahmed b. Hanbel'in de bulunduğu bazı hadisçiler terk etmişlerdir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup, **"Öldürme işi hataen de olsa bile bilede olsa katil miras alamaz. Bazı ilim adamları öldürme işi hataen olursa miras alabilir"** derler ki imamı Mâlik bunlardandır.

BÖLÜM: 18

➢ KADIN KOCASININ DİYETİNDEN MİRAS ALIR MI?

2110- Saîd b. Müseyyeb (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Ömer; şöyle demişti: **"Diyet baba tarafından akraba üzerinedir. Dolayısıyla kadın kocasının diyetinden miras olarak hiçbirşey alamaz."** Bunun üzerine Dahhâk b. Sûfyân el Kilâbî, Rasûlullah (s.a.v.)'in **"Üşeym ed Dababî'nin karısına kocasının diyetinden miras ver"** diye kendisine mektupla bildirdiğini Ömer'e bildirdi. (Dârimî, Feraiz: 36)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 19

➢ MİRAS VARİSLERE DİYET TE ASABE ÜZERİNEDİR

2111- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Lihyan oğullarından hamile bir kadından ölü olarak düşürülen cenîn için diyet bedeli olarak bir erkek köle veya cariye verilmesine hüküm vermişti. Sonra bu köle verme cezasına çarptırılan kadın da öldü bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), O kadının mirasının çocuklarına ve kocasına aid olduğu ödeyeceği diyet yükünün ise asabesi=baba tarafından erkek akrabalarına yüklenmesine hüküm vemişti. (İbn Mâce, Feraiz: 10; Ebû Dâvûd, Feraiz: 7)

◉ **Tirmizî:** Yunus; bu hadisi Zührî'den, Saîd b. Müseyyeb'den, Ebû Seleme'den ve Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir. Yine bu hadisi Mâlik; Zührî'den, Ebû Seleme'den, Ebû Hüreyre'den rivâyet ettiği gibi ayrıca Zührî'den Saîd b. Müseyyeb'den de mürsel olarak rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 20

➢ BİR MÜSLÜMAN VASITASIYLA İSLAMA GİREN KİMSENİN MİRAS DURUMU

2112- Temim-i Dâri (r.a.)'den rivâyet edilmiştir dedi ki: **"Müslümanlardan birinin vasıtasıyla Müslüman olan bir müşrik hakkında uygulanacak yol nasıldır diye sormuştum da Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: O kimsenin dirisine ve ölüsüne en yakın olan onun Müslüman olmasına sebep olan kimsedir."** (Ebû Dâvûd, Feraiz: 11; Dârimî, Feraiz: 42)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Abdullah b. Vehb'in rivâyetiyle bilmekteyiz. İbn Mevhib ve Temimi Dârî'den de rivâyet edildiği söylenmiştir. Bazıları bu hadisi rivâyet ederken Abdullah b. Vehb ile Temimi Dârî arasına Kabîsa b. Zûeyb'i koymuşlardır ki bu sahih değildir. Yahya b. Hamza, Abdulaziz b. Ömer'den rivâyet ederek Kabîsa b. Zûeyb'i râvîler arasına ilave etmiştir.

Bazı ilim adamlarının uygulaması bu hadise göredir. Bana göre bu hadis muttasıl değildir.

Bazı ilim adamları ise mirası devlet hazinesine intikal eder demektedirler ki Şâfii bu görüştedir. Rasûlullah (s.a.v.)'in **"Vela hakkı=varis olabilme durumu azâd eden kişinindir"** hadisini delil olarak getirmektedir.

BÖLÜM: 21

➢ ZİNA YOLUYLA MEYDANA GELEN ÇOCUĞUN MİRAS DURUMU NASILDIR?

2113- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim hür veya köle olan bir kadınla zina ederse ve birde çocuk olursa o çocuk ne miras alır nede onun mirası alınır."** (Dârimî, Feraiz: 45)

◉ **Tirmizî:** İbn Lehia'dan başkası bu hadisi Amr b. Şuayb'ın kendisinden rivâyet etmektedir.

İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup **"Zinadan doğan çocuk babasından miras alamaz"** demektedirler.

BÖLÜM: 22

➢ VELA'YA KİM VARİS OLUR?

2114- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mala varis olan vela'ya da varis olur."** (Dârimî, Feraiz: 45)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedi pek sağlam değildir.

BÖLÜM: 23

➢ ÜÇ MİRASI BİRDEN TEK BAŞINA ALAN KADIN

2115- Vasile b. Eskâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bazı durumlarda kadın üç mirası birden alabilir. Azâd ettiği kölenin mirasını, sokakta bularak büyüttüğü öksüz yetim çocuğun mirasını ve doğurduğu çocuğun babası tarafından kabul edilmemesi üzerine lanetleşerek kendi üzerinde kalan çocuğun mirasını."** (İbn Mâce, Feraiz: 12; Dârimî Feraiz: 55)

◉ Bu hadis hasen garibtir. Sadece Muhammed b. Harbi'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

31: VASİYET BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ MALIN ÜÇTE BİRİ VASİYET EDİLEBİLİR

2116- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Mekke fethi yılı hastalanmıştım. Neredeyse ölümle karşı karşıya geldim Rasûlullah (s.a.v.), beni ziyarete geldi. Ya Rasûlullah! Dedim. Çok malım var kızımdan başka da varisim yok. Malımın tamamını hayır işlerine vasiyet edebilir miyim? Rasûlullah (s.a.v.): **"Hayır"** dedi. Malımın üçte ikisini? Dedim yine **"Hayır"** buyurdu. O halde yarısını? Dedim yine **"Hayır"** dedi. Bende üçte birini? Dedim. Bunun üzerine üçtebir iyi ama, üçtebir de çoktur varislerini zengin bırakman onları insanlara avuç açar vaziyette yoksul kişiler olarak bırakmandan elbette daha hayırlıdır. Sen, yaptığın her harcamadan dolayı sevap kazanıyorsun hatta hanımının ağzını uzattığın bir lokma bile... Sonra Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim. Ben hicret etmiştim. Fakat şu anda hicret ettiğim Mekke'de hasta durumdayım hicretimden dönmüş mü sayılacağım? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: benden sonraya kalırsan ömrün olursa Allah'ın rızasını umarak yapacağın her bir iş sebebiyle Allah senin sevâbını artıracak ve dereceni yükseltecektir. Ömrün olur da geriye kalırsan bazı kimseler senden istifade edecek bazı insanlarda savaşlarda senin kılıç darbelerinle senden zarar göreceklerdir. Allah'ım ashabımın hicretlerinden dolayı sevaplarını eksiksiz olarak yaz onları gerisin geriye çevirme... Fakat Rasûlullah (s.a.v.), Sa'd b. Havle'nin Mekke'de ölümüne üzülüyordu. (Dârimî, Vasiyet: 6; İbn Mâce, Vesaya: 5)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis başka yollarla da Sa'd b. ebî Vakkâs'tan rivâyet edilmiştir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup, kişinin malının üçte birinden fazlasını vasiyet etmeye hakkı yoktur derler. Bazı ilim adamları ise Rasûlullah (s.a.v.)'in **"Üçte bir de çoktur"** sözü üzerine vasiyetin üçtebirden daha az olmasını müstehab görüyorlar.

BÖLÜM: 2

➢ VASİYETİNDE VARİSLERİN BİR KISMINA ZARAR VERENLER CEHENNEMLİKTİR

2117- Şehr b. Havşeb (r.a.)'den rivâyete göre, Ebû Hüreyre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu ona aktarmıştır: **"Erkek veya kadın altmış sene Allah'a itaatle meşgul olurlar ölüm gelip çattığında yaptığı vasiyette varislerden bir kısmını zarara sokar böylece de Cehenneme düşmek o kimseye vâcib olur."**

Sonra Ebû Hüreyre bana Nisa sûresi 12-13 ayetini okudu: "... Bütün bunlar mirasçılar zarara uğratılmaksızın yerine getirilmelidir..." (İbn Mâce, Vesâyâ: 3; Ebû Dâvûd, Vesâyâ: 3)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Eş'as b. Câbir'den hadis rivâyet eden Nasr b. Ali; Nasr b. Ali el Cehzamî'nin dedesidir.

BÖLÜM: 3

➢ ALACAĞI BORCU OLANLAR İÇİN VASİYET MUTLAKA GEREKLİDİR

2118- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Vasiyet edecek bir şeyi (borcu, alacağı, malı) olan kimsenin vasiyeti yanında yazılı olmaksızın iki geceyi peş peşe geçirmek Müslüman'a yakışmaz."** (Ebû Dâvûd, Vesâyâ: 1; İbn Mâce, Vesâyâ: 2)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Zührî, Sâlim ve İbn Ömer'den benzeri şekilde hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 4

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN VASİYETİ NASILDI?

2119- Talha b. Musarrif (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn ebî Evfâ'ya; Rasûlullah (s.a.v.)'in bir vasiyeti varmıydı diye sordum. O da hayır dedi. O halde vasiyet nasıl farz kılındı ve insanlara nasıl emredildi? Diye sordum. O da şöyle dedi: **"Allah'ın kitabına uymayı tavsiye etmişti."** (İbn Mâce, Vasiyet: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece Mâlik b. Muğvil veya Mığvelin rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 5

➢ VARİSE (MİRASTAN PAY ALAN KİMSELERE) VASİYET YOKTUR

2120- Ebû Umâme el Bahîli (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim veda haccındaki hutbesinde şöyle buyurdu: **"Allah her hak sahibine hakkını vermiştir, dolayısıyla miras alana vasiyet yoktur. çocuk yatağın sahibi olan erkek veya efendinindir. Zina edenin hakkı mirastan mahrum edilmektir veya taşlanarak öldürülmektir. Ve onların hesabı (sevap, ceza, bağışlanma) Allah'a aittir. Her kim babasından başkasına intisab ederse yani başka birine babam budur derse veya bir köle sahibinin dışında başka birisinin efendisi olduğunu iddia ederse kıyamete kadar Allah'ın laneti=yani rahmetinden uzak kalmasıonun üzerinedir. Kadın kocasının evinden uzak kalması onun üzerinedir. Kadın kocasının evinde ancak kocasının izniyle harcamada bulunabilir. Bu esnada Ey Allah'ın Rasûlü! Kadın kocasının evinden bir fakire yiyecek de mi veremez? Denildi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), esasen mallarımızın en değerlisi odur buyurdu. Sonra şöyle devam etti: Ödünç alınan her şey ödenecektir. Ödünç olarak verilen hayvan, ağaç, ve arazide sahibine geri verilecektir. Her türlü borç ta mutlaka ödenecektir. Kefil olan da borç ödenmezse o borcu ödeyecektir."** (Ebû Dâvûd, Vesâyâ: 1; İbn Mâce, Vesâyâ: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Amr b. Harîce ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis Ebû Umâme'den değişik yollarla da rivâyet edilmiştir.

İsmail b. Ayyaş'ın, Iraklılardan ve Hicazlılardan tek başına rivâyeti pek sağlam değildir. Çünkü onlardan münker hadisler rivâyet etmektedir. Şamlılardan rivâyeti ise daha sağlamdır. Muhammed b. İsmail bu konuda böyle söylemiştir.

Tirmizî: Ahmed b. Hasan'ın, Ahmed b. Hanbel'den şöyle naklettiğini işittim: İsmail b. Ayyaş'ın durumu diğer münker hadisler aktaranlara göre daha iyidir. Diğerlerinin güvenilir kimselerden rivâyet ettiği münker hadisler vardır. Abdullah b. Abdurrahman'dan işittim şöyle diyordu: Zekeriyya b. Adiyy'den işittim şöyle diyordu: Ebû İshâk el Fezarî şöyle diyor: Bakiyye denilen kişilerin güvenilen kişilerden yaptıkları rivâyetleri alın İsmail b. Ayyaş'ın ise gerek güvenilir gerekse başka kimselerden yaptığı rivâyetlerini almayın. (**Bakıyye:** İsmail b. Ayyaş'ın dışındaki münker hadisler aktaran kimseler.)

2121- Amr b. Harîce (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Peygamber (s.a.v.), devesinin üzerinde hutbe veriyordu ben de devenin boynunun altında idim. Deve geviş getirip yutarken salyası iki omuzun arasına akmakta idi. O'ndan şöyle işittim diyordu ki: **"Allah her hak sahibine hakkını vermiştir. Dolayısıyla miras alacak olana vasiyet yoktur. Çocuk, yatağın sahibi olan erkeğe veya cariye ise efendisine aittir. zina edenin hakkı mirastan mahrum edilmektir. Veya taşlanarak öldürülmektir. Kim**

babasından başkasına babam budur diye intisab ederse veya köle olan kimse kendi sahibinin dışındaki kimsenin efendisi olduğunu iddia ederse kendi öz babasından ve efendisinden bağlarını koparırsa Allah'ın laneti onun üzerine olur. Allah bu tür kimselerin ne tevbesini kabul eder ne de günahtan kurtulmak için vereceği fidyeyi." (Ebû Dâvûd, Vesâyâ: 1; İbn Mâce, Vesâyâ: 2)

◉ **Tirmizî:** Ahmed b. Hasan'dan işittim şöyle diyordu: Ahmed b. Hanbel şöyle dedi: Şehr b. Havşeb'in hadislerine aldırmam.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'e Şehr b. Havşeb hakkında sordum. Güvenilir kimsedir fakat İbn Avn onun hakkında ileri geri konuşmuş olup sonra Hilâl b. ebî Zeyneb ve Şehr b. Havşeb'den rivâyette bulunmuştur. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ ÖLENİN BORCU VASİYETİNDEN ÖNCE ÖDENMELİDİR

2122- Ali (r.a.)'den rivâyete göre: **"Peygamber (s.a.v.), ölen kimsenin borcunun vasiyetten önce ödenmesine hükmetti. Halbuki siz Kur'ân'da vasiyeti borçtan önce okumaktasınız."** (İbn Mâce, Vesâyâ: 7)

◉ **Tirmizî:** ilim adamlarının çoğunluğunun uygulaması bu hadise göre olup vasiyetten önce ödeme işi borçtan başlar.

BÖLÜM: 7

➢ ÖLÜMÜNE YAKIN SADAKA VEREN VE KÖLE AZÂD EDEN KİMSE

2123- Ebû Habibe et Tâî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kardeşim malının bir kısmını bana vasiyet etmişti. Ben de Ebû'd Derdâ ile karşılaştığımda ona dedim ki: Kardeşim, malının bir kısmını bana vasiyet etti; O malı fakirlere mi miskinlere mi yoksa Allah yolunda mücahitlere mi harcamamı uygun görürsün dedim. Ben olsaydım mücahitleri tercih ederdim. Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Ölümüne yakın köle azâd eden kişi; doyduktan sonra bağışta bulunan gibidir."** (Dârimî, Vesâyâ: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2124- Urve (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Âişe (r.anha), Urve'ye; Berire'nin kitabet bedeli hususunda Âişe'den yardım istemeye geldiğini bildirdi. Kitabet bedeli=(kölelikten kurtulmak için yapılan sözleşmedeki rakamı ödeyip kurtulama bedeli) nden hiçbir şey ödememişti. Âişe, ona: "Ailene dönl Eğer vela hakkın bana ait olmak üzere senin yerine kitabet bedelini ödememi isterlerse bu işi ben yaparım" dedi. Berire durumu ailesine anlatınca kabul etmediler, sana iyilik yapmayı diler, vela hakkının da bizim olması şartıyla yapsın dediler. Bunun üzerine Âişe durumu Rasûlullah (s.a.v.)'e anlattı. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Satın al sonra azâd et vela hakkı azâd eden kimseye aittir. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) kalkarak halka hitab etti ve şöyle buyurdu: **"Ne oluyor bu insanlara ki Allah'ın kitabında olmayan şartları koşuyorlar. Her kim Allah'ın kitabında olmayan bir şartı şart koşarsa yüz sefer şart koşsa bile geçerli değildir."** (Dârimî, Vesâyâ: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Âişe'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. İlim adamlarının uygulaması bu hadise göre olup vela hakkı köleyi azâd edene aittir.

32: VELA VE BAĞIŞ BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ VELA HAKKI AZÂD EDEN KİMSEYE AİTTİR

2125- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, bizzat kendisi Berire'yi satın almak istemiş ve Berire'nin ailesi vela hakkının kendilerine ait olmasını istemişlerdi, bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Vela hakkı satış bedelini ödeyen kimsenin veya azâd ederek hürriyet nimetine kavuşturan kimsenindir."** (Müslim, Itk: 2; Nesâî, Kasame: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir. İlim adamlarının uygulamaları bu hadise göredir.

BÖLÜM: 2

➢ VELA HAKKINI SATMAK VE BAĞIŞLAMAK YASAKTIR

2126- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Vela hakkının satılması ve bağışlanması yasaktır."** (Müslim, Itk: 2; Nesâî, Kasame: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi sadece Abdullah b. Dinar'ın, İbn Ömer'den rivâyetiyle bilmekteyiz bu rivâyette de Rasûlullah (s.a.v.) vela hakkını satma ve hibe etmeyi yasakladı.

Şu'be, Sûfyân es Sevrî ve Mâlik b. Enes bu hadisi Abdullah b. Dinar'dan rivâyet etmişlerdir. Şu'be'den şöyle dediği rivâyet ediliyor: **"Abdullah b. Dinar bu hadisi rivâyet ederken kalkıp alnından öpmeye izin vermesini candan diledim."** Yahya b. Selîm aynı hadisi Ubeydullah b. Ömer'den Nafi'den, İbn Ömer'den rivâyet etmektedir. Oysa bu rivâyet Vehîm'den ibarettir. Yahya b. Süleym burada yanılmıştır. Sahih olan rivâyet Ubeydullah b. Ömer'den böylece rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Abdullah b. Dinar bu hadiste tek kalmıştır.

BÖLÜM: 3

➢ BABASINDAN BAŞKASINA BABA DİYEN, EFENDİSİNDEN BAŞKASINA EFENDİM DİYEN KİMSE

2127- İbrahim et Teymî (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Ali (r.a.) bize birgün hutbe vererek şöyle dedi: Yanımızda Allah'ın kitabından ve içinde deve yaşlarından ve birtakım yaralamalara ait hükümleri içeren şu sahifeden başka biz ehli beyt'e mahsus okuduğumuz bir belge olduğunu iddia edenler muhakkak ki yalancıdırlar, diyerek hutbesini şöyle devam ettirdi: Medîne Ayr dağı ile Sevr dağı arasına kadar Harem sayılır; Kim burada bir bidat ortaya çıkarır veya bir bidata kucak açarsa Allah'ın, Meleklerin ve tüm insanların laneti onun üzerinedir. Kıyamet gününde Allah o kimsenin ne tevbesini ne de fidyesini veya o kimsenin farz ve nafile ibadetlerini kabul etmeyecektir. Kim babasından başkasına babası olduğunu iddia eder veya bir köle efendisinden başka birini kendi efendisi kabul ederse Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti bu kimseler üzerine olup Allah bu kimselerin de ne farz nede nafilelerini kabul etmeyecek veya bunlardan tevbe ve fidye de kabul edilmeyecektir. Müslümanların zimmeti yani taahhüt edip koruması altına aldığı konudaki garantisi birdir. En aşağı durumda olanları dahi aynı durumdadır." (Müslim, Itk: 4)

◉ **Tirmizî:** Bazıları A'meş'den, İbrahim et Teymî'den, Harîs b. Süveyd'den ve Ali'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Değişik şekillerde yine Ali'den rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 4

➢ BİR BABA ÇOCUĞUNUN KENDİSİNDEN OLMADIĞINI İDDİA EDEBİLİR Mİ?

2128- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Fezare kabilesinden bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek şöyle dedi: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Karım kendisi beyaz renkli olmasına rağmen siyah bir çocuk doğurdu nedendir bu?"** Rasûlullah (s.a.v.), O adama **"Develerin var mı?"** dedi. Adam: **"Evet"** dedi. **"Renkleri nasıldır"** dedi. Adam **"kızıl"** dedi. Peygamber (s.a.v.): **"İçersinde boz develer var mı?"** dedi. Adam **"Evet içinde boz develer var"** dedi. Peygamber (s.a.v.): **"Bu boz renk onlara nereden geldi?"** Buyurdu. Adam: **"Belki onlara çeken bir damar vardır"** dedi. Peygamber (s.a.v.): **"İşte bu siyah renkli oğlunda da siyaha çeken bir damar vardır"** buyurdular. (Nesâî, Talak: 46)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➢ ŞEKİL YÖNÜNDEN DE NESEB TESBİTİ MÜMKÜN MÜDÜR?

2129- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, bir gün; Rasûlullah (s.a.v.), Âişe'nin yanına sevinçli olarak girdi yüzü parıl parıl parlamaktaydı ve Âişe'ye şöyle dedi: **"Duymadın mı? Mücezziz isimli kimse âni bir bakışla aynı renklerde olan Zeyd b. Harîse ile Üsâme b. Zeyd'in ayaklarına bakarak bu ayaklar birbirlerindendir, yani bunlar baba oğuldur demişti."** (Nesâî, Talak: 51)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

İbn Uyeyne bu hadisi Zührî'den, Urve'den, Âişe'den şu ilave ile rivâyet etmiştir: **"Haberin yok mu? Duymadın mı? Mücezziz, Hârise'nin oğlu Zeyd ile, Zeyd'in oğlu Üsâme'ye uğramıştı, başlarını örtmüşler ayakları açıkta kalmıştı bu ayakları görünce bu ayaklar birbirindendir"** demişti.

Saîd b. Abdurrahman ve pek çok kimse bu hadisi Sûfyân b. Uyeyne'den, Zührî'den, Urve'den ve Âişe'den rivâyet etmişlerdir.

Bu hadis hasen sahihtir.

Bazı ilim adamları bu hadisi delil alarak şekil bilgisi bilen kimselerin kararlarına itibar edileceğini söylerler.

BÖLÜM: 6

➢ HEDİYELEŞMEK TAVSİYE VE TEŞVİK EDİLMEKTEDİR

2130- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Karşılıklı hediyeleşin, çünkü hediye kalpten kini giderir. Bir komşu kadın; komşusu olan kadına koyun paçasından bir parça bile olsa hediye olarak vermeyi küçük görmesin."** (Buhârî, Hibe: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Ebû Ma'şer'in ismi Beni Haşim'in azâdlısı Necîh'tir. Bazı hadis bilginleri hafızası yönünden bu kimseyi tenkid etmişlerdir.

BÖLÜM: 7

➢ BAĞIŞTAN GERİ DÖNENİN DURUMU

2131- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir bağış yapıp ta sonra bağışından dönen kimse doyuncaya kadar yiyip sonra kusan ve sonra kustuğuna dönüp onu yiyen köpek gibidir."** (Müslim, Hıbât: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Abbâs ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

2132- İbn Ömer ve İbn Abbâs (r.anhûma)'dan merfu olarak rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimsenin bağışta bulunup bağışından dönmesi caiz değildir. Ancak baba çocuğuna verdiği bağıştan dönebilir. Bağış yapıp ta sonra bağışından dönen kimse doyuncaya kadar yiyip kusan sonra dönüp kustuğunu yiyen köpeğe benzer."** (Müslim, Hıbât: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Şâfii diyor ki: Bağış yapanın bağışından dönmesi caiz olmayıp ancak baba çocuğuna yaptığı bağıştan dönebilir. Şâfii bu görüşüne bu hadisi delil olarak göstermektedir.

33: KADER BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ KADER KONUSUNDA MÜNAKAŞA EDİLİR Mİ?

2133- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kader konusunda birbirimizle münakaşa etmekte iken Rasûlullah (s.a.v.) üzerimize çıkageldi o kadar kızdı ki yüzü kızardı yanaklarından sanki kan fışkıracaktı, sonra şöyle buyurdu: **"Size bu konuda münakaşa mı emredildi yoksa ben bu konular için mi? gönderildim. Sizden önceki toplumlar bu konuda münakaşa ettikleri için helak olup gittiler. Bu konuda münakaşa etmemenizi istiyorum bu konuda münakaşa etmemenizi istiyorum."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Âişe, Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis garib olup sadece Salih el Mürrî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Salih el Mürrî'nin tek başına rivâyet ettiği pek çok hadis vardır ki onlara asla uyulmaz.

BÖLÜM: 2

➢ ADEM İLE MUSA'NIN MÜNAKAŞALARI

2134- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), buyurdular ki: **"Adem ve Musa karşılıklı münakaşa ettiler. Musa dedi ki: Ey Adem, Allah; seni eliyle yaratıp, sana ruhundan üfürüp, can verdi. (Sen de Cennet'te yasak meyveden yemek sûretiyle) insanların Cennet'ten çıkarılmalarına sebep oldun. Adem de dedi ki: Sen de Allah'ın konuşmak için seçtiği Musa'sın, gökleri ve yeri yaratmadan önce Allah'ın benim hakkımda yazdığı bir işi işledim diye beni niçin kınıyorsun? Rasûlullah (s.a.v.), böylece Adem, Musa'ya sağlam delilli konuşmasıyla galip geldi"** buyurdu. (Müslim, Kader: 2; İbn Mâce: Mukaddime: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer ve Cündüp'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis bu şekliyle Süleyman et Teymî'nin, A'meş'den rivâyeti olarak bu şekliyle hasen sahih garibtir.

A'meş'in bazı arkadaşları A'meş'den, Ebû Salih'den ve Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini aktarmışlardır. Bir kısım kimselerde A'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Saîd'den diyerek rivâyet ettiler. Aynı hadis değişik bir şekilde Ebû Hüreyre'den yine rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 3

➢ MUTLULUK VE MUTSUZLUK İÇİN ÇALIŞIP ÇABALAYANLAR

2135- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ömer: Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi; Yapmakta olduğumuz işlerin yeni meydana gelmiş bir iş mi? Yoksa önceden takdir edilip bizim de onu şimdi yaşadığımız kanaatinde misiniz?"** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Hattâb oğlu Ömer önceden takdir edilip tamamlanan bir iş için çalışıp çabalıyoruz. Herkes kendisine takdir edilen işi kolaylıkla başaracaktır. Ne varki; mutluluk ehlinden olan şüphesiz mutluluk için çalışıp çabalayacaktır, Bedbaht yani mutsuz olanlar ise mutsuzluk için çalışıp çabalayacaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Huzeyfe b. Üseyd, Enes, Imrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

2136- Ali (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber olduğumuz bir sırada elindeki değnekle yeri eşelerken birden bire başını göğe kaldırdı ve şöyle buyurdu: **"Hiçbir kimse yoktur ki Cennet'teki yeri ve Cehennem'deki yeri bilinmemiş olsun Vekî': Takdir edilmemiş olsun diyor."** Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlü! O halde işi oluruna bırakıp Allah'a tevekkül mü? Edelim"** deyince: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hayır çalışıp çabalayın herkes yaratıldığı şeyi kolaylıkla başaracaktır."** (Buhârî, Cenaiz: 27; Müslim, Kader: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 4

➢ TÜM İŞLER SONUÇLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLİR

2137- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Dosdoğru ve doğruluğu tasdik olunan Rasûlullah (s.a.v.), bize şöyle anlattı. Sizden birinizin ana karnında yaratılma ve meydana gelme işi kırk günde tamamlanıyor. Sonra bu kadar zamanda alaka = pıhtılaşmış kan haline geliyor sonra bir o kadar zamanda Mudğa = bir parça et haline geliyor ve sonra Allah o parçaya bir melek gönderiyor ve melek ona ruh üflüyor ve O meleğe dört şeyi yazması emredilir. Rızkını, ecelini, amelini, mutlu mu mutsuz mu? Olacağını yazar. Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki; sizden biriniz Cennetlik kimsenin yaptığını yapacak, kendisiyle Cennet arasında bir arşınlık mesafe kalınca mutsuzluk yazgısı galip gelerek Cehennemlik kişilerin yapacakları işlerle defteri son bulacak ve dolayısıyla Cehenneme girecektir.

Ve yine sizden biriniz Cehennemliklerin işledikleri işleri işleyecek ve tam o anda kendisiyle Cehennem arasına sadece bir arşınlık mesafe kalacak tam o anda mutluluk yazgısı galip gelip Cennetliklerin yaptığı işleri işleyip amel defteri kapatılacak ve Cennete girecektir. (Müslim, Kader: 1; İbn Mâce, Mukaddime: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd'den, A'meş'den, Zeyd b. Vehb'den ve Abdullah b. Mes'ûd'tan bize aktarmıştır. Abdullah b. Mes'ûd: Rasûlullah (s.a.v.), bize şöyle anlattı diyerek hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Hüreyre, Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. Ahmed b. Hasan'dan işittim. Ahmed b. Hanbel'den şöyle işittiğini söyledi: **"Yahya b. Saîd el Kattan gibisini şu gözlerim hiç görmedi."**

Bu hadis hasen sahih olup, Şu'be ve Sevrî, Â'meş'den bir benzerini rivâyet etmişlerdir. Muhammed b. Âla, Vekî' vasıtasıyla Â'meş'den ve Zeyd'den bu hadisin bir benzerini aktarmışlardır.

BÖLÜM: 5

➢ HER DOĞAN FITRAT DİNİ OLAN MÜSLÜMANLIK ÜZERE DOĞAR

2138- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her doğan İslam milleti üzere doğar Anne ve babası onu Yahudî, Hıristiyan ve Müşrik yaparlar. Denildi ki: Ya Yahudî Hıristiyan ve müşrik olmadan önce ölenler? Rasûlullah (s.a.v.), onlar yaşamış olsalardı onların ne yapacaklarını Allah en iyi bilendir."** (Müslim, Kader: 6)

◉ Ebû Küreyb ve Hüseyin b. Hureys dediler ki: Vekî', Â'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisin mana olarak bir benzerini rivâyet etmiştir. Ve şöyle demişlerdir: **"Fıtrat dini üzere doğar"** şeklinde.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Şu'be ve başkaları Â'meş'den, Ebû Salih'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyet etmişlerdir. Bu konuda Esved b. Sürey'in den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 6

➢ KADERİ ANCAK DUA ÇEVİREBİLİR

2139- Süleyman (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kazayı ancak dua önler, ömrü ise ancak iyilik artırır."** (İbn Mâce, Mukaddime: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Esîd'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis Selman hadisi olarak hasen garibtir. Bu hadisi sadece Yahya b. Zarîs'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Mevdud iki kişidir. Birisine Fıdda denilir ki bu hadisi rivâyet etmiştir. Basralıdır. Diğeri ise Abdulaziz b. Ebû Süleyman'dır ve Medînelidir. Her ikisi de aynı dönemde yaşamışlardır.

BÖLÜM: 7

➢ KALPLER RAHMAN'IN İKİ PARMAĞI ARASINDADIR

2140- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), sık sık **"Ey kalpleri halden hale değiştiren Allah'ım kalbimi dinin üzere sabit kıl demeyi çokça yapardı. Ey Allah'ın Rasûlü dedim sana ve getirdiğin şeriata inandık bu durumda hala bizim hakkımızda korkuyor musun? Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Evet çünkü kalpler Allah'ın iki parmağı arasındadır, onları dilediği şekilde evirip çevirir."** (Müslim, Kader: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Nevvâs b. Sem'an, Ümmü Seleme, Abdullah b. Amr ve Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasendir. Aynı şekilde pek çok kişi bu hadisi böylece Â'meş'den, Ebû Sûfyân'dan ve Enes'den rivâyet etmişlerdir. Bazıları da Â'meş'den, Ebû Sûfyân'dan, Câbir'den rivâyet etmişlerdir. Ebû Sûfyân'ın Enes'den rivâyeti daha sahihtir.

BÖLÜM: 8

➢ CENNETLİKLER VE CEHENNEMLİKLER BİR KİTAPTA YAZILIR

2141- Abdullah b. Amr b. As'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bir gün elinde iki kitap olduğu halde çıkageldi ve şöyle buyurdu: Bu iki kitabın ne olduğunu biliyor musunuz? Biz de hayır Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bize bildirirsen biliriz dedik. Bunun üzerine sağ elindeki kitap için; bu kitap alemlerin rabbinden bir kitap olup Cennetlik kimselerin isimleri babalarının isimleri ve kabilelerin isimleri bu kitaptadır. Cennetliklerin sonuncusuna varıncaya kadar yazılmış ve toplanmıştır. Bunların sayısı artırılıp eksiltilmeyecektir. Sonra sol elindeki kitap için, bu kitap ta alemlerin Rabbin'den bir kitap olup Cehennemlik kimselerin, babalarının ve kabilelerinin isimlerini içermekte olup Cehennemliklerin sonuncusuna varıncaya kadar yazılmış ve toplanmıştır. Bunların sayısı da artırılıp eksiltilmeyecektir, buyurdu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabı Ey Allah'ın Rasûlü! Dediler. Durum önceden tamamlanmış ve bitirilmiş ise çalışıp çabalamamız ne işe yarar? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Dosdoğru olun! Hayırlı amellerinizi artırın. Çünkü Cennetlik kişinin ameli hangi işi işlerse işlesin Cennetlik kişilerin ameliyle son bulacaktır. Cehenneme girecek kimse de hangi ameli işlemiş olursa olsun onun ameli de Cehennemlik

kişilerin amelleriyle son bulacaktır. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), O iki kitabı elinden bıraktı ve şöyle buyurdu: **"Rabbiniz kulların yapacakları her şeyi bildiğinden dolayı ona göre kaderlerini yazıp bitirmiştir. Bir kısmı Cennetlik bir kısmı da Cehennemlik olacaktır."** (İbn Mâce, Mukaddime: 10)

◉ Kuteybe, Bekir b. Mudar vasıtasıyla Ebû Kâbîl'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir. Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garibtir.

Ebû Kâbîl'in ismi: Hubey b. Hânî'dir.

2142- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah bir kulu hakkında hayır isterse o kulunu kullanır. Bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlü! Denildi, O kulu nasıl kullanır?** Rasûlullah (s.a.v.): **"Ölümünden önce onu Salih amel işlemeye muvaffak kılar"** buyurdular. (İbn Mâce, Mukaddime: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 9

➢ BULAŞICILIK VE UĞURSUZLUK İNANCINA YER YOK

2143- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) aramızda otururken kalkıp bir hutbe verdi ve şöyle dedi: **"Bulaşıcılık yoktur."** Bir bedevi dedi ki: Uyuz bir deveyi ağıla alıyoruz sonunda tüm develer uyuz oluyor. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Peki ilk deveyi uyuz yapan kimdir? Bulaşıcılık ve uğursuzluk diye bir şey yoktur. Allah her canlıyı yaratmış onun hayatını rızkını ve başına geleceklerini de takdir etmiştir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, İbn Abbâs ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Basralı Muhammed b. Amr b. Safvân es Sekafî'den işittim Ali b. Medînî'nin şöyle söylediğini işittiğini bize aktardı: **"Bana rükün ile makam arasında yemin ettirilse Abdurrahman b. Mehdî'den daha âlim bir kimse görmediğine yemin ederim."**

BÖLÜM: 10

➢ HAYIR VE ŞER OLARAK HERŞEYİ YARATAN ALLAH'TIR

2144- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir kul hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna iman etmedikçe; hatta başına gelen bir şeyin kendisinden şaşırıp başka bir tarafa gitmeyeceğine kendisini atlayan bir şeyin de kendisine dönüp gelmesine imkan olmadığına kesinlikle bilmedikçe gerçek imana erişmiş olamaz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ubade, Câbir, Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis garib olup sadece Abdullah b. Meymun'un rivâyetiyle bilmekteyiz. Abdullah b. Meymûn ise münker hadisler aktaran birisidir.

2145- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kişi şu dört şeye iman etmedikçe mümin olamaz;**

1- Allah'tan başka hiçbir ilah ve otoritenin olmadığına,

2- Benim Allah'ın Rasûlü olduğuma ve beni hak ile gönderdiğine,

3- Ölüme ve ölümden sonraki dirilmeye inanacak,

4- Kadere de mutlaka iman edecektir." (İbn Mâce, mukaddime: 10)

◉ Muhammed b. Gaylân, Nadr b. Şümeyl vasıtasıyla Şu'be'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmış olup hadisin senedinde **"Rıb'î, bir adam ve Ali'den"** demektedir.

Tirmizî: Ebû Dâvûd'un, Şu'be'den rivâyet ettiği hadis bence Nadr'ın rivâyetinden daha sahihtir.

Aynı şekilde pek çok kimse Mansur'dan, Rıb'î'den ve Ali'den bu hadisi rivâyet etmişlerdir.

Carûdî, Vekî'den işittiğini bize aktarıp şöyle diyor: Rıb'î'nin, İslam'da hiç yalan söylemediği bana ulaşan bilgiler arasındadır.

BÖLÜM: 11

➢ HER CAN ÖLÜMÜ NEREDE YAZILDIYSA MUTLAKA ORADA ÖLECEKTİR

2146- Matar b. Ukâmis (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah bir kulunun bir yerde ölmesine hükmettiği vakit o kulunun işini oraya yöneltir."** (Müsned: 20980)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Azze'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garibtir. Matar b. Ukâmis'in Rasûlullah (s.a.v.)'den bundan başka hadis rivâyet ettiğini bilmiyoruz.

Mahmûd b. Gaylân, Müemmel vasıtasıyla Ebû Dâvûd el Hufrî'den ve Sûfyân'dan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

2147- Ebû Azze (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah bir kulun bir yerde ölmesine hükmetti ise o kimse için oraya veya orada kendisine bir iş çıkarır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

Ebû Azze sahabî olup ismi Yesâr b. Abd'tir. Ebû'l Melih'in ismi ise Âmir b. Üsâme b. Umeyr el Hûzelî'dir, kendisine Zeyd b. Üsâme de denilir.

BÖLÜM: 12

➢ HERŞEY ALLAH'IN KADERİ OLUP GÜNÜ GELİNCE ORTAYA ÇIKAR

2148- Ebû Huzâme (r.a.)'ın babasından rivâyete göre: Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve şöyle dedi: **"Ey Allah'ın Rasûlü okumak ve ilaç kullanmak şeklindeki tedavi yollarımız ve yaptığımız perhizlerin Allah'ın kaderinden bir şeyi önleyeceği görüşünde misiniz? Rasûlullah (s.a.v.) onlarda Allah'ın kaderindendir"** buyurdu. (Müslim, Kader: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Zührî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Pek çok kimse aynı hadisi Sûfyân vasıtasıyla Zührî'den, Ebû Huzâme'den ve babasından rivâyet etmişlerdir ki bu rivâyet daha sağlamdır. Yine değişik kimseler Zührî'den, Ebû Huzâme'den ve babasından aynı hadisi bize rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 13

➢ KADERİYE VE MÜRCİE MEZHEPLERİ NEDİR?

2149- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ümmetimden iki grup vardır ki onların İslam'dan hiçbir payları yoktur; Mürcie ve Kaderiyye."** (İbn Mâce, Mukaddime: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, İbn Ömer, Rafi' b. Hadîç'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis garib hasen sahihtir.

Muhammed b. Rafi', Muhammed b. Bişr vasıtasıyla Selam b. ebî Amre'den, İkrime ve İbn Abbâs'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 14

➢ ÖLÜM HER AN GELEBİLİR

2150- Abdullah b. Şihhîr (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Adem oğlunun her birinin çevresini doksan dokuz ölüm tehlikesi kuşatmış durumdadır. Bu tehlikeleri atlatmış olsa bile ihtiyarlık tehlikesiyle karşı karşıya kalır ve neticede ölür gider."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.
Ebûl Avvam, İmrân'ın künyesi olup İbn Dâvûd el Kattan da denilir.

BÖLÜM: 15

➢ ALLAH'IN KAZASINA RIZA GÖSTERMEK ADEM OĞLUNUN MUTLULUĞUNDANDIR

2151- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ademoğlunun, Allah'tan kendisine takdir olunana razı olması onu mutlu eder. Kazaya razı olmayı terk etmesi ise onun bedbahtlığındandır. Yine Allah'tan hayır dilemeyi terk etmesi de bedbahtlığından olup, Allah'ın takdir ettiklerine kızgın olması da yine bedbahtlığındandır.** (Müsned: 1368)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Muhammed b. Humeyd'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu kimseye Hammad b. ebî Humeyd'de denmektedir. Ebû İbrahim el Medenî'de denilmektedir. Hadisçiler yanında pek sağlam kişi sayılmaz.

BÖLÜM: 16

➢ KADER KONUSUNDA BOZUK GÖRÜŞ SAHİPLERİ YÜZÜNDEN NELER OLABİLİR

2152- Nafi' (r.a.)'den rivâyete göre: **"İbn Ömer'e bir adam gelerek falan kimsenin sana selamı var dedi. Bunun üzerine; Abdullah b. Ömer şöyle dedi: Bana gelen bilgilere göre o kimse dine bidat sokarak kaderi inkar etmiş biridir. Eğer gerçekten bidat sokmuş biri ise benden ona selam söyleme; çünkü ben Rasûlullah (s.a.v.)'den bu ümmette veya ümmetimde kaderi inkar edenler yüzünden topluca yere batma olayları şekil değişimi şeklindeki belalar ve taşlar altında kalmak gibi felaketler ve yıkıntılar altında kalmak şeklinde toplu ölümler olacaktır."** (Müslim, Kader: 7; İbn Mâce, Fiten: 29)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Ebû Sahr'ın ismi Humeyd b. Ziyâd'tır.

2153- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ümmetim arasında kaderi yalanlayanlar yüzünden topluca yerin dibine girme olayları ve şekil değişimi şeklindeki belalar meydana gelecektir."** (Müslim, Kader: 7; İbn Mâce, Fiten: 29)

BÖLÜM: 17

➢ ANA KİTAP NEDİR?

2154- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Altı kişi vardır ki, ben, Allah ve her peygamber onları lanetlemiş yani Allah'ın rahmetinden uzak kalmalarını istemiştir. 1- Allah'ın kitabına ilave yapan, 2- Kaderi yalanlayan, 3- Allah'ın alçak saydıklarını yüksek göstermeye çalışan ve**

yüksek saydıklarını alçaltmaya çaba gösterenzorbalar, 4- Allah'ın haram kıldıklarını helal sayanlar, 5- Ehli beytimden olup yine haramları helal sayanlar, 6- Sünnetimden yüz çevirip sünnetimi terk edenler." (Tirmizî rivâyet edilmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Aynı şekilde Abdurrahman b. eb'îl Mevalî'den de hadis rivâyet edilmiştir. Yine bu hadis Ubeydullah b. Abdurrahman b. Mevheb'den, Amre'den ve Âişe'den de rivâyet edilmiştir. Sûfyân es Sevrî, Hafs b. Gıyas ve pek çok kimse bu hadisi Ubeydullah b. Abdurrahman b. Mevhib'den, Ali b. Hüseyin'den mürsel olarak rivâyet etmişlerdir ki bu rivâyet daha sahihtir.

2155- Abdulvahid b. Süleym (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Mekke'ye geldim, Atâ b. ebî Rebah'la karşılaştığım da kendisine: "Ey Ebû Muhammed" dedim. Basralılar kader konusunda dengesiz şeyler söylüyorlar ne dersin? Dedi ki: Evladım Kur'ân okuyor musun? Ben de evet dedim, Zuhruf sûresini oku dedi; Bende: **"Ha mîm, düşün gerçekleri ortaya koyan bu kitabı, onu düşünüp kavrayabilesiniz diye Arapça olarak indirdik O Kur'ân katımızda bulunan ana kitapta mevcut olup şân, büyüklük ve hikmetlerle doludur"** diye Zuhruf sûresinin dört ayetini okudum. Bunun üzerine Ana kitap nedir bilir misiniz? Dedi. Allah ve Rasûlü bilir dedim. Dedi ki: O öyle öyle bir kitap veya yazgıdır ki; Allah gökleri ve yeri yaratmadan önce Allah'ın yazmış olduğu bir kitaptır ki içersinde Firavunun Cehennemlik olduğu ve Ebû Leheb'in tüm imkanlarıyla yok olup gideceği de orada yazılıdır. Atâ diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in sahabesi Ubâde b. Sâmit'in oğlu Velid ile karşılaştım ve kendisine; ölümü esnasında babasının vasiyeti nasıldı? Diye sordum. Dedi ki: Babam beni çağırdı ve şöyle dedi: Ey evladım Allah'a karşı devamlı sorumluluk bilinci içerisinde ol iyi bilki Allah'a karşı sorumluluk bilincine ulaşabilmek ancak Allah'a inanmak ve hayır ve şer her türlü kaderin Allah'tan olduğuna imanla mümkündür. Bu inanç dışında bir inançla ölürsen Cehenneme girersin çünkü ben Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: Allah önce kalemi yarattı ve yaz buyurdu. Kalem ne yazayım dedi. Allah'ta kaderi ve ebediyete kadar olup bitecek her şeyi yaz buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir.

BÖLÜM: 18

➢ KADER, GÖKLER VE YERYÜZÜ YARATILAMADAN ÖNCE YAZILMIŞTI

2156- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Allah; her şeyi ve herkesin kaderini gökler ve yeryüzü yaratılmadan elli bin sene önce yazıp takdir etmiştir."** (Müslim, Kader: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 19

➢ KADER KONUSUNDA TARTIŞMA YAPMAMAK

2157- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kureyş müşrikleri Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına gelerek kader konusunda tartışmaya girdiler de şu ayetler nazil oldu: **"Yüzükoyun ateşe sürüklenecekleri o gün onlara şöyle denilecek: Cehennem ateşinin yakışını tadın bakalım şüphesiz biz her şeyi belli bir plan ve ölçüye göre yarattık."** (Kamer Sûresi: 48-49) (Müslim, Kader: 4; İbn Mâce, Mukadiime: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

Kubeysa ve Abdurrahman b. Zeyd, geçen hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

34: FİTEN (KARGAŞALIKLAR)

BÖLÜM: 1

➢ MÜSLÜMANIN KANI NASIL HELAL OLABİLİR? YANİ ÖLDÜRÜLEBİLİR?

2158- Ebû Umâme, Sehl b. Huneyf (r.a.)'den rivâyete göre: **"Osman b. Afvân, öldürülmek üzere evi kuşatıldığında yukarıdan aşağıya bakarak şöyle konuşmuştu: Allah için söyleyin! Bilmiyor musunuz? Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu: Müslüman kimsenin öldürülebilmesi ancak şu üç şeyle olur: Evlendikten sonra zina etmek, İslam'a girdikten sonra dinden dönmek veya haksız yere bir adam öldürmek... Allah'a yemin ederim ki ne cahiliyye döneminde nede Müslüman olduktan sonra zina etmedim. Rasûlullah (s.a.v.)'e biat ettiğim günden beri dinimden dönüp irtidat etmişte değilim. Allah'ın haram kıldığı cana da kıymadım, o halde beni hangi sebeple öldüreceksiniz?"** (Nesâî, Tahrimüddem: 5)

◉ Tirmizî: Bu konuda İbn Mes'ûd, Âişe, İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasendir.

Hammad b. Seleme bu hadisi Yahya b. Saîd'den merfu olarak rivâyet etmiştir. Yahya b. Saîd el Kattan ve pek çok kimse aynı hadisi Yahya b. Saîd'den merfu olarak değil mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir. Bu hadis değişik şekillerde Osman (r.a.) vasıtasıyla merfu olarak rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 2

➢ CANLARA VE MALLARA TECAVÜZ ETMEK HARAMDIR

2159- Amr b. Ahvas (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim veda haccında insanlara şöyle diyordu: **"Bu gün hangi gündür"** Sahabe: **"Haccı Ekber"** = Kurban bayramının birinci günüdür dediler. Bundan sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kanlarınız (canlarınız) mallarınız ve ırzlarınız birbirinize haramdır aynen bu bulunduğunuz belde ve gününüzün haram (kutsal) olduğu gibi her suçlu kendi hesabına suç işler Dikkat edin! Hiçbir çocuk babasının yaptığından, hiçbir baba da çocuğunun yaptığından sorumlu tutulamaz. Dikkat edin! Şeytan şu ülkenizde kendisine ibadet edilmesinden ebediyen ümidini kesmiştir. Fakat amellerinizden önemsemediğiniz bazı konularda kendisine itaat edeceksiniz de oda bundan razı olacaktır."** (İbn Mâce, Menasik: 42)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Bekre, İbn Abbâs, Câbir, Huzeym b. Amr es Sa'dî'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir. Zaide de Şebîb b. Gargade'den bu hadisin benzerini rivâyet etmiştir. Bu hadisi sadece Şebîb b. Gargade'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 3

➢ MÜSLÜMAN, MÜSÜMANI DEĞİŞİK ŞEYLERLE VE ŞEKİLLERDE KORKUTAMAZ

2160- Sâib b. Yezîd (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz kardeşinin bastonunu alıp ne şaka nede ciddi olarak ona oyun yapmasın bastonunu almışsa bile ona hemen versin."** (Müslim, Birr ve Sıla: 35)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Süleyman b. Sur'ad, Ca'de ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece İbn ebî Zib'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Sâib b. Yezîd, Rasûlullah (s.a.v.) zamanında yetişmiş ve ondan hadis işitmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) vefat ettiğinde Sâib yedi yaşında idi. Babası Yezîd b. Sâib, Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından olup kendisi pek çok hadis rivâyet etmiştir. Sâib b. Yezîd, İbn Uht Nemr'dir.

2161- Sâib b. Yezîd'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Yezîd; Peygamber (s.a.v.) ile birlikte veda haccında haccetmişti. Ben ise yedi yaşındaydım. (Buhârî, Hac: 27)

◉ **Tirmizî:** Ali b. el Medînî, Yahya b. Saîd el Kattan'dan aktararak şöyle diyor: Bu hadisi rivâyet eden Muhammed b. Yusuf sağlam bir kimsedir. Sâib b. Yezîd onun dedesidir. Muhammed b. Yusuf diyor ki: Anne tarafından dedem olan Sâib b. Yezîd'in bana rivâyet ettiğine göre. (Müslim, Birr ve Sıla: 35)

BÖLÜM: 4

➢MÜSLÜMAN, MÜSLÜMANA SİLAH DOĞRULTAMAZ

2162- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim herhangi bir silahı Müslüman kardeşine doğrultursa Melekler ona lanet okurlar."** (Müslim, Birr ve Sıla: 35)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Bekre, Âişe ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis bu şekliyle Hâlid el Hazza'nın rivâyeti olarak Hasen sahih garibtir.

Eyyûb, Muhammed b. Sirin vasıtasıyla Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiş olup şu ilaveyi yapmıştır: **"Anne baba bir kardeşi bile olsa..."**

Bu hadisin bu ilaveli şeklini Kuteybe, Hammad b. Zeyd vasıtasıyla Eyyûb'tan bu şekliyle bize rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 5

➢ KILIÇ ÇIPLAK OLARAK (KININDAN ÇIKMIŞ VAZİYETTE) ALINIP VERİLMEMELİ

2163- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), kılıcın kınından sıyrılmış olarak verilip alınmasını yasakladı."** (Ebû Dâvûd, Cihâd: 66)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Bekre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Hammad b. Seleme rivâyeti olarak bu hadis hasen garibtir.

İbn Lehia bu hadisi Ebû'z Zübeyr'den, Câbir'den, Bünne el Cühenî'den rivâyet etmiştir. Hammad b. Seleme hadisi bence daha sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ SABAH NAMAZINI KILMAKLA KİŞİ; ALLAH'IN HİMAYESİNE GİRER

2164- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim sabah namazını kılarsa Allah'ın himayesine ve koruması altına girmiştir. Allah bu korumasına karşılık sizden bir şey de istememektedir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Cündüp ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 7

➢ CEMAAT (İSLAM TOPLUMUNDAN) AYRILMAYIN

2165- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer, Şam'ın bir bölgesi olan Cabiye' de bize bir hutbe vererek şöyle konuştu: Rasûlullah (s.a.v.)'in bize söylediği bazı şeyleri size söylemek üzere aranızdayım. O bize şöyle demişti: **"Size ashabımı sonra onların peşinden gelenleri sonra da onların peşinden gelenlerin yaşantılarını tavsiye ederim bunlardan sonraki nesillerde yalan yayılacaktır. O derece ki kendisinden yemin etmesi istenmediği halde insanlar yemin edecekler, şâhidlikleri istenmediği halde insanlar yalan şâhidliği yapacaklardır. Dikkat edin bir erkek bir kadınla tek başına kalmasın; üçüncüleri şeytandır. İslam cemaatinden ayrılmayın, ayrılıklardan sakının çünkü şeytan cemaate katılmayıp tek kalanlarla beraberdir. Cemaatten olan iki kişiden uzaktır. Kim Cennetin en güzel yerlerinden köşk sahibi olmak isterse; İslam cemaatinden ayrılmasın. Kimi, yaptığı iyilik sevindiriyor ve kötülükleri de üzüyorsa o kimse mü'mindir."** (İbn Mâce, Fiten: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

İbn'ül Mübarek bu hadisi Muhammed b. Sûka'dan rivâyet ediyor. Bu hadis Ömer vasıtasıyla Rasûlullah (s.a.v.)'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

2166- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın yardımı cemaatle beraberdir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis hasen garib olup, İbn Abbâs'tan, sadece bu şekliyle rivâyet etmesiyle bilmekteyiz.

2167- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah benim ümmetimi -veya Muhammed ümmetini- sapıklık üzerine bir araya getirmeyecektir. Allah'ın yardımı cemaatle beraberdir. Her kim cemaatten ayrılırsa Cehenneme ayrılmış olur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Süleyman el Medenî, kanaatimce Süleyman b. Sûfyân'dır. Kendisinden Ebû Davut et Tayâlîsî ve Ebû Âmir el Ukdî ve pek çok ilim adamı hadis rivâyet etmiştir.

Tirmizî: İlim adamlarına göre: **"Cemaat anlayışlı ilim ve hadis ehlidir."** Carûd b. Muâzir şöyle derken işittim: Ali b. Hasan'dan işittim şöyle diyordu:Abdullah b. Mübarek'e cemaat nedir? Diye sordum. Ebû Bekir ve Ömer'dir dedi, kendisine Ebû Bekir ve Ömer öldü gitti denildi, dedi ki: Falan ve falan kimseler yine denildi ki onlar da ölüp gittiler. Bunun üzerine Abdullah b. Mübarek şöyle dedi: Onlar geçip giden İslam cemaati denilebilecek toplumun üyeleriydi bugün ise İslam cemaati üyesi olabilecek bir şahıs söyleyeyim O da: Ebû Hamza es Sükkerî'dir.

◉ **Tirmizî:** Ebû Hamza Muhammed b. Meymun olup Salih bir kimsedir. Abdullah b. Mübarek **"Hayatımızda ve zamanımızda"** demek istemiştir.

BÖLÜM: 8

➢ KÖTÜLÜKLER ORTADAN KALDIRILMAZ İSE AZAB İNER

2168- Ebû Bekir es Sıddîk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey insanlar; Sizler sadece kendinizden sorumlusunuz eğer siz doğru yolda iseniz sapıklığa düşenler size hiçbir zarar veremezler."** Maide 105. ayetini okuyorsunuz, halbuki ben Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"İnsanlar zâlimi ve zulmünü görüp de onu zulümden el çektirmezlerse Allah'ın onların hepsinin başına bir ceza indirmesi çok yakındır."** (Ebû Dâvûd, Fiten: 1)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Yezîd b. Harun vasıtasıyla İsmail b. ebî Hâlid'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu konuda Âişe, Ümmü Seleme, Numân b. Beşîr, Abdullah b. Ömer ve Huzeyfe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

Aynı şekilde bu hadisi pek çok kimse İsmail'den, Yezîd'in hadisi gibi rivâyet ederek bir kısmı merfu bir kısmı da mevkuf olarak bize aktarmışlardır.

BÖLÜM: 9

➢ İYİLİKLER EMREDİLİP KÖTÜLÜKLERDEN SAKINDIRILMAK GEREKİR

2169- Huzeyfe b. el Yemân (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Canım, kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki: Mutlaka iyilikleri emredecek ve kötülüklerden insanları sakındıracaksınız. Böyle yapmaz iseniz Allah size bir ceza gönderiverir de ona dua edersiniz duanız kabul olunmaz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Ali b. Hucr, İsmail b. Cafer vasıtasıyla Amr b. ebî Amr'dan bu senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

2170- Huzeyfe b. Yemân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki: Kıyamet kopmadan önce kendi devlet başkanınızı öldüreceksiniz ve birbirlerinize karşı kılıç çekeceksiniz, dünyanıza da kötü kimseler varîs olacaklar."** (İbn Mâce, Fiten: 11; Müslim, Fiten: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadisi sadece Ömer b. Ebû Amr'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 10

➢ HELAK EDİLEN TOPLUMLARDA HERKES NİYETİNE GÖRE DİRİLTİLECEKLERDİR

2171- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.) yere batırılan bir ordunun bahsedince Ümmü Seleme: **"Belki o ordudan içersinde zorla oraya katılmış olanlar da vardır, deyince: Rasûlullah (s.a.v.) onlar niyetlerine göre mahşer yerinde diriltileceklerdir"** buyurdu. (Müslim, Fiten: 2; İbn Mâce, Fiten: 30)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bu hadis aynı zamanda Nafi' b. Cübeyr'den ve Âişe'den de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 11

➢ KÖTÜLÜKLERİ EL İLE VE DİL İLE DEĞİŞTİRMEYE ÇALIŞMALIYIZ

2172- Tarık b. Şihâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bayram hutbelerini namazdan önceye alan ilk kimse Mervan'dır. Bir adam kalkıp Mervan'a: Sünnete aykırı davrandın"** dedi.

Mervan: **Ey Falan kimse burada yapılanlar artık bırakıldı"** dedi.

Ebû Saîd dedi ki: Bu adam üzerine düşeni yapmıştır. Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Her kim kötü bilinen bir şeyi görürse ona el atıp onu düzeltsin, buna gücü yetmez ise dili ile o kötülüğü düzeltmeye çalışsın buna da gücü yetmeyen ise kalbiyle bu işin kötü olduğunu bilsin ki bu durum imanın en zayıf şeklidir."** (Müslim, İman: 20)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 12

➢ İKİ KATLI GEMİNİN ALTINDAKİLER VE ÜSTÜNDEKİLERİN DURUMU

2173- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Allah'ın çizdiği sınırlara riayet ederek İslam'ı yaşamaya dikkat gösterenlerle riyakarlık ve yağcılıkla Müslüman geçinenlerin durumu denizdeki bir geminin alt ve üst katını kur'a çekerek paylaşan insanların durumuna benzer. Bunlardan kimisine geminin alt kısmı kimine de üst kısmı düşer. Aşağıdakiler su almak için yukarı inip-çıkarlarken yukarıdakilerin üzerlerine su sıçrattılar. Bunun üzerine yukarıdakiler şöyle derler: **"Yukarıya çıkarak bize eziyet etmenize müsaade etmeyeceğiz."**

Aşağıdakiler de şöyle derler: **"Biz de geminin alt kısmından bir delik açarak suyumuzu oradan alırız."**

Eğer üsttekiler, alttakileri yapacakları bu işten el çektirmezlerse hepsi birden boğulup ölürler, onlara engel olurlarsa hepsi birden kurtulurlar." (Buhârî, Şerike: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 13

➢ EN DEĞERLİ CİHÂD; ZÂLİM İDARECİYE HAK SÖZ SÖYLEMEKTİR

2174- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"En üstün cihâd zâlim olup haksızlık yapan devlet idarecisine gerçeği söylemektir."** (İbn Mâce, Fiten: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Umâme'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 14

➢ PEYGAMBERİMİZİN ÜMMETİ HAKKINDAKİ ÜÇ DİLEĞİ

2175- Habbab b. Eret (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir gün namaz kıldı ve o namazı uzattı. Bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlü bu güne kadar kılmadığın uzunlukta bir namaz kıldın dediler. Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet bu; korku ve ümid namazı idi. Bu namaz içerisinde**

ben Allah'tan üç şey istedim ikisini bana verdi; birini vermedi. Allah'tan ümmetimi kıtlıkla helak etmemesini istedim bunu bana verdi. Düşman güçlerinin ümmetimin başına musallat olmamasını istedim, bunu da bana verdi. Üçüncü olarak da ümmetimin birbirine düşürülmemesini istedim bunu bana vermedi" dedi. (Müslim, Fiten: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Sa'd ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2176- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah, yeryüzünü benim için katladı dürdü büktü bende yeryüzünün doğu ve batı her tarafını gördüm, ümmetimin hükümranlığı ve saltanatı benim için katlanan ve gösterilen yerlerine kadar ulaşacaktır. Bana iki hazine verildi biri sarı biri kırmızı Rabbimden ümmetimin umumî kıtlıkla helak etmemesini ve kendilerinden olmayıp onların köklerini kurutacak haricî (dış düşmanları onların başına musallat kılmamasını istedim. Rabbim ise şöyle buyurdu: **"Ey Muhammed kesinlikle hüküm verdim bu hüküm geri çevrilip değiştirilmez, Ümmetin için sana şu müjdeyi veriyorum; onları genel bir kıtlıkla helak etmeyecek ve kendilerinden olmayan köklerini kurutacak bir düşman gücünü onların başına musallat kılmayacağım hatta ümmetine karşı dünyanın çeşitli bölgelerinden -veya çeşitli bölgeleri arasından- bir araya gelseler bile. Fakat sonunda onlar yani senin ümmetin birbirini kıracak ve birbirini esir edecektir."** (Müslim, Fiten: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 15

➢ KARGAŞALI DÖNEMLERDE EN HAYIRLI KİMSE HANGİ KİMSEDİR?

2177- Ümmü Mâlik el Behziyye (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir kargaşadan bahsetti ve onun yakın olduğunu söyledi. Bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlü! O kargaşalık döneminde insanların en hayırlısı kimdir? Dedim. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Koyunlarıyla birlikte dağların başında olup davarlarının hakkını ödeyip Allah'a ibadet eden kişi ile atının dizginini eline almış kendisi düşmanını, düşmanı da kendisini ürküten kişi."** (İbn Mâce, Fiten: 13; Ebû Davud, Fiten: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ümmü Mübeşşîr, Ebû Saîd ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadisi Leys b. ebî Selim, Tavûs'tan, Ümmü Mâlik el Behziyye'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 16

➢ DİL KILIÇLARDAN KESKİN; NE ZAMAN OLACAKTIR?

2178- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Tüm Arap alemini çepeçevre kuşatacak olan bir fitne çıkacaktır. Bu kargaşada ölenler Cehennemliktir. Bu kargaşada dil kılıçtan daha keskin olacaktır."** (Ebû Dâvûd, Fiten: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: **"Ziyâd b. Siminkûş'un bu hadisten başka hadis rivâyet ettiğini bilmiyoruz."** Hammad b. Seleme bu hadisi Leys'den merfu olarak, Hammad b. Zeyd ise Leys'den mevkuf olarak rivâyet etmektedir.

BÖLÜM: 17

➢ EMANET VE GÜVEN İNSANLAR ARASINDAN KALKACAKTIR

2179- Huzeyfe b. Yemân (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle aktarmıştır: Rasûlullah (s.a.v.), bize iki konudan bahsetmişti birini gördüm diğerini beklemekteyim; Emanetten bahsetmişti ki: Emanet; önceleri insanların kalblerinin derinliklerine indiğini sonra Kur'ân'ın inip emanet konusunu insanların Kur'ân'dan ve sünnetten öğrendiklerini haber verip emanetin kalkacağından bahsederek şöyle buyurdu: Kişi uykuya dalacak kalbinden emanet duygusu yok edilecek ve basit bir nokta gibi iz kalacaktır. Sonra yine uykuya dalacak bu sefer emanet duygusunun geri kalanı da yok edilerek, çok çalışanın elindeki nasır izi gibi hafif bir iz kalacaktır. Sanki ayağının üzerinde yuvarladığın ve derinin kabarmasına sebeb olan ateş parçasının meydana getirdiği iz gibi onu şişkin görürsün fakat içinde bozuk sudan başka hiçbirşey yoktur. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) bir çakıl taşı alarak ayağının üzerinden yuvarladı ve şöyle buyurdu: Sonra insanlar aralarında alışveriş edecekleri hemen hemen hiç kimsenin emaneti yerine getirmeyeceği bir güne geleceklerdir. Hatta filan oğullarında dürüst bir kişi vardır... denilecek yine kalbinde hardal tanesi kadar imanı olmayan kişilere ne bahadır bir insan, ne kibar, ne akıllı insan denilecektir.

Huzeyfe şöyle devam etti: Öyle zamanlarda yaşadım ki: O günlerde kiminle alışveriş ettiğime aldırmazdım. Müslüman ise o kişiyi dini dürüst olmaya sevkederdi. Yahudî ve Hıristiyan ise onunda başında bulunan devlet gücü ve otoritesi kötülük yapmasına engel olurdu. Ama bugün ise sizden şu birkaç kişiyle alışveriş yapabilmekteyim. (Buhârî, Rikak: 35; İbn Mâce: Fiten: 27) ⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 18

➢ BİR GÜN; YAHUDÎ VE HIRİSTİYANLARIN YOLUNA MUTLAKA UYACAKSINIZ

2180- Ebû Vakîd el Leysî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Hayber'e çıktığında yolda müşriklerin silahlarını astıklarını bir ağaç olan **"Zat-ü envat"** adı verilen bir ağaca uğradı. İnsanlar Ey Allah'ın Rasûlü! Dediler: Onların Zat-ü Envatı olduğu gibi bize de bir **"Zat-ü envat"** tayin et dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): Sübhanallah dedi. Bu söz Musa'nın kavminin Musaya söylediği: "...Ey Musa bize O insanların taptıkları tanrıları gibi bir tanrı yap..." (Araf: 138) söze benzedi. Ben canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki: Sizler kendinizden önceki Yahudî ve Hıristiyanların yoluna mutlaka uyacaksınız." (Müsned: 20892)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Vakîd Leysî'nin ismi Harîs b. Avf'tır. Bu konuda Ebû Saîd'den ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 19

➢ KIYAMETE YAKIN NELER KONUŞACAKTIR

2181- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki: Yırtıcı hayvanlar insanlarla konuşmadan, kamçısının ucu ve ayakkabısının bağı kişiyle konuşmadan ve kişinin uyluğu kendisinden sonra ailesinin ne yaptığını haber vermeden kıyamet kopmayacaktır."** (Müsned: 11365)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda; Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garib olup, bu hadisi sadece Kâsım b. Fadl'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

Kâsım b. Fadl; Hadisçiler yanında güvenilir ve sağlam bir kimsedir. Yahya b. Saîd el Kattan ve Abdurrahman b. Mehdî onun güvenilir bir kimse olduğunu kaydetmişlerdir.

BÖLÜM: 20

➢ AY; İKİYE BÖLÜNMÜŞTÜ

2182- Rasûlullah (s.a.v.) zamanında ay ikiye bölünmüştü de Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştu: **"Şâhid olunuz."** (Müslim, Sıfat-ül Münafikîn: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, Enes ve Cübeyr b. Mut'ım'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 21

➢ KIYAMET ALAMETLERİNDEN YERE BATMA OLAYLARI NASIL OLACAK?

2183- Huzeyfe b. Üseyd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Biz aramızda kıyameti müzakere ederken Rasûlullah (s.a.v.) üst kattan bize baktı ve şöyle buyurdu: **"On alamet görülmeden kıyamet kopmayacaktır;**

1- Güneşin batıdan doğması,

2- Ye'cûc ve Me'cûc'ün çıkması,

3- Neml sûresinin 82. ayetinde belirtilen Dabbe'nin çıkması,

4- Biri doğuda biri batıda bir diğeri de Arap yarımadasında meydana gelecek yere batma hadisesi, çöküntüler,

5- Aden'den çıkacak bir ateş ki daima insanlarla beraber olacak, onlarla beraber gelip gidecek ve onlarla beraber istirahat edecektir. (İbn Mâce, Fiten: 29)

◉ Mahmûd b. Gaylân, Vekî' vasıtasıyla Sûfyân'dan ve Furat'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet edip ilave olarak **"Duman"** dedi.

Hennâd, Ebû'l Ahvas vasıtasıyla Furat el Kazzaz'dan bu hadisi Sûfyân'dan Vekî'in rivâyetine benzer şekilde rivâyet etmiştir.

Mahmûd b. Gaylân, Ebû Davut et Tayalisî vasıtasıyla Şu'be ve Mes'ûdî'den ki bu ikisi Furat el Kazzaz'dan işitmişlerdir. Abdurrahman'ın Sûfyân'dan ve Furat'tan rivâyeti gibi rivâyet etmişler ve ilave olarak **"Deccâl ve Duman"** demişlerdir.

Ebû Musa Muhammed b. Müsenna; Ebûn Numân el Hakem b. Abdullah el Icîî vasıtasıyla Şu'be'den, Furat'dan, Ebû Dâvûd'un, Şu'be'den rivâyeti gibi rivâyet ederek şu ilaveyi yapmışlardır: **"Onuncusu ise ya onları denize dökecek olan bir rüzgar veya Meryem oğlu İsa'nın inişidir."**

Tirmizî: Bu konuda Ali, Ebû Hüreyre, Ümmü Seleme ve Safiye b. Huyey'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

2184- Safiyye (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: İnsanlar bu beyt'e; Ka'be'ye karşı savaşmaya devam edecekler... Hatta bir ordu savaşmak üzere yola çıkacak çöle veya bu beldenin çölüne geldiklerinde öndekiler arkadakiler ve ortadakiler hepsi yerin dibine batırılacak hiçbiri kurtulamayacaktır. Bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlü! O orduya istemeyerek katılanların durumu ne olacak? Dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Onlar niyetlerine göre diriltileceklerdir"** buyurdu. (Müslim, Fiten: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2185- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bu ümmetin kıyamete yakın zamanlarda topluca yere batma, kılık değiştirilme ve patlamalar meydana gelecektir."**

Âişe diyor ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Aramızda Salih insanlar olduğu halde yine helak olur gider miyiz? Dedim. Rasûlullah (s.a.v.), **"Evet çirkin durumlar ortaya çıktığı vakit"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Âişe'nin bu hadisi garibtir. Sadece bu şekliyle bilinir. Abdullah b. Ömer'in hafızası yönünde; Yahya b. Saîd söz etmiştir.

BÖLÜM: 22
➢ GÜNEŞ BATIDAN DOĞACAK MI?

2186- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Güneş battığı bir sırada mescide girdim. Rasûlullah (s.a.v.), oturuyordu, Ey Ebû Zerr buyurdu: Şu güneş nereye gidiyor biliyor musun? Ben de: Allah ve Rasûlü en iyisini bilir dedim.** Bunun üzerine buyurdular ki: **Secde etmek için izin almaya gidiyor ve kendisine izin veriliyor, ve sanki günlerden bir gün geldiğin yerden doğ denilecek bunun üzerine güneş battığı yerden doğacaktır.** Sonra Rasûlullah (s.a.v.), Yasin sûresinin 38. ayetini okudu: **"... O da kendine ait bir yörüngede akıp gider..."** Bu okuyuş şekli Abdullah b. Mes'ûd'un okuyuş şeklidir. (Müslim, Fiten: 13; İbn Mâce, Fiten: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Safvân b. Assâl, Huzeyfe b. Esîd, Enes ve Ebû Musa'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 23
➢ YE'CÛC VE ME'CÛC NE ZAMAN ÇIKACAKTIR

2187- Zeyneb binti Cahş (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir gün yüzü kızarmış olarak ve üç kere "lailahe illallah" diyerek uykudan uyandı ve şöyle dedi: Yaklaşan bir bela yüzünden Arapların vay haline... Bu gün Yec'üc ve Mec'üc seddinden şu kadar delik açıldı buyurdu ve başparmağı ile şehâdet parmağı daire şeklinde bağladı. Zeyneb dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Aramızda Salih kişiler olduğu halde helak olur muyuz? Dedim. Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet çirkin haller çoğalırsa"** buyurdular. (Müslim, Fiten: 1; İbn Mâce, Fiten: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Sûfyân bu hadisin ceyyid=sağlam olduğunu söylemiştir.

Humeydî, Ali b. el Medînî ve hadis hafızlarından pek çok kimse Sûfyân b. Uyeyne'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir.

Humeydî diyor ki: Sûfyân b. Uyeyne diyor ki: Zührî'den yapılan rivâyette bu hadisin senedinde dört kadını ezberledim; Zeyneb binti ebî Seleme ve Habibe ki Rasûlullah (s.a.v.)'in besleyip büyüttüğü kimselerdir. Ümmü Habibe ve Zeyneb binti Cahş ise Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarındandır.

Aynı şekilde Ma'mer ve başkaları bu hadisi Zührî'den rivâyet etmiş olup **"Habibe'den"** dememişlerdir.

İbn Uyeyne'nin bazı arkadaşları bu hadisi İbn Uyeyne'den rivâyet ederek **"Ümmü Habibe'yi"** zikretmemişlerdir.

BÖLÜM: 24

➢ KUR'ÂN OKUDUĞU HALDE DİNDEN ÇIKACAK OLANLAR KİMLERDİR?

2188- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamete yakın zamanlarda yaşları genç hayalleri bozuk bazı kimseler çıkacak bunlar Kur'ân okuyacaklar fakat okudukları Kur'ân köprücük kemiklerinden aşağı geçmeyecektir. İnsanların en hayırlısı olan Muhammed (s.a.v.)'in sözlerini söyleyecekler fakat okun yaydan çıktığı gibi İslam dininden çıkacaklardır."** (Dârimî, Fiten: 22)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ebû Saîd ve Ebû Zerr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadisten başka rivâyet edilen hadislerde Kur'ân okuyup okudukları Kur'ân'ın köprücük kemiklerinden öteye geçmeyeceği kimselerin özelliklerinden bahsedilir ki bunlar Harûralı ve diğer Hârîcîlerdir.

BÖLÜM: 25

➢ TORPİLLİ İŞLER KIYAMETE YAKIN ÇOĞALACAK MI?

2189- Üseyd b. Hudayr (r.a.)'den rivâyete göre: Ensâr'dan bir adam Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Falan kimseye devlet işlerinden görev verdin bana vermedin dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Siz tercihli (torpilli) işleri benden sonra göreceksiniz; havuz başında benimle buluşuncaya kadar sabredin."** (İbn Mâce, Fiten: 21; Buhârî, Fiten: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2190- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizler benden sonra torpilli işler ve yadırgayacağınız bir takım işler göreceksiniz Ashab: Bize ne yapmamızı emredersin? Dediler. Buyurdular ki: Onlara haklarını verin kendinize ait olanı ise Allah'tan isteyin."** (Buhârî, Fiten: 2; İbn Mâce, Fiten: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 26

➢ DÜNYANIN ÖMRÜ NE KADARDIR?

2191- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), bir gün ikindi namazını ilk vaktinde kıldırıp sonra kalkıp konuşmaya başladı. Kıyamete kadar olacak şeylerden bildirmedik hiçbir şey bırakmadı. Bu haber verdiği şeyleri ezberleyen ezberledi unutan unuttu. Söyledikleri arasında şunlar vardı: Dünya yemyeşil çekici ve tatlıdır, Allah sizi dünyaya kendi sistemini yürütesiniz diye halife olarak göndermiştir ve ne yapacağınızı görmektedir. Dünyaya karşı kadınlara karşı dikkatli olun bu iki şey sizi Allah'ın yolundan ayırabilir. Söyledikleri şeyler arasında ayrıca şunlarda vardı: Dikkat edin! Hakkı bilen kişinin söylemesine engel olan şey insanlardan korkusu olmamalıdır.

Ebû Saîd ağladı ve şöyle dedi: Vallahi bazı şeyler gördüğümüz halde gerçekleri söylemekten korktuk.

Söyledikleri arasında şunlar da vardı. Dikkat edin! Her zulüm ve haksızlık yapan kimse için kıyamette yaptığı haksızlık oranına göre bir sancak dikilecektir.

Devlet başkanının zulüm ve haksızlığından daha büyük zulüm ve haksızlık olamaz. Onun sancağı ise arkasına saplanıp dikilecektir. O günkü ezberlediklerimiz arasında şunlarda vardı: Dikkat edin! Ademoğlu değişik tabakalarda yaratılmıştır. Onlardan kimi mü'min olarak doğar mü'min olarak yaşar ve mü'min olarak ölür. Bir kısmı ise kafir doğar kafir yaşar ve kafir olarak ölür. Bir kısmı ise mü'min doğar mü'min olarak yaşar ve kafir olarak ölür.

Yine bir kısmı kafir doğar, kafir yaşar ve mü'min olarak ölür. Dikkat edin insanlardan kimileri geç gazâblanıp öfkeden çabucak döner kimileri ise çabucak gazâblanıp çabucak öfkesinden döner hepsi birbirine karşı bir ibrettir. Dikkat edin! Onlardan kimileri de çabucak gazaba gelip gazabının dinmesi geçikir. Dikkat edin! Bunlar içerisinde en hayırlı olanı geç gazâblanıp çabucak öfkesini yenendir. Dikkat edin bunlar içerisinde en şerli olan çabucak gazâblanan ve öfkesini geç yenen kimsedir. Dikkatli olun! İnsanlar arasında kimileride vardır ki vermesi de istemesi de güzeldir. Yine bu insanlardan bir kısmı da vardır ki istemesi güzel ödemesi kötüdür. Yine bazıları da ödemesi güzel, istemesi kötüdür. Bunların hepsi birer ibrettir. Dikkat edin! Onlar arasında istemesi de vermesi de kötü olanlar vardır. Gözünüzü açın onların en iyileri istemesi de vermesi de güzel olandır. Onların en kötüleri ise istemesi de vermesi de kötü olandır. Uyanık olun! Gazâb insanın kalbindeki bir kor parçası gibidir. Bu halde insanı görmez misiniz, gözleri kızarır boyun damarları şişer. Her kim böyle bir durumla karşı karşıya kalırsa sırt üstü toprağa yatsın. Ebû Saîd dedi ki: Batmak üzere olan güneşe bakıyorduk batıp gitti mi diye; bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Dikkat edin! Dünyanın geçirdiği ömre karşılık kalan ömrü şu günümüzün geçen zamanına karşılık kalan kadardır yani güneş batmak üzeredir. Yani kıyamette çok yakındır." (İbn Mâce, Fiten: 18)

⦿ **Tirmizî:** Bu konuda Huzeyfe, Ebû Meryem, Ebû Zeyd b. Ahtab ve Muğîre b. Şu'be'den de hadis rivâyet edilmiştir. Hepsi de kıyamet kopuncaya kadar meydana gelecek olaylardan bahsetmişlerdir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 27

➢ ŞAM HALKI BOZULACAK MI?

2192- Muaviye b. Kurre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şam halkı bozulunca sizin orada bulunmanızda hayır yoktur. Ümmetimden bir gurup Allah'ın yardımı ile gâlibiyeti sürdürecek kıyamet kopuncaya kadar onlara karşı koyanlar onlara hiçbir zarar veremeyeceklerdir."** (İbn Mâce, Mukaddime: 1)

⦿ Muhammed b. İsmail ve Ali b. el Medînî der ki: **"Bunlar hadisle uğraşan kimselerdir."**

Tirmizî: Bu konuda Abdullah b. Havle, İbn Ömer, Zeyd b. Sabit ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

Ahmed b. Menî', Yezîd b. Harun vasıtasıyla Behz b. Hakîm'den babasından ve dedesinden aktararak şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Böyle bir durumda bana nereyi tavsiye edersiniz? Rasûlullah (s.a.v.)'de işte şurayı diyerek Şam tarafına işaret etti."**

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 28

➢ MÜSLÜMANLAR BİRBİRLERİNİ ÖLDÜRECEKLER Mİ?

2193- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Benden sonra kafirlere benzeyip birbirinizin boynunu vurmayan."** (Müslim, İman: 29)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd, Cerir, İbn Ömer, Kürz b. Alkame, Vâil'e ve Sunabihî'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 29

➢ BÜYÜK KARGAŞALAR ÇIKTIĞINDA KİM KİMDEN DAHA HAYIRLI OLACAK?

2194- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre; Osman b. Affân'ın öldürülmesiyle sonuçlanan karışıklıkta şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle söylediğine şâhidlik yaparım: **"Öyle bir karışıklık çıkacak ki oturan kimse ayakta olandan daha hayırlı olacaktır. Ayakta olan yürüyenden daha hayırlı durumda olacaktır. Yürüyen ise koşan kimselerden daha hayırlı konumda olacaktır."** Saîd şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Evime girip beni öldürmek için elini uzatana ne dersin? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Adem'in oğlu Habil gibi ol."** (Müsned: 1369)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Habbab b. Eret, Ebû Bekre, İbn Mes'ûd, Ebû Vakîd, Ebû Musa ve Hareşe'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasendir. Bazıları bu hadisi Leys b. Sa'd'tan rivâyet ederek hadisin senedine bir kişi ilave etmişlerdir.

Tirmizî: Bu hadis Sa'd tarafından değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 30

➢ KARANLIK GECELER GİBİ KARIŞIKLIKLARDA OLACAK MI?

2195- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Karanlık gecelerin parçaları gibi olan karışıklıklar gelmezden önce hayırlı amellere koşun. O günler gelince kişi mümin olarak sabahlayıp kafir olarak akşamlar kimileride mümin olarak akşamlayıp kafir olarak sabaha çıkarlar. O gün insanlar dinlerini dünyalık karşılığında satacaklardır."** (Müslim, İman: 29; Ebû Dâvûd, Fiten: 1)

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2196- Ümmü Seleme (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) bir gece uykusundan uyandı ve şöyle buyurdu: **"Sübhanallah! Bu gece nice karışıklıklar fitneler ve nice hazineler indi fakat odalarında yatmakta olup bunlardan haberi olmayanları kim uyandıracak? Dünyada nice giysisi olanlar var ki ahirette çıplaktırlar."** (Buhârî, İlim: 27)

⊙ Bu hadis hasen sahihtir.

2197- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamete yakın karanlık gecenin parçaları gibi karışıklıklar ortaya çıkacaktır. O karışıklıklar içinde kişi mü'min olarak sabahlayıp kafir olarak akşamlayacaktır ve kimileride akşama mü'min olarak çıkıp sabaha kafir olarak çıkacaktır. Bazı kimseler dinlerini dünyalık karşılığında satacaklardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Cündüp, Numân b. Beşîr, Ebû Musa'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis bu şekliyle garibtir.

2198- Hasan el Basrî (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Kişi mü'min olarak sabahlayıp kafir olarak akşamlar, mü'min olarak akşamlayıp kafir olarak sabahlar."** Hakkında şöyle derdi: **"Kişi kardeşinin canı malı ve ırzını haram kabul ederek sabahlayıp, akşama mübah sayar hale gelir. Yine mü'min kardeşinin canı malı ve ırzını haram kabul ederek akşamlayıp sabaha mübah sayar halde çıkar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

2199- Vâil b. Hucr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir kimse Rasûlullah (s.a.v.)'e şöyle sorarken işittim: **"Başımızda bizim haklarımızı vermeyen fakat kendi haklarını bizden isteyen devlet adamları bulunursa bu konuda ne dersiniz?"** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Namaz kılıp Müslüman oldukları sürece onları dinleyin ve itaat edin herkes kendi işinden dolayı sorumludur."** (Müslim, Imara: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 31

➢ İLİM YOK OLUP KANLI HADİSELER ÇOĞALACAK MI?

2200- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Önünüzde öyle günler gelecek ki o günlerde ilim ortadan kalkmış olacak ve herç çoğalacaktır."** Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Herç nedir?"** Buyurdular ki: **"Öldürme hadiseleridir."** (İbn Mâce, Fiten: 26; Dârimî, Mukaddime: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Hâlid b. Velid, Ma'kıl b. Yesâr'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis sahihtir.

2201- Ma'kıl b. Yesâr (r.a.)'den merfu olarak rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herc=Karışıklık anarşi ve terör zamanlarında kulluk yapabilmek bana hicret etmek gibi zordur."** (Müslim, Fiten: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih garib olup Hammad b. Zeyd'in Mualla'dan rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 32

➢ KILIÇLAR NE ZAMAN BIRAKILACAK?

2202- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimin arasında meselelerin halledilmesi için kılıç ortaya konulduğunda kıyamete kadar bir daha kaldırılmayacaktır."** (Müslim, Fiten: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 33

➢ KARIŞIKLIK ZAMANLARINDA TAHTADAN KILIÇ EDİNMELİ MİYİZ?

2203- Ühbân b. Zayfî el Gıfârî'nin kızı Udeyse (r.anha)'dan rivâyet edilmiştir. Ali b. ebî Tâlib babama gelerek kendisiyle beraber çıkmasını istedi babam ona dedi ki: Benim dostum ve senin amcaoğlun Rasûlullah (s.a.v.): İnsanlar ayrılığa düştükleri zaman odundan bir kılıç edinmemi bana tavsiye etmişti. Bende bunu edinmiş durumdayım. Eğer istersen o kılıcı alarak seninle birlikte çıkarım. Udeyse: Bu söz üzerine **"Babamı bıraktı"** dedi. (İbn Mâce, Fiten: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Muhammed b. Mesleme'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Abdullah b. Ubeyd'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

2204- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.), Fitne (karışıklık ve anarşi) hakkında şöyle buyurdu: **"Müslümanlar arasında karışıklık çıktığı zamanlarda; yaylanızı kının kirişlerinizi kesip kopanın. Evlerinizin içerisine kapanın ve Adem'in oğlu Habil gibi olun."** (Ebû Dâvûd, Fiten: 25; Müslim, İlim: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. Abdurrahman b. Servan, Ebû Kays el Evdî'dir.

BÖLÜM: 34

➢ KIYAMETİN ALAMETLERİ NELERDİR?

2205- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğim bir hadisi size rivâyet edeceğim ki benden sonra hiçbir kimse bu hadisi Rasûlullah (s.a.v.)'den işitmiş olarak rivâyet edemez. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şunlar kıyametin alametlerindendir. İlmin ortadan kalkıp cahilliğin ortalığı kaplaması, zinanın yaygın hale gelmesi, içkilerin bol miktarda içilmesi, kadın nüfusunun çoğalıp erkeklerin azalması hatta elli kadına bir erkek düşecek hale gelmesi."** (İbn Mâce, Fiten: 25; Müslim, İlim: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Musa, Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 35

➢ GELECEK GÜNLER GEÇMİŞİ ARATACAK MI?

2206- Zübeyr b. Adîy (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes b. Mâlik'in yanına girdik ve Haccac'tan çektiklerimizden dolayı ona yakındık. Bunun üzerine şöyle dedi: **"Rabbinize kavuşuncaya kadar geçecek hiçbir sene yoktur ki kendisinden sonra gelen yıllar onlardan beter olmasın bunu Peygamber (s.a.v.)'den işittim."** (Buhârî Fiten: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Muhammed b. Müsenna, Hâlid b. Harîs vasıtasıyla Humeyd'den ve Enes'den bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiştir. Bu hadis birinci rivâyetten daha sağlamdır.

2207- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yeryüzünde Allah Allah diyen kalmayıncaya kadar kıyamet kopmayacaktır."** (Müslim, İman: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Muhammed b. Müsenna, Halid b. Haris vasıtasıyla Humeyd'den ve Enes'den bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiştir. Bu hadis birinci rivâyetten daha sağlamdır.

BÖLÜM: 36

➢ YERYÜZÜ KIYMETLİ MADENLERİNİ DIŞARIYA ÇIKARACAK MI?

2208- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yeryüzü içerisindeki altın ve gümüşleri koca koca sütunlar halinde ortaya çıkaracaktır. Hırsız gelip; bunun yüzünden elim kesilmişti diyecek. Katil gelip, bunun yüzünden adam öldürdüm diyecek. Akrabası ile alakasını kesen gelip, bu yüzden akrabalarımla alakamı kesmiştim diyecek sonra hepsi çağrılacak ve yeryüzünün ortaya çıkardığı bu altın ve gümüş madenlerinden hiçbir şey almadan geçip gidecekler."** (Müslim, Fiten, 8; İbn Mâce, Fiten: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 37

➢ EN ALÇAK KİMSE EN MUTLU KİMSE OLUNCAYA KADAR KIYAMET KOPMAYACAKTIR

2209- Huzeyfe b. Yemân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Dünyada alçak oğlu alçaklar en mutlu kimseler oluncaya kadar kıyamet kopmayacaktır."** (Müsned: 22214)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Amr b. ebî Amr'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 38

➢ ON BEŞ KÖTÜLÜK İŞLENİRSE BELALAR İNER Mİ?

2210- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetim onbeş kötülüğü işlerlerse başlarına belalar iner: Ey Allah'ın Rasûlü onlar nelerdir? Denildi. Buyurdular ki: [1-] Ganimet, mal, kredi, sermaye belli kişiler arasında devrettiği zaman, [2-] Emanet, ganimet sayılıp emanete riayet kalmadığı zaman, [3-] Zekat angarya ve cereme sayıldığı zaman, [4-] Erkekler hanımlarına itaat edip, [5-] Annelerine saygısız davrandığı zaman, [6-] Kişi arkadaşına karşı iyi olup, [7-] Babasına sıkıntı çektirdiği zaman, [8-] Mescidlerde Allah ve Rasûlünün istemediği sesler yükseldiği zaman, [9-] Aşağılık kimseler topluma reis olduğu zaman, [10-] Bir kimseye şerrinden korkulduğu için ikram edildiği zaman, [11-] Her türlü içkiler bol bol tüketildiği zaman, [12-] Lüks ve israf olan ipekli elbiseler giyildiği zaman, [13-] Şarkı söyleyen sanatçıların çoğalıp her iş için çağrıldıkları zaman, [14-] Her türlü çalgı aletleri kullanıp elde edildiği zaman, [15-] Bu ümmetin sonradan gelen nesilleri önceki atalarını lanetlediği zaman İşte o zaman ve durumlarda bir kızıl rüzgar veya topluca yere batmak, veya şekil ve kılık değişmesi gibi belaları bekleyin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis garib olup, bu hadisi sadece Ali b. ebî Tâlib'in bu rivâyetiyle bilmekteyiz.

Bu hadisi Yahya b. Saîd el Ensarî'den; Ferec b. Fedâle'den başka rivâyet eden bir kimse tanımıyoruz. Ferec b. Fedâle hakkında bazı hadisçiler ileri geri konuşmuşlar ve hafızası yönünden zayıf olduğunu söylemişlerdir. Kendisinden Vekî' ve pek çok hadis imamı hadis rivâyet etmişlerdir.

2211- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ganimet ve devlete ait mallar kredi sermaye belli kişiler arasında dönüp dolaştığı zaman, emanet ganimet gibi sayılıp emanete riayet kalmadığı zaman, zekat verme işi angarya ve cereme gibi sayıldığı zaman, din dışındaki ilimler ve bilgiler öğrenildiği zaman, kişi hanımına itaat edip annesine saygısızlık yaptığı zaman, arkadaşına yakın olup, babasından uzaklaştığı zaman, mescidlerde Allah ve Rasûlünün istemediği sesler yükseldiği zaman, İslam yolundan ayrılan kimselerin kabile başına başkan oldukları zaman, aşağılık kimselerin topluluğun başına idareci olarak geçtikleri zaman. Bir kimseye şerrinden korkulduğu için ikram ve hürmet gösterildiği zaman, şarkıcı ve sanatçı denilen kadınlar ortaya çıktıkları ve meşhur oldukları zaman, her türlü çalgı aletleri çıkıp alınıp satıldığı zaman, içkinin her türlüsü kullanıldığı zaman, bu ümmetin sonradan gelen nesilleri önceki atalarına lanet okudukları zaman bu durumda kızıl rüzgarını gözetleyin, depremleri**

gözetleyin, topluca yere batmaları bekleyin, kılıç değiştirme olaylarını bekleyin, taşlanma olaylarını gözetleyin ipi kopan kolyenin tanelerinin birer birer dağılıp takip etmesi gibi değişik alametleri bekleyin." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ali'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

2212- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bu ümmette topluca yere batma, kılık değiştirme ve taşlanma olayları olacaktır."** Bunun üzerine Müslümanlardan bir adam şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu ne zaman olacak? Buyurdular ki: **"Şarkıcı, sanatçı kadınlar ve dansözler çoğaldığı çalgı aletlerinin çoğaldığı ve her türlü içkinin çokça içildiği zaman."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis A'meş'den, Abndurrahman b. Sabit'den mürsel olarak rivâyet edilmiştir. Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 39

➢ KIYAMET VE PEYGAMBERİMİZ BİRBİRİNE ÇOK YAKINDIR

2213- Müstevrid b. Şeddâd el Fihrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ben, kıyametin soluğunda gönderildim. Şunun şunu geçtiği gibi diyerek şehâdet parmağı ile orta parmağını birbirine yaklaştırarak gösterdi."** (İbn Mâce, Fiten: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Müstevrid b. Şeddâd rivâyeti olarak garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

2214- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ben kıyametle yan yana gönderildim, Ebû Dâvûd, şehâdet parmağı ile orta parmağını gösterdi. Birinin diğerinden fazlalığı da bir şey mi sayılır sanki..."** (İbn Mâce, Fiten: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 40

➢ KIYAMET KOPACAĞI ESNADA HANGİ TOPLUMA SAVAŞ AÇILACAK?

2215- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ayakkabıları kıldan yapılmış bir topluma savaş açılmadıkça kıyamet kopmayacaktır ve siz yüzleri deriyle kaplanmış kalkana benzeyen bir milletle savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır."** (İbn Mâce, Fiten: 36; Buhârî, Cihâd: 94)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Bekir es Sıddîk, Büreyde, Ebû Saîd, Amr b. Tağlib ve Muaviye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 41

➢ KİSRA VE KAYSERLER DE YOK OLACAKLAR MI?

2216- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kisra yok olunca başka kisra gelmeyecek kayser yok olunca başka kayser gelmeyecektir. Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki; onların tüm mal varlıkları Allah yolunda harcanacaktır."** (Buhârî, Cihâd: 92; Müslim, Fiten: 11)

14 asır önceki iki büyük devletin başkanları söyleniyor; O gün için İran en süper güç olup başında kisra denilen hükümdar bulunuyor yine süper devlet durumunda olan Rum hükümdarlarına da Kayser deniyordu. O gün her iki süper devlette hezimete uğradı ve onların hazineleri İslam ordularına harcanmıştı...

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 42

➢ HİCAZ BÖLGESİNDEN BİR ATEŞ ÇIKMADIKÇA KIYAMET KOPMAZ

2217- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet kopmazdan önce Hadremevt veya Hadramevt yakınlarından bir ateş çıkacak ve insanları çevresinde toplayacaktır. Ashab, Ey Allah'ın Rasûlü! Bize o zaman neyi tavsiye edersin dediler. Şam'a gidin buyurdular."** (Müslim, Fiten: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Huzeyfe b. Esîd, Enes, Ebû Hüreyre ve Ebû Zerr'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis İbn Ömer rivâyeti olarak hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 43

➢ YALANCI PEYGAMBERLER ÇIKMADIKÇA KIYAMET KOPMAYACAKTIR

2218- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her biri Peygamber olduğunu iddia eden otuz kadar yalancı ve Deccâl çıkmadıkça kıyamet kopmayacaktır."** (Ebû Dâvûd, Fiten: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Câbir b. Semura, İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

2219- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ümmetimden bazı guruplar müşriklere katılıp putlara tapmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Aynı zamanda ümmetimden otuz yalancı ortaya çıkacak ve her biri Peygamber olduğunu iddia edecektir. Halbuki ben Peygamberlerin sonuncusuyum benden sonra Peygamber olmayacaktır."** (Ebû Dâvûd, Fiten: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 44

➢ SAKÎF KABİLESİNDEN DE BİR YALANCI ÇIKACAK MI?

2220- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sakıf kabilesinden çıkacak olan bir yalancı ve hunhar biri çıkacaktır."** (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 58)

◉ **Tirmizî:** O kabileden çıkan Yalancı **"Muhtar"** isimli kimsedir. Hunhar kimse ise **"Haccac b. Yusuf'tur."**

Ebû Dâvûd, Süleyman b. Selmin-il Belhî, Nadr b. Şümeyl vasıtasıyla Hişâm b. Hassân'dan rivâyet ederek şöyle demiştir: **"Haccac'ın tutuklayarak öldürdüğü kişileri saydılar, yüzyirmibin kişiyi buldu."**

Tirmizî: Bu konuda Esma binti Ebî Bekir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Abdurrahman b. Vakîd, Şerîk'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Şüreyk'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Şerîk=Abdullah b. Usm'dur. İsrail ise Abdullah b. Isme demektedir.

BÖLÜM: 45

➢ HİCRÎ ÜÇÜNCÜ ASIRDAN SONRA ETLENME VE YAĞLANMA ÇOK MU OLACAK?

2221- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"En hayırlı insanların bulunduğu asır benim bulunduğum asırdır sonra onlardan sonra gelenler, sonra yine onlardan sonra gelenlerdir. Bunların ardından çok yiyip içmeden dolayı etlenip yağlanıp şişmanlayarak semiren ve semirmeyi seven ve şâhidlik istenmeden şâhidlik yapan bir toplum gelecektir."** (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 52)

⊙ **Tirmizî:** Muhammed b. Fudayl bu hadisi böylece A'meş'den, Ali b. Müdrik'den, Hilâl b. Yesaf'tan rivâyet etmiştir. Hadis hafızlarından pek çok kişi bu hadisi A'meş'den, Hilâl b. Yesaf'tan rivâyet ediyor ve senedinde Ali b. Müdrik'i zikretmemişlerdir.

Tirmizî: Husayn b. Hureys, Vekî' vasıtasıyla A'meş'den Hilâl b. Yesaf'tan, İmrân b. Husayn'dan bu hadisin benzerini bize aktarmıştır. Bu rivâyet bence Muhammed b. Fudayl'in rivâyetinden daha sağlamdır. Bu hadis başka şekillerde de İmrân b. Husayn'dan rivâyet edilmiştir.

2222- İmrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimin en hayırlısı gönderildiğim asırda yaşayan Müslümanlardır. Sonra onları takip eden asırlardaki yaşayanlardır. İmrân üçüncü asrı zikredip zikretmediğini hatırlamıyorum. Sonra bir takım insanlar ortaya çıkacak şâhidlikleri istenmediği halde şâhidlik yapacaklar ve böylelikle hainlik edecekler de kendilerine itimat edilmeyecek çok yemelerinden dolayı aralarında şişmanlık yaygınlaşacaktır."** (Müslim, Fedail-üs Sahabe: 52)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 46

➢ KAÇ HALİFE KUREYŞ'DEN GELECEKTİR?

2223- Câbir b. Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Benden sonra onikî idareci gelecek."** Câbir diyor ki; sonra birşey daha söyledi fakat ben anlıyamadım ve yanımdaki kişiye sordum. Dedi ki: **"Hepsi de Kureyş'dendir."** (Ebû Dâvûd, Mehdî: 2)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Küreyb, Ömer b. Ubeyd'in babasından, Ebû Bekir b. Ebû Musa'dan, Câbir b. Semure'den benzeri şekilde rivâyet edilmiştir. Yine bu hadis başka bir şekilde Câbir b. Semure'den rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis Ebû Musa'nın Câbir b. Semure'den rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Bu konuda İbn Mes'ûd ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 47

➢ KİM HALİFEYİ KÜÇÜK GÖRÜR HAKARET EDERSE ALLAH'TA ONU ALÇALTIR

2224- Ziyâd b. Küseyb el Adevî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Âmir hutbe okurken Ebû Bekre ile beraber onun minberinin yanında idim, İbn Âmir hutbe okurken üzerinde ince bir elbisesi vardı. Ebû Bilâl: İdarecimize bakın fasık kimselerin elbisesini giyiyor dedi. Bunun üzerine Ebû Bekre şöyle konuştu: Sus Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Kim yeryüzünde Allah'ın halifesine küçük görecek hakaret ederse Allah'ta o kimseyi küçük düşürecektir."** (Müsned: 19538)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 48

➢ HALİFELİK KAÇ YIL OLACAK ONDAN SONRA NE OLACAK?

2225- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ömer b. Hattâb'a kendi yerine geçecek birini tayin etsen denildi o da şöyle cevap verdi: Ben yerime birini tayin etsem bu uygundur çünkü Ebû Bekir kendisinden sonrası için birini tayin etmişti. Şayet yerime birini tayin etmez isem bu da mümkündür. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) yerine birisini tayin etmemiştir."** (Müslim, Imara: 1)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis biraz uzuncadır ve sahihtir. İbn Ömer'den değişik şekillerde de hadis rivâyet edilmiştir.

2226- Sefine (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetim arasında gerçek halifelik otuz sene olacaktır bu müddetten sonra iş hükümdarlık sistemine geçecektir."** Sefine bana dedi ki: Ebû Bekir, Ömer ve Osman'ın halifelik sürelerini ve Ali'nin halifelik süresini hesapla... Hesapladık otuz sene olarak bulduk. Saîd dedi ki: Bunun üzerine ona Emeviler hilafetin kendilerinde olduğunu iddia ediyorlar dedim. Dedi ki: Zerkaoğulları denilen Emeviler; yalan söylüyorlar onlar halifelik değil hükümdarlık yapıyorlar ve hükümdarlığın da en kötüsünü yapıyorlar dedi." (Müsned: 20910)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Ali'den şu söz rivâyet edilmiştir: **"Peygamber (s.a.v.), halifelik konusunda bir söz söylememiştir."**

Bu hadis hasendir. Pek çok kimse bu hadisi Saîd b. Cem'han'dan rivâyet etmişlerdir. Bu hadisi sadece onun rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 49

➢ HALİFELİK KIYAMETE KADAR HEP KUREYŞ'DEN Mİ OLACAK?

2227- Habib b. Zübeyr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Abdullah b. ebû'l Hüzeyl'den işittim şöyle diyordu: Rabia kabilesinden bazı kişiler Amr b. Âs'ın yanında bulunuyorlardı. Bu arada Bekir b. Vâil kabilesinden bir kimse Kureyş yaptığı işlerden vazgeçmelidir. Değilse Allah bu iktidarı Kureyş'in dışında başka bir Arap toplumuna verecektir. Dedi. Bunun üzerine Amr b. As şöyle dedi: Söylediğin çıkmadı çünkü Ben; Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: Kureyş hayır ve şer yani cahiliye ve İslam dönemlerinde kıyamete kadar her zaman idareci durumundadırlar." (Müsned: 18140)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Mes'ûd, İbn Ömer ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garib sahihtir.

BÖLÜM: 50

➢ CEHCAH İSİMLİ BİRİ İDARECİ OLACAK MI?

2228- Ömer b. Hakem (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Hüreyre'den işittim şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Azâd edilmiş kölelerden Cehcah isimli, biri idareci oluncaya kadar gece ve gündüz sona ermeyecek yani kıyamet kopmayacaktır."** (Müslim, Fiten: 25)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 51

➢ SAPIK VE SAPIKLIĞA GÖTÜRÜCÜ İDARECİLER DE Mİ GELECEK?

2229- Sevbân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetim için tek korkum sapık ve saptırıcı devlet adamlarının çıkmasıdır. Sevbân Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu da söyledi: Ümmetimden bir cemaat Allah'ın emri tahakkuk edinceye kadar bâtıla galebe çalarak hak üzere devam edeceklerdir. Onları yardımsız bırakanlar onlara zarar veremeyeceklerdir."** (Müslim, Imara: 44)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: Ali b. el Medînî'den işittim şöyle demişti: Peygamber (s.a.v.)'in **"Ümmetimden bir cemaat hak üzere olmaya devam edecektir."** Hadisi Ali'ye hatırlatılınca dedi ki: **"Onlar hadisle uğraşan ve ona göre yaşayan kimselerdir."**

BÖLÜM: 52

➢ DÜNYANIN SONU NE ZAMAN GELECEK?

2230- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ehli beytimden ismi ismime benzeyen bir kişi Arapların başına geçip idarelerini eline alıncaya kadar dünyanın sonu gelmeyecektir."** (Ebû Dâvûd, Mehdi, 7)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ali, Ebû Saîd, Ümmü Seleme ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen sahihtir.

2231- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ehli beytimden ismi ismime benzer bir kişi iş başına geçecektir."** Âsım diyor ki: Ebû Salih, Ebû Hüreyre'nin şöyle dediğini bize aktardı: **"Dünyanın bir günlük ömrü kalmış olsa bile o kimsenin başa geçmesi için Allah o günü uzatır."** (Ebû Dâvûd, Mehdî: 7)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 53

➢ MEHDÎ HER İSTEYENE VERECEK Mİ?

2232- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre şöyle demiştir: Peygamberimizden sonra bir olay çıkacağından korktuk ve Rasûlullah (s.a.v.)'e sorduk, buyurdular ki: **"Ümmetimin arasında Mehdî çıkacaktır, beş veya yedi veya dokuz** (şüphe eden râvî: Zeyd'tir) **yaşayacaktır.** Ebû Saîd diyor ki: **"Bu müddet nedir?"** Diye sorduk. Rasûlullah (s.a.v.) **"Senedir"** buyurdu, ve şöyle devam etti: **"Bir kimse o mehdîye gelecek ve Ey Mehdî bana ver bana ver diyecek mehdî de onun elbisesinin eteğiyle taşıyabileceği kadar eteğini dolduracaktır."** (Ebû Dâvûd, Mehdî, 7)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Ebû Saîd'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Ebû's Sıddîk en Nacî'nin ismi Bekir b. Amr'dır. Bekir b. Kays da denilmektedir.

BÖLÜM: 54

➢ MERYEM OĞLU İSA'DA KIYAMETE YAKIN İNECEK Mİ?

2233- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Canım, Kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki Meryem oğlunun adaletli bir hakem olarak size inmesi pek yakındır. O gelince haç'ı kıracak, domuzu öldürecek, cizyeyi kaldıracak, mal o derece çoğalacak ki kimse onu kabul etmeyecektir."** (İbn Mâce, Fiten: 33; Müslüm, Fiten: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 55

➢ HANGİ PEYGAMBERLER DECCÂL'DAN SAKINDIRMIŞLARDIR?

2234- Ebû Ubeyde b. Cerrâh (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyurmuştu: **"Nuh'tan sonra gelen her Peygamber kavmini Deccâl'den kavmini sakındırmıştır ve ben de sizi ondan önemle sakındırıyorum."** Rasûlullah (s.a.v.) bize özelliklerini bildirdi ve şöyle devam etti: **"Belki beni gören ve sözümü işitenlerden biri ona ulaşacaktır dedi."** Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlü! O gün kalplerimiz nasıl olacaktır?"** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Aynen bugünkü gibi veya daha da hayırlı."** (İbn Mâce, Fiten: 33; Müslüm, Fiten: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Büsr, Abdullah b. Hâris, İbn Cüzey, Abdullah b. Muğaffel ve Ebû Hüreyre'den hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis Ebû Ubeyde b. Cerrâh rivâyeti olarak hasen garibtir.

BÖLÜM: 56

➢ DECCÂLIN BELİRGİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

2235- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), insanlar arasında kalkıp Allah'a layık olduğu şekilde övgüde bulunduktan sonra Deccâl'den bahsederek şöyle buyurdu: **"Ben sizi ondan önemle sakındırıyorum her Peygamber de kavmini ondan sakındırmıştı. Fakat ben hiçbir Peygamberin kavmine söylemediği bir sözü söyleyeceğim;**

Onun tek gözlü olduğunu biliyorsunuz, O bu haliyle tanrılık iddiasında bulunacak halbuki Allah tek gözlü değildir. Zührî diyor ki: Bana Ömer b. Sabit el Ensârî bildirdi ona da Peygamberin ashabından biri bildirmiş: Rasûlullah (s.a.v.) o gün onları Deccâl fitnesinden sakındırırken şöyle buyurmuştu: Biliyorsunuz ki sizden hiçbiriniz ölmeden önce Rabbini asla göremeyecektir. O Deccâl'ın iki gözü arasında kafir yazılıdır. Onun amelinden hoşlanmayanlar bu yazıyı okuyacaktır." (Müslim, Fiten: 20; Ebû davud, Melahım: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2236- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yahudîler sizinle savaşacaklar ve siz onlar üzerine tüm gücünüzle hâkim olacaksınız. Hatta taşlar bile konuşarak: "Ey Müslüman arkamda bir Yahudî saklanmaktadır öldür onu"** diyecektir. (Müslim, Fiten: 18; Buhârî, Cihâd: 93)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 57

➢ DECCÂL NEREDEN ÇIKACAKTIR?

2237- Ebû Bekir es Sıddık (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.), bize Deccâl'den bahsederek şöyle konuştu: **"Deccâl, doğudan Horasan denilen bölgeden çıkacaktır yüzleri deri ile kaplanmış kalkanlara benzeyen insanlar ona uyacaklardır."** (İbn Mâce, Fiten: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis hasen garibtir. Abdullah b. Şevzep bu hadisi Ebû't Teyyah'tan rivâyet etmiştir. Bu hadis sadece Ebû't Teyyah'ın rivâyeti olarak bilinmektedir.

BÖLÜM: 58

➢ DECCÂL'IN ÇIKIŞINDAN ÖNCEKİ BAZI ALAMETLER

2238- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Büyük ve kanlı bir olay, Kostantiniyye'nin fethedilmesi ve Deccâl'ın çıkışı yedi ay içersinde olacaktır."** (Müslim, Fiten: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Sa'b b. Cessâme, Abdullah b. Büsr, Abdullah b. Mes'ûd ve Ebû Saîd el Hudrî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahih garib olup sadece bu şekliyle bilmektedir.

2239- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Kostantiniyye'nin fethedilmesiyle kıyamet yan yanadır."** (Müslim, Fiten: 9)

◉ Mahmûd diyor ki: Bu hadis garibtir. Çünkü Konstantiniyye: Rumların şehridir ve Deccâl çıktığında fethedilecektir. Kostantiniyye, Peygamberin ashabı zamanında bir kere fethedilmişti.

BÖLÜM: 59

➢ DECCÂL'İN TÜM ÖZELLİKLERİ VE YAPACAKLARI ŞEYLER NELERDİR?

2240- Newâs b. Sem'an el Kilabî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) bir sabah Deccâl'den bahsederek sesini bazen alçaltıp bazen de yükselterek konuştu ki biz Deccâl'ın Medîne hurmalıkları tarafında olduğunu sandık... Rasûlullah (s.a.v.)'in yanından dağıldık sonra tekrar ona döndük, durumumuzdan anlamış olacak ki nedir derdiniz? Diye sordu. Ey Allah'ın Rasûlü! Dedik: Bu sabah Deccâl'den bahsettin sesini alçaltıp yükselterek anlattın biz de onu Medîne hurmalıklarına kadar yaklaşmış olabileceğini düşündük... Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdular: "Sizin için korktuğum şey Deccâl'den başkadır." Eğer Deccâl ben sizin aranızda iken çıkarsa onu sizin yerinize ben delillerle mağlub ederim. Ben aranızda yokken çıkarsa her Müslüman kendi delilleriyle kendisini savunacaktır. Ben tüm Müslümanları onun şerrinden Allah'a emanet ediyorum. "Deccâl, kıvırcık saçlı bir delikanlı şeklindedir, gözü dışarıya çıkmış şekildedir. Abdulazza b. Katan'a benzer. Sizden kim onunla karşılaşırsa Kehf sûresinin ilk ayetlerini okusun. Rasûlullah (s.a.v.), konuşmasına şöyle devam etti: Deccâl, Şam ile Irak arasından çıkacaktır, sağ sol her tarafı çabucak bozmaya çalışacaktır. Ey Allah'ın kulları o günleri görürseniz Allah'ın dini üzerinde kalmaya özen gösterip dininizde sebat**

ediniz. Biz de Ey Allah'ın Rasûlü! Dedik; Deccâl yeryüzünde ne kadar kalacaktır? Buyurdular ki? **"Kırk gün kalacaktır; bir günü bir sene uzunluğunda, bir günü bir ay uzunluğunda, bir günü de bir hafta uzunluğunda olacak diğer günleri ise sizin bu günkü günleriniz durumunda olacaktır."** Ey Allah'ın Rasûlü dedik. Bir sene kadar olacak günde bir günlük namaz bize kafi gelecek mi? Ne dersiniz? Buyurdular ki: **"Hayır sizler namaz vakitlerini bu günkü kıldığınız şekilde hesap ederek takdir edip ayarlarsınız." Ey Allah'ın Rasûlü! dedik; Deccâl'in yeryüzündeki hızı ne kadar olacaktır? "Rüzgarın önüne kattığı bulut gibi olacak bir topluma gelip onları kendisine inanmaya çağıracak onlarda onu yalanlayacaklar ve sözlerini reddedeceklerdir. Bu kimselerin malları Deccâl'in arkasından gidecek sabahladıkları vakit ellerinde bir şey kalmamış olacaktır. Sonra başka bir topluma gelecek onları da davet edecektir. Onlar da Deccâl'e inanacaklardır. Deccâl göğe yağmur yağdırmasını emredecek te gök yağmurunu indirecektir. Toprağa bitkileri bitirmesini emredecek toprakta bitki çıkaracaktır. O toplumun küçükbaş ve büyükbaş hayvanları o gün her zamankinden daha fazla etlenmiş semiz durumda memeleri sütle dopdolu olarak döneceklerdir.** Rasûlullah (s.a.v.), sözlerine şöyle devam etti: **"Deccâl bir harabeye uğrayıp hazinelerini çıkar diyecek ve oradan ayrılıp gidecek oradaki hazineler de arıların arı beyini takip ettikleri gibi Deccâl'ın peşinden gidecektir. Sonra Deccâl genç sağlam atik birini çağıracak ve kılıç darbesiyle iki parça edecektir. Sonra onu çağıracak oda yüzü parlayarak ve gülerek gelecektir. Tam bu esnada Meryem oğlu İsa; Şam'ın doğusunda beyaz minarenin yanında iki güzel elbise içersinde ellerini iki meleğin kanatlarına koymuş olarak inecektir. Başını eğdiğinde başından damlayarak başını kaldırdığında ise başından gümüş suyu kadar berrak inci taneleri gibi su damlacıkları dökülecektir. Rasûlullah (s.a.v.) sözlerine şöyle devam etti: "Onun nefesinin rüzgarı kafirlerden her isabet ettiği kimseyi öldürecektir. Onun nefesinin rüzgarı gözünün görebildiği yere kadar ulaşacaktır. İsa; Deccâl'ı arayarak ve onu Kudüs'ün yakınlarındaki Dûd kapısında ona ulaşarak onu öldürecektir. Sonra Allah'ın dilediği vakte kadar böylece devam edecektir. Sonra Allah; İsa'ya kullarımı Tur dağına doğru götür diye vahyedecek çünkü ben, bazı kullarımı indirdim ki onlarla savaşmaya kimsenin gücü yetmez ki bunlar Ye'cuc ve Me'cuc kavmidir. Bunlar her bir tepeden seller gibi akarcasına inip yeryüzüne dağılacaklardır. İlk gurup Taberiyye gölüne inecek ve oranın suyunu içip bitireceklerdir. İkinci gurup o göle uğrayacaklar ve önceden burada su vardı diyeceklerdir. Sonra Beyti Makdis dağına varıncaya kadar yürüyecekler ve şöyle diyecekler: Yeryüzündekilerle savaştık ve hepsini öldürdük haydin şimdide gökyüzündekileri öldürelim diyecekler oklarını fırlatacaklar da Allah onların oklarını kana bulanmış olarak geri çevirecektir. Meryem oğlu İsa ve çevresindekiler kuşatılacaktır. O gün bir öküz başı sizin**

için yüz dinardan daha kıymetli olacaktır. Sonra Meryem oğlu İsa ve arkadaşları Allah'a dua edecekler de Allah o kavmin boyunlarında kurtçuklar meydana getirecek ve tek bir kişinin ölümü gibi ölüp yok olacaklardır. İsa ve arkadaşları bulundukları yerden dağılacaklar da yeryüzünde ölüp yok olan Ye'cuc ve Me'cuc kavminin yağlarının kokmuş etlerinin ve kanlarının bulunmadığı bir karış yer bile bulamayacaklardır. İsa ve arkadaşları tekrar Allah'a dua ve niyaz edecekler de Allah o leşlerin üzerine deve boyunlarına benzeyen kuşlar gönderecek bu kuşlar onların leşlerini derin bir çukura atarak yeryüzünü temizleyeceklerdir. Müslümanlar bu toplumun geride kalan oklarını yayları ve ok koydukları torbalarını yedi yıl yakıt olarak kullanacaklardır." Rasûlullah (s.a.v.) sözlerine şöyle devam etti: **"Allah onlara bir yağmur gönderecek ve kıldan yapılmış kerpiçten yapılmış tüm evler bu yağmurdan zarar görecektir. Bu yağmurla yeryüzünü leşlerin kokusundan ve her şeyden temizlenmiş olarak tertemiz çıkacaktır. Sonra yeryüzüne meyvelerini ve bereketini çıkar denilecek ve her taraf bereketlerle ve meyvelerle dolarak o derece ki bir nar bir topluluk tarafından ancak yenebilecek ve nar kabuklarıyla insanlar şemsiye gibi gölgeleneceklerdir. Süt bereketlenecek kalabalık guruplar yeni doğmuş bir deve yavrusunun etiyle yetineceklerdir. Bir kabile yeni doğmuş bir sığırla yetinecektir. Bir oymak ta yeni doğmuş bir davarla geçinebilecektir. Onlar bu durumda yaşayıp giderken Allah bir rüzgar gönderecek bu rüzgar tüm müminlerin ruhunu alıp götürecektir. Geri kalan insanlar eşeklerin çiftleşmesi gibi ulu orta her yerde çiftleşecekler ve kıyamette onların üzerine kopacaktır."** (İbn Mâce, Fiten 33; Müslim, Fiten: 20)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece Abdurrahman b. Yezîd b. Câbir'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 60

➢ DECCÂL'IN GÖRÜNTÜSÜ NASILDIR?

2241- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e Deccâl'den soruldu da oda bunun üzerine şöyle buyurdu: **"Dikkat ediniz Rabbiniz tek gözlü ve şaşı değildir. Dikkat ediniz Deccâl tek gözlü olup sağ gözü su üzerine çıkmış üzüm tanesine benzer."** (Buhârî, Fiten, 27; İbn Mâce, Fiten: 33)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Sa'd, Huzeyfe, Ebû Hüreyre, Esma, Câbir b. Abdullah, Ebû Bekre, Âişe, Enes, İbn Abbâs, Feletan b. Âsım'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Abdullah b. Ömer rivâyeti olarak bu hadis sahih garibtir.

BÖLÜM: 61

➢ DECCÂL MEDÎNE'YE GİREMEZ Mİ?

2242- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Deccâl, Medîne'ye gelecek fakat melekler tarafından korunduğunu görecekler Taun ve Deccâl inşallah Medîne'ye giremeyecektir."** (Müslim, Fiten: 21; Buhârî, Fiten: 27)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Fatıma binti Kays, Üsâme b. Zeyd ve Semure b. Cündüp'den ve Mihcen'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

2243- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İmân, Yemenlilerdedir, küfür doğu tarafındandır. Vakar ve tevazu koyun sahiplerinindir. Övünme ve gösteriş çadır ve at sahibi kişilerindir. Deccâl geldiğinde Uhud'un arkasına vardığında melekler onun yüzünü Şam'a doğru çevirecekler ve orada yok olup gidecektir."** (Müslim, Fiten: 21; Buhârî, Fiten: 27) ⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 62

➢ MERYEM OĞLU İSA DECCÂL'I ÖLDÜRECEK Mİ?

2244- Mücemma' b. Cariye el Ensarî (r.a.)'den işittim şöyle diyordu: **"Meryem oğlu İsa, Deccâl'i "Bab-ı Lûd" denilen yerde öldürecektir."** (Ebû Dâvûd, Melahım: 14)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Imrân b. Husayn, Nafi' b. Utbe, Ebû Berze, Huzeyfe b. ebî Useyd, Ebû Hüreyre, Keysân, Osman b. eb'îl Âs, Câbir, Ebû Umâme, İbn Mes'ûd, Abdullah b. Amr, Semure b. Cündüp, Newâs b. Sem'an, Amr b. Avf ve Huzeyfe b. Yemân'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2245- Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Enes'den işittim, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu aktardı: **"Her Peygamber; Ümmetini tek gözlü yalancıdan sakındırmıştır. Dikkat edin o tek gözlüdür sizin rabbiniz tek gözlü değildir. Onun iki gözü arasında kafir yazılıdır."** (Ebû Dâvûd, Melahım: 14; Buhârî, Fiten: 27) ⊙ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 63

➢ İBN SÂİD (İBN SAYYAD) KİMDİR?

2246- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: İbn Sâid hac veya umre ziyaretçisi olarak Mekke'ye giderken benimle arkadaş oldu, herkes yürüdü ben onunla baş başa kaldım kendisi hakkında söylenenlerden dolayı ondan ürperip korkmaya başladım. Bir yerde konakladığımızda eşyalarını şu ağacın olduğu yere koy dedim. Derken bir davar gördü süt sağdı ve bana da o sütten getirdi ve Ey Ebû Saîd buyur iç dedi. İnsanların kendisi hakkında söylediklerinden dolayı elinden süt içmekten hoşlanmadım ve bugün sıcak bir gündür, sıcak günlerde süt içmeyi sevmem dedim. Bunun üzerine şöyle konuştu: Ey Ebû Saîd herkesin benim hakkımda söylediklerinden dolayı bir ip alıp ağaca bağlamayı ve kendimi asıp kurtulmayı düşündüm, sözlerimin başkalarına kapalı kalacağını sanıyorsan şunu iyi bil ki size hiçbir şey kapalı kalmayacaktır. Siz Rasûlullah (s.a.v.)'in hadisini en iyi bilenler değil misiniz? Ey Ensâr topluluğu Rasûlullah (s.a.v.), Deccâl'ın kafir olduğunu söylemedi mi? Ben ise Müslümanım yine Rasûlullah (s.a.v.), Deccâl'ın zürriyeti olmayacağını söylemedi mi? Ben ise çocuğumu Medîne'de bırakmışım Rasûlullah (s.a.v.), onun Mekke ve Medîne'ye giremeyeceğini söylemedi mi? Halbuki ben Medîneliyim ve seninle birlikte Mekke'ye gitmekteyim. İbn Sâid bunları söylerken ben Allah'a yemin olsun ki kendisi hakkında yalan söylenmektedir. Dedim sonra şöyle dedi: Ey Ebû Saîd sana gerçek ve doğru bir haber vereceğim. Vallahi ben, O Deccâl'ı kesin olarak tanıyorum babasını da tanıyorum şu anda yeryüzünün neresinde olduğunu da biliyorum. Bunun üzerine ben: **"İşin doğru gitmesin tüm günlerin zararla kapansın"** dedim. (Müslim, Fiten: 19)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2247- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.v.) Medîne sokaklarından birinde İbn Sâid ile karşılaştı ve onu biraz yanında alıkoydu. İbn Said, Yahudî bir delikanlı idi saçı ise örgülü idi Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında Ebû Bekir ve Ömer'de bulunuyordu. Rasûlullah (s.a.v.) ona: **"Benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin?"** buyurdu oda: **"Sen benim Allah'ın elçisi olduğuma şehâdet eder misin?"** karşılığını verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah'a meleklerine kitaplarına elçilerine ve ahiret gününe iman ettim buyurdu ve ne görüyorsun"** diye sordu. İbn Sâid: **"Su üzerinde bir arş görüyorum"** dedi. Peygamber (s.a.v.)'de: **"Deniz üzerinde şeytanın arşını görüyor"** buyurdu. Rasûlullah (s.a.v.): **"Tekrar ne görüyorsun?"** diye sordu. **"Bir doğru ve yalancılar veya doğrular ve yalancı görüyorum"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Karmaşıklığa düşürülmüş bir kimse ondan uzak durunuz buyurdu."** (Müslim, Fiten: 19; Ebû Dâvûd, Melahım: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Hüseyin b. Ali, İbn Ömer, Ebû Zerr, İbn Mes'ûd, Câbır ve Hafsa'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

2248- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Deccâl'ın anne ve babası otuz yıl beraber olacaklar fakat çocukları olmayacak sonra onların tek gözlü bir erkek çocukları dünyaya gelecektir ki bu çocuk zararı çok faydası az olan bir çocuktur gözleri uyuyacak ve kalbi uyumayacaktır. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), onun anne ve babasını bize tanıtmak üzere şöyle buyurdu: Babası uzun boylu olup eti sıkıdır. Burnu kuşun gagasına benzer. Annesi ise tombul olup elleri de uzundur. Ebû Bekre dedi ki: Medîne'de Yahudilerden doğan bir çocuk işittim ben ve Zübeyr b. Avvam gittik anne ve babasının yanına vardık birde ne görelim! Rasûlullah (s.a.v.)'in tarif ettiği şeyleri onlarda gördük onlara sizin başka çocuğunuz var mı? dedik. Dediler ki otuz sene bekledik çocuğumuz olmadı sonra bir oğlumuz oldu ki çok zararlı ve faydasız bir şeydir. Gözleri uyur kalbi uyumaz. Ebû Bekre şöyle devam etti: Onların yanından çıktık o çocuğu bir kadife üzerinde güneşe uzanmış durumda gördük bir şeyler mırıldanıyordu hemen başını açtı ve anneme ve babama ne dediniz? Diye sordu. Bizde ne dediğimizi işittin mi? dedik. O da "Evet" dedi; Gözlerim uyur kalbim uyumaz."** (Müsned: 19522)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup Hammad b. Seleme'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

2249- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) ashabından aralarında Ömer b. Hattâb'ın da bulunduğu birkaç kişiyle İbn Sayyad'a uğramıştı. İbn Sayyad; bir delikanlı olup, Beni Meğale konağı yanında bazı çocuklarla oynamakta idi. Rasûlullah (s.a.v.) onun yanına varıp onun sırtına eliyle vurup şöyle dedi: Benim Allah'ın elçisi olduğuma şâhidlik yapar mısın? İbn Sayyad, Rasûlullah (s.a.v.)'e baktı ve Sen, Ümmîlerin peygamberisin dedi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.)'e sen benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şâhidlik edermisin? Diye sordu. Bunun

üzerine Rasûlullah (s.a.v.), Allah'a ve elçilerine iman etmişimdir dedi. Sonra Peygamberimiz şöyle devam etti: Sana ne geliyor? İbn Sayyad dedi ki: Bana yalan da doğruda geliyor dedi. Rasûlullah (s.a.v.): Senin işin karma karışıktır buyurdu. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), içimde gizlice tuttuğum bir şey var onu bil bakalım dedi. Peygamberimiz (Duhan sûresinin 10. ayetini içinden geçirmişti.) İbn Sayyad; **"O Duhh"** tur dedi. Rasûlullah (s.a.v.), defol oradan sen bir kahin olarak haddini asla aşamayacaksın. Ömer: Ey Allah'ın Rasûlü! izin ver de buynunu uçurayım dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): Bu gerçekten Deccâl ise sen onun hakkından gelemezsin, eğer o değilse onu öldürmekte bir hayır yoktur buyurdular. (Ebû Dâvûd, Melahım: 16; Müslim, Fiten: 24)

◉ Abdurrezzak diyor ki: **"O değilse"** demekten Deccâl'ı kastediyor.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 64

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN GELECEĞE AİT BAZI HABERLERİ

2250- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şu anda bu bölgede yaşayan kimselerden yüz yıl içinde kimse kalmayacaktır."** (Ebû Dâvûd, Melahım: 18; Müslim, Fedail-us Sahabe: 53)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda İbn Ömer, Ebû Saîd ve Büreyde den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

2251- Abdurrahman b. Ömer (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), hayatının son günlerinde bir gece bize yatsı namazını kıldırdı ve selam verince şöyle buyurdu: **"Şu gecenizi görüyormusunuz? Bundan yüz sene sonra bugün şu toprağın üzerinde olanlardan hiç kimse hayatta kalmayacaktır."** İbn Ömer diyor ki: İnsanlar yüz seneye dair bu hadisleri rivâyet ederlerken Rasûlullah (s.a.v.)'in bu sözü hakkında yanlış yorumlara düştüler. Halbuki Rasûlullah (s.a.v.) bu hadisinde sahabe asrının sona ereceğini söylemek istemiştir." (Ebû Dâvûd, Melahım: 18; Müslim, Fedail-us Sahabe: 53)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 65

➢ RÜZGARA SÖVÜLMEMESİ GEREKİR

2252- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Rüzgara sövmeyin hoşlanmadığınız bir şeyle karşılaştığınızda şöyle dua edin: Ey Rabbimiz! Bu rüzgarın hayrını getireceği şeylerin hayrını ne ile emredildiyse onun da hayrını senden diler bu rüzgarın şerrinden getireceği şeylerin şerrinden ne ile emredildiyse onun da şerrinden sana sığınırız."** (Müsned: 20414)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe, Ebû Hüreyre, Osman b. eb'îl Âs, Enes, İbn Abbâs ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 66

➢ CESSASE VE DECCÂL KISSASI

2253- Fatıma binti Kays (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.), minbere çıkıp gülümsedi ve şöyle konuştu: Temim-i Dâri bana bir olayı aktardı da bende sevindim ve onu size anlatmak istedim.

Filistin halkından bazı kimseler deniz yolculuğunda gemiye binmişler fırtınaya yakalanan gemi onları bir süre başıboş dolaştırıp sonunda deniz içerisindeki adalardan birine atmıştı. Birde ne görsünler çok tüylü bir yaratık! Sen kimsin derler. Ben Cessase'yim diye cevap verir. O halde bize bildiklerinden haber ver derler. O da der ki: Ben size bir şeyler haber verecek konumda da değilim ve sizden de hiçbir haber soracak değilim. Kasabanın biraz ötesine geldik birde ne görelim! Zincire vurulmuş bir adam! Bu adam bize **"Aynı Zuğar"** dan bana haber verin dedi. Biz de dopdolu ve su akmaya devam ediyor dedik. Taberiye gölünden bana haber verin dedi. Bizde sularla doludur dedik. Sonra Ürdün ve Filistin arasındaki Beysan hurmalıklarından bana haber verin meyve verdi mi dedi. Biz de evet dedik bana son peygamberden haber verin gönderildi mi? dedi. Bizde evet dedik. İnsanlar o peygambere karşı nasıl davranıyorlar. Dedi. Biz de koşuyorlar adeta dedik. Bunun üzerine bir sıçrayışla sıçradı ki az kaldı zincirlerini koparıyordu. Biz de sen kimsin? Dedik. Ben Deccâl'ım dedi. Taybe'de başka her yere girecektir. Taybe'de Medîne'dir. (Müslim, Fiten: 24; Ebû Dâvûd, Melahim: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Katâde'nin Şa'bî'den rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. pek çok kimse Şa'bî'den ve Fatıma binti Kays'tan bu hadisi rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 67

➢ MÜSLÜMAN ALTINDAN KALKAMAYACAĞI İŞLERE GİRİŞMEMELİ

2254- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Mü'minin kendisini küçük düşürmesi uygun değildir."** Ashab o kendini nasıl küçük düşürür diye sordular. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Altından kalkamayacağı sıkıntılı işlere kendini sokar."** (İbn Mâce, Fiten: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 68

➢ ZÂLİME DE MAZLUMA DA MUTLAKA YARDIM EDİLMELİ

2255- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kardeşin zâlim de olsa mazlumda olsa ona yardım et. Bunun üzerine biz Ey Allah'ın Rasûlü! Mazluma yardım etmeyi bildik ama zâlime niçin ve nasıl yardım edeceğiz? Buyurdular ki: Ona zulümden el çektirirsin ona yapacağın yardım işte budur."** (Ebû Dâvûd, Melahim: 17; Buhârî, Mezâlim: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Âişe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 69

➢ İKLİM VE YAPILAN İŞLERİN İNSAN TABİATINA TESİRLERİ

2256- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Çölde oturanlar kaba ve bilgisiz olur, avcılıkla uğraşanlar bazı insanî hareket ve davranışlardan gafil olurlar. İdarecilerin kapılarına ihtiyaç olmaksızın gelenler de değişik şeylerle denenir."** (Ebû Dâvûd, Sayd: 24)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis İbn Abbâs rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Sadece Sevrî'nin rivâyetiyle biliyoruz.

BÖLÜM: 70

➢ PEYGAMBER ADINA YALAN UYDURAN ATEŞTEKİ YERİNE HAZIRLANSIN

2257- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'ın babasından rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Sizler Allah tarafından yardım görecek muzaffer olacak ve ganimetlere sahip olacaksınız ve size ülkelerin kapıları açılacaktır. Sizden her kim bu günlere ulaşırsa Allah'a karşı sorumluluk bilinci içersinde olup yolunu yordamını Allah'ın kitabıyla bulsun ve her zaman iyi ve doğru olanları emretsin, kötülüklerin her türlüsünden de sakındırsın. Kim bile bile benim hakkımda yalan yere hadis uydurursa veya yalan olan şeyleri aktarırsa Cehennem'deki yerine hazır olsun."** (İbn Mâce, Mukaddime: 5; Müslim, Mukaddime: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 71

➢ FİTNE KAPISI AÇILACAK MI? YOKSA KIRILACAK MI?

2258- Huzeyfe (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ömer (r.a.), Rasûlullah (s.a.v.)'in fitne konusunda söylediği bir şey kimin ezberinde vardır dedi. Huzeyfe ben dedi ve şöyle konuştu: Kişinin ailesi, malı, çocuğu ve komşusuyla sınanması ve denenmesidir ki kıldığı namazı, orucu, verdiği sadakası ve iyilikleri emredip kötülüklerden sakındırması bu fitneye keffâret olabilir. Ömer: Sana bunu sormuyorum deniz dalgaları gibi olacak büyük fitneden soruyorum dedi. Huzeyfe: Ey Mü'minlerin Emîrî seninle o fitne arasında kapalı bir kapı vardır dedi. Ömer; O kapı açılacak mı? Yoksa kırılacak mı? Diye sordu. Huzeyfe kırılacaktır dedi. Ömer: O halde kıyamete kadar kapanmayacaktır, dedi. Ebû Vâil Hammad'ın rivâyetinde şöyle diyor: Mesrûk'a bu kapıyı Huzeyfe'ye sor dedim. O da sordu da Huzeyfe o kapı Ömer'dir, dedi."** (Müslim: İman: 51)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 72

➢ HAKSIZLIK YAPAN İDARECİLERLE BERABER OLMAMAK ONLARA DESTEK VERMEMEK

2259- Ka'b b. Ucre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bizim yanımıza geldi biz beş ile dördün toplamı olan dokuz kişiydik bunların beşi; Arap dördü acemden idi. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: Dinleyin! Benden sonra bir kısım

idarecilerin geleceğini işittiniz mi? Kim onların yanına girer onları destekler ve yalanlarını doğru kabul eder onların haksızlıklarında onlara yardım ederse benden değildir. Bende ondan değilim bu tip kimseler havuz başında bana yaklaşamayacaklardır. Her kim de onların yanına girmez onlarla ilişki içersinde olmaz onların yaptıkları haksızlıklarında onlara yardım etmezse ve yalan söylediklerini de kabul etmezse o kimse benden, ben de ondan sayılırım ve bu kimse havuz başında bana yaklaşacaktır. (Nesâî, Biat: 36)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih garibtir. Bu hadisi Mis'ar'ın rivâyeti olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz. **Harun dedi ki:** Muhammed b. Abdulvehhab, Sûfyân'dan, Ebû Husayn'dan, Şa'bî'den, Âsım el Adevî'den, Ka'b b. Ucre'den bu hadisin bir benzerini bana aktarmıştı. **Yine Harun diyor ki:** Muhammed, Sûfyân'dan, Zübeyd'den, İbrahim'den (Nehaî değil) Ka'b b. Ucre'den, Mis'ar'ın rivâyetinin bir benzerini bana aktarmıştır.

Tirmizî: Bu konuda Huzeyfe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 73

➢ MÜSLÜMAN OLMAK AVUÇ İÇİNDE ATEŞ TUTMAK GİBİ Mİ OLACAK?

2260- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanların üzerine öyle bir zaman gelecek ki dininin gereklerini yerine getirme konusunda dirençli davranıp müslümanca yaşayan kimse avuç içerisinde ateş tutan kimse gibi olacaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis bu şekliyle garibtir.

Ömer b. Şakir; Basralı bir ihtiyar olup kendisinden pek çok ilim adamı hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 74

➢ KİBİRLİ KİBİRLİ YÜRÜNDÜĞÜNDE NE OLACAK?

2261- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetim kibirli kibirli yürüdüğü ve kral çocukları iran ve Rum çocukları hizmet ettiği zaman kötüler iyi insanların başına bela olacaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi Ebû Muaviye, Yahya b. Saîd el Ensarî'den rivâyet etmiştir. Aynı hadisi bize Muhammed b. İsmail el Vasitî, Ebû Muaviye vasıtasıyla Yahya b. Saîd'den, Abdullah b. Dinar'dan ve İbn Ömer'den benzeri şekilde rivâyet etmiştir. Ebû Muaviye'nin, Yahya b. Saîd'den, Abdullah b. Dinar'dan ve İbn Ömer'den rivâyetinin aslı bilinmemektedir. Bilinen Musa b. Ubeyde'nin rivâyetidir. Mâlik b. Enes bu hadisi Yahya b. Saîd'den mürsel olarak rivâyet etmiş ve bu rivâyetinde **"Abdullah b. Dinar ve İbn Ömer'den"** denilmemiştir.

BÖLÜM: 75

➢ BAŞLARINA KADIN İDARECİ GEÇİREN TOPLUMLAR NE OLUR?

2262- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den duyduğum bir hadisle Allah, Beni Cemel vakasına katılmaktan korudu. Kisra ölünce Rasûlullah (s.a.v.), yerine kim geçirildi diye sordu **"Kızını"** dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Başlarına bir kadını idareci olarak geçiren bir toplum asla kurtuluşu elde edemeyecektir."** Ebû Bekre şöyle devam etti: **"Âişe, Basra'ya gelince Rasûlullah (s.a.v.)'in bu sözünü hatırladım ve bu hadisle Allah beni bu hâdiselere karışmaktan korumuş oldu."** (Nesâî, Kudad: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 76

➢ İYİLER VE KÖTÜLER NASIL KİMSELERDİR?

2263- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) oturmakta olan bazı kimselerin başında durdu ve şöyle buyurdu: Dikkatlice dinleyin sizin iyilerinizi ve kötülerinizden ayırıp size bildireyim mi? Herkes sustu Rasûlullah (s.a.v.), bu sözü üç kere tekrarladı. Bir adam evet ey Allah'ın Rasûlü! bizim hayırlı ve şerli olanlarımızı bize bildir dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İyi olanınız iyiliği umulan ve kötülüğünden emin olunan kişidir. Kötü olanınız da iyiliği umulmayan ve kötülüğünden de emin olunmayan kişidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 77

➢ İDARECİLERİN İYİLERİ VE KÖTÜLERİ HANGİ KİMSELERDİR?

2264- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İdarecilerinizin iyilerini ve kötülerini size bildireyim mi? İyileri o kimselerdir ki onlar sizi severler sizde onları seversiniz siz onlara dua eder onlarda size dua ederler. Devlet adamlarınızın kötüleri ise öyle kimselerdir ki siz onları sevmez onlara düşmanlık beslersiniz onlar da sizi sevmez size düşmandırlar. Siz onlara onlarda sizi sevmez size düşmandırlar. Siz onlara onlarda size lanet ederler."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Muhammed b. ebî Humeyd'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Muhammed ise hafızası yönünden zayıf sayılmıştır.

BÖLÜM: 78

➢ NAMAZ KILDIĞI SÜRECE İDARECİYLE ÇATIŞILMAZ

2265- Ümmü Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Başınıza bazı idareciler gelecek onların bazı yaptıklarını hoş görecek bazısından da hoşlanmayacaksınız reddeden kişi kendisini kurtarır, hoşlanmayan kişi rahat ve huzura erer fakat razı olup onlara uyan kimseler zarar görürler. Denildi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! onlara karşı savaşmalı değilmiyiz? Rasûlullah (s.a.v.); **"Namaz kıldıkları sürece hayır"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Sünnet: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihihtir.

2266- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İdarecileriniz iyi kimselerden, zenginleriniz cömert kişilerden olduğu ve işleriniz aranızda istişare ile yürütüldüğü durumda yeryüzünde yaşamanız toprak altına gitmenizden daha hayırlıdır. Ama idarecileriniz kötülerinizden zenginleriniz cimrilerinizden işleriniz de kadınlara teslim edildiği zaman yerin altı (kabir) size üstünden (yaşamaktan) daha hayırlıdır."** (Buhârî, Fiten: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Salih b. Mürrî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Salih'in rivâyetleri arasında kendisine uyulmayacak garib hadisleri vardır. Kendisi Salih bir insandır.

BÖLÜM: 79

➢ BOZUKLUK DÖNEMLERİNDE İBADET VE KULLUĞUN DEĞERİ

2267- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Siz öyle bir zamandasınız ki sizden kendisine emredilenin onda birini terk eden kimse helak olmuş olur. Sonra öyle bir zaman gelecek ki o zamanda kendisine emredilenin onda birini yapan kimse ise kurtulacaktır."** (Ebû Dâvûd, Sünnet: 21; Buhârî, Fiten: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Nuaym b. Hammad'ın, Sûfyân b. Uyeyne'den rivâyeti olarak bilmekteyiz.

Tirmizî: Bu konuda Ebû Zerr ve Ebû Salih'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2268- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), minberin üzerinde doğruldu ve doğu tarafını işaret ederek, işte bu taraf fitnelerin karışıklıkların yeridir, güneşin doğduğu yer veya şeytanın güneşe tapanları saptırdığı yön demek istediler."** (Buhârî, Fiten: 16; Müslim, Fiten: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2269- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Horasandan siyah sancaklar çıkacak hiçbir güç onların hakkından gelemeyecek sonunda o sancaklar İliya'ya (Kudus'e) dikilecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

35: RÜYA BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ MÜMİNİN RÜYASI PEYGAMBERLİĞİN KIRKALTI PARÇASINDAN BİRİDİR

2270- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet zamanı yaklaşınca Müminlerin rüyası; hiç yalan çıkmayacaktır. Rüyası en doğru olanlar sözü en doğru olanlardır. Müslümanın rüyası peygamberliğin kırk altıda biridir. Rüya üç çeşittir; Salih rüya ki: Allah'tan kuluna bir müjdedir. Şeytanın üzüntü vermesi şeklindeki kâbuslu rüya ve insanın günlük yaşantısına zihnini meşgul eden şeylerden kaynaklanan rüya, sizden biriniz hoşlanmadığı bir rüya görürse kalksın, sol tarafına tükürsün ve o rüyayı insanlara anlatmasın."** Rasûlullah (s.a.v.), şöyle devam etti: **"Rüyada ayaklara vurulan zinciri severim boyunlara geçirilen zincirden hoşlanmam."** Ayaklara vurulan zincir; dinde sebat anlamına gelir. (Müslim, Rüya: 1; Buhârî, Ta'bir: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2271- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müminin rüyası peygamberliğin kırkaltıda biridir."** (Müslim, Rüya: 1; Buhârî, Ta'bir: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Rezîn, Ukaylî, Ebû Saîd, Abdullah b. Amr, Avf b. Mâlik, İbn Ömer ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Ubâde hadisi sahihtir.

BÖLÜM: 2

➢ PEYGAMBERLİK SONA ERDİ AMA MÜJDELEYİCİ ŞEYLER VARDIR

2272- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Risalet ve Nübüvvet sona ermiştir. Benden sonra ne Rasûl nede Nebî gelmeyecektir. Bu haber Müslümanlara zor gelince Rasûlullah (s.a.v.): Fakat sevindirici müjdeleyici şeyler vardır buyurdu. Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü bu sevindirici şeyler nelerdir? Deyince Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslümanın rüyasıdır ve rüya peygamberliğin bir parçasıdır."** (Buhârî, Ta'bir: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Huzeyfe b. Esîd, İbn Abbâs, Ümmü Kürz ve Ebû Üseyd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis; Muhtar b. Fülfül'ün rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 3

➢ DÜNYA HAYATINDA O MÜMİNLERE MÜJDELER VARDIR

2273- Âta b. Yesâr (r.a.); Mısırlı bir adamın şöyle söylediğini rivâyet etmektedir: **"Ebû'd Derdâ'ya "Dünya hayatında onlara müjdeler vardır.** (Yunus: 64) ayetinin manasını sordum dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.)'e sorduğum günden beri bunu bana senden başka sadece bir kişi sormuştu. Rasûlullah (s.a.v.)'e sormuştum o da şöyle demişti: Bu ayeti bana indirildiği günden beri senden başkası sormadı, **"O Müslümanın gördüğü veya müslümana görülen iyi görülen iyi rüyadır."** (Muvatta, Rüya: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ubâde b. Sâmit'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

2274- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Rüyaların en doğrusu seher vakitlerinde görülen rüyalardır."** (Dârimî, Rüya: 8)

2275- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e dünya hayatında onlar için müjdeler vardır. (Yunus: 64) ayetini sordum. Buyurdu ki: **"O müjde; Müminin gördüğü veya ona görünen iyi rüyadır."** (Buhârî, Ta'bir: 5; Dârimî, Rüya: 1)

◉ Harb kendi rivâyetinde: Yahya b. ebî Kesîr bize anlattı demektedir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 4

➢ RÜYASINDA PEYGAMBER (S.A.V.)'İ GÖREN GERÇEKTEN O'NU GÖRMÜŞTÜR

2276- Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Rüyasında beni gören gerçekten beni görmüştür, çünkü şeytan benim şeklime giremez."** (Buhârî, Ta'bir: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Katâde, İbn Abbâs, Ebû Saîd, Câbir, Enes, Ebû Mâlik el Eşcaî'nin babasından, Ebû Bekre'den ve Ebû Cuhayfe'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➢ RÜYASINDA HOŞLANMADIĞI BİR ŞEY GÖREN NE YAPACAK?

2277- Ebû Katâde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rüya Allah'tan, kâbûslu rüya ise şeytandandır. Sizden biri hoşuna gitmeyen bir rüya görürse sol tarafına üç sefer tükürsün ve o rüyanın şerrinden Allah'a sığınsın o zaman o kâbûs kendisine zarar vermez."** (Buhârî, Ta'bir: 3; Dârimî: Rüya: 5)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Abdullah b. Amr, Ebû Saîd, Câbir ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 6

➢ RÜYA TABİRİ YORUMLANMASI NASIL OLUR?

2278- Ebû Rezîn el Ukaylî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müminin rüyası peygamberliğin kırkta bir parçasıdır. Kimseye anlatmadığı sürece kuşun ayağına bağlı gibi olup anlatıldığı vakit düşer,** Ebû Rezîn diyor ki: Zannederim Rasûlullah: **"Rüyayı ya akıllı veya sevgili bir dosta anlat"** buyurdu. (Dârimî, Rüya: 11)

2279- Ebû Rezîn (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslümanın rüyası Peygamberliğin kırkaltı da bir parçasıdır kimseye anlatılmadığı sürece kuşun bacağına bağlı gibi olup anlatıldığı vakit düşer."** (Dârimî, Rüya: 2; İbn Mâce: Rüya: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Rezîn el Ukaylî'nin ismi; Lakît b. Âmir'dir. Hammad b. Seleme, Ya'la b. Atâ'dan rivâyet ederek: **"Vekî' b. Hudus'den"** demiştir. Şu'be, Ebû Avâne ve Hüşeym, Ya'la b. Atâ'dan ve Vekî'den rivâyet ederek **"Vekî' b. Udus'den"** dediler ki bu rivâyet daha doğrudur.

BÖLÜM: 7

➢ RÜYALAR VE ÇEŞİTLERİ

2280- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rüya üç kısımdır; Biri hak ve gerçek rüyalardır, bir diğeri ise kişinin günlük yaşantısında kendisini meşgul eden şeylerden kaynaklanan rüyalar, üçüncüsü ise şeytanın üzüntü vermek için gösterdiği kabûslardır. Kim hoşuna gitmeyen bir rüya görürse kalkıp namaz kılsın."** Rasûlullah (s.a.v.), rüyalar hakkında şöyle buyurdu: Ayağa vurulan zincir hoşuma gider boyuna vurulan zincirden hoşlanmam; çünkü ayağa vurulan zincir dinde sebatlı olunacağına işarettir. Rasûlullah (s.a.v.) konuşmasını şöyle sürdürdü: **"Kim beni rüyada görürse ben o gördüğü kimseyim çünkü şeytan benim şeklime giremez yine Rasûlullah (s.a.v.) rüya konusunda şöyle derdi: Rüyayı bilgili bir kimseye veya samimi ve nasihat edici birisine anlatın."** (Dârimî, Rüya: 5; İbn Mâce: Ta'biri rüya: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Enes, Ebû Bekre, Ümmü-l Alâ, İbn Ömer, Âişe, Ebû Musa, Câbir, Ebû Saîd, İbn Abbâs ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 8

➢ RÜYASINA YALAN KARIŞTIRANA VERİLECEK CEZA NEDİR?

2281- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rüyasına yalan karıştıran veya görmediği halde görmüş gibi rüya anlatan kimseye kıyamet günü bir arpa tanesini bağlamakla mükellef tutulacaktır."** (Dârimî Rüya: 5)

2282- Kuteybe (r.a.), Ebû Avâne vasıtasıyla Abdul A'lâ'dan, Ebû Abdurrahman es Sülemî'den ve Ali'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Tirmizî: Bu konuda İbn Abbâs, Ebû Hüreyre, Ebû Şüreyh ve Vasile'den hadis rivâyet edilmiştir. **Tirmizî:** Bu rivâyet önceki hadisten daha sağlamdır.

2283- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Yalandan rüya gördüğünü söyleyen kimse kıyamet günü iki arpa tanesini birbirine bağlamakla mükellef olacak fakat asla onları birbirine bağlayamayacaktır."** (Buhârî, Ta'bir: 45)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 9

➢ RÜYADA SÜT VE GÖMLEK GÖRMEK NE İLE YORUMLANIR?

2284- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle demişti: Uyurken rüyamda bana süt getirildi ondan içtim fazlasını Ömer b. Hattâb'a verdim. Ashab: Bunun yorumunu nasıl yaptın? Dediler, **"İlim"**dir buyurdular. (Dârimî, Rüya: 13; Buhârî, Ta'bir: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Bekre, İbn Abbâs, Abdullah b. Selam, Huzeyme, Tufeyl b. Sahbere, Semura, Ebû Umâme ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Ömer hadisi sahihtir.

2285- Sehl b. Huneyf (r.a.) vasıtasıyla Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bazılarından rivâyet edildiğine göre Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: Rüyamda insanların bana arz edildiklerini gördüm. Üzerlerinde gömlekler vardı. Kiminin gömleği memelerine kadar kimisi de daha aşağılara kadar, Ömer'in gömleği ise çok uzun olup eteklerini yere değmemesi için çekiyordu. Ashab: Bunun yorumu nasıldır? Dediler. Buyurdu ki: **"Bu dindarlıktır."** (Dârimî, Rüya: 13; Buhârî, Tabir: 17)

2286- Abd b. Humeyd (r.a.), Yakub b. İbrahim b. Sa'd vasıtasıyla babasından Salih b. Kaysan'dan, Zühri'den, Ebû Umâme, Sehl b. Huneyf'den, Ebû Saîd el Hudrî'den mana olarak bu hadisin bir benzerini bize nakletmişlerdir ki bu daha sahihtir.

BÖLÜM: 10

➢ BAZI RÜYALARIN PEYGAMBERİMİZ (S.A.V.) TARAFINDAN YORUMLANMASI

2287- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Bir gün Rasûlullah (s.a.v.), rüya göreniniz var mı? diye sordu. Bir adam ben gördüm dedi ve şöyle anlattı: Sanki bir terazi gökten indi. Sen ve Ebû Bekir, tartıldınız, sen Ebû Bekir'den ağır geldin sonra Ebû Bekir ile Ömer tartıldı. Ebû Bekir ağır geldi. Ömer ve Osman tartıldılar. Ömer ağır geldi sonra terazi kaldırıldı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'in yüzünde hoşnutsuzluk eseri gördük."** (İbn Mâce: Rüya: 7; Müslim, Rüya: 3) ⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2288- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e; Varaka'dan sorulmuştu da Hatice (r.anha) şöyle demişti: O seni tasdik etmişti fakat sen kendini ortaya koymadan önce vefat etmişti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Rüyamda bana Varaka gösterildi üzerinde beyaz bir elbise vardı. Eğer Cehennemliklerden olsaydı başka bir elbise olurdu."** (Müsned: 23231) ⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Osman b. Abdurrahman hadisçiler yanında pek sağlam biri sayılmaz.

2289- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den Peygamber (s.a.v.)'in, Ebû Bekir ve Ömer hakkındaki rüyası rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"İnsanları bir kuyunun başında toplanmış gördüm. Ebû Bekir bir veya iki kova su çekti kendisi zayıftı Allah onu bağışlasın, sonra Ömer kalktı ve su çekmeye başladı su kovası kocaman bir kaba dönüştü onun yaptığı işi yapabilecek hiçbir cesur kimse görmedim. Sonunda insanlar ve develeri suya kandılar da develerini ağıllarına kapadılar."** (Buhârî, Ta'bir: 28; Müslim, Fedail: 2)

⊙ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.
Bu hadis İbn Ömer rivâyeti olarak sahih garibtir.

2290- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den Peygamber (s.a.v.)'in rüyası nakledilmiştir. Peygamber (s.a.v.) buyurdular ki: **"Saçları dağınık siyah bir kadın gördüm Medîne'den çıktı ve bir ovaya dikildi kaldı. Burası Cuhfe'dir. Ben bunu Medîne'nin vebası olarak yorumladım veba Cuhfe'ye nakledilecektir."** (Buhârî, Ta'bir: 41; Dârimî: Rüya: 13)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

2291- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ahir zamanda müminin rüyası hiç yalan çıkmayacaktır. Onların rüyalarının en doğru olanı sözü en doğru olanın rüyasıdır. Rüya üç çeşittir; Güzel rüya Allah tarafından müjde ve sevinç vesilesidir. İkinci çeşit rüya insanın günlük yaşantısında zihnini meşgul eden şeylerden kaynaklanan rüyadır. Üçüncüsü ise şeytan tarafından üzüntü veren kâbûslu rüyadır. Biriniz hoşlanmadığı bir rüya görürse onu kimseye anlatmasın kalkıp namaz kılsın.** Ebû Hüreyre, Peygamber (s.a.v.)'in şöyle dediğini aktardı: **"Ayağa bağlanan zincirlerden hoşlanırım fakat boyuna vurulan zincirlerden hoşlanmam çünkü ayağa vurulan zincir dinde sebatlı olunacağını ifade eder."** Ebû Hüreyre Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle devam ettiğini söyledi: **"Müminin rüyası peygamberliğin kırk altıda biridir."** (Müslim: Rüya: 1; İbn Mâce: Rüya: 3)

◉ **Tirmizî:** Abdulvehhab es Sekafî bu hadisi Eyyûb'tan merfu olarak rivâyet etti Hammad b. Zeyd ise yine Eyyûb'tan mevkuf olarak rivâyet etmiştir.

2292- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet göre: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rüyada iki kolumda iki altın bilezik gördüm. Altın bilezik takınmam beni üzdü derken bana o iki bileziği üfle diye vahyedildi. Bende üfleyince uçup gittiler. Bu iki bileziği benim peygamberliğimden sonra ortaya çıkacak iki yalancı peygamberle yorumladım. Biri Yemame'den çıkan Müseylime diğeri de San'a'dan çıkan Ansî'dir."** (İbn Mâce, Rüya: 10; Müslim, Rüya: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih hasen garibtir.

2293- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **Ebû Hüreyre şöyle bir hadis anlatırdı: "Adamın biri Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek dedi ki: Bu gece Rüyamda bir bulut gördüm ondan bal ve yağ akıyordu. İnsanlarda elleriyle o bal ve yağdan alıyorlardı; Kimi çok çok alıyor kimi de az alıyordu. Gökten yere uzatılmış bir ip gördüm."**

Ey Allah'ın Rasûlü! baktım ki siz o ipe tutundunuz ve yükseldiniz, sonra başka bir kimse daha o ipi tuttu ve o da yükseldi ondan sonra bir kimse daha o ipi tuttu o da yükseldi sonra bir adam daha o ipi tuttu fakat ip koptu, ip bağlandı o da yükseldi. Bunun üzerine Ebû Bekir dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! anam babam sana feda olsun... Müsaade ediniz de bu rüyayı ben yorumlayayım. Rasûlullah (s.a.v.); Yorumla bakalım dedi ve Ebû Bekir şöyle yorumladı: Gölgelik yapan bulut İslam'dır, akan yağ ve bal Kur'ân'ın yumuşaklığı ve tadıdır. Çok veya az alanlar ise Kur'ân'dan nasibini az veya çok almış kimselerdir. Gökten yere doğru uzatılan ip ise üzerinde bulunduğun hak olan İslam'dır. Siz onu tutmuşsunuz Allah'ta sizi yükseltecektir. Sizden sonra o hakkı başka bir kimse tutacak ve onunla yükselecektir. Onun peşinden başka biri tutacak; O'da onunla yükselecektir. Sonra başka biri tutacak onun yüzünden ip kopacak sonra bağlanacak ve oda onunla yükselecektir.

Ey Allah'ın Rasûlü! bu yorumlamada doğru mu? Yoksa yanlış mı? yaptım. Rasûlullah (s.a.v.): **"Bir kısmını doğru bir kısmını yanlış yorumladın"** buyurdular. Bunun üzerine Ebû Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun yemin ederim ki yanıldığım tarafı bana söyleyeceksiniz. Rasûlullah (s.a.v.): **"Yemin etme"** buyurdular. (Müslim, Rüya: 3; İbn Mâce: Rüya: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2294- Semure b. Cündüp (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), sabah namazını kıldırdıktan sonra yüzünü cemaate çevirir ve bu gece rüya göreniniz var mı?"** diye sorardı. (Buhârî, Ta'bir: 48)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis, Avf'tan, Cerir b. Hâzim'den, Ebû Reca'dan, Semure'den daha uzun bir şekilde rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Aynı şekilde Muhammed b. Beşşâr bu hadisi Vehb b. Cerîr'den kısa olarak rivâyet etmiştir.

36: ŞÂHİDLİK BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ ŞÂHİDLERİN EN HAYIRLISI KİMDİR?

2295- Zeyd b. Hâlid el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dikkat edin! Size şâhidlerin en hayırlısını haber vereyim mi? Çağrılmaksızın şâhidliği kendiliğinden yapandır."** (Müslim Akdıyye: 9)

2296- Ahmed b. Hasen, Abdullah b. Mesleme vasıtasıyla Mâlik'den bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir.

◉ İbn Amra diyor ki: Bu hadis hasendir. Pek çok hadisçi bu kimseye; Abdurrahman b. ebî Amre diyorlar. Bu hadisin rivâyetinde Mâlik üzerinde ihtilaf edilmiştir. Bazıları Ebû Amre'den bazıları da İbn ebî Amre'den rivâyet ediyorlar. Bu şahıs Abdurrahman b. Ebû Amre el Ensarî'dir, doğru olanda budur. Çünkü bu hadis Mâlik'in rivâyetinden başka Abdurrahman b. ebî Amre ve Zeyd b. Hâlid'den de rivâyet edilmiştir. Ebû Amre'den Zeyd b. Hâlid'den başka bir hadis de rivâyet edilmiştir ki buda sahihtir. Ebû Amre, Zeyd b. Hâlid el Cuhenî'nin azâd edilmiş kölesidir. Kendisinden **"Gulûl"** hadisi de rivâyet edilmiştir. Çoğu kimseler bu zat için: **"Abdurrahman b. ebî Amre"** demektedirler.

2297- Zeyd b. Hâlid el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre; **"Zeyd Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: Şahitlerin en hayırlısı kendisinden şâhidlik istenmeden şâhidlik yapandır."** (Müslim Akdıyye: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 2

➢ ŞÂHİDLİĞİ KABUL EDİLMEYEN KİMSELER

2298- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hainlik eden erkek ve kadının, bir müslümana zina iftirasında bulunup ceza gören erkek ve kadının, Müslüman kardeşine kin besleyenin, yalancı şâhidliği denenmiş olanın, bir ailenin hizmetçisinin o aile hakkındaki şâhidliği ve azâdlı oluşu veya akraba oluşu şüpheli olan kimselerin şâhidliği caiz değildir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Fezârî hadiste geçen **"Kanî"** kelimesinin tabi olan manasında olduğunu söylemiştir.

Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Yezîd b. Ziyad ed Dımışkî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Yezîd'in hadis konusunda zayıf olduğu kaydedilmiştir. Bu hadisin Zührî'nin rivâyetinden olduğu sadece Yezîd'in rivâyetiyle bilinmektedir.

Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: bu hadisin manasını pek bilemiyoruz, bana göre sened yönünden bu hadis sahih değildir. Bu konuda ilim adamları akrabanın akrabaya şâhidliği caizdir derler. İlim adamları babanın çocuğuna, çocuğun babasına şâhidliği konusunda ihtilaf etmişlerdir. İlim adamlarının çoğunluğu babanın çocuğuna çocuğunda babasına şâhidliğini caiz görmezler. Bazı ilim adamları ise Adil olduğu durumda babanın çocuğuna şâhidliği caizdir derler. Aynı şekilde çocuğunda babasına şâhidliği geçerlidir. Kardeşin kardeşe şâhidliğinde ihtilaf yoktur. Her akrabanın akrabasına şâhidliği de geçerlidir. Şâfii diyor ki: Aralarında düşmanlık bulunan iki kişiden birinin diğerine şâhidliği adil de olsa caiz değildir.

Şâfii: Abdurrahman b. A'rec'in Peygamber (s.a.v.)'den mürsel olarak rivâyet ettiği **"Kin tutan ve düşmanlık yapanın şâhidliği caiz değildir."** Hadisini de delil olarak kabul etmiştir. Yani bu hadiste şöyle denmek istiyor. Birbirine düşmanlık ve kin besleyenlerin şâhidlikleri caiz değildir.

BÖLÜM: 3

➢ YALAN ŞÂHİDLİK BÜYÜK GÜNAHLARDANDIR

2299- Eymen b. Hureym'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) bir hutbe esnasında şöyle buyurdu: **"Ey İnsanlar yalan söylemek ve yalancı şâhidliği Allah'a ortak koşmaya denk tutulmuştur"** diyerek Hac sûresi 30. ayetini okudu "... Artık putlara tapma pisliğinden çekinin ve yalan sözden sakının." (Müsned: 16943)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi sadece Sûfyân b. Ziyâd'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Hadisçiler bu hadisin Sûfyân b. Ziyâd'tan rivâyetinde ihtilaf etmekte olup Eymen b. Hureym'in Rasûlullah (s.a.v.)'den hadis rivâyet ettiğini bilmiyoruz.

2300- Hureym b. Fatik el Esedî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), sabah namazını kıldıktan sonra kalkıp üç sefer: **"Yalan söylemek veya yalan şâhidliği Allah'a ortak koşmaya denk tutulmuştur"** diyerek, Hac sûresi 30. ayetini okumuştur: "... Yalan söylemek ve yalan şâhidliğinden sakının." (İbn Mâce: Ahkam: 32; Ebû Dâvûd: Akdıyye: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bana göre daha sağlamdır. Hureym b. Fatik'in, Rasûlullah (s.a.v.) ile görüşüp konuşması vardır ve Rasûlullah (s.a.v.)'den pek çok hadis rivâyet etmiştir ve tanınmış biridir.

2301- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dikkat edin! Büyük günahların en büyüğünü size bildireyim mi? Ashab Evet Ey Allah'ın Rasûlü, dediler. Buyurdu ki: Allah'a ortak koşmak, anne babaya isyan etmek, yalan yere şâhidlik etmek veya yalan söylemek."** Ebû Bekre diyor ki: "Rasûlullah (s.a.v.), bu son sözü o kadar tekrarladı ki keşke sussaydı dedik." (İbn Mâce: Ahkam: 32; İbn Mâce: Akdıyye: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 4

➢ ASIRLARIN VE ZAMANLARIN EN HAYIRLISI HANGİSİDİR?

2302- Imrân b. Husayn (r.a.)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"İnsanların en hayırlısı benim asrımda yaşayanlardır sonra onların peşinden gelenler, sonra onların da peşinden gelenlerdir üç defa bunu söyledikten sonra onların arkasından bir toplum gelecektir ki çok yiyip içmeyi sevecekler ve şişmanlık onlar arasında yaygınlaşacak kendilerinden istenmeden şâhidlik yapacaklar."** (Buhârî, Şehadat: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis A'meş'in, Ali b. Müdrîk'den rivâyeti olarak garibtir. A'meş'in adamları bu hadisi A'meş'den, Hilâl b. Yesaf'tan ve Imrân b. Husayn'dan rivâyet etmişlerdir.

Ebû Ammâr Hüseyin b. Hureys, Vekî' vasıtasıyla A'meş'den Hilâl b. Yesaf'tan ve Imrân b. Husayn'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır. Bu rivâyet Muhammed b. Fudayl'in rivâyetinden daha sağlamdır.

Tirmizî: Bazı ilim adamlarına göre: **"İstenmeden şâhidlik yapacaklar"** sözünün manası yalancı şâhidlik anlamındadır. Yani kişi şâhid tutulmadığı halde yalan yere şâhidlik yapacak demektir.

2303- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanların en hayırlısı benim asrımda yaşayanlardır sonra onların peşinden gelenler sonra onların da peşinden gelenlerdir. Sonra yalan o derece yaygınlaşacaktır ki: Kişi şâhid tutulmadığı halde şâhidlik yapacak kendisine yemin teklif edilmediği halde yemin edecektir."** Bu hadisle Rasûlullah (s.a.v.)'in **"Şâhidlerin en hayırlısı istenmeden şâhidlik yapandır."** Hadisi arasında çelişki yoktur. Bir kimse bir konuda şâhid tutulursa şâhidliği yapmalı ve şâhidlikten kaçmamalıdır. Bazı ilim adamları bu hadisi böyle yorumlarlar. (Buhârî, Şehadat: 10)

37: ZÜHD BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ İNSANLARIN ALDANDIKLARI İKİ NİMET HANGİLERİDİR?

2304- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İki nimetle pekçok insan aldanmıştır. Sağlık ve boş zaman."** (Buhârî, Rıkak: 1)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Yahya b. Saîd vasıtasıyla Abdullah b. Saîd b. ebî Hind ve babasından İbn Abbâs'tan bu hadisin benzerini bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu konuda Enes b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Pek çok kimse bu hadisi Abdulah b. Saîd b. Ebû Hind'den merfu olarak rivâyet etmişler olup bazı râvîler de yine Abdullah b. Saîd b. Ebû Hind'den mevkuf olarak rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 2

➢ EN ZENGİN VE EN FAZLA KULLUK EDEN KİMDİR?

2305- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim şu birkaç kelimeyi benden alarak onlarla amel eder? Veya onları amel ederek bir kimseye öğretir? Ebû Hüreyre diyor ki: "Ben Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedim. Bunun üzerine elimi tuttu ve beş konu sayarak şöyle buyurdu: **"Haram şeylerin her çeşidinden sakın ki insanların ençok ibadet edeni olasın, Allah'ın sana ayırdığına razı ol ki insanların en zengini olasın, komşuna iyilik et ki gerçek mü'min olasın. Kendin için sevdiğini insanlar içinde sev ki gerçek mü'min olasın. Gülmeyi çoğaltma çünkü gülmenin çokluğu kalbi öldürür."** (Müsned: 7748)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Cafer b. Süleyman'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Hasan Ebû Hüreyre'den bir şey işitmemiştir. Aynı şekilde Eyyûb, Yunus b. Ubeyd ve Ali b. Zeyd, Hasan, Ebû Hüreyre'den hadis işitmemiştir, demektedirler. Ebû Ubeyde en Nâci, Hasan'dan bu hadisi kendi sözü olarak rivâyet etmiş olup senedinde **"Ebû Hüreyre"** yi zikretmemişler.

BÖLÜM: 3

➢ HAYIRLI AMELLERE ACELE ETMEK

2306- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Yedi şey gelmezden önce hayırlı amelleri işlemeye devam edin, neyi bekliyorsunuz? Her şeyi unutturacak yoksulluğu mu, azdırıp saptıran zenginliği mi?, Bedeni tüm güçleri bozan hastalığı mı? Bunaklık meydana getiren ihtiyarlığı mı?, Ansızın geliveren ölümü mü? Yoksa gelmesi beklenen Deccâl fitnesini mi? Yoksa kıyamet saatini mi bekliyorsunuz? Ki onun gelmesi daha dehşetli ve daha acıdır."** (Müsned: 7952)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisin A'rec'in, Ebû Hüreyre'den rivâyeti olduğunu sadece Muhrîz b. Harun'un rivâyetiyle bilmakteyiz. Bişr b. Ömer ve başkaları bu hadisi bu şekilde Muhriz b. Harun'dan rivâyet etmişlerdir.

Ma'mer bu hadisi Saîd el Makburî'den işiten bir kimseden ve Ebû Hüreyre'den benzeri şekilde aktarmış olup **"Bekliyor musunuz?"** diye başlamaktadır.

BÖLÜM: 4

➢ ÖLÜMÜ SIK SIK HATIRLAMAK GEREKİR

2307- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Tüm lezzetleri kesip koparanı çok hatırlayın yani ölümü."** (İbn Mâce, Zühd: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 5

➢ KABİR AHİRET DURAKLARININ İLKİ MİDİR?

2308- Osman'ın azâdlı kölesi Hanî (r.a.)'den rivâyete göre: Osman, bir kabrin başında durduğu zaman sakalını ıslatıncaya kadar ağlardı kendisine şöyle denildi: **"Cennet ve Cehennem hatırlatılınca ağlamıyorsun bu kabirden mi ağlıyorsun?"** şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kabir ahiretin konaklamalarının ilkidir. Kişi ondan kurtulursa gerisi ondan kolaydır. Eğer kurtulmazsa ondan sonrası daha ağırdır."** Osman şöyle devam etti: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her ne korkunç bir manzara gördümse, kabir; hepsinden daha korkunçtur."** (İbn Mâce, Zühd: 32)

◉ Bu hadis hasen garib olup Hişâm b. Yusuf'un rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 6

➢ ALLAH'A KAVUŞMAYI İSTEYENE ALLAH TA KAVUŞMAK İSTER

2309- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Allah'a kavuşmak isterse Allah da o kimseyle kavuşmak ister. Kimde Allah'a kavuşmak istemezse, Allah da o kimseye kavuşmaktan hoşlanmaz."** (İbn Mâce, Zühd: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Âişe, Enes, Ebû Musa'dan da hadis edilmiştir.

Tirmizî: Bu Ubâde hadisi hasen sahihtir.

BÖLÜM: 7

➢ PEYGAMBER (S.A.V.) BİLE KIZINI VE TOPLUMUNU CEHENNEM'DEN KURTARAMAZ

2310- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Yakın akrabalarını uyar"** ayeti nazil olunca; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Abdulmuttalib'in kızı Safiyye, Ey Muhammed'in kızı Fatıma, Ey Abdulmuttalib oğulları Allah'ın vereceği cezalara karşı sizi koruyabilecek hiçbir gücüm yok, malımdan isterseniz onu verebilirim sadece..."** (Müslim, İman: 34; Nesâî, Vesâyâ: 88)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Musa, İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir. Âişe hadisi hasen garibtir. Bazıları Hişâm b. Urve'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir. Yine bazıları Hişâm'dan ve babasından mürsel olarak rivâyet edip **"Âişe'yi"** zikretmemişlerdir.

BÖLÜM: 8

➢ ALLAH'A KARŞI SORUMLULUK BİLİNCİYLE KİŞİ AĞLAYABİLİR Mİ?

2311- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'a karşı duyduğu sorumluluk bilincinden dolayı ağlayan kişi sağılan süt memeye dönmedikçe Cehenneme girmeyecektir. Allah'ın dinini yeryüzüne hâkim kılmak için çalışıp çabalayan kişiye bulaşan toz ile Cehennem dumanı bir araya gelmeyecektir."** (Nesâî, Cihâd: 9; İbn Mâce: Cihad: 64)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Reyhane ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Muhammed b. Abdurrahman, Talha ailesinin azâdlı kölesi olup Medînelidir, güvenilir bir kimsedir, kendisinden Şu'be ve Sûfyân es Sevrî hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 9

➢ AZ GÜLÜP ÇOK AĞLAMAK MI GEREKİR?

2312- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ben sizin görmediklerinizi görüyor işitmediklerinizi işitiyorum. Gökyüzü çatırdadı ve çatırdamakta da haklı idi çünkü gökyüzünde dört parmaklık bir yer kalmamıştı ki secde eder vaziyette melekler orayı doldurmamış olsun vallahi benim bildiklerimi bilmiş olsaydınız az güler ve çok ağlardınız, Yataklar üzerinde kadınlardan zevk almaz sokaklara dökülür ve Allah'a yalvarır yakarırdınız. Bu yüzden ben bile kesilip yok edilen bir ağaç olmayı istedim."** (İbn Mâce, Zühd: 19; Buhârî, Rikak: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Âişe, İbn Abbâs ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Başka bir yolla yapılan rivâyette Ebû Zerr'in şöyle dediği rivâyet olunur: **"Ben de kesilip yok edilen bir ağaç olmayı arzu ettim."**

2313- Ebû Hüreyre'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Benim bildiklerimi bilmiş olsanız şüphesiz ki az güler çok ağlardınız."** (İbn Mâce, Zühd: 19; Buhârî, Rikak: 27)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 10

➢ SÖYLEDİĞİ SÖZLERLE CEHENNEMİN DERİNLİKLERİNE GİDENLER KİMLERDİR?

2314- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimse bir söz söyler ve söylediği sözde bir sakınca görmez fakat o sözü yüzünden Cehennem'de yetmiş yıl dibe doğru düşer gider."** (Müslim, Zühd: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

2315- Behz b. Hakîm'in babasından ve dedesinden rivâyetine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"İnsanları güldürmek için laf edip yalan söyleyen kişiye yazıklar olsun yazıklar olsun yazıklar olsun ."** (Ebû Dâvûd: Edeb: 38; Dârimî, İstisan: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 11

➢ KİŞİNİN LÜZÜMSUZ BOŞ ŞEYLERİ TERKETMESİ İYİ MÜSLÜMAN OLUŞUNDANDIR

2316- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından bir kişi vefat etti bu arada bir adam o kimse için Cennetle sevin bakalım"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Biliyor musun? Belki de bu kimse kendisini ilgilendirmeyen bir konuda lüzumsuz sözler sarfetmiş veya kendisine faydası olacak konularda harcamamış ve cimrilik etmiştir."** (İbn Mâce, Fiten: 21) ◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

2317- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kimsenin lüzumsuz ve boş şeyleri terk etmesi iyi bir Müslüman oluşundandır."** (İbn Mâce, Fiten: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu hadisi Ebû Seleme'nin Ebû Hüreyre'den bu şekilde rivâyetiyle bilmekteyiz.

2318- Ali b. Hüseyin'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kişinin lüzumsuz ve boş şeyleri terk etmesi Müslümanlığının iyiliklerindendir."** (İbn Mâce, Fiten: 21; Muvatta, Cami: 2)

◉ **Tirmizî:** Zührî'nin arkadaşlarından pek çok kimse bu hadisi Zührî'den, Ali b. Hüseyin'den, Mâlik'in hadisine benzer şekilde fakat mürsel olarak rivâyet etmişlerdir. Bu rivâyet benim yanımda Ebû Seleme'nin, Ebû Hüreyre'den ve Ali b. Hüseyin'den yaptığı rivâyetten daha sağlamdır. Çünkü Ali b. Hüseyin Ali b. ebî Tâlib'e yetişememiştir.

BÖLÜM: 12

➢ AZ KONUŞMAK ÇOK KONUŞMAKTAN ÇOK DAHA İYİDİR

2319- Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından Harîs el Müzenî'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Sizden biriniz Allah'ın rızasını kazanacak bir söz söyler de bu sözün Allah'ın rızasını kazanma yolunda neler kazandıracağını bilemez fakat Allah bu sözü yüzünden kendisine kavuşuncaya kadar rızasını ona gerekli kılıverir. Yine sizden biriniz bir söz söylerde bu sözüyle Allah'ın gazabını elde etmiş olur ve bu söylediği sözle Allah'ın gazabından ne kazanacağını bilemez. Fakat Allah bu sözü yüzünden kendisine kavuşacağı güne kadar ona gazabını gerekli kılabilir."** (İbn Mâce, Fiten: 17; Muvatta, Cami: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ümmü Habibe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Pek çok râvî bu hadisi Muhammed b. Amr'dan buradaki gibi rivâyet ederek: **"Muhammed b. Amr'dan, babasından, dedesinden, Bilâl b. Harîs'den"** dediler. Bu hadis Mâlik'den de rivâyet edilmiş olup senedinde **"Muhammed b. Amr'dan, babasından, Bilâl b. Harîs'den"** denilmiş **"dedesinden"** denilmemiştir.

BÖLÜM: 13

➢ DÜNYA ALLAH KATINDA NE KADAR DEĞERSİZDİR

2320- Sehl b. Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah katında dünya bir sivrisineğin kanadına denk olsaydı** (yani tüm dünya ve içindekilerin değeri bu kadar olsaydı) **Kafire dünyada bir yudum su içirmezdi."** (İbn Mâce, Zühd: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.
Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle sahih garibtir.

2321- Müstevrid b. Şeddâd'tan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bir ölü oğlağın başında duran toplulukla beraberdim Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Şu ölü oğlağın sahipleri tarafından atıldığı zaman değerini yitirdiğinden dolayı atıldığı görüşünde misiniz?** Ashab: **"Evet ey Allah'ın Rasûlü! onu değersiz oluşundan dolayı atmışlardır."** Bunun üzerine buyurdular ki: **"Dünya Allah katında şu ölü oğlağın değersiz oluşundan daha değersizdir."** (İbn Mâce, Zühd: 3)

◉ Bu konuda Câbir ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.
Tirmizî: Müstevrîd hadisi hasendir.

BÖLÜM: 14

➢ DÜNYADA LANETLENMEYEN ŞEYLER VE KİMSELER HANGİLERİDİR?

2322- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Dikkat edinizl Dünya ve içindekiler tümüyle melundur. Yani Allah'ın rahmetinden uzaklaştırılmışlardır. Ancak Allah'ı anmak ve Allah'ın rızasını kazanmaya götüren şeylerle; Âlim olup, ilim öğrenip ve ilim öğreten başka... her şey ve herkes."** (İbn Mâce, Zühd: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 15

➢ AHİRET NİMETLERİYLE DÜNYA NİMETİNİN MUKAYESESİ

2323- Fihr oğullarından Müstevrîd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ahiret nimeti karşısında dünya nimeti; sizden birinizin parmağını denize batırması gibidir. O parmak denizden ne kadar su ile döner ona bir baksın."** (İbn Mâce, Zühd: 2)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.
İsmail b. ebû Hâlid, Ebû Abdullah diye künyelenir. Kaysın babasından Ebû Hazîm'dir. İsmi, Abd b. Avf olup sahabedendir.

BÖLÜM: 16

➢ DÜNYA KİM İÇİN CENNET KİM İÇİN BİR HAPİSHANEDİR?

2324- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Dünya; mü'min için bir hapishane, kafir için ise bir Cennettir."** (İbn Mâce, Zühd: 3; Müslim, Zühd: 1)

◉ Bu konuda Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.
Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 17

➢ DÜNYADAKİ DÖRT SINIF İNSAN VE DURUMLARI

2325- Ebû Kebşe el Enmârî (r.a.)'den rivâyete göre, bizzat kendisi Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: **"Üç özellik var ki onlar üzerine yemin ederim, size bir söz söyleyeceğim onu hafızanızda iyi tutun dedi ve şöyle buyurdu: "Sadaka vermekten bir kulun malı eksilmez.**

Uğradığı haksızlıklara sabreden kulun Allah şerefini artırır. Dilencilik kapısını açan bir kula Allah yoksulluk kapısını açar -veya benzeri bir ifade kullandı- Size bir söz söyleyeceğim onu hafızanızda tutun sonra şöyle buyurdu: Dünyada dört sınıf insan vardır; Allah'ın kendisine mal rızık ve ilim verdiği bir kul ki kul bu nimet içersinde yolunu Rabbi vasıtasıyla bulur, Müslümanlarla ve akrabalarıyla irtibatını kesmez o verilen nimette Allah'ın hakkı ne ise onu da bilir ve gereğini yerine getirir. Bu kul Allah katında en üstün derecededir. Yine bir kul ki Allah ona ilim vermiş mal vermemiştir. Bu kulun niyeti doğrudur ve şöyle der: Eğer malım olsaydı falanın yaptığı gibi yapardım der işte o niyetine göre karşılık görür. Önceki kimse ile sevapta eşittirler. Yine bir kul ki Allah kendisine rızık vermiş fakat ilim vermemiştir. İlim ve bilgisizlik yüzünden malını dengesiz biçimde harcar, rabbine karşı sorumluluk bilinci duymaz akrabası ve Müslümanlarla alakasını keser ve o malda Allah'ın hakkını da yerine getirmez. Bu kimse en kötü durumdadır. Yine bir kul daha vardır ki: Allah kendisine ne mal ne de ilim vermiştir. Bu kimse de şöyle der; Eğer malım olsaydı ben de falan kimse gibi o malı kötü yollarda harcardım. O da niyetine göre karşılık görür her ikisinin de günahı eşittir." (İbn Mâce, Zühd: 8)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 18

➢ GEÇİM SIKINTISI ÇEKEN HALİNİ KİME BİLDİRMELİ?

2326- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kime bir geçim darlığı gelirde o kimse bu geçim darlığını insanlara arz edip kapatmaya çalışırsa o kimsenin ihtiyacı kapatılmaz. Kime de bir geçim darlığı gelirde bu sıkıntısını Allah'a arz ederse Allah er veya geç ona yardım eder."** (Ebû Dâvûd, Zekat: 14)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 19

➢ BU DÜNYADA MAL OLARAK NE YETERLİDİR?

2327- Ebû Vâil (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Muaviye hasta olan Ebû Haşim b. Utbe'nin yanına ziyarete gelmişti ve şöyle demişti: Ey dayım! seni ağlatan nedir? Seni rahatsız eden bir sancı mı? Yoksa dünya hırsı mı?** Ebû Haşim şu cevabı verdi: **"Hiçbiri değil fakat Rasûlullah (s.a.v.), bana bir şeyler buyurmuştu ki onu tutamadım; şöyle buyurmuştu: Mal varlığı olarak sana yetecek bir şey bir hizmetçi ve Allah yolunda kullanacağın bir binit, fakat ben bugün kendimi pek çok mal biriktirmiş olarak görüyorum."** (Nesâî, Ziyne: 120; İbn Mâce, Zühd: 17)

⊙ **Tirmizî:** Zaîde ve Ubeyde b. Humeyd bu hadisi Mansur'dan, Ebû Vâil'den, Semura b. Sehm'den rivâyet ederek şöyle demişlerdir: **"Muaviye Ebû Haşim'in yanına girdi..."** diyor ve bu hadisin bir benzerini rivâyet ediyor.

Bu konuda Büreyre el Eslemî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 20

➢ ÇİFTLİK VE GELİR GETİRECEK ŞEYLER EDİNMELİ MİYİZ?

2328- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Çiftlik ve benzeri gibi gelir getirecek şeyler edinmeyin böylece dünyaya meyledersiniz."** (Müsned: 3398) ◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 21

➢ EN HAYIRLI İNSAN KİMDİR?

2329- Abdullah b. Büsr (r.a.)'den rivâyete göre: Bir bedevî, Ey Allah'ın Rasûlü! dedi. İnsanların en hayırlısı kimdir? Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Ömrü uzun olup ameli güzel olandır."** (Müsned: 17030)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 22

➢ HAYIRLI VE ŞERLİ İNSANLAR HANGİLERİDİR?

2330- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, bir adam Ey Allah'ın Rasûlü! dedi. İnsanların en hayırlısı kimdir? **"Buyurdular ki: Ömrü uzun olup ameli güzel olandır. Yine sordu: İnsanların en kötüsü hangisidir? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Ömrü uzun ve ameli kötü olan kimsedir."** (Dârimî, Rikak: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahihtir.

BÖLÜM: 23

➢ BU ÜMMETİN YAŞ ORTALAMASI KAÇTIR?

2331- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimin ortalama ömrü altmış ila yetmiş arasındadır."** (İbn Mâce, Zühd: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Ebû Salih'in, Ebû Hüreyre'den rivâyeti olarak hasen garibtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 24

➢ SON ZAMANLARDA GÜNLER ÇABUCAK MI GEÇECEKTİR?

2332- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Zaman bereketsizleşip seneler aylar kadar aylar haftalar kadar haftalar günler kadar günler saatler kadar saat de ateşte kuru otun yanması kadar kısalmadıkça kıyamet kopmayacaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garib olup, Sa'd b. Saîd, Yahya b. Saîd'in kardeşidir.

BÖLÜM: 25

➢ DÜNYADA NASIL OLMAK GEREKİR?

2333- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), omzumdan tutarak şöyle buyurdu: **"Dünyada bir garib gibi yabancı gibi hatta bir yolcu gibi ol! Kendini kabir halkından biri gibi kabul et."** İbn Ömer şöyle derdi: **"Sabaha çıktığında akşama çıkacağından söz etme, hastalığından önce sağlığından ölümünden önce hayatından istifade ederek hazırlık yap. Ey Abdullah yarın isminin mutlu mu? Bedbaht mı? olacağını bilemezsin."** (Buhârî, Rikak: 37; İbn Mâce, Zühd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis A'meş tarafından Mücâhid'den ve İbn Ömer'den benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

Ahmed b. Abde ed Dabbî el Basrî, Hammad b. Zeyd vasıtasıyla Leys'den, Mûcâhid'den, İbn Ömer'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

2334- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), eliyle bir insanı veya kendisini göstererek, bu Ademoğludur dedi ve o kimsenin yakınına işaret ederek bu da onun ecelidir. Dedi. Sonra elini ensesine götürerek mesafenin yakınlığını kasdederek elini uzattı ve insanoğlunun arzu ve istekleri ileridedir, ileridedir, ileridedir"** buyurdular. (İbn Mâce, Zühd: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2335- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: kendimize ait kamıştan bir evi tamir ederken Rasûlullah (s.a.v.) bize uğradı ve; **"Bu nedir? Ne yapıyorsunuz"** buyurdu. Biz de: Çökmeye yüz tuttu da tamir ediyoruz dedik, **"Ölümün bundan daha çabuk geleceğini sanıyorum"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Edeb: 57; İbn Mâce, Zühd: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû's Sefer'in ismi Saîd b. Muhammed'tir. Ayrıca kendisine İbn Ahmed es Sevrî de denilir.

BÖLÜM: 26

➢ BU ÜMMETİN İMTİHANI MAL MÜLK İLE Mİ OLACAKTIR?

2336- Ka'b b. Iyaz (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle derken işitmiştir: **"Her ümmetin bir fitnesi vardır, benim ümmetimin fitnesi ise maldır."** (İbn Mâce, Fiten: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garib olup, bu hadisi sadece Muaviye b. Salih'in rivâyeti olarak bilmekteyiz.

BÖLÜM: 27

➢ İNSANOĞLUNUN İKİ VADİ DOLUSU ALTINI OLSA NE YAPAR?

2337- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ademoğlunun iki vadi dolu altını olsa üçüncü vadinin de kendisinin olmasını ister. Ne var ki insan oğlunun ağzını ancak toprak doldurur. Yine de Allah tevbe edenin tevbesini kabul eder."** (Müslim, Zekat: 39; Dârimî, Rıkak: 62)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Übey b. Ka'b, Ebû Saîd, Âişe, İbn Zübeyr, Ebû Vakîd, Câbir, İbn Abbâs ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 28

➢ YAŞLANAN KİMSENİN GÖNLÜ HANGİ ŞEYLERE GENÇTİR?

2338- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İhtiyarın kalbi uzun ömür ve fazla mal elde etmeye karşı gençtir."** (Müslim, Zekat: 38; İbn Mâce, Zühd: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2339- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ademoğlu ihtiyarladıkça iki yönü gençleşir; uzun ömürlü olmak ve çok mal elde etmek."** (Müslim, Zekat: 38; İbn Mâce, Zühd: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 29

➢ DÜNYA SEVGİSİNİN TERKİ NE DEMEKTİR?

2340- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Dünyadan yüz çevirmek ve dünya sevgisini terk etmek demek kişinin helal olan şeyleri kendisine haram kılması veya malı bırakıp atmak demek değildir. Fakat gerçek zahitlik ve dünya sevgisini terk etmek demek; elinde bulunan şeylere Allah katında bulunan imkan ve nimetlerden fazla ümid besler olmamandır. Veya başına gelen bir bela ve sıkıntıdan dolayı elde edeceğin sevap, senin yanında o bela ve sıkıntıdan dolayı kaybettiğin maldan üstün ve hayırlı olmalıdır. İşte gerçek zahidlik ve dünya sevgisi bu olmalıdır."** (İbn Mâce, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz Ebû İdris el Havlanî'nin ismi Aizullah b. Abdullah'tır. Amr b. Vakîd ise münker hadisler aktaran birisidir.

BÖLÜM: 30

➢ ADEMOĞLUNA YETERLİ OLAN EŞYALAR HANGİLERİDİR?

2341- Osman b. Afvân (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Adem oğlunun şunlardan başka şeylerde hakkı yoktur: Oturacağı bir ev, vücudunu örtecek bir elbise, ekmek ve su."** (Dârimî, Rıkak: 10)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisin sözleri Hureys b. Sâib'in rivâyetidir. Ebû Dâvûd, Süleyman b. Selm el Belhî'den işittim şöyle diyordu: Nadr b. Şümeyl şöyle derdi: Hadiste geçen **"Cif-ül hubzi"**nin manası yanında katık olmayan ekmek demektir.

BÖLÜM: 31

➢ GERÇEKTEN KİŞİNİN MALI HANGİSİDİR?

2342- Mutrıf (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in sohbetine vardığında; Rasûlullah (s.a.v.), Tekasür sûresini yorumlar durumda şöyle diyordu: **"Mal biriktirip çoğaltma işi sizi oyalıyor, ademoğlu malım malım der oysa senin malından senin olan, sadaka vererek ahirete gönderdiğin, yiyip tükettiğin ve giyip eskittiğin şeydir."** (Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 32

➢ VEREN EL ALAN ELDEN DAİMA ÜSTÜNDÜR

2343- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: **"Ey Ademoğlu sen ihtiyaçtan fazlasını infak edip dağıtırsan senin için bu hayırlıdır. Eğer biriktirir ve elinde tutarsan senin için bu zararlıdır. Geçinecek kadarını biriktirmenden dolayı kınanmazsın sen harcamaya önce geçimini üzerine aldığın kimselerden başla veren el alan elden daima üstündür..."** (Müslim, Zekat: 32)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Şeddâd b. Abdullah; Ebû Ammâr diye künyelenir.

BÖLÜM: 33

➢ TEVEKKÜL NASIL OLMALIDIR?

2344- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Siz, Allah'a gerçek biçimde tevekkül edip güvenip dayansaydınız kuşların rızıklandıkları gibi siz de rızıklandırılırdınız. Çünkü o kuşlar sabahleyin aç olarak çıkarlar akşam kursakları dolu olarak dönerler."** (İbn Mâce, Zühd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû Temîm el Ceyşanî'nin ismi Abdullah b. Mâlik'tir.

2345- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), zamanında iki kardeş vardı. Bunlardan biri Peygamber (s.a.v.)'in yanına gelir bir şeyler öğrenmeye çalışır diğeri de sanatkar olup geçimlerini temin etmek için çalışırdı. Çalışan kardeş Peygamber (s.a.v.)'e diğer kardeşini, çalışmayıp bedavadan yediğini şikayet etti de bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Belki de sen o kardeşinin yüzünden rızıklandırılıyorsun."** (İbn Mâce, Zühd: 14)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 34

➢ TÜM DÜNYA NİMETLERİ KİMDE TOPLANMIŞTIR?

2346- Rasûlullah (s.a.v.)'in sahabîlerinden olan Ubeydullah b. Mıhsan el Hatmî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden her kim rûhen ve bedenen sağlıklı olup günlük yiyeceği de yanında olursa tüm dünya nimetleri ona toplanmış gibidir."** (İbn Mâce, Zühd: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Mervan b. Muaviye'nin rivâyetiyle bilmekteyiz.

Hadiste geçen **"Hîzet"** kelimesi toplanmış anlamındadır.

Aynı şekilde Muhammed b. İsmail, Humeydî vasıtasıyla Mervan b. Muaviye'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Bu konuda Ebû'd Derdâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 35

➢ ALLAH'IN EN ÇOK SEVDİĞİ DOSTLARI HANGİLERİDİR?

2347- Ebû Umâme (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"En beğendiğim dostum malı ve insanlara yükü az olan namazında devamlı ve duyarlı olup Rabbine olan kulluğunu en güzel biçimde yapan gizli açık her durumda Allah'a itaat eden durumu bilinmediği için halk arasında şöhrete ulaşmayıp parmakla gösterilmeyen yaşayacak kadar rızkı olup rızkına ve her şeyine sabreden mümindir."** Sonra elini birbirine vurup dinleyicilerin dikkatini çekti ve şöyle devam etti: **"Ölümü çabuk, ağlayanı ve mirası az olandır."**

Aynı sened ile Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: Rabbim, Mekke vadisini benim için altına çevirme teklifinde bulundu da; Ben hayır ya Rabbi dedim, bir gün doyup birgün aç kalayım (üç gün veya buna

benzer bir tabir kullandı) Aç kaldığımda sana yalvarır yakarır ve seni hatırlarım, doyduğum zamanda sana şükreder ve sana hamdederim. (Buhârî, Rikak: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Bu konuda Fedâle b. Ubeyd el Kâsım'dan da hadis rivâyet edilmiştir. Bu kimse Abdurrahman'ın oğlu olup Ebû Abdurrahman diye künyelenir. Ebû Abdulmelik diye künyelendiği söylenir. Kendisi Abdurrahman b. Hâlid b. Yezîd b. Muaviye'nin azâd edilmiş kölesidir. Şamlıdır ve güvenilir biridir. Ali b. Yezîd hadis konusunda zayıf olup Ebû Abdulmelik diye künyelenir.

2348- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'ın emirlerine boyun eğip tüm iradesiyle Allah'a teslim olarak Müslüman olan kimse gerçekten kurtulmuştur. Ne mutlu rızkı kendisine yetecek kadar olan kanaat eden kimseye."** (Müslim, Zekat: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2349- Fedâle b. Ubeyd (r.a.), Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: **"İslam'a hidayet edilip geçimi kendine yeterli ve kanaat eden kimseye ne mutlu."** (Müsned: 22818)

◉ **Tirmizî:** Ebû Hanî'in ismi Humeyd b. Hanî'dir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 36

➢ GERÇEKTEN PEYGAMBER SEVGİSİ NEYİ GEREKTİRİR?

2350- Abdullah b. Muğaffel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e; Ey Allah'ın Rasûlü! ben seni gerçekten seviyorum dedi. Rasûlullah (s.a.v.), o söylediğin söze dikkat et buyurdu. Adam tekrar seni ben gerçekten seviyorum deyince; Rasûlullah (s.a.v.), söylediğin söze iyi dikkat et ciddi misin? Buyurdu. Adam da: Vallahi seni gerçekten seviyorum diyerek üçüncü sefer aynı sözü tekrar etti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Eğer beni seviyorsan fakirliğe karşı bir kalkan hazırla çünkü fakirliğin beni seven kimseye gelmesi; selin, durak yerine akması gibi hızlıdır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Nasr b. Ali babası vasıtasıyla Şeddâd b. ebî Talha'dan bu hadisin manaca bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Ebû'l Vazî' er Rasibî'nin adı Câbir b. Amr'dır. Basralıdır.

BÖLÜM: 37

➢ FAKİRLER CENNETE ZENGİNLERDEN ÖNCE Mİ GİRECEKLER?

2351- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Muhâcirlerin fakirleri Cennete zenginlerden beşyüz yıl önce gireceklerdir."** (İbn Mâce, Zühd: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre, Abdullah b. Amr ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

2352- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın beni yoksul olarak yaşat ve yoksul olarak canımı al ve kıyamet gününde de yoksullar arasında haşret.** Âişe (r.anha) niçin Ey Allah'ın Rasûlü diye sordu Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **Çünkü onlar zenginlerinden kırk yıl önce Cennete gireceklerdir. Ey Âişe! Yoksulu yarım hurmayla da olsa boş çevirme bir şeyler ver. Ey Âişe! Yoksulları sev onlara yakın ol Allah'ta seni kıyamet günü Cennetine yakın eder."** (İbn Mâce, Zühd: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

2353- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Fakirler Cennete zenginlerden beşyüz yıl yani yarım gün önce gireceklerdir."** (İbn Mâce, Zühd: 6)

*(*Hac sûresi 47. ayetin tefsirine bakılmalı)*

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2354- Yine Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslümanların fakirleri zenginlerinden yarım gün önce Cennete gireceklerdir ki o da beş yüzyıl eder."** (İbn Mâce, Zühd: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

2355- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyet göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslümanların fakirleri Cennete zenginlerden kırk yıl önce gireceklerdir."** (İbn Mâce, Zühd: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 38

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.) VE AİLESİNİN GEÇİMİ NASILDI?

2356- Mesrûk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Âişe'nin yanına girdim bana yemek getirtti ve şöyle dedi: **"Bir yemekten doyduğum zaman ağlamak isterim ve ağlarım."** Bende neden diye sordum, dedi ki: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in dünyadan ayrılıp gittiği anı hatırlarım vallahi et ve ekmekten günde iki defa karnını doyurmamıştı."** (Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2357- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), vefat edinceye kadar iki gün arka arkaya arpa ekmeğinden doymamıştır."** (İbn Mâce, Etıme: 49)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2358- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), dünyadan ayrılıncaya kadar ne kendisi nede aile halkı üç gün peşpeşe buğday ekmeğinden doymadılar."** (İbn Mâce, Etıme: 48)

◉ Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

2359- Selim b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Ümâme'den işittim şöyle diyordu: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in ev halkından çok olmadığı için arpa ekmeği bile artmazdı."** (İbn Mâce, Etıme: 48)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Yahya b. Ebû Bükeyr, Küfelidir. Ebû Bükeyr; Yahya'nın babasıdır. Kendisinden Sûfyân es Sevrî hadis rivâyet etmiştir. Yahya b. Abdullah b. Bükeyr ise Mısırlı olup Leys'in arkadaşıdır.

2360- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) peşpeşe birkaç geceyi aç olarak geçirir ailesi de akşam yemeği bile bulamadıkları olurdu. Ekmekleri ise çoğunlukla arpa ekmeği idi."** (İbn Mâce, Etıme: 48)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2361- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle dua ederdi: **"Allah'ım Muhammed ailesinin rızkını yetecek kadar kıl."** (Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2362- Enes (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.), yarın için bir şey saklamazdı."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadis Cafer b. Süleyman'dan ve Sabitten mürsel olarak rivâyet edilmiştir.

2363- Enes (r.a.)'den rivâyete şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ömrünün sonuna kadar yüksek masa ve benzeri şeyler üzerinde yemek yememiştir. Elenmiş saf undan da ekmek yememiştir. (İbn Mâce, Etıme: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Saîd b. ebî Arûbe hadisi olarak hasen sahih garibtir.

2364- Sehl b. Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, kendisine şöyle soruldu: **"Rasûlullah (s.a.v.), elenmiş has undan yapılmış ekmek yedi mi?"** Sehl dedi ki: Rasûlullah (s.a.v.), Allah'a kavuşuncaya kadar has undan yapılmış ekmeği görmedi. Yine Sehl'e şöyle denildi: Rasûlullah (s.a.v.) zamanında un elemek için elek var mıydı? Buna cevaben eleğimiz yoktu diye cevap verdi. O halde arpayı nasıl yapıyordunuz? Diye soruldu; Dedi ki: Üfürürdük kepeğinden uçan uçardı sonra onu ıslatır hamur yapardık. (İbn Mâce, Etıme: 44)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Mâlik b. Enes bu hadisi Ebû Hazîm'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 39

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN YAŞANTISI NASILDI?

2365- Kays b. Ebû Hâzim (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Sa'd b. ebî Vakkâs'tan işittim şöyle diyordu: Allah yolunda kan akıtan ilk kişi benim, Allah yolunda ilk ok atan da benim. Bir seferinde Muhammed (s.a.v.)'in ashabından bir gurupla savaşıyordum ki o savaşta ağaç yaprakları ve asma çubuğu yiyorduk. Bundan dolayı da her birimizin dışkısı koyun ve deve dışkısı gibi oluyordu. Şimdi ise Esedoğulları; din konusunda beni beğenmemeye başladılar. Eğer bunların dediği gibi ise zarardayım ve tüm amellerim boşa gitti demektir. (Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Beyan'ın rivâyeti olarak hasen sahih garibtir.

2366- Sa'd b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle diyor: Allah yolunda ok atan Arapların ilki benim bir seferinde Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte savaşıyorduk bu savaşta yiyecek olarak sadece asam çubuğu vardı bundan dolayı da her birimizin

dışkısı davar dışkısı gibiydi. Şimdi Esedoğulları din konusunda beni beğenmeye başladılar. Eğer onların dediği gibiyse zarardayım ve tüm amellerim boşa gitti demektir. (Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Utbe b. Gazvan'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

2367- Muhammed b. Sirîn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ebû Hüreyre'nin yanındaydık üzerinde iki keten elbise vardı; birine burnunu sildi ve şöyle dedi: Vay vay Ebû Hüreyre keten elbiseye burnunu siliyor. Oysa bir zamanlar Rasûlullah (s.a.v.)'in minberiyle Âişe'nin odası arasında açlıktan sendeleyip bayıldığımı görmüştüm. Bu arada gelip giden bende delilik var zannederek ayağını boynuma basardı. Halbuki ben deli değildim. Sadece aç idim."** (Buhârî, İtisam: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

2368- Fedâle b. Ubeyd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), cemaatle namaz kılarken bazı kişiler açlıktan dolayı bayılıp düşerlerdi bunlar Ashab-ı Suffe denilen mescidi, bir bölümünde günlerini geçiren kimselerdi. Bedeviler bunları görünce bunlar delidirler demişlerdi. Rasûlullah (s.a.v.), namazını kılıp bitirince onların yanına vardı ve şöyle buyurdu: **"Allah katında nelere sahip olduğunuzu bir bilmiş olsaydınız ihtiyaç ve sıkıntınızın daha da artmasını isterdiniz."** Fedâle diyor ki: Ben o gün Rasûlullah (s.a.v.) ile beraberdim. (Müsned: 22813)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

2369- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), her zaman çıkmadığı ve kimseyle buluşamayacağı bir saatte evinden dışarı çıkmıştı. Derken Ebû Bekir yanına çıkageldi. Hangi şeyden dolayı bu saatte buradasın Ey Ebû Bekir! Dedi. Ebû Bekir de: Rasûlullah (s.a.v.) ile buluşup yüzünü görür ve selam veririm ümidiyle çıktım dedi. Az sonra Ömer geldi. Rasûlullah (s.a.v.), ona hangi şey seni bu saatte çıkardı dedi. Ömer: Açlık Ey Allah'ın Rasûlü! dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de Açlık bende de var dedi. Sonra üçü birden Ebû'l Heysem et Teyyihan el Ensarî'nin evine doğru yürüdüler. Ebû'l Heysem, hurması ve koyunları bol olan bir kişi idi, hizmetçisi yoktu. Evde kendisini bulamadılar ve evin hanımına eşin nerede? Dediler. Hanım: Bize, tatlı içme suyu getirmeye gitmişti dedi. Biraz sonra Ebû'l Heysem dopdolu bir su kırbasıyla çıkageldi. Kırbasını yere koyduktan sonra gelip Peygamberimize sarılıp anne ve babasının Rasûlullah (s.a.v.)'e feda olduğunu söyledi. Sonra onları bahçesine götürdü ve bir sergi serdi ve hurma ağacından olgunu ve olgun olmayanı bir arada bulunan bir hurma dalı salkımı getirdi ve ortaya koydu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): Bize olgunlarından seçip getirmedin mi? buyurdu. Ebû'l Heysem: Ey Allah'ın Rasûlü! kendiniz seçesiniz diye veya yaş ve kuru hangisinden isterseniz seçip yemeniz için bu şekilde getirdim dedi. Böylece o hurmalardan yediler, tatlı sudan içtiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Canımı kudret elinde tutan Allah'a yemin olsun ki bu nimetlerden kıyamet günü sorguya çekileceksiniz. Serinlik ve gölge, güzel hurma ve su..."** Ebû'l Heysem yemek hazırlatmak

için giderken Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Sakın ha! Sütlü bir hayvan kesmeyin! Ebû'l Heysem dişi veya erkek bir oğlak kesti hazırlayıp getirdi ve hep birlikte yediler, Rasûlullah (s.a.v.), hizmetçin var mı? dedi. Ebû'l Heysem hayır dedi. Rasûlullah (s.a.v.) savaş esirleri gelince bize gel buyurdu. Rasûlullah (s.a.v.)'e iki savaş esiri getirilmişti. Bir üçüncüsü yoktu. Ebû'l Heysem müracaat etti, Rasûlullah (s.a.v.)'de ikisinden birini seç buyurdu. Ebû'l Heysem: Ey Allah'ın Rasûlü benim yerime siz seçiniz dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): İstişare edilen kimse güvenilen kimsedir, dedi. Şunu al çünkü onu namaz kılarken gördüm dedi.

Ve ona iyi davran buyurdu. Ebû'l Heysem hanımına gitti ve durumunu ona anlattı bunun üzerine hanımı Rasûlullah (s.a.v.)'in **"Ona iyi davran"** sözünü yerine getirebilmek için onu hürriyetine kavuşturmalısın, dedi. Ebû'l Heysem de o hürdür dedi. Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah'ın gönderdiği her Peygamber ve devlet idarecisinin iki tür halkı vardır; Biri ona daima iyiliği emredip kötülükten sakındırır bir diğeri de ona devamlı güçlük çıkarıp yük olur kim kötü arkadaş ve personelden korunmuş olursa gerçekten her tür kötülükten korunmuş olur. (Müslim, Eşribe: 99)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

2370- Ebû Seleme b. Abdurrahman (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. **"Rasûlullah (s.a.v.) bir gün Ebû Bekir ve Ömer'le birlikte çıkmıştı..."** diyerek hadisin bir benzerini aktarmış ve senedde Ebû Hüreyre'yi zikretmemiştir.

Şeyban'ın hadisi Ebû Avâne'nin hadisinden daha geniş ve uzundur. Şeyban hadisçilerce güvenilen bir kimse olup yazdığı kitabı vardır. Bu hadis Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde rivâyet edilmiştir.

Aynı şekilde İbn Abbâs'tan da rivâyet edilmiştir.

2371- Ebû Talha (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e açlıktan yakınarak karınlarımıza bağladığımız taşları gösterdik bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), karnına bağladığı iki taşı gösterdi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

2372- Numân b. Beşîr (r.a.)'den işittim şöyle diyordu: **"Dilediğiniz kadar yiyecek ve içecek içerisinde değil misiniz? Halbuki ben, Peygamberinizi karnını doyuracak kadar kötü hurma bile bulamadığını görmüşümdür."** (Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

Tirmizî: Ebû Avâne ve başkaları bu hadisi Sîmak b. Harb'den, Ebû'l Ahvas'ın rivâyeti gibi rivâyet etmiştir. Şu'be bu hadisi Sîmak'den, Numân b. Beşîr'den ve Ömer'den hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 40

➢ GERÇEK ZENGİNLİK GÖNÜL ZENGİNLİĞİDİR

2373- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Gerçek zenginlik mal çokluğunda değil, gerçek zenginlik gönül zenginliğidir."** (İbn Mâce, Zühd: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Husayn'ın ismi Osman b. Âsım el Esedî'dir.

BÖLÜM: 41

➢ MAL ELDE ETMEDE GERÇEK YOL HANGİSİDİR?

2374- Hamza b. Abdulmuttalib'in karısı Kays'ın kızı Havle (r.anha)'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: Bu dünya malı çekici ve tatlıdır kim gereği şekilde onu elde etmeye çalışırsa kendisi için bereketli ve hayırlı olur. Kim de Allah ve Peygamber'in dağıtacağı ganimet malından değişik yollara başvurarak almaya kalkarsa kıyamette kendisi için sadece ateş vardır. (Buhârî, Rıkak: 10; Dârimî, Rıkak: 37)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû'l Velîd'in ismi Ubeyd Senûta'dır.

BÖLÜM: 42

➢ PARA VE MADDEYE KUL VE KÖLE OLANLARA LANET VARDIR

2375- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Dinar'a ve dirheme kulluk yapanlara lanet edilmiştir."** (İbn Mâce, Zühd: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Bu hadis değişik bir şekilde Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den daha uzun olarak ta rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 43

➢ İKİ KURT MU BİR SÜRÜYE DAHA ZARARLI? YOKSA MAL HIRSI MI DİNE DAHA ZARARLI?

2376- Ka'b b. Mâlik el Ensarî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir koyun sürüsü üzerine salıverilen iki aç kurdun o sürüye zararı, kişinin mal ve makam hırsının dinine verdiği zarardan daha fazla değildir."** (Dârimî, Rıkak: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiş olup senedi sağlam değildir.

BÖLÜM: 44

➢ İNSANLARIN DÜNYA HAYATINDAKİ DURUMLARI NEYE BENZER?

2377- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.), bir hasır üzerinde uyumuştu kalktığında hasırın izi yan tarafına çıkmıştı. Bunun üzerine Ey Allah'ın Rasûlü! dedik, senin için bir yatak temin etsek. Bunun üzerine buyurdular ki: **Benim dünya rahatlığı ile işim yok. Dünyada ben bir ağacın altında gölgelenip sonra oradan ayrılıp giden bir yolcu gibiyim."** (İbn Mâce, Zühd: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 45

➢ KİŞİ ARKADAŞININ DİNİ ÜZEREDİR

2378- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden kişi kimi dost edineceğine iyi baksın."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 46

➢ CENAZEYİ TAKİP EDEN VE GERİ DÖNENLER HANGİLERİDİR?

2379- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cenazeyi üç şey takip eder sonra ikisi geri döner biri cenaze ile kalır. Ailesi, malı ve ameli cenazeyle birlikte gider sonra malı ve ailesi geri döner ameli ise cenazeyle birlikte kalır."** (Müslim, Zühd: 1; Buhârî, Rıkak: 30)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 47

➢ YEME İÇMEDE GERÇEK ÖLÇÜ NEDİR?

2380- Mıkdam b. Ma'dikerîb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Ademoğlu midesinden daha kötü bir kap doldurmamıştır. Adem oğluna kendisini ayakta tutacak kadar yemesi içmesi yeterlidir. Şayet bu miktardan fazla yiyecek ise midesini üç kısma ayırsın; bir kısmı yemek bir kısmı meşrubat bir kısmı da nefes için ayrılmalıdır."** (İbn Mâce, Etıme: 50)

◉ Hasan b. Arefe İsmail b. Ayyaş vasıtasıyla bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmiştir. Mıkdam b. Ma'dikerib bu rivâyette Rasûlullah (s.a.v.)'den demekte Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim dememektedir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 48

➢ GÖSTERİŞ İÇİN VE DESİNLER DİYE İŞ YAPMAMAK

2381- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim gösteriş için iş yaparsa Allah o kimsenin gösteriş için yaptığı ibadeti insanlara işittir. Kim de başkaları işitsin diye ibadet ve kulluk yaparsa Allah o kimsenin bu işini insanlara işitsin diye Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti. İnsanlara merhamet etmeyene Allah ta merhamet etmez."** (İbn Mâce, Zühd: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Hundep ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahihtir.

2382- Şüfey el Asbahî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Şüfey Medîne'ye girdiği zaman insanların etrafında toplandığı bir adamla karşılaştı bu adam kimdir? Diye sordu. Bu Ebû Hüreyre'dir dediler. O insanlarla konuşmasını sürdürürken kendisine yaklaşıp yanına oturdum. Konuşmasını bitirip yalnız kaldığında kendisine şöyle dedim: Sana şu ve şunun hakkı için soruyorum Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğin, anladığın ve bildiğin ve işittiğin bir hadisi bana anlatır mısın? Ebû Hüreyre istediğini yapacağım dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in bana söylediği anladığım ve öğrendiğim bir hadisi sana anlatacağım. Bunun üzerine Ebû Hüreyre; derin bir şekilde içini çekti biraz bekledi sonra kendine geldi ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'in bu evde benden ve kendisinden başka kimse yokken bana söylediği bir hadisi sana anlatacağım dedi. Bunun ardından içini tekrar çekti, sonra kendine geldi yüzünü sildi ve yapacağım dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in bu evde benden ve kendisinden başka kimse yokken bana aktardığı bir hadisi size

söyleyeceğim dedi. Sonra Ebû Hüreyre tekrar içini çekti sonra yüzü koyun yere düştü onu uzun bir süre kendime dayadım sonra ayıldı ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.), bana anlattı ki; Kıyamet günü Allah Kulları arasında hüküm vermek için onların yanına inecektir. Bütün toplumlar o gün dizüstü çökmüş durumdadırlar. Allah'ın çağıracağı ilk kimseler Kur'ân-ı bilen ve ezberleyen kişi, Allah yolunda öldürülen kişi ve mal varlığı çok olan kişiler olacaktır.

Allah Kur'ân-ı bilene diyecek ki: Rasûlüme indirdiğim kitabısana öğretmedim mi? O kişi de evet ya Rabbi diyecek Allah: Öğrendiğin Kur'ânla nasıl yaşadın neler yaptın? Diyecek. Adam: Gece ve gündüz Kur'ân-ı elimden bırakmadım diye cevap verecek. Bunun üzerine Allah yalan söylüyorsun buyuracak Melekler de yalan söylüyorsun diyecekler. Allah'ta şöyle buyuracak: Sen Kur'ân falan okumadın. Bilakis falan kişi Kur'ân okur, Kur'ân bilir desinler diye okudun ve böyle de denildi.

Sonra mal mülk sahibi kimse getirilecek ve Allah ona senin rızkını genişletip hiçbir kimseye muhtaç etmeden yaşatmadım mı? Zengin kimse: Evet ya Rabbî diyecek **Allah:** Sana verdiğim mal mülk ile neler yaptın? Diyecek. **Zengin kişi:** Yakınlarımı yoklar yoksullara yardım ederek infak ederdim diyecek. Allah'ta yalan söyledin, Melekler de yalan söyledin diyecekler. Allah şöyle buyuracak: Sen söylediğin gibi yapmadın fakat falan kimse cömerttir desinler diye tüm bu dediklerini yaptım neticede oda denildi. Sonra Allah yolunda öldürülen kişi getirilecek Allah ona diyecek ki: Ne uğrunda öldürüldün? O kişi uğrunda cihâd edilmesini emrettin bende cihâd edip şehîd oldum diyecek Allah yalan söylüyorsun meleklerde yalan söylüyorsun diyecekler bunun üzerine Allah: Hayır sen falan kimse ne cesurdur denilmesini istemiştim bu da sana denildi diyecek. Sonra Rasûlullah (s.a.v.), dizime vurdu ve şöyle dedi: Ey Ebû Hüreyre bu üç kişi kendi konularında Allah'ın yarattığı ilk kimselerdir. Kıyamet günü Cehennem ateşi bunlarla tutuşturulacakdır.

Velid Ebû Osman dedi ki: Ukbe b. Müslim'in bana haber verdiğine göre Şüfeyy bizzat kendisi Muaviye'nin yanına girerek bu hadisi ona anlatmıştır.

Ebû Osman diyor ki: Bana Âla b. ebî Hakîm anlattı kendisi Muaviyenin koruması idi dedi ki: Muaviye'nin yanına bir adam girdi ve bu hadisi ona Ebû Hüreyre'den nakletti. Muaviye bunun üzerine dedi ki: Bunlara böyle yapılırsa geri kalan insanlara ne yapılacak acaba? Dedi ve hüngür hüngür ağladı biz onun hayatını kaybedeceğini sandık ve bu adam bizim başımıza bir felaket getirdi dedik. Sonra Muaviye kendine geldi, yüzünü sildi ve dedi ki: Allah ve Rasûlü daima doğru söz söyler dedi ve Hûd sûresi 15-16. ayetlerini okudu; "Dünya hayatını, onun şaşırtıcı saptırıcı süs ve nimetlerini isteyenlere gelince, onlara bu dünyada yapıp ettiklerinin karşılığını tam olarak ödeyeceğiz ve onlar orada hak ettiklerinden asla yoksun bırakılmayacaklardır. İşte bunlar ahirette paylarına ateşten başka birşey düşmeyen kimselerdir. Çünkü onların bu dünyada yapıp ettikleri, hep boşa gidecektir. Yapıp ettikleri her şeyde anlamsız ve değersizdi zaten. (Müslim, Imara: 27; Nesâî, Cihâd: 86)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2383- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Üzüntü kuyusundan Allah'a sığının."** Ashab üzüntü kuyusu nedir? Ey Allah'ın Rasûlü dediler. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Cehennem'de bir vadi olup Cehennem her gün yüzkere ondan Allah'a sığınır."** Bunun üzerine Ashab: Oraya kimler girecektir? Buyurdu ki: gösteriş için okuyup gösteriş için kulluk yapanlar oraya girecektir. (İbn Mâce, Mukaddime: 52)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 49
➢ GİZLENEN BİR KULLUĞUN AÇIĞA ÇIKMASI

2384- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Ey Allah'ın Rasûlü! dedi: **"Bir kimse bir amel işler ve onu kimse görmesin diye gizli tutar sonradan onu başkalarından öğrenince hoşlanır."** Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"O kimseye iki mükafat vardır; biri amelin gizlediği için gizlilik sevâbı başkalarına örnek olacağı için açıkça yapılma sevâbı."** (İbn Mâce, Zühd: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

A'meş ve başkaları Habîb b. ebî Sabit'den ve Ebû Salih'den mürsel olarak rivâyet etmişlerdir. A'meş'in arkadaşları bu rivâyetlerinde Ebû Hüreyre'yi zikretmemişlerdir.

Tirmizî: Bazı ilim adamları bu hadisin **"Sonra onu başkalarından öğrenince hoşuna gider"** sözünü şöyle tefsir etmişlerdir: Bu kişinin yaptığı bu gizli amelin insanlar tarafından hayırla anılmasının hoşa gitmesi olduğunu söylemişlerdir. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizler; yeryüzünde Allah'ın şâhidlerisiniz"** bu yüzden insanların kendisini övmesinden hoşlanır değilse hayır işlediğinin insanlar tarafından bilinip bu yüzden kendisine ikram edilmesi ve kendisine saygı duyulmasından hoşlanıyorsa işte bu gösteriş ve riyadır. Bazı ilim adamları da şöyle demektedirler. O kimsenin gizli olarak yaptığı hayır işini başkasından öğrenir ve bu yaptığı şekilde onlarında amel etmesini ümid ederek bu iş hoşuna giderse bu durumda o kimseye bu şekilde amel edenlerin sevâbı kadar sevâb vardır. Bu da değişik bir görüştür.

BÖLÜM: 50
➢ KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR

2385- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek: Ey Allah'ın Rasûlü kıyamet ne zaman kopacaktır? Diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.), namaza kalktı ve namazını bitirince; **"Kıyametin kopmasını soran kimse nerededir?** Buyurdu. Adam: Benim Ey Allah'ın Rasûlü dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Kıyamet için ne hazırladın?"** buyurdu. Adam: **"Kıyamet için fazla namaz ve oruç hazırlayamadım fakat ben Allah'ı ve Rasûlünü seviyorum"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kişi sevdiğiyle beraberdir, sende sevdiğinle beraber olacaksın buyurdu. Müslümanların Müslüman olmaları dışında bu söze sevindikleri kadar başka bir şeye sevindiklerini görmedim."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 113; Müslim, Birr: 50)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

2386- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kişi sevdiği kimseyle beraberdir. Hayır ve şer kazandığı her şey kişinin kendisinindir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 113; Müslim, Birr: 50)

◉ Bu konuda Ali, Abdullah b. Mes'ûd, Safvân b. Assâl, Ebû Hüreyre ve Ebû Musa'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis, Hasan-ı Basrî'nin, Enes'den rivâyeti olarak hasen garibtir. Bu hadis değişik şekillerde de Peygamber (s.a.v.)'den rivâyet edilmiştir.

2387- Safvân b. Assâl (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Tok sesli bir bedevî geldi ve: **"Ya Muhammed! Bir kimse bir toplumu seviyor fakat her yönden onlar gibi olamamıştır, bu kişi ne olacak?"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kişi sevdiğiyle beraberdir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 113; Müslim, Birr: 50)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ahmed b. Abde ed Dabbî, Hammad b. Zeyd vasıtasıyla Âsım'dan, Zir'den, Safvân b. Assal'dan, Mahmûd'un hadisinin bir benzerini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 51

➢ ALLAH'A KARŞI HER KONUDA HÜSNÜ ZANDA BULUNMAK

2388- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah şöyle buyuruyor: Ben kulumun bana ait tahmininin yanındayım bana dua ettiğinde onunla beraberim."** (İbn Mâce, Edeb: 53)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 52

➢ İYİLİK VE GÜNAHIN TARİFLERİ NASILDIR?

2389- Nevvâs b. Sem'an'dan rivâyet edilmiştir: **"Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e sevap ve günah nedir?"** diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Birr, iyilik (sevap), iyi Müslüman olmak demek güzel ahlaklı olmak demektir. Günah ise içini tırmalayan ve insanların bilmelerini istemediğin şeydir."** (Dârimî, Rıkak: 73; Müslim, Birr: 5)

◉ Muhammed b. Beşşâr, Abdurrahman b. Mehdî vasıtasıyla Muaviye b. Salih'den bu hadisin bir benzerini aktarmış olup o rivâyette: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e sordum"** ifadesi yer almaktadır. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 53

➢ ALLAH İÇİN SEVEN VE SEVİŞENLERİN DURUMLARI

2390- Muâz b. Cebel (r.a.)'den Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle işitmiştir: Allah buyurdu ki: **"Benim büyüklüğüm için birbirini sevenlere nurdan minberler vardır. Peygamberler ve şehîdler onlara imreneceklerdir."** (Müsned: 2121)

◉ Bu konuda Ebû'd Derdâ'dan, İbn Mes'ûd'dan, Ubâde b. Sâmit'den, Ebû Hüreyre'den ve Ebû Mâlik el Eş'arî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Müslüm el Havlanî'nin ismi, Abdullah b. Seveb'tır.

2391- Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd (r.anhüma)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah kendi gölgesinden başka gölge bulunmadığı bir günde yedi kişiyi kendi gölgesinde gölgelendirecektir; Adaletli devlet başkanı, Allah'a ibadetle yetişip büyüyen genç, Mescidden çıktığında tekrar döneceği saate kadar kalbi mescide bağlı**

olan kişi, Allah için birbirini seven bu sevgiyle bir araya gelip bu sevgiyle ayrılan iki kişi, kendi başına olduğu halde Allah'ı zikrederek gözünden yaşlar akıtan kimse, Güzel ve soylu bir kadının kendisini çağırması üzerine; ben, Allah'tan korkarım diyerek o kadına yaklaşmayan kişi, Sadaka veren verdiği sadakada sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek kadar gizli davranan kişi." (Müslim, Zekat: 30; Nesâî, Kudât: 1)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis başka şekillerde Mâlik b. Enes'den de rivâyet edilmiştir. Mâlik, hadisin senedinde şüphe ederek, Ebû Hüreyre veya Ebû Saîd'den demektedir. Ubeydullah b. Ömer ise bu hadisi Habib b. Abdurrahman'dan rivâyet etmiş ve senedinde şüphe etmeksizin **"Ebû Hüreyre'den"** dememiştir.

Sevvar b. Abdullah el Anberî ve Muhammed b. Müsennâ şöyle demişlerdir: Yahya b. Saîd vasıtasıyla Ubeydullah b. Ömer'den, Habîb'den, Hafs b. Âsım'dan ve Ebû Hüreyre'den, manaca Mâlik b. Enes'in hadisi gibi hadis rivâyet etmişler olup bu rivâyette: **"Gönlü mescidlere asılı kişi"** ve **"Mevkî sahibi güzel bir kadın"** demektedir.

Mıkdam hadisi hasen sahih garibtir. Mıkdam Ebû Küreyme diye künyelenir.

2392- Yezîd b. Neâme ed Dabbî (r.a.)'den rivâyete göre: **Bir kimse bir kimseyle arkadaşlık kurarsa tanışmak isterse o kimsenin ismini babasının ismini ve kimlerden olduğunu sorsun çünkü daha samimi bir yakınlığa sebeb olur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup ancak bu şekliyle bilmekteyiz, Yezîd b. Neâme'nin, Rasûlullah (s.a.v.)'den hadis işittiğini bilmiyoruz. İbn Ömer'den bu hadisin bir benzerini rivâyet edilmiş olup senedi sahih değildir.

BÖLÜM: 54

➢ AŞIRI VE HAKSIZ YERE ÖVGÜ YAPANLARA NE YAPILMALI?

2393- Ebû Ma'mer (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Bir adam kalktı ve devlet yetkililerinden birini övmeye başladı. Mıkdad'ta onun yüzüne toprak saçmaya başladı ve şöyle dedi: **"Rasûlullah (s.a.v.), övücülerin yüzüne toprak saçmamızı bize emretti."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 9; İbn Mâce, Edeb: 36)

⊙ Bu konuda Ebû Hüreyre (r.a.)'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Zaide, Yezîd b. ebî Ziyâd'tan, Mûcâhid'den, İbn Abbâs'tan bu hadisi rivâyet etmiştir. Mûcâhid'in Ebû Ma'mer'den rivayeti daha sahihtir. Ebû Ma'mer'in ismi Abdullah b. Sahbere'dir. Mıkdad b. Esved ise; Mıkdad b. Amr el Kindî olup Ebû Ma'bed diye künyelenir. Esved b. Abdî Yeğûsa nispet edilmesine gelince Esved onu küçük yaşta evlat edinmiştir.

2394- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.), haksız yere övücülerin ağızlarına toprak saçmamızı bize emretti."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Ebû Hüreyre hadisi olarak bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 55

➢ KİMLERLE ARKADAŞ OLMALI YEMEĞİNİ KİMLER YEMELİDİR?

2395- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle işitmiştir: **"Sadece Müminlerle arkadaş ol yemeğini de yolunu Allah ve Peygamberlerle bulan müminler yesin."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 16)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen olup bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 56

➢ BELA VE SIKINTILARA KARŞI SABRETMEK GEREKİR

2396- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah bir kulu hakkında şer ve kötülük dilerse günahının yüzünden çekeceği cezayı ondan erteler ki kıyamet günü Allah'ın huzuruna karşılığını göreceği o günahlarıyla gelsin."**

Aynı sened ile Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle de gelmiştir: **"Mükafatın büyüklüğü belanın büyüklüğüne bağlıdır. Allah bir toplumu severek onları değişik belalarla imtihan eder. Kim razı olursa Allah'ın rızasını kazanır. Kim de kızar kırgınlık gösterirse Allah'ta o kimseye kızar."** (İbn Mâce, Fiten: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

2397- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ağrı ve sancıların Rasûlullah (s.a.v.)'e şiddetli olduğu kadar kimseye şiddetli olduğunu görmedim."** (İbn Mâce, Cenaiz: 11)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2398- Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e sordum insanların hangisinin belasının ağır olduğunu, buyurdular ki: **"Peygamberler, onların peşinden yaşantı olarak Peygambere yakın olanlar sonra onlara yakın olanlar. Kişi dindarlığı oranında belayı uğratılır. Dininde sağlam ise belası ağırlaştırılır. Dininde gevşek ise dindarlığı oranında belaya uğratılır. Bela, kulun peşini bırakmaz, sonunda kul uğradığı belalarla üzerinde günah kalmayıncaya kadar günahlarından temizlenmiş olur."** (İbn Mâce, Fiten: 23)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu konuda Ebû Hüreyre ve Huzeyfe b. Yemân'ın kız kardeşi tarafından da şu şekilde bir rivâyet vardır: **"Peygamber (s.a.v.)'e hangi insanların belası daha ağırdır diye soruldu. Buyurdular ki: Peygamber (s.a.v.), sonra yaşantı ve inançla ona yakın olanlar sonra onlara yakın olanlar."**

2399- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mümin erkek ve mümin kadınların başına Allah'a kavuşacağı güne kadar ya kendisinde ya çocuğunda veya malında mutlaka sıkıntı gelmeye devam eder."** (Müsned: 7521)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 57

➢ DÜNYADA GÖZ NİMETİNDEN MAHRUM OLANIN DURUMU

2400- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: Allah buyurdu ki: **"Dünyada kulumun iki kıymetli organı olan gözünü alırsam benim yanımda onun karşılığı ancak Cennettir."** (Dârimî, Rikak: 76)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ebû Hüreyre'den ve Zeyd b. Erkâm'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir. Ebû Zilâl'in ismi Hilâl'dir.

2401- Ebû Hüreyre (r.a.)'den merfu olarak şöyle rivâyet edilmiştir: Allah şöyle buyurur: **"Her kimin iki sevimli organını giderirsem o da sabredip**

mükafatını benden beklerse ona Cennet'ten başka bir karşılığa razı olmam." (Dârimî, Rıkak: 76)

◉ Bu konuda Irbad b. Sariye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 58

➢ KIYAMETTE SIKINTI VE BELALARA SABREDENLERE NELER VERİLECEK?

2402- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü başlarına bela ve sıkıntı gelenlere sevap verileceği zaman dünyada sıkıntı çekmeyenler o gün derilerinin keskin aletlerle kesilip parçalanmasını isteyecekler."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis garibtir. Sadece bu senedle ve bu şekilde bilmekteyiz. Bazıları bu hadisi A'meş'den, Talha b. Musarrif'den ve Mesrûk'tan benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir.

2403- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her ölen mutlaka pişmanlık duyacaktır.** Ashab: **Neden pişmanlık duyacak?** Dediler. Şöyle buyurdu: **"İyilik eden kimse iyiliğini artırmamış olduğuna, kötülük eden kişiler ise kötülüklerden vazgeçmemiş olduğuna pişman olacaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Şu'be, Yahya b. Ubeydullah hakkında söz etmiştir. Bu kimsenin meşhur ismi Yahya b. Ubeydullah b. Mevhib el Medenî'dir.

BÖLÜM: 59

➢ AHİR ZAMANDA DİNİ, DÜNYAYA ALET EDENLER ÇIKACAK MI?

2404- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ahir zamanda bazı kimseler çıkacak ve dini dünyaya alet edecekler insanlara yumuşak görünmek için kuzu derilerine bürünecekler ve dilleri şekerden tatlı, fakat kalpleri kurt kalbidir. Allah şöyle buyurur: Benim affıma mı güvenip gururlanıyorsunuz, benim rahmetime mi güvenip cesaretli davranıyorsunuz şanıma yemin ederim ki onlara kendimden bir imtihan vesilesi göndereceğim yumuşak huylu olanlar bile şaşkına çevrilecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2405- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah (c.c) şöyle buyurdu: Öyle kimseler yarattım ki dilleri baldan tatlı kalpleri ise sabır ağacından daha acıdır. Kendi adıma yemin ederim ki onları öyle bir fitneye uğratacağım ki içlerinden yumuşak huylu olanları bile şaşkına çevirecektir. Benim affıma mı güveniyor ve rahmetimi umarak mı bana karşı cesaretli davranıyorsunuz?"** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis İbn Ömer rivâyeti olarak hasen garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 60

➢ KURTULUŞ DİLİ KORUMAKLA MI MÜMKÜN OLUR?

2406- Ukbe b. Âmir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e kurtuluş nedir? Diye sordum. Buyurdular ki: **"Diline sahip ol; evin başına dar gelmesin, günahlarından dolayı ağla."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

2407- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den merfu olarak rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Sabah olduğu zaman bütün organlar dile yalvararak şöyle derler: Bizim için Allah'a karşı sorumluluk bilinci duy biz seninle ayaktayız sen doğru olursan bizde doğru oluruz sen eğilirsen bizde eğiliriz."** (Müsned: 11472)

◉ Hennâd, Ebû Usame vasıtasıyla Hammad b. Zeyd'den bu hadisin bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiştir. Bu rivâyet Muhammed b. Musa'nın rivâyetinden daha sahihtir.

Tirmizî: Bu hadis sadece Hammad b. Zeyd'in rivâyetiyle bilmekteyiz. Pek çok kişi bu hadisi Hammad b. Zeyd'den merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir.

Salih b. Abdullah, Hammad b. Zeyd'den, Ebû's Sahba'dan, Saîd b. Cübeyr'den, Ebû Saîd el Hudrî'den rivâyet ederek bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

2408- Sehl b. Sa'd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim iki çenesi arasındaki ile iki bacağı arasındakini kötü yolda kullanmamayı tekeffül ederse ben de ona Cenneti tekeffül ederim."** (Buhârî, Rikak: 23)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Sehl hadisi hasen garibtir.

2409- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah her kimi iki çenesi arasındakinin şerri ile iki bacağı arasındakinin şerrinden korursa, Cennete girer."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Ebû Hüreyre (r.a.)'den hadis rivâyet eden Ebû Hazim'in ismi; Eşcaiyye'li Azze'nin azâdlı kölesi Selman'dır ve Küfelidir. Sehil b. Sa'd'den rivâyet eden Ebû Hâzim ise Zahid olup Medînelidir. İsmi; Seleme b. Dinar'dır. Bu hadis hasen garibtir.

2410- Sûfyân b. Abdullah es Sekafî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bana bir iş söyle ona sımsıkı sarılayım"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rabbim Allah'tır de sonra dosdoğru ol."** Sûfyân diyor ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Benim için en korkulacak şey nedir?"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.): Kendi dilini tutarak, **"İşte bu"** buyurdular. (Müslim, İman: 55; İbn Mâce, Fiten: 62)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu hadis Sûfyân b. Abdullah es Sekafî'den değişik şekillerde rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 61

➢ KALPLERİN KATILAŞMASI HANGİ ÇEŞİT SÖZLERLE OLUR?

2411- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah anılmaksızın sözü uzatma zira Allah anılmaksızın sözün uzatılması kalplerin katılaşmasına sebeptir. İnsanların Allah'tan en uzak olanı katı kalpli kimselerdir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Ebû Bekir b. Ebû'n Nadr, babası Ebû Nadr vasıtasıyla İbrahim b. Abdullah b. Hatıb'tan, Abdullah b. Dinar'dan, İbn Ömer'den mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis garib olup bu hadisi sadece İbrahim b. Abdullah, Hatıb'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 62

➢ ADEMOĞLU TÜM KONUŞMALARI ALEYHİNE MİDİR?

2412- Ümmü Habibe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ademoğlunun tüm konuşmaları aleyhinedir, faydasına değildir. Ancak iyiliği emredip kötülükten sakındırmak ve Allah'ı hatırlatıcı sözler söylemek bunun dışındadır."** (İbn Mâce, Fiten: 64)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Muhammed b. Yezîd b. Huneys'in rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 63

➢ EBÛ'D DERDÂ VE SELMAN MÜNAKAŞASINDA KİM HAKLI ÇIKTI?

2413- Ebû Cuhayfe (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah, Selman ile Ebû'd Derdâ arasında kardeşlik kurdu, Selman Ebû'd Derdâ'yı ziyaret etti ve karısı Ümmü'd Derdâ'yı perişan bir durumda gördü, Selman neden böylesin diye sordu. Kadın: kardeşin Ebû'd Derdâ'nın dünyadan hiçbir arzusu kalmamıştır diye cevap verdi. Kadın diyor ki: Ebû'd Derdâ gelince misafirine yemek hazırlayıp önüne koydu ve siz yiyiniz ben oruçluyum dedi. Selman: Sen yemedikçe ben de yemem dedi. Bu sefer o da yedi. Gece olunca Ebû'd Derdâ namaz için kalkmak istedi fakat Selman ona yat dedi, o da yattı bir süre sonra yine kalkıp namaz kılmak istedi yine Selman ona yat dedi o da yattı. Sabah namazının vakti girince Selman ona şimdi kalk dedi. İkisi de kalkıp namazlarını kıldılar. Sonra Selman şöyle dedi: Kendinin kendinde hakkı vardır, Rabbinin hakkı vardır, misafirinin hakkı vardır, ailenin hakkı vardır. Her hak sahibine hakkını ver. Sonradan Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek durumu ona anlattılar da Rasûlullah (s.a.v.) Selman doğru söylemiş ve doğru yapmıştır dedi." (Buhârî, Savm: 50)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Ebû'l Umeys'in ismi Utbe b. Abdullah'tır. Abdurrahman b. Abdullah el Mes'ûdî'nin kardeşidir.

BÖLÜM: 64

➢ ALLAH'IN RIZASI NEREDE ARANMALIDIR?

2414- Medîneli bir kimse (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Muaviye Âişe (r.anha)'ya bana tavsiyelerde bulunacağın bir mektup yaz fakat bana fazla zorluk çıkarma dedi. Âişe (r.anha), Muaviye'ye şöyle yazdı: Selam sana olsun bundan sonra şunu söyleyeceğim Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle buyuruyordu: **"Her kim insanlar gücense bile Allah'ın rızasını isterse Allah o kimseyi insanların sıkıntısından kurtarır. Ve her kim de Allah'ın gücenmesine karşılık insanların hoşnut etmeye çalışırsa Allah'ta o kimseyi insanlara havale eder. Selam sana olsun..."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Muhammed b. Yahya Muhammed b. Yusuf vasıtasıyla Sûfyân es Sevrî'den, Hişâm b. Urve'den babasından, Âişe'den bize aktararak **"Âişe, Muaviyeye yazdı ki"** dedi mana olarak bu hadisi merfu olmaksızın rivâyet etti.

38: KIYAMETİN ÖZELLİKLERİ VE İNCELİKLER

BÖLÜM: 1

➢ YARIM HURMA İLE CEHENNEM'DEN KORUNULUR MU?

2415- Adiyy b. Hatîm (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden her bir kimseyle kıyamet günü Rabbi mutlaka konuşacaktır ve arada tercüman da bulunmayacaktır. O kişi sağ yanına bakacak ancak göndermiş olduğu amelleri görecektir. Sonra sol yanına bakacak yine yapıp ettiği şeyleri görecek karşısına bakınca da Cehennemi görecektir. Rasûlullah (s.a.v.), şöyle devam etti: Her kim yarım hurmayla bile olsa yüzünü ateşten korumaya gücü yeterse bunu hemen yapsın."** (Müsned: 18573)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû's Saîb'in aktardığına göre Vekî' bir gün bu hadisi bize A'meş'den aktardı. Vekî hadisi tamamlayınca şöyle dedi: Burada horasanlılardan her kim varsa bu hadisi Horasanda aktarmak suretiyle Allah'ın rızasını kazansın. Çünkü Cehmiyye mezhebi; Allah'ın kullarıyla konuşmasını inkar etmektedir.

Ebû's Saîb'in ismi Selm b. Cenade b. Selm b. Hâlid b. Câbir b. Semure el Kûfîdir.

2416- İbn Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanoğluna beş şeyden hesap sorulmadıkça kıyamet günü hiçbir tarafa hareket etmeyecektir; Ömrünü nerede ve nasıl tükettiğinden, gençliğini nerde yıprattığından, malını nerden kazanıp nerde harcadığından öğrendiği bilgilerle yaşayıp yaşamadığından."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece İbn Mes'ûd'un, Hüseyin b. Kays'tan rivâyetiyle bilmekteyiz. Hüseyin b. Kays ise hadis konusunda hafızası yönünden zayıf bilinir. Bu konuda Ebû Berze ve Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2417- Ebû Berze el Eslemî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet gününde bir kula şu sorular sorulmadıkça yerinden kıpırdayamaz. Ömrünü nerede ve nasıl tüketti, öğrendiği bilgilerle ne yaptı? Malını nereden kazandı ve nerede harcadı vücudunu nerede yıprattı."** (Dârimî, Mukaddime: 18)

◉ Bu hadis hasen sahihtir. Saîd b. Abdullah b. Cüreyc, Basralıdır. Ebû Berze'nin azâdlı kölesidir. Ebû Berze'nin ismi; Nadle b. Ubeyd'tir.

BÖLÜM: 2

➢ MÜFLİS KİMDİR? AHİRETTE TAKAS NASIL YAPILIR?

2418- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İflas eden kimdir? Biliyor musunuz?"** Ashab: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bize göre, müflis parası ve malı olmayan kimsedir"** dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimin müflisi o kimsedir ki kıyamet günü kıldığı namazıyla tuttuğu orucuyla ve verdiği zekatıyla getirilecek aynı zamanda işlediği günahlardan; sövdüğü zina isnadında bulunduğu,**

haksız yere mal yediği ve haksız yere kan akıttığı ve ona buna vurduğu şerlerde ortaya konacaktır. Ve böylece o kişi yaptıklarının hesabını vermeye oturacak ve yaptığı kötülüklere karşılık iyilikleri takas edilecektir. İyilikleri bitince takas işlemi onun günahlarının buna verilmesi bunun sevaplarının da ona verilmesiyle devam edilecektir. Sonucunda da cezasını ateşle çekmek üzere Cehenneme atılacaktır. İşte müflis budur." (Müslim, Birr ve Sıla: 74)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2419- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mal ve namus meselesinde bir kulun bir kardeşinde bir hakkı bulunur da bu dünya hayatında onunla helalleşirse Allah o kuluna rahmet etsin. Çünkü kıyamette ne dinar nede dirhem bulunmayacaktır. Eğer o kimsenin iyilik ve sevapları varsa onlar alınıp haksızlık edilen kimseye verilecektir. Şayet sevapları yoksa haksızlık yapılan kimsenin günahları buna verilmek suretiyle hesaplaşma tamamlanacaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Saîd el Makburî hadisi olarak bu hadis hasen sahihtir. Mâlik b. Enes Saîd el Makburî'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisin bir benzerini bize nakletmiştir.

2420- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet gününde tüm haklar sahiplerine verilecektir. Hatta boynuzsuz hayvanın bile boynuzludan hakkı alınacaktır."** (Müslim, Birr ve Sıla: 79)

◉ Bu konuda Ebû Zerr ve Abdullah b. Üneys'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir.

2421- Rasûlullah (s.a.v.)'in arkadaşlarından Mıkdad (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Kıyamet günü güneş kulların üzerine bir mil veya iki mil mesafeye kadar yaklaştırılacaktır."** Süleym diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.)'in milden neyi kastettiğini bilemiyorum ya uzunluk ölçüsü olan mil veya göze sürme çekilen mil. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: **"Güneş onları adeta eritecek ve herkes yaptığı amelleri oranınca sıkıntıdan ter içinde kalacaktır. Kimi topuğuna kadar kimi diz kapaklarına kadar kimi de beline kadar kimi de ağzına kadar ter içinde kalacaktır."** Rasûlullah (s.a.v.) bu sözü söylerken ağzına işaret ediyor ve; **"Ağzına gem vuracak kadar"** diyordu. (Müslim, Cennet: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû Saîd ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2422- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, (Hammad bu hadis merfu hükmündedir) dedi. Mutaffifin sûresi 6. ayeti: **"O gün insanlar alemlerin rabbi huzurunda kalkıp dikilecekler"** şöyle demiştir: Kulakların yarısına kadar ter içinde kalacaklardır. (Müslim, Cennet: 15; İbn Mâce, Zühd: 68)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Hennâd, İsa b. Yusuf vasıtasıyla İbn Avn'dan, Nafi'den, İbn Ömer'den geçen hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 3

➢ İNSANLAR KIYAMET GÜNÜ ÇIPLAK MI HAŞREDİLECEKLER?

2423- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanlar kıyamet günü mahşer yerine ilk yaratıldıkları gibi yalınayak, çırılçıplak ve sünnetsiz olarak toplanacaklardır"** dedi ve Enbiya sûresi 104. ayeti "... Tüm kâinâtı ilk kez nasıl yarattıysak, o gökyüzünü de yeniden yine öyle tekrar yaratacağız. Gerçekleştirilmesini kendi üzerimize aldığımız bir sözdür bu. Şüphesiz biz herşeyi yapabilecek güçteyiz." Ni okudu ve şöyle devam etti: yaratıklar içersinde ilk giydirilecek olan İbrahim (a.s.) dır. Ashabımdan kimileri bana yaklaştırılmamak için sağa sola itilecekler de ben de Ya Rabbil Onlar benim ashabımdır diyeceğim ve bana şöyle denilecek: Senden sonra onların ne bidatlar ortaya çıkardıklarını sen bilmezsin sen onların arasından ayrıldıktan sonra onlar dinlerinden çıkıp eski şirklerine dönmüşlerdir. Bunun üzerine ben de Salih kul İsa'nın söylediği şu sözü söyleyeceğim: "Şayet onları azaba çarptırırsan, şüphesiz onlar senin kullarındır. Ve eğer onları bağışlarsan, doğrusu sen çok güçlü ve üstün olansın. Yaptığın her şeyi yerli yerince yapansın." (Maide sûresi: 118) (Buhârî, Rıkak: 44; Müslim, Cennet: 19)

◉ Muhammed b. Beşşâr ve Muhammed b. Müsenna, Muhammed b. Cafer vasıtasıyla Şu'be'den, Muğîre b. Numân'dan aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize rivâyet etmişlerdir. **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2424- Behz b. Hakîm (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Kıyamet günü sizler yaya olarak binitli olarak ve yüzüstü sürünerek mahşer yerine toplanacaksınız."** (Müsned: 19171)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 4

➢ AMEL DEFTERLERİ NASIL ELE GEÇECEKTİR?

2425- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanlar kıyamet gününde üç defa sorguya çekilecekler iki sorgu mücade ve mazeretler ortaya konulması şeklinde olacak üçüncü sorgu yani arz'da ise insanların yapıp ettikleri kaydeden amel defterleri uçurulacak herkesin defteri kendisini bulacaktır kimi bu defterini sağ eliyle tutacak kimi de solundan alacaktır."** (İbn Mâce, Zühd: 33)

◉ **Tirmizî:** Hasan'ın Ebû Hüreyre'den işitmemiş olmasından dolayı bu hadis sahih değildir. Bazıları bu hadisi Ali er Rifai'den ve Ebû Musa'dan rivâyet etmektedirler.

Tirmizî: Bu hadiste sahih değildir. Çünkü Hasan, Ebû Musa'dan işitmemiştir.

BÖLÜM: 5

➢ HESABI KONUSUNDA TARTIŞILAN MUTLAKA HELAK OLUR

2426- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Hesabı konusunda kiminle münakaşa edilirse o kimse helak olmuştur. Bunun üzerine ben şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Allah, İnşikak sûresi 7 ve 8. ayetlerinde şöyle buyurmuyor mu? **"Kimin sicili sağ eline verilirse artık o kimsenin hesabı kolayca görülür."** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"O hesab değil o arz'dır."** (Buhârî, İlim: 17; Müslim, Cennet: 18)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih hasendir. Eyyûb'ta aynı şekilde İbn ebî Müleyke'den bu hadisi rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 6

➢ ALLAH'IN VERDİĞİ ŞEYLER NE YAPILMALI Kİ KAZANÇLI ÇIKILSIN?

2427- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü ademoğlu bir kuzu gibi getirilerek Allah'ın huzurunda durdurulur ve Allah ona şöyle der: Sana dünyada mal mülk hizmetçi ve her şeyi verdim sen onları ne yaptın? O kişi şöyle cevap verecek: Biriktirdim artırdım ve olduğundan fazla şekilde bıraktım beni dünyaya geri çevir onların hepsini sana getireyim."**

Allah'ta şöyle buyuracak: Dünyada iken benim rızamı kazanmak için önceden gönderdiğin birşeyler varsa onları göster bakalım o kişi de diyecek ki: Biriktirdim artırdım ve olduğundan fazla bıraktım. Beni geri dünyaya çevir de onların hepsini sana getireyim. Böylece bu kulu hayır adına bir şey yapmadığı görülür ve Cehenneme götürülür." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Pek çok kişi bu hadisi Hasan'dan, Enes'in sözü olarak rivâyet edip Rasûlullah (s.a.v.)'e isnad etmemişlerdir. İsmail b. Müslim hadis konusunda hafızası yönünden zayıf kabul edilmiştir. bu konuda Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el Hudrî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2428- Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre (r.anhüma)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet günü bir kul Allah'ın huzuruna getirilir ve Allah ona şöyle buyurur: Sana göz, kulak, mal ve evlat vermedik mi? hayvanlar ve ekinler vermedik mi? belli yerlerde yetkili olmana ve para kazanmana fırsat tanımadık mı? Bugün benimle bu şekilde buluşacağını da biliyordun değil mi? O kimse hayır Ya Rabbi diyecek Allah'ta şöyle buyuracak: Önceden sen beni ve bugünleri unuttuğun gibi bugün de ben seni unutacağım."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih garibtir. **"Bugün de ben seni unutacağım..."** sözü: **"Bugün de ben seni azaba terk edeceğim"** manasında tefsir edilmiştir.

Tirmizî: Bazı ilim adamları Araf sûresi 51. ayeti olan **"... Biz de onları bugün unutacağız"** sözünü; **"Bugün onları azaba terk edeceğiz"** şeklinde tefsir etmişlerdir.

BÖLÜM: 7

➢ YERYÜZÜ VE ORGANLAR DA KONUŞACAK MI?

2429- Ebû Hüreyre (r.a.)'rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.), Zilzal sûresi 4. ayeti olan: **"İşte o gün yeryüzü tüm haberlerini ortaya dökecektir."** Ayetini okudu ve yeryüzünün haberleri nedir? Bilir misiniz? Buyurdu. Ashab: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dediler. Buyurdu ki: **"Yeryüzünün haberleri erkek ve kadın her kimse hakkında yeryüzünde yaptıkları hoş iş konusunda falan kişi falan gün ve saatte falan yerde şöyle yaptı demesidir işte haber budur.** (Müsned: 8512)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 8

➢ SÛR NASIL BİR ŞEYDİR?

2430- Abdullah b. Amr b. As (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir bedevî Peygamber (s.a.v.)'e gelerek sûr nedir? Diye sordu; Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Kendisiyle kıyametin haber verileceği üflenmek suretiyle ses çıkaran bir alettir"** buyurdular. (Müsned: 10614)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen olup pek çok kimse Süleyman et Teymî'den rivâyet etmişlerdir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz.

2431- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sûr'a üfürecek kişi sûr'u eline almış üfleme emri gelir gelmez hemen üflemek üzere izin beklerken ben bu dünyada nasıl zevk içerisinde yaşayabilirim?** Bu söz ashaba ağır gelmiş olacak ki Rasûlullah (s.a.v.), onlara şöyle buyurdu: **"Daima Allah'a güveniyoruz en güzel vekil odur sadece Allah'a güveniriz"** deyiniz. (Ebû Dâvûd, Sünnet: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen olup başka şekillerde Atıyye'den, Ebû Saîd'den buna benzer şekilde rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 9

➢ KIYAMET GÜNÜ PEYGAMBER (S.A.V.), NEREDE ARANMALI?

2432- Muğîre b. Şu'be (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sırat üzerinde müminin parolası selâmet ve kurtuluş nasip et"** olmalıdır. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Muğîre b. Şu'be hadisi olarak bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Abdurrahman b. İshâk'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2433- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyet edilmiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'den kıyamet gününde bana şefaat etmesini istedim şefaat ederim buyurdu. Ey Allah'ın Rasûlü! dedim seni nerde arıyayım? Buyurdular ki: İlk olarak sırat üzerinde ara, Enes: Sizi sırat üzerinde bulamaz isem, Rasûlullah (s.a.v.): Amellerin tartılacağı alet olan mizan denilen terazinin yanında ara buyurdu. Enes, terazinin yanında sizi bulamaz isem? Rasûlullah (s.a.v.): O zaman Kevser havuzunun yanında ara beni buyurarak ben mutlaka bu üç yerden birinde bulunurum dedi."** (Müsned: 12360)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 10

➢ KIYAMETTE ŞEFAAT NASIL OLACAKTIR?

2434- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e et getirildi ve ön but kısmı takdim edildi çünkü o etin bu kısmından hoşlanırdı. Etten bir parça ısırdı ve şöyle buyurdu: **"Kıyamet günü insanların en saygıdeğeri ben olacağım bunun niçin böyle olacağını biliyor musunuz? Dinleyin! Anlatayım; Allah bütün insanları öncekileriyle ve sonrakileriyle hepsini büyük ve düz bir alanda toplayacak ve söyleyeceği her söz tüm insanlığa duyurulacak gözler bu manzaralara şâhid olacak, güneş kendilerine o kadar yaklaştırılacak ki sıkıntı ve keder güç yetiremeyecek, çekilmez hale gelecek ve insanlar birbirlerine; Başınıza gelenleri görmüyor musunuz? Rabbiniz yanında size şefaat edebilecek birine bakmıyor musunuz? İnsanlar birbirlerine, Adem'e müracaat ediniz deyip ona gelecekler ve şöyle konuşacaklar: Sen tüm insanların babasısın, Allah seni eliyle yarattı ruhundan üfürdü ve meleklere secde etmelerini emretti, onlar da sana secde ettiler. Rabbinin yanında bize şefaat et. Ne durumda olduğumuzu görüyorsun, görüyorsun ki halimizi! Adem onlara şöyle diyecek: "Rabbim bugün o derece gazablanmış ki, bu güne kadar bu şekilde gazablanmamış ve bundan sonra da böylesine gazablanmayacaktır. Cennet'te bir ağaca yaklaşma demişti de ben hata edip o ağacın meyvesinden yemiştim. Ben kendi derdime düşmüşüm! Başka birine gidin; Nuh'a gelecekler ve diyecekler ki: "Ey Nuh! Yeryüzüne gönderilen peygamberlerin ilk olanlarındansın. "Allah, seni çok şükreden kul" olarak vasıflandırmıştır. Rabbinin yanında bize şefaat et! Ne halde olduğumuzu görüyor ve ne duruma geldiğimizi biliyorsun!" Nuh (a.s) onlara şöyle cevap verecek: "Rabbim bugün o derece gazablanmış ki, bugüne kadar bu şekilde hiç gazablanmamış bundan sonra da böylesine gazablanmayacaktır. Ben de kavmime beddua edip Allah'a karşı bir suç işlemiştim bu yüzden benim derdim bana yeter siz başkasına gidin, İbrahim'e gidiniz! Sonra İbrahim'e gelirler ve şöyle derler: Ey İbrahim! Sen Allah'ın Peygamberi ve yeryüzü halkı içerisinde O'nun tek dostusun. Rabbin yanında bizim için şefaat ediver! Ne halde olduğumuzu görüyorsun? İbrahim şöyle der: "Rabbim bugün o derece gazablanmış ki, bugüne kadar bu şekilde hiç gazablanmamış bundan sonra da bu şekilde gazablanmayacaktır. Ben hayatım boyunca üç yerde yalan söylemiştim Ebû Hayyan'ın rivayetinde bu, yalan söylediği üç yer sayılır) Dolayısıyla benim derdim bana yeter siz başkasına gidin, Musa'ya gidin! Sonra insanlar Musa'ya gelirler ve şöyle derler: Ey Musa! "Sen Allah'ın Rasûlüsün Allah sana, kitap vererek ve seninle konuşarak seni insanlardan üstün kılmıştır. Rabbin yanında bize şefaat et! Durumuzu görmüyor musun! Musa'da şöyle diyecek: "Rabbim bugün çook şiddetli derecede gazablanmış ki, bugüne kadar bu şekilde hiç gazablanmamış bundan sonra da bu şekilde gazablanmayacaktır. Ben de bir zamanlar bana emredilmemesine rağmen bir**

adam öldürmüştüm o suç bana yeter. Dolayısıyla benim derdim bana yeter siz başkasına gidin, İsa'ya gidin! Sonra İsa'ya gelirler ve şöyle derler, "Sen Allah'ın rasûlü ve Meryem'e ilka ettiği kelimesi ve Ruhundan üfürdüğü kimsesin. Beşikte insanlarla konuşan sensin, Rabbinin yanında bize şefaat et! Durumumuzu görüyorsun! İsa şöyle diyecek: "Rabbim bugün o derece gazablanmış ki, bugüne kadar bu şekilde hiç gazablanmamış bundan sonra da bu şekilde gazablanmayacaktır. İsa, kendi için işlediği bir günah zikretmemiştir. Benim de kendi derdim bana yeter siz başkasına gidin, Muhammed (s.a.v.)'e gidin! Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Muhammed (s.a.v.)'e gelecekler ve şöyle diyecekler Ey Muhammed! Sen, Allah'ın Rasûlü, peygamberlerin sonuncususun. Geçmiş ve gelecek bütün günahları bağışlanan sensin. Rabbin yanında bize şefaat et! Durumumuzu görüyorsun! Bende hemen hareket edip arşın altına gelir ve Rabbime secdeye kapanırım. Sonra Allah, o anda benden önce kimseye nasip etmediği hamd ve övgülerden öyle şeyler bana ilham edecektir. Sonra "Ya Muhammed!" denilecek, "kaldır başını secdeden; iste isteğin yerine getirilecektir. Şefaat et şefaatin de kabul edilecektir. Başımı kaldıracağım ve "Ya Rabbi, ümmetim! Ya Rabbi, ümmetim! Ya Rabbi, ümmetim!" diyeceğim. Allah, Ya Muhammed! diyecek, ümmetinden hesaplaşması olmayanları, Cennet kapılarının sağından girdir bu girecek kimseler diğer tüm kapılardan da girebilirler. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Canımı kudret elinde tutan Allah'a yemin olsun ki Cennet kapılarından iki kanadın arası Mekke ile Hecer veya Mekke ile Busra arası kadardır." (Buhârî, Ehadisül Enbiya: 23; Müslim, İman: 72)

◉ Bu konuda Ebû Bekir es Sıddîk, Enes, Ukbe b. Âmir ve Ebû Saîd'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Hayyan et Teymî'nin ismi Yahya b. Saîd b. Hayyan olup Küfelidir ve güvenilir bir kimsedir. Ebû Zür'a b. Amr b. Cerir'in ismi ise Herîm'dir.

BÖLÜM: 11

➢ PEYGAMBERİMİZİN ŞEFAATİ KİMLEREDİR?

2435- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Şefaatim, ümmetimden büyük günah işleyenleredir."** (İbn Mâce, Zühd: 37; Ebû Dâvûd, Edeb: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

Bu konuda Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2436- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Şefaatimden ümmetimden büyük günah işleyen kimseleredir."**

Muhammed b. Ali diyor ki: Câbir bana şöyle dedi: Ey Muhammed büyük günah işlemeyen kimsenin şefaate ne ihtiyacı vardır? (İbn Mâce, Zühd: 37; Ebû Dâvûd, Edeb: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Cafer b. Muhammed rivâyeti olarak garibtir.

BÖLÜM: 12

➢ CENNETE BU ÜMMETTEN KAÇ KİŞİ GİRECEKTİR?

2437- Ebû Umame (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Rabbim bana ümmetimden yetmiş bin kişiyi hesap ve azab görmeden Cennete koyacağını vaad etti, aynı zamanda her bin kişiyle birlikte yetmiş bin kişi ve Rabbinin isteyeceği kadarın üç misliyi de vaad etti."** (İbn Mâce, Zühd: 34; Dârimî, Rıkak: 86)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2438- Abdullah b. Şakîk (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Bir gurup insanla birlikte Kudüs'te idim onlardan bir kimse şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle söylediğini işittim: Ümmetimden bir adamın şefaatiyle Temimoğullarından daha çok kişi Cennete girecektir. Denildi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Sizin şefaatinizden başka mı? Rasûlullah (s.a.v.), benim şefaatimden başka buyurdu. Hadisi rivâyet eden zat kalkınca bu kimdir? Diye sordum Dediler ki bu İbn eb'îl Ced'a'dır."** (İbn Mâce, Zühd: 34; Dârimî, Rıkak: 86)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

İbn'ül Ced'a'nın adı Abdullah'tır bu hadisi Sadece o rivâyet etmiştir.

2439- Hasan-ı Basrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Osman b. Afvân; kıyamet günü Rabia ve Mudar kabileleri sayısı kadar insana şefaat edecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

2440- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetim içinde büyük guruplara şefaat edecek kimse vardır. Bir kabile kadar insan gurubuna şefaat edecek kimse vardır. Belli bir guruba şefaat edecek kimseler de vardır. Kimi de bir kişiye şefaat edecektir ve bu şefaat edilenler Cennete gireceklerdir."** (Müsned: 10721)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 13

➢ ŞEFAAT ALLAH'A ORTAK KOŞMADAN ÖLEN KİMSELEREDİR

2441- Avf b. Mâlik el Eşcaî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Rabbimin katından bir melek bana geldi ve beni ümmetimin yarısını Cennete sokmak ileşefaat yetkisi arasında serbest bıraktı da ben şefaat etmeyi seçtim. Bu şefaat de Allah'a ortak koşmadan ölenleredir."** (İbn Mâce, Zühd: 38)

◉ Bu hadis Ebû'l Melih'den ve Peygamber ashabından başka bir kimseden rivâyet edilmiş olup **"Avf b. Mâlik'den"** denmemiştir. Bu hadis buradakinden uzuncadır.

Kuteybe Ebû Avâne vasıtasıyla Katâde'den, Ebû'l Melih'den, Avf b. Mâlik'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

BÖLÜM: 14

➢ KEVSER HAVUZUNUN İBRİKLERİ VAR MIDIR?

2442- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Benim havuzumun çevresinde gökteki yıldızlar sayısınca ibrikler vardır."** (Buhârî, Rıkak: 94; İbn Mâce, Zühd: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

2443- Semure (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her Peygamberin kıyamet gününde bir havuzu vardır ve Peygamberler su içmeye gelenlerin fazlalığıyla birbirine karşı övünürler. Ben; içmeye geleni, en çok olacak Peygamber olacağımı ümid ediyorum."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Eş'as b. Abdulmelik bu hadisi Hasan vasıtasıyla mürsel olarak rivâyet etmiş senedinde **"Semure"**yi zikretmemiştir ki bu rivâyet daha sağlamdır.

BÖLÜM: 15

➢ KEVSER HAVUZUNUN ÖLÇÜLERİ VE SUYUNUN ÖZELLİKLERİ

2444- Ebû Sellam el Hubşî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ömer bin Abdülaziz bana haber göndermişti; posta beygirine bindirilerek yanına vardım, girince Ey Müminlerin emiri dedim posta beygiriyle gelmem pek zahmetli oldu. Bunun üzerine Ömer b. Abdülaziz dedi ki: **"Sana zahmet etmek istemezdim. Fakat Rasûlullah (s.a.v.)'in havuz hakkında Sevbân'dan rivâyeti bana ulaştı da bir de bizzat senin ağzından dinleyim istedim."** Ebû Sellam şöyle dedi: **"Sevbân, Rasûlullah (s.a.v.)'den şu şekilde aktardı. Benim havuzum, Aden'den, Belka Ammanı'na ulaşacak kadar büyüktür. Suyu, sütten daha beyaz, baldan daha tatlıdır. Kadehleri, gökteki yıldızların sayısı kadardır. Her kim ondan bir yudum içerse bir daha ebediyyen susamaz. Havuza ilk gelecek insanlar; muhâcirlerin fakirlerinden olup başları, saçları dağınık, elbiseleri kirli, konfor içinde yaşayan kadınlarla evlenemeyen, kendilerine kapıların ve imkanların açılmadığı kimselerdir."** Ömer b. Abdülaziz dedi ki: **"Fakat ben, konfor içinde yaşayan kadınlarla da evlendim ve her türlü kapılar da bana açıldı. Abdülmelik'in kızı Fatıma ile evlenmiş durumdayım ben saçlarım dağılmadan başımı yıkamam, vücuduma değen elbisemi de kirlenmeden yıkamam."** (İbn Mâce, Zühd: 39; Ebû davud, Edeb: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garib'tir.

Bu hadis, aynı şekilde Ma'dan b. Ebî Talha'dan, Sevbân'dan da rivayet edilmiştir. Ebû Sellam El Habeşî'nin ismi Memtûr'dur. Şamlıdır ve güvenilen bir kimsedir.

2445- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Havuzun kapları nasıldır?"** dedim. Buyurdu ki: **"Canımı kudret elinde tutan Allah'a yemin olsun ki; havuzun kapları, karanlık ve bulutsuz bir gecede gökyüzünde görülen ufaklı yıldızlarının sayısından daha çoktur ve Cennet kaplarındandır. Ondan bir yudum içen bir daha susuzluk nedir bilmeyecektir. Havuzun eni, boyu kadardır büyüklüğü Amman ile Eyle arası kadardır. Suyu, sütten daha beyaz ve tadı da baldan daha tatlıdır."** (İbn Mâce, Zühd: 39; Ebû davud, Edeb: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garib'tir.

Bu konuda Huzeyfe b. el Yemân, Abdullah b. Amr, Ebû Berze el Eslemi, İbn Ömer, Hârise b. Vehb, Müstevrid b. Şeddâd'tan da hadis rivayet edilmiştir.

İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Benim, havuzumun, büyüklüğü; Küfe ile Hacer-ül Esved arasındaki mesafe kadardır."**

BÖLÜM: 16

➢ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN ÜMMETİNİN ÇOK OLUŞU

2446- İbn Abbâs (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: "Peygamber (s.a.v.) Mîrâc'a çıkarıldığında beraberinde büyük toplumlar bulunan bir ve birkaç peygambere, yine beraberinde birer cemaat bulunan bir ve birkaç peygambere, beraberinde hiç kimse bulunmayan bir ve birkaç peygambere uğramıştı ki, sonunda çok büyük bir kalabalığa uğradım ve bunlar kimlerdir? diye sordum. **"Musa ve kavmi!"** dediler. Fakat başını kaldır ve bak! Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Şu yandan ve bu yandan tamamen ufku kaplamış bir kalabalık gözüme ilişti, işte bunlar senin ümmetindir denildi. Ve bunlardan başka yetmişbin kişi hesapsız bir şekilde cennete girecektir"** denildi. Bu sözleri söyleyince Rasûlullah (s.a.v.), hanımlarından birinin odasına girdi bunların kimler olduğunu kimse sormamıştı. Kendisi de bir tefsirde bulunmadı. Sonra Asbab: Kendi aralarında onlar biziz! dediler. Bir kısmı da onlar; fitrat üzerine doğan ve Müslüman olarak ölenlerdir! Dediler. Bu arada Rasûlullah (s.a.v.) çıktı ve şöyle buyurdu: **"Onlar tedavi olarak dağlanmayan, kulak hırsızlığı yapmayan, Uğursuzluk inancına sahip olmayan ve Allah'a her zaman ve her yerde güvenip dayanan kimselerdir"** Ukkaşe b. Mıhsan ayağa kalktı ve **"Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedi, ben onlardan mıyım? Rasûlullah (s.a.v.) **"evet!"** buyurdu. Sonra bir başkası kalktı ve **"ben de onlardan mıyım?"** deyince; Rasûlullah (s.a.v.), **"Ukkaşe seni geçti!"** buyurdu. (Buhârî, Tıp: 11; Müslim, İman: 23)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda İbn Mes'ûd ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 17

➢ BEDBAHT KİMSENİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

2447- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) zamanında kulluk ve ibadet olarak yapıp ettiğiniz hiçbirşeyi bugün üzerinde görüp tanıyamıyorum."** Ravi diyorki: **"Ya namazlarımız hakkında ne dersin?"** Enes dedi ki: **"Bildiğiniz gibi namazlarınızda da aynı şekilde o dönemin hassasiyeti yok ve kalmamıştır."** (Müsned: 11539)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Ebû Imrân el Cevnî rivâyeti olarak hasen garibtir. Enes'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

2448- Esma binti Umeys el Has'amiyye (r.anha)'dan rivayete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Hayal kurup üstünlük taslayan ve yüce Allah'ı unutan kul ne bedbahttır. Zorbalık edip haklara tecavüz eden ve yüce kudret ve kuvvet sahibini unutan ne bedbahttır! Gaflete dalarak gülüp oynayan ve kabirleri ve toprak altında çürümeyi unutan kul ne bedbahtır! Azıp, taşkınlık gösteren doğum, ölüm ve ölümden sonrayı unutan kul ne bedbahttır! Dini dünyaya alet eden kul ne bedbahttır. Dine şüpheler karıştıran kul ne bedbahttır! Hırs ve tamah tarafından kumanda edilen kul ne bedbaht kuldur! Arzu ve isteklerinin kendisini saptırdığı kul ne bedbahtır! Açgözlülüğün hor ve zelil ettiği kul ne bedbaht kuldur!"** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir ancak bu şekliyle bilmekteyiz ve senedi de sağlam değildir.

BÖLÜM: 18

➢ DÜNYADA YEDİRİP İÇİRİP GİYDİRENE AHİRETTE NE YAPILACAKTIR?

2449- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivayete göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir mü'min, aç bir mü'mini doyurursa Allah o kimseyi Cennet meyveleriyle doyuracaktır, Yine bir mü'min, susuz kalan bir mü'mine bir şeyler içirip susuzluğunu giderirse Allah kıyamette en güzel meşrubattan olan "Rahık-ı Mahtûm"dan içirecektir. Yine bir mü'min, elbiseye ihtiyacı olan bir mü'mini giydirirse Allah'ta ona Cennetin yemyeşil elbiselerinden giydirecektir."** (Ebû Dâvûd, Zekat: 32)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadis Atıyye'den ve Ebû Saîd el Hudrî'den mevkuf olarak ta rivayet edilmiş olup bu rivayet daha sağlam ve makbuldür.

2450- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivayete göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Allah'ın azabından korkup sakınırsa cenneti elde etmek için hemen yola koyulur. Kim de yola koyulursa arzusuna kavuşur. Ama dikkat edin! Allah'ın ticaret için ortaya koyduğu malı çok pahalıdır. Dikkat edin! Allah'ın ticaret eşyası ise cennettir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebûn Nadr hadisi olarak bilmekteyiz.

BÖLÜM: 19

➢ TAKVA (ALLAH'A KARŞI SORUMLULUK BİLİNCİ) NEDİR?

2451- Peygamber (s.a.v.)'in ashabından Atiye es Sa'dî (r.a.)'den rivayete göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kul, haram olabilecek şeye düşmekten uzak durarak sakıncalı olmayan şeyi bile terk etmedikçe takvalı kişilerden olmak durumuna yükselemez."** (İbn Mâce, Zühd: 24)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 20

➢ MELEKLER MÜ'MİNLERİ HANGİ HALDE KANATLARIYLA GÖLGELENDİRİR?

2452- Hanzale el Üseydî (r.a.)'den rivayete göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Ey Ashabım sizler her zaman benim yanımda olduğunuz haldeki gibi iman üzere olabilseydiniz melekler sizleri kanatlarıyla gölgelendirirlerdi."** (İbn Mâce, Zühd: 28; Müslim, Tevbe: 3)

⊙ **Tirmizî**: Bu hadis, bu şekliyle hasen garibtir. Bu hadis Hanzala el Üseydî tarafından değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Bu konuda Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 21

➢ ŞÖHRET VE ZİRVEDE Mİ OLMAK GEREKİR?

2453- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Her varlığın bir şiddetli ve sert olduğu bir yönü olduğu gibi bu şiddet ve sertliğin gevşeme zamanı da vardır. Bir kimse sert olduğu zaman da bile orta yolu tercih edip yakınlaştırıcı biçimde hareket ederse ondan yana ümitliyim. Eğer parmakla gösterilecek duruma gelirse gösteriş için yaptığından dolayı onun bu hareketini hesaba katmayın."** (Müslim, Fiten: 24; İbn Mâce, Zühd: 21)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bir kişinin, din veya dünya konusunda parmakla gösterilecek duruma gelmesi kötülük bakımından kendisine yeter. Ancak Allah'ın koruduğu kişiler bundan müstesnadır."**

BÖLÜM: 22
➢ ECEL ÜMİD VE HAYALLER

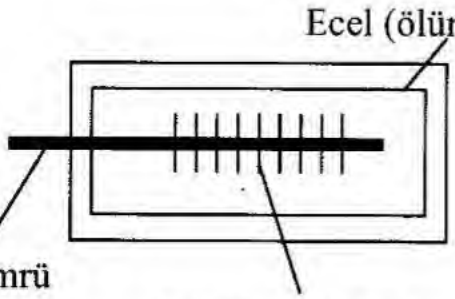

2454- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.v.) bize bir dörtgen şekli çizdi, bu şeklin ortasına bir çizgi çizdi ve bu çizgiyi dörtgenin dışına uzattı ve bu dörtgenin içindeki o çizgiye değişik çizikler çizerek şöyle buyurdu: **"Şu ortadaki çizgi insan oğlu ve ömrüdür. Bu çizgiyi dört taraftan kuşatan dörtgen onun ecelidir. Şu küçük çizgiler ise hayatı boyunca o kimsenin başına gelecek sıkıntılar ve imtihanlarıdır birinden kurtulsa bir diğeri gelip onu bulacaktır. Dörtgenin dışındaki çizgi ise kişinin ümid ve hayalleridir."** (İbn Mâce, Zühd: 27; Buhârî, Rıkak: 4)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

2455- Enes (r.a.)'den rivayete göre; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İnsanoğlu ihtiyarlar, fakat onun iki özelliği gençleşir: Mal hırsı ve uzun yaşama hırsı."** (Müslim, Zekat: 38; Dârimî, Rıkak: 62)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahih'tir.

2456- Abdullah b. Şıhhîr (r.a.)'den rivayete göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ademoğlu, çevresini kuşatan doksandokuz bela ve musibetle temsil edildi. Bunlardan birini veya hepsini atlatmış olsa bile ihtiyarlık onu bulur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

BÖLÜM: 23
➢ ALLAH VE PEYGAMBER HİÇ HATIRDAN ÇIKARILMAMALIDIR

2457- Übey b. Ka'b (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.), gecenin üçte ikisi geçince kalkar ve şöyle derdi: **"Ey insanlar! Kalkın Allah'ın büyüklüğünü ve size verdiği imkanları düşünüp gereğini yerine getirin. Râcife (bütün canlılara ölüm getirecek olan ilk sûra üfürülmenin) zamanı geldi, bunun hemen ardından da Radife (bütün canlıları diriltecek olan üfleniş) gelecektir. Ölüm, her türlü şiddet ve sancılarıyla mutlaka gelecektir; ölüm, mutlaka herkesi bulacaktır."** Übeyy diyor ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü! ben sana çok dua edip salevat getiriyorum; dualarımın ne kadarını sana ayırayım?"** Rasûlullah (s.a.v.): **"dilediğin kadar!"** buyurdu. Dualarımın **"dörtte birini mi?"** dedim; **"dilediğin kadarını!"** buyurdu, **"şayet**

artırırsan senin için daha hayırlıdır!" buyurdu. Bende **"yarısını ayırayım mı?** diye sordum; **"dilediğin kadarını!"** buyurdu, **"şayet artırırsan senin için daha hayırlıdır!"** Ben de **"üçte ikisini mi?"** dedim; **"dilediğin kadarını!"** buyurdu, **"şayet artırırsan senin için daha hayırlıdır!"** buyurdu. Ben de o halde **"bütün dualarımı senin için yapacağım"** dedim. Bunun üzerine buyurdular ki: **"Sıkıntıların giderilecek ve günahların affedilecektir."** (Müsned: 20289)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 24

➢ ALLAH İÇİN GEREĞİ BİÇİMDE HAYA ETMEK NE DEMEKTİR?

2458- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivayete göre; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'tan gereği biçimde haya edin!"** Bunun üzerine **"Ey Allah'ın Peygamberi!"** dedik, **"Zaten; hayalı davranıyoruz Elhamdülillah!"** Buyurdu ki: **"O sizin anladığınız utanma hissi değildir! Allah'tan gereği biçimde haya etmek demek; baş ve başta bulunan organlarla, karın ve karının içersine aldığı organları her türlü günah ve haramlardan korumak, ölümü ve toprak altında çürümeyi daima hatırlamaktır. Ahireti isteyen dünyanın süsünü bırakır. Kim bu şekilde davranırsa Allah'tan gereği biçimde haya etmiş olur."** (Müsned: 3489)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece, Ebân b. İshâk'ın Sabbah b. Muhammed'den rivayetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 25

➢ GERÇEK AKILLI KİMSE KİMDİR?

2459- Şeddâd b. Evs (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Gerçekten zeki ve akıllı kişi, nefsinin kötü arzularına hâkim olup ölümden sonrası için çalışandır. Aciz kişi ise, nefsinin her türlü arzu ve isteklerine uyarak hayatını devam ettirip, Allah'tan her şeyi ve Cenneti isteyen kişidir."** (İbn Mâce, Zühd: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen'dir. Hadiste geçen: **"Nefsine hâkim olmak"** demek, kıyamet gününde hesaba çekilmeden önce dünyada iken kendisini hesaba çekip hayatını ayarlayan kimsedir. Ömer b. Hattâb'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin, büyük hesap günü için kendinizi donatın! Çünkü kıyamet gününde hesap, ancak dünyada iken kendisini hesaba çekenler için kolay olacaktır."**

Meymûn b. Mihran'ın da şöyle dediği rivayet edilir: "Bir kul, ortağına yemesi nereden, giymesi nereden? diye hesap sorduğu gibi kendi nefsine de hesap sormadıkça mütteki yani Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşımış olamaz."

BÖLÜM: 26

➢ KABİR, İÇERİSİNDEKİLERLE NASIL KONUŞACAKTIR?

2460- Ebû Saîd (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir; Rasûlullah (s.a.v.), namazgaha girdi ve bazı insanların dişleri görünecek derecede gülüştüklerini gördü ve şöyle buyurdu: **"Ne var ki sizler ölümü çok sık hatırlamış olsaydınız şu gördüğüm vaziyette olmazdınız." Öyleyse tüm lezzetleri yok edip kesen,**

ölümü çok hatırlayın. Kabir, hergün şöyle diyerek konuşur: "Ben yalnızlık eviyim, ben tek kişilik evim, ben toprak eviyim, ben kurtçukların eviyim!" Mü'min kul toprağa defnedildiğinde kabir ona şöyle diyecektir: "Merhaba, hoş geldin! Üzerimde yürüyenlerin en sevgilisi olduğuna göre bugün benim himayem altına girdin sana ne yapacağımı göreceksin!" Sonra o kabir, o kimse için gözünün görebildiği kadar genişleyecek ve Cennete doğru bir kapı açılacaktır. İsyancı ve kafir bir kul da kabre konulduğunda kabir ona şöyle diyecektir: "Sana rahat ve huzur yok, sen hoş vaziyette gelmedin bana, üzerimde yürüyenlerin en sevimsizi ve kızdığım biri olarak bana gelmiş durumdasın ve sana ne yapacağımı göreceksin." Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: "Sonra kabir o kimseyi o derece sıkıştırır ki, kaburgaları birbirine geçer." Ebû Saîd dedi ki: "Rasûlullah (s.a.v.), parmaklarıyla bu durumu göstererek parmaklarını iç içe soktu ve şöyle buyurdu: "Sonra o kimseye yetmiş tane yılan musallat edilir ki, o yılanlardan biri toprağa üflese, o toprak dünya durdukça hiç bir şey bitirmez. Bu yılanlar onu, hesaba çekilinceye kadar, sokar ve ısırırlar, paramparça ederler. Ebû Saîd şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: "Kabir, ya Cennet bahçelerinden bir bahçe veya Cehennem çukurlarından bir çukurdur." (İbn Mâce, Zühd: 31)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 27

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.)'İN VÜCUDUNA HASIR İZ YAPMIŞ MIYDI?

2461- Ömer b. Hattâb (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girdim, kuru hasırın üzerine yaslanmış vaziyette buldum. Yan tarafında hasırın izini gördüm."** (Buhârî, Mezâlim: 77; Müslim, Talak: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir, bu hadis buradakinden uzuncadır.

BÖLÜM: 28

➢ BU ÜMMETİN FELAKETİ MAL VE DÜNYA SEVGİSİNDE MİDİR?

2462- Amr b. Avf (r.a.) (ki bu beni Âmir b. Lüey'in yetkilisi ve Bedir savaşına Peygamber (s.a.v.) ile birlikte katılan kimsedir) (r.a.)'ın haber verdiğine göre Rasûlullah (s.a.v.), Ubeyde b. Cerrâh'ı, Bahreyn'e göndermişti o da oradan bir miktar mal ile geldi. Ensâr, Ebû Ubeyde'nin gelişini işitip sabah namazını Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte sabah namazını kılmağa geldiler. Rasûlullah (s.a.v.), namazı bitince kalktı ve Ensâr da Peygamber (s.a.v.)'in önüne durdular. Rasûlullah (s.a.v.), bu durumu görünce gülümsedi ve şöyle buyurdu: **"Sizler, Ebû Ubeyde'nin bir şeylerle geldiğini işittiniz?"** Ensâr, **"Evet, ondan dolayı geldik Ey Allah'ın Rasûlü!"** dediler. **"Müjdeler size sizi sevindirecek bir haberi bekleyin!"** buyurdu ve şöyle devam etti: **"Allah'a yemin olsun ki sizin için fakirlikten korkmuyorum, sizin için korktuğum şey; dünya malının sizden öncekilere yayılıp serildiği gibi size de açılması ve dünyalık yarışına girerek, öncekileri dünyanın helak ettiği gibi sizi de helak etmesidir."** (Buhârî, Cizye: 24; Müslim, Zühd: 61)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 29

➢ TOK GÖZLÜ OLANA HERŞEY BEREKETLİ Mİ KILINIR?

2463- Hakîm b. Hızâm (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den dünyalık istedim, bana verdi sonra yine istedim, yine bana verdi; sonra yine istedim, yine verdi ve sonra şöyle buyurdu: **"Ey Hakîm! Dünya malı tatlı ve yemyeşildir. Her kim bu dünyalığı tok gözlü olarak alır ve elde ederse kendisi için hayırlı ve bereketli kılınır. Kim de aç gözlü olarak alırsa kendisi için bereketli olmaz yiyip te doymayan kimse gibi olur. Veren el, alan elden daima hayırlıdır."**

Hakîm diyor ki: **"Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedim, **"Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki dünyadan ayrılıncaya kadar kimseden bir şey istemeyeceğim."** Sonra Ebû Bekir (r.a.), Halife olduğunda Hakîm'i bahşiş vermek için çağırırdı fakat Hakîm uzak durdu ve hiçbir şey kabul etmedi. Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: **"Ey Müslümanlar topluluğu! Ben sizleri şâhid tutarım ki ganimetten kendi payını ona sunuyorum, fakat o bunu almaya yaklaşmıyor."** Hakîm, Rasûlullah (s.a.v.)'den sonra ve kendisi vefat edinceye kadar halktan kimsenin malından bir şey istemedi. (Buhârî, Rıkak: 16; Müslim, Zekat: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 30

➢ KİMİN KAYGISI AHİRET OLURSA KALBEN ZENGİN OLUR MU?

2464- Abdurrahman b. Avf (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) zamanında sıkıntılı günler geçirdik, sabrettik. Sonra bolluk günlere kavuştuk fakat tahammül gösteremedik ve dünyaya kapıldık."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

2465- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kimin kaygısı ahiret olursa Allah onun zenginliğini kalbinde kılar, iki yakasını bir araya getirir ve dünya ona boyun eğerek gelir. Her kimin kaygısı da dünya olursa Allah, onun fakirliğini iki gözü arasında kılar ve iki yakası bir araya gelmez perişan olur zaten kendisine de takdir edilen şey gelir fazlası gelmez."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

2466- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah şöyle buyurur: "Ey Ademoğlu her durumda kendini bana ibadete ver ki; gönlünü zenginlikle doldurup ihtiyacını gidereyim fakat böyle yapmaz isen ellerini meşguliyetle doldurur ihtiyaçlarını da kapatmam." (İbn Mâce, Zühd: 28)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebû Hâlid el Vâlibî'nin ismi Hürmüz'dür.

BÖLÜM: 31

➢ EVİMİZDEKİ GIDA MADDELERİNİ ÖLÇÜP SAYMAMALI MIYIZ?

2467- Âişe (r.anha)'dan rivayete göre, şöyle demiştir; Rasûlullah (s.a.v.) vefat ettiğinde yanımızda bir miktar arpa vardı ondan bir süre Allah'ın dilediği miktar yedik, sonra cariyeye arpayı ölçüver bakayım dedim. Bunun üzerine arpa

çok geçmeden tükendi. Âişe şöyle devam etti: **"Biz arpayı ölçmeden bırakmış olsaydık ondan daha uzun süre yiyecektik."** (Buhârî, Humus: 3; Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadişs sahihtir.Hadiste geçen **"Şatr"** kelimesinin manası **"bir miktar"** demektir.

BÖLÜM: 32

➢ DÜNYAYI HATIRLATAN PERDE

2468- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Evimizin kapısında üzeri nakışlı ve süslü bir perdemiz vardı.** Rasûlullah (s.a.v.) bunu gördü ve şöyle buyurdu: **"Kaldır onu! Çünkü bana dünyayı hatırlatıyor."** Âişe sözünü şöyle sürdürdü: **"İçinde ipek çizgiler olan kadife bir elbisemiz vardı onu giyerdik."** (Müslim, Libas: 17; Buhârî, Libas: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu yönüyle hasen sahih garibtir.

2469- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir; **"Rasûlullah (s.a.v.)'in yatağı deriden olup içi hurma lifinden doldurulmuş idi."** (Buhârî, Rıkak: 17; Müslim, Libas: 27)

◉ Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 33

➢ EVDE KALAN MI YOKSA DAĞITILAN MI BİZİMDİR?

2470- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Peygamber hanımları bir koyun kesmişlerdi de Rasûlullah (s.a.v.): **"Koyundan ne kadarı kaldı."** diye sordu. Âişe, dedi ki: **"Sadece kürek kemiği bölgesi kaldı! Gerisini dağıttık"** deyince; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Küreğinden başka hepsi bize sevap olarak kaldı."** (Müsned: 22107)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Ebû Meysere el Hemedanî'nin ismi Amr b. Şurahbil'dir.

BÖLÜM: 34

➢ PEYGAMBER HANIMLARI SU VE HURMA MI YERLERDİ?

2471- Âişe (r.anha)'dan rivayete göre, şöyle demiştir; **"Biz Muhammed (s.a.v.)'in hanımları bir ay boyunca yemek pişirmek için ateş yakmazdık, gıdamız sadece su ve hurma idi."** (Buhârî, Rıkak: 17; Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî**: Bu hadis sahihtir.

2472- Enes (r.a.)'den rivayete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah yolunda korkutulduğum kadar hiç kimse korkutulmadı. Allah yolunda bana eziyet edildiği kadar hiç kimseye eziyet edilmedi, üzerimden gecesi ve gündüzü ile otuz gün geçmiştir ki bu süre içerisinde ne benim ne de Bilâl'in yiyeceği yoktu sadece Bilâl'in koltuğunun altında sıkıştırdığı şeyden başka bir canlının yiyebileceği bir şey yoktu."** (Buhârî, Rıkak: 17; Müslim, Zühd: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Bu hadisin manası şudur: **"Rasûlullah (s.a.v.), Mekke'den Bilâl ile birlikte kaçmak için çıktığı zaman Bilâl'in koltuğunun altında taşıdığından başka yiyecek yoktu."**

2473- Ali b. Ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Soğuk bir günde Rasûlullah (s.a.v.)'in evinden çıktım tabaklanmış bir deri almıştım ortasını delip boynuma geçirdim belimi de toplayıp hurma yaprağıyla bağladım ve ben çok acıkmıştım. Rasûlullah (s.a.v.)'in evinde yemek olsaydı ondan yerdim fakat yoktu. Derken yiyecek bir şeyler aramaya çıktım. Kuyusundan su çekip hurmalarını sulayan bir Yahudi'ye uğradım ve duvardaki bir gedikten ona baktım o da ne istiyorsun Ey A'rabî! Dedi. Her bir kova su çekip hurmalarını sulamak karşılığında bir hurmaya razı mısın? Dedi. Bende evet dedim. Kapıyı açta gireyim dedim, kapıyı açtı ben de girdim kovasını bana verdi, her kova çektiğimde bana bir hurma verdi avcum hurma ile dolunca kovasını bıraktım ve yeter dedim onları yedim ve sudan yudum yudum içtim sonra mescide geldim ve Rasûlullah (s.a.v.)'i orada buldum."** (İbn Mâce, Ahkam: 38)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2474- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivayete göre **"Bir zamanlar açlık dönemi yaşanmıştı da Rasûlullah (s.a.v.), tek tek hurma vermişti."** (Buhârî, Etime: 91; İbn Mâce, Zühd: 47)

◉ Bu hadis hasen sahihtir.

2475- Câbir b. Abdullah (r.a.)'den rivâyet edilmiştir; **"Rasûlullah (s.a.v.), bizi bir müfreze olarak gönderdi ve biz üç yüz kişi idik. Azıklarımızı boyunlarımızdaki çantalarda taşıyorduk... Derken azığımız tükendi o dereceye geldik ki her kişiye günde bir hurma düşüyordu! Bunun üzerine Ey Ebû Abdullah bir hurma bir kişiye nasıl yetsin denildi. Dedi ki bir hurmayı da bulamaz olduğumuz zaman onun yokluğunu da hissettik. Sonra denize vardık, denizin kıyıya attığı kocaman bir balığa rastladık, On sekiz gün arzu ettiğimiz kadar o balıktan yedik."** (Buhârî, Şirket: 17; Müslim, Sayd: 27)

◉ Bu hadis hasen sahihtir. Câbir b. Abdullah'tan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Mâlik b. Enes, Vehb b. Kaysan'dan bu hadisi daha mükemmel ve uzunca rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 35

➢ KONFORLU BİR HAYATTA KİŞİ KENDİSİNİ İBADETE VEREBİLİR Mİ?

2476- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyet edilmiştir; diyor ki: Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber mescidde oturuyorken Mus'ab b. Umeyr çıkageldi, deriden yapılmış tek parça elbisesi vardı. Rasûlullah (s.a.v.) onu bu halde görünce önceki konforlu hayatını hatırlayıp ve bugünkü bu garib durumundan dolayı ağladı. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizden biriniz akşam bir elbise, sabah bir elbise giydiği zaman, bir tabak yemek kaldırıp ikinci bir tabak konulduğu zaman, evlerinizi Ka'be gibi değişik şeylerle örttüğünüz zaman haliniz ne olacak?"** Ashab **"Ey Allah'ın Rasûlü o gün biz, bugünkü halimizden daha iyi oluruz öylece geçimimizi temin eder ve kendimizi ibadete veririz"** dedik. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurdu: **"Siz, bugün, o günkünden daha hayırlısınız."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis hasendir.

Yezîd b. Ziyâd, İbn Meysere'dir ve Medînelidir kendisinden Mâlik b. Enes ve pek çok ilim adamı rivayette bulunmuştur. Yezîd bin Ziyâd ed Dımışkî ise Şamlı olup kendisinden Zührî, Vekî', Mervan b. Muaviye hadis rivayet etmişlerdir. Yezîd b. ebî Ziyâd ise Küfelidir.

BÖLÜM: 36

➢ EHLİ SUFFE, PEYGAMBERİMİZ VE EBÛ HÜREYRE'NİN SÜT İKRAMI

2477- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir; Ehli Suffe denilen mescidin yanı başında barınan kimseler Müslümanların misafirleri idiler, ne malları nede çoluk çocukları vardı.

Kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'a andolsun ki, açlığın tesirinden yüzükoyun yatarak ciğerimi yere dayardım ve yine açlığın tesirinden karnıma taş bağlardım. Bir gün, onların çıktıkları yol üzerine oturdum, Ebû Bekir oradan geçti Allah'ın kitabından bir ayet sordum maksadım beni doyurması içindi geçti gitti içimden geçirdiğim şeyi yapmadı sonra Ömer geçti Ona da, Allah'ın kitabından bir ayet sordum sormaktaki maksadım beni doyurması içindi O da geçti gitti isteğimi yapmadı sonra Ebûl Kâsım Muhammed (s.a.v.) geçti. Beni görünce gülümsedi ve **"Ey Ebû Hüreyre"** buyurdu. **"Ya Rasûllah! emrine hazırım Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedim. Rasûlullah (s.a.v.) **"Beni takip et!"** buyurdu ve geçti Ben de peşinden gittim evine girdi. Ben de girmek için izin istedim, izin verildi ve girdim. Evde bir tas süt gördü ve sordu: Bu süt size nereden geldi? diye. **"Falan kimse bize hediye olarak getirmişti!"** dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ey Ebû Hüreyre!"** Ben de **"Emrinize hazırım Ey Allah'ın elçisi!"** dedim. **"Suffelilere git ve onları buraya çağır onlar Müslümanların misafirleridir. Ne malları, ne de çocukları yoktur onların!"** dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'in kendisine zekat malı geldiğinde ondan hiçbir şey yemez Suffelilere gönderirdi. Hediye geldiğinde ise onlara haber gönderir, kendisi de bu hediyeden yer onları da buna ortak ederdi.

Bu Suffelileri çağırma vazifesi hoşuma gitmedi. Peygamber'in elçisi olarak Suffelileri çağırmaya giderken kendi kendime şöyle dedim: Bir tas süt Suffelilere yetmez ki hem de Peygamber (s.a.v.) ve ben de varım bu ikram edilecekler arasında Rasûlullah (s.a.v.), o bir tas sütü onlara dolaştırmamı emredecek ki benim payıma bundan ne düşebilir? Ben açlığımı giderecek kadar ondan içmek isterdim ama Allah'a ve Rasûlüne itaatten başka çare yok.. Suffelilere geldim ve onları çağırdım. Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına girdiler ve herkes yerini aldı. Rasûlullah (s.a.v.), **"Ey Ebû Hüreyre!"** süt tasını al onlara ikram et buyurdu. Ben de tası alıp tek tek herkese veriyordum her alan doyasıya içiyor sonra bana veriyor bende bir başkasına veriyordum sonunda Rasûlullah (s.a.v.)'e vardım, bütün cemaat doyuncaya kadar içmişlerdi Rasûlullah (s.a.v.) süt tasını aldı ellerinin arasına koydu sonra başını kaldırarak gülümsedi ve **"Ebû Hüreyre iç!"** buyurdu. içtim. Sonra tekrar **"İç!"** buyurdu. Ben içmeye devam ediyorum, O da **"İç!"** buyuruyordu. Sonunda şöyle dedim: **"Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, artık içmeyeceğim..."** Sonunda tası eline aldı, Allah'a hamdetti, besmele çekti ve sütten içti. (Buhârî, Etıme: 56)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 37

➢ DÜNYADA ÇOK YİYENLER AHİRETTE AÇ MI KALACAKLAR?

2478- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında bir adam çok yediğinden dolayı geğirdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) **"Geğirmeyi kes"** buyurdu. **"Çünkü dünyada çok doymuş olanlar kıyamet günü uzun süre aç kalacaklardır."** (İbn Mâce, Etıme: 50)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garibtir. Bu konuda Ebû Cuhayfe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 38

➢ PEYGAMBERLER VE ASHABI YÜNDEN ELBİSELER GİYERLERDİ

2479- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber olduğumuz günlerde yağmura tutulduğumuz da bizi görmüş olsaydın kokumuzu koyun kokusu zannederdin."** (Ebû Dâvûd, Libas: 17; İbn Mâce, Libas: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Bu hadisin anlamı şudur: Onların giydikleri elbiseleri yündendi bu yüzden yağmur değdiği zaman elbiselerden koyun kokusu gibi koku gelmekteydi.

BÖLÜM: 39

➢ YAPI VE İNŞAAT İŞLERİNDE SEVAP KAZANILIR MI?

2480- Ebû Hamza ve İbrahim Nehaî (r.anhüma)'dan rivâyete göre, şöyle demişlerdir: **"Bina ve inşaat tamamen sorumluluk yükleyen bir iştir."** Gerekli olan kişinin oturacağı yeri yapmasına ne dersin? Dedim. **"Günahta yok sevapta yok"** dedi. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

2481- Muâz b. Enes el Cühenî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim gücü yettiği halde Allah için tevazu göstererek pahalı ve kıymetli elbiseler giymeyi terk ederse Allah, kıyamet gününde herkesin önünde onu çağırarak iman elbiselerinden hangisini dilerse giymesi için onu serbest bırakacaktır."** (Müsned: 15078)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

"İman elbiseleri" demek; İman ehline Cennet'te verilecek elbiseler demektir.

BÖLÜM: 40

➢ BİNA VE İNŞAAT HARCAMALARINDA SEVAP OLMAZ MI?

2482- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Tüm harcamalar Allah yolunda sayılır yani kişiye sevap kazandırır, sadece bina ve inşaata yapılan harcamalarda hayır yoktur."** (İbn Mâce, Zühd: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

2483- Hârise b. Mudarrib (r.a.)'den rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: "Habbab'ı hastalığı dolayısıyla ziyarete geldik kendisi yedi sefer dağlanmak suretiyle tedavi görmüştü. Bize şöyle dedi: Hastalığım uzadı, Rasûlullah (s.a.v.)'den ölümü temenni etmeyiniz!" buyurduğunu işitmemiş olsaydım mutlaka ölümü temenni ederdim." Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: "Kişi yaptığı hertürlü harcamada sevap kazanır ancak toprağa ve binaya yaptığı yatırımlarda sevap yoktur." (İbn Mâce, Zühd: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 41

➢ ALLAH RIZASI İÇİN YAPILAN HARCAMALAR KİŞİYİ ALLAH'IN HİMAYESİNE SOKAR

2484- Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir dilenci geldi ve İbn Abbâs'tan bir şeyler istedi. İbn Abbâs dilenciye dedi ki: "Allah'tan başka ilah olmadığını kabul ediyor musun?" Dilenci "evet" dedi. İbn Abbâs, "Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın Rasulû olduğuna şehâdet ediyor musun?" dedi. Dilenci "evet" dedi. İbn Abbâs, "Ramazan'da oruç tutuyor musun?" dedi. Dilenci "evet" dedi. Bunun üzerine İbn Abbâs şöyle devam etti: "İstedin ve isteyenin hakkı vardır. Bu sebeple sana bir şeyler vermek bize gerekir dedi ve bir elbise verdi ve şöyle dedi: Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Herhangi bir Müslüman, bir Müslüman'a bir elbise giydirirse o elbiseden bir parça kalmayıncaya kadar yani kullandığı sürece o Müslüman, Allah'ın himayesindedir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 42

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), MEDÎNE'YE GELDİĞİNDE İLK OLARAK NE SÖYLEMİŞTİ?

2485- Abdullah b. Selam (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir; Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'ye geldiklerinde insanlar ona doğru koşuştular. Rasûlullah (s.a.v.) geldi Rasûlullah (s.a.v.) geldi Rasûlullah (s.a.v.) geldi denildi. O'nu görmek için ben de halkın arasına katıldım. O'nun yüzünü gördüğüm an onun yalancı bir kimse olmadığını bildim. Konuştuğu ilk söz şöyle olmuştu: "Ey İnsanlar! Selam'ı aranızda yaygınlaştırınız, yemek yediriniz. İnsanlar uykuda iken namaz kılınız ki, selametle Cennete giresiniz." (İbn Mâce, Etıme: 1; Dârimî, Salat: 156)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 43

➢ YİYİP İÇİP ŞÜKREDEN, ORUÇTA AÇLIĞA SABREDEN KİMSE GİBİDİR

2486- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **Yiyip Allah'a şükreden kimse sevap yönünden oruç tutarak açlığa sabreden kimse gibidir."** (İbn Mâce, Sıyam: 53)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 44

➢ ENSÂRIN MUHÂCİRLERE YAPTIĞI İYİLİKLER

2487- Enes (r.a.)'den rivayete göre Rasûlullah (s.a.v.), Medîne'ye gelince Muhâcirler kendisine gelerek; "Ey Allah'ın Rasûlü!" dediler; "Aralarına girip misafir olduğumuz bu Ensâr kardeşlerimiz kadar çok olan şeyden bol bol dağıtan, azı da en iyi şekilde taksim eden bir toplum hiç görmedik. Sıkıntılarımızı giderdiler, mutluluklarına bizi ortak ettiler. Tüm sevapları alıp götüreceklerinden korktuk." Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hayır öyle değil... Siz onlar için dua ettiğiniz ve kendilerinin yaptığı bu iyilikleri bildiğiniz sürece onlara karşı vazifenizi yapmış olursunuz."** (Müsned: 12602)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle sahih hasen garibtir.

BÖLÜM: 45

➢ CEHENNEM ATEŞİ KİME HARAMDIR?

2488- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kendisi Cehennem ateşine, Cehennem ateşi de kendisine haram olan bir kişiyi size bildireyim mi? Her cana yakın, yumuşak huylu, kolaylaştırıcı kimsedir."** (Müsned: 3742)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2489- Esved b. Yezîd (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: "Ey Âişe!" dedim, "Rasûlullah (s.a.v.), evine girdiği zaman ne yapardı?" Âişe şöyle cevap verdi: **"Ailesinin ev hizmetlerine yardım eder namaz vakti girince de kalkıp namaz kılardı."** (Buhârî, Ezan: 35) ◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 46

➢ RASÛLULLAH (S.A.V.), KARŞILAŞTIĞI KİMSEYE NASIL MUAMELE EDERDİ?

2490- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir; **"Rasûlullah (s.a.v.) bir kimseyle karşılaşınca onunla tokalaşır o kimse elini bırakmadan elini ondan çekmezdi o kimse yüzünü çevirmeden Rasûlullah (s.a.v.)'de yüzünü ondan çevirmezdi. Rasûlullah (s.a.v.)'in, beraber oturduğu bir kimsenin önüne ayaklarını uzattığı görülmemiştir."** (İbn Mâce, Edeb: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 47

➢ GİYİM KUŞAMIYLA KİBİRLENEN KİMSE YERE BATIP GİTTİ Mİ?

2491- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden önceki toplumlardan bir adam, kıymetli elbisesini içerisinde kurularak çıkmıştı ki, Allah yeryüzüne emretti de yeryüzü onu içerisine alıverdi o adam kıyamete kadar batmaktadır veya batıp çıkmaktadır."** (Müsned: 6777)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir.

2492- Amr b. Şuayb (r.a.)'ın dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dünyada kendini beğenip büyüklük taslayanlar kıyamet günü insan şeklinde zerrecikler gibi mahşer yerine çıkarılacaklar, heryönden zillet kendilerini kaplayacak. Cehennem'de adına "Bûlüs" denilen bir hapishaneye sürülecekler üzerlerinde ateşlerin ateşi yükselecek. Cehennemliklerin kan irin ve tortuları onlara içirilecektir."** (Müsned: 6390)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 48

➢ ÖFKESİNİ YENEN KİMSENİN MÜKAFATI

2493- Musa b. Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim gücü yettiği halde öfkesini tutar ve kimseye zarar vermez ise Allah o kimseyi kıyamet gününde herkesin önünde çağırarak dilediği huriyi almakta kendisini serbest bırakacaktır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27; İbn Mâce, Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2494- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kimde şu üç özellik bulunursa Allah o kimseye himayesini artırır ve onu Cennetine koyar. Güçsüzlere yumuşak davranmak, ana babaya şefkat ve elinin altında bulunanlara iyi muamele..."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Ebû Bekir b. Münkedir; Muhammed b. Münkedir'in kardeşidir.

2495- Ebû Zerr (r.a.)'den rivayete göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu; **"Allah şöyle buyurur: "Ey kullarım! Hepiniz dalalettesiniz ancak benim hidayet nasib ettiğim kişiler hariç benden hidayet isteyiniz ki, size hidayet vereyim. Hepiniz fakirsiniz, ancak benim zengin ettiğim kimseler hariç; benden isteyin, sizi rızıklandırayım. Hepiniz günahkarsınız, benim affettiklerim dışında; içinizden her kim, benim bağışlama gücüne sahip olduğumu bilir ve benden bağışlanmasını isterse günahlarının çokluğuna ve büyüklüğüne aldırmaksızın onu affederim.**

Sizin öncekileriniz, sonrakileriniz, ölüleriniz ve dirileriniz yaşlarınız ve kurularınız kullarımdan en takvalı bir kimse gibi olsalar benim saltanatımda sivrisineğin kanadı kadar bir şey artmaz.

Eğer sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz, ölüleriniz ve dirileriniz yaşlarınız ve kurularınız kullarımdan en kötü ve bedbaht bir kimse gibi olsalar benim saltanatımdan sivrisineğin kanadı kadar bir şey eksilmez.

Eğer sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz, ölüleriniz ve dirileriniz yaşlarınız ve kurularınız büyük bir meydanda toplansa ve herkes hayalinde canlandırabileceği her şeyi istese hepsini veririm ve bu verilenler benim mülkümden hiç bir şey eksiltmez; ancak bir kişinin denize iğne daldırıp çıkardığında ne kadar su eksilirse o kadar eksilir. Çünkü ben cömerdim, varlık sahibiyim, güçlüyüm istediğimi yapabilirim, bağışlamam bir söze bağlıdır. Azabım da yine bir söze bağlıdır. Bir şeyin olmasını istediğimde sadece ol derim ve o şey hemen oluverir." (Müslim, Birr ve Sıla: 17; İbn Mâce, Zühd: 27)

◉ Bu hadis hasendir. Bazıları da bu hadisi Şehr b. Havşeb'den, Ma'dikerb'den ve Ebû Zerr'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir.

2496- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir; Rasûlullah (s.a.v.)'den bir hadis işittim ki onu bir, iki, üç, beş yedi ve yediden çok fazla işittim böyle çok işitmeseydim onu size aktaramazdım Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"İsrail oğullarından Kifl adında biri vardı günah işlemekten çekinmezdi. Bir kadın ona geldi ve cinsel ilişki kurmak için altmış dinar verdi. Bir kocanın karısına hazırlanması gibi o kadına Kifl hazırlık yapınca kadın titremeğe ve ağlamağa başladı. Kifl: "Neden ağlıyorsun seni bu işe zorladım mı?" dedi. Kadın: "Hayır!" dedi "Fakat bu iş hiç yapmadığım bir iştir ve beni bu işe zorlayan da sadece bir ihtiyaçtır. Bunun üzerine Kifl şöyle dedi: "Sen titriyorsun ve daha önce de bu işi yapmış değilsin, o halde git ve o altmış dinar da senin olsun." Kifl dedi ki:**

"Hayır! hayır!" Vallahi bundan sonra bir daha Allah'a isyan etmeyeceğim." Kifl, o gece öldü sabahleyin Kifl'in kapısı üzerinde "Allah, Kifl'i bağışladı!" yazılı idi." (Müsned: 4517)

◉ Tirmizî: Bu hadis hasendir, Şeyban ve pek çok kimse bu hadisi A'meş'den merfu olarak rivâyet etmişlerdir. Bazıları ise A'meş'den merfu olmaksızın rivâyet ettiler. Ebû Bekir b. Ayyaş bu hadisi El A'meş'den rivayet etmekte ve senedinde yanılarak **"Abdullah b. Abdullah'tan, Saîd bin Cübeyr'den ve İbn Amr'dan"** demektedir ki bu rivâyet makbul değildir.

Abdullah b. Abdullah er Razî; Küfelidir ve onun büyük annesi, Ali b. ebî Tâlib'in, kendisine oda tahsis eden cariyesi idi, Abdullah b. Abdullah er Razî'den, Ubeyde Ed Dabbî, Haccac b. Ertae ve pek çok ilim adamları hadis rivayet etmiştir.

BÖLÜM: 49

➢ MÜ'MİN KİMSE GÜNAHLARINI NASIL GÖRÜR?

2497- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.), biri kendisinden diğeri Rasûlullah (s.a.v.)'den olmak üzere iki hadis anlattı: Abdullah dedi ki: **"Mü'min kimse günahlarını üzerine düşüverecek bir dağ gibi büyük görür. Günahkar kişi de günahlarını, burnu üzerine konan ve kovalayınca kaçıverecek sinek gibi görür."** Ebû Muaviye bu hadisi bu şekilde A'meş'den, Umare b. Umeyr'den ve Harîs b. Süveyd'den rivâyet etmiştir. (Buhârî, Deavat: 27; Müslim, Tevbe: 17)

2498- Fetar (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden birinizin tevbesine, Allah o derece sevinir ki; şu örnekte olduğu gibi: Sizden birinizin ıssız bir çölde üzerinde yiyeceği içeceği ve her şeyi devenin sırtında olan, derken devesini kaybedip onu aramaya başlayan sonunda ölümle karşı karşıya gelince "Deveyi kaybettiğim yere döneyim ve orada can vereyim!" deyip eski yerine dönen ve uykuya dalan uyandığı zaman yanı başında devesini ve tüm eşyalarını bulan kimsenin sevinmesinden daha çok Allah'ı sevindirir.** (Buhârî, Deavat: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih'tir.

Bu konuda Ebû Hüreyre, Numân b. Beşîr, Enes b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2499- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Adem oğlunun hepsi hatadadır, hatalıların en iyisi ise tevbe edenlerdir."** (İbn Mâce, Zühd: 17; Dârimî, Rıkak: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece Ali b. Mes'ade'nin Katâde'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 50

➢ MUTLAKA HAYIR SÖYLENMELİ VEYA SUSMALI

2500- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'a ve ahiret gününe inanan kişi misafirine ikramda bulunsun. Allah'a ve ahiret gününe inanan kişi mutlaka hayır söylesin veya sussun."** (Buhârî, Edeb: 27; Müslim, İman: 17)

◉ Bu hadis sahihtir.

Bu konuda Âişe ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Ebû Şureyh el Adevî el Ka'bî el Huzaî'nin adı Huveylid b. Amr'dır.

2501- Abdullah b. Amr'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim gereksiz ve günah kazandıran sözlerden dilini korursa her türlü sıkıntıdan ve günahtan kurtulur."** (Dârimî, Rikak: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir. Bu hadisi sadece İbn Lehîa'nın Ebû Abdurrahman'dan rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Abdurrahman el Hublî; Abdullah b. Yezîd'tir.

BÖLÜM: 51

➢ İNSANLAR TAKLİD EDİLEBİLİR Mİ?

2502- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e bir kişiden, taklidini yaparak bahsetmiştim de şöyle buyurdular: **"Benim şu kadar veya bu kadar menfaatim olsa bile birinin taklidini yapmak hoşuma gidip beni sevindirmez."** Âişe diyor ki: Bir seferinde **"Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedim. **"Safiyye küçücük bir kadındır"** dedim ve elimle kısa oluşunu gösterdim. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Öyle bir söz ettin ki o söz denize karışsaydı denizin suyu değişirdi."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

2503- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Benim için pek çok şeyler verilse bile hiç kimsenin taklidini yapmaktan hoşlanmam."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Huzeyfe; Küfeli olup İbn Mes'ûd'un arkadaşlarındandır. İsmine, Seleme b. Şuheybe denilir.

BÖLÜM: 52

➢ GERÇEK MÜSLÜMANIN ELİNDEN VE DİLİNDEN ZARAR GELMEZ

2504- Ebû Musa (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e hangi Müslüman daha değerlidir diye soruldu da: **"Elinden ve dilinden kimsenin zarar görmediği kimsedir"** buyurdu. (Nesâî, İman: 8)

◉ **Tirmizî:** Ebû Musa'nın rivâyeti olarak bu şekliyle bu hadis sahih garibtir.

BÖLÜM: 53

➢ KİŞİ AYIPLADIĞI BİR GÜNAHI İŞLER Mİ?

2505- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Müslüman kardeşini işlediği bir suçtan dolayı ayıplarsa kendisi de o suçu işlemeden ölmez."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Ahmed diyordu ki **"Tevbe ettiği bir günahtan dolayı ayıplarsa"**

Tirmizî: Bu hadis garib olup senedi muttasıl değildir. Çünkü Hâlid b. Ma'dan, Muâz b. Cebel'e yetişip onu görmemiştir. Hâlid b. Ma'dan'ın Peygamber'in ashabından yetmiş kişiye yetişip onlarla görüştüğü rivâyet ediliyor Muâz b. Cebel Ömer'in halifeliği döneminde vefat etmiştir. Hâlid b. Ma'dan, Muâz'ın arkadaşlarından başka pek çok kimseden ve Muâz'dan bu hadisin başka hadisler de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 54

➢ KİŞİ SEVİNİP GÜLDÜĞÜ ŞEYLE DE İMTİHAN OLUR MU?

2506- Vasile b. Eskâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kardeşinin başına gelen bir şeye sevinip gülme sonra Allah onu bağışlar ve merhamet eder de seni o şeyle imtihan eder."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Mekhûl, Vasile b. Eskâ, Enes b. Mâlik ve Ebû Hind ed Dârî'den hadis işitmiştir. Kendisi Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından sadece bu üç kişiden hadis işitmiştir. Mekhûl, Şamlı olup Ebû Abdullah diye künyelenir köle idi sonradan azâd edilmiştir.

Mekhûl el Ezdî ise Basralıdır. Abdullah b. Ömer'den hadis işitmiştir. Kendisinden Imara b. Zazân hadis rivâyet etmektedirler.

Ali b. Hucr, İsmail b. Ayyaş vasıtasıyla Temim b. Atıyye'den şöyle aktarmıştır: **"Çoğu zaman Mekhûl'e soru sorulduğunda Nedanem** (bilmiyorum) **dediğini işittim."**

BÖLÜM: 55

➢ MÜSLÜMANLARIN ARASINA KARIŞMAK GEREKİR

2507- Rasûlullah (s.a.v.) ashabından yaşlı bir kimse olan Yahya b. Vessab'tan aktarıldığına göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslümanların arasına karışarak onların eziyetlerine katlanan kimse halk arasına karışmayıp eziyete katlanmayan kimseden daha hayırlıdır."** (İbn Mâce, Fiten: 23)

◉ **Tirmizî:** İbn ebî Adıy diyor ki: Şu'be, hadisi rivâyet eden yaşlı kimsenin İbn Ömer, olduğu kanaatindedir.

BÖLÜM: 56

➢ DİNİ YOK EDİP BİTİREN ŞEY NEDİR?

2508- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Aranızın kötü olmasından şiddetle sakınınız. Çünkü bu özellik dini yok edip bitirir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle sahih garibtir: **"Aranızın kötü olması"** demek Müslümanların birbirine düşman olmaları ve kin beslemeleridir. **"Halika"** kelimesinin manası dini tıraş edip bitirir anlamındadır.

2509- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Oruç, namaz ve sadaka vermenin kazandıracağı sevap ve dereceden daha değerlisini size bildireyim mi?** Ashab **"evet"** dediler; Rasûlullah (s.a.v.): **"Müslümanların birbirleriyle aralarının iyi olmasıdır çünkü aranın bozuk olması dini yok edip bitirir"** buyurdular. (Ebû Dâvûd, Edeb: 50)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle de rivâyet edilmiştir: **"Yok edip bitirir diyorum saçı tıraş eder demiyorum fakat dini tıraş edip bitirir diyorum."**

2510- Zübeyr b. Awam (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Geçmiş toplumların hastalığı size de bulaştı hasen ve kin beslemek işte bu kökten yok etmedir saçı tıraş eder demiyorum fakat dini kökünden kazıyıp yok eder. Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki iman etmeden Cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmeden de mü'min olamazsınız. Aranızda birbirinizi sevmeyi gerçekleştirecek olan şeyi size haber vereyim mi? Selamı aranızda yayın."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin rivâyetinde ihtilaf edilmiştir. Kimileri Yahya b. ebî Kesîr'den derken bazıları da Yahya b. ebî Kesîr'den, Yaîş b. Velid'den ve Zübeyr'in azâdlı kölesinden demektedirler ve **"Zübeyr'den"** dememektedirler.

BÖLÜM: 57

➢ CEZASI DÜNYADA VERİLEN GÜNAHLAR

2511- Ebû Bekre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın ahirette ayırdığı azabla beraber dünyada sahibini acele olarak cezalandıracağı iki günah vardır: "Azgınlık ve akraba ile ilgiyi kesmek."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 43)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 58

➢ ŞÜKREDEN VE SABREDEN KUL HANGİ ÖZELLİKTEDİR?

2512- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Her kimde şu iki özellik bulunursa Allah o kimseyi şükreden ve sabreden bir kul olarak yazar kimde de bu iki özellik bulunmazsa Allah o kimseyi şükreden ve sabreden olarak yazmaz. Kim din konusunda kendisinden üstün kimselere bakar ve onlar gibi olmaya çalışırsa dünyalık konusunda da kendisinden aşağılık olanlara bakıp Allah'ın kendisine verdiği nimete hamdederse Allah bu kimseyi şükredici ve sabredici olarak yazar kimde din konusunda kendisinden aşağı olan kimseye bakar ve kendisini ondan iyi görüp kulluğunu artırmaz dünyalık konusunda da kendisinden üstün olan kimselere bakarak elinden kaçan şeylere üzülürse Allah'ta o kimseyi ne şükreden nede sabreden olarak yazar."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Salih insan Musa b. Hizam, Ali b. İshâk vasıtasıyla Abdullah b. Mübarek'den, Müsennab Sabah'tan, Amr b. Şuayb'tan babasından ve dedesinden bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Süveyd b. Nasr rivâyetinde **"babasından"** demektedir.

2513- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dünyalık sıhhat ve afiyet konularında kendinizden aşağı olan kimselere bakınız, Üstün olan kimselere bakmayınız! Çünkü Allah'ın size verdiği nimeti küçük görmemeniz için size uygun davranış budur."** (Müslim, Zühd: 17; İbn Mâce, Zühd: 9)

◉ Bu hadis sahihtir.

BÖLÜM: 59

➢ MELEKLER BİZİMLE NE ZAMAN TOKALAŞIRLAR?

2514- Hanzale el Üseydî (r.a.) ki Peygamber (s.a.v.)'in vahiy katiplerindendir. Hanzale, bir gün ağlayarak Ebû Bekir'in yanına uğradı. Ebû Bekir **"Neyin var ey Hanzale!"** diye sordu. Hanzale, **"Ey Ebû Bekir!"** dedi, **"Hanzale münafık olmuştur. Şöyle ki Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında olduğumuz sürece bize Cennet ve Cehennemi hatırlattığında gözümüzle görüyormuş gibi oluyoruz. Fakat onun yanından ayrılıp çoluk çocuğumuzun ve işlerimizin başına vardığımızda ise çoğunu unutuyoruz."** Ebû Bekir, **"Allah'a yemin olsun ki bizlerde aynı durumdayız, yürü beraberce Rasûlullah (s.a.v.)'e gidelim dedi. Ve beraberce gittik.** Rasûlullah (s.a.v.), onu görünce **"Hanzale, derdin nedir?"**

diye sordu. Hanzale: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Hanzale münafık oldu dedi şöyle ki, senin yanında bulunduğumuz hallerde Cennet ve Cehennemi hatırlattığında sanki gözümüzle görür gibi oluyoruz. Fakat senin yanından ayrılıp hanımlarımızın ve işlerimizin başına vardığımızda çok şeyi unutuyoruz.** Ebû Bekir dedi ki: **Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Her zaman benim yanımdan kalktığınız durumda olsaydınız melekler oturduğunuz yerlerde yollar üzerinde ve yataklarınızda sizinle tokalaşırlardı. Fakat Ey Hanzale bazen öyle bazen böyle her an bir olmaz."** (İbn Mâce, Zühd: 28; Müslim, Tevbe: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2515- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Sizden biriniz kendisi için sevdiğini mü'min kardeşi içinde sevmedikçe gerçek mü'min olamaz."** (Müslim, İman: 17; Nesâî, İman: 19)

◉ Bu hadis sahihtir.

2516- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir; Birgün Rasûlullah (s.a.v.)'in binitinin arkasında idim. Buyurdu ki: **"Ey delikanlı! Sana birkaç kelime öğreteceğim: "Allah'ın emir ve yasaklarına iyi dikkat ederek yaşa ki Allah'ta seni gözetip kollasın. Allah'ı hiç hatırından çıkarma ki onu her an karşında bulasın. İsteyeceğinde Allah'tan iste yardım isteyeceğinde Allah'tan yardım iste, bilmiş ol ki tüm insanlar sana bir konuda fayda vermek için bir araya gelseler ancak Allah'ın yazdığı kadarıyla sana faydalı olabilirler. Eğer tüm insanlar sana zarar vermek konusunda birleşip bir araya gelseler ancak Allah'ın sana yazdığı kadarıyla zarar verebilirler. Kader kalemleri kalkmış ve yazılan sahifeler kurumuştur."** (Müsned: 2527)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 60
➢ ALLAH'A TEVEKKÜL NASIL OLMALIDIR?

2517- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, diyor ki: Bir adam Peygamber (s.a.v.)'e Ey Allah'ın Rasûlü! devemi bağlayarak mı yoksa salıvererek mi Allah'a tevekkül edeyim diye sordu Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Deveni bağla sonra Allah'a güven ve dayan."** (Tirmizî rivâyet rivâyet etmiştir.)

◉ Amr b. Ali, Yahya'nın bu hadis bence münkerdir dediğini aktarmaktadır.

Tirmizî: Enes'in rivâyeti olarak bu hadisi garibtir. Ancak bu şekliyle bilmekteyiz. Amr b. Ümeyye ed Damrî'den bu hadisin bir benzeri rivâyet edilmiştir.

2518- Ebû'l Havra es Sa'dî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Hasan b. Ali'ye Rasûlullah (s.a.v.)'den ezberlediğin bir şey var mı diye sordum dedi ki, Rasûlullah (s.a.v.)'den şunu ezberledim: **"Şüpheli olanı bırak şüphesiz olana bak, çünkü doğruluk gönül rahatlığıdır yalancılık ise kuşkudan ibarettir.** (Nesâî, Eşribe: 17; Dârimî, Büyü: 27)

◉ Bu hadis biraz uzuncadır. **Tirmizî:** Ebû'l Havra es Sa'dî'nin ismi Rabia b. Şeyban'dır.

Tirmizî: Bu hadis sahihtir. Bündar, Muhammed b. Cafer el Mahremî vasıtasıyla Şu'be'den ve Büreyd'den geçen hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

2519- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Peygamber (s.a.v.) yanında bir adam ibadet ve gayretiyle anıldı başka birisi de Allah'ın hakkını gözetme konusunda anıldı da Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Hiçbir şey Allah'ın hukukunu gözetmeye denk olamaz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Abdullah b. Cafer, Misver b. Mahreme'nin oğludur Medînelidir. Hadisçiler yanında güvenilen bir kimsedir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib olup sadece bu şekliyle biliyoruz.

2520- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim helal lokma yer ve İslam nizamına göre yaşarsa ve insanlar da onun kötülüklerinden emin olurlarsa o kişi Cennete girer. Bir adam: Ey Allah'ın Rasûlü! bugün bu özellikte kişiler halk arasında pek çoktur. Rasûlullah (s.a.v.), benden sonraki asırlarda da bu özellikte kimseler bulunacaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle İsrail'in hadisi olarak bilmekteyiz.

Abbâs ed Dûrî, Yahya b. ebî Bükeyr vasıtasıyla İsrail'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Muhammed b. İsmail'e bu hadis hakkında sordum sadece İsrail'in hadisi olarak bildi Ebû Bişr'in ismini de bilemedi.

2521- Sehl b. Muâz b. Enes el Cühenî (r.a.)'den ve babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim Allah için verir ve Allah için engel çıkarırsa, Allah için sever ve Allah için buğzederse ve Allah için nikahlanıp evlenirse o kimsenin imanı olgunluğa ermiştir."** (Müsned: 15064)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

2522- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennete ilk girecek kimseler ayın bedir şeklindeki parlak oluşu gibi girecekler ikinci olarak girecekler ise gökteki parlak yıldızın parlaklığı gibi gireceklerdir. Her bir kimse için iki hanım verilecek, her bir hanımın yetmiş kat elbisesi olacak bu kadar elbise altından inciklerinin iliği görülecektir."** (Müsned: 10702)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

39: CENNETİN ÖZELLİKLERİ

BÖLÜM: 1

➢ CENNETİN AĞAÇLARI NE KADAR BÜYÜKTÜR?

2523- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te öyle ağaçlar vardır ki binitli bir kişi onun gölgesinde yüz yıl yürür."** (Buhari, Bed-il Halk: 8; Müslim, Cennet: 1)

◉ Bu konuda Enes ve Ebû Saîd el Hudrî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis sahihtir.

2524- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te öyle bir ağaç vardır ki binitli bir kişi onun gölgeşinde yüz yıl yürür sonuna varamaz. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: İşte "Uzayıp giden gölgeler..."budur.** (Vakıa sûresi: 30) (Müslim, Cennet: 1)

◉ **Tirmizî:** Ebû Saîd'in rivâyeti olarak bu hadis hasen garibtir.

2525- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te gövdesi altından olmayan hiçbir ağaç yoktur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Ebû Hüreyre hadisi olarak bu hasen garibtir.

BÖLÜM: 2

➢ CENNETİN BİNASI NASILDIR? NELERDEN YAPILMIŞTIR?

2526- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlül dedik. Bize ne oluyor ki senin yanındayken kalplerimiz yumuşuyor dünyayı istemiyor ahiret ehlinden olmaya çalışıyoruz. Fakat senin yanından çıkıp ailelerimiz arasına karışıp çocuklarımızın kokusunu aldığımızda kendimizi değişmiş buluyoruz. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Siz her vakit benim yanımdan çıktığınız şekilde olsaydınız melekler sizi evlerinizde ziyaret ederlerdi ve sizler hiç günah işlememiş olsanız, Allah günah işleyen ve onların günahını affedeceği bir toplum yaratırdı.

Ebû Hüreyre diyor ki: Ey Allah'ın Rasûlül yaratıklar neden yaratılmışlardır? Rasûlullah (s.a.v.), **"Sudan"** buyurdu. Cennetin binası neden yapılmıştır diye sordum, "Bir kerpici altından, bir kerpici gümüşten, harcı keskin kokulu misk, çakılları inci ve yakut, toprağı za'feran oraya girenler nimetler içersinde refah bulur, sıkıntı çekmezler. Ebedî olurlar, giydikleri eskimez gençlikleri yok olmaz." Sonra şöyle devam etti: "Üç kişi var ki, duaları geri çevrilmez: Adaletli devlet idarecisi, iftar etmek üzere olan oruçlu ve mazlum... Allah mazlum kimsenin duasını bulutların üzerine kaldırır ve göklerin kapısını ona açar. Büyük ve güçlü olan Rab: **"Bir süre sonra bile olsa izzetim hakkı için sana mutlaka yardım edeceğim."** (Müslim, Tevbe: 27; Dârimî, Rıkak: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedi pek sağlam değildir. Bence bu hadis muttasıl da değildir. Bu hadis başka bir isnad ile Ebû Müdle ve Ebû Hüreyre'den de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 3

➢ CENNET KÖŞKLERİNİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

2527- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te öyle köşkler vardır ki; dışarıdan içerisi içeriden de dışarısı gözükür bir bedevi kalkıp şöyle dedi: O köşkler kimler içindir?** Rasûlullah (s.a.v.) de şöyle buyurdu: **"O köşkler; güzel söz söyleyen, yemek yediren, oruca devam eden ve insanlar uykuda iken geceleri namaz kılanlar içindir."** (Müsned: 1268)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bazı hadisçiler Abdurrahman b. İshâk hafızası yönünden tenkid etmişlerdir kendisi Küfelidir. Abdurrahman b. İshâk el Kureşî ise Medîneli olup berikinden daha sağlamdır.

2528- Abdullah b. Kays (r.a.)'den rivayete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: **"Cennetin içerisinde iki Cennet daha vardır ki kapları ve her şeyi gümüştendir bir başka iki Cennet daha vardır ki onunda kapları ve her türlü eşyası altındadır. Adn Cennetinde Cennetlikler ile Rableri arasında görebilmelerine engel büyüklük perdesi vardır."**

Aynı sened ile Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Cennet'te içi boş inciden yapılmış büyüklüğü altmış mil olan bir çadır vardır ki her bir tarafında huriler bulunur ve birbirlerini görmezler oraya giren mü'min onları bir bir dolaşır."** (Buhârî, Bed-il Halk: 8; Müslim, Cennet: 9)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Imrân el Cevnî'nin ismi, Abdülmelik b. Habîb'tir. Ebû Bekir b. Musa'ya gelince, Ahmed b. Hanbel, "adı bilinmemektedir!" diyor. Ebû Musa el Eş'arî'nin adı Abdullah bin Kays'tır. Ebû Mâlik el Eş'arî'nin ismi Sa'd b. Tarık b. Eşyem'dir.

BÖLÜM: 4

➢ CENNET'TE DE DERECELENDİRMELER VAR MIDIR?

2529- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennet'te yüz derece vardır her iki derece arasındaki mesafe yüz yıldır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2530- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim, Ramazan orucunu tutar, namazlarını kılar, Ka'be'yi hacceder -zekatı söyledi mi söylemedi mi hatırlamıyorum- doğduğu ülkede kalsa da Allah yolunda hicret etse de Allah onu mutlaka bağışlayacaktır."** Muâz: **"Bunu Müslümanlara aktarayım mı?"** dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bırak insanları! Kulluk yapmakta yarış edip çalışsınlar çünkü Cennet'te yüz derece vardır. Her bir derece arasındaki mesafe gökle yer arası kadardır. Cennetlerin en güzel ve yüksek dereceli olanı Firdevs Cenneti olup; Rahman'ın arşı bunun üzerindedir. Cennetlerin bütün nehirleri buradan fışkırır. Allah'tan Cenneti isteyeceğinizde Firdevs Cennetini isteyiniz."** (Müsned: 21073)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekilde Hişâm b. Sa'd'den, Zeyd b. Eslem'den Atâ b. Yesâr'dan, Ubâde b. Sâmit'den de rivâyet edilmektedir.

Atâ, Muâz b. Cebel'e yetişemeyen bir kişidir. Muâz'ın ölümü öncedir ve O Ömer'in halifeliği döneminde vefat etmiştir.

2531- Ubâde b. Sâmit (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te yüz derece vardır; Her iki derece arasındaki mesafe gökle yeryüzü arası kadardır. Firdevs derece olarak en üstünü olup Cennetin dört ırmağı buradan fışkırır. Arş'ta bunun üstünde bulunur. Allah'tan Cennet istediğinizde Firdevsi isteyiniz."** (Müsned: 21627)

◉ Ahmed b. Menî' Yezîd b. Harun vasıtasıyla Hemmam'dan ve Zeyd b. Eslem'den bir benzerini rivâyet etmiştir.

2532- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te yüz derece vardır. Tüm alemler o derecelerin birin de toplanmış olsalar onların hepsini içerisine alır."** (Müsned: 10806)

Âlem = Allah'ın dışındaki herkes ve her şeydir.

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 5

➢ CENNETE GİRECEK OLANLARA VERİLECEK HURİLERİN ÖZELLİKLERİ

2533- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennetliklere verilecek kadınlar olan hurilerin baldırlarının beyazlığı yetmiş kat elbisenin altından görülür hatta ilikleri bile çünkü Allah; "Onlar yakut ve mercan gibidirler"** (Rahman sûresi 58. ayet) **buyurmaktadır. Yakut öyle bir taştır ki şeffaflığından dolayı arkasından bir ip uzatsan aynen o ipi görürsün."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Hennâd; Ubeyde b. Humeyd'den Atâ b. Sâib'den, Amr b. Meymun'dan ve Abdullah b. Mes'ûd'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

2534- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den bu hadisin mana olarak bir benzeri merfu olmaksızın aktarılmıştır. Bu rivâyet Ubeyde b. Humeyd'in rivâyetinden daha sahihtir.

Aynı şekilde Cerir ve pek çok kişi bu hadisi Atâ b. Sâib'den merfu olmaksızın aktarmışlardır.

Kuteybe, Cerir vasıtasıyla Atâ b. Sâib'den, Ebû'l Ahvas'ın rivâyetine benzer şekilde Atâ'nın arkadaşlarından merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir. Ve bu rivâyet daha sahihtir.

2535- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü Cennete girecek olan ilk gurup insanların yüzleri dolunay gecesindeki ayın parlaklığı gibi olacak ikinci gurup ise gökteki en parlak yıldız gibi olacaktır. Onlardan her bir erkeğin iki karısı bulunacak her kadının üzerinde elbisesi bulunacak bu elbiselerin arkasından bile o kadınların ilikleri görülecektir."** (Müsned: 10702)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

BÖLÜM: 6

➢ CENNET'TE CİNSEL İLİŞKİ VAR MIDIR?

2536- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennete giren bir Müslüman'a şu kadar ve bu kadar cinsel ilişki**

yapabilme gücü verilecektir." Bunun üzerine: **"Ey Allah'ın Rasûlü! O kimsenin buna gücü yetecek mi?"** denildi. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"O kimseye yüz erkek kuvveti verilecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda Zeyd b. Erkâm'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis sahih garibtir.

Bu hadisi Katâde'nin, Enes'den rivâyeti olduğunu sadece İmrân el Kattan'ın rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 7

➢ CENNETLİKLERİN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

2537- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Cennete girecek olan ilk gurubun şekli ve görüntüsü ayın dolunay gecesindeki görüntüsü gibidir. Orada tükürme yok sümkürme yok tuvalete çıkma ihtiyacı yok kullanılan kaplar altından tarakları altından ve gümüşten buhurdanlıkları öd ağacındandır. Terleri misk gibidir. Onlardan her bir şahsın iki karısı vardır güzelliklerinden dolayı etlerinin altından baldırlarının iliği görülür. Aralarında anlaşmazlık yok birbirlerine karşı kin besleme de yok kalbleri tek bir kalb gibidir. Sabah akşam Allah'ı tesbih ederler." (Buhârî, Bed-il Halk: 8; Müslim, Cennet: 7)

◉ Bu hadis sahihtir. **"Eluvve"** öd ağacı demektir.

2538- Sa'd b. ebî Vakkâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'teki nimetlerden bir tırnağın taşıyabileceği kadar az bir şey dünyaya gösterilmiş olsaydı gökler ve yeryüzü her tarafıyla süs içerisinde kalırdı. Cennetliklerden bir kişi dünyaya bir baksa ve bileziklerinden biri dünyaya görünse güneşin yıldızların ışığını silip süpürdüğü gibi o da güneşin ışığını silip süpürdü."** (Müsned: 1371)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup bu senedle sadece İbn Lehîa'nın rivâyeti olarak bilmekteyiz.

Yahya b. Eyyûb bu hadisi Yezîd b. ebî Habib'den rivâyet ederek senedinde **"Ömer b. Sa'd b. ebî Vakkâs ve Peygamber (s.a.v.)'den"** demiştir.

BÖLÜM: 8

➢ CENNETLİKLERİN ELBİSELERİ NASILDIR?

2539- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennetlikler kılsız, tüysüz ve sürmelidirler. Gençlikleri tükenmez, elbiseleri eskimez."** (Dârimî, Rıkak: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2540- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) **"Yükseltilmiş döşekler."** (Vakıa sûresi: 34) ayeti hakkında şöyle buyurdu: **O döşeklerin yüksekliği gök ve yeryüzü arası gibidir yani beş yüz senelik yol kadardır."** (Müsned: 11294)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece Rişdîn b. Sa'd'ın rivâyetiyle bilmekteyiz bazı ilim adamları bu hadisin tefsirinde şöyle dediler: Bunun manası derecelerdeki döşeklerdir. Dereceler arasındaki mesafe de yeryüzü ile gökyüzü arası kadardır.

BÖLÜM: 9

➢ CENNET AĞAÇLARININ GÖLGELERİ VE MEYVELERİ NASILDIR?

2541- Ebû Bekir'in kızı Esma (r.anha)'dan rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim: **"Sidret-ül Münteha=en son ağaç 'tan bahsetti ve şöyle buyurdu: Binitli bir kişi Sidrüt-ül Müteha'nın bir dalının gölgesinde yüz binitli gölgelenir -şüphe eden râvî Yahya'dır- Sidret-ül Münteha da altın kelebekler vardır ve o ağacın meyveleri büyüklük olarak testiler gibidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 10

➢ CENNET'TE KUŞLAR DA VAR MIDIR?

2542- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'e Kevser hakkında soruldu da şöyle buyurdu: **"O Allah'ın bana Cennet'te vereceği bir ırmaktır suyu sütten daha beyaz baldan daha tatlıdır. O nehirde bir takım kuşlar vardır ki boyunları deve boynuna benzer."** Ömer: Bunlar besili ve bakımlı deve kuşlardır dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): **"Onu yemesi görüntüsünden daha hoştur."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Muhammed b. Abdullah b. Müslim, İbn Şihâb ez Zührî'nin kardeşinin oğludur. Abdullah b. Müslim'den, İbn Ömer ve Enes b. Mâlik hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 11

➢ CENNET'TE AT BULUNUR MU?

2543- Süleyman b. Yezîd (r.a.)'in babasından rivâyete göre, bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Cennet'te at var mıdır? diye sordu Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah seni Cennete koyarsa orada senin istediğin şekilde kırmızı yakuttan bir ata bindirilip dilediğin yere uçabilirsin. Bir başka adam da şöyle sordu: Ey Allah'ın Rasûlü! Cennet'te deve de var mıdır? Rasûlullah (s.a.v.), bu adama arkadaşına söylediği şekilde söylemedi ve şöyle buyurdu: Allah seni Cennete koyarsa canının çektiği ve gözünün hoşlandığı her şey senin olacaktır."** (Müsned: 21904)

◉ Süveyd b. Nasr, Abdullah b. Mübarek vasıtasıyla Sûfyân'dan, Alkame b. Mersed'den, Abdurrahman b. Sabit'den bu hadisin mana olarak bir benzerini bize aktarmış olup bu rivâyet Mes'ûdî'nin rivâyetinden daha sağlamdır.

2544- Ebû Eyyûb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e bir bedevi geldi ve Ey Allah'ın Rasûlü! ben atları severim Cennet'te at var mıdır? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennete girersen sana yakuttan iki kanatlı bir at getirilecek o ata binecek ve dilediğin yere onunla uçup gideceksin."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedi pek sağlam değildir. Ebû Eyyûb rivâyeti olarak sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Ebû Sevre Ebû Eyyûb'un kardeşinin oğludur hadiste zayıf olduğu söylenmiştir. Yahya b. Main onu çok zayıf görmektedir.

Tirmizî: Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle dedi: Ebû Sevre'nin rivâyeti münker olur hoş karşılanmaz Ebû Eyyûb'tan münker hadisler rivâyet eder bu yüzden rivâyetleri hoş karşılanıp uyulmaz.

BÖLÜM: 12

➢ CENNETLİKLERİN YAŞLARI NASILDIR?

2545- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cennetlikler Cennete kılsız tüysüz sürmeli otuz veya otuz üç yaşlarında olarak gireceklerdir. (Müsned: 21016)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Katâde'nin bazı adamları bu hadisi mürsel olarak rivâyet etmekte ve senedin tamamını zikretmemektedirler.

BÖLÜM: 13

➢ CENNETLİKLERİN KAÇTA KAÇI BU ÜMMETTEN OLACAKTIR?

2546- Büreyde (r.a.)'den rivâyet edilmiştir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennetlikler yüz yirmi saf olacaklardır. Onların seksen safı bu ümmetten kırk safı diğer ümmetlerden olacaktır."** (İbn Mâce, Zühd: 17; Dârimî, Rıkak: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Bu hadis, Alkame b. Mesed'den, Süleyman b. Büreyde'den mürsel olarak rivâyet edilmiş olup bazı rivâyetlerde **"Süleyman b. Büreyde'den ve babasından"** demektedirler. Ebû Sinan'ın Muharib b. Disar'dan rivâyeti hasendir. Ebû Sinan'ın ismi Dırar b. Mürre'dir. Ebû Sinan eş Şeybânî'nin ismi ise Saîd b. Sinan'dır. Ebû Sinan eş Şamî'nin ismi ise İsa b. Sinan'dır. Ebû Sinan eş Şamî'nin ismi ise İsa b. Sinan olup Kasmelîdir.

2547- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir kubbe altında kırk kişi kadar Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber idik Bu sırada Rasûlullah (s.a.v.) Cennetliklerin dörtte biri olmanıza razı mısınız? Oradakiler **"Evet"** dediler. Rasûlullah (s.a.v.): **"Cennetliklerin üçte biri olmanıza razı mısınız?** Buyurdu. Oradakiler yine **"evet"** dediler. Bu sefer Rasûlullah (s.a.v.): **"Cennetliklerin yarısı olmaya razı mısınız? Cennete ancak Müslüman kişi girecektir. İnsanlığın pek çoğu şirke düşecektir. Şirke bulaşmayan sizler siyah öküzün üzerindeki beyaz kıllar gibi veya kırmızı öküzün derisindeki siyah kıl gibi olacaksınız."** (Buhârî, Rıkak: 17; Müslim, İman: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Imrân b. Husayn ve Ebû Husayn ve Ebû Saîd el Hudrî'den de hadis rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 14

➢ CENNETİN KAPILARI NE KADARDIR?

2548- Abdullah b. Ömer (r.a.)'den rivâyet göre; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet kapılarından ümmetimin oraya gireceği bir kapı vardır ki; O kapının eni usta binicinin üç günde** (veya üç ayda veya üç senede) **gidebileceği mesafe kadardır. Böyle olmasına rağmen onlar bu kapıdan sıkışarak girecekler de neredeyse omuzları kopup düşecek."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Muhammed'e bu hadis hakkında sordum böyle bir hadis tanımadığını bildirdi. Hâlid b. ebî Bekr'in, Sâlim b. Abdullah'tan münker olan rivâyetleri vardır.

BÖLÜM: 15

➢ CENNETTE ÇARŞI VE PAZAR VAR MI?

2549- Saîd b. Müseyyeb (r.a.)'den rivâyete göre, kendisi Ebû Hüreyre ile karşılaştı ve "Allah'tan ikimizi Cennet çarşısında bir araya getirmesini isterim" dedi. Saîd: "Cennet'te çarşı Pazar var mıdır?" diye sordu. Ebû Hüreyre "evet" dedi ve şöyle devam etti. Rasûlullah (s.a.v.)'in bana bildirdiğine göre; **"Cennetlikler Cennete girdiklerinde amellerine göre oraya yerleşeceklerdir. Sonra dünya günlerinden Cuma günü kadar bir süre izin verilecek ve insanlar Rablerini ziyaret edeceklerdir. Allah'ın arşı onlara görünecek Allah onlara Cennet bahçelerinden bir bahçede görünecek o mü'minler için nurdan minberler, altından minberler, gümüşten minberler kurulacak ve o kimselerin derece bakımından en aşağı durumda olanları -ki onların aşağılıkları yoktur- misk ve kâfur tepelerinde oturacaklar ve kendilerinden daha yükseklerde oturan kimseler olduğunu sanmayacaklar."**

Ebû Hüreyre dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! o gün Allah'ı göremeyecek miyiz? Rasûlullah (s.a.v.): **"Evet"** buyurdu. **"Siz Güneşin ve dolunay gecesi ayın görünmesinde şüphe eder veya görebilmek için itişip kakışır mısınız?"** Biz de: **"Hayır!"** diye cevap verdik. Öyleyse Aynı şekilde kolaylıkla Rabbinizi göreceksiniz ve Allah'ın o Cennet'te kendisiyle karşılıklı görüşmediği kimse kalmayacaktır. Hatta konuştuğu kimselerden birine: **"Ey falan oğlu falan! Falan günde yaptığını hatırlıyor musun?"** diyecek, Ve dünyadaki vefasızlıklarından bir kısmını hatırlatacaktır. O kimse de: **"Ey Rabbim! Beni bağışlamadın mı?"** Allah'ta: **"Evet!"** diyecek ve **"Benim bağışlamamın genişliği sayesinde şu makama ulaşmış durumdasın"** buyuracak.

Onlar bu durum da iken üstlerinden bir bulut kendilerini kaplayacak ve üzerlerine bir koku yağdıracaktır ki, o zamana kadar onun kokusuna benzer bir koku koklamamışlardır. Yüce olan Allah şöyle devam edecek: **"Kalkın sizin için hazırladığım büyük ikramlardan arzu ettiğiniz her şeyi alın!"**

Sonra meleklerin etrafını çevrelediği, gözlerin görmediği, kulakların duymadığı ve hiçbir kimsenin kalbinden geçirip hayal edemediği şeylerin bulunduğu bir çarşıya geleceğiz ki orada arzu edilen her şey bulunacaktır. Orada satmak ve satın almak diye bir şey yoktur. Cenetlikler o çarşıda birbirleriyle karşılaşacaklardır. Rasûlullah (s.a.v.) sözünü şöyle sürdürdü: "Yüksek dereceler sahibi olan bir kişi kendisinden aşağı derecede bir kişiyle karşılaştığında onun üzerindeki elbiseden gözleri kamaşacaktır konuşmaları bitmeden kendi sırtındaki elbisenin ondan daha iyi olduğunu hayal edecektir. Çünkü Cennet'te hiç kimseye üzülme yoktur. Sonra herkes konaklarına dağılacak ve hanımlarımız bizleri merhaba hoş geldiniz diye karşılayacak; bizden ayrıldığınız andaki güzelliğinizden daha güzel bir durumda bize döndünüz diyeceklerdir. Bizde hanımlarımıza şöyle diyeceğiz: **"Bugün sonsuz güç ve kuvvet sahibi Rabbimizin toplantısında bulunduk bu şekilde dönmemiz gerekirdi ve öylece sizlerin yanına dönüp geldik."** (Buhârî, Ezan: 17; Müslim, İman: 27)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup ancak bu şekilde bilmekteyiz.

Süveyd b. Amr, Evzâî'den bu hadisin bir parçasını rivâyet etmiştir.

2550- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te bir çarşı vardır ki orada satın almak va satmak diye bir şey yoktur orada kadın ve erkek resim ve şekilleri vardır kişi hangi şekle girmek isterse orada o şekle bürünecektir."** (Müsned: 1272)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

BÖLÜM: 16

➢CENNET'TE ALLAH'IN GÖRÜLMESİ NASIL OLACAKTIR?

2551- Cerir b. Abdullah el Becelî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'in huzurunda oturmakta idik Rasûlullah (s.a.v.) dolunay durumundaki aya baktı ve şöyle dedi Siz Rabbinizin huzuruna varacaksınız ve şu ayı gördüğünüz gibi onu görecek ve görme konusunda bir zorluk ve sıkıntıyla karşılaşmayacaksınız. Dolayısıyla gün doğmadan önceki namaza ve gün batmadan önceki namaza gücünüz yettiği sürece devam edin dedi ve şu ayeti okudu: **"...Güneşin doğmasından ve batmasından önce Rabbinin sınırsız kudret ve yüceliğini tüm eksiksiz övgüleriyle an..."** (Taha sûresi: 130) (Buhârî, Mevakıt: 17; Müslim, Mesacid: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2552- Suheyb (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.); **"İyi ve yararlı işler yapmakta devamlı ve kararlı olanlara karşılık olarak iyisi ve ondan daha fazlası vardır."** (Yunus sûresi: 26) ayeti hakkında şöyle buyurdu: Cennetlikler Cennete girdiklerinde bir tellal: Sizin için Allah'ın verdiği bir sözü vardır diye bağıracak... Cennetlikler de diyecekler ki bizim yüzümüzü ak etmedi mi? bizi ateşten kurtarmadı mı? bizi Cennete sokmadı mı? Melekler evet diye cevap verecekler bundan sonra perde açılacaktır. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle sözünü sürdürdü: Allah'a yemin ederim ki, Allah o gün Cennetliklere kendisini görmekten daha sevimli bir şey vermemiştir. (Müslim, İman: 27; İbn Mâce, Mukadime: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Hammad b. Seleme, müsned ve merfu olarak rivâyet etmektedir. Süleyman b. Muğîre bu hadisi Sabit el Bünanî vasıtasıyla Abdurrahman b. ebî Leylâ'nın kendi sözü olarak rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 17

➢ CENNETLİKLERİN EN AŞAĞI DERECESİNDE OLANIN DURUMU NASILDIR?

2553- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cennetliklerin en aşağı derecesinde olan kimsenin durumu; bahçelerini, hanımlarını, bol nimetlerini, hizmetçilerini ve koltuklarını bin senelik mesafeye kadar uzanmış olarak görecek ve sabah akşam Allah'ın kendilerine bir ikramı olarak Allah'ın yüzünü göreceklerdir. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şu ayeti okudu: **"Bazı yüzler o gün Rablerine bakarken mutluluktan parlayacaktır."** (Kıyame sûresi: 22-23) (Müsned: 4395)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis değişik şekillerde İsrail'den, Süveyr'den, İbn Ömer'den merfu olarak rivâyet edilmiştir. Abdulmelik b. Ebcer bu hadisi Süveyr'den ve İbn Ömer'den mevkuf olarak rivâyet etmiştir. Ubeydullah el Eşcaî ise Sûfyân'dan, Süveyr'den, Mücâhid'den ve İbn Ömer'den merfu olmaksızın kendi sözü olarak rivâyet etmiştir. Aynı şekilde Ebû Küreyb, Muhammed b. Alâ vasıtasıyla Ubeydullah el Eşcaî'den, Sûfyân'dan, Süveyr'den, Mûcâhid'den, İbn Ömer'den bir benzerini merfu olmaksızın rivâyet etmiştir.

2554- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: Dolunay gecesi ayı görmekte güçlük çeker misiniz? Veya her zaman güneşi görmekte bir güçlükle karşılaşır mısınız? Ashab: **"hayır"** diye cevap verdiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) **"Siz Rabbinizi dolunay gecesinde gördüğünüz gibi rahatlıkla görecek ve hiçbir zorlukla karşılaşmayacaksınız."** (Dârimî, Rıkak: 81)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Yahya b. İsa er Remlî ve pek çok kimse bu hadisi A'meş'den, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den rivâyet etmişlerdir. Abdullah b. İdrîs, A'meş'den, Ebû Salih'den ve Ebû Saîd'den rivâyet etmiştir. İbn İdrîs'in A'meş'ten rivâyeti pek sağlam değildir. Ebû Salih'in Ebû Hüreyre vasıtasıyla Peygamber (s.a.v.)'den rivâyeti daha sağlamdır. Süheyl b. ebî Salih bu hadisi böylece babasından, Ebû Salih'den ve Ebû Hüreyre'den rivâyet etmiştir.

Ebû Saîd'den değişik bir şekilde buna benzer bir hadis rivâyet edilmiştir ki bu rivâyet sahihtir.

BÖLÜM: 18

➢ CENNET'TEKİ NİMETLERDEN DAHA İYİ OLAN ŞEY NEDİR?

2555- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah Cennetliklere şöyle buyuracak: Ey Cennetlikler! Onlar da Ey Rabbimiz buyur, emret emrini yarine getireceğiz derler. Allah: Cennete girmekten dolayı memnun musunuz? Cennetlikler diyecekler ki: "Nasıl memnun olmayız yaratıllarından hiç kimseye vermediğini bize verdin." Allah: "Ben bundan daha iyisini size vereceğim" Onlar: Bundan daha üstün şey ne olabilir? Diyecekler. Allah'ta şöyle buyuracak: Sizden razı olduğumu bildirecek ve asla gazab etmeyeceğim."** (Müslim, Cennet: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 19

➢ CENNETLİKLER BİRBİRİNİN KÖŞKLERİNE NASIL BAKACAKLARDIR?

2556- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennetlikler Cennete birbirlerinin köşklerine derece farklılığından dolayı ufukta batmakta ve doğmakta olan yıldızları görür gibi göreceklerdir. Bunun üzerine Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü! dediler, onlar Peygamberlerin köşkleri midir? Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki evet Peygamberlerin ve Allah'ı ve Peygamberleri tasdik edip inanan tüm insanlarındır."** (Müslim, Cennet: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 20

➢ CENNET VE CEHENNEM İKİSİ DE EBEDÎDİR

2557- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet günü Allah insanları büyük bir meydanda toplayacak ve alemlerin Rabbi olan Allah onlara şöyle diyecektir: Dikkat dikkat! Herkes dünyada kulluk ettiği şeye uysun. Bunun üzerine Haç'a tapanlara haç'ı, puta tapanlara putları, ateşe tapanları da ateşleri temsil edilecek**

onlarda dünyada kulluk yaptıkları bu şeylere uyacaklardır geride sadece Müslümanlar kalacak ve Alemlerin Rabbi olan Allah onlara şöyle buyuracaktır. Sizler de bu insanlara uymayacak mısınız? Onlar da diyecekler ki: Senden sana sığınırız senden, sana sığınırız Allah'tır bizim Rabbimiz. Allah'ı görünceye kadar bizim yerimiz Allah'a kulluk edenlerin yeri olan burasıdır. Allah onlara öylece emreder ve onları o düşünce ve inançta sebat ettirir. Sonra tekrar kullarına sorar bu insanlara uymayacak mısınız? Yine o mü'minler derler ki senden sana sığınırız senden sana sığınırız senden sana sığınırız Rabbimiz Allah'tır. Rabbimizi görünceye kadar bizim yerimiz Allah'a kulluk edenlerin yeri olan burasıdır. Allah onlara öylece emreder de onları o düşünce ve inançla sebat ettirir. Ashab: Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'ı görecek miyiz? Rasûlullah (s.a.v.) dolunay gecesinde ayı görmekte güçlük çeker misiniz? Ashab: Hayır dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), şöyle devam etti: Sizler o gün onu görmekte hiçbir güçlük çekmeyeceksiniz."

Sonra Allah o kullarının karşısına çıkıp kendini tanıtacak ve ben sizin Rabbinizim bana uyun!.

Müslümanlar kalkıp kurulan sıratın üzerinden hızlı giden at ve develer gibi geçecekler ve geçerken yapacakları dua: Selametle bizi koru bizi koru şeklinde olacaktır.

Geriye Cehennemlikler kalacaklar onlardan bir gurup Cehenneme atıldıktan sonra şöyle denilecek "doldun mu" Cehennem de diyecek ki: "Daha fazlası var mı?" Sonra bir gurup daha atılacak ve yine doldun mu? Denilecek. Cehennem de: "daha fazlası var mı? diyecek Cehennemliklerin hepsi Cehenneme dolduruldukları vakit Rahman olan Allah ayağını Cehenneme koyacak ve ondakiler birbirlerine sıkışacaklar sonra Allah yeter mi buyuracak Cehennem de yeter yeter diyecektir.

Allah Cennetlikleri Cennete Cehennemlikleri de Cehenneme koyduğunda ölüm boynundan çekilerek getirilecek Cennetliklerle Cehennemlikler arasında bir sur üzerinde durdurulacak sonra Ey Cennetlikler diye seslenilecek, onlar da korkuyla bakacaklar sonra Ey Cehennemlikler denilecek onlar da sevinç içerisinde şefaat umarak bakacaklar sonra hem Cehennemliklere hem de Cennetliklere; bunu tanıyor musunuz? Diye sorulacak bunlar da onlar da hep birlikte onu tanıyoruz o ölümdür diyecekler. Sonra o ölüm Cennetliklerle Cehennemlikler arasındaki sur üzerinde bir koç şeklinde yatırılıp boğazlanacak ve şöyle denilecektir. Ey Cennetlikler ebedilik var ölüm yok!... Ey Cehennemlikler ebedilik var ölüm yok!" (Müslim, Cennet: 13; Dârimî, Rikak: 90)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Rasûlullah (s.a.v.)'den buna benzer pek çok rivâyetler gelmektedir ve bu rivâyetlerin hepsinde görme meselesi olan insanların Rableri görmeleri, Allah'a ayak izafe edilmesi gibi benzeri şeylerden bahsedilmektedir.

Sûfyân es Sevrî, Mâlik b. Enes, İbn'ül Mübarek, İbn-ü Uyeyne, Vekî' ve başka imamlardan olan ilim adamlarının bu konudaki kabul ettikleri yol şudur: Bu hadisler rivâyet edilir biz bunlara inanırız fakat nasıldır diye sorulmaz. Hadisçilerin de kabul ettikleri görüş budur yani bu hadislerin aynen geldiği gibi rivâyet edilmesini ve bunlara inanılmasını gerektiğini yorum ve vehme gidilmemesi, nasıl olabilir? Denmemesini tercih etmişlerdir. İşte ilim adamlarının seçtikleri ve gittikleri yol budur. Hadiste geçen: **"Onlara kendini tanıtacaktır"** sözünün manası ise onlara tecelli edip görünecektir demektir.

2558- Ebû Saîd (r.a.), merfu olarak şöyle demiştir: **"Kıyamet gününde ölüm alaca bir koç gibi getirilip Cennetle Cehennem arasında durdurulacak ve onların gözleri önünde kesilecektir. İşte o anda sevinçten ölecek bir kimse olsaydı Cennetlikler ölürdü kederden ölen bir kimse olsaydı Cehennemlikler ölür giderlerdi."** (Müslim, Cennet: 13; Dârimî, Rıkak: 90)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 21

➢ CENNET VE CEHENNEM NE İLE KUŞATILMIŞTIR?

2559- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennet güçlük ve zorluklarla kuşatılmıştır. Oraya girebilmek bunları aşmakla mümkündür. Cehennem ise şehvet ve isteklerle çevrilmiştir. Oraya girmemek için bunlara sahip olmak gerekir."** (Buhârî, Rıkak: 28; Müslim, Cennet: 1)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir bu şekliyle sahihtir.

2560- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Allah Cenneti ve Cehennemi yarattığında Cibrîli Cennete gönderdi ve şöyle dedi: Cenneti ve Cennetlikler için hazırladığım şeylere bak gözden geçir. Cibril Cennete geldi, Cenneti ve Cennet'teki Cennetlikler için hazırlanan şeyleri gözden geçirdi ve Allah'a döndü ve şöyle dedi: İzzetin hakkı için kim bu Cennet'teki hazırlananı görürse mutlaka girmek isteyecektir. Böylece Allah emretti ve Cennet, güçlük ve zorluklarla kuşatıldı ve Allah dön ve Cenneti ve Cennet'te Cennetlikler için hazırladıklarıma bak gözden geçir buyurdu. Cibril Cennete döndü ve orayı güçlüklerle kuşatılmış olarak buldu. Ve Allah'a döndü, izzetin hakkı için Cennete hiç kimsenin giremeyeceğinden korktum.**

Bunun üzerine Allah: Cehenneme git Cehennemi ve Cehennemlikler için hazırladığım şeyleri kontrol et gözden geçir buyurdu. Cibril Cehenneme gitti bir de ne görsün sıkıntılar, işkenceler ve ızdıraplar birbiri üstüne yığılmış. Allah'a döndü ve şöyle dedi: İzzetine yemin olsun ki kim Cehennemin durumunu işitir ve oraya girer, dedi. Allah Cehenneme emretti de etrafı şehvetlerle kuşatıldı. Bunun üzerine Cibril'e Cehenneme dön buyurdu Cibril Cehenneme döndü izzetin hakkı için hiç kimsenin Cehennem'den kurtulamayıp oraya gireceğinden korktum." (Buhârî, Rıkak: 28; Müslim, Cennet: 1)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 22

➢ CENNET VE CEHENNEMİN MÜNAKAŞALARI

2561- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cennet ve Cehennem birbirleriyle münakaşa ettiklerinde; Cennet dedi ki: **"Bana güçsüzler ve yoksullar girer."** Cehennem de dedi ki: **"Bana da zorbalar büyüklenenler girer."** Bunun üzerine Allah, Cehenneme: **"Sen benim azabımsın seninle dilediğimden intikam alırım. Cennete de sen benim rahmetimsin dilediğime seninle rahmet ederim."** (Müslim, Cennet: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 23

➢ CENNETLİKLERİN EN AŞAĞI DERECESİNDE OLANLARA YAPILACAK İKRAM

2562- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cennetliklerin en aşağı derecede olanı seksen bin hizmetçisi ve yetmiş iki karısı vardır. Ayrıca bizzat kendisi için Cabiye ile Sana arsı kadar mesafede inci, zeberced ve yakut dan bir kubbe dikilecektir."** Aynı senedle Peygamberin şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Cennetlikler küçük veya büyük yaşta tüm ölenler otuz yaş civarında olacaklar ve bu yaşın üzerine hiç çıkmayacaklardır, Cehennemliklerde aynen böyledir."**

Aynı senedle Peygamber (s.a.v.)'den şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Cennetliklerin başlarında taçları vardır. Bu taçların üzerindeki incilerin en değersizi doğu ile batı arasını aydınlatacak kadar parlaktır."** (Müsned: 11298)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece Rişdîn rivâyetiyle bilmekteyiz.

2563- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mü'min, Cennet'te çocuk arzu ettiği vakit, gebeliği, doğumu ve yaşı dilediği şekilde bir anda tamamlanacaktır."** (Dârimî, Rıkak: 110; İbn Mâce, Zühd: 39)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. İlim adamları bu meselede ihtilaf etmişlerdir. Bir kısmı: Cennet'te çiftleşme vardır fakat çocuk olmayacaktır demektedirler. Tavus, Mûcâhid İbrahim Nehâî'den böylece rivâyet edilmiştir. Muhammed diyor ki: İshâk b. İbrahim, mü'min Cennet'te çocuk arzu ederse hadisi üzerine diyor ki: Fakat mü'min çocuk arzu etmez.

Muhammed Buhârî diyor ki: Ebû Rezîn el Ukeylî vasıtasıyla Rasûlullah (s.a.v.)'den rivâyet edilmiştir ki: **"Cennetliklerin Cennet'te çocukları olmayacaktır."**

Ebû's Sıddîk en Nâcî'nin ismi Bekr b. Amr'dır. Aynı şekilde Bekir b. Kays'ta denilir.

BÖLÜM: 24

➢ CENNET HURİLERİ KENDİLERİNİ NASIL TANITIRLAR?

2564- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te hurîlerin bir toplantı yeri vardır. Hiçbir yaratığın bir benzerini işitmedikleri bir takım sesler yükseltirler ve derler ki: Biz ebedî kalanlarız, asla yok olmayacağız, Biz rerah içinde yüzenleriz güçlük görmeyeceğiz biz memnun olanlarız asla öfkelenmeyeceğiz ne mutlu o kişiye ki o bizimdir biz de onunuz."** (Müsned: 1273)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Saîd ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ali hadisi garibtir.

2565- Yahya b. İbn Kesir (r.a.), Allah'ın Rum sûresi 15. ayeti olan: **"... Cennetlikler cennet bahçelerinde tüm nimetlerden yararlanıp sevinirler."** Hakkında o işitip dinlemek demektir. Bunun da anlamı hadiste geçtiği üzere hurilerin seslerini yükseltmeleri demektir. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

BÖLÜM: 25

➢ ALLAH'IN SEVDİĞİ VE SEVMEDİĞİ ÜÇ KİŞİ HANGİLERİDİR?

2566- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet gününde misk tepesi üzerinde üç kişi vardır ki öncekiler de sonrakiler de onlara imreneceklerdir. Her gün ve her gecede beş vakit namaza çağıran müezzin, kendisinden memnun olan cemaate imam olan adam, Allah'ın ve efendisinin hakkını yerine getiren köle."** (Müsned: 4568)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib olup Sûfyân es Sevrî'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû'l Yakaza'nın ismi Osman b. Umeyr'dir. İbn Kays'ta denilir.

2567- Abdullah b. Mes'ûd'tan merfu olarak rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Üç kişi vardır ki Allah onları sever. Geceleyin kalkıp Allah'ın kitabını okuyan adam, sağ eliyle verdiği sadakayı sol elinden gizleyen adam, bir müfrezede bulunup arkadaşlarının kaçması üzerine düşmanı tek başına karşılayan kimse."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle garib olup mahfuz değildir. Sahih olan rivâyet, Şu'be ve başkalarının, Mansur'dan, Rib'î b. Hıraş'tan, Zeyd b. Zabyan'dan, Ebû Zerr'den yaptıkları rivâyettir. Ebû Bekir b. Ayyaş çok yanılan bir kişidir.

2568- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Üç kişi vardır ki Allah onları sever, üç kişi de vardır ki Allah onlara buğzeder. Allah sevdikleri kimselerden birincisi bir adamdır ki bir toplumdan bir şeyler ister bu istediği şey Allah içindir aralarındaki yakınlıktan dolayı değildir. Onlarda bu adama bir şey vermezler. Bir adam onlardan geri durarak gizlice bir şeyler verir bu verdiğini sadece Allah ve verdiği kimse bilir. İkinci kimse ise: Bir toplum geceleri yürürler sonunda uyku onlara galip gelir ve başlarını eğerek uyurlar ancak bir adam kalkar bana yaranmak için ayetlerimi okur ve onunla yaşamaya çalışır. Üçüncü kimse ise; bir müfrezede bulunur düşmanla karşılaştıklarında yenilirler fakat o ileri atılarak devam eder ya şehîd olur veya Allah o kimseye fetih nasib eder. Allah'ın gazâblandığı üç kişi ise: Zina eden yaşlı kişi, büyüklük taslayan fakir ve hakka tecavüz eden zengindir."** (Nesâî, Kıyam-ül leyl: 17)

◉ Mahmûd b. Gaylân, Nadr b. Şümeyl vasıtasıyla Şu'be'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis sahihtir. Aynı şekilde Şeyban, Mansur'dan bir benzerini rivâyet etmiş olup bu rivâyet Ebû Bekir b. Ayyaş'ın rivâyetinden daha sahihtir.

BÖLÜM: 26

➢ FIRAT NEHRİNİN SULARI ÇEKİLİP HAZİNELER Mİ ÇIKACAK?

2569- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Belki de Fırat nehri suları çekilerek altından bir hazine ortaya çıkarabilir. Kim orada bulunursa oradan bir şey almasın."** (Müslim, Fiten: 8; İbn Mâce, Fiten: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2570- Ebû Hüreyre (r.a.)'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup **"altından bir dağ çıkabilir"** demiştir. (Müslim, Fiten: 8; İbn Mâce, Fiten: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 27

➢ CENNET'TE SÜT, BAL VE ŞARAP IRMAKLARI VAR MIDIR?

2571- Hakîm b. Muaviye (r.a.)'in babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennet'te su denizi, bal denizi, süt denizi ve şarap denizi vardır. Sonradan bunlardan nehirler fışkıracaktır."** (Dârimî, Rıkak: 113)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Hakîm b. Muaviye, Behz b. Hakîm'in babasıdır. Cüreyrî ise Ebû Mes'ûd diye künyelenir ismi ise Saîd b. İyas'tır.

2572- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim Allah'tan üç kere Cenneti isterse, Cennet; Allah'ım onu Cennete sok diye dua eder. Her kim de üç kere Cehennem'den korunmak isterse Cehennem Allah'ım onu Cehennem'den koru diye dua eder."** (Müsned: 12696)

◉ **Tirmizî:** Aynı şekilde Yunus b. ebî İshâk, Ebû İshâk'tan bu hadisi Büreyd b. ebî Meryem'den, Enes'den benzerini rivâyet etmiştir. Ebû İshâk aynı şekilde Büreyd b. ebî Meryem'den ve Enes b. Mâlik'den mevkuf olarak bu hadisi rivâyet etmiştir.

40: CEHENNEMİN ÖZELLİKLERİ

BÖLÜM: 1

➢ CEHENNEM NASIL BİR ŞEYDİR?

2573- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"O kıyamet günü Cehennem getirilecek ve onun yetmiş bin bağı olacak ve herbir bağı ile beraber o bağdan çeken yetmiş bin melek olacaktır."** (Müslim, Cennet: 17)

◉ Abdullah diyor ki: Sevrî bu hadisi merfu olmaksızın rivâyet ediyor Abd b. Humeyd, Abdulmelik b. Ömer ve Ebû Âmir el Akadî vasıtasıyla Sûfyân'dan, Âla b. Halid'den aynı senedle merfu olmaksızın bir benzerini rivâyet etmiştir.

2574- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kıyamet günü Cehennem'den bir gurup yaratık çıkacaktır ki onun gören iki gözü işiten iki kulağı ve konuşan bir dili olacaktır ve şöyle diyecektir: Ben üç kişiye vekil tayin edildim, her inatçı zorbaya, Allah ile birlikte başkalarına ilahlık yakıştıranlara, resim ve heykel yapanlara."** (Müsned: 8076)

◉ Bu konuda Ebû Saîd (r.a.)'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garib sahihtir.

Bazıları A'meş'den, Atıyye'den, Ebû Saîd'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmişlerdir. Eş'as b. Sevvar, Atıyye'den ve Ebû Saîd el Hudrî'den bir benzerini rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 2

➢ CEHENNEMİN DERİNLİĞİ NE KADARDIR? ORADA KAMÇILAR VAR MIDIR?

2575- Hasan (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Utbe b. Gazvan şu minberimizin Basra minberinin üzerinde Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu anlattı: **"Büyük bir kaya Cehennemin kenarından aşağıya bırakılır Cehenneme yetmiş sene iniş yapar da yine dibine varamaz."** Utbe sözüne şöyle devam etti: "Ömer şöyle derdi: Cehennemi çok hatırlayın onun sıcaklığı çok şiddetli, dibi derin kamçı ve balyozları da demirdendir." (Müslim, Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Hasan'ın Utbe b. Gazvan'dan hadis işittiğini bilmiyoruz. Utbe b. Gazban Ömer zamanında Basra'ya geldi, Hasan ise Ömer'in halifeliğinin sona ermesine iki yıl kala dünyaya gelmiştir.

2576- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Saûd, ateşten bir dağdır, kafir bu dağda ebedî olarak yetmiş yıl çıkıp yetmiş yıl iniş yapacaktır."** (Müsned: 11287)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup merfu olarak sadece İbn Lehia'nın bu rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 3

➢ CEHENNEMLİKLERİN VÜCUDLARI BÜYÜK MÜ OLACAK?

2577- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cehenneme düşen kafirin derisinin kalınlığı kırk iki arşın olacak, azı dişi ise Uhud dağı kadar olup Cehennem'deki kapladığı yeri ise Mekke ile Medîne arası kadardır. (Müslim, Cennet: 27)

◉ A'meş hadisi hasen sahih garibtir.

2578- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kıyamet günü kafirin azı dişi Uhud dağı kadar uyluğu Beyda kadar Cehennem'deki oturma yeri Rebze gibi üç gecelik mesafe kadardır."** (Müslim, Cennet: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Rebze gibi sözünden Medîne ile Rebze arası kadarlık mesafe kastedilmektedir. **"Beyda"** Uhud dağı büyüklüğünde bir dağdır.

2579- Ebû Hüreyre (r.a.)'den merfu olarak rivâyet edildiğine göre: **"Kafirin azı dişi Uhud dağı kadardır."** (Müslim, Cennet: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir. Ebû Hazım; Eşcaî denilen zattır. İsmi Selman olup Azze el Eşcaiyye'nin azatlı kölesidir.

2580- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kafir dilini bir veya iki fersah yerden sürükleyerek ve insanlarda onu ayaklarıyla çiğneyeceklerdir."** (Müsned: 5413)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle bilmekteyiz. Fadl b. Yezîd Küfelidir. Pek çok imam kendisinden hadis rivâyet etmiştir. Ebû'l Muhârik ise tanınmış bir kimse değildir.

BÖLÜM: 4

➢ CEHENNEMLİKLER NELER İÇECEKLER?

2581- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Kehf sûresi 29. ayette geçen "Mühl gibi" ayeti hakkında şöyle buyurdu: Yağın tortusu gibi onu yüzüne yaklaştırdığı zaman yüzünün derisi içine düşecektir." (Kehf 29. ayet... Şüphesiz biz kafirlere öyle bir ateş hazırladık ki etrafındaki alev duvarlar onları çepeçevre kuşatır. Susayıp su istedikleri zaman kaynamış katran gibi bir su ikram edilirde bu su yüzlerini bile kavurur gider...) (Müsned: 11244)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Rişdîn b. Sa'dın rivâyetiyle bilmekteyiz. Rışdîn b. Saîd ise hakkında ileri geri konuşulan bir kimsedir.

2582- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cehennemliklerin başlarından aşağı hamîm dökülecektir. Hamîm içine işleyecek ve karın boşluğuna varacak karın boşluğunda ne varsa hepsini silip süpürecek ve ayaklarından çıkacaktır. İşte Sahr budur sonra eski haline tekrar dönecek ve bu işlem böylece devam edip gidecektir."** (Hac sûresi 20. ayetin tefsiridir. "Bu dökülen kaynar su ile karınları içindeki organlar ve derileri eritilecektir.") (Müsned: 8509)

◉ Saîd b. Yezîd, Ebû Şüca' diye künyelenir ve Mısırlıdır. Kendisinden Leys b. Sa'd hadis rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir. İbn Huceyre ise Abdurrahman b. Huceyre el Mısrî'dir.

2583- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), İbrahim sûresi 16. 17. ayetleri olan: "Önünde Cehennem var orada kendisine kanlı irinli su içirilecek..." Onu yudum yudum içer fakat boğazında kalır yutamaz her taraftan ölüm gibi felaketler sarar fakat yine ölmez..." ayeti hakkında şöyle buyurdu:

"Ağzına yaklaştırılacak ve ondan tiksinecektir. Kendisini yaklaştırıldığında yüzünü yakıp kavuracak ve başının derisi düşecektir. Onu içtiği zaman bağırsakları kopup dübüründen çıkacaktır. Allah; Muhammed sûresi ayet 15 de şöyle buyurur: **"... Kaynar sudan içirilecek ve bağırsakları parça parça olacak..."** Yine Allah Kehf sûresi 29. ayetinde de; **"... Susayıp su istedikleri zaman kaynamış katran gibi bir su ikram edilir de bu su yüzlerini bile kavurur gider. Ne kötü bir içecek ne kötü bir barınaktır orası."** (Müsned: 21254)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Muhammed b. İsmail **"Böylece Ubeydullah b. Büsr'den"** demektedir. Ubeydullah b. Büsr sadece bu hadisle bilinmektedir.

Safvân b. Amr Rasûlullah (s.a.v.)'in sahabesi Abdullah b. Büsr'den başka bir hadis rivâyet etmiştir. Abdullah b. Büsr'ün, Peygamber (s.a.v.)'den hadis işiten bir kardeşi ve birde kız kardeşi vardır. Safvân b. Amr'ın kendisinden Ebû Umâme'nin hadisini rivâyet ettiği Ubeydullah b. Büsr ise onun arkadaşı değil başka birisi olabilir.

2584- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Duhan sûresi 45. ayette geçen **"Mühl"** kelimesi hakkında; kaynayan yağın tortusu gibi diye tarif ederek kendilerine bu ikram yaklaştırılınca yüzlerinin derisi onun içine dökülecektir, buyurmaktadır." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Aynı senedle Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu da rivâyet edilmektedir. **"Cehennem ateşinin duvarları dört katlı olup her duvarın kalınlığı kırk yıllık yoldur."**

Yine aynı sened ile Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurduğu da rivâyet edilmiştir: **"Cehennemliklere ikram edilecek olan irinden bir kova dünyaya dökülecek olsa dünya kokuşurdu."**

Tirmizî: Bu hadisi sadece Rişdîn b. Sa'd'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Rişdîn'in hafızası yönünden tenkid edildiği bilinmektedir.

Hadiste geçen **"kisefü küllü cidarin"** kelimesinin manası duvarların kalınlığı demektir.

2585- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Alî-İmrân 102. ayeti olan **"Ey iman edenler mutlaka yolunuzu Allah'ın kitabıyla bulmaya çalışın ve Müslüman olarak can verin"** ayetini okudu ve şöyle buyurdu: **"Cehennemliklerin yiyeceği olan zakkum'dan bir damla dünya yurduna damlatılmış olsaydı dünya halkının geçimini bozardı. Yiyeceği zakkum olan kişi ne yapacak..."** (İbn Mâce, Zühd: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 5

➢ CEHENNEMLİKLERİN YİYECEKLERİ NASILDIR?

2586- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cehennemlik olanlara azâblarına eşit biçimde açlık verilir de doyurulmaları için yardım isterler, kendilerine **"Dari`"** denilen acı ve kuru dikenler ikram edilecektir o dikenler ne besler ne de açlığı giderir. (88 Gaşiye sûresi 6-7) sonra yine doyurulmalarını isterler de kendilerine boğazdan geçmeyen dikenli yemekler ikram edilir (73 Müzzemmil: 13) Dünyada boğaza duran yiyecekleri içecekle geçirdiklerini hatırlayarak kendilerine içecek yardımı yapılmasını isterlerde kendilerine demir çengelli kaynar sular ikram edilir onlar yüzlerine yaklaştığında

yüzlerini yakar ve kavurur. Karınlarına girdiği zaman karınlarında bulunan her şeyi parçalar bu arada Cehennem bekçilerini çağırın derler. Cehennem bekçileri şöyle derler: Elçilerimiz size apaçık delillerle gelmiş değiller miydi? Onlar da evet diyecekler ve Cehennem bekçileri: Yalvarın bakalım! Allah'tan gelen gerçekleri inkar edenlerin yalvarması boşunadır." (40 Mü'min 50)

Sonra kafirler Mâlik'i çağırın deyip, **"Ey Mâlik, Rabbin hükmünü verip işimizi bitiriversin böyle yapmaktansa ölüp kül ve kömür olmak iyidir"** diyecekler. Mâlik te cevap verip şöyle diyecek: **"Hayır siz burada ölmeden bu şekilde ebedi kalacaksınız."** (43 Zuhruf: 77)

A'meş diyor ki: Bize bildirdiğine göre kafirlerin çağırması ile Mâlik'in onlara cevap vermesi arasında bin yıl geçecektir.

Rasûlullah (s.a.v.) sözünü şöyle sürdürdü: Sonra kafirler, Rabbinize dua edin çünkü Rabbinizden başka rahmeti bol bir kimse yoktur derler ve şu duayı yaparlar: "Ey Rabbimiz bize kötülüklerimiz üstün geldi de bu yüzden yoldan çıkan kimseler olduk Ey Rabbimiz bizi bu Cehennem'den çıkar eğer tekrar işlediğimiz günahlara dönersek o zaman gerçekten zâlimlerden olmuş oluruz." (23 Müminûn 106-109) "Allah ta onlara Alçaldıkça alçalın yıkılıp kalın orada susun konuşmayın benimle" (23/108) diyecektir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Her kurtuluş çaresinden ümidlerini kesecekler işte o zaman bağrışıp çağrışmaya pişmanlığa ve yazıklar olsun bize demeye başlayacaklardır." (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Abdullah b. Abdurrahman diyor ki: Hadisçiler bu hadisi merfu olarak rivâyet etmiyorlar.

Tirmizî: Bu hadis A'meş'den, Şimr b. Atıyye'den, Şehr b. Havşeb'den, Ümmü Derdâ'dan ve Ebû'd Derdâ'dan kendi sözü olarak rivâyet edildiğini bilmekteyiz dolayısıyla merfu değildir.

Kutbe b. Abdulaziz hadisçiler yanında güvenilir bir kişidir.

2587- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), 23 Müminûn sûresi 104. ayetini **"Ateş onların yüzlerini yalayarak yakarda ateşin içinde yüz etleri sıyrılmış olarak sırıtan dişleriyle kalıverirler."** Şöyle tefsir etmiştir: "Ateşin yüz şeklini değiştirmesidir. Şöyle ki üst dudağı başının ortasına varacak kadar kasılacak alt dudağı ise göbeğine kadar inecektir." (Müsned: 11409)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Ebû'l Heysem'in ismi Süleyman b. Amr b. Abdulutvârî'dir. Yetim olduğu için Ebû Saîd'in yanında kalmıştır.

BÖLÜM: 6

➢ GÖKTEN PARÇALAR NE KADAR ZAMANDA DÜŞEBİLİR?

2588- Abdullah b. Amr b. As (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Eğer kafatası kadar bir parça gökten yeryüzüne gönderilse –ki aradaki mesafe beş yüz seneliktir- geceden önce yeryüzüne varır eğer o parça bir zincirin başına bağlanmış olsaydı köküne veya dibine varmadan geceli gündüzlü kırk yıl yoluna devam ederdi."** (69 Hakka Sûresi 30-32. ayetlerini tefsir ediyor) (Müsned: 6561)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin isnadı hasen sahihtir.

Saîd b. Yezîd Mısırlıdır. Pek çok ilim adamı ve Leys b. Sa'd kendisinden hadis rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 7

➢ CEHENNEM ATEŞİNİN ŞİDDETİ NE KADARDIR?

2589- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Sizin şu yakmakta olduğunuz ateş ki Cehennem sıcaklığının yetmiş parçasından bir parçadır. Bunun üzerine Ashab: Vallahi Cehennem ateşi dünya ateşi kadar bile olsa azab için kafi gelirdi. Ey Allah'ın Rasûlü! Dediler. Cehennem ateşi dünya ateşlerinden altmış dokuz kat fazlalaştırılmıştır. Her bir katın derecesi buradaki ateş kadardır." (Buhârî, Bed-il Halk: 27; Müslim: Cennet: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Hemmâm b. Münebbih, Vehb b. Münebbih'in kardeşidir. Kendisinden Vehb hadis rivâyet etmiştir.

2590- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizin şu ateşiniz Cehennem ateşinin yetmiş parçasından bir parçadır. Bunlardan her bir parça dünya ateşine denktir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Ebû Saîd hadisi hasen garibtir.

BÖLÜM: 8

➢ CEHENNEM ATEŞİNİN RENGİ NASILDIR?

2591- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cehennem ateşi bin sene yakıldı kırmızılaştı. Sonra bin sene daha yakıldı beyazlaştı tekrar bin sene yakılarak siyahlaştı şimdi simsiyah ve karanlıktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Süveyd, Abdullah b. Mübarek vasıtasıyla Şerîk'den, Âsım'dan, Ebû Salih'den ve başka bir râvî'den; Ebû Hüreyre'den geçen hadisin bir eşini bize merfu olmaksızın rivâyet etti.

Tirmizî: Bu konudaki Ebû Hüreyre hadisinin sahih olanı mevkuftur. Yahya b. Ebî Bükeyr'in, Şerik'den rivâyetinden başka bu hadisi merfu rivâyet edeni bilmiyoruz.

BÖLÜM: 9

➢ CEHENNEM SENEDE KAÇ NEFES ALMAKTADIR?

2592- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cehennem bir kısım bir kısmını yiyip bitiriyor diye Allah'a şikayette bulundu. Allah'ta ona iki sefer nefes almasını takdir etti. Kışın bir nefes, yazın bir nefes; kışın aldığı nefesten dolayı soğuklar ve zemheri meydana geldi. Yazın aldığı nefesten dolayı baskın sıcaklar ve sâm yeli ortaya çıktı."** (Müslim, Mesacid: 27; İbn Mâce: Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis sahihtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekilde de rivâyet edilmiştir. Mufaddal b. Salih hadisçilere göre hafız değildir.

2593- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah'tan başka ilah yoktur diyen ve kalbinde arpa tanesi kadar iman olan kimse Cehennem'den çıkar. Şu'be'nin rivâyetinde Cehennem'den çıkarınız Allah'tan başka ilah yoktur diyen ve kalbinde buğday tanesi kadar iman bulunan kişiyi Cehennem'den çıkarınız. Allah'tan başka ilah yoktur diyen ve kalbinde zerre kadar imanı bulunan kimseyi Cehennem'den çıkarınız."** Şu'be rivâyetinde **"zere"** diyerek dan kadar imanı olan demiştir. (Buhârî, İman: 27; İbn Mâce, Zühd: 17)

◉ Bu konuda Câbir Ebû Saîd ve Imrân b. Husayn'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2594- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah herhangi bir günde beni anan veya herhangi bir yerde benden korkanları Cehennem'den çıkarınız buyuracaktır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 10

➢ CEHENNEM'DEN EN SON ÇIKACAK KİŞİ NASIL OLACAK?

2595- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Cehennemliklerden çıkışı son olan kimseyi biliyorum. Bir kimse ki Cehennem'den sürünerek çıkacak ve şöyle diyecek: Ey Rabbim Cennet'teki tüm yerleri insanlar kapıp yerleştiler. Ona şöyle denilecek git ve Cennete gir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: O kimse de Cennete girmek için gider bütün yerlerin insanlar tarafından işgal edildiğini görerek geri döner ve Ey Rabbim der insanlar tüm yerleri doldurmuşlar. Peygamberimiz şöyle devam etti: Ona denilecek ki eskiden içinde bulunduğun durumu hatırlıyor musun? O da evet diyecek sonra kendisine ne dilersen dile denilecek. O da bir şeyler isteyecek ve kendisine dilediğin şey ve dünyanın on katı senindir denilecek. Bunun üzerine O adam sen her şeyin hükümranı olduğun halde benimle şaka mı ediyorsun diyecek İbn Mes'ûd dedi ki: Bu arada Rasûlullah (s.a.v.)'in azı dişleri görünecek derecede güldüğünü gördüm." (Buhârî, Rikak: 27; Müslim, İman: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2596- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cehennemlik olanlardan ateşten en son çıkacak ve Cennete en son girecek kimseyi iyi biliyorum. Bir adam getirilecek ve Allah, ona küçük günahlarını sorunuz büyük günahlarını gizli tutunuz buyuracaktır. Bunun üzerine kendisine falan günde şöyle filan günde böyle yaptın denilecek. Rasûlullah (s.a.v.) sözüne şöyle devam etti: Kendisine şöyle denilecek senin her günahının yerine sana bir sevap verilecektir. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle dedi. Bunun üzerine O kimse Ya Rabbi! Bir takım günahlar işlemiştim fakat onları burada göremiyorum... Ebû Zerr dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.)'i azı dişleri görünecek kadar güldüğünü gördüm."** (Müslim, İman: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2597- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Tevhid inancına sahip fakat günahkar olanlar Cehennem'de azâb görecekler ve kömür gibi olacaklardır. Sonra kendilerine rahmet ulaşacak Cehennem'den çıkarılacak Cennetin kapıları önüne atılacaktır. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Cennetlikler onlar üzerine su serpeceklerdir. Sel birikintisinde çalı çırpının bitmesi gibi onlar da yeniden hayata geçecekler ve Cennete gireceklerdir."** (Müsned: 14665)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadis değişik bir şekilde Câbir'den de rivâyet edilmiştir.

2598- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Kalbinde zerre kadar imanı olan kişi Cehennem'den çıkacaktır. Ebû Saîd şöyle dedi: Kim bunun doğruluğunda şüphe ederse şu ayeti okusun: **"Allah, kimseye zerre kadar haksızlık etmez."** (4 Nisa: 40) (Müsned: 10655)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2599- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cehenneme girenlerin iki kişinin çığlıkları şiddetli olacak ve Allah onları çıkarın buyuracaktır. Çıkarıldıklarında neden çığlıklarınız şiddetli oldu diye soracaktır. O ikisi de bize acıyasın diye böyle yaptık diyecekler. Allah'ta: Benim size rahmetim kendinizi Cehennem'deki olduğunuz yere atmanızdır buyuracak. Bunun üzerine gidecekler onlardan biri kendini atacak fakat cenabı hak ateşi ona soğuk ve selamet kılacaktır. Öbürü ise dikilecek ve kendisini atmayacaktır. Bunun üzerine Allah ona Arkadaşının attığı gibi senin de kendini ateşe atmana engel olan nedir? Buyuracak o kimse de Ya rabbi diyecek beni çıkardıktan sonra tekrar oraya atmamanı senden bekliyorum. Bunun üzerine Allah: Sende umduğuna erişeceksin diyecek ve her ikisi de Allah'ın Rahmetiyle Cennete girecektir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedi zayıftır, çünkü Rişdîn b. Sa'd'tan rivâyet edilmektedir. Rişdîn b. Sa'd'ın İbn Nu'm'dan rivâyeti hadisçiler yanında zayıftır. İbn Nu'm el Ifrikî'dir. İfrîkî'de hadisçiler yanında zayıftır.

2600- Imrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Ümmetimden bir gurup benim şefaatimle Cehennem'den çıkarılacaklardır. Kendilerine Cehennemlikler adı verilecektir."** (Buhârî, Rikak: 17; İbn Mâce, Zühd: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Ebû Reca el Utaridî'nin ismi Imrân b. Teym'dir. İbn Milhan adı da verilir.

2601- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cehennemden kaçıp, ona karşı tedbir almayıp uyuyan; veya cenneti isteyip cennetlik ameller yapmamak suretiyle uyuyan kimseler gibisini görmedim."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Yahya b. Ubeydullah'ın rivâyetiyle bilmekteyiz. Yahya b. Ubeydullah hadisçiler yanında zayıftır. Şu'be onun hakkında söz etmiştir. Yahya b. Ubeydullah'ın adı İbn Mevhib olup Medînelidir.

BÖLÜM: 11

➢ CEHENNEMLİKLERİN ÇOĞUNLUĞU KADINLAR MIDIR?

2602- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cennete baktım Cennetin çoğunluğunun fakirler olduğunu gördüm Cehenneme baktım çoğunluğunun kadınlar olduğunu gördüm."** (Müslim, Zikir ve Dua: 17)

2603- Imrân b. Husayn (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cehenneme baktım içerisindekilerin çoğunluğunu kadınlar olarak gördüm. Cennete baktım Cennetin çoğunluğunu fakirler olarak gördüm."** (Müsned: 19008)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Avf burada olduğu Ebû Reca'dan, Imrân b. Husayn'dan diyor. Eyyûb ise Ebû Reca'dan ve İbn Abbâs'tan demektedir. Her iki senede de diyecek yoktur. Ebû Reca'nın her ikisinden de (yani İbn Abbâs ve Imrân b. Husayn) dan da hadis işittiği muhtemeldir. Avf'tan başkası bu hadisi Ebû Reca vasıtasıyla Imrân b. Husayn'dan rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 12

➢ CEHENNEM'DE EN HAFİF AZAB GÖRENİN DURUMU NASILDIR?

2604- Numân b. Beşîr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Cehennemliklerin azabı en hafif olanı iki ayağının altında ateş közü bulunan ve bunlarla beyni kaynayan kişidir."** (Buhârî, Rikak: 17; Müslim, İman: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû Hüreyre, Abbâs b. Abdulmuttalib ve Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

2605- Hârise b. Vehb el Huzaî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dikkat edin size Cennet ehlini haber vereceğim her güçsüz ve zayıf görülen insan ki Allah'a karşı yemin etse Allah, onun yeminini yerine getirir. Dikkat edin size Cehennemlikleri haber vereyim; her kaba, bencil ve büyüklük taslayan kişi."** (Müslim, Cennet: 13)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

41: İMAN BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ İNSANLAR LAİLAHE İLLALLAH DEYİNCEYE KADAR SAVAŞILIR

2606- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **Bu insanlarla Allah'tan başka ilah yoktur deyinceye kadar savaşmakla emrolundum Allah'tan başka ilah yoktur dediklerinde mallarını ve canlarını benden kurtarırlar ancak gizli durumlarının hesabı Allah'a kalmıştır."** (Nesâî, Tahrimüddem: 1; Müslim, İman: 8)

◉ Bu konuda Câbir, Sa'd ve ibn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2607- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.) vefat edince ve Ebû Bekir de halife olunca Araplardan kafir olup İslam'dan çıkanlar oldu Ömer b. Hattâb, Ebû Bekir'e şöyle dedi: Sen bu insanlarla nasıl savaşacaksın? Rasûlullah (s.a.v.), tüm insanlarla Allah'ın birliğini kabul edinceye kadar savaşmakla emrolundum kabul ederlerse mal ve canlarını benden kurtarırlar gizli durumlarının hesabı Allah'a kalmıştır, demesine rağmen... Ebû Bekir de şu karşılığı verdi namaz ile zekatı birbirinden ayıranlara karşı vallahi savaşacağım çünkü zekat malın hakkıdır. Allah'a yemin ederim ki Rasûlullah (s.a.v.)'e verdikleri bir deve yularını bana vermeseler bunun verilmemesi yüzünden kendileriyle savaşırım. Bunun üzerine Ömer b. Hattâb şöyle dedi: Vallahi durum bu merkezde iken Allah'ın, Ebû Bekr'in göğsüne ferahlık verdiğini gördüm savaş konusunda kendisinin hak üzerinde olduğunu anladım."** (Nesâî, Tahrimüddem: 1; Buhârî, Zekat: 29

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Aynı şekilde Şuayb b. Ebî Hamza, Zührî'den Ubeydullah b. Abdullah'tan ve Ebû Hüreyre'den bu hadisi rivâyet etmiştir. Bu hadisi İmrân el Kattan, Ma'mer'den Zührî'den, Enes b. Mâlik'den, Ebû Bekir'den rivâyet ediyor ki bu rivâyet yanlıştır. İmrân'a, Ma'mer'den yaptığı rivâyetle muhalefet edilmiştir.

BÖLÜM: 2

➢ LAİLAHE İLLALAH DEYİNCEYE VE NAMAZ KILINCAYA KADAR SAVAŞILIR

2608- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bu insanlarla Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed (s.a.v.)'in onun kulu ve peygamberi olduğuna şehâdet edinceye, bizim kıblemize dönünceye, bizim kestiğimizi yiyinceye, bizim namazımızı kılıncaya kadar savaşmam emredildi. Bunları yaptıkları takdirde canları ve malları bize haram olur..."** (Müslim, İman: 8)

◉ Bu konuda Muâz b. Cebel ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

Yahya b. Eyyûb bu hadisin bir benzerini Humeyd ve Enes'den rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 3

➢ İSLAM BEŞ ANA ESAS ÜZERİNE KURULMUŞTUR

2609- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"İslam beş esas üzerine kurulmuştur. Allah'tan başka ilah olmadığına Muhammed'in, Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekat vermek, Ramazan orucu tutmak ve Ka'be'yi haccetmek."** (Müslim, İman: 1; Buhârî, İman: 1)

◉ Bu konuda Cerir b. Abdullah'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Değişik şekillerde de İbn Ömer'den rivâyet edilmiştir. Suayr b. Hıms hadisçiler yanında güvenilir bir kişidir. Ebû Küreyb Vekî' vasıtasıyla Hanzale b. ebî Sûfyân el Cumahî'den, İkrime b. Hâlid el Mahzûmî'den ve İbn Ömer'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 4

➢ İMAN, İSLAM, İHSAN NE DEMEKTİR? KIYAMET NE ZAMAN KOPACAKTIR?

2610- Yahya b. Ya'mur (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Kader konusunu inkar konusunda ilk konuşan kişi Ma'bed el Cühenî idi nihayet ben ve Humeyd b. Abdurrahman el Hımyerî ile birlikte çıkıp Medîne'ye kadar geldik. Peygamber (s.a.v.)'in ashabından bir kişi ile karşılaşırsak ona şu kimselerin ortaya çıkardıkları kader konusunu soracağız dedik. Derken Abdullah b. Ömer ile karşılaştık mescidden dışarı çıkıyordu arkadaşımla birlikte onun yanına vardık. Arkadaşımın bu konuda konuşmayı bana bırakacağına inandığım için İbn Ömer'e: Ey Ebû Abdurrahman: Bazı kimseler Kur'ân okuyorlar ve ilimde derin meselelere dalıyorlar kader diye bir şeyin olmadığını her işin hemen o anda meydana geliveren bir durum olduğunu söylüyorlar. Abdullah b. Ömer şöyle dedi: Onlarla bir daha karşılaşırsan benim onlardan uzak olduğumu onların da benden uzak olduklarını kendilerine haber ver. Abdullah'ın yeminle söyleyebileceği bir gerçek varsa oda şudur: Onlardan biri Allah yolunda Uhud dağı kadar altın harcasa kadere ve kaderin hayrına ve şerrine iman etmedikçe kendisinden kabul edilmez.

Yahya b. Ya'mur dedi ki: Sonra Abdullah b. Ömer bir hadis anlatmaya başladı ve dedi ki: Ömer b. Hattâb şöyle demiştir: Bir zamanlar Rasûlullah (s.a.v.)'in yanında idik. Bu esnada elbisesi bembeyaz saçları simsiyah bir adam çıkageldi. Üzerinde yolculuk izleri görülmüyordu, içimizden hiçbir kimse de kendisini tanımıyordu. Bu kimse Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldi dizini Rasûlullah (s.a.v.)'in dizine yapıştırdı ve Ey Muhammed! İman nedir? Diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ahiret gününe, **hayır ve şerri ile kadere** inanmaktır. Sonra o adam İslam nedir? diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in, Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehâdet edip namazı kılmak zekat vermek haccetmek ve Ramazan orucunu tutmaktır. Sonra o adam ihsan nedir? Diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.) de şöyle buyurdu Allah'ı görür gibi ibadet etmendir. Sen onu görmesen bile o seni her an görmektedir. Ömer dedi ki: Tüm bu sorduğu sorularda Rasûlullah (s.a.v.)'in

cevabı üzerine o kimse hep **"doğru söylüyorsun"** diyordu. Biz de bu adama hayret ettik, hem soru soruyor hem de doğru söyledin diyerek tasdik ediyordu. O adam tekrar sordu: Kıyamet ne zaman kopacaktır? Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Kıyamet hakkında soru sorulan kişi; soran kişiden daha bilgili değildir. Bu sefer o adam kıyametin alametleri nedir? Diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: Cariyenin hanımefendisini doğurması, (yani doğan çocuklar ana ve babalarına köle muamelesi yapacaklar) yalın ayak çıplak ve fakir koyun çobanlarını yaptırdıkları binalarla boy ölçüşürken görmendir. Ömer dedi ki: Bu olaydan üç gün sonra Rasûlullah (s.a.v.), benimle karşılaştı ve Ey Ömer! O soru soran kim idi! biliyor musun? O Cibril idi, size dini konuları öğretmeye gelmişti." (Müslim, Iman: 1; Nesâî, Iman: 6)

◉ Ahmed b. Muhammed, İbn'ül Mübarek vasıtasıyla Kehmes b. Hasan'dan aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Bu konuda Talha b. Ubeydullah, Enes b. Mâlik ve Ebû Hüreyre'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Ömer'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

Aynı hadis İbn Ömer'den de rivâyet edilmiştir. Sahih olan rivâyet İbn Ömer'in, Ömer'den yaptığı rivâyettir.

BÖLÜM: 5

➢ FARZ İBADETLERİN İMANLA ALAKASI VAR MIDIR?

2611- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete şöyle demiştir: Abdulkays heyeti Rasûlullah (s.a.v.)'e geldi ve: **"Biz Rabia kabilesinin şu boyu olarak seninle ancak haram aylarda görüşebiliyoruz bize bir şey emret ki onu senden öğrenip arkamızda olanları da ona davet edelim"** dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Dört şeyi size emrederim; **"Öncelikle Allah'a iman"** sonra Allah'a imanı şöyle tefsir etti: Allah'tan başka ilah olmadığına benim de Allah'ın kulu elçisi olduğuma şehâdet edip, namaz kılmak, zekat vermek ve ganimet olarak ele geçirdiğiniz şeylerden beşte birini vermektir. (Nesâî, İman: 6; Müslim, İman: 6)

◉ Kuteybe Hammad b. Zeyd vasıtasıyla Ebû Cemre'den, İbn Abbâs'tan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

Tirmizî: Bu hadis sahih hasendir. Ebû Cemre ed Dubaî'nin ismi Nasr b. İmrân'dır. Şu'be de bu hadisi Cemre'den rivâyet etmiş ve şu ilaveyi yapmıştır: **"Biliyor musunuz? İman nedir? Allah'tan başka ilah olmadığına benim Allah'ın peygamberi olduğuma şehâdet etmek"** cümlesini ilave ederek aynı hadisi zikretmiştir. Kuteybe b. Saîd'den şöyle dediğini işittim: **"Şu dört ileri gelen âlime benzer bir kişi bir daha görmedim. Mâlik b. Enes, Leys b. Sa'd, Abbâd el Mühellebî ve Abdulvehhab es Sekafî."**

Kuteybe diyor ki: Hergün Abbâd b. Abbâd'ın yanından iki hadis öğrenerek döndüğümüze memnun olurduk. Abbâd b. Abbâd, Mühelleb b. ebî Sufra'nın çocuklarındandır.

BÖLÜM: 6

➢ İMAN ARTAR VE EKSİLİR Mİ?

2612- Âişe (r.anha)'dan rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mü'minlerin iman yönünden en yoğunu ahlak bakımından en güzel olanı ve çoluk çocuğuna karşı iyi ve yumaşak davranıp bağışı bol olandır."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 15; Buhârî, İman: 33)

◉ Bu konuda Ebû Hüreyre ve Enes b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis sahih olup sadece Ebû Kılâbe'nin, Âişe'den işitmesiyle biliyoruz. Ebû Kılâbe, Âişe'nin süt çocuğu Abdullah b. Yezîd vasıtasıyla Âişe'den bu hadisten başka bir hadis daha rivâyet etmiştir. Ebû Kılâbe'nin adı Abdullah b. Zeyd el Cermî'dir.

İbn ebî Ömer Sûfyân'dan aktararak şöyle dedi: Eyyûb es Sahtiyanî, Ebû Kılâbe'den bahsetti ve: **"Vallahi aklı başında fıkıhçılardandı"** dedi.

2613- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) insanlara hutbe vererek öğüt verdi ve şöyle buyurdu: **"Ey kadınlar cemaati! Sadaka veriniz, çünkü Cehennemin çoğunluğu sizdendir."**

Bunun üzerine içlerinden bir kadın: **"Ey Allah'ın Rasûlü! Bunun sebebi nedir?"** Diye sorunca; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kocalarınıza karşı lanet etmenizin ve nankörlüğünüzün çok olmasındandır. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Akıllı ve dirayetli erkekleri; siz akıl ve dini noksan kadınlardan daha çabuk yoldan çıkaranı görmedim. İçlerinden bir kadın: Kadının akıl ve din yönünden eksiği nedir? Diye sordu. Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Sizden iki kadının şâhidliği bir erkeğin şâhidliğine eşittir. Dininizin eksiği ise hayız görmenizdir ki hayızlı olduğunuz günlerde birkaç gün namaz kılamazsınız."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda Ebû Saîd ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle sahih garib hasendir.

2614- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İmanın yetmişten fazla bölümü vardır. En aşağı yoldan zarar veren şeyleri kaldırıp atmak, en yüksek mertebesi de Allah'tan başka ilah yoktur sözünü söylemektir."** (Buhârî, İman: 2; Müslim, İman: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Aynı şekilde Süheyl b. ebî Salih, Abdullah b. Dinar'dan, Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den bu hadisi bize aktarmıştır.

İmara b. Gazıyye bu hadisi Ebû Salih'den, Ebû Hüreyre'den rivâyet ederek **"İman altmış dört bölümdür"** demektedir.

Aynı şekilde Kuteybe, Bekir b. Mudar vasıtasıyla İmara b. Gazıyye'den, Ebû Salih'den ve Ebû Hüreyre'den bu **"altmış dört"** hadisini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 7

➢ UTANMAK HİSSİ İMANDANDIR

2615- Sâlim (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) kardeşine haya hakkında nasihat eden bir kimseye uğradı ve şöyle buyurdu: **"Haya imandandır."** Ahmed b. Meni'der ki: "Rasûlullah (s.a.v.), kardeşine nasihat eden birini işitti de..." (Buhârî, İman: 3; Müslim, İman: 12)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû Hüreyre, Ebû Bekre ve Ebû Umame'den de hadis rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 8

➢ NAMAZIN ÖNEMİ VE DEĞERİ

2616- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile bir yolculukta beraberdim yolda yürürken yanına yakın oldum Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim; **"Bana öyle bir amel öğret ki beni Cehennem'den uzaklaştırıp Cennete koysun!"** Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"Bana çok büyük bir soru sordun ama bu mesele Allah'ın kolaylaştırdığı kimseler için çok kolaydır. Şöyle ki: Her konuda ve her zaman kulluğu Allah'a yapar ona hiçbir şeyi ortak koşmazsın, namazını devamlı ve düzgün kılarsın, zekatını verir, Ramazan orucunu tutar, haccedersin..."** Sonra şöyle devam etti: **"Sana hayır yollarını göstereceğim oruç kalkandır. Sadaka; suyun ateşi söndürdüğü gibi günahları siler süpürür. Kişinin gece kıldığı namazda yine hataları siler süpürür."** Muâz dedi ki: Sonra, Rasûlullah (s.a.v.), 32 Secde sûresi16-17. ayetini: **"Onlar yataklarından geceleri kalkarak korku ve ümid içerisinde Rablerine yalvaranlardır ve kendilerine geçimlik verdiğimiz şeylerden başkalarına harcayandır. Böyle davranan mü'minlere gelince yaptıklarından dolayı mükafat olarak öteki dünyada onlara şimdiye kadar gizli kalan göz aydınlığı olarak onlar için nelerin saklanıp bekletildiğini hiç kimse bilip hayal edemez"** okudu ve şöyle buyurdu: **"Size bütün işlerin başını, direğini ve en üst noktasını bildireyim mi?** Bende evet, Ey Allah'ın Rasûlü! Dedim. Şöyle buyurdu: **"Her işin başı İslam, yani iradeyi Allah'a teslim etmek demektir. Direği namaz, zirvesi ve üst noktası da cihâd tır."** Sonra şöyle devam etti: **"Sana tüm bunların can damarını bildireyim mi?"** Bende evet Ey Allah'ın Peygamberi dedim. **"Rasûlullah (s.a.v.) dilini tuttu ve kendi rahatlığın için şunu tut buyurdular."** Ben de Ey Allah'ın Rasûlü!: Bizler konuşmalarımız yüzünden sorguya çekilecek miyiz? Dedim. Şöyle dedi: **"Anan hasretine yansın Ey Muâz! İnsanları yüzü koyun ve burunları yerde süründürerek Cehenneme dolduran dillerin kazandığından başkası değildir."**. (Müslim, İman: 12; Buhârî, İman: 2)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2617- Ebû Saîd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bir kimsenin mescidle ilgilenip oraya gidip geldiğini görürseniz onun imanına şâhid olunuz. Çünkü Allah: (9 tevbe: 18) de şöyle buyurur: Allah'ın mescidlerini ziyaret etmek yahut onları onarıp gözetmek, canlı tutup, zirvede kalmasını sağlamak ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan namazlarında dosdoğru ve devamlı olan, zekatlarını veren Allah'tan başka kimseden korkup çekinmeyen kimselere aittir. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır"** buyuruyor. (İbn Mâce, Mesacid: 18)

⊙ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

BÖLÜM: 9

➢ NAMAZI TERK EDEN KİMSENİN DURUMU NEDİR?

2618- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: **"İman ile küfür arasında namazı terk etmek vardır."** (Müslim, İman: 35)

2619- A'meş (r.a.)'den aynı senedle bu hadisin bir benzerini rivâyet ederek şöyle demiştir: **"Kul ile küfür ve şirk arasında namazı terk etmek vardır."** (Müslim, İman: 35; İbn Mâce, İkame: 77)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Sûfyân'ın ismi Talha b. Nafi'dir.

2620- Câbir (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kul ile küfür arasında namazı terk etmek vardır."** (Müslim, İman: 35; İbn Mâce, İkame: 77)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû'z Zübeyr'in ismi Muhammed b. Müslim b. Tedrüstür.

2621- Büreyde (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bizimle münafık, müşrik ve kafirler arasındaki fark namazdır. Kim onu terk ederse kafir olur."** (Müslim, İman: 35; İbn Mâce, İkame: 77)

◉ Bu konuda Enes ve İbn Abbâs'tan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahih garibtir.

2622- Tabiinden, Abdullah b. Şakîk el Ukaylî (r.a.) şöyle diyor: **"Muhammed'in ashabı namazdan başka amellerden hiçbirinin terk edilmesini küfür saymazlardı ancak namazın terk edilmesini küfür sayarlardı."** (Müslim, İman: 35; İbn Mâce, İkame: 77)

◉ Tirmizî diyor ki: Ebû Mus'ab el Medinî'den işittim diyordu ki: İman, sözden ibarettir diyen kimse tevbe etmeye çağrılır. Tevbe etmezse na âla, değilse kafası uçurulur.

BÖLÜM: 10

➢ İMANIN TADINI KİM TATMIŞ OLUR?

2623- Abbâs b. Abdulmuttalib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: **"Rab olarak Allah'ı din olarak İslamı, Peygamber olarakta Muhammed'i kabul edip o hayattan da razı olan kişi imanın tadını tatmıştır."** (Müslim, İman: 15)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2624- Enes (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kimde üç özellik bulunursa bunlar sayesinde imanın tadını bulur. Allah ve Peygamber (s.a.v.)'in bir kimseye başkalarından daha sevimli olması kişinin sevdiğini Allah için sevmesi Allah tarafından kurtarıldıktan sonra küfre dönmekten ateşe atılmaktan hoşlanmadığı kadar hoşlanmaması."** (Müslim, İman: 15; Buhârî, İman: 8)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisi Katâde de Enes'den aynı şekilde rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 11

➢ ZİNA EDEN İNSAN İMAN ÜZERE ZİNA EDEMEZ

2625- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Zina eden kişi mü'min olduğu halde zina etmez. Hırsızlık eden de mü'min olarak hırsızlık edemez ama tevbe ettiği takdirde tevbesinin kabulü umulur."** (Müslim, İman: 24; Buhârî, Mezâlim: 30)

◉ Bu konuda İbn Abbâs, Âişe, Abdullah b. ebî Evfâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi bu şekliyle hasen sahih garibtir. Ebû Hüreyre'den şu şekilde de rivâyet edilmiştir. Bir kul zina ettiğinde iman ondan çıkar gölgelik gibi başının üzerinde bulunur. O işi bıraktığı vakit iman tekrar kendisine döner.

Ebû Cafer Muhammed b. Ali'den şöyle dediği rivâyet olunmuştur. Bu konuda İmandan İslam'dan çıkış vardır.

Başka bir şekilde Peygamber'den şu şekilde de rivâyet edilmiştir. Zina hırsızlık gibi bir suçu işlerse ve kendisine de ceza uygulanırsa bu ceza onun günahına keffarettir.

Eğer bu suçlardan birini işler Allah'ta onun bu suçunu örterse durumu Allah'a kalmıştır. Dilerse kıyamet gününde ona azâb eder dilerse kendisini bağışlar. Bu hadis bu şekilde Ali b. ebî Tâlib, Ubâde b. Sâmit, Huzeyme b. Sabit'den rivâyet edilmiştir.

2626- Ali (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim bir suç işler de cezasını bu dünyada çekerse Allah ahirette kuluna cezayı ikileyerek tekrar vermek durumunda değildir. Kim bir suç işler de Allah onu örter ve kendisini affederse, kıyamet günü o kulunu tekrar cezalandırmaz. Affetmesi ve bağışlaması cezalandırmasından daha çoktur."** (İbn Mâce, Hudud: 33)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garib sahihtir. İlim adamlarının görüşü bu hadise göredir. Zina hırsızlık ve şarap içme yüzünden kişinin kafir olacağına hüküm veren bir âlim tanımıyoruz.

BÖLÜM: 12

➢ MÜSLÜMAN ELİNDEN VE DİLİNDEN BAŞKASININ EMİN OLDUĞU KİMSEDİR

2627- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslüman elinden ve dilinden Müslümanların selamet buldukları kişidir. Mü'min ise insanların canları ve malları hususunda güvendikleri kişidir."** (Müslim, İman: 14; Buhârî, İman: 3)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Peygamber (s.a.v.)'den şöyle de rivâyet edilmektedir: Rasûlullah (s.a.v.) ile Müslümanların hangisi daha değerlidir diye soruldu da şöyle buyurdular. Dilinden ve elinden Müslümanların selamet buldukları kişi.

Bu konuda Câbir, Ebû Musa ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

2628- Ebû Musa el Eşarî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.)'e: **"Müslümanların hangisi daha üstündür"** diye, soruldu da Rasûlullah (s.a.v.)'de: **"Müslümanların elinden ve dilinden selamet buldukları kişidir"** diye buyurdular. (Nesâî, İman: 11)

◉ **Tirmizî:** Ebû Musa hadisi olarak bu hadis sahih garib hasendir.

BÖLÜM: 13

➢ İSLAM GARİB GELDİ GARİB GİDECEK

2629- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İslam garib bir halde başladı ve yine garib bir hale dönecektir. Ne mutlu o garibiere."** (İbn Mâce, Fiten: 15; Dârimî, Rikak: 42)

◉ Bu konuda Sa'd, İbn Ömer, Câbir, Enes ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Mes'ûd rivâyeti olarak bu hadis hasen sahih garibtir.

Bu hadisi Hafs b. Gays'ın A'meş'den rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû'l Ahvas'ın ismi: Avf b. Mâlik b. Nadle el Cûşemî'dir. Kendisinden sadece Hafs rivâyet etmiştir.

2630- Amr b. Avf b. Zeyd b. Milha (r.a.)'ın babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yılanın toplanıp deliğine girdiği gibi din de toplanıp hicaz bölgesine çekilecektir. Dağ keçilerinin dağların başında toplandıkları gibi din de yani dini yaşayanlar da Hicaz bölgesinde toplanacaktır. Allah'ın dini yani İslam dini, toplumlar arasında yabancı bir sistem olarak başlamıştır ve ileride tekrar yabancı hale gelecektir. Ne mutlu o gariblere ki insanların bozdukları şeyleri benim sünnetim ve yolumla değiştirip düzelteceklerdir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 14

➢ MÜNAFIĞIN ALAMETİ KAÇTIR?

2631- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Münafığın alameti üçtür; konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiğinde sözünde durmaz, kendisine bir şey emanet edildiğinde hainlik eder."** (Buhârî, İman: 25; Müslim, İman: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis Alâ hadisi olarak hasen garibtir. Ebû Hüreyre'den değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir. Bu konuda İbn Mes'ûd, Enes ve Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir. Ali b. Hucr, İsmail b. Cafer vasıtasıyla, Ebû Süheyl b. Mâlik'den babasından ve Ebû Hüreyre'den mana olarak bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis sahihtir. Ebû Süheyl, Mâlik b. Enes'in amcası olup adı Mâlik b. Nafi' b. Mâlik b. Ebû Amîr el Asbahî el Havlânî'dir.

2632- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kendisinde dört özellik bulunan kişi mutlaka münafık olmuştur. Bu dört özellikten biri bulunursa o özelliği terk edinceye kadar o kimsede münafıklık özelliği bulunmuş olacaktır. Konuştuğu zaman yalan söyleyen, söz verdiği zaman sözünde durmayan, davalaştığında aşırı giden, anlaştığı zaman anlaşmasını bozan."** (Buhârî, İman: 25; Müslim, İman: 25)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Hasan b. Ali el Hallâl, Abdullah b. Nümeyr vasıtasıyla A'meş'den Abdullah b. Mürre'den bu senedle hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Bu hadisin manası ilim adamlarınca amelde olan nifaktır. İnançla nifak, Rasûlullah (s.a.v.) zamanında yapılmış olan nifaktır.

Hasan-ı Basrî'den buna benzer bir şey rivâyet edilmiştir ki o şöyle der: Nifak iki türlüdür. Amelde olan nifak diğeri de yalanlama nifakı.

2633- Zeyd b. Erkâm (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle demiştir: **"Kişi söz verdiği ve sözünü yerine getirmeye niyet ettiği halde elinde olmayan sebeplerle yerine getiremez ise o zaman günahkar olmaz."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 82)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup isnadı pek sağlam değildir. Ali b. Abdil Alâ güvenilir bir kimsedir. Ebû'n Numân ve Ebû Vakkâs meçhul tanınmayan kişilerdir.

BÖLÜM: 15

➢ MÜSLÜMANA SÖVMEK GÜNAHTIR

2634- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Müslümanın kardeşiyle savaşması küfür, Müslüman'ın Müslüman'a sövmesi Allah'a itaatsizliktir."** (Buhârî, İman: 10; Müslim, İman: 28)

◉ Bu konuda Sa'd ve Abdullah b. Muğaffel'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: İbn Mes'ûd hadisi hasen sahihtir. Abdullah b. Mes'ûd'tan değişik şekillerde de rivâyet edilmiştir.

2635- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Müslüman'a sövmek Allah'a itaatsizliktir. Ona karşı savaşmak küfürdür."** (Buhârî, İman: 10; Müslim, İman: 28)

◉ Bu hadisin manası **"Onunla savaşmak küfürdür"** demek, dinden çıkararak irtidad etmiş kimse gibi demek değildir..

Bunun delili Esved'den rivâyet edilen şu hadistir: **"Kim bilerek bir Müslüman'ı öldürürse öldürülen kimsenin yakınları serbesttir. İsterlerse katilin öldürülmesini isterler isterlerse affederler."**

Eğer öldürmekle kişi kafir olacak olsaydı ölen kimsenin yakınlarına bu serbestlik verilmezdi ve o kişi de mutlaka öldürülürdü. (Burada altı kelimelik bir boşluk vardır.)

İbn Abbâs, Tavus, Atâ ve pekçok ilim adamları derler ki: Küfrün de dereceleri fıskın da dereceleri vardır.

BÖLÜM: 16

➢ MÜ'MİNE LANET EDEN ONU ÖLDÜRMÜŞ GİBİDİR

2636- Sabit b. Dahhâk (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sahip olmadığı elde etmesi mümkün olmayan bir konuda müslümanın üzerine adak vâcib olmaz. Mü'min kardeşine lanet eden onu öldürmüş gibidir. Mü'min kardeşini kafirlikle itham eden kişi de yine onu öldürmüş gibidir. Her hangi bir aletle intihar edip kendini öldüren kişiye Allah kıyamet gününde kendini öldürdüğü aletle azâb edecektir."** (Buhârî, Edeb: 44; Müslim, Zühd: 1)

◉ Bu konuda Ebû Zerr ve İbn Ömer'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

2637- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Herhangi bir Müslüman, Müslüman kardeşine kafir derse o ikisinden biri bu sıfatla döner."** Yani kafir denilen kişide kafirlik özelliği yoksa kafirlik bu sözü söyleyene dönmüş olur. (Müslim, İman: 26; Buhârî, Edeb: 73)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahih garibtir.

Hadiste geçen **"Bae"** kelimesinin manası karar kılar demektir.

BÖLÜM: 17

➢ ALLAH'TAN BAŞKA İLAH OLMADIĞINA ŞÂHİDLİK EDEREK ÖLEN KİŞİYE ATEŞ HARAM KILINACAKTIR

2638- Sunabihî (r.a.) vasıtasıyla Ubâde b. Sâmit'den rivâyet edilmiştir. Sunâbihî dedi ki: Ubâde b. Sâmit ölüm anındayken yanına girdim ve ağladım. Bunun üzerine yavaş ol niçin ağlıyorsun? Dedi. Eğer şâhidlik yapmam istenirse senin lehinde şâhidlik edeceğim şefaat izni verilirse sana şefaat edeceğim gücüm yettiğinde sana faydalı olmaya çalışacağım. Sonra sözlerini şöyle sürdürdü: Vallahi Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğim ve sizin için faydalı olan her hadisi size aktarmış bulunuyorum. Sadece bir hadis müstesna onu da bugün size anlatacağım çünkü varlığım ölümle kuşatılmıştır. Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Kim Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in de Allah'ın peygamberi olduğuna şâhidlik ederse Allah Cehennem ateşini ona haram kılar."** (Buhârî, İman: 42)

◉ Bu konuda Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Câbir, İbn Ömer, Zeyd b. Hâlid'den de hadis rivâyet edilmiştir. Kimileri İbn Ömer'den işittim kimileri de İbn Uyeyne'den işittim demektedirler. Muhammed b. Aclan hadis konusunda güvenilir ve doğru bir kişidir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle hasen sahih garibtir.

Sunabihî, Abdurrahman b. Useyle, Ebû Abdullah'tır. Zührî'den rivâyet edildiğine göre Zührî'ye; Rasûlullah (s.a.v.)'in **"Allah'tan başka ilah yoktur diyen Cennete girecektir"** hadisi sorulmuştu da o da cevap olarak şöyle demişti: **"Bu durum İslam'ın başlangıcında farzların emir ve yasakların inmesinden önce idi."**

Tirmizî: Bazı ilim adamlarına göre bu hadisin yorumu şöyledir: Tevhid inancına sahip olup tek Allah'a inanlar günahlarından dolayı azâb görseler bile sonunda Cehennem'den çıkacaklar ve Cennete gireceklerdir.

İbn Mes'ûd, Ebû Zerr, Imrân b. Husayn, Câbir b. Abdullah, İbn Abbâs, Ebû Saîd el Hudrî ve Enes b. Mâlik'den, Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **"Tevhid ehlinden bir gurup Cehennem'den çıkarılıp Cennete gireceklerdir."**

Aynı şekilde Saîd b. Cübeyr'den, İbrahim Nehaî'den ve tabiinden pek çok kişi bu görüştedir

Ebû Hüreyre'den değişik bir şekilde Hıcr sûresinin 2. ayeti hakkında **"Kafirler çok kere Müslüman olmayı arzu edecekler."** Şöyle dediği rivâyet edilmiştir: **"Tevhid ehli Cehennem'de cezalarını çekip Cennete girdiklerinde kafirler o zaman keşke Müslüman olsaydık diyecekler."**

2639- Abdullah b. Amr b. As (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah kıyamet gününde ümmetimden bir kişiyi herkesin önünde ayırıp o kişi aleyhinde doksan dokuz dosya açacaktır. Her bir dosyanın boyu gözün görebildiği mesafe kadar olacaktır sonra kendisine şöyle soracaktır: Bunlardan bir şeyi reddediyor musun? Amel muhafızım katip melekler sana haksızlık yapmışlar mıdır? O kimse hayır Ya Rabbi! Diye cevap verecektir. Sonra herhangi bir özrün var mı buyuracak o kimse hayır ya Rabbi diye cevap verecektir. Bunun üzerine Allah şöyle buyuracak evet yanımızda sana aid makbul bir amelin vardır ve bugün sana asla haksızlık edilmeyecektir. Üzerinde ben şehâdet ederim ki**

Allah'tan başka gerçek ilah yoktur Muhammed de onun kulu ve Rasûlüdür yazılı bir kağıt parçası çıkarılacak ve Allah kendi tartında kendin bulun diyecektir. O kişi de diyecek ki: Ya Rabbibu tek kağıt parçası... ve bu dosyalar nasıl olacak bu tartı işi... Allah'ta buyuracak ki bugün sana asla zulmetmeyecek... Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Günah sicilleri bir kefeye konulacak, kağıt parçası da bir kefeye konulacak sicillerin konulduğu kefe yukarı kalkacak kağıt parçası ağır çekecektir. Allah'ın ismi yanında hiç birşey ağır basamaz." (İbn Mâce, Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

Kuteybe, İbn Lehîa vasıtasıyla Âmir b. Yahya'dan bu senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır.

BÖLÜM: 18

➢ BU ÜMMET KAÇ FIRKAYA BÖLÜNECEKTİR?

2640- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar Hıristiyanlar da bir o kadar... Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır."** (İbn Mâce, Fiten: 17; Ebû davud, Sünnet: 1)

◉ Bu konuda Sa'd, Abdullah b. Amr ve Avf b. Mâlik'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasen sahihtir.

2641- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İsrail oğullarına gelen her şey benim ümmetime de gelecektir. Ayakkabının ayakkabıya eşitliği gibi aynı durumda olacaklardır. Hatta onlardan bir kimse açıkça annesine yaklaşan kimse olsa ümmetimden de böyle yapanlar çıkacaktır. İsrail oğulları yetmiş iki millete ayrılmışlardı. Ümmetim ise yetmiş üç millete ayrılacaktır. Bunlardan biri hariç hepsi Cehennem'de olacaktır.** Ashab: **"O millet kimdir?"** Diye sordular da: Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Ben ve ashabım hangi milletten isek o milletten ve dinden olanlardır."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis önceki hadise göre daha fazla izah edilmiştir. Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz.

2642- Abdullah b. Deylemî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Abdullah b. Amr'dan işittim şöyle diyordu: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle demişti: Allah yaratıklarını karanlık içerisinde yarattı kendi nurundan da onlara bir nur uzattı. O nurdan kime bir parça isabet ederse hidayeti bulur. Kime de o nurdan bir parça ulaşmazsa sapıklıkta kalır. İşte bunun için Allah'ın ilmi üzere kalem ve mürekkep kurudu diyorum."** (Müsned: 6356)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

2643- Muâz b. Cebel (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Rasûlullah (s.a.v.) bana: Allah'ın kulları üzerindeki hakkı nedir? Biliyor musun, buyurdu. Ben de Allah ve Peygamberi daha iyi bilir dedim. Bunun üzerine buyurdu ki: Allah'ın kulları üzerindeki hakkı sadece ona ibadet edip kulluk yapmaları ve hiçbir şeyi ve kimseyi onun otoritesine ortak koşmamalarıdır."** (Buhârî, Cihâd: 17; Müslim, İman: 27)

◉ Sonra kullar bunu yaptıkları vakit kulların Allah üzerindeki hakları nedir biliyor musun? Buyurdu. Ben de Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dedim. Buyurdular ki: **"Onlara azâb etmemektir."**

Bu hadis hasen sahihtir. Muâz b. Cebel tarafından da değişik bir şekilde rivâyet edilmiştir.

2644- Ebû Zerr (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Cibril bana geldi ve Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayarak ölen kimsenin Cennete gireceğini müjdeledi. Zina etse de hırsızlık yapsa da mı?"** Dedim. **"Evet"** buyurdular. (Buhârî, Cenaiz: 17; Müslim, İman: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bu konuda Ebû'd Derdâ'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

42: İLİM BÖLÜMLERİ

BÖLÜM: 1

➢ ALLAH HAYIR DİLEDİĞİ KİMSEYİ DİNDE BİLGİLİ KILAR

2645- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah kime hayır dilerse dini konularda onu bilgili ve anlayışlı kılar."** (Dârimî, Mukaddime: 16)

◉ **Tirmizî:** Bu konuda Ömer, Ebû Hüreyre ve Muaviye'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 2

➢ İLİM ÖĞRENMENİN DEĞERİ VE KIYMETİ

2646- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Her kim din ilmini tahsil için yola koyulur ve her sebebe başvurursa Allah Cennete varan yolu onun için kolaylaştırır."** (Müslim, Zikir: 17; Ebû Dâvûd, Salat: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

2647- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim dini ilimleri tahsil için yola koyulursa dönünceye kadar Allah yolunda cihâdda cihâd etmiş gibidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir. Bazıları bu hadisi merfu olmaksızın rivâyet etmişlerdir.

2648- Sahbere (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim dini ilim tahsili için yola koyulur ve tüm sebeplere sarılarak ilim öğrenirse bu yaptığı iş geçmiş günahlarına keffâret olur."** (Dârimî, Mukaddime: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin isnadı zayıftır. Hadisin râvîlerinden Ebû Dâvûd zayıf görülmüştür. Abdullah b. Sahbere ve babasından da hadis konusunda fazla bir rivâyeti bilinmiyor. Ebû Dâvûd'un ismi Nüfey' olup A'madır. İlim adamlarından pek çok kişi ve Katâde kendisiyle konuşmuştur.

BÖLÜM: 3

➢ İLMİ SAKLAMAMAK GEREKİR

2649- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kime öğrendiği dini ilim sorulursa o da çeşitli sebeblerden dolayı o bilgisini gizlerse kıyamet günü o kimseye ateşten bir gem vurulacaktır."** (İbn Mâce, Mukaddime: 24; Ebû Dâvûd: İlim: 17)

◉ Bu konuda Câbir ve Abdullah b. Amr'dan da hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ebû Hüreyre hadisi hasendir.

BÖLÜM: 4

➢ İLİM TAHSİLİ YAPMAK İSTEYENLERE İYİ MUAMELE ETMEK GEREKİR

2650- Ebû Harun el Abdî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Saîd'den bazı şeyler öğrenebilmek için onun yanına gelirdik; o da bize şöyle derdi: Rasûlullah (s.a.v.)'in tavsiyesi üzere hoş geldiniz, çünkü; Rasûlullah (s.a.v.) şöyle

buyurmuştur: **"İnsanlar, siz ashabımın bilgi sahibi âlim kimselerine uyacaklardır. Size yeryüzünün değişik bölgelerinden din öğrenmek için Müslümanlar geleceklerdir. Onlar size geldiklerinde onlara iyi ve hayırlı tavsiyelerde bulununuz."** (İbn Mâce, Mukaddime: 17)

◉ **Tirmizî:** Ali, Yahya b. Saîd'in şöyle dediğini belirtti: Şu'be Ebû Harun el Abdî'yi hadis konusunda zayıf kabul ederdi. Yahya b. Saîd diyor ki: İbn Avn, Ebû Harun el Abdî'den ölünceye kadar hadis rivâyet etmiştir. Ebû Harun'un ismi Imara b. Cüveyn'dir.

2651- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Doğu bölgesinden ilim öğrenmek için size Müslümanlar geleceklerdir. Onlar size geldiklerinde: Onlara iyi tavsiyelerde bulununuz. Ebû Harun el Abdî dedi ki: Ebû Saîd bizi gördüğü zaman Rasûlullah (s.a.v.)'in tavsiyesi gereğince hoş geldiniz dedi."** (İbn Mâce, Mukaddime: 22; Dârimî, Mukaddime: 26)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Ebû Harun'un, Ebû Saîd'den rivâyetiyle bilmekteyiz.

BÖLÜM: 5

➢ İLİM KALKACAK VE YOK DENECEK HALE GELECEK Mİ?

2652- Abdullah b. Amr b. As (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Allah ilmi insanların kafalarından söküp çıkaracak kaldıracak değildir. Fakat ilmi, ilim adamlarını ortadan kaldırmak suretiyle kaldıracaktır. Sonuda hiç âlim kalmayacak ve insanlar cahil bilgisiz kimseleri kendilerine önder lider ve kurtarıcı seçecekler ve onlara dini ve ilmi meseleler soracaklar onlar da cahilce fetva vererek hem kendileri sapıtmış hem de başkalarını saptırmış olacaklardır."** (Müslim, İlim: 5; İbn Mâce, Mukaddime: 1)

◉ Bu konuda Âişe ve Ziyâd b. Lebid'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir. Aynı hadisi Zührî, Urve'den, Abdullah b. Amr'dan ve Âişe'den benzeri şekilde rivâyet etmişlerdir.

2653- Ebû'd Derdâ (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bulunuyorduk gözleri semaya dikti ve şöyle buyurdu: **"İlim insanlardan aşırılıp kaybolacağı zaman ilim adına hiçbir şeye güçleri yetmeyecektir."** Bunun üzerine Ziyâd b. Lebîd el Ensarî dedi ki: Kur'ân-ı devamlı okuduğumuz halde ilim bizden nasıl aşırılıp yok edilecektir? "Allah'a yemin ederim ki Kur'ân-ı mutlaka okuyacağız kadınlarımıza ve çocuklarımıza da okutacağız." Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ki: Ey Ziyâd annen senin hasretinle yansın, Ben de seni Medîne halkının hukukçularından saymakta idim. İşte Tevrat ve İncil Yahudî ve Hıristiyanların elindedir. Onlara ne faydası oluyor Cübeyr diyor ki: Sonra Ubâde b. Sâmit'le karşılaştım ve kardeşin Ebû'd Derdâ nelerden bahsediyor işitmedin mi? Ebû'd Derdâ'nın söylediklerini kendisine haber verdim Ubâde b. Sâmit şu cevabı verdi: Ebû'd Derdâ doğru söylemiştir. İstersen insanlardan kaldırılacak ilk ilmi sana haber vereyim mi? **"Huşu`"** dur. Belki de büyük bir mescide gireceksin ve orada huşu' içerisinde bir adam bulup göremeyeceksin." (Müslim, İlim: 5; İbn Mâce, Mukaddime: 1)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.Muaviye b. Salih hadisçiler yanında güvenilen biridir. Yahya b. Saîd el Kattan'dan başka onun hakkında söz edeni bilmiyoruz. Muaviye b. Salih'den de bu hadisin bir benzerini rivâyet edilmiştir. Bazıları da bu hadisi Abdurrahman b. Cübeyr b. Nüfeyr'den babasından, Avf b. Mâlik'den rivâyet etmişlerdir.

BÖLÜM: 6

➢ İLMİ ŞÖHRET VE MAKAM İÇİN KULLANAN CEHENLEMLİKTİR

2654- Ka'b b. Mâlik (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Âlimlerle tartışıp boy ölçüşmek veya avam, ayaktakımı kimselerle mücadele etmek veya halkın dikkatini kendine çekmek için ilim tahsil eden kişiyi Allah Cehennemine atacaktır."** (Dârimî, Mukaddime: 34)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. İshâk b. Yahya b. Talha hadisçiler yanında sağlam bilinen kimselerden değildir. Hafızası yönünden hakkında söz edilmiştir.

2655- İbn Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İlmi; Allah rızasından başka gayelerle öğrenen veya ilimle Allah rızasından başka şeyleri isteyen kişi Cehennem'deki yerine hemen hazırlansın."** (Ebû davud, İlim: 4)

◉ Bu konuda Câbir'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen garibtir. Bu hadisi sadece bu şekliyle Eyyûb'un rivâyeti olarak bilmekteyiz.

BÖLÜM: 7

➢ İLMİ BAŞKALARINA DUYURUP AKTARMAK GEREKİR

2656- Ebân b. Osman'dan rivâyet edildiğine göre, şöyle demiştir: **"Zeyd b. Sabit günün ortasında Mervan'ın yanından çıktı bu saatte onu kendisine bir şey sormak için çağırmıştır dedik, kalkıp kendisine sorduk evet dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'den işittiğim şeylerden sordu. Ben de Rasûlullah (s.a.v.)'den şöyle buyurduğunu işittim: "Bizden bir hadis işiten ve onu hafızasında tutarak başkasına aktaran kişinin Allah yüzünü ak etsin. Nice illim yüklenen kişiler vardır ki bazen onu kendisinden daha anlayışlı birisine aktarabilir. Çoğu zaman da ilim yüklenen kimse kendisi dirayetli olmaz."** (İbn Mâce, Mukaddime: 1)

◉ Bu konuda Abdullah b. Mes'ûd, Muâz b. Cebel, Cübeyr b. Mut'ım, Ebû'd Derdâ ve Enes'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Zeyd b. Sabit hadisi hasendir.

2657- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim şöyle diyordu: **"Allah bizden herhangi bir şeyi işiten ve işittiği gibi de tebliğ edip başkalarına aktaran kişinin yüzünü Allah ak etsin. Çünkü tebliğ edilen kişi benden işiterek tebliğ edenden daha anlayışlı ve kavrayışlı olabilir."** (İbn Mâce, Mukaddime: 1)

◉ Bu hadis hasen sahihtir. Abdulmelik b. Umeyr bu hadisi Abdurrahman b. Abdullah'tan rivâyet etmiştir.

2658- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Benden bir söz işitip onu belleyip başkalarına aktaranın Allah yüzünü ak etsin. Nice bilgili kimseler vardır ki, o bilgisini kendisinden daha bilgili birisine nakleder. Şu üç gurup insan hiç aldanmaz kalbi saf sağlam ve hak üzeredir. Yaptığı her şeyi ihlas ve samimyetle yapan kişi Müslümanların önder ve liderlerine nasihat eden kimse; cemaatin gerekliliğine inanan kişi ki bu üç şeyin hepsi davet kapsamındadır."** (İbn Mâce, Mukaddime: 18)

BÖLÜM: 8

➢ HADİS DİYE YALAN SÖYLEYEN KİMSELER CEHENNEMLİKTİR

2659- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim bilerek bana ait imiş gibi bir sözü söylerse Cehennem'deki oturacağı yere hemen hazırlansın."** (Buhârî, İlim: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

2660- Ali b. ebî Tâlib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Bana ait imiş gibi, bir sözde yalan söylemeyin kim benden olmayan bir şeyi bendenmiş gibi yalan olarak söylerse Cehenneme girer."** (Buhârî, İlim: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

◉ Bu konuda Ebû Bekir, Ömer Osman, Zübeyr, Saîd b. Zeyd, Abdullah b. Amr, Enes, Câbir, İbn Abbâs, Ebû Saîd, Amr b. Abese, Ukbe b. Âmir, Muaviye, Büreyde, Ebû Musa el Gafikî, Ebû Umâme, Abdullah b. Amr, el Mukanna' ve Evs es Sekafî'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Ali hadisi hasen sahihtir.

Abdurrahman b. Mehdî diyor ki: Mansur b. Mu'temir; Küfelilerin en sağlam kişilerindendir. Vekî'ise şöyle diyor: Rıb'î b. Hıraş İslam konusunda hiçbir yalan söylememiştir.

2661- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Kim benden olmadığı halde bana ait imiş gibi yalan söylerse** -zannedersem kasıtlı olarak dedi- **Cehennem'deki evine hemen hazırlansın."** (Buhârî, İlim: 27; İbn Mâce, Mukaddime: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle Zührî'nin, Enes'den rivâyeti olarak hasen sahih garibtir. Enes'den değişik biçimde de rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 9

➢ YALAN OLDUĞUNU BİLDİĞİ HALDE BİR SÖZÜ HADİS DİYE AKTARMAK

2662- Muğîre b. Şu'be (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim yalan olduğunu bildiği halde benden bir hadis anlatırsa iki yalancıdan biri kendisidir."** (Müslim, Mukaddime: 17; İbn Mâce, Mukaddime: 27)

◉ Bu konuda Ali b. ebî Tâlib ve Semure'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Şu'be bu hadisi Hakem'den, Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan, Semure'den rivâyet etmiştir. A'meş ve İbn ebî Leylâ ise Hakem'den, Abdurrahman b. ebî Leylâ'dan ve Ali'den rivâyet etmişlerdir. Abdurrahman b. ebî Leylâ'nın Semure'den rivâyeti hadisçiler yanında daha sahihtir.

Tirmizî: Ebû Muhammed, Abdullah b. Abdurrahman'a Peygamber (s.a.v.)'in: **"Kim yalan olduğunu bildiği halde benden bir hadis anlatırsa iki yalancıdan birisidir."** Bu hadisi hakkında şöyle sordum: **"Bir hadisi senedinin yanlış olduğunu, bildiği halde rivâyet eden kişinin Peygamberin bu hadisine girmesinden korkulur mu? Yahut herkes tarafından mürsel olarak rivâyet edilen bir hadisi müsned olarak rivâyet etse veya**

senedini değiştirse bu hadisin hükmüne girer mi? Şöyle cevap verdi: **"Hayır, fakat bir kimse bir hadis rivâyet ettiği zaman Peygamber (s.a.v.)'den o hadisin aslı bilinmediği halde onu yine rivâyet ederse; bu hadisin hükmüne girmesinden korkarım."**

BÖLÜM: 10

➢ HADİSLERİ İNKAR EDENLER DE OLACAK MI?

2663- Ebû Rafi (r.a.)'den rivâyete göre, -başkaları bu hadisi merfu olarak rivâyet ettiler şöyle demiştir: **"Dikkat edin! Sizden birinizi; emrettiğim veya yasakladığım konulardan birisi kendisine ulaşınca koltuğuna yaslanmış durumda iken, bilmiyorum Allah'ın kitabında ne bulursak ona uyarız** (hadisleri tanımayız derken) **bulmayayım."** (İbn Mâce, Mukaddime: 2; Ebû davud, Sünnet: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Bazıları bu hadisi Sûfyân'dan ve İbn'ül Münkedir'den mürsel olarak Sâlim b. Ebî'n Nadr vasıtasıyla Ubeydullah b. ebû Rafi'den ve babasından rivâyet etmişlerdir. Sûfyân b. Uyeyne bu hadisi tek olarak rivâyet ettiği zaman Muhammed b. Münkedir'in rivâyetiyle Sâlim b. ebû'n Nadr'ın rivâyetini birbirinden ayırırdı. Bir arada rivâyet ettiğinde de böylece iki senedi birleştirerek rivâyet ederdi. Ebû Rafi, Peygamber (s.a.v.)'in azâd ettiği kölelerdendir ve ismi **"Elsem"**dir.

2664- Mıkdam b. Ma'dikerib (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Dikkat edin! Sizden biriniz koltuğuna kurulduğu halde benden bir hadis kendisine ulaşacak ta o kimse şöyle diyecek: Bizimle sizin aranızda Allah'ın kitabı var. Bu kitapla neyi helal olarak bulursak onu helal sayar haram olan hususları da haram kabul ederiz. Gerçekten Allah Rasûlünün haram kıldığı bir şey Allah'ın haram kıldığı gibidir."** (İbn Mâce, Mukaddime: 2; Dârimî, Mukaddime: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

BÖLÜM: 11

➢ HADİS YAZMA İŞİ İLK DÖNEMLERDE YASAKLANMIŞ MIYDI?

2665- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Peygamber (s.a.v.)'den hadisleri yazmak hususunda izin istedik fakat** (Kur'ân ile karışabilir tehlikesinden dolayı) **bize izin verilmedi."** (Müslim, Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis başka bir şekilde de Zeyd b. Eslem'den de rivâyet edilmiş olup Hemmâm da kendisinden rivâyet etmiştir.

BÖLÜM: 12

➢ HADİS YAZMA İŞİNE SONRADAN İZİN VERİLDİ Mİ?

2666- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre; **"Ensâr'dan bir adam Peygamberin yanında oturur, Peygamberden hadislerini dinler, hoşuna gider fakat ezberleyemezdi. Bu durumunu Rasûlullah (s.a.v.)'e şikayet etti ve Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. Senden bir hadis işitiyorum hoşuma gidiyor fakat ezberleyemiyorum. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.): Elinin yardımına müracaat et buyurdu ve eliyle yazı yazmaya işaret etti."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisin senedi pek sağlam değildir.

Muhammed b. İsmail'den işittim şöyle diyordu: **"Halil b. Mürre'nin hadisleri münkerdir.**

2667- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre: **"Rasûlullah (s.a.v.) bir hutbe verdi ve hutbesinde bir kıssadan bahsetmişti. Bunun üzerine Ebû Şah: Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. Bana bu kıssayı yazınız. Rasûlullah (s.a.v.)'de Ebû Şah için bunu yazınız"** buyurdu. (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadis biraz uzuncadır. Şeyban, Yahya b. ebî Kesîr'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir.

2668- Hemmâm b. Münebbih (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Ebû Hüreyre'nin şöyle söylediğini işittim: **"Rasûlullah (s.a.v.)'in ashabından hiçbir kimse benim kadar hadis rivâyet etmiş değildir. Ancak Abdullah b. Amr bunun dışındadır çünkü o yazıyordu ben ise yazmıyordum."** (Buhârî, İlim: 17; Dârımî, Mukaddime: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Vehb b. Münebbih, Hemmam b. Münebbih'in kardeşidir.

BÖLÜM: 13

➢ İSRAİL OĞULLARINDAN İBRETLİ ŞEYLER AKTARILABİLİR Mİ?

2669- Abdullah b. Amr (r.a.)'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Benden bir ayet kadar bile olsa başkalarına aktarınız. İsrail oğullarından da ibretli şeyleri aktarınız bir sakınca yoktur. Ancak kim bilerek benden olmayan bir şeyi bana ait imiş gibi söyler ve aktarırsa Cehennem'deki yerine hemen hazırlansın."** (Buhârî, Enbiya: 52)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Muhammed b. Beşşâr, Ebû Âsım vasıtasıyla Evzâî'den, Hassân b. Atıyye'den, Ebû Kebse es Selulî'den ve Abdullah b. amr'dan bu hadisin bir benzerini bize aktarmıştır ki bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 14

➢ HAYRA VASITA OLAN ONU YAPMIŞ GİBİ SEVAP KAZANIR MI?

2670- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Rasûlullah (s.a.v.)'e binek hayvanı isteyen biri götürüldü. Fakat Rasûlullah (s.a.v.) yanında onu bindirecek bir binit bulamayınca o kimseye bir başkasını gösterdi. Bu kimse de ona binek temin etti. Adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek durumu haber verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Hayra vasıta olan hayrı yapmış gibidir."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu konuda Ebû Mes'ûd el Bedrî ve Büreyde den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis bu şekliyle Enes rivâyeti olarak garibtir.

2671- Mes'ûd el Bedrî (r.a.)'den rivâyete göre: **"Bir adam Rasûlullah (s.a.v.)'e gelerek kendisinden binek hayvanı istedi ve şöyle dedi: Hiç bir şeyim kalmadı ne yaparsan yap. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), falana git buyurdu. Adam o kimseye gitti, O da ona binek temin etti. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Kim bir hayra sebeb olursa o hayrı yapanın** -veya yerine getirenin- **sevâbı kadar sevap vardır."** (Müslim, Imara: 27; Ebû Dâvûd, Edep: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Ebû Amr eş Şeybânî'nin ismi Sa'd b. İyas'tır. Ebû Mes'ûd el Bedrî'nin ismi ise Ukbe b. Amr'dır.

Hasan b. Ali el Hallâl, Abdullah b. Nümeyr vasıtasıyla A'meş'den, Ebû Amr eş Şeybânî'den ve Ebû Mes'ûd'tan bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiş olup **"O hayrı yapanın sevâbı kadar"** diyerek hadisin sözlerinde şüphe etmedi.

2672- Ebû Musa el Eş'ari'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sevap kazanmak için her konuda aracı olunuz. Allah, Peygamberinin dilinden dilediği hükmünü verecektir."** (Ebû Dâvûd, Edeb: 72; Müslim: Birr: 61)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir. Büreyd'in künyesi Ebû Bürde'dir Küfeli olup hadis konusunda güvenilir bir kişidir. Kendisinden Şu'be, Sevrî ve İbn Uyeyne hadis rivâyet etmiştir.

2673- Abdullah b. Mes'ûd (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Haksız yere öldürülen hiçbir insan yoktur ki onun kanından günahından suçundan Adem'in ilk oğluna bir pay çıkmış olmasın. Çünkü öldürme işini ilk olarak ortaya çıkaran o'dur."** Abdurrezzak hadiste geçen **"esennel katle"** yerine **"sennel katle"** demiştir ki mana aynıdır. (Buhârî, Enbiya: 17; Müslim, Kasame: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

İbn ebî Ömer, Sûfyân b. Uyeyne vasıtasıyla A'meş'den bu senedle bu hadisin bir benzerini bize aktarmış ve **"sennel katle"** demiştir.

BÖLÜM: 15

➢ HAYRA VEYA SAPIKLIĞA ÖNCÜ OLAN KİMSENİN DURUMU

2674- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Kim bir hidayete çağırıp o yolda çığır açarsa kendisine uyanların sevâbı kadar sevap ona verilecektir ve onların sevaplarından da hiçbir şey eksiltilmeyecektir. Her kim de bir sapıklığa çağırır ve o yolda bir çığır açarsa kendisine uyanların günahı da aynen kalır eksilmez."** (Müslim, İlim: 6)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

2675- Cerir b. Abdullah (r.a.)'ın babasından rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **"Her kim hayırda bir çığır açar ve bu çığırda kendisine uyulursa kendi sevâbı ile birlikte kendisine uyanların sevapları kadar sevap alacaktır bu arada diğer uyan kimselerin sevaplarından da hiçbir şey eksilmeyecektir. Kimde kötü bir çığır açar ve bu çığırda kendisine uyulursa kendi günahı ile birlikte kendisine uyanların günahlarından hiçbir şey eksiltilmeksizin hepsinin günahı kadar günah kazanacaktır."** (Müslim, İlim: 6)

◉ Bu konuda Huzeyfe'den de hadis rivâyet edilmiştir.

Tirmizî: Bu hadis hasen sahihtir.

Cerir b. Abdullah vasıtasıyla başka bir şekilde buradakine benzer biçimde bu hadis rivâyet edilmiştir. Bu hadis ayrıca Münzir b. Cerir b. Abdullah ve babasından da rivâyet edilmiştir. Aynı şekilde Ubeydullah b. Cerir ve babasından da rivâyet edilmiştir.

BÖLÜM: 16

➢ SÜNNETLERE YAPIŞIP BİDATLERDEN UZAK DURMALI

2676- Irbad b. Sariye (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bir gün sabah namazından sonra son derece tesirli bir va'z verdi de bu va'zın tesirinden gözler yaşardı kalpler ürperdi Ashabtan bir kişi: Bu öğütler

vedalaşan bir kimsenin öğütleri gibidir o halde bize neyi tavsiye ederseniz Ey Allah'ın Rasûlü! Dedi. Rasûlullah (s.a.v.)'de şöyle buyurdu: **"Allah'a karşı her zaman ve her zeminde sorumluluk bilinci içerisinde olmayı Allah'tan gelen her şeyi dinleyip itaat etmeyi idareciniz durumunda olan kimse Habeşli bir köle bile olsa onu bile dinleyip itaat ediniz. İçinizde yaşayacak olanlar benden sonra pek çok ayrılık ve anlaşmazlıklara şâhid olacaklardır. Dinde yeri olmayan fakat dindenmiş gibi gösterilmeye çalışan şeyleren sakınıp uzak durunuz çünkü onlar sapıklıktır. Sizden kim bu dönemlere ulaşırsa benim sünnetime ve doğru yolda olan Hülefai Raşîdinin sünnetine sıkıca sarılsın. Bu yolda sabredip dişinizi sıkınız."** (İbn Mâce, Mukaddime: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

Sevr b. Yezîd, Hâlid b. Ma'dan'dan, Abdurrahman b. Amr b. es Sülemî'den Irbad b. Sariye'den bu hadisin bir benzerini rivâyet etmiştir. Hasan b. Ali el Hallâl ve pek çok kişi şöyle derler: Ebû Âsım, Sevr b. Yezîd'den, Hâlid b. Ma'dan'dan, Abdurrahman b. Amr es Sülemî'den, Irbad b. Sariye'den bu hadisin bir benzerini bize aktarmışlardır.

Irbad b. Sariye'nin künyesi Ebû Necîh'tir.

Bu hadis Hucr b. Hucur'dan ve Irbad b. Sariye'den de benzeri şekilde rivâyet edilmiştir.

2677- Amr b. Avf el Müzenî (r.a.)'in babasından ve dedesinden rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.), Bilâl b. Hârise: **"Bil bakalım"** buyurdu. Bunun üzerine Bilâl: **"Neyi bileyim? Ey Allah'ın Rasûlü!"** dedi, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: Benden sonra sünnetimden kaldırılan bir sünneti kim ihya edip ortaya çıkarırsa ona o sünnetle amel edenler kadar sevap vardır. Amel edenlerin sevapları da hiç eksiltilmez ve her kim de, Allah ve Rasûlünün razı olmadığı sonradan çıkan bidat denilen bir sapıklığı ortaya çıkarırsa o kimseye o bidatle amel edenlerin günahları da birlikte yazılır ve onların günahlarından da hiçbir şey eksiltilmez." (İbn Mâce, Mukaddime: 7)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasendir.

Muhammed b. Uyeyne, Şamlı ve Mıssîsî'dir. Kesir b. Abdullah ise İbn Amr b. Avf el Müzenî'dir.

2678- Enes b. Mâlik (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) bana şöyle buyurdu: **"Evlatçığım hiçbir kimseye karşı kalbinde bir hile ve kin beslemek olmaksızın sabahlamaya ve akşamlamaya gücün yeterse bunu mutlaka yap sonra bana şöyle dedi: Evlatçığım işte benim sünnetim budur kim benim sünnetimi yaşatırsa beni sevmiş olur kim de beni severse Cennet'te benimle birlikte olur."** (İbn Mâce, Mukaddime: 7)

◉ Bu hadis buradakinden daha uzuncadır. **Tirmizî:** Bu hadis bu şekliyle hasen garibtir.

Muhammed b. Abdullah el Ensârî de babası da güvenilir kimselerdir. Ali b. Zeyd doğru kimsedir. Fakat başkalarından mevkuf olarak rivâyet ettiği bir hadisi merfu olarak rivâyet eder. Muhammed b. Beşşâr'dan işittim. Şu'be'den naklederek Ebû'l Velîd'in şöyle dediğini bildirdi: Bize Ali b. Zeyd anlattı bu kimse mevkuf hadisleri merfu yapan bir kimsedir.

Saîd b. Müseyyeb'in, Enes'den rivâyeti olarak tam metniyle sadece bu hadisi bilmekteyiz ve buradakinden uzuncadır. Abbâd b. Meysere el Mınkarî bu hadisi Ali b. Zeyd'den ve Enes'den rivâyet ederek senedinde **"Saîd b. Müseyyeb"**i zikretmemiştir.

Tirmizî: Meseleyi Muhammed b. İsmail'e götürdüm ve sordum, bunu bilmediğini ve Saîd b. Müseyyeb'in Enes'den bu hadisi ve başka herhangi bir hadisi rivâyeti hakkında bilgisi olmadığını söyledi. Enes b. Mâlik hicrî doksan üç yılında vefat etmiştir. Saîd b. Müseyyeb'te ondan iki sene sonra vefat etmiştir

BÖLÜM: 17

➢ PEYGAMBER (S.A.V.)'İN YASAKLADIKLARINDAN KAÇINMAK GEREKİR

2679- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Sizi kendi halinize bıraktığım sürece siz de beni bırakınız. Size bir şeyler duyurduğumda onu benden alınız. Çünkü sizden öncekiler peygamberlerine çok soru sormaları ve peygamberlerinin buyrukları üzerinde ihtilaf etmelerinden dolayı helak olup gitmişlerdir."** (Buhârî, İ'tisam: 17; Müslim, Hac: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen sahihtir.

BÖLÜM: 18

➢ MEDÎNE ÂLİMLERİ DAHA BİLGİLİ Mİ OLACAKLAR?

2680- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Pek yakında insanlar develerini koşturarak ilim arayacaklar fakat Medîne âlimlerinden daha bilgili kimseler bulamayacaklardır."** (Müsned: 7639)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis İbn Uyeyne hadisi olarak hasendir. İbn Uyeyne'den **"Medîne âlimi"** sözü hakkında şöyle dediği rivâyet edilmektedir. Bu kimse **"Mâlik b. Enes"** olabilir.

İshâk b. Musa dedi ki: İbn Uyeyne'den işittim şöyle diyordu: Bu Medîne âlimi: Ömerî Abdulaziz b. Abdullah ez Zahid'tir. Yahya b. Musa'dan işittim şöyle derdi: Abdurrezzak der ki: O kimse Mâlik b. Enes olabilir. Ömerî = Abdulaziz b. Abdullah olup Ömer b. Hattâb'ın oğludur.

BÖLÜM: 19

➢ ÂLİM Mİ ÜSTÜN YOKSA İBADET EDİP DURAN MI?

2681- İbn Abbâs (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Bilerek bir işi yapan âlim bir kimseyi aldatmak binlerce Abidi aldatmaktan şeytana daha zordur."** (İbn Mâce, Mukaddime: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle Velid b. Müslim'in rivâyeti olarak bilmekteyiz.

2682- Kays b. Kesîr (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Bir adam Medîne'den Şam'da bulunan Ebû'd Derdâ'nın yanına geldi. O da şöyle dedi. Ey kardeşim seni buraya kadar getiren sebeb nedir? Adam: Rasûlullah (s.a.v.)'den rivâyet ettiğini haber aldığım bir hadistir diye cevap verdi. Ebû'd Derdâ sen başka bir iş için gelmedin mi dedi. Adam: **"Hayır"** dedi. Ebû'd Derdâ ticaret için de mi gelmedin dedi. Adam: **"Hayır"** dedi. Sadece o hadisi öğrenmek için geldim dedi. Bunun üzerine Ebû'd Derdâ şöyle dedi: Ben Rasûlullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Kim ilim elde etmek için bir yol tutarsa Allah'ta onu Cennetine giden yola iletir. Melekler ilim öğrencisinin razı olması için kanatlarını indirirler. Bir âlim için göktekiler ve yerdekiler hatta denizdeki balıklar bile o âlimin bağışlanması için Allah'a yalvarırlar. Âlim bilgili bir kimsenin cahillikle ibadet eden bir kimseye karşı üstünlüğü, Ayın diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir.**

Âlimler peygamberlerin varisleridirler. Peygamberler miras olarak ne dinar ne de dirhem bırakmışlardır; onlar sadece miras olarak ilim bırakmışlardır. Kim ilimden nasibini alırsa çok büyük hayırlara kavuşmuş olur." (Ebû davud, İlim: 17; İbn Mâce, Mukaddime: 27)

◉ **Tirmizî:** Bu hadisi sadece Âsım b. Reca b. Hayve'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Bence bu hadisin senedi burada olduğu gibi muttasıl değildir. Mahmûd b. Hıdaş aynı senedle bu hadisi bize aktarmıştır. Aynı zamanda bu hadis Âsım b. Reca b. Hayve'den, Velid b. Cemil'den, Kesîr b. Kays'tan ve Ebû'd Derdâ'dan da rivâyet edilmiş olup bu rivâyet Mahmûd b. Hıdaş'ın rivâyetinden daha sahihtir. Muhammed b. İsmail **"Bu daha sahihtir"** demektedir.

2683- Yezîd b. Seleme (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü! senden pek çok hadisler işittim sonraki öğrendiklerimin öncekilerini unutturacağından endişe ediyorum bana kapsamlı bir şekilde bir şeyler söyleyiniz dedim şöyle buyurdular: "Bildiğin her konuda yolunu Allah'ın kitabıyla bulmaya çalış."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ Bu hadisin senedi muttasıl değildir. Bence bu hadis mürseldir. Bana göre İbn Eşva', Yezîd b. Seleme'ye ulaşmamıştır. İbn Eşva'ın ismi Saîd b. Eşva'dır.

2684- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"İki özellik bir münafıkta bir araya gelmez: Ahlak güzelliği ve dini konularda anlayışlılık."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir. Bu hadisin Avf'ın rivâyetinden olduğunu sadece bu ihtiyar Halef b. Eyyûb el Amiri'nin rivâyetiyle bilmekteyiz. Ebû Küreyb ve Muhammed b. Alâ'dan başka bu kimseden hadis rivâyet edeni görmedim. Kendisinin nasıl bir kişi olduğunu da bilmiyorum.

2685- Ebû Umâme el Bâhîlî (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.v.)'e biri abid diğeri âlim olan iki kimseden bahsedildi de Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Âlim kimsenin abid kimseye karşı üstünlüğü benim sizin en aşağı mertebede olanınıza karşı üstünlüğüm gibidir. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle devam etti: Allah ve Melekleri, göklerin ve yerlerin halkı, hatta yuvasındaki karıncalar hatta balıklar, insanlara hayır ve faydalı şeyler öğreten kimseye dua ederler."** (Dârimî, Mukaddime: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garibtir.

Tirmizî: Ebû Ammâr Hüseyn b. Hureys el Huzaî'den işittim şöyle diyordu: Fudeyl b. İyaz'dan işittim şöyle demişti: **"Bilen bildiğiyle amel eden ve başkalarına öğreten kişi gökler aleminde büyük kişi olarak çağrılır."**

2686- Ebû Saîd el Hudrî (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Mü'min bir kimse Cennete girinceye kadar kulağına gelen herhangi bir hayırlı işten asla doymaz."** (Tirmizî rivâyet etmiştir.)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis hasen garibtir.

2687- Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: **"Değerli bilgiler mü'minin yitik malıdır onu nerede bulursa almaya daha hak sahibidir."** (İbn Mâce, Zühd: 17)

◉ **Tirmizî:** Bu hadis garib olup sadece bu şekliyle bilmekteyiz. İbrahim b. Fadl el Medenî el Mahzûmî hadis konusunda hafızası yönünden zayıf kabul edilmiştir.

SÜNEN-İ TİRMİZÎ TERCEMESİ

Sünen-i Tirmizî 2. cilt burada bitmiştir.
3. Cilt İstizan bölümleri ile başlayacaktır.